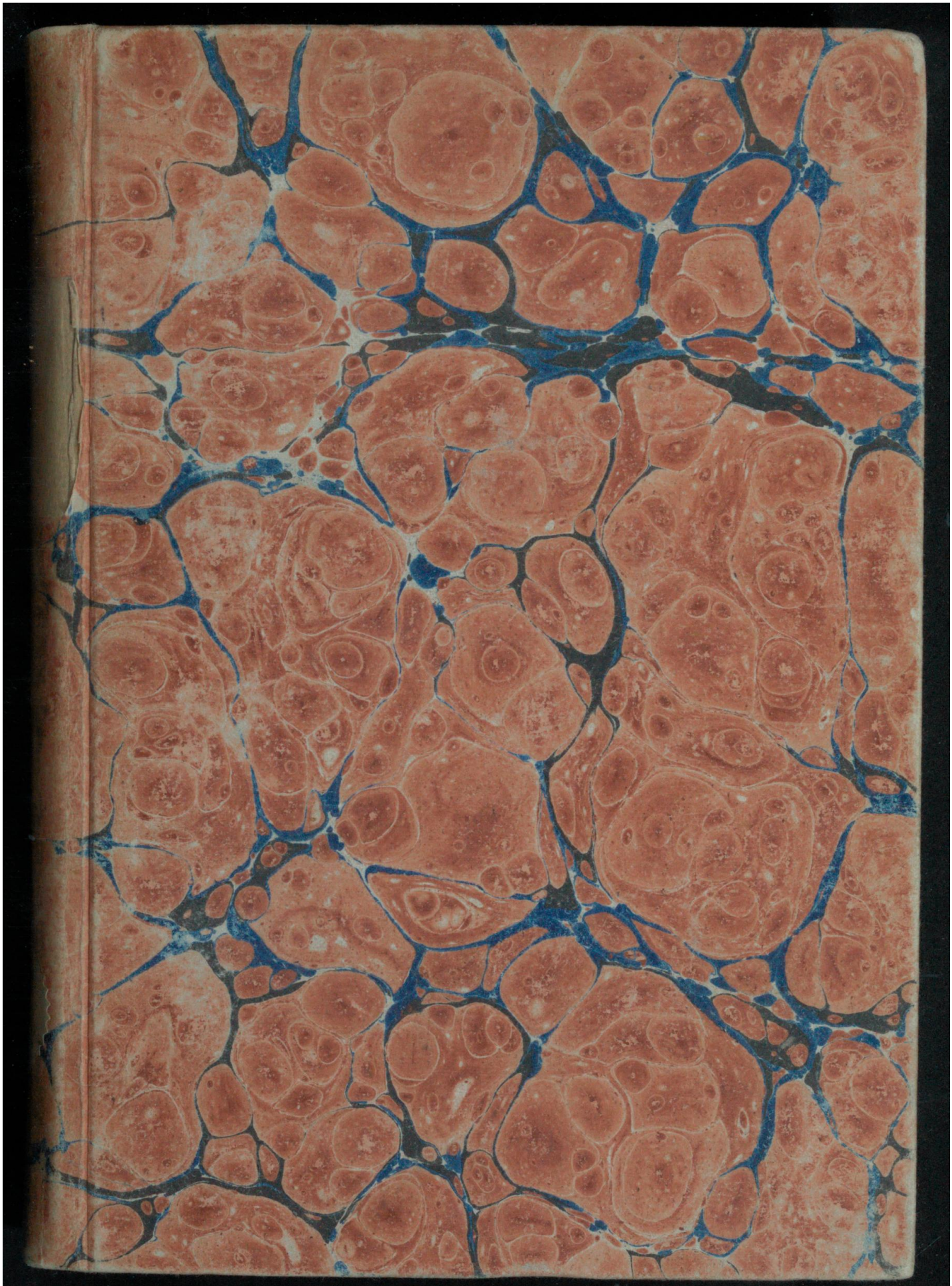

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

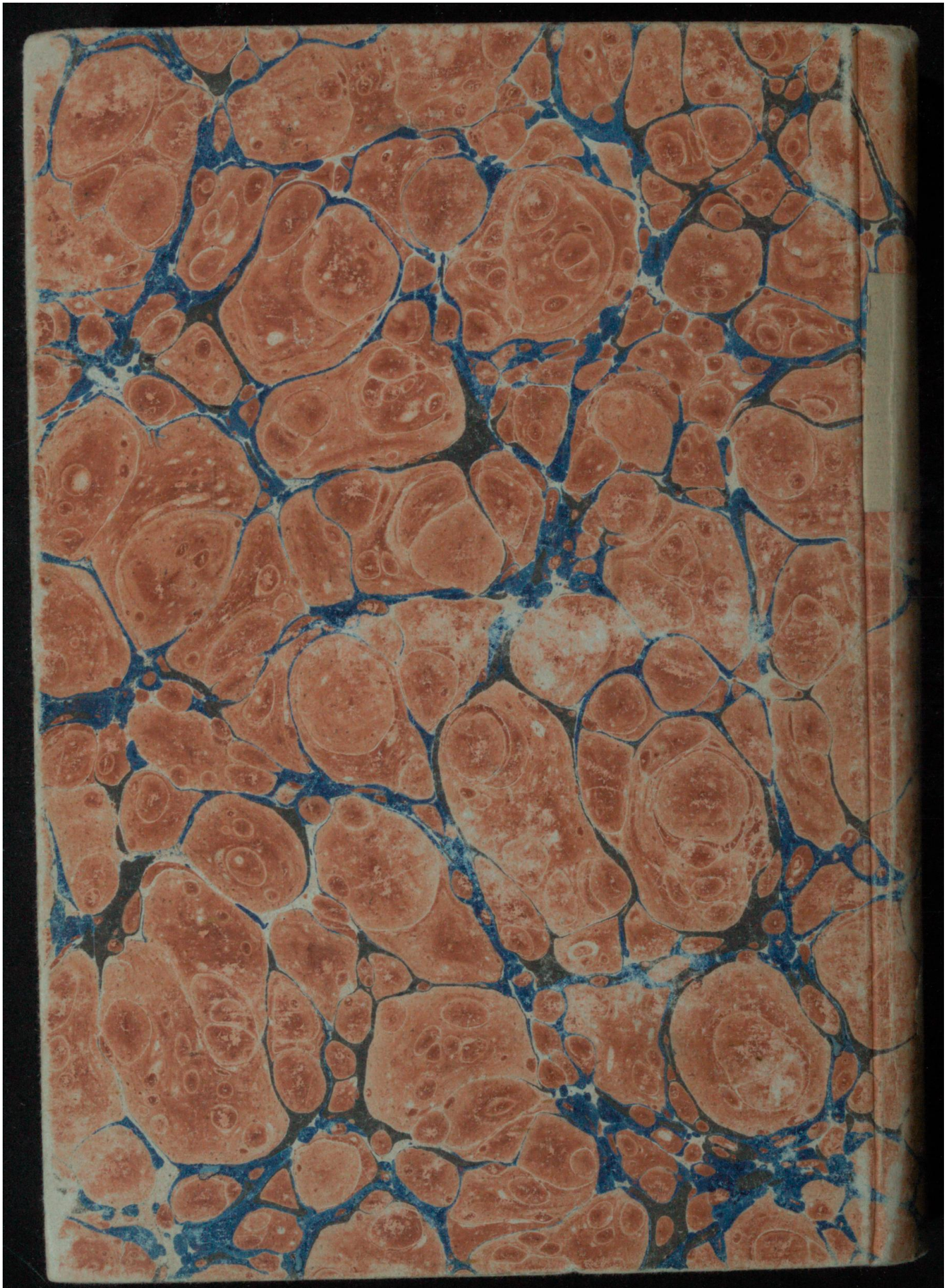

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

DK. III 75a

Textus sequentiarum cum expositione lucida ac facili: sacre scripture auctoritatibus aliorumque exemplis creberrimis roborata: vnacum vocabulorum explanatione.

Virgo decus celi virgo sanctissima virgo:

licos es veneranda choros.

Duc super angelicos

KONINKL. BIBLIOTHEEK 'S HAGE.

2926

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

non ꝑdormire
sed ꝑ studere

d K. III. 75a
Bl 132 ontbreekt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

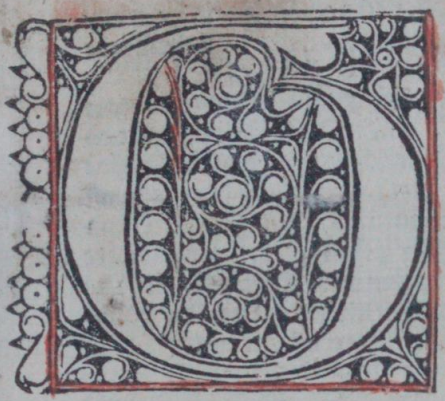

Rates nunc omnes reddam⁹ domino d̄o q̄ sua natiuitate nos liberauit de diabolica potestate

¶ Iste liber (cuius subiectū est laus diuina) in honorē om̄ipotētis dei ⁊ gloriose v̄ginis dei genitricis marie diuersorūq; sanctorū ⁊ sanctaꝝ cōgregat⁹ diuidit̄ in tot ꝑtes quot sunt cantica in honorem dei et gloriosissime virginis marie ⁊ alioꝝ sctōꝝ ⁊ sctārū cōposita. ꝑtes patebūt in ꝓcessu. qꝛ ꝟm ph̄m de p̄orib⁹ ⁊ dignioꝛib⁹ prior est speculatio. ideo autor noster librum suuꝫ inchoat a dignissima solennitate. s. a natiuitate xp̄i. Et ꝟm hoc p̄ma pars diuidit̄ in tres ꝑtes ꝟm q̄ sunt tria cantica cōposita de natiuitate xp̄i. scd̄a pars ibi: Natus añ secula. tertia ibi: Eia recolamus laudib⁹. Prima ꝑs diuidit̄ in duas ꝑtes. Primo hortat̄ nos ad laudandū deū. scd̄o dat cām oportunitatis q̄re hoc fieri dꝫ. secundia ibi: Huic oꝑtet ⁊c̄. dicens p̄mo (Nos om̄es). s. xp̄ifideles (reddamus) id ē reddere debem⁹ (nūc) i. die p̄nti (dño deo. s. glorioso (grates). i. gratiarū actiōes (q̄). s. deus gloriosus (liberauit nos) scꝫ peccatores q̄ eramus ꝓpt̄ peccatum eterno supplicio deputati (sua natiuitate). i. ꝑuā natiuitatem scꝫ temporalez (a diabolica potestate). i. ꝑpetua morte qua eram⁹ sub demonū potestate. ¶ Notandū beatus Greg. merito incipit suū librū a natiuitate xp̄i: quia p̄mordialis salus ꝑ natiuitatē christi mūdo illuxit. ¶ Itē nota p̄sens exhortatio non solū ꝓclamat̄ in theologia: sed etiā in philosophia: vñ ex ethicorū d̄r. Dijs parentib⁹ ⁊ magistris nunq̄ reddit̄ equiualēs. Itē. v. meth̄. ⁊ p̄mo celi. Ab hoc quidē ente cūctis deriuatū est esse ⁊ viuere: his quidē clarius: his vero obscurius. Item. xj. meth̄. Ab hoc quidē ente dependet celum ⁊ tota natura. ¶ Nota sequētia presens cantat̄ in medio noctis ꝑ quā ostenditur p̄ma eius natiuitas Unde triplex describitur natiuitas filij dei. ¶ Prima est a patre q̄ dicit̄ eterna: de qua d̄r Esaie. liij. Generationē ei⁹ quis enarrabit: qd̄ ꝟm Hiero. ītelligitur de gn̄atiōe diuītatis q̄ inenarrabil̄ ⁊ incōprehensibilis est: ⁊ t al̄ est a p̄re sine matre. Scd̄a est a maria q̄ d̄r tēporalis quā exprimit gabriel cū dicit. Aue gratia plena. Similiter Esa. ca. vij. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c̄. ⁊ talis ē a matre sine patre. Tertia natiuitas contingit in cordib⁹ christifideliū: ⁊ dicit̄ sp̄ualis in quibus aliquādo ꝓpter peccata christ⁹ sp̄ualiter mortuus est ⁊ ꝑ gratiā renascit̄. Modo p̄ma natiuitas est valde occulta homībus: ideo p̄ma sequētia occulte cantat̄ tꝑe noctis. Sed secūda natiuitas est aliquo modo ꝑceptibilis ideo in aurora debet cantari. Sed tertia natiuitas cōis omnib⁹ est ideo claro die decantatur. Pro declaratiōe terminorū Nota: grates est nomē feminini generis pluralis numeri solū habens grate in ablatiuo singulari: ⁊ taliū sūt quattuor. Unde Celite vespere simul cū viscere grate ⁊c̄. ¶ Item reddamus conponitur a re ⁊ do. ⁊ interponit̄ d. causa boni soni: ⁊ ponitur in impatiuo seipsuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

cõstringens ⁊ nos ad laudem diuinã. Itẽ diabolica est nomẽ adiectiuũ deriuatũ a nomine dyabolus. Et dr̃ a dya qd̃ est duo: ⁊ bolus morsus q̃si duplicit̃ mordens. qr ledit hominem in corpore ⁊ anima.

Huic oportet vt canamus cum angelis semper gloria in excelsis.

Hic autor oñdit optunitatem ⁊ necessitatẽ q̃re debem⁹ deo reddere grates dicẽs (Oportet). i. oportunũ ẽ (vt canam⁹ sp). s. ore ⁊ mente (huic). s. xp̃o redẽptori nr̃o (cũ angelis). s. annũciãtib⁹ ei⁹ natiuitatẽ (gloria in excelsis) hoc canticũ leticie. qd̃ ⁊ ipsi angeli in sua natiuitate cantabãt. ¶ Notandũ in sco. histo. legit̃: q̃ tpe natiuitatis oĩpotentis vn⁹ angel⁹ locut⁹ erat pastorib⁹ dicẽs: Annũcio vob̃ gaudiũ magnũ: qr nat⁹ est nobis hodie saluator mũdi. q̃ dicto statim multitudo celest̃ exercit⁹ erat cũ angelo isto ⁊ cantabãt: gl̃ia in excelsis deo. Itẽ nota: q̃ in isto dicto ꝓbat̃ ⁊ infert̃ oportunitas q̃re debem⁹ grates reddere deo ⁊ ip̃m laudare. q. d. si angeli laudauerũt deũ q̃ nõ subiacebãt morti seu damnatiõi vl̃ mortalitati. q̃to magis nos q̃ sum⁹ dãnati ⁊ sum⁹ mortales debem⁹ laudare deũ: qd̃ pz ꝑ locũ a minori: qr si illd̃ qd̃ min⁹ videt̃ inesse inest: etiã tũc illud qd̃ mag̃ videt̃ inest. Modo min⁹ videt̃ angelis necessariũ q̃ hoĩb⁹. g̃ oportunũ est q̃ nos debem⁹ laudare deũ. Itẽ nota illd̃ canticũ gl̃ia in excelsis cantat̃ ad rep̃sentandũ illud gaudiũ q̃ gauisi sunt angeli in natiuitate xp̃i de hũani gñis recõciliatiõe ⁊ de ruine eoꝝ restaurationẽ. Añ natiuitatẽ em̃ xp̃i tres fuerũt inimiciciaꝝ parietes. Prim⁹ fuit inter deũ et hoĩem. Scd̃s inter angelũ ⁊ hoĩem. Terti⁹ int̃ hoĩes ⁊ hoĩes. hõ nãq̃ ꝑ inobedientiã suũ creatorẽ offenderat: ⁊ ip̃m dereliq̃rat. Angel⁹ em̃ de hoĩe cõq̃rebat̃ q̃ ip̃m sua restauratõe fraudauerat. hõ aũt de angelo q̃ ip̃m deceperat. Homo ab hoĩe ꝑ varios rit⁹ se sepauerat. iude⁹ nanq̃ ceremonias excolebat: gentiles idolatriã exercebãt. ⁊ rit⁹ vni⁹ alteri displicuit. Sz ip̃e xp̃s pax nr̃a fecit vtraq̃ vnũ: vt dr̃ Heb. ij. destruxit em̃ inimiciciaꝝ materiã. ⁊ cõcurrẽtes parietes in se angulari lapide copulauit: vt de cetero esset vnũ ouile ⁊ vn⁹ pastor. Abstulit g̃ p̃mo pctm̃ ⁊ recõciliauit hoĩem deo. Scd̃o repauit casuz angeloꝝ ⁊ recõciliauit angelo hoĩem. Tertio destruxit ritus varios ⁊ recõciliauit homĩem hoĩ qñ vtrũq̃ ppl̃m in vna fide vniuit. Restaurauit igit̃ s̃m apl̃m ad Ephe. j. c. q̃ in celis ⁊ in terris sunt. Etiã ob hec ista celestis multitudo psallebat gl̃ia in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoĩb⁹. i. iudeis ⁊ gentilib⁹. In eo q̃ angel⁹ loq̃bat̃ pastorib⁹ satis apparet q̃ pax int̃ deũ ⁊ hoĩem est reformata. nascit̃ de⁹ ⁊ hõ. iõ pax inter hoĩes ⁊ hoĩes est reparata: ꝑ bouẽ em̃ iudaic⁹: ꝑ asinũ gẽtilis ppl̃s designat̃. iuxta illud Esa. j. c. Cognouit bos possessorẽ suũ ⁊ asin⁹ p̃sepe dñi sui. ¶ Pro declaratione terminoꝝ nota. Oportet est v̄bum impersonale: ⁊ declinat̃ tm̃ ꝑ tertias ꝑsonas. Inde oportun⁹. i. necessari⁹. Inde oportunitas. i. necessitas. Itẽ nota: gloria ĩ excelsis capit̃ duplicit̃: Primo formalit̃ ⁊ significatiue: ⁊ sic st̃ duo termini distincti: ⁊ sic nõ vident̃ sonare hic in lr̃a. Scd̃o mõ capit̃ hoc cõplexuz materialiter ꝓ sola voce. tũc gl̃ia in excelsis est vna dictio materialit̃ capta neutri generi indeclinabil̃ ꝑ hanc regulã. Dictio quecunq̃ ⁊c̃. ⁊ sic ponit̃ hic. tunc est sensus littere: Oportet q̃ canamus illud canticũ qd̃ angeli cantauerunt qd̃ incipitur sic: Gloria in excelsis deo ⁊c̃.

Natus ante secula dei fili⁹ inuisibil̃ interminis. Per quẽ

¶ Istud iam ẽ canticũ s̃m qd̃ cantat̃ in laudẽ dei tpe natiuitatis. in q̃ autor tria facit. Et

fit machina celi et terre marꝭ ꝛ in his degentiũ. Per quẽ dies ꝛ ore labant ꝛ se iterũ recipꝛocãt. Quẽ angeli in arce poli voce cõsona semp canunt.

ꝑm hoc diuidit hoc canticũ in tres ptes. Pꝛo oñdit xp̃m natũ. Scõo ostendit modũ natiuitatꝭ. Tertio cõmendat beatã ẋginẽ dirigendo petitiões ad xp̃m. scõa ibi: Hic corpus. tertia ibi: Gaude dei genitrix

Pꝛima ps adhuc diuidit in duas ptes. in ꝑma attestat filiũ dei eẽ natũ. in scõa enumerat quasdã ẋtutes ab eo dependentes. scõa ibi: Per quẽ fit machina. Et legant ptes sil̃ cã breuitatꝭ ꝺꝛ sic (Filꝰ dei) scz q̃ ẽ (inuisibilis) scz ꝑm diuinã naturã (interminis). i. sine termino (natꝰ) scz a deo patre eterna generatiõe (ante secula). i. añ originẽ mundi (ꝑ quẽ) scz filiũ q̃ ẽ ẋbũ dei q̃ celi firmati sunt. vt dicit ps̃. (fit machina). i. structura (celi). i. speraꝝ celestiũ (ꝛ terre: marꝭ). i. sphe rarũ elementoꝝ (ꝛ degentiũ). i. vitã ducentiũ (in his) scz in celo ꝛ terra. Et iterũ (ꝑ quẽ) scz filiũ (dies ꝛ hore labãt). i. ꝓtereũt ꝛ trãseũt (ꝛ se iterũ recipꝛocãt) id ẽ alternatꝭ vocibꝰ redeũt (Quẽ) scz filiũ (angeli). i. beati scz exñtes (in arce) id ẽ in altitudine (poli). i. celi (canũt). i. collaudãt (sp ꝑsona). i. cõcordi (voce)

¶ Nota in illa lr̃a tãgunt duo: ꝑmo tangit filij dei humilitas q̃tũ ad hũanitatẽ q̃n ꝺꝛ (natꝰ) scõo tangit dei potẽtia: q̃n ꝺꝛ (ꝑ quẽ fit machina ꝛc.) De ꝑmo dicit beatꝰ Gꝛeg. In hoc eñ apparet humilitas dei: qꝛ hodie mirabiliter cõuenit summus ꝛ infimus: antiquus ꝛ iuuenis: magnꝰ ꝛ paruus: diues ꝛ pauper. Pꝛimo ꝺꝛ summꝰ ꝛ infimꝰ: qꝛ hodie altissimꝰ deꝰ (cuiꝰ altitudinẽ nulla creatura attingere põt) apparet tanq̃ infimus in mundo. Añ apl̃s ad Gal̃. iiij. Quando venit plenitudo tpis misit deus filiũ suũ vnigenitũ factũ ex muliere factũ sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret. Scõo ꝺꝛ antiquꝰ ꝛ iuuenis: qꝛ deꝰ fuit ab eterno ꝛ sine pꝛincipio: ꝯ antiquus: sed puer mõ natus est: iõ iuuenis est. Et sic patet q̃ idẽ filiꝰ est iunioꝝ ꝛ senioꝝ matre. iunioꝝ q̃tũ ad humanitatẽ: antiquioꝝ siue senioꝝ q̃tũ ad deitatẽ siue diuinitatẽ. Añ btũs Berñ. Puer iacens in ꝑsepio fleuit coꝝ matre: ridebit coꝝ angelis in celo. Tertio ꝺꝛ magnꝰ ꝛ puus Magnꝰ eñ est: qꝛ totũ mundũ sua manu cõseruat. Et ꝺꝛ puꝰ: qꝛ in vtero virginis cõtentꝰ est. Unde beatꝰ Gꝛego. Quẽ totꝰ non capit orbis: in tua se clausit viscera. Quarto ꝺꝛ diues ꝛ pauꝑ. Nam cũ esset rex regũ: dñs dominantiũ factus est seruus seruoꝝ. Añ in euangelio: Filiꝰ hoĩs non venit ministrari sꝫ ministrare. Item paulus in epistola ad Gal̃. iiij. Quanto tpe heres paruulꝰ est nihil differt a seruo. Scõo in lr̃a tangit etiã eius potentia: cum ꝺꝛ (ꝑ quẽ fit machina ꝛc.) hoc attestat Gen̄. ꝑmo capꝫ. vbi legit: In pꝛincipio creauit deus celũ ꝛ terram. Item psalmista. xlviij. qꝛ ipse dixit ꝛ facta sunt: ipse mandauit ꝛ creata sunt. Itẽ apl̃s ad Roma. xj. Ex quo oĩa: ꝑ quẽ oĩa: in quo oĩa ꝛc. Item nota autoꝝ dicit: Natus ante secula. hoc exponit triplicit. Pꝛimo natus ꝑ ꝓuidẽtiã diuinã ante secula. i. ante creationẽ mũdi: quare dicit dñs ꝑ se. Ego sum alpha ꝛ o. i. pꝛimus ꝛ nouissimus. Unde certum est anteq̃ deus creauit celũ ꝛ terraꝫ sciuit filium suũ nasciturũ de virgine: ꝛ ergo ꝺꝛ in symbolo Athanasij: Eternꝰ pater: eternus filius ꝛ eternus spũsanctꝰ. Secundo exponit sic (Natus ante secula) id est ante saluationẽ mundi: quia ante saluationẽ mundi non merebat vocari mundus: sed mundus damnatus. Tertio exponit sic (Natus ante secula) id est ante tempoꝛa centum annoꝝ seu vltime etatis: quia seculum ꝑm grammaticos significat tempus centum annoꝝ per quod durat succesio alicuius gene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

rationis. Unde legimus q̄ ante natiuitatem christi mundus fuit constitut⁹ per quinq̄ milia ⁊ ducentos annos min⁹ vno anno. vtz in his v̄sibus: Ante iesum duo. c. min⁹ vno milia quinq̄. Annos dat ab adaz donec xp̄s homo fact⁹. Sed a natiuitate xp̄i vsq̄ ad nūc scribit̄ anno dñi. M. ccccc. sed de fine mundi nulla dat̄ certitudo: vñ in euang. d̄r: Nō est vestrū nosce tp̄a ⁊ momenta q̄ pater posuit in potestate sua. Itē nota lr̄a dicit: Natus añ secula. xp̄s em̄ nat⁹ est ineffabiliter ꝟm diuinitatē de patre sine matre ante oīa secula. nasci etiā voluit ineffabiliter ꝟm humanitatē de matre sine patre in fine tempoꝝ. Et ꝟm vtranq̄ natiuitatē temporalē ⁊ eternalē est filius regis: qꝛ regl eterni de qua sic inquit apl̄s ad Roma. p̄mo dicens. Pater promisit euangeliū de filio qui filius dei fuit dominus ꝟm diuinitatē. factus est em̄ ad honorem: qꝛ ad nomen dei clarificandū. Joh̄is. xvij. Pater manifestaui nomen tuū hominib⁹. Sed ꝟm natiuitatē temporalem natus est ex semine Dauid. i. de maria que fuit ex stirpe Dauid Luce primo. Dabit ei domin⁹ sedem dauid patris sui: ꝟm carnē: nō ꝟm diuinitatē ꝟm quā factus nō est: sed factor omniū est. Item xp̄s septem modis ostensus est esse filius dei ꝑ spm̄ sanctificatiōis. Primo: qꝛ conceptus est ꝑ spiritūsanctū: Lu. j. Spiritussanct⁹ superueniet in te ⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi. Et dicit primo: Quod in ea natum est de spiritusancto est. Scd̄o: quia donis nō ad mensuram repletus ꝑ spiritumsanctū. Tertio dedit deus spiritū filio suo qui demonstratus est ꝑ filium seu spiritū Joh̄. j. Sup̄ quē videbis spiritū. Quarto qꝛ clarificat⁹ ꝑ spiritū Joh̄is. xvj. Ille me clarificabit ⁊c̄. Quinto: qꝛ apl̄is inflando dedit Joh̄. xij. Accipite spiritūsanctū. Sexto: qꝛ de celo misit spiritū Actuum. j. Factus est repente de celo sonus ⁊c̄. Septimo: qꝛ his qui se conuertunt ad ipsum dat spiritū ad Ephe. j. In quo signati estis spiritu. Item nota xp̄s voluit nos saluare nō ꝓpter nostra merita nec nostra bona opera ip̄m mouerūt ad saluandū: sed sola miseratio sue pietatis. propter qd̄ dicit apl̄us ad Titum. iij. Non ex operib⁹ iusticie que fecimus nos. sed pri⁹: qꝛ nulla bona opera feceram⁹ sed potius multa mala. Eramus enim inimici ei⁹ ad Romanos. v. ⁊ in offensa sua que nunq̄ placari potuit nisi ꝑ aspersionē sanguinis iesu christi: quia dicebat ꝓpheta ꝓ nunc in psalmo: Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt: non est q̄ faciat bonū nō est vsq̄ ad vnū: scz christū. ¶ Itē lr̄a dicit Natus: qꝛ pater ⁊ filius ⁊ spiritussanct⁹ fuerūt indiuisibiles ꝟm essentiā ⁊ diuinitatē: sed nō ꝟm ꝑsonas: qꝛ aliquid vni cōuenit ꝑsone qd̄ nō cōuenit alteri ꝑsone. Ex hoc ptz q̄ tota essentia est increata: ⁊ sil̄itudo exp̄mit̄ ꝑ metristā dicentē: Nix glacies ⁊ aq̄ tria nomina res tamen vna. Sic in ꝑsonis trin⁹ de⁹ est tamen vnus. ¶ Item nota: lr̄a dicit inuisibilis: qꝛ om̄e visibile est lucidum ⁊ mixtum. deus aūt est substātia simplicissima simpliciter independens. vt ptz. xij. metaphisice. ¶ Pro declaratione terminorū nota Interminis est idem q̄ ꝑpetuus et dicit̄ quasi sine termino: ⁊ est nomen adiectiuū deriuatū a noīe terminis. Item machina tria significat. vñ versus. Machina res belli: rota machina: machina mundi. Itē dicit degentiū. i. in pauꝑtate viuentiū. ⁊ degens est ꝑticipiuz hui⁹ verbi dego qd̄ ꝟcat in pauꝑtate viuere. Itē labo as are est antiquū v̄bū ⁊ valet tantū sic̄ cadere. Itē d̄r reciprocant a reciproco as are qd̄ ꝟcat reflectere siue inclinare.

Hic corpus assumpserat fragile sine labe originalis criminis de carne vir

Hic autor oñdit moduz natiuitatis: xp̄i. Et diuidit̄ in duo Primo facit hoc qd̄ dictū est. Scd̄o ꝓbat diē natiuitatis xp̄i

ginis quo primiparētis culpā eueq̄ lasciuiam tergeret.

esse ornatū diuersis miraculis scda ibi: Hoc pñs diecula loqt̄ ꝛc. Et p̄mo dicit sic (Hic). s. filius dei (assumpserat) scz hypostatica vnione (corp⁹). s. humanū (fragile). i. passibile (sine labe). i. cōtagione vel macula (originalis criminis). i. peccati: assumpserat inquā ip̄am humanā naturā (de carne) id est purissimis sanguinib⁹ (marie virginis: quo). i. ꝑ quā incarnationē (tergeret. i. ablueret: expelleret: remoueret (culpā). i. pctm̄ (p̄miparentis). s. ade (ꝛ tergeret lasciuiā). i. petulantiā ꝛ inobedientiā (Eue) cui⁹ instigatiōe Adā p̄ceptū dñi p̄uaricat⁹ erat. Notandū in lr̄a tangunt̄ duo: Primo tangit̄ mod⁹ natiuitatis xp̄i: cū d̄r: sine labe originalis criminis. Scdo tangit̄ causa natiuitatis cū subiūgit̄: quo primiparētis ꝛc. De p̄mo dicit btūs Grego. ꝙ natiuitas xp̄i fuit sup̄naturalis: qꝛ preter cursum nature facta est. Nō em̄ ex cōmixtione virili: neq̄ ꝑ corruptionez virginitatis seu castitatis. Et ergo d̄r Esa. vij. capitulo. Ecce virgo cōcipiet ꝛ pariet filium. Et alibi. Virgo in partu: virgo ante partuz: ꝛ virgo post partū. Ideo Bern̄. dicit Nec sideri radius suā minuit claritatē nec v̄gini filius suā integritatē. Secundo ꝙ hec natiuitas christi fuit sup̄naturalis ostendit beat⁹ Gregorius qñ describit annunciationē virginis facta z a b angelo. Unde virgo dixit: Quō fiet istud qm̄ virū nō cognosco. Rn̄dens angelus dixit: Spūssanct⁹ sup̄ueniet in te ꝛ virtus altissimi obumbrabit tibi. ¶ De secundo dicit beat⁹ Augustin⁹ ꝙ natiuitas christi fuit mundo necessaria trib⁹ de causis. Prima vt xp̄s eēt mediator dei et hoīm vt recōciliaret nos deo patri: qꝛ ip̄e xp̄s eo ꝙ fuit de⁹ fact⁹ ē ꝑticeps nr̄e nature: vt faceret nos ecōuerso ꝑticipes deitatis. Et sic d̄r ad Gal. iij. Mediator nō est vni⁹ sed duoꝝ. s. diuine ꝛ hūane nature. Scda cā vt possim⁹ habere beatam v̄ginē matrē dei tanq̄ aduocatricē ꝛ adiutricē: q̄ intercederet ꝓ nobis ad dñm filiū suū dilectū: qꝛ dicta est mater miscdie. nā ip̄a cōtinuis p̄cipib⁹ orat ꝓ mundo ad filiū suū dilectū: ꝛ qꝛ fili⁹ tenet̄ audire matrē. ꝓuidentia dei sic ordinauit vt fili⁹ dei nasceret̄ de pura v̄gine q̄ mater dei appellat̄. Tertia cā est: qꝛ ip̄e de⁹ ante natiuitatē fuit impassibil̄ ꝛ incorruptibilis. si ḡ mund⁹ redimi debuit xp̄m pati oportuit. vñ d̄r ī euāgelio. Nōne oportuit pati xp̄m ꝛ ita intrare in gl̄iam suam: ꝛ si debuit pati: oportuit vt humanitatē assumeret: q̄ mediante passibilis efficeret̄. Item nota: ꝙ xp̄s ꝑ opus incarnatiōis fortissima vicit q̄ in mundo sunt. Primo em̄ vicit seip̄m ex profunda humilitate ꝛ per sanctissimā charitatē: vt cum de⁹ esset vellet homo fieri qui in adam erat ex luto formatus. sic em̄ exinaniuit semetip̄m ꝑ humilitatē quo ad nr̄am apparentiā: vt ille q̄ habet formā dei etiā moriat̄ in forma serui. ꝛ inclinato capite spiritum emitteret. Un̄ ad Phil. ij. Exinaniuit semetip̄m formā serui accipiens. Et in forma serui moriens despect⁹ atq̄ contemptus in cruce. Secundo vicit dyabolum q̄ tante erat fortitudinis vt vsq̄ ad infernum vl̄ inferni limbū totum genus humanū attraxerat: ꝛ ita fortis vt de ipso dominus diceret Luce. xj. Dum fortis armatus custodit atrium suum: id est quando dyabolus circundat hunc munduz qui atrium est ipsius. vel custodit atriū. i. infernum. in pace sunt om̄ia que possidet nō in pace bona sed mala: qꝛ nemo p̄ter deū quēq̄ de ipsius potuit eripere potestate. Tertio vicit in fortitudine sua totum mundum: vt habet̄ Johannis. xvj. Quarto vicit in presenti opere incarnationis humane omnē intellectum angelicū pariter ꝛ humanū. Quis em̄ plene excogitare poterit modum dñice incarnationis: neq̄ angelus quisq̄: neq̄ homo: neq̄ ars creati intellectus. Johan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

nes cñ baptista: q̃ cõparatus est angelo se intelligere nõ posse cõmemorat huiꝰ incarnatiõis modũ: nec soluere posse nodũ indissolubilẽ ꝓ vocis expressionẽ qui quasi calceꝰ humanitatis assumptꝰ est ꝓ substantiã diuinitatis. iõ dicit Jo. Nõ sum dignꝰ soluere corrigiã calciamenti eius. i. aperire nodũ vnionis deitatis et humanitatis. Quis vnq̃ maius vinculũ audiuit: qz homo de v̄gine natus: potentiꝰ opus fortassis q̃ creatio mundi tota: vt dicit beatꝰ Augꝰ. Sz quare xp̃s voluit nasci de v̄gine: Rñdeꝝ ꝑmo q ideo: qz mulier in paradiso sine causa peccauit: vt sicut ꝑma mater post transgressionẽ corrupta mater facta est culpe: sic mater gr̃e (q̃ integre debuit lapsum ⁊ culpã eue post integrationẽ ⁊ reparationem culpe repare ꝓ gr̃am) mater debuit inuiolata ꝑmanere. Consonũ eñ erat vt q̃ suadente serpente corrupta erat mente corrumperet ⁊ corpe filios ꝑcreando: ⁊ q̃ nunq̃ corrupta est mente filiuz generans nunq̃ corrũperet: vt sic virgo sua integritate fieret causa salutis. sicut mulier ꝑius corrupta causa erat nostre ꝑditiõis: vt integritas v̄ginis corruptionẽ mulieris reparet. Añ btũs Berñ. in quadã omel. sic inquit: Celesti roze terrã irrigauit cũ de viro integra mente ⁊ corpoze feminã ꝑduxisset. Si c ⁊ nunc in celesti roze ⁊ gratia ꝓuilegiali spiritussancti v̄ginẽ supuenit q̃n de integra virgine virum q̃ fozis virginis imaginẽ habet virtusq̃ delicta resoluit. Scõa ratio: qz partus corrupte cum esset particeps pctĩ pctm̃ tollere nõ potuit equales nãq̃ fures exũtes in eodẽ crimine deprehensi alter ꝓ altero nõ põt rũdere igit̃ necesse erat eũ qui culpã soluere deberet in culpa nõ esse originalis pctĩ: ꝓpter qõ totũ genꝰ humanũ fuerat ꝓpetua morte damnatũ: Hec orige. Tertia rõ Origenis est illa: Qui sine matre erat in celis: sine patre nasceret in terris: vt sic non duos patres habere videretur. Quarta rõ. qz ꝑimꝰ adam factus erat de terra v̄gine innocente ⁊ absq̃ culpa occuit etiã vt scõs Adam de v̄gine matre nasceret. Quinta rõ: vt v̄ginitatẽ xp̃s extolleret q̃ antea cõtẽptibilis iudicabat̃. sicut dz Judicũ. xij. ⁊ ꝑm beatum Berñ. in q̃dã omel. btã inq̃t v̄go fuit ꝑma q̃ votũ castitatꝭ emisit ⁊ vouit. Sexta rõ: vt impleret ꝓphetia Ysa. vij. Ecce v̄go cõci. ⁊ pa. filiũ. Septĩa rõ est: vt cuius pater nescit feminã in diuinitate: eius etiã mater virum nesciret in humanitate: ⁊ sic de vtroq̃ pente castissimo nasceret. Jtez lr̃a dicit (sine labe ⁊c.) quia christus solo v̄bo fuit genitus: ⁊ non ꝓ naturalẽ delectationẽ. Et si dicat: xp̃s fuit baptizatꝰ: ⁊ baptismꝰ est absolutio pctĩ originalis: igit̃ etiã habuit peccatũ originale: vel inutiliter est baptizatus. Rñdeꝝ q fuit baptizatus ꝓpter hoc vt testamentũ nouũ approbaret ⁊ baptismũ cõsecraret. Sz dubitaꝝ de beata v̄gine vtrũ illa fuit cõcepta in pctõ vel sine pctõ. Ibi vna ps doctoꝝ dicit q sine pctõ originali: qz ita possibibile est hoc apud deum sicut fuit sua natiuitas. Alia ps dicit q nõ: sicut Augꝰ. q̃ dicit: Omne qõ a semine nasciꝝ in humana specie: nasciꝝ cũ delectatione ⁊ pctõ: ⁊ q deꝰ immediate post hoc purificauit eã. Et istiꝰ oppositũ sacra eccl̃ia q̃ nec fallere nouit nec falli põt definiuit in sacro basilienſi cõcilio. Jtem nota lr̃a dicit (Quo ꝑmi parentis ⁊c.) Añ ꝓpter peccatũ ade ⁊ cue ꝑditi sumꝰ: sed ꝓ natiuitatẽ xp̃i repati. Et dz eua ab e qõ est valde et ve q̃si valde dolorosa. Et ci opponiꝝ aue. qõ dz ab a qõ ẽ sine ⁊ ve doloze quasi sine doloze. ¶ Pro declaratione terminoꝝ nota: originale pctm̃ dicit illud in quo nasciꝝ hõ rõne parentũ: ⁊ de tali pctõ abluunt̃ pueri in baptismo: ⁊ dz a nomine origo inis. qz sumit exordiũ ab origine parentũ. Jtẽ dicit ꝑmiparentis qõ est vna dictio cõposita. Jtem labes est idem qõ macula. Jtem lasciuia dicit a lascinio. i. superbio vulgariter: geilikeyt dzyben.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Hoc pñs diecula loquitur prelucida adaucta lõgitudine q sol ver⁹ radio sui luminis vetustas mundi depulerit genitus tenebras.

i. fugare

Hic iã autor ostẽdit diẽ natiuitatis xp̃i esse ornatã quibusdam miraculis: ⁊ posset diuidi in tres ptes ꝓpter tria miracula. Et exponit̃ textus sic (Presens diecula) scz natiuitatis xp̃i (loqtur) id ẽ annunciat (hoc). ſ. qđ dictum est de incarnatiõe in p̃cidẽti versu: diecula inquã (plucida) id est valde splẽdida: ⁊ hoc spũaliť (⁊ adaucta lõgitudine). i. ꝓlongata fm naturalẽ cursũ supra dies p̃cedẽtes: ab hac em̃ die natiuitat̃ dies ꝓlongantur: noctes vero abbreuiant̃. Vel potius (adaucta longitudine). ſ. spũaliter: q diem p̃sentẽ intelligẽdo tem⁹ grẽ qđ q xp̃i natiuitatẽ prelucidũ factũ est ⁊ longitudine miseratiõis adauctũ. Et hui⁹ tangit̃ causa in sequẽti textu cũ dicit (q). i. eo q (verus sol) id ẽ xp̃s (genit⁹) scz tpaliter in hũc mundũ (depulerit). i. absterserit (vetustas tenebras). i. antiquas maculas peccatoꝝ: ⁊ hoc (radio sui lumis) id est gratie ⁊ misericordie. ¶ Notandũ autor vult in lr̃a q hec dies est ornata tribus miracul̃. Primo: qz tũc dies ꝓlõgatur ⁊ nox abbreuiat̃: ⁊ ergo dixit beatus Johãnes p̃cursor dñi: me oportet minui: illũ autẽ crescere q qđ mystice designatur q in natiuitate xp̃i nouũ testamẽtũ: qđ q diem intelligit̃: augmentatur et crescit: ⁊ vetus testamentũ qđ q noctẽ intelligit̃: minuitur ⁊ decrescit. Scõo quia in hac nocte apparuit noua stella: que nec p̃us nec postea visa fuit q quam reges cognouerũt regẽ celorũ de virgĩe natũ. ¶ Hic posset queri: quare natiuitas christi iudeis scz pastoribꝰ fuit ãnunciata p angelũ: gentibꝰ xo scz tribꝰ regibus p stellã. Videt venerabilis Beda: qz iudei fuerũt magis rõnales q̃ gentiles: hec natiuitas fuit eis annũciata p ratiõale scz p angelũ. Sed qz gẽtiles fuerunt magis irratiõales: ergo vandũ erat eis signũ aliqđ irratiõale q qđ possent cognoscere natiuitatẽ xp̃i: ⁊ hoc fuit noua stella. Tertio hec dies ẽ ornata q claritatẽ angelorꝝ que circũfulsit pastores: qz in natiuitate xp̃i angelus in magna claritate apparuit: dicẽs pastoribꝰ: annuncio vobis gaudiũ magnũ. Posset aliquis quererе: quare xp̃s hec reuelauit pastoribꝰ ⁊ nõ alijs. Respõdeť dupliciť Primo qz ante natiuitatẽ xp̃i pastores fuerunt simpliciores ⁊ magis iusti coram deo: qđ patet in diuersis scz in Moyse. in Dauid cum fratribus suis: in Jacob cum fratribus suis qui fuerunt pastores: ⁊ ergo rõne simplicitatis ⁊ iustĩcie natiuitas christi fuit eis nunciata. Scõo dicitur q natiuitas christi fuit pastoribꝰ annunciata ad insinuandum q ipse sit pastor ⁊ rector totius mundi. ¶ Pro declaratione terminorũ nota. Dicit̃ in littera (diecula) qđ est nomẽ diminutiuum a dies. Et dicit̃ adaucta qđ est participium deriuatũ a verbo adaugeo. Itẽ nota: q̃dã libri habẽt in sequẽti versu hec nox vacat: ⁊ q̃dã nec nox vacat ⁊ vtrũq valet fm diuersas acceptiões hui⁹ verbi vacat. Vñ fm p̃mũ modũ debet exponi. i. ptẽditur. Item scius a um. i. discretus: ⁊ deriuatur a verbo scio scis scire. Inde scientia. Inde per compositionem prescius ⁊c. Item autor dicit magistris gregum per hoc circumscribit per compositionem: quia grex proprie pertinet ad oues ⁊c.

i. vacat

Hec nox vacat noui syderis luce qđ magorum oculos terruit scios.

¶ Hic autor ostendit q natiuitas christi reuelata est per q̃ndã nouã stellã. Et p̃mo facẽ hoc. Scõo alloquit̃ beatã vir

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Nec gregũ magistris defuit lumen: quos p̃strinxit claritas militum dei.

ginẽ. ibi: Gaude dei genitrix quã circũstãt dicẽs: Nec dies prelucida (nec nox) scz eiꝰ vacat). i. caret (luce noui syderis). i. stelle que prius nunq̃ apparuit (qd̃) scz sydus (terruit) id est timorẽ incussit (oculos magoꝝ) id est regum (scios) id ẽ sapiẽtia edoctos (Nec lumẽ defuit magistris gregũ) id est pastoribꝰ (quos) scilicet pastores (claritas militum dei) id est angelorum (prestrinxit. i. occupauit ⁊ illuminauit. Notandũ circa litteram cũ christus erat natus in bethleẽ tunc suborta fuit stella nunq̃ prius visa que duxit reges ad locũ christi ⁊ ibi offerebant sibi aurũ thus ⁊ mirrham. Per aurum designatur potẽtia eius. Per thus magnificentia. Per mirrham dominica sepultura: vñꝰ. Tres reges querũt dominũ tria donatulerũ. Caspar fert mirrham: thus melchior: balthasar aurũ. Aurum dat regem: verum dant thura prophetam. Mirrha sepulturam signat penamq̃ futuram. Item nota de illa stella de qua dictũ est quidam eliciebant ꝙ cum nasceretur homo ꝙ etiã stella crearetur cũ eo qui regeret ⁊ cõseruaret ⁊ inclinaret ad bonũ vel ad malum: sed hoc nõ est verũ. Unde talis stella ꝓprie non fuit stella: sed vnũ miraculosuz factum habẽs dispositionem stelle. Ratio: quia nõ habuit motum stellarum: sicut alie stelle: quia alie stelle ab oriẽte in occidentẽ mouentur ecõtra in orientẽ redeundo: ista autẽ ab oriente in meridiẽ. Nec etiã locum stellarum: qꝛ directe precessit eos in aere. Et dicũt aliqui ꝙ nũq̃ postea visa est cum reges fuerũt in regnis. ¶ Pro declaratione terminoꝝ nota. nox dicit̃ a noctin grece qd̃ est vigilare latine ꝑ cõtrariũ: qꝛ tũc minime vigilamꝰ. Itez magus tria significat. Uno modo regem: ⁊ sic capitur hic. Alio modo significat speculatorem in rebus superioribus. Tertio significat incantatorem.

Gaude dei genitrix: quã circũstant obstetricum vice concinentes angeli gloriam deo.

¶ Hic iam autor commendat beatam virginẽ. Et diuidit̃ in duas ꝑtes. Primo facit qd̃ dictũ ẽ. Scd̃o dirigit petitiones ad iesum christum. Scd̃a ibi: Christe patris vnice ⁊c̃. Et vult dicere o beata (dei genitrix gaude) de hac ineffabili filij tui natiuitate quã angeli cõcinẽtes) id est collaudantes (gloriã deo: circũstãt vice) id est loco (obstetricum) id est mulierũ que partũ adiuuant. ¶ Notandum autor in littera duo facit. Primo ad cõmẽdationẽ beate virgĩs appellat eã genitricẽ dei hortãdo ipsam ad gaudiũ cum dicit: (Gaude dei genitrix ⁊c̃.) Scd̃o subiũgit causam quare gaudere debet: cum dicit: (quã circumstant ⁊c̃.) De primo dicit beatus Bernhardus in hec verba. Mater est plena gaudio. De eodẽ dicit etiam beatus Gregorius in hec verba. Gaude virgo gloriosa tanta prole generosa. De secundo legimꝰ in passionali ꝙ beata virgo cum tempus pariendi adesset cũ Joseph debuit trãsire bethleem vt daret tributũ suum ꝑm edictũ cesaris Augusti. Cum sero factũ esset propter multitudinẽ alienigenarum: beata virgo cum Joseph nõ potuit hospitari: sed intrauit quoddam diuersorium vbi erat continue hospitale siue hospitiũ: ibi beata v̄go maria sola cũ Joseph ꝑmãsit: ⁊ media nocte cũ tp̃s pariendi affuit. beata v̄go Maria peperit dñm nostrũ iesum xp̃m in magno exilio: vbi nec aqua nec ignis aderat: sz angeli ministrabãt loco obstetricũ. Unũ subdit btũs Ansel. ꝙ btã v̄go rõe ꝓmissiõis celestis certificata ⁊ ange-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

lor̄ p̄ntia cōsolata pepit xp̄m sine oī dolore. ¶ Pro declaratiōe termīor̄ nota. Obstetrix vno mō d̄r famula dn̄ar̄ grauidar̄ q̄ astat parētib⁹: ⁊ sic d̄r a verbo asto as ⁊c̄. Alio mō obstetrix ē mlier q̄ recipit fetū de vtero ꝓgrediētē: ⁊ dicit̄ ab ob ⁊ stera e. que est pellicula q̄ īuoluitur puer in matrice.

Christe p̄ris vnice: q̄ hūanam nr̄i cā formā assūpsisti: refoue supplices tuos. Et q̄r̄ ꝑticipē te fore dignat⁹ es iesu dignant̄ eor̄ suscipe p̄ces. Ut ipsos diuinitatis tue participes de⁹ facere digneris vnice dei.

¶ Hic dirigit petitōes ad xp̄z ⁊ diuidit̄ in duas ꝑtes s̄m q̄ duas petitōes dirigit ad xp̄m dicens sic. (O xp̄e vnice) scz nate p̄ris (q̄ cā nr̄i) .i. ꝓpter nos (assūpsisti hūanā formā) i. naturā (refoue) .i. refice et conforta (tuos supplices) .i. famulos tibi supplicātes: ⁊ o iesu vnice. s. filij dei (suscipe p̄ces) .i. orōnes (dignāt̄) .i. g̃tiose (eor̄). s. hoīz (q̄r̄ dignat⁹ es) .i. voluisti (te fore) .i. eē (ꝑticipē) ⁊ hoc q̄ ad naturā hūanitat̄ ī q̄ nobiscū xp̄s ꝑticipat (vt tu de⁹) ⁊ (vnice dei) .s. fili) digneris) .s. tua īfinita clemētia ⁊ mīa (ip̄os) .s. hoīes (facer̄ ꝑticipes tue diuītat̄) .i. gl̄ie celest̄. ¶ Sciēdū: autor facit more sapiēt̄ agricole q̄ p̄mo extirpat spinas ⁊ tribulos ⁊ postea semīat vt fructū accipiat. Quia p̄mo placat dn̄i irā ⁊ furorem eiusdē eradicat cū dic̄: Christe p̄ris vnice. Scd̄o semīa .i. petitōem īfert vt fructū accipiat vicz vt mīam dei ꝯsequet̄: cuz dic̄: refoue supplices tuos. ¶ Scd̄o no. autor ꝑpēdēs meli⁹ eē ꝯseq̄ mīam suā: q̄ sustīere iudiciū: hortat̄ deū ad mīaz cū dicit ī scd̄a petitōe: q̄ ꝑ mīam dignat⁹ es fieri ꝑticeps nr̄e hūanitat̄ fac nos ꝑ eādē mīam ꝑticeps diuītat̄. Tertio no. autor ī lr̄a innuit magnā charitatez dei q̄ dilexit mūdū cū dicit: Et q̄r̄ ꝑticipē ⁊c̄. de q̄ dilectiōe d̄r Joh. iij. Sic de⁹ dilexit mūdū vt filiū suū vnigenitū daret ꝓ mūdo: ⁊ apl̄s: ꝓprio filio suo nō pepcit: sz ꝓ nobis oīb⁹ tradidit illū. ¶ Pro declaratōe termīor̄ no. in lr̄a d̄r nr̄i. ⁊ li nr̄i vt h̄ sumit̄ ē ꝓnomē p̄mitiuū ⁊ nō deriuatiuū. Sz refoue ē v̄bū trāsitiuū cōpositū a re ⁊ foueo. Inde fomētū ⁊ foues ⁊c̄. Inde etiā fomēto as are. Itē no. ꝑticeps d̄r q̄si ꝑtē capiēs. Ind̄ participij. Inde ꝑticipo as. Itē fore ē v̄bū īfinitiui modi ⁊ defectiuū: vtz ī p̄ma ꝑte alexādri. Itē d̄r dignat⁹ es: qd̄ dz declinari ꝓ vna ꝑte orōis vicz q̄ sit v̄bū p̄teriti tp̄is: qr nisi hoc eēt ver̄ verba passiua ⁊ deponētalia nō haberēt p̄terita: ⁊ etiā alia tempora a p̄terito deriuata.

Eia recolam⁹ laudib⁹ pijs digna. Hui⁹ diei carmīa in q̄ nobis lux orit̄ gratissima. Noct̄ īterit nebula: pereunt nostri criminis vmbracula.

¶ Istud ē canticū tertium qd̄ cantat̄ in laudē dei tp̄e natiuitatis xp̄i. Et diuidit̄ ī duas ꝑtes. In prima ꝑte hortatur nos ad laudē dei. Scd̄o facit quandā exclamationē ad naturā deitatis vnitā humanitati. scd̄a ibi. O culpa nimiū btā dicēs: (Eya) qd̄ ē aduerbiū letāt̄ aut poti⁹ hortāt̄. supple nos xp̄i fideles (recolam⁹) .i. repetam⁹ (pijs) .i. r̄ligios̄ (laudib⁹ digna carmīa) .i. cātica (h⁹ diei ī q̄ orit̄ nob̄ g̃tissima lux. s. xp̄s q̄ ē v̄e lux illūinās oēm hoīez veniētē ī hūc mūdū. vt d̄r Joh. j. ⁊ in q̄ die (nebula) .i. obscuritas et error (noctis) .i. veteris testamēti (interit .i. interimit̄: ⁊ (vmbracula) .i. grauamina (nostri criminis) .i. pctōrū nostrorū (pereunt) .i. deficiūt siue destruunt̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Notandū autor in hac littera tria facit. Primo hortat̄ nos ad laudē diuinā: cuz dicit: eya recolam⁹. Scd̄o ostēdit solēnitatē hui⁹ festi: cū dicit: lux orit̄. Tertio oñdit efficaciā natiuitat̄ xp̄i: cū dicit: Noctis interit nebula. De p̄mo d̄r: Esaie lv. Mōtes ⁊ colles cātabūt corā deo laudē. Mōtes. i. cōtēplatiui. ⁊ colles id ē humiles actiui. Rōnē hui⁹ assignat beat⁹ Amb. in p̄fatiōe: Qui ingrat⁹ fuerit xp̄i natiuitatis indign⁹ erit fructu ei⁹ passiōis meritorie. De scd̄o dicit beat⁹ Grego. Autor lucis insup̄abilis ⁊ intermīabilis hodie nobis viā salut̄ p̄parauit. Circa qd̄ nota ꝙ quadruplex est via ꝑ quā christ⁹ ambulauit. Prima fuit de celo in vterū virgīs ꝑ hāc p̄parauit nobis viam humilitat̄. Magna em̄ humilitas esset si q̄s vestem purpureā tegeret vili sacco: ⁊ hoc fecit xp̄s saluator noster qñ suā diuinitatē nostra humanitate occultauit. ¶ Secūda via fuit ex vtero virginis in mūdū ꝑ quā p̄parauit nobis viā patiētie ⁊ paup̄tatis: qr ipse voluit nasci in domo cōi nō habēs hospitiū ꝓpriū: quare dicit: Vulpes foueas habent et volucres celi nidos: fili⁹ aūt hoīs nō habet vbi reclinet caput suum. ¶ Tertia via fuit de mūdo ad crucē: ꝑ quā p̄parauit nobis viā dilectiōis ⁊ passiōis. Magna em̄ dilectio erat: ⁊ signū maxīe dilectiōis vt xp̄s tā crudelem mortē pro nobis pateret̄: vñ de eo scribit̄. A plāta pedis vsq̄ ad verticem nō ē in eo inuēta sanitas. ¶ Quarta via fuit de cruce ad infernū: de q̄ sanctos p̄res eduxit: ꝑ hāc p̄parauit nobis viā pietatis. Magna em̄ pietas esset si aliq̄s captiuū a vinculis liberaret: sic xp̄s sua passiōe nos ab eterna dānatōe liberauit ⁊ redemit. De tertio dicit beat⁹ Grego. ꝙ tā efficax fuit natiuitas xp̄i vt angeli pleno gaudio ī celis: diaboli īmensis cruciatib⁹ in īferno: ⁊ hoīes ꝑpetua libertate in hoc mundo redundabūt. ¶ Nota circa declarationē terminoꝝ. Eya est aduerbiū. Sz orior est verbū deponētale cōiugibile in tertia vel in q̄rta ꝯiugatiōe. Itē interit compōit̄ ab int̄ ⁊ eo: sil̄r pereo cōponit̄ a ꝑ ⁊ eo. Inde perit⁹ altera breuis. i. destructus. Dubitat̄ circa natiuitatē xp̄i ꝑ quē modū fuit nat⁹: illū exp̄mit Ps̄. dicēs: In sole posuit tabernaculū suū: ibi ꝑ solē intelligit̄ v̄itas p̄ris. Vñ Diony. ille est sol q̄ sup̄ oīa visibilia mūdi est euidēs imago dei. Sz ꝑ tabernaculū ī telligit̄ hūanitas christi: vtz ī Leui. Sz ꝑ spōsuz ītelligit̄ fili⁹ dei: de quo d̄r Joh. j. Et verbū caro factū. Sz ꝑ thalamū intelligit̄ vter⁹ virginal̄: de q̄ dic̄ Ps̄. Cōcupiuit rex decorē tuū. Et si q̄rat̄ q̄lis fuit ꝓcessus. Rñdetur ꝙ fuit sine pena: vñ in canticis. Post partū virgo inuiolata ꝑmansisti. Itē fuit laudabilis: qr cāticū leticie ibi auditū erat scz Gl̄ia in excelsis deo. ¶ Sz si querat̄: q̄ etate mūdi fuit natus. Respōdet̄ ꝙ in sexta: qr xp̄s venit in fine seculi. i. in sexta etate. Et decēber fuit mēsis natiuitatis. Sz marti⁹ fuit mēsis sue cōceptiōis. Sed si queratur in quo loco xp̄s erat natus. Rñdet̄ in diuersorio. i. in loco cōi. Et si querat̄ quare: qr voluit nasci ⁊ mori in medio terre hītabil̄: vt nullus habeat se excusare.

Hodie secl̄o mar̄ stella ē enixa noue salut̄ gaudia Quē tremunt baratra mors cruenta pauet ip̄a a q̄ ꝑibit mortua. Gemit capta pestis antiqua: coluber liuidus perdit spolia. Hō lapsus ouis abducta reuocat̄ ad eterna gaudia.

¶ Hic iam autor reddit cām quare ī hoc die debem⁹ decātare laudes xp̄o: ⁊ tāgit tres cās ⁊ p̄mā tāgit dicēs sic (Stella mar̄) scz maria (est hodie eni-

xa).i.pepit(seculi.i.toti vniuerso(gaudia nostre salutis).i. dominũ nostrũ ie-
sum xp̃m:q̃ est gaudiũ ⁊ salus nr̃a(quẽ).s.xp̃m(baratra) .i.totus infern⁹ (tre-
mũt).i.timẽt(et cruẽta mors).i.crudelis ⁊ eterna dãnatio(pauet) .i.horret ⁊
formidat(a q̃ scz xp̃o(ip̃a mors mortua ꝑibit).i.destruet. Scdo tãgit scdam cau
sam dicẽs (Antiqua pestis.i.hostis.s.diabolus(gemit.i: dolet ⁊ luget(capta)
i.ligata ⁊ (liuidus).i.inuid⁹(coluber).i.serpẽs diabolicus(perdit).i.amittit
hodie de sua potestate(spolia).i.hoĩes quos dudũ spolia detinuerat raptos et
eiectos de paradyso:qd̃ declarat aptius sequẽs versus oñdens tertiã cãm dicit:
Homo lapsus.s.ꝑ pctm̃ originale:tñ recupabiliter:q̃ erat tanq̃ (ouis abducta)
i.deperdita(reuocat̃)hodie scz ꝑ xp̃i natiuitatẽ ⁊ incarnationẽ (ad eterna gau
dia)ad que attingẽda creatus ẽ. ¶ Notandũ autor dicit(stella maris)ꝑ hoc de
scribit beatã virginẽ que est stella ⁊ illuminatrix mũdi:nam in sacra scriptura ꝑ
mare sepius iste mũdus intelligit̃:⁊ hoc ideo:qr sicut naute errãtes in mari ha-
bent stellã ꝑ quã cognoscũt regionẽ vt nauẽ ad portũ ducãt. Sic beata virgo ẽ
stella illuminans mundum per quam nos peccatores errantes in hoc mundo
possum⁹ attingere portũ salutis. ¶ Scdo nota.au.dicit in lr̃a:quẽ tremũt bara
tra:qr demones obediũt deo:hoc idẽ attestat̃ sctũs Aug⁹.dicẽs: demones cre-
dunt ⁊ cõtremiscũt: hui⁹ declarationẽ sepi⁹ in euãgelijs habem⁹ ĩ q̃b⁹ legit̃ ꝙ
xp̃s a diuersis hoĩbus eiecit demonia. Tertio nota.dr in lr̃a:pestis antiq̃ colu-
ber liuidus:ꝑ hoc describitur ꝙ diabol⁹ dr antiqua pestis:qr ab antiquo pestẽ
et dãnationẽ hoĩb⁹ intulit. Etiã vocat̃ liuid⁹ serpẽs: qr ĩ specie serpẽtis decepit
p̃mũ hoĩem. Vñ legit̃ ĩ Gen̄.ꝙ eua dixit ad dñm:serpẽs me decepit. Itẽ nota
autor dicit:ouis abducta:ꝑ hoc intelligit̃ hõ dãnat⁹:qr fuit sepat⁹ a ꝓprio ouili
et ꝯ dixit dñs ĩ euãgelio:q̃s ex vobis ẽ q̃ hz cẽtũ oues ⁊ si ꝑdiderit vnã nõne di
mittit.xcix.in deserto ⁊ vadit ad illã q̃ perierat: ⁊ ĩ alio euãgelio Joh.dr.oues
mee vocẽ meã audiẽt. ¶ Pro declaratõe termĩoꝝ no. Enixa ẽ p̃teritũ ꝑfectũ hu
ius v̄bi enitor qd̃ cõponit̃ ab e ⁊ nitor. Innix⁹ ⁊ nisus. Itẽ tremo ẽ verbũ tertie
cõiugationis. Inde tremul⁹ q̃dã arbor. Itẽ gemo significat tristari. Inde gemi
tus.i.tristitia. Sed coluber ẽ magn⁹ serpẽs ⁊ dicit̃ q̃si colẽs vmbrã. Itẽ liuid⁹
dicitur a verbo liueo scde coniugationis.i.inuideo . Inde liuor.i.ĩuidia. Sed
lapsus est participium a labor id est cado. Et autor dicit lapsus in littera: quia
homo per longum tempus iuit condempnatus:quia q̃si ꝑ quinq̃ milia annoꝝ.
Item abducta venit a v̄bo abduco: passiuo.

Gaudent in hac die agmina angelo
rum celestia. Quia erat dragma de-
cima perdita et est inuenta.

¶ Hic ponit qd̃dã incidenta-
le oñdens incidentalit̃ gaudi
um angeloꝝ de natiuitate xp̃i
ꝓgressum dicẽs:(Agmĩa ce-
lestia) .i.ꝯgregatiões ⁊ hie-
rarchie angeloꝝ celestiũ(gau
dent in hac die)qua christus temporalit̃ natus est.⁊ subiungit causam sumptaz
ex euangelio(quia dragma decima)id est decimus denarius per quem intelligi
tur tota humana natura(perdita erat)scz transgressione mandati (et est inuen-
ta)id est primeue sue dignitati restituta. ¶ Notandum circa litteram legitur in
scholastica hystoria.ꝙ cum omnes chori angelorum essent pleni: quia fuerunt
decem chori constituti. Sed lucifer per suam inobedientiam et superbiam vo-
lens similis esse creatori dixit. Ponam sedem meam in aquilonẽ et similis ero
altissimo:per hanc superbiam fuerunt eiecti qui erant secuz in decimo choro:et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

sic decima dragma fuit amissa decepti hierarchia. Sed de⁹ per suam pietatē cupiens adimplere decimū chorū creauit hoiem vt locū illud adimpleret. Tunc inimicus humani gñis videlicet diabol⁹ vidēs q hō deberet possidere eternaz letitiā quā ipse amisit decepit p̄mū hominē ꝛ suggessit ei vt mādatum dei transgrederet: ꝛ sic post trāsgressionē mādati dei adhuc decima dragma fuit amissa. Ñ de⁹ volens q sua creatura deberē sic dānari ꝓstituit filiū suū incarnari q̄ p humanitatē ꝛ passionē mundū dānatū liberaret ꝛ decimā dragmā inueniret: et hoc est q dicūt doctores q anime sanctoꝝ decimū chorꝝ debēt adimplere: ꝛ hoc est q dicit dñs in euāgelio: q mulier habēs dragmas decē ꝛ si pdiderit vnā nōne accēdit lucernā ꝛ euertit totā domū. ꝛ querit diligēter donec inueniat. Secūdo nota autor dicit. (Gaudēt ꝛc.) ꝛ merito gaudiū angelorū in isto die pōt p bari: qz ꝑm Mat. in euāgelio. Gaudiū est angelis dei sup vno pctōre penitentiam agēte. Si hoc est verū merito magis ista die angeli gaudēt q̄ñ totus mūd⁹ a dānatiōe fuit liberat⁹. Circa declarationē terminorū nota agmina venit ab agmē q idē ē qđ exercit⁹: qz agmē. i. turba vt frequēter ē in lite. Itē angelus est duplex. s. ꝓfortans ꝛ deuastās. Angelus confortans persuadet bona inquantum bona: sed angelus deuastans psuadet mala inquātum mala. ¶ Item dragma est equiuocum. Primo significat pōdus constans ex tribus scrupulis et est nomē femininī generis. vñ⁹. Dragma notat pōdus ꝛ tūc fit in e genitiu⁹. Secūdo significat cantū subalternatū: scz q̄ñ duo canūt alijs cessantibus. Unde de beata virgine Frequētate nobis dulcia cātica dragmatis. Itē perdita ē participium preteriti temporis deriuatū a verbo perdor eris.

¶ Hic iā autor facit quandā exclamationē ad naturā deitatis qua sum⁹ redēpti ꝛ ꝑm hoc illa ps diuidi hz in tres ptes. Primo facit exclamationē. secūdo ostēdit nostrā redemptionē mirabiliē factā. tertio ostēdit pgressionē nostre redēptōis: scda ibi. Mirabilis natura. tertia ibi. Querere venerat: ꝛ vult ppie. O natura deitatis tu es nimiū beata qz p te sumus redempti a culpa primorū parentū: qz deus qui creauit oīa ex nihilo: ꝑ ex muliere gñāt ꝛ nascit. ¶ Notādū lr̄a multiplicit expōit. Primo expōit ironice pcontrariū: vt sic (O culpa beata nimiū). i. minime (qua). i. de qua culpa (natura). s. hūana (ē redēpta) vbi nimiū pōit derisorie p suo ꝓtrario. s. minime. Scōo exponit vt lr̄a sonat (O culpa nimiū beata). i. valde beata (qua). i. ꝓpter quā hūana natura ē redēpta. Alii isti sic exponētes dicūt culpā esse beatā p accidēs (nā culpa. i. pctm̄ in se est malū sz ꝓpter hoc: qz ꝓpt culpā miscōia dei est excitata vt de⁹ tantā misericordiā in nobis ostēderet q filium suū vnigenitū p redēptione daret. Tertio exponit hec lr̄a hipalaice ꝛ tunc ꝓstructio sic est fotmāda. O natura deitatis (qua). i. p quā naturā (culpa ē redēpta) q̄ in q̄ natura (nimiū ē btā) ita q natura ibi stet p deitate: ꝛ illa pticula nimiū beata referat ad naturā: ꝛ hec lectura vr̄ eē melior p̄mis duab⁹ ꝛ tūc ē sn̄ia ista. O natura deitatis vnita humanitati tu es nimiū beata: quia per te sumus redempti a culpa primorum parentum: quoniam deus qui creauit om̄ia scz celum ꝛ terram ꝛ omnia que in eis sunt: ille nascitur nobis ex muliere. Secundo nota in ista littera ꝑm istam vltimam lecturam tanguntur duo. Primo tangit precelsitas deitatis cum dicitur: nimiū beata. Secundo tangitur opus pietatis

O culpa nimium beata qua redempta est natura. Deo: qui creauit omnia: nascitur ex femina.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

eum dicitur: ex femina. De primo dicit beatus Augustin⁹ q̄ precelsitas siue excellentia beatitudinis est in trib⁹. s. in altitudine sapientie: in suauitate cōscientie: in virtutū sublimitate. has tres cōditiones xp̄s tpe sue natiuitatis sufficienter habuit. Primo em̄ habuit altitudinē sapientie. vñ Eccli. Omnis sapiētia a dño deo est ⁊ cū ipo fuit semp. Secō habuit suauitatē cōsciētie. vnde dicit glosa sup Matth̄. suauitas dei apparet in hoc q̄ nō p̄cipit: nō p̄hibet: nō cōminat. Ertiā habuit virtutū sublimitatē. hanc sublimitatē xp̄s ostendit in hoc q̄ legē in monte tradidit. vnde dicit glosa: Ascendit in montē vt altiora culmina virtutū doceret. De secō dicit Aug. Magnū opus pietatis erat vt deus immensus sub hūana specie ostenderet. Sup illud dicit Crisō. Filioli nō solū de⁹ dilexit nos verbo sed ope pietatis plenitudinē demonstrauit. Notandū circa lr̄am: qō culpa venit a vbo culpo as. qō idem est qō reprehendo: ⁊ culpa p̄cat noxam. Itē nimium capit dupliciter. vno mō noxaliter: ⁊ sic valet tantū sicut magnū. Alio modo est aduerbiū q̄litatis: ⁊ sic capit hic. Itē beata dr̄ a beo as: qō nō est in vsu. ⁊ significat beatū facere. Itē redempta est ptcipiū a redimor. Itē natura dr̄ a nascendo. Itē lr̄a dicit: qui creauit oīa. ⁊ creare est alīq̄d ex nihilo p̄ducere: ⁊ hoc dr̄ sic intelligi q̄ xp̄s creauit oīa a se: qz seipsum nō creauit. Itē ly femina in lr̄a supponit tm̄ p̄ sexu femineo: ⁊ nō p̄ corruptiōe castitatis.

Mirabilis natura: mirifice induta:
assumēs qō nō erat manēs qō erat.

¶ Hic autor p̄bat hanc natu rā esse miraculosam dicens: (Natura). s. diuina (mirabilis). i. admiranda est ⁊ laudā da ⁊ (mirifice). i. mirabiliē (induta ē). i. ocultata ē sub specie hūana ⁊ ponit causam illi⁹: qz (assumens qō nō erat). s. hūanitatē (manēs qō erat) scz deus.

Induit natura diuinitas humana:
q̄s audiuit talia dic rogo facta.

¶ Cōstrue (Diuinitas induit nā hūana). i. vnit hipostatice hūane nature (dic rogo). s. q̄s q̄s es (q̄s audiuit talia). i. tā mirabilia ⁊ magna facta vt scz de⁹ fieret hō ⁊ hō de⁹. ¶ Notandū autor vult in lr̄a q̄ hoc miraculuz natiuitatis xp̄i videlz q̄ vgo pareret ⁊ deitas sub hūana specie occultaret nunq̄ p̄i⁹ ē visum nec vnq̄ videbit tale miraculū. Vñ Bern̄. In cadē p̄sona: eternū: antiquū ⁊ nouū cōueniūt mirabiliter. Eternū. i. diuinitas Antiquū. i. caro ab adā traducta. Nouū. i. ala ō nouo creata. Vñ hoc miraculū stat ī trib⁹: Primo ī rōne part⁹. Secō in rōne parietis. Tertio ī rōne cōiūctiōis dei ⁊ hois. ¶ Primo ei ōr rōne part⁹: qz mirabiliter de⁹ fuit nat⁹. vñ p̄s. Mirabil⁹ deus in sanct⁹ suis. Quare mirabil⁹: qz genit⁹ est in mundo sine patre: genit⁹ in celo sine matre. ¶ Secō ōr rōne vginis parientis: qz tal⁹ part⁹ fuit supra naturā ex eo q̄ vgo peperit. Ertiā fuit supra rōnem: qz sine dolore peperit. Ertiā fuit supra cōsuetudinē: qz de spūsancto cōcepit. Circa hoc dicit Anselm⁹ in passionali q̄ deus pōt quattuor modis facere hoiem. ¶ Primo sine viro ⁊ femina sicut creauit adam. Secō ex viro ⁊ femina quēadmodū cōis approbat vsus. Tertio de viro sine femina sicut fecit euam de adaz siue costa Ade. Quarto de femina sine viro sic mirabiliter fecit iesum xp̄m nasci de maria. Tertio rōne cōiunctionis: qz in tali natiuitate ꝓiuncta sunt adinuicē de⁹ ⁊ homo: mater ⁊ vgo: fides ⁊ cor humanū. Vñ btūs Bern̄. Mirū est q̄ cor humanū fidē in duobus accommodauit. ⁊ quō credere potuit q̄ hō de⁹ esset ⁊ q̄ vgo mansit q̄ peperit. ¶ Secundo nota autor dicit in lr̄a (manēs qō erat) sup illud dicit beat⁹ Aug. Quā-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

uis deꝰ fuit in mundo cõuersatus. tñ eius ꝑsentia nunq̃ defuit angelis in celo. ⁊ ergo dicit beatꝰ Greg. Jd qõ fuit ꝓmansit: ⁊ qõ nõ erat assumpsit. ¶ Dubitat vtrum mãsit natura diuina. Et arguit q nõ: qz si sic tunc sequeretur q de vna et eadẽ re verũ esset dicere q ipsa esset corruptibilis ⁊ ꝑpetua: sz hoc consequẽs est falsũ. Respõdet q ibi mãsit natura diuina. Et vlteriꝰ ỏz q respectu diuersorum nõ est incõuenies vnã ⁊ eandẽ rẽ esse corruptibilem ⁊ perpetuaz. ¶ Circa terminos no ta: induit est verbũ passiuũ: ⁊ cõponitur ab in ⁊ duo: qõ non est in vsu. Jnde indutus a um. Jtẽ mirifice est aduerbiũ qualitatis. Jtẽ assumens est participiũ decõpositi figure deriuatũ a verbo cõpositi figure. s. assumo.

¶ Hic iam autor ostẽdit ꝓgressum nostre saluatiõis: et diuidit in duas partes. ꝑmo facit qõ dictũ est. scõo cõmẽdat xꝑm ratiõe victorie. scõa ibi. Christi pugna tẽ. ⁊ dicit

Querere venerat pastor pius quod perierat. Jnduit galeam certat vt miles armatura.

sic (pius pastor) scz xps (venerat) scz in hunc mũdum (querere). i. reuocare (qõ perierat). i. totũ humanũ genus qõ perierat ꝑ peccatũ: ⁊ ipse idẽ xps (induit galeam). i. humanã naturã que galea ỏz: qz instrumẽtum est diuinitatis ⁊ ꝑ eam que se habet (vt armatura certat). i. bellũ gerit (vt miles). s. strẽuissimꝰ ⁊ hoc contra diabolicam ꝓuitatem.

¶ Unde ipse diabolus hostis noster sic certando (ꝓstratꝰ) id est deuictꝰ ⁊ supatus (ruit) id ẽ collapsus est (in sua ꝓꝑa spicula). i. ꝓꝑiã cõfusionem et simul ei (auferũtur tela). i.

Prostratus in sua propria ruit hosti spicula auferũt tela. Jn qbꝰ fidebat diuisa sũt illiꝰ spolia capta ꝑda sua.

ligata est aliquo modo potestas ledẽdi: ⁊ (spolia illiꝰ). i. homies rapti de paradiso (in quibꝰ fidebat). i. cõfidebat ⁊ sperauit (sũt diuisa) scz in plures ptes: ⁊ etiam (ꝓda sua). i. rapina hominũ est (capta) scz ꝑ christi natiuitatẽ. ¶ Notandum autor ex littera vult q xps ꝓpterea venit in hunc mũdum vt hominẽ perditum liberaret ⁊ ꝓtra diabolũ triũpharet. Sed postq̃ triũphauit ⁊ diabolum vicit ipsũ in inferno ligauit: oĩes antiquos ꝑres q̃ fecerant volũtatẽ eiꝰ inde liberauit: quos in regno celoꝝ ꝑm exigentiã meritoꝝ pie collocauit. Scõo nota ꝓma ꝑs huius sententie ꝓbat ex euãgelio Matꝫ. xv. ca. in quo legit q mulier chananea clamauit post ihesũ ⁊ discipli dixerũt: dñe dimitte eã: quia clamat post nos. Respõdẽs iesus dixit. Nõ sũ missus nisi ad oues q̃ perierũt domus israel. Tertio nota: scõa pars huiꝰ sententie põt haberi ex euãgel. Luc. x. ca. in quo legitur. Dũ fortis armatꝰ custodit atriũ suũ oĩa q̃ habet in pace possidet. Quis eĩ est iste fortis armatꝰ nisi ipse xps q̃ in fide: dilectiõe ⁊ humilitate fortiter est armatꝰ. Unde de ꝑmo dicit ad Eꝓh. vj. Jn oĩibus sumẽtes scutũ fidei: fides eĩ pugnadt ꝑ te aduersus inimicũ. De scõo dicit Eccl. Melioꝝ est dilectio q̃ arma bellica. Tertio habemꝰ exemplũ cum beatus Anthonius vidit laqueos diaboli sup terrã extentos ⁊ cum suspirãs dixisset: quis hos poterit ꝓtrãsire laqueos: audire meruit vocẽ dicentẽ: sibi sola ꝓtransit humilitas. Jtẽ nota circa tertiã partẽ huius sentẽtie. Tertia ꝑs huiꝰ sentẽtie haberi põt ex dicto Die remie cũ dicit: Torcular calcaui solus. i. diabolũ triũphando supaui: ⁊ ex alio: ⁊ potestas eiꝰ sub pedibꝰ xꝑi cõculcatur. Similiꝫ quarta pars huiꝰ sententie scz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

liberatio iustorũ ꝓbatur ex lib. Sap. vbi dicit. Reddet deꝰ mercedem laborũ sanctoruꝫ suoꝝ. ⁊ Matth. xxv. Venite benedicti pr̃is mei ⁊ percipite regnũ ⁊c̃ Item Matth. xi. Venite qui laborastis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiã vos. Item Ps. In memoria eterna erũt iusti. Itẽ nota. autor tangit dictum euãgelij. s. qđ dixit turbis iudeoꝝ: Venit em̃ filius homĩs querere ⁊ saluũ facere qđ perierat quare dicit in littera (querere venerat pastor pius) Etiã autor appellat christũ pastorem: ⁊ hoc de seip̃o testatur in euã. di. Ego sũ pastor bonus: qꝛ pono animã meã ꝓ ouibus meis. Itẽ nota xp̃s induit naturã humanã tanq̃ galeã: qꝛ sicut galea occultat hominẽ ne videat: sic humana natura occultauit diuinã: ita ꝙ diuina natura nunq̃ cognita fuit diabolo: si em̃ diabolus sciuisset xp̃m filium dei nunq̃ iudeos incitasset ad passionẽ eius. Vidit em̃ diabolus ipsuꝫ multa signa facere exhinc habuit opinionẽ ipsũ fore filiũ dei: sed tamẽ nesciuit veritatẽ: ⁊ ergo tẽptauit eũ ĩ deserto dicẽs: Si filius dei es ⁊c̃. Etiã autor tãgit in littera ꝙ dyabolus fuit occisus ꝑ xp̃m sicut ꝑ militem armatũ: miles em̃ armatus habet indumẽtum ne cognoscat ⁊ offendat ⁊ gladiũ habet cum quo interficit. Sic etiam xp̃s habuit indumẽtũ. s. naturã humanã ⁊ habuit gladiũ. s. diuinitatẽ cum quo diabolũ interfecit: vñ Ps. Accingere gladio tuo ⁊c̃. ¶ Pro declaratione terminoꝝ nota: pastor đr a pasto is qđ ideꝫ est ꝙ nutrio: qꝛ pastor tenet pascere oues. Itẽ ꝓstratꝰ idẽ est ꝙ occisus: ⁊ venit a sterno is. Inde tũc dicit strages: et est occisio facta ab hostibus. Itẽ autor dicit diabolum amisisse spolia: vñ nota spoliũ dyaboli fuit p̃mus homo quẽ sibi vsurpauit ꝑ suggestionẽ trãsgressionis mãdati: ⁊ illa spolia ꝑdidit dyabolus cũ xp̃s descẽdit ad inferna ⁊ sanctos liberauit sua passione. Itẽ littera dicit (ruit hostis spicula ⁊c̃.) hoc exponit hic mystice ꝙ dyabolus laborauit genꝰ humanũ decipe ⁊ met est deceptꝰ: vñ Ps. Cecidit in foueã quã fecit. Et spiculũ capit hic ꝓ deceptione: sꝫ telũ capit hic ꝓ insidijs siue ꝓ potestate: licet p̃marie significet instrumẽtum sagittandi. Item galea media correpta est idẽ qđ cassis ⁊ tũc dicit a galeon grece qđ ẽ curuũ siue rotundum latine: quia tale instrumentum bellicosum est curuum et rotundum: sed media producta est dea aquarum: ⁊ tũc dicitur a galis grece qđ est album latine: qꝛ talis dea est alba: sꝫ galea e. dicit fructꝰ arborũ. Itẽ certo valet intm̃ sicut intento. Inde certamẽ. i. p̃liũ. Itẽ p̃da dicit a p̃do as. i. rapio. Itẽ fido ẽ verbum neutro passiuũ. Itẽ littera dicit (diuisa sũt illiꝰ spolia) ex hoc patet error illorũ q̃ dicũt ꝙ xp̃s om̃es captos in inferno liberauit: qꝛ dicit btũs Grego. ꝙ spolium fuit diuisum sic ꝙ partẽ obtinuit ⁊ partem amisit.

Christi pugna fortissima salꝰ nr̃a est vera. Qui nos suã ad patriaꝫ duxit pꝰ victoriã. In q̃ sibi laus ẽ eterna.

¶ Hic autor cõmendat iesum xp̃m rõne victorie dicẽs (fortissima pugna xp̃i). s. quã habuit ꝯtra serpẽtẽ antiquũ (est vera nostra salꝰ). i. causat vere nostrã salutẽ: vt scꝫ sit locutio effectiua (Qui) fortissimꝰ miles (xp̃s duxit nos post suã victoriã). i. triũphũ (ad patriã) celestẽ (in qua). s. p̃ria (est sibi eterna laus). i. gl̃ia ⁊ maiestas.

¶ Notandũ in hac lr̃a tangunt duo. Primo fortitudo dei qñ đr (fortissima pugna) Scđo tangit retributio mercedis post laborẽ suũ: ibi (q̃ nos suã) De p̃mo dicit sanctꝰ Aug. ꝙ fortitudo est amor facil̃r tolerãs om̃ia ꝓpter illud qđ amatur. Itẽ Bern. Fortitudo ẽ firmitas animi ꝯtra molestias seculi: etiã. j. Esdre. viij. habet. Gaudiũ dñi ẽ fortitudo nr̃a. Que fortitudo in diuersis cõmẽdatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

p̄mo qꝛ triūphat: vñ in .ij. Regꝫ .xxij. Accinxisti me fortitudīe ad p̄liū ⁊ incur-
uasti resistētes mihi subt⁹ me. Scdo ditat. Vñ ꝓuer. x. Egestatē opata ē man⁹
remissa man⁹ aūt fortiū cōparat diuitias. Tertio gl̄ificat: vñ ī ꝓuer. Man⁹ for-
tiū dominabit̄: q̄ autē est remissa tributis seruiet. his igitur trib⁹ ꝯditionibus
xp̄s fortitudinē habuit. de scdo autē dicit̄ in euāgelio vicꝫ de retributiōe merce
dis post laborē. Dign⁹ ē em̄ mercēnari⁹ mercede sua. ⁊ iteꝝ: Beati estis q̄ me-
cum in tēptatiōib⁹ ꝑmansistis. ¶ Circa litterā nota ꝙ pugna ⁊ prelia differūt.
Vñ Grecis. Pugnaqꝫ pugnoꝝ: sꝫ prelia sūt mulierum. ⁊ pugna venit a verbo
pugno as: vel venit a noīe pugn⁹: qꝛ pugna solet fieri cū manib⁹. ⁊ differūt pu-
gna nomē ⁊ pugna verbū. Vñ. Pro patria pugna tūc sit iustissima pugna. Sed
patria est certa possessio patris ⁊ matris: ⁊ sumit̄ hic ꝓ vita eterna.

Hanc ꝯcordi famulatu colam⁹ solēnitatē. Autoris illi⁹ exemplo docti benigno. Pro persecutorū precantis fraude suorum.

¶ Hoc canticū cātatur in honore sācti stephani ꝓthomartyris ī q̄ autor tria facit. Primo hortat̄ nos ad laudē sancti stephani. Scdo facit exclamationē ad sanctū stephanū. Tertio dirigit petitōes. scda ibi: O Stephane. tertia ibi: Nos ꝓinde. Primo dicit sic. Nos xp̄ifideles (colam⁹). i. veneremur (hāc solē-
nitatez). i. festiuitatē (ꝯcordi famulatu). i. vnanimi officio qd̄ faciam⁹ (docti). i.
instructi (benigno exemplo). i. experimētali doctrina (illi⁹ autoris). i. doctorꝫ
(stephani p̄cantis). i. orātis ꝓ fraude). s. ostensa in passiōe sua (suoꝝ ꝑsecutoꝝ)
i. eum torquētiū. ¶ Notandū autor dicit in lr̄a autoris illi⁹: ꝑ hoc dat ītelligere
sanctū stephanū: vñ de eodē dicit̄ Act̄. vi. ca. Stephan⁹ plen⁹ grā ⁊ fortitudīe
faciebat signa ⁊ ꝓdigia magna ī ppl̄o: vbi tria īnunnt̄. Primo illd̄ a q̄ sanctitas
stephani fontalit̄ ꝓcedebat. Scdo illud in q̄ formalit̄ consistebat. Tertio illud
ex quo realit̄ apparebat. Primū qd̄ tangit apl̄s est illud a q̄ sanctitas stephani
fontalit̄ ꝓcedebat: ⁊ illud est grē ⁊ virtutū ꝑfectio: cū d̄r: plen⁹ gr̄a. Est eī gr̄a
dei q̄dā fons cui⁹ om̄es virtutes sūt q̄dā riuuli: a q̄ q̄dē fonte riuulis mediantibus
oīs vite sanctitas ꝓcedit. ⁊ certe hic fons erat in aīa beati stephani q̄ dicit̄
plenus gr̄a ⁊ fortitudīe. Ex q̄ sequit̄ ꝙ habebat oēs alias virtutes: cui⁹ rō ē: qꝛ
v̄tutes s̄m esse ꝑfectū sūt sibijnuicē cōnexe: q̄uis em̄ vna v̄tus s̄m se imꝑfecta
possit esse sine mlt̄ alijs s̄m esse: tñ ꝑfecte nō pōt haberi aliq̄ q̄n habeant̄ om̄es
quare erat plen⁹ ⁊ ꝑfect⁹ gr̄a fortitudine ⁊ v̄tute: ⁊ sic sequit̄ ꝙ in potentia sue
anīe erāt oēs v̄tutes. Itē nota sicut d̄r Act̄. vi. ⁊. vij. c. Stephan⁹ plen⁹ gr̄a:
plenus fide: plen⁹ sp̄ūsancto ⁊ plen⁹ fortitud īe. Fuit p̄mo plen⁹ gr̄a ad respuē-
dum fugibilia. i. pctā q̄ nullo mō stāt simul cū gr̄a. Act̄. vi. ca. ⁊ ꝑ hoc īmunis
fuit ab om̄i culpa. Scdo fuit plen⁹ fide ad ꝓfitendū credibilia: vñ Act̄. vj. ca.
dicit̄. Elegerūt apl̄i stephanū plenū fide: vbi innuit̄ ꝙ fuit verissim⁹ ꝓfessor ca-
tholice veritatis. Tertio mō stephan⁹ fuit plen⁹ sp̄ūsancto ad ꝓsequēdū agibi
lia: est em̄ sp̄ūssanct⁹ ꝑ quē plenā legē ⁊ ꝑfectam iusticiā fideles opant̄. Plenus
ergo sp̄ūsctō: ⁊ ꝑ hoc ꝑfecte iusticie fuit executor. Vñ Act̄. vij. Cū esset plen⁹ spi
ritusancto. Quarto fuit plenus fortitudīe: qꝛ nō terruit eū nec lapidātium cla-
mor: nec dentiū stridor: nec vnanim⁹ īpetus: nec crudelis insult⁹ lapidū ipsorū
iudeoꝝ. Cōueniēter ḡ Act̄. vi. d̄r: Stephan⁹ plen⁹ gr̄a ⁊ fortitudīe. Itē nota
sicut Abel fuit p̄mus martyr in veteri testamēto sic ⁊ ipse post mortē xp̄i p̄mus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

martyriũ sustinuit: igit̃ ĩ natura stephani fuit plenissime illd̃ a q̃ vite sctitas fon
talit̃ ꝓcedit: vñ sibi põt dici qd̃ fuit dictũ Assuero. Valde mirabilis es tu dñe.
Samaliel ꝯ nomĩauit eũ dñm: ⁊ subiũxit. Et facies tua plena ẽ grãrũ: facies tua
s. interior. Et certe ista plenitudo relucebat in facie exteriori: facies enĩ sua erat
sicut facies angeli. Act. vij. ca. Itẽ no. stephan⁹ interp̃tat̃ speculãs: iudicãs: ia
culãs: norma seu regulat⁹: corona siue coronat⁹. Añ stephan⁹ fuit speculãs ꝑ co
gnitionẽ: stabat em̃ ĩ sua speculatiõe tot̃ noctib⁹ sicut dicit ꝓpheta: cui dictum
fuit illd̃ Esa. xi. ꝯtẽplare ĩ speculo. Scd̃o interp̃tat̃ iudicãs ꝑ discretionẽ: discer
nebat em̃ inter bonũ ⁊ malũ: inter min⁹ bonũ ⁊ mag̃ bonũ: int̃ iudeos ꝑfidos ⁊
christianos fideles: hoc ẽ iudiciũ discretiõis de q̃ Joh. xij. d̃r: Nũc ẽ iudiciũ mũ
di ⁊c̃. Tertio interp̃tat̃ iaculãs. s. om̃e pctm̃ ⁊ oẽs pctõres ꝑ interemptionẽ eo
q̃ dicebat iudeis illud Eccl. xvij. ca. Dura ceruice ⁊ circũcisis cordib⁹. Quar
to dicit̃ norma. s. hoĩm ⁊ regulat⁹ in se ꝑ bonoꝝ oꝑationẽ ⁊ honestam ꝯuersatio
nem. Itẽ interp̃tat̃ corona siue coronat⁹ ꝑ martyrij tolerationẽ: q̃uis em̃ btũs
stephan⁹ sit coronat⁹ triplici corona. s. Vrginali lilij: ⁊ doctrina magisterij: ⁊ tri
umpho martyrij: ista tñ tertia tãq̃ ꝑncipaliori d̃r spũal'r coronat⁹. Prima coro
na dicit̃ stellea: de q̃ d̃r Apoc̃. xij. In capite ei⁹ corona stellaꝝ duodecĩ. Scd̃a
d̃r aurea: de q̃ d̃r Eccl. v. Tertia d̃r gemmea siue florea: ⁊ inde ista d̃r quãtũ ad
beatũ stephanũ q̃ fuit lapidat⁹: vt hr̃ ĩ Ps̃. Posuisti in capite ei⁹ co. ⁊c̃. Illa est
corona de q̃ d̃r Apoc̃. vj. Data ẽ ei. supple sctõ stephano: ⁊ exiuit vincẽs, vt vin
ceret. Itẽ beat⁹ stephan⁹ dedit nobis benignũ exemplũ de q̃ legit̃ ĩ actib⁹ aplo
rũ: qꝛ cũ beat⁹ stephan⁹ lapidaret̃ a iudeis ꝑ eis orauit dicens: Dñe ne statuas
illis hoc pctm̃ ⁊c̃. Itẽ imitabat̃ doctrinã xp̃i dicẽt̃ Lu. vj. Orate ꝑ ꝑsequẽti
bus vos. ¶ Circa termĩos no. cõcors idẽ ẽ qd̃ vniformis: ⁊ ẽ gñis oĩs cõparabi
le ⁊ mobile cõpositũ a con ⁊ a noĩe cor. Inde ꝯcordia. Inde ꝯcordo as. Iñ ꝯcor
danter aduerbiũ. Itẽ famulat⁹ ẽ nomẽ q̃rte declinationis a Vbo famulor aris.
Inde famulus ⁊ familia. Sed colo est verbũ tertie cõiugationis.

O stephane signifer reg̃ sũmi bõe nos exaudi.
Proficue q̃ es ꝑ tuis exauditus inimicis.

¶ Hic iã autor facit exclamati nez ad beatũ stephanũ vt ꝑ nobis ĩtercedeṙ dignet̃ dicẽs (O bõe stephane signifer). i. ꝑus ferẽs sig̃ martyrij (sũmi reg̃). i. iesu xp̃i (exaudi nos). s. sic̃ te de⁹ exaudiuit qd̃ sb̃dit̃ (q̃ es exaudi tus) q̃ ad effectũ audit⁹ (ꝓficue). i. salubrit̃ (ꝑ tuis inĩcis). i. ꝑsecutorib⁹. Sci endũ q̃ stephan⁹ p̃dici signifer sil'itudinarie: qꝛ sicut signifer vl'añ signari⁹ du cit vexillũ in bello: sic beat⁹ stephan⁹ duxit vexillũ in passiõe ⁊ martyrio: qꝛ p̃mus martyr erat. Añ ꝓthomartyr d̃r'a ꝓthos qd̃ est p̃mũ ⁊ martyr testis.

Paul⁹ tuis p̃cib⁹ stephane te quõdam ꝑsecutus christo credit. Et tecum tripudiat in regno cui null⁹ persecutor appropinquat.

¶ Subiũgit autẽ cãm quare dicit ꝓficue: qꝛ (paulus ꝑsecutus te quondã). s. tꝑe mortis et passiõis tue (credit xp̃o tuis p̃cibus). s. quas ꝑ eo fecisti (Et tripudiat). i. victoriã habet (tecũ in regno) scz celesti (cui null⁹ ꝑsecutor) scz manens in eo statu (appropinquat) quia nõ solum nõ intrat: sed nec appropinquat. Item littera dicit: Paul⁹ tuis p̃cibus. Ubi sciendũ q̃ sanct⁹ paulus in iuuẽtu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

te fuit ꝑsecutor sancti stephani ⁊ oīm xp̄ianorū: sz postq̄ sctūs stephan⁹ orauit ꝓ eo vt fidem reciꝑet statim suis p̄cibus ꝯuersus fuit ad fidē. Sic etiā scūs Greg. rogat vt etiā nos sctūs stephan⁹ sic in firmitate fidei dignet̄ ꝯfirmare. Itē legit̄ in passionali ꝙ sctūs stephanus fuit vn⁹ de septē dyaconis ab apl̄is in mīsteriuz ordinat⁹. Cū igit̄ beat⁹ stephanus mlta signa faceret ⁊ frequēti⁹ ppl̄o p̄dicaret: iudei p̄mū prelium cū eo fecerūt vt eū ꝑ disputationē vincerēt. Sed cū disputaret sapientie ipsius resistere nō potuerunt. Uidentes igit̄ vt nō possent eū vincere seu suꝑare ad scd̄m p̄lium se ꝯuerterunt. s. vt eū falsis testibus suꝑarent qui eū de quattuor causis accusabant. s. de blasphemia in deū: in moysen: in legem ⁊ in templum. Cū igit̄ falsi testes hec dixissent beat⁹ stephan⁹ de his se ꝑ ordinē excusauit: ⁊ p̄mo de blasphemia ī deū dicēs: Deū (qui locut⁹ fuit patrib⁹ ⁊ ꝓphetis) magnifico ⁊ glorifico. Post hoc excusauit se de scd̄o cōmēdando Moysen in duobus. s. in miraculoꝝ oꝑatiōe que in egypto ⁊ deserto fecit. Scd̄o de familiaritate dei: sepe em̄ cū deo loquebat̄. Postea excusauit se de tertio cōmendando legem triplicit̄. s. rōne dantis que fuit de⁹: ⁊ rōne administrātis q̄ fuit moyses. Et ratiōe finis: qꝛ dat vitā eternā eam debite seruantib⁹. Postremo cepit se excusare de quarto cōmendādo templum quadruplicit̄. s. ꝙ a deo fuit preceptum fieri: in visione ostensuz: a moyse cōsummatū: ⁊ archetestamēti cōtentiuū. Uidētes ergo iudei ꝙ sic ꝓfecerunt ꝯtra ipsum tertiū p̄lium cogitauerunt: vt cū supplicijs ⁊ tormētis superarēt: de q̄bus infra dicet̄. ¶ Pro declaratiōe terminoꝝ nota: signifer dicit̄ quasi signū ferens: ⁊ cōponit̄ a nomīe signum ⁊ a verbo fero fers. Itē ꝓficue est aduerbiū deriuatū a noīe ꝓficuus ⁊ idē ē qd̄ vtile. Itē quōdā est aduerbiū tempis significās tria tꝑa: vñ⁹. Pñs: p̄teritū vult quondā siue futurū. Itē credo est verbū compositū a supino cretum ⁊ do. Unde nota cerno s̄m artem habet cretū in supino: qd̄ patet ex ei⁹ cōpositis: vt concretū discretuz Item tripudio est verbū neutrale: ⁊ dicit̄ a tris qd̄ est tres ⁊ post pes: qꝛ in chorea triplex fit variatio pedum. Uel dicit̄ a tri ⁊ pedio pedis. i. calco as: quia in chorea tellus peditur: id est calcatur.

Nos proinde nos supplices ad te clamantes ⁊ p̄cib⁹ te pulsantes. Oratō sanctissima nos tua semꝑ reconciliet deo nostro.

¶ Hic iam autor dirigit petitiones ad sanctū stephanum: et dicit (ꝓinde) id ē ꝓpterea (nos supplices). i. humiliter petentes (clamātes ad te) supple stephanū (⁊ pulsantes te precibus: vt oratio tua sanctissima). s. intercessoria ꝓ nobis (reconciliet suꝑ nos). i. repacificet (deo nostro) cum quo ꝑ peccatum inimicitias cōtraximus. ¶ Sciendum beat⁹ Stephan⁹ hac die nō est passus: sed illa die qua celebrat̄ eius inuentio: sed festa mutata sūt ab ecclesia duplici de causa. Prima: quia natiuitas xp̄i corporalis ⁊ gloriosa qua ingressus est in mundū: est causa natiuitatis sp̄ualis ⁊ gloriose ꝑ quā sancti ingrediūtur in celum. Unde beatus Augusti. in quodam sermone huius festiuitatis dicit. Solus descendit domin⁹ vt mundus releuaretur: ⁊ quia primus homo qui in nouo testamēto mortem patiens ⁊ ꝑ gloriam martyrij natus in celo fuit beat⁹ stephan⁹: idcirco ordinauit ecclesia vt statim post festum natiuitatis xp̄i corporalis ⁊ gloriose fieret festū de natiuitate stephani spirituali ⁊ gloriosa. Unde beat⁹ Aug⁹. in eodem sermone vbi supra. Heri dominus exiuit de vtero virginis: hodie seruus est egressus de

er gastulo carnis. heri xps fuit p nobis pannis inuolutus: hodie Stephan⁹ als eo est stola immortalitatis indut⁹. heri presepis angustia xpm portauit infantes hodie immensitas celi suscepit Stephanū triumphantē. Scōa causa vel rō: qz festū de inuentiōe solennius agebat q festū de passione: sed qz passio est dignior t gloriosior q inuentio: ob hoc solennius debet esse festū passionis q inuentōis ideo etiā festū passiōis ad illud festū transtulit in quo ampliori reuerentia habebat. Itē duplici de causa hec tria festa q̄ sequūt natiuitatē dñi sic voluit ordinare. Primo vt xpō sponso t capiti oīs sui comites adiungant. Hat⁹ em̄ xps spō sus ecclie in hunc mundū tres sibi comites adiunxit. de q̄bus dr in canti. v. Dilect⁹ me⁹ candidus t rubicund⁹ electus ex milib⁹. Candid⁹ q tum ad iohannē euangelistā: Rubicund⁹ quantū ad beatū stephanū p thomartyrē: t electus ex milib⁹ q tum ad turbā innocentū. Scdo vt sic ecclesia oīm martyrū generationem p̄m gradū dignitatis insimul adunaret quoz natiuitas xpi fuit. Est em̄ triplex martyriū. Primū voluntate t opere qō fuit in beato Stephano. Secūdū voluntate t non opere: qō fuit in beato Johanne. Tertiū est opere t nō voluntate: qō fuit in innocentib⁹. ¶ Pro declaratione terminoz nota: lra dicit p̄inde q tum p eo. Itē dicit supplices: t pñt dici illi q̄ sunt in magna deuotione. et venit ab illo ẋbo supplico qō est ẋbū petitoriū regens post se dtm̄ casum q̄uis tñ alia ẋba petitionē importantia actū requirant iuxta regulā prisciani. Sed pulsantes venit a verbo pello pellis qō facit in supino pulsum pulsu. Inde pulso sas: a quo immediate descendit. Item cōciliū est idem qō cōgregatio sic sumitur in psalmo cū dr: Cōciliū malignantiū obsedit me. Et alibi: Nō sedi cum concilio vanitatis. Inde concilio as are: id est ad concilium iungere. Inde p compositionem reconcilio.

Te petr⁹ christi ministrū statuit Tu petro normā credēdi astruis. ad dexteram summi patris ostendēdo quē plebs furens crucifixit.

Hic btūs Grego. ostendit q̄re stephan⁹ fuit in fide cōfirmat⁹ ostendens ei⁹ martyriū t premiū post laborē dicens sic: O stephane sctūs (petr⁹ statuit) id est ordinauit (te ministrum xpi) scz ad officiū dyaconatus in quo tu astruis). i. confirmas (petro normā). i. regulā (credēdi) quā scz a beato petro recepisti: t hoc fecisti (ostendendo). s. eū (quē plebs). s. iudeoz t gentiliū (furens). i. insaniens t crudelis existens (crucifixit) hoc est xpm crucifixū. s. stantē vel sedentē (ad dexterā summi patris). i. in potioz⁹ bonis patris.

Te sibi christ⁹ elegit stephane: per quē fideles suos corroboret: se tibi inter rotatus saxorum solatio manifestans. Nūc inter inclitas martyrum purpuras coruscas coronatus.

Construe O (stephane christus elegit te) scilicet specialiter (sibi) in predicatorem (per quē corroborat) id est confirmet (fideles suos). i. in eū credentes (manifestans se tibi inter rotatus) id est inter ictus (saxorū) id est lapidum (solatio) id est pro solatio: O ste phane tu (coruscas) id est splendes (nunc) scz in celo (coronatus) quia stephan⁹ interpretatur corona (inter inclitas purpuras) id est vestes rubei coloris: colo ratas sanguine (martyrum) id est militum christi qui p eo passi sunt. ¶ Notan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

dum qñ apl̄i elegerunt beatũ stephanũ: tunc petrus constituit eum ministrũ vt predicaret fidem seu resurrectionẽ christi: sed illa electio fuit a deo predestinata ⁊ spiritu scz inspirante ad effectum est perducta. ⁊ stephanus approbauit fidem petri hortando ip̄m ad constantiã passionis: qꝛ petrus nõ erat pronus sed retrograd⁹ ad passionẽ qđ sic patet: qꝛ ipse reprehendit xp̄m dicentez de sua passione cũ dixit: Dñe absit hoc a te. Itẽ patet qñ fugã passionis cepit. ⁊ xp̄s obuians sibi dixit: Uenio romã iterũ crucifigi. hanc inconstantiã beat⁹ stephan⁹ reprobauit qñ dixit. Uideo celos apertos ⁊c̄. Itez autor in lr̄a pñti tria facit: Primo ostendit qualiter beat⁹ stephan⁹ fuit electus ⁊ ad fidem ꝯuersus: ⁊ hoc patuit in scđo versu hui⁹ prose: Q beat⁹ stephan⁹ fuit vn⁹ de dyaconis. vij. ab apl̄is in ministrũ dei ꝯstitut⁹. ꝗ dicit ĩ lr̄a: Te petr⁹ xp̄i: Scđo tangit̄ fortitudo ⁊ ꝯfessiõis ⁊ ꝓfessiõis fidei quã tp̄e passiõis cõseruauit. vñ sic̄ p̄missũ est: ꝙ iudei in tertio p̄lio cogitauerũt vt beatũ stephanũ tormentis ⁊ supplicijs superarent: tñ beat⁹ stephan⁹ plenus spiritusancto intuens in celum dixit: Uideo celos apertos ⁊ iesum stantẽ a dextris virtutis dei. Judei clamantes voce magna impetũ fecerũt vnanimiter in eum ⁊ ꝓijcientes eũ extra ciuitatẽ lapidabant arbitrantes se agere ꝟm legem que docet blasphemantes extra castra lapidari. Et illi duo falsi testes (qui p̄mo debebant lapidem mittere in eum) deposuerũt vestimenta sua secus pedes adolescentis q̄ vocabat̄ saulus ⁊ postea paulus nuncupatus: de q̄ pri⁹ dictũ est: qui saulus dum vestimẽta custodiret ex eo ꝙ eos ad lapidandũ promptiores faceret quasi manu omniũ lapidauit: qđ beat⁹ Stephanus videns ꝓ malo bonũ reddens maximã charitatẽ ipsius ostendit: qñ ꝓ se ⁊ ꝓ suis ꝑsecutorib⁹ orauit. Pro se quidẽ orauit ne sua passio ꝓlongaret̄: vt sic ipsi rei noxa maiori tenerent̄. Pro suis ꝑsecutoribus orauit ne hoc ipsis in peccatũ imputaret̄: ꝗ dicit scriptura: Lapidabãt stephanũ inuocantẽ ⁊ dicentẽ: dñe iesu xp̄e suscipe spiritũ meũ. Positis autez genib⁹ clamabat voce magna: Dñe ne statuas illis hoc peccatũ. Unde dicit glosa ꝙ orando ꝓ inimicis genua flexit: qꝛ potius orõnem pro ipsis cupiebat exaudiri q̄ ꝓ seip̄o: qꝛ quoꝝ maior fuit iniquitas maius supplicãdi remediũ postulabat. His dictis beatus Stephan⁹ obdormiuit in dño. Et facta est lapidatio stephani eodẽ anno q̄ dñs ascendit: tertio die Augusti. Sctũs Ꝟo Gamaliel ⁊ Nicodem⁹ sepelierunt eum in agro gamalielis vbi postea ei⁹ inuentio fuit reuelata. Item ꝙ beat⁹ stebhanus in hora mortis sue in multis similis fuit iesu xp̄o. Primo qꝛ sicut xp̄s fuit crucifixus a iudeis: sic beat⁹ stephanus lapidatus. Scđo: qꝛ sicut xp̄s fuit passus ꝓpter falsam impositam blasphemiã: sic ⁊ suo mõ bea. stephan⁹ extra ciuitatẽ lapidat⁹ fuit. Tertio sicut xp̄s patri recõmendauit sp̄m: sic ⁊ beat⁹ stephan⁹ aĩam suam recõmẽdauit christo. Quarto sicut xp̄s postulauit veniaz ꝓ crucifixorib⁹: sic ⁊ stephan⁹ ꝓ lapidantib⁹. Quinto: qꝛ sicut xp̄s clamans expirauit: sic ⁊ stephanus clamans in dño expirauit ⁊c̄.

¶ Sed dubium est an visio beati stephani (qua vidit celos apertos ⁊ iesum stantem a dextris virtutis dei) fuit mentalis imaginaria vel corporalis. Ad hoc dicunt aliqui ꝙ fuit mentalis tm̄: ita ꝙ ex speciali gratia fuit concessum stephano videre nõ solum humanitatem xp̄i: sed etiam diuinitatem. Sicut Aug⁹. de beato Paulo ad paulinũ dicit ꝙ sibi concessa erat potestas videre diuinã essentiam eo ꝙ erat doctor gentiũ. Sed hoc dictũ nõ videt̄ bene cõsonare dictis sanctorũ doctorũ qui concorditer dicunt ꝙ talis visio non est concessa in presenti vita alicui hominũ. Propter hoc dicunt alij ꝙ fuit visio imaginaria: ita ꝙ in eius imaginatione fuerunt effigies diuinitus formate ad representandũ deum ⁊ hominẽ

ꝑm: sicut ptz Esaie. vj. Esaias vidit dominū super solium excelsum: ⁊ seraphin stantia ex vtraq; parte: ⁊ mente ꝯgnouit Stephanus signatum illius ꝛepꝛesentationis: ⁊ sic quantum ad hoc non solum fuit imaginaria visio: sed etiam cum hoc mentalis: sicut fiebat prophetis: ⁊ non est dubium quin isto modo potuit fieri. Sed probabilius videtur esse dicendum: ꝙ a corpore christi existentis in celo fuit immutatus visus stephani ad visionem humanitatis christi. Nam in potestate eius est ꝙ corpus suum videatur a longe sicut de prope: ⁊ forte idem est de quolibet corpore alio glorificato seu glorioso: quia totaliter est subiectum anime. propter quod videtur ꝙ ad nutum eius possit immutare visum indifferenter a longe ⁊ a prope: sicut in potestate eius est ꝙ immutet visum in propria vel in aliena effigie: sicut dicitur de corpore christi glorioso: Luce vltimo cap. Deitatem vero videre non potuit isto modo: sed in visione imaginaria. Sicut enim formatur in virtute imaginaria aliqua effigies ad repꝛesentandum deum: ita exterius potest diuinitus formari ad immutationem corporalis oculi: sicut suo modo fit in apparitione angelorum quando apparent in corporibus assumptis que corporaliter videntur: ita aliqua effigies corporalis non a deo sumpta sed formata potest ipsum formare oculo corporali. Sic probabiliter potest dici ꝙ sic fuit in visione sancti stephani: mentaliter tamen cognouit ꝙ illa effigies non erat ipsa deitas nisi tantum repꝛesentatiue. Item autor tangit in littera virtutem premij post laborem quando dicit: Hunc inclyta ⁊c. quia hac rōne beatus stephanus dicitur martyr: quia ipse in fide catholica promeruit martyrij palmam cō seruare. Et dicitur protomartyr: quia fuit primus martyr.

¶ Pro declaratione terminorum nota: Credendum est gerundium illius verbi credo. Item astruo est verbum transitiuū: compositum ab ad ⁊ struo mutando d in s: causa euphonie. Sed furens est participium huius verbi furo: quod habet accōmodatum preteritum insanium. Item corroboro dicitur a con ⁊ roboro mutando n in r: quod vlterius dicitur a nomine robur: quod deriuatur a nomine robor: qō significat duo. Unde: Robora sunt trunci dicuntur robora ꝛes. Item rotatus est nomen quarte declinatiōis deriuatum a nomine rota qō significat penam vel pressuram. Item inclitus est nomen adiectiuum: ⁊ dicit ab in quod est valde ⁊ cleos gloria quasi valde glorioſus. Saxum est nomen neutri generis significans lapidem durum. Et sunt saxa durissima: sed lapis mollis et petra dura. Et dicuntur saxa a scindo dis: quia cum difficultate scinduntꝰ ⁊ secantur. Uel saxa proprie scissa et perrupta sunt: sicut in montibus. Inde saxeus xea: xeum: ⁊ saxosus sa: sum: vt hec res est saxea: id est de saxo vl pertinens ad saxum. Et iste locus est saxeus. i. plenus saxis ⁊c.

IOhannes iesu christo multuz dilecte vgo. Tu eiꝰ amoꝛe carnalē In naui parentem liquisti.

¶ Istud est canticū qō cantat ob laudē beati iohannis euangeliste. Primo autor tria facit Primo cōmēdat beatū Johānnem penes quandam prerogatiuā ⁊o ignitatē amoꝛis. Secundo cōmendat eum penes quedā miracula per ipm facta. Tertio dirigit petitionē ad sanctū iohannē. Scōa ibi: Tuq; in terra positus ⁊c. Tertia ibi: Tu nos omnes. Construe: O (iohannes virgo dilecte multū). i. valde (ie u christo tu liquisti). i. reliqsti: simplex ꝑ cōposito (carnalē parentē). i. patrē. s. zebedeū: (in naui) scz laborantē (amoꝛe). i. ꝓpter amoꝛē (eiꝰ) scz iesu christi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Tu leue cõiugis pect⁹ respuisti mes
siam secut⁹. Et ei⁹ pectoris sacra me
ruisses fluenta potare.

Et (tu) iohãnes (secut⁹ messi
am) .i. xp̃m (respuisti) .i. de
spuisti vel sprevisti (leue .i. va
nũ ꝛ trãsitoriũ (pectus coniu
gis) .i. vxoris tibi desponsare
(vt tu meruisses potare) .i.
bibere ꝛ exhaurire (sacra fluẽta) id est sacrã sapiẽtiã (pectoris ei⁹ .s. iesu christi.
¶ Notandũ Johãnes quadruplicit interp̃tat. ꝛ p hoc intelliguntur quattuor
priuilegia q̃ fuerũt in sancto Jobe. Primo dr iohãnes, q̃si gratia dei. p hoc tan
gitur p̃mũ priuilegiũ qd est ppetua dilectio dei: qz christ⁹ plus ceteris ap̃lis ip
sum dilexit. ꝛ maiora signa dilectiõis ꝛ familiaritatis sibi ostendit. Scõo dicit
iohãnes in quo est gr̃a. p hoc tangitur scõm p̃uilegiũ qd est carnis ei⁹ incorru
ptio: qz virgo dilect⁹ est a deo. ꝛ sic in ipso fuit gr̃ã virginitatis. Tertio inter
pretat iohãnes quasi cui donatũ ẽ. Per hoc tangit tertiũ p̃uilegiũ qd est secreto
rum reuelatio: qz ei datũ est ĩtelligere mꝫta secreta ꝛ pfunda sicut de diuinitate
verbi ꝛ pfummatiõe seculi. Quarto interp̃tat iohãnes cui donatio a deo facta
est. Et p hoc tangit quartũ p̃uilegiũ qd est matris dei recõmendatio. Maxima
eñ a dño ei donatio facta est qñ mater dei in ei⁹ custodiã cõmissa fuit. Scõo
nota. autor dicit in lr̃a (carnalẽ liquisti) vñ cũ beat⁹ iohãnes euãgelista cũ pr̃e
suo zebedeo ꝛ cũ fratre suo .s. Jacobo maiori laborasset in naui p piscatura xp̃s
vocauit eũ dicẽs: sequere me. Statim relict⁹ rethib⁹ secut⁹ est dñm qz cõmod⁹
erat p verbũ sancti cuãgelij: in quo xp̃s loquit p euãgelistã dicentẽ: Nisi quis
abrenũciat patrẽ ꝛ matrẽ aut vxorẽ nõ potest meus esse discipul⁹. Tertio no
ta. autor dicit (tu leue ꝛc̃. Pro quo nota: in scholastica hystoria legit: cũ sanct⁹
Johãnes iuuenis marie magdalene despõsat⁹ esset ꝛ legitime copulat⁹. ꝛ cũ xo
nuptie debebãt celebrari sanct⁹ iohãnes subterfuit relinquẽs coniugẽ suã sper
nens desideriũ carnale. ergo dicit in lr̃a. tu leue cõiugis pectus ꝛc̃. Et sic dicũt
doctores q illud erat cõiugium vbi xp̃s primũ signũ fecit quertendo aquã in vi
num in chana galilee. vt dicit Johãnis .ij. ibi dixit dñs: implete ydrias aqua
et ferte architriclino. Quarto nota beat⁹ iohãnes fuit p̃ditus speciali dile
ctione: qd bene patet in littera: vbi dicit: Et ei⁹ pectoris sacra ꝛc̃. Nñ cũ xp̃s es
set in cena: quã cenã habuit tpe eius passiõis beat⁹ iohãnes recubuit ꝛ quieuit
supra pectus dñi ꝛ ibi diuinitus sunt ei reuelata oñia secreta celestia de quib⁹
conscripsit libr̃ũ Apocalipsim. ¶ Pro declaratiõe terminoꝝ nota. q linquo est
verbũ tertie coniugatiõis. ꝛ habet liqui in p̃terito ꝛ ſm vsũ caret supino. q̃uis
ſm artẽ p̃t habere lictũ. Et linquo duo significat. vñ Si trãsitiuũ designat lin
quo relinquo. Si sit neutrale peccare significabit. Item coniunx est nomen com
munis generis ꝛ significat tam virum q̃ mulierem: qz vterq; illorum coniungi
tur alteri. Item messias est nomẽ hebraicũ ꝛ ponitur p xp̃o.

Tuq; ĩ terra posit⁹ gloriã cõsperisti
filij dei. Que solũ sanctis in vita cre
dit cõtuenda eẽ phẽni. Te xp̃s ĩ cru
ce triũphãs matri sue dedit custodẽ.

¶ Hic ia autor cõmendat san
ctum iohãnẽ penes quasdam
speciales dignitates. Scõo
penes quedã miracula ꝛ vir
tutes. Scõa ibi. (tu te carce
re ꝛc̃.) Dicẽs p̃mo sic (q;) p
et (tu) iohãnes (posit⁹) .i. exi
stens (in terra cõsperisti) id ẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Ut virgo virginē seruares atq; curam suppeditares.

vidisti (gl'iaz filij dei. que) .s. gloria (credit esse cōtuenda) i. videnda (solū sanctis in perhēni vita) .i. in eterna vita regni celorū ⁊ (xp̄s triūphans) .i. ꝑ mortem suā superans ⁊ destruens mortem nostram eternā (in cruce dedit te custodem) . i. tutorē (matri sue. vt tu virgo) scz existēs (seruares) .i. in custodia teneres (virginē) .s. mariā (atq; suppeditares) id est subministrares (curā) .i. debitam prouisionē. ¶ Notandum in lr̄a duo tāguntur. Primo reuelatio diuīa: cū dicit conspexisti gloriā dei. ⁊ de tali reuelatione dictū est in materia p̄cedenti. tamē addit aliquid in littera ꝙ nullus homo mortalis in hoc mūdo potest tantā gloriā videre nec intelligere. ergo dicit ph̄s ij. metaphisice: sicut se habet oculꝰ nocticoracis ad lumē solis. sic se habet intellectꝰ noster ad ea que sūt manifestissima in natura. Scd̄o tangit in lr̄a mr̄is cōmissio cū dicit: xp̄s in cruce. Vñ qñ dñs pependit in cruce vidēs matrē virginem mariā nimis tristē ⁊ carentē solatio. dixit ad eā: mulier ecce filius tuꝰ. Deinde vidit discipulū quē diligebat scz Johānem. cui dixit: ecce mater tua. Hic q̄ritur q̄re xp̄s dixit mulier ⁊ nō virgo vel mater. Respōdent doctores ꝙ xp̄s dixit mulier ⁊ nō virgo vt mitigaret castitatē ⁊ tristiciā beate virginis: qꝛ si virgo dixisset: pluriū bonoꝝ recordata fuisset. que ab ipso recepit. ⁊ sic ampliori dolore fuisset aggrauata. Dicit em̄ beatꝰ Aug̃. xp̄s dixit mulier ⁊ nō virgo. ne iudei blasphemiā in p̄sentia beate virginis excitarēt: qꝛ nec hodierna die credūt christū de virgīe natū. Scd̄o querit quare xp̄s nō dixit mat̄. Dicūt doctores ꝙ fecit ꝓpterea vt ipsa tanto plenius in custodia beati iohānis ꝯfidere deberet. Sed beatꝰ Aug̃. dicit ꝙ xp̄s dixit mulier ⁊ nō mater ꝓpterea respectu relationis. qꝛ in proximo fuit ⁊ in ꝓpinquo vt filiatio extingueret: sic ⁊ maternitas. qꝛ destructo vno relatiuoꝝ destruit ⁊ reliquum. vt pz ꝑ ph̄m in p̄dicamentis. Tertio querit. quare xp̄s cōmēdauit beatā virginē beato Johāni ⁊ non alteri apl'o. Dicit Beatꝰ Bern̄. hoc fuisse factū duabꝰ de causis. Primo rōne magne dilectionis. qꝛ xp̄s dilexit beatū iohānē pre oībus alijs apl'is. Scd̄o ꝓpter integritatē virginitatis. qꝛ decuit ⁊ fuit notus pontificibꝰ ⁊ principibus sacerdotū. sic ꝙ nullꝰ auderet agere ꝯtra eū. ꝗ cōmēdauit ei beatā v̄ginē. vt eā ab īfestatione iudeoꝝ posset cōseruare. Et illa rō legit in passiōe dñi. Et hic discipulꝰ erat notus pōtificibus. ¶ Pro decla ratiōe terminoꝝ nota. Conspicio est verbū trāsitiuū ⁊ cōpositum a cō ⁊ specio. ꝑ mutationē e in i. causa euphonie. Itē suppedito tria significat. vñ Subiūgo pessundo designat: suppeditoq; ministro. dicit tñ Hugui. Est elimāda eoꝝ fatuitas qui ponūt hoc verbū ꝓ pessundare.

Tu te carcere flagrisq; fractus testimonio ꝓ xp̄i es gauisus. Idē mortuos suscitas in que iesu nomīe venenū forte vincis. Tibi summꝰ tacitum ceteris verbum suum pater reuelat.

¶ Hic autor cōmendat sanctū iohannē penes quedā miracula ⁊ penes quasdā virtutes et sūt quattuor ꝑ ordinē. in q̄bus beatꝰ Johānes cōmēdatur. Primo in penaꝝ passiōe. Scd̄o ī mortuoꝝ resuscitatione. Tertio in veneni sūptione. Quarto in p̄dicatiōis cōstantia. Cōstrue. O iohānes (Tu te) .i. tu met (fractus) .i. punitꝰ carcere (q;) ꝓ ⁊ (flagris) .i. incendijs fer

uentis olei (es gauisus) .i. letatus (pro testimonio xp̄i) a quo fuisti missus apl's vt p̄dicares apud ephesum ⁊ tu (idem) scz iohānes (suscitas) .i. resurgere facis (mortuos) ⁊ tu (vincis) .i. superas sine nocumēto (forte venenū) .s. datū in potu (in noīe iesu) ꝑ cuius signū crucis .s. muniēs illesus euasisti. o Johānes (sūmus pater) .i. oīpotēs deꝰ (pat̄ reuelat) .i. manifestat tibi (suū tacitū verbum) .i. secretū filium (ceteri) .s. p̄ceteris. ¶ Notandū cū beatꝰ iohānes iā incepisset p̄dicare ⁊ fama eius iā cresceret ꝑ vniuersū orbem: Domicianꝰ imꝑator petijt eum adduci ⁊ poni in doliū feruētis olei: sz ipse sctūs Jo. ꝯfidenť credēs in domino illesus exiuit. Itē nota. legiť in actibꝰ apl'oꝝ ꝙ be. Jo. ꝓpter verbū p̄dicatōis fuit missus in exiliū in quandā insulā scz Pathmos. vbi manēs sustinuit varia ⁊ diuersa opprobria ⁊ magnas penurias viriliť ⁊ ꝯstāter. Itē no. qñ be. Joh. reuersus fuit ab exilio coactus fuit fortissimū venenū assumere. ⁊ cōfidens in dñm fecit signū crucis. ⁊ sic venenū sumpsit ⁊ illesus euasit. ⁊ hoc ē qđ dicit lr̄a. Venenum forte vicit. Itē be. Joh. etiā cōmēdatur ex eiꝰ spāli p̄dicatiōe. Ip̄e enim ex quadā p̄rogatiua ⁊ reuelatiōe p̄ris mysteriū dei cognouit. qđ scz mysterium incognitū erat humane rōni: ⁊ qđ mysteriū nemo vidit vnq̄ nec audiuit. Sed deus gl'iosus ista beato iohāni reuelauit. Vñ in p̄ma canonica sua dixit: qđ vidimus ⁊ audiuimꝰ hoc testamur: ⁊ de verbo vite annūciamꝰ vobis. ḡ dicit ī li. Apoc̄. q̄ est liber reuelationis. iesu xp̄i: quā dedit illi scz sancto Johāni deꝰ vt palā faceret seruis suis. Itē legiť in passiōali qñ b. Joh. reuersus fuit ab exilio ꝙ Trusiana q̄ erat mulier religiosa fuit mortua ⁊ ferebať ad sepulchrū. quibus sanctꝰ Johēs obuiauit: iussitq̄ feretrū deponi ⁊ corpꝰ dissolui. ⁊ trusianā a morte suscitauit: nā ip̄a ī vita sua magno desiderio desiderauit be. Jo. videre. ⁊ hoc qđ viua p̄us nō potuit ꝑficere hoc post resurrectionē ꝯstanter impleuit.

¶ Pro declaratōe terminoꝝ nota. diciť in lr̄a tu te qđ pōt esse vna dictio aduerbialis. ⁊ tūc idē est qđ secure. ⁊ descēdit a noīe tutꝰ. Alio mō pōt ꝯsiderari ꝓut sunt due dictiōes. tūc lr̄a exponiť sic (tu) scz iohēs (es gauisus te) scz ꝙ es (fractus) .i. debilitatꝰ (carcere .i. in ergastulo (q̄) ꝓ ⁊ (flagris) .i. in ardētibus feruētis olei ⁊c̄. Itē carcer est nomē mas. ge. ⁊ diciť q̄si carnē torquēs. Itē idē est ꝓnomē relatiuū idētitatis substātie. mobile ꝑ tria gña ⁊ ꝑ duas terminatiōes. vt hic ⁊ hoc idē ⁊ hec eadē. Itē ceteris est nomen pluralis numeri tm̄ mobile. vt hi ceteri. he cetere. hec cetera. ⁊ sūt tria taliū. vñꝰ. Infera vel supera vl' cetera dic tria tm̄. Adiectiuari sed voce carētia primi.

Tu nos om̄es precibus sedulis apđ deū semꝑ cōmēda Johēs xp̄i chare.

¶ Hic iā au. dirigit petitōes ad be. Joh. di. O (iohannes chare xp̄i) .i. amabilis christo (tu cōmēda) .i. cōmitte (nos om̄es apud deū sedulis p̄cibus) .i. frequētibꝰ oratiōibus. ¶ Notandū au. dirigit petitionē ad b. Johannē triplici de causa. Primo rōne mirifice oꝑationis. quia xp̄s in cruce matrē suā ip̄i cōmendauit. Scđo penes quandā dignitatem prerogatiuā. qꝛ xp̄s in cruce matrē suam ipsi cōmendauit. vñ potēs est nos deo tanq̄ suo dilectissimo cōmendare. Tertio ꝓpter nomīs interp̄tationē: nā iohānes quasi gratia dei interp̄tatur: cū ergo ipse sit gratia potens est nos ducere ad gratiā ⁊ xp̄o cōmendare. Quarta cā potest addi rōne magne iusticie: qꝛ iustus fuit sermone ⁊ oꝑe. vnde Jacobus in canonica sua. Multum em̄ valet deprecatio iusti assidua. Itē nota dominꝰ triplicē familiaritatem ostendit beato Johanni. Primo generalē. scz ꝙ ipsum ad ecclesiā sumpsit cum alijs apostolis. Scđo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

familiaritatem specialē. qꝛ ipse ex vno latere ⁊ petrum in alio sedere facit. Tertio singularē. qꝛ supra pectus ꝓpriū ipsum recumbere fecit: a quo maiestatē diuinā ⁊ plura ꝯtingentia cognouit. ꝓpter qđ dictus est sacrista dei. Item nota: dictū est ꝙ debem⁹ dirigere preces nostras ad sanctum Joh. causa cōtinue seu intime dilectiōis quā xp̄s habuit ad eū ⁊ econuerso. ¶ Pro quo sciendū ꝙ. xij. sunt grad⁹ v̄tutū in quib⁹ sanctus Johānes videbatur vitā cōplere. rōne quorum debem⁹ diligere ip̄m ⁊ quēlibet vniuersalit̄ viuentē in virtutib⁹. Primus gradus. vt in deū credam⁹: q̄ est vnus in essentia ⁊ trinus in ꝑsonis. Scđs ē baptismus. vñ baptismus est triplex. s. flamīs: flumīs ⁊ sanguīs. vt patet in sūma Raymundi. Terti⁹ gradus vt cōtinentiā habeam⁹ a fornicatiōe. Quart⁹ gradus. vt ab auaricia nos caueamus. Quint⁹ gradus. vt a gula cōstringam⁹ nos. Sextus. vt penitentiā agam⁹. vñ: Gaudiū est angelis dei sup̄ vno peccatore penitentiā agēte. Septim⁹ est. vt in bonis opibus ꝑseuerantiā habeam⁹. Octauus. vt hospitalitatē amem⁹. Nonus. vt volūtatē dei in faciendis queramus: et eam ope compleamus. Decimus: vt voluntatē in non faciendis queramus: sed euitemus. Undecim⁹. vt charitatē ⁊ dilectionē inimicis impendam⁹. Duodecimus. vt custodiendis curā adhibeam⁹. Item autor dicit sedulis p̄cib⁹ ⁊c. hoc etiā posset declarari ꝑ ꝑb̄m. ij. ethi. vbi dicit̄: Una hirūdo nō facit ver nec tempus vernale sed multe. sic etiā vna oratio vel dep̄catio non reddit deo patri aliquem peccatorē gratū: sed multe. Itē sedulus est nomē adiectiuū tm̄ mobile: et est idem qđ cōtinuus. Inde sedule est aduerbiū. i. continue.

Verbū dei deo natū. qđ nec factum nec creatū venit de celestib⁹. Hoc vidit: hoc attractauit: hoc de celo reserauit Johannes hominibus.

¶ Istud est cāticū aliud qđ cātatur ob laudē ⁊ honorē sancti Johānis. in quo quidē cātico innuunt̄ dignitates ⁊ miracula sancti Johānis. Et diuiditur in tres partes principales. In p̄ma ꝑte cōmēdat sanctū Johannē penes visionē quā habuit ex reuelatione diuīa. Scđo cōmendat eū penes q̄dā miracula. Tertio penes subtilitatē euāgelizādi. scđm ibi: Haurit vir⁹ tertia ibi: Uolat auis. Prima pars adhuc diuidit̄ in tres ꝑtes. In p̄ma autor cōmendat beatum Johannē ratione visionis. Scđo ratione visionis primitiue euangelizandi. Tertio ratione custodie beate virginis. scđa ibi: Inter illos primitiuos. tertia ibi: Custos virginis di. (Johannes) scz euangelista (vidit) scz dum recumberet in pectore domini (verbum) id est filium dei (natum) id est genitum eterna generatione (deo) id est de deo (qđ) scz verbum (nec factum) quia factio dicit mutationem (nec creatum) quia creatio dicit inceptionem: que duo deo conuenire non possunt (venit) scz in hunc mūdum (de celestibus. hoc) inq̄ verbum Johannes (vidit. et hoc) scz verbum (actractauit) id ē mente reuoluit. et (reserauit) id est reuelauit ⁊ manifestauit (hominib⁹) in hoc seculo (hoc) supple verbū (de celo) id est de celesti eruditiōe. ¶ Notādū. in hac sentētia beat⁹ Johānes triplicit̄ cōmendat̄. Primo in subtilitate visionis. q̄re scribit̄ ī. Apoc. iiij. ca. Ecce ego Johānes vidi ostiū apertū in celo. ⁊ iterꝝ: Uidi angelū descendētem ab ortu solis habētē signū dei viui. Glo. ꝑ angelum ascendentem xp̄s intelligit̄ q̄ dicitur angelus magni cōsilij ascendentem ab ortu solis. i. natum de

virgine habentē signū dei viui.i.equalitatē deo patri. vñ in simbolo anastasij: Qualis pater talis filiꝰ:talis spūssanctꝰ:ꝗ dicit in lr̄a:nec factū nec creatū: sed natū.vñ in symbolo Anastasij. Filiꝰ a patre solo nō factꝰ nec creatꝰ nec genitus Uel sic:Habentē signū dei viui.i.dona spūssancti.in Apocal'. Uidi angelū dei habentē septē cornua.i.septē dona spūssancti.¶ Scdo bea.iohannes cōmēdat̄ in subtilitate cognitiōis.vñ scribit̄ Apoca.iiij. Et ecce aīalia plena oculis añ et retro. Uñ ꝑ aīalia intelligunt̄ euangeliste:ꝑ plenitudinē ꝟo oculoꝝ intelligit̄ facta cognitio.¶ Pro quo vlteriꝰ nota.sctūs iohes q̄druplicē habuit plenitudinē. Primo habuit plenitudinē discretōis in cognoscēdo.vñ Greg. Et impleuit eū dñs spū sapientie ⁊ intellectꝰ. Scdo habuit plenitudinē affectōis ⁊ desiderij Uñ p̄s. Cōcupiuit aīa mea desiderare iustificatiōes tuas in om̄i tpe.⁊ ꝗ nō fuit frustratꝰ a desiderio suo. Tertio habuit plenitudinē p̄dicatiōis.vñ canit sancta mater eccl̄ia: In medio eccl̄ie aperuit os eiꝰ ⁊c̄. Et alibi:posuit os meū vt gladium acutū. Quarto habuit plenitudinē virtutū in opatiōe.vñ p̄s. Ibant de virtute in virtutē.⁊ alibi: Et vestimenta eiꝰ sicut nix dealbabunt̄.q̄d ꝑ albedinem vestiū nisi puritas cōscie ⁊ sctitas vite intelligit̄.¶ Tertio sctūs iohannes commendat̄ in subtilitate euangelizandi.⁊ de tali infra dicet̄. Item nota autor dicit in littera:nec factū nec creatū.vñ entia sunt duplicia:quedā principiata:quedā eterna. Ens eternū:vt deus gloriosus. Sed principiata sunt duplicia:quedā ingrediunt̄ in esse ꝑ generationē.⁊ ista corrumpunt̄ ꝑ sua contraria. Alia sunt entia que ingrediunt̄ in esse per creationem.⁊ ista sunt ꝑpetua a parte post:sꝫ non a parte ante:sicut angeli ⁊ intelligentie:ꝗ dicit autor Nec factū nec creatū:quasi diceret:filius dei nec habet esse per factionem nec ꝑ creationem.¶ Itez attracto as:est verbum frequentatiuū ab illo verbo attraho. Item natum est participium descendens a verbo nascor. Item celum dicit̄ a verbo celo as. id est tegere:qꝛ celum tegit omnia.

Int̄ illos primitiuos veros veri fontis riuos Johānes exilijt. Toti mūdo propinare nectar illd̄ salutare qd̄ de throno prodijt.

Hic iam autor cōmendat sanctū iohem rōne p̄mitie euāgelizādi.⁊ diuidit̄ in duas ꝑtes: Primo facit qd̄ dictū est. Secūdo declarat quasdam alias virtuosas visiones. scd̄m ibi: Celū transit: Et vult ꝙ sctūs Johes euāgelista etiā(exilijt).i.prodijt inter illos(veros riuos).i.p̄mos scriptores ⁊ euangelistas(veri fontis).i.christi(exilijt inquā ꝓpinare).i.prebere toti mundo(illud salutare nectar)id est salutiferā doctrinam euangelij (qd̄ prodijt)id est exiuit(de throno)id est de celo.¶ Notandū ex ista littera etiam habetur ꝙ beatus Johannes euangelista conscripsit euangelia de maiestate dei. et propterea ipse describitur in figura aquile:quia nullus euangelistarum tam profunde potuit scribere de diuinitate dei sicut ipse. Secundo nota sanctꝰ Johannes in hac sententia cōmendatur de vtilitute sue predicationis ⁊ doctrine. Uñ de eo potest scribi qd̄ habet̄ Judicū.xiiij. Ecce examen apū erat in ore leonū:⁊ fauus mellis.ꝑ istū leonem designat̄ btūs Johes q̄ habuit apis aculeas in ore qñ de asperitate extremi iudicij p̄dicauit.siue qñ de asperitate cōtinentie suum propriū corpus castigauit.vnde habuit fauū mellis in ore qñ gloriam deitatis siue diuinitatis euangelizando manifestauit et gloriam dei cunctis homibꝰ repromisit. Itē ad recōmendationē sctī Johis scribit̄ ꝙ erāt quattuor animalia

in ore diuersa habentia: ramos in ore columbe: mel in ore leonis: staterē in ore piscis: gladiū in ore filij hoīs. Vñ bea. Joh̄es habuit ista quattuor ī ore suo s̄m quattuor v̄tutes cardinales. Et est sanct⁹ iohannes columba ꝑ iusticiā: leo per fortitudinē: piscis ꝑ temperantiā. fili⁹ hoīs ꝑ prudentiā. Vñ bea. Joh̄s habuit in ore doctrinā bone opationis. qd̄ intelligit̄ ꝑ ramū. Itē habuit doctrinā eterne retributionis: qd̄ intelligit̄ ꝑ mel. Itē habuit doctrinā humane redemptionis: qd̄ intelligit̄ ꝑ staterē. Item habuit doctrinā in ore extreme vltiōis: qd̄ intelligit̄ ꝑ gladiū. De p̄mo d̄r Gen̄. viij. portans ramū oliue virentibus folijs in ore. ꝑ ramū intelligit̄ op⁹ bonū: qr q̄ docet bene opari ramū virentē habet in ore De scd̄o d̄r hic examen apū. vñ in melle designat̄ dulcedo vite eterne. vñ Greg. De ore prudentis ꝓcedit mel. Itē in cant̄. Fauus distil. la. ei⁹. Cū igit̄ beatus Joh̄es habuit in ore mel etiā habuit apes q̄ pungūt ad eterne vite dulcedinem Vñ Greg. q̄ affectionē ꝓ veritate suscipiūt illi dulcedīe vera satiant̄. De tertio in scriptura: Piscem q̄ p̄mus ascenderet tolle ⁊ aperto eius ore inuenies staterē illū sume ꝓ me ⁊ te. ⁊ est dictū Matth̄. vñ dicit Glo. ꝙ añ passionē xp̄i tot⁹ mūdus fuit tributari⁹ diabolo. Vñ p̄nceps ꝓuin. fa. est sub tri. Plenarie aūt vnusq̄sq̄ aliquē dare dz ꝓ tributo. nō em̄ aliter fuit ꝙ ad infernū dyabolo tanq̄ census oportuit p̄sentari: sed xp̄s nos a tributo mortis liberauit: qñ in morte seip̄m ꝓ nobis in censum dedit. vñ stater inuent⁹ in ore piscis est ip̄e xp̄s qd̄ sctūs Johannes sufficient̄ p̄dicauit. De q̄rto d̄r in Apo. Et de ore ei⁹ gladius ex vtraq̄ ꝑte scindens. Alibi: Posuit os meū vt gladiū acutū. ¶ Pro declaratiōe terminoꝝ nota: p̄mitus est nomen adiectiuū deriuatū a noīe p̄mus. tūc d̄r vlterius riuos ⁊ ꝑ riuos: intelligit ap̄los quoꝝ fons d̄r xp̄s. Itē exilio est v̄bū neutrale cōpositū ab ex ⁊ salio mutando a in i. Itē nectar est nomē neutri ge. tertie declinatiōis: ⁊ sumit̄ hic ꝓ xp̄o: qr sicut xp̄s dulcorat corda fideliū: sic nectar est dulcis potus ipsius lingue. Item ꝓdijt est v̄bum neutrale quarte cōiugatiōis. ⁊ d̄r a ꝓ ⁊ eo: id est transeo. ⁊ interponit̄ d: causa euphonie.

Celū transit veri rotā solis vidit ibi totam mentis figens aciem. Speculator spiritalis q̄si seraphin sub alis dei videns faciem. Audit in gyro sedis q̄ psallant cū cytharedis q̄liter seni ꝓceres. De sigillo trinitatis nr̄o nūmo ciuitatis impressit caracteris.

¶ Postq̄ autor Joh̄em cōmēdauit rōne euāgelizandi. hic ꝯñter regredit̄ ad cōmēdationē sancti iohannis rōne visionis dicens. Sctūs iohannes transit. s. visione sua celū. in q̄ vidit totā. i. infinitā maiestatem veri solis. i. dei (figēs). i. imp̄mēs (ibi). s. ī deū (totā aciem). i. cōtēplatiōem ⁊ sublimitatē (mentis) scz ⁊ ip̄e sctūs ioh̄es (spiritalis). i. spiritual̄. (speculator). i. ꝯsiderator (videns faciem). i. maiestatē dei: (q̄si sub alis). i. velamine (seraphin). i. angeloꝝ De ista excelsa hierarchia (audit) etiā btūs ioh̄es (in gyro). i. in circulo (sedis) scz diuine maiestatis (q̄liter ꝓceres). i. nobiles (senes) scz vigintiq̄ttuor (psallant). i. decantant (cū cytharedis. i. reliquis cantorib⁹: laudē dei incessabiliter decantantib⁹. de q̄ visiōe beat⁹ Jo. (impressit caracteres). i. figuras: scribendo scz euāgeliū (nūmo). i. imagini (nostre ciuitatis). i. mentis. ⁊ hoc (de sigillo). i secreto trinitatis. ¶ Notandū circa lr̄am beat⁹ Joh̄es in p̄nti snīa cōmendat̄

trip'r. Primo rõne visionis. Scõo rõne audit⁹. Tertio rõne impssionis sigilli. Añ in lra tangit duplex visio quã sanctus iohannes describit in Apocal. Prio vidit rotã: vbi fm glosam eternitas dei intelligit p rotam: qz sicut rota est rotũda z pncipio z fine caret: sic eternitas dei q̃ p rotam intelligit caret pncipio z fine. Vel p rotã intelligit descriptio electoꝝ q̃ sunt pdestinati ad eternã vitã. Secundo vidit multitudinẽ angelorũ habentiũ alas quib⁹ tegebant faciem dei. vñ in Apocal. Seraphin stabant sup illud sex alc vni z sex ale alteri. ¶ Scõo cõmendat sanct⁹ Jo. rõne auditus: qz audiuit vigintiquattuor seniores decantare laudẽ dei. Añ scribit in Apocal. c. xxiiij. seniores cecinerunt anno singuli habentes cytharas z phialas aureas plenis odoramẽtis. z cantabant canticũ nouũ dicentes: dign⁹es dñe accipe librũ z aperire signacula ei⁹ qñ occisus es et redemisti nos in sanguine tuo. Item ibidẽ dr: Vidi in circuitu sedilia: z super thronũ sedentes vigintiquattuor seniores circũamictis stolis albis: z in capitib⁹ eoꝝ corone auree: z audiuit eos dicẽtes: Sal⁹ deo nr̃o. ¶ Tertio cõmendatur btũs Joh. de sigilli impssione. Añ dñs iesus p nobis gerit signũ q̃nq; vulnerũ cordib⁹ nr̃is fideliẽ imprimendo. Añ in canticis: Pone me vt signũ sup cor tuũ ante imaginẽ siue sigillũ: z tale btũs Johes nobis impssit cum nos x̃bis sue doctrine informauit. Añ Ihiere. Verba mea q̃si ignis ardens z malleus cõterens petras. Añ dicit pbus. iij. de aĩa. Actus actiuoꝝ sunt in patiente bñ dispositio. Si ergo aliquis voluerit recipere figurã de sigillo trinitatis: oportet vt disponat cor suũ p deuotionẽ z p cordis cõtritionẽ vt aptus fiat ad recipiendũ impssionẽ sigilli. Añ ps. Factũ est cor meũ sicut cera liquescens. ¶ Pro declaratione terminoꝝ nota: figens est pticipiũ deriuatũ a verbo figo is ere. qd̃ est idẽ qd̃ firmiter ponere. Inde fixus. i. firm⁹. Itẽ seraphin est nomẽ neutri generis plus numeri: z dcat choꝝ angeloꝝ. Item seraphim est mas. gnis: z dcat quẽlibet angelũ in tali choro. vñ Ih chorus angelicus: m denotat angelus vnus. Itẽ dr cytharedis: z cytharedis nomen mascu. ge. z significat aliquem cantantem in cythara Item dr quaterseni. i. quatersex. Añ senus a um. est nomen adiectiuũ deriuatũ a noĩe sex. Item proceres dicunt nobiles q̃ splendent in virtute dei. z est pluralis numeri tm̃. Item caracter est mas. generis: tertie declinatiõis: z significat signũ vel figuram alicui rei impressam.

Iste custos virginis archanũ originis diuine mysteriũ scribens euãgelium mundo demonstrauit.

¶ Hic autor cõmendat sctũm Johem rõne custodie x̃ginal' dicẽs (iste). s. Johes q̃ fuit custos (x̃ginis). s. marie sibi in cruce cõmisse a dño. vl' custos x̃ginitatis scz ppie. erat eñ virgo vsq; ad mortem (scribens euangelium demõstrauit). i. manifestauit (mũdo) id est hominibus (archanũ mysteriũ). i. sacrũ secretum (diuine originis) id est emanationis psonarũ in diuinis.

Celi cui palaciũ christus suũ lilium filio tonitrui sub amoris mutui fide commendauit.

¶ Et iste est iohes (cui xps cõmendauit suũ liliũ). i. intimã matrẽ suã que est (palaciũ). i. templũ z habitaculũ celi (cõmendauit) inq; ei tanq; (filio tonitrui). i. altitonanti z alta canenti (sub fide). s. firmissima (mutui amoris) qui erat inter Mariã z Johem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

¶ Notandū beat⁹ Johes dicit fili⁹ tonitrui ꝓpter cōstantiā ꝑdicatōis ⁊ ꝓpter ei⁹ altā ꝑdicatiōem: qz tonitruus ab alto venit sic eius ꝑdicatio. Ūñ canit: vox tonitrui tui de⁹ in rota ⁊c. vel ōz vox tonitrui: qz cōtra diuitias mundi disputauit ⁊ ꝑdicauit: sicut legit in passionali qñ sanct⁹ Johes ꝓtra diuitias mundi disputaret. Juuenis q̄dam mortuus efferebat q̄ triginta dieb⁹ habuit vxorē: tunc amici illius mortui ceciderūt ad pedes beati Johis vt istū in noīe dñi suscitaret flente igit ꝑplo beat⁹ Johannes illū mortuū suscitauit. Ūñ cōtingebat eodē tpe q̄ Johānes habuit circa duos discipulos quos cōuertebat ad fidem ⁊ postea voluerūt q̄ omnē substantiā reliquissent: voluerūt ad gaudia mundi redire: q̄bus mortu⁹ suscitat⁹ dixit: O miseri vidi angelos vestros flentes: demones vo gaudentes: ꝑdidistis eñ eterna palacia gemmis preciosis fabricata: mirabilis claritatis cōtentiua: copiosis epulis referta: delicijs plena: gaudijs gloriosa: in eternū ꝓmansura. Similiter de inferno dixit illis ⁊ declarauit eis octo penas inferni que continent in his metris. Uermes ⁊ tenebre: flagellū: frigus ⁊ ignis. Demoniz aspectus: scelerū cōfusio: luctus. ¶ Pro quo sciendū: q̄ in inferno sūt vermes cōtinue homines rodentes: ideo dicit Esa. Ignis eoz nō extinguetur: nec vermis eorum morit̄. Et sic theologi dicunt q̄ isti vermes sunt ꝓprie conscientie animaz: in quibus cognoscunt q̄ iuste sunt damnati. Secunda pena sūt vmbre ⁊ tenebre exteriores: de quibus habet in euangelio: ⁊ per illas vmbras intelligit cecitas mētis: sic q̄ non possent videre gaudia beatoz de quib⁹ sunt triti. Tertia pena est flagellatio in singulis membris ⁊ precipue in illo membro cū quo grauius peccauerunt. Sed quarta pena est frigus intolerabile. qz dicūt doctores q̄ duo oppositā cōtraria stant simul in inferno. s. maxima frigiditas ⁊ maxima caliditas. ⁊ ideo transibunt de aqua niuea ad calorem nimiū: vt dicit Job Quinta pena est ignis incensus qui nō pōt extingui: vt dicit euangelista: Ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹ in ignem inextinguibilem eijciatis eum: vbi erit stridor dentiū ⁊ fletus oculoz. Sexta pena est aspectus demonū qui est ita horribilis q̄ lingua humana nō potest eloqui: quia sulphur ⁊ pix cum flamma ardente de ore ipsorum procedunt. Septima pena est confusio scelerum: id est peccatorum: qz propria peccata clamant super eos. Octaua pena est luctus: id est clamoris quē indesinenter faciunt. Omnibus istis penis auditis duo discipuli ceciderūt ad pedes sancti Johannis rogantes vt misericordiam consequerentur. quibus dixit: triginta diebus penitentiam agite: et omnium virtutum gratiam accipietis: si in fide constanter volueritis permanere. quod ipsi fecerunt: ⁊ postmodum martyres effecti sunt. ¶ Circa terminos nota: tonitruus tonitrui et tonitruum idem significant: scilicet sonum factum in nubibus. De vtroq̄ patet in libro secundo Metheororum. et ponitur hic in neutro genere sub secunda declinatione. Item mutuus mutua mutuū: est idem quod vicissitudinarius. Inde mutuo aduerbium: id est vicissim.

Haurit virus hic letale vbi corp⁹ virginale virtus seruat fidei. Pena stupet q̄ in pena sit iohannes sine pena bulientis olei.

¶ Hic autor commendat beatum Johānem ratione aliquorū miraculoz Et diuiditur in quinq̄ partes ꝑm q̄ declarat quinq̄ miracula. Primo dicens sic (Hic iohannes euangelista haurit) id est bibit (virus) id ē venenū (letale) id est

mortiferū (vbi) id est in quo haustu (virtus) .i. firmitas fidei sue (seruat) .i. conseruat (corpus) scz suū (virginale) id est incorruptū ⁊ castum (pena) et ipse puni tor domitianus (stupet) id est miratur: ꝙ Johānes (sit in pena (id est doleo (feruentis olei: sed sine pena) id est doloze.

Hic naturis imperat vt ⁊ saxa transferat in decꝰ gēmarū. Quo iubēte riguit auri fuluū induit ẋgula siluaꝝ

(Hic) scz Johannes (imperat naturis) scz rerum (vt transferat) .i. transformet (saxa) .i. lapides (in decus gemmaruz) id est splēdidas gemmas (q̄) scz Johāne (iubente) .i. precipiente: illud (riguit) id est induratum est. ⁊ (virgula siluaꝝ) id est virga lignea (induit fuluū) splendorem scz auri. ¶ Notandū circa litterā expositam tanguntr tria miracula. Primū est veneni assumptio. Scōm est feruētis olei euasio. Tertiū est specierum transmutatio. De primo legit in passionali: Cum beatus iohānes rediret ab exilio ⁊ verbum dei ꝓdicaret a ꝓconsule inuitabat vt dijs immolaret: q̄ dum renuueret in carcerē mittebat ⁊ venenū preparabat: quo mediante Johannes interficeret: qui dum gustasset ẋtute dei cooperante sibi non nocuit: sed duos alios gustantes interfecit: de quo infra dicet: qō dum vidisset ꝓconsul misit litteram ad Domitianū imperatorem in qua sanctū Johannem magum ⁊ sacrilegū iudeorum cōtemptorē ⁊ crucifixi cultorem nominauit. iussu igitur Domiciani romam adducebat: vbi oēs capilli eiꝰ ꝓ derisione abradebantur: ⁊ ante portam vrbis que latine dicit in doleo feruentis olei mittebat: nullū tñ dolorē sensit: sed illesus exiuit. In isto ergo loco a christianis ecclia fabricabatur: ⁊ illa dies tanq̄ dies martyrij solennizat. ⁊ hoc tangitur in secunda parte huiꝰ sententie cum dicit (pena stupet ⁊c.) Scz ꝓ tertia pte est sciendū dū beatus Joh. duos iuuenes ad fidem xpi cōuertit ⁊ erogauerūt bona sua pauperibꝰ beatū Joh. secuti sunt. q̄ quadā die viderunt suos subditos ⁊ cognatos preciosis indumentis indutos ⁊ seipsos egentes ceperunt cōtristari: qō cū btūs Jo. considerasset ⁊ eos facie tristes vidisset virgas ⁊ lapides iussit auferri quos vel quas in aurū ⁊ in gemmas p̄ciosas cōuertit dicens illis iuuenibꝰ. ite ⁊ redimite vob terras quas vendidistis: quia celestia p̄mia p̄didistis: estote diuites temporaliter vt imppetuū mendicetis: ⁊ cōtinue subiunxit: O stulti ⁊ praui ad credendū: nō videtis ⁊ creditis si diuitias mundi velle acceptare omnes lapides ⁊ montes in purū aurum virtute dei possem transmutare: ⁊ hoc est qō tangit tertia pars: cū dicit (Hic naturis imperat) qō est cōtra naturales q̄ dicūt ꝙ impossibile est aliquā speciem transmutare in aliā. Verum est virtute humana ⁊ finita: sed virtute infinita ⁊ supnaturali est possibile. Vñ pbus: Gaudeant alchemiste: qm̄ spēs rerum transmutari nō possunt. Et statim cū eis bea. Johes ad locū pcenit vbi mortuū suscitauit: q̄ eis gaudia celoꝝ ⁊ tormenta damnatoꝝ enarrauit: quibꝰ auditis in fide pmanserunt: vt dictū est in precedenti sententia. ¶ Pro declaratione termino nota. Haurio significat ꝓprie aquā trahere de fonte. ⁊ est ẋbum quarte cōiugationis. ⁊ transmutat hic ꝓ sumere. ⁊ differūt haurio ⁊ aurio. vñ Haurio fontis aquas: haustus quoq; ōr inde. Aurio pcutiens: auriga ōr inde. Haurio sumit aquas: aurit q̄ vulnerat hostes. Item virus est nomen neutri generis: ⁊ ꝑcat venenū. Item letale dicit quasi mortale. Unde letum ti: est nomen neutri generis substantiuū carens plurali numero. ⁊ sic sumit Catho: Linque metum leti: nam stultū est tempore oēm. Qui mortē metuit amittit gaudia vite.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

et significat mortē. Inde letatus.i.mortuꝰ. Inde hic ⁊ hec letalis ⁊ hoc letale.
Item no.in secūdo versu ponit̄ ter pena. Primo eñ significat penā inferentē scz domitianū. Scdo significat penarū instrumentū.s.feruēs oleum. Tertio ponitur ꝓprie ꝓut significat dolorē. Item buliēs est participium huius verbi bulio.⁊ differūt ĩter se bulio blictro ⁊ biblio.vñꝰ. Olla bulit: vinū biblit: ceruisia blictrit. Itē fuluꝰ a um.idē ē qđ splēdidꝰ ⁊ significat ꝓprie splēdorē metalloꝝ.

Hic infernū reserat morti iubet vt referat.quos venenū strauit.Obstruxit qđ ebeon cherintus ⁊ marcion ꝑfide latrauit.

¶ Hic autor declarat mirabilia a beato Johāne facta:⁊ dicit(Hic) Johannes(reserat) id ē aperit:recludit(ĩfernū) in quo erāt.⁊(iubet).i.precipit.s.p̄dicādo rectā fidem.s. diuina virtute(morti vt referat) id est reducat.s.eos (q̄s strauit)id est interfecit(venenum ⁊ obstruxit)id est destruxit.s.illud (qđ ebeon cherintus ⁊ marcion)qui fuerunt tres heretici(latrauit) instar canis clamauit scz quilibet eoꝝ (ꝑfide).i.cōtra fidem. ¶ Notādū in p̄mo versu distinctim tanguntur tria.s.inferni reseratio:mortis obediētia:⁊ mortuoꝝ resuscitatio.de primo dicit̄ in littera:hic infernū reserat.qđ tñ est cōtra iura infernorū:qꝛ ex sacra scriptura habemꝰ ꝙ in inferno nulla est redēptio. Sed sanctus Johānes illos iuuenes veneno interfectos ⁊ dānatiōe deputatos liberauit:⁊ illas animas corporibus suis reddebat.qđ ꝓ magno miraculo reputat̄. De scdo đr in Ps̄. Nūquid mortuis facies mirabilia:aut medici suscitabūt ⁊ ꝯfitebuntur tibi: qꝛ dicit ꝙ post resurrectionē xp̄i mors tantā habuit potestatem:vt raptos ⁊ morti deditos reddere nō haberet.tamē beatꝰ Johānes v̄tute diuina morti p̄cepit vt duos iuuenes iam raptos redderet.qđ miraculū videt̄ esse ꝯtra ph̄m in postpredicamētis vbi đr: impossibile est a p̄uatione venire in habitū.quasi dicat. impossibile est s̄m cursū naturalem reuenire de morte ad vitam. De tertio legit̄ in passionali. Postq̄ beatꝰ Johānes venenū gustauit ⁊ illesus euasit:ꝓconsul estimauit hoc venenū nō fuisse satis efficax duobꝰ iuuenibꝰ dedit gustādum:q̄ dum gustassent mortui sūt quos beatꝰ Johānes a morte resuscitauit: ⁊ hoc fecit duplici de causa. Primo ne sanctꝰ iohānes videretur esse causa mortis ipsorū: qꝛ ꝓpter euasionē suam ipsi fuerūt veneno interfecti. Scdo vt fides catholica ꝑ eoꝝ resurrectionē ꝯfortaret̄. Itē no.dū beatꝰ iohānes venit de ephesum inuenit q̄sdā hereticos q̄ fecerunt se tanq̄ p̄ncipes honorari.s.ebeon cherintū ⁊ marcion.ab ebeon dicti sūt heretici ebeonite sic nūcupati a pauꝑtate.xp̄m eī ꝑfectū viꝝ ⁊ iustū putāt. Vñ cōpetēt̄ tales ebeonite a pauꝑtate ĩtelligētie sūt appellati.vt vult Isid̄.in li.ethi. Hi eñ semi iudei sunt:⁊ ita tenent euangeliū vt legem carnalit̄ seruāt. Sz alij cherinthi quidā heretici a cherintheon nūcupati venerūt inter cetera circūcisionem obseruāt:⁊ post mille ānos in voluptate carnis futura predicāt. Sed a marcion quidā heretici marcioniste sūt appellati. Qui cerdonis dogmata secuti alteꝝ bonum alterum iustum deum asserūt tanq̄ duo principia creatoris ⁊ bonitatis:illi heretici plura ydola ad sacrificandū statuerunt: q̄ sanctus iohānes destruxit:immo demones inclusos ad hoc coegit ꝙ omnia ydola in partes minutissimas cōfregerūt. ¶ Circa litteram nota ebeon cherinthus ⁊ marcion sūt ꝓpria nomina hereticorū:quorum vnum est secūde declinationis ⁊ alio duo tertie. Item strauit idem est ꝙ interfecit. Unde sterno est verbum trā-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

sitiuum ꝛ significat plura. vñ Sternitur equiuoce mare lectus asellus ꝛ hostis. Sed perfide est aduerbium qualitatis.

Volat auis sine meta q̄ nec vates nec ꝓpheta euolauit altius. Tam implenda q̄ impleta nunq̄ vidit tot secreta purus homo purius.

¶ Hic autor cōmēdat Johannē de visione ꝛ reuelatiōe diuine maiestatis. Et diuiditur in duas ptes. In ꝑma facit qđ dictus est. In scđa dirigit petitionē ad beatū Johannez Scđa ibi: dic dilecte ꝛc. Prima ps adhuc diuidit in duas partes. In ꝑma cōmendat beatū iohannē ratiōe visionis. In scđa ratione celestis annūciationis. Scđa ibi: sponsus rubra veste ꝛc. Dicēs ꝑmo sic. Jobes cuā geliſta. s. existēs (auis) cōparat cm̄ aq̄le (volat). s. ingenio suo (sine meta) id est termino. ꝛ sic sine meta (q̄ nec vates). i. gentilis ꝓbs vel sacerdos (nec ꝓphe ta) scz iudeorū (euolauit altius) q̄ ipse (nunq̄ hō purus) qđ dicit ꝓpter xp̄m qui nō fuit purus hō: sz ꝛ de⁹ (vidit puri⁹). i. min⁹ ꝑmixte (tam implēda). i. futura (q̄ impleta). i. ꝑterita. ¶ Notandū q̄ aquila est quedā auis altissimi volat⁹: vt habet in paruis naturalib⁹: ita q̄ nulla auis pōt se altiori volatu ad celū erigere sicut aquila: quare sctūs Johānes merito assimilat aq̄le: qz null⁹ euāgelistaruz tam ꝓfunde in deitate cōscripsit sicut ipse. Etiā beat⁹ iohānes assumilat aq̄le ꝓpter magnā charitatez quā de⁹ habuit ad sanctū iohannē. vñ ꝑm ꝓbm: nullū volatile tā ardenť amat fetū suum sicut aquila. ꝛ sic etiā inter oīes sctōs null⁹ fuit deo ita dilect⁹ sicut btūs iohānes. Ad cōmēdatio ipsi⁹ legit ōrto libro scholastice hystorie. q̄ beat⁹ iohānes quendā iuuenē pulchrū ꝛ velocē q̄uertebat ꝛ cū cuidā epō sub depositi noīe cōmendauit. Post hoc iuuenis derelinquēs epm̄ factus est ꝓnceps latronū. Postea beat⁹ iohānes redīēs ad epm̄ depositū suum requisiuit. Eps ītellexit se pecuniā seruādā recepisse: ꝛ vehemēter obstupuit. Cui beat⁹ iohānes ait. Juuenē istū repeto quē tibi sūmo studio cōmisi. Cui eps ingemiscens ait mortu⁹ est. Cui beat⁹ Johānes: qua morte obijt. Rndit: morte aie xp̄o mortu⁹ est. Quo audito apl's grauiť dolēs equum ascendit visitās locū vbi iuuenis cū latrōib⁹ esset. Juuenis ꝟo vt vidit beatū iohānē velociť fugit. Cui btūs iohānes dixit exclamādo. fili vt qđ fugis: ne timeas fili qz ꝓ te xp̄o rōnem reddā ꝛ certe ꝓ te libēter moriar: sicut xp̄s ꝓ nobis mortu⁹ ē. reuertere ḡ: qz de⁹ misit me vt te ad fidē vocarē. Q̄ audiēs iuuenis cōpunct⁹ est corde cū fletu rediit: ꝛ orante ꝓ eo apl'o veniā impetrauit. Jtē notanť dicit in lr̄a: pur⁹ hō ꝑpter xp̄m in q̄ nō erat pura humanitas: sz deitas hūanitate ꝓiūcta q̄ etiā tā secreta ꝛ mlta maiora cognouit. ¶ Pro termīs ē sciēdū. vates nomē tertie declinatiōis cōis gn̄is deriuatū a ꝟbo deponētali vaticinor aris: qđ significat futura ꝑdicare. Sed alti⁹ ē aduerbiū cōparādi cōparatiui grad⁹. Jtē implēda ꝛ impleta sūt participia hui⁹ ꝟbi impleor. Sed tot est nomē indeclinabile oīnis generis pluralis numeri tantū.

Spōsus rubra veste tect⁹: vis⁹ ꝛ ñ ītellect⁹ redit ad palaciū. Aq̄lā ezechiel spōse misit q̄ de cel'o referre mysteriū.

¶ Hic autor cōmēdat beatuz Johānē rōne cuiusdā annunciatiōis ꝛ introducit aliqualiter materiā ascēsiōis xp̄i: ꝛ dicit (Spōsus). i. xp̄s q̄ ē sponsus ecclesie catholice (tect⁹)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

l. amictus (veste rubea) .i. rubea p aspersionē sanguinis sui p̄cios⁹ (visus) scz ab angelis vel ab hoibus (ꝛ nō intellect⁹) .i. cognitus .s. ab eis (redit) .s. p ascēsionem suā (ad palatiū) .s. celi (q̄) pro ꝛ (misit sponse) scz sue ecclesie orthodoxe (aq̄ lam ezechielis) .i. sanctū iohannē (de celis referre mysteriū) scz ascensionis sue. Notandū q̄ in littera dr sponsus rubea veste ꝛc. Ubi nota qñ xp̄s ascendit in celum cū multitudine angelorū erā cum magna preda hominū ascendit. vñ p̄s. Ascendisti in altū cepisti captiuitatē. In tali ascēsione sponsus fuit tectus rubea veste: qr rubrū fuit indumentū eius. de quo dr infra. Etiā minores angeli fecerunt interrogationē a maiorib⁹ dicētes. Quis est iste q̄ venit de edon tinct⁹ vestibus de bosra. Ubi dicit glosa q̄ quidā angeli nō intellexerūt plene mysteriū incarnationis: passiōis ꝛ resurrectiōis xp̄i. Cū enī dicit videbāt xp̄m potenter ascendere admirātes dixerūt. Quis est iste q̄ venit de edon. Sed Diony. in li. celestis hierarchie vult dicere q̄ christo ascēdente tres q̄nes ab angelis facte sunt. Primā fecerūt angeli maiores iter se dicētes. Quis est iste q̄ venit de edō admiratiue. Secām ipsi fecerūt xp̄o ascendente: quare rubrū est indumentū tuum .i. corpus tuū sanguine cruentatū. Illis xp̄s rndit di. Torcular calcaui solus id ē p toto mūdo solus patiēs sanguinē meū fudi. ꝛ hoc autor tangit in lr̄a cū dicit, Sponsus rubea veste ꝛc. Tertiā questionē fecerunt minores angeli maioribus dicētes. Quis est iste rex glie: q̄ bus maiores angeli dixerūt: Dñs virtutū ipse est rex glie. Et statim subiunxerūt: hic est ille q̄ nō habet speciem neq̄ decorem infirmus in ligno: fortis in prelio: virilis in corpore: armat⁹ in p̄lio: fetidus in morte: pulcer in resurrectiōe: candidus ex virgine: rubicūdus in cruce: fust⁹ in opprobrijs: in celo xp̄o p̄clarus. Itē autor dicit in lr̄a. aquilā ezechielis: quia alios ꝓphetas ꝓphetias cognouit ꝛ toti mūdo manifestauit. ¶ Circa litteram nota. q̄ rubea est nomē feminini gn̄is. Itē tectus est ptic̄ipium ꝑteriti temporis a verbo tego. Item visus est ꝑterū a video. Itē referre est infinitiu⁹ a refero. Sed mysteriū est nomē neutri generis.

Dic dilecte de dilecto ꝛ qualis sit ex dilecto sponsus sponse nuncia. Dic quis cibus angelorum: que sūt festa supernorū de sponsi presentia.

¶ Hic autor dirigit petitionē ad be. Johannem euāgelistam dicēs: O (dilecte) iohānes (dic nobis de dilecto) .s. dño tuo xp̄o iesu (qualis sit) .s. q̄ ad vtrāq̄ ei⁹ naturā (ꝛ nūcia) nobis. tu q̄ es (sp̄ōsus sp̄ōse) scz beate virginis marie. (ex dilecto) scz domino tuo qui eam tibi commisit (dic nobis quis sit cibus) scz spiritualis refectio (angelorum) et dic (que sunt festa) .i. solēnitates ꝛ festiue celebrationes (supernorum) scz ciuium (de presentia sponsi) id est christi.

Ueri panis intellectus cenaz christi supra pectus sumptaz nobis resera. Ut cantemus de patrono coram agno coram throno laudes super ethera. Amen.

O beate iohānes (resera) .i. manifesta (nobis cenaz intellectus veri panis) id ē viuifici corporis et sanguīs domini nostri iesu christi (sumptam) id est acceptam et intellectam scz dormiens supra pectus xp̄i (vt cantem⁹ sup ethera) .i. celum (laudes de patrono) .i. de te q̄ es

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

patronus. i. anteceſſor (corã agno). i. chriſto q̃ eſt agnus dei tollens pctã mundi (t corã throno) id eſt ſede diuine maieſtatis Amen. Notandũ q̃ autor ponit in lra triplicẽ queſtionẽ a ſctõ iohanne. Primo querit̃ de myſterio incarnatõis cõtra curſũ nature ex pura ỽgine. De iſto ſcribit btũs Amb. q̃ nec angeli nec dyaboli myſteriũ incarnatiõis cognouerũt. Mã de ſpũſancto xp̃s in vtero virginis cõcept⁹ eſt. Unde ſm doctores dicit̃ q̃ xp̃s poſt reuolutõnẽ tempoꝝ die ſue incarnatiõis plura bona operat⁹ eſt: vt patet in his metris ſcz: Salue feſta dies que crimina noſtra coberces. Angelus eſt miſſus: eſt paſſus in cruce xp̃us. Eſt adam factus eodem tpe lapſus. Nos meritũ decuit cadit Abel fratris ab enſe. Offert melchiſedech: iſaac ſupponit̃ aries. Eſt decollat⁹ xp̃i baptiſta iohannes. Petrus erept⁹ Jacob⁹ ſub herode punit⁹. Corpora ſanctoꝝ cũ xp̃o multa reſurgunt. Latro dulce tñ p xp̃m ſuſcipit amen. ¶ Secũdo nota: autor in littera petit nobis manifeſtari gaudiũ ſanctoꝝ de p̃ſentia dei: de quo dicit btũs Hieroñ. Melius eſſet ſore in ꝓfundo inferni t habere aſpectũ ſancte trinitatis q̃ regnare in celo t carere p̃ſentia dei. Uñ tanta eſt leticia ſctõꝝ de p̃ſentia dei q̃ nec pater noſcit filiũ nec filius patrẽ. Sup iſto ỽbo dicit b. Grego. Si aliquis ſctõꝝ videret p̃ſentiam dei in celo t ſciret patrẽ ſuũ damnatũ in inferno t poſſet eũ liberare cum iſto q̃ ſemel dimitteret ſeu auerteret oculos a facie dei ad infernũ reſpicidо patrẽ: vtiq̃ non faceret. Ergo dicit beatus Bern. Nemo põt fari nec ſcribere nec ꝑmeditari gaudia iuſtorum: ſic t tormenta malorum. ¶ Tertio nota autor petit declarationẽ ſacramenti qõ nobis in ſpecie panis t vini eſt derelictũ. et de tali ſacramento loco ſuo ſcz in ſequentia de corpe xp̃i plenius dicet. Item nota doctores dubitant vtrum ſanct⁹ Johannes obijt vel migrauit cũ corpore vel ſine: Dicunt q̃dam q̃ abijt cũ corpore t aĩa in celum t eſt aſſũmptus corpore tamen prius glorificato: t iſti dicunt plura corpa ſanctoꝝ iam glorificata eſſe in celo. t probant hoc ex iſto: quia multa corpora mortuorum iam conſurrexerunt cum chriſto: ſic etiam aſcenderunt cum chriſto de quibus non dicit ſcriptura q̃ ad terram redierunt. Sed eodem modo ſicut conſurrexerunt cum chriſto: ſic etiam aſcenderunt cum eo: tamen corporibus eorum pri⁹ glorificatis. Et hoc non videtur impoſſibile apud deum: quia iſte diſcipulus pre ceteris ſanctis fuit a deo dilectus: ergo cum corpore et anima in celo eſt locatus. Q; autem abijt cum corpore declaratur ex eo q̃ in ſepulchro eius nihil niſi manna fuit inuentũ Item ſi corpus eius eſſet relictum ſuper terram vtiq̃ eſſet aliqua gratia querenda de eo: ſicut videtur de corporibus aliorum apoſtolorũ martyrum. Sed Damaſcenus dicit q̃ beatus Johannes morte naturali nunq̃ obijt. Sed corpore et anima poſitus eſt in paradiſo voluptatis vbi mille anni ſunt ſibi tanq̃ vna dies. Sed debet ibi manere cum Enoch t Helya vſq̃ ad tempus antichriſti. Et poſtq̃ enoch t helyas fuerint occiſi ipſe beatus Johannes reliquos predicatores debet confortare: t contra antichriſtum diſputare t tandem martyrij palma coronari. hoc probatur ex euangelio vbi chriſtus dixit ad petrum: ſed ſic eũ volo manere donec veniam. Et eſt probabile: q̃uis aliqui aliter opinanꝫ dicentes: animam beati Johannis eſſe in celo t corpus per angelos deductum in paradiſum ne execution̄e iudeorum dilaniaretur. Sed quid ſit verius noſcit ſcrutator cordium. ¶ Pro declaratione terminoꝝ nota: Qualis eſt nomen cõis generis: relatiuũ t interrogatiuũ qualitatis: Inde qualiter aduerbiũ. t hec qualitas tatis tc̃. Item panis dr a pan in greco quod eſt totum in latino: quia tota virtus nutrimenti conſiſtit in pane.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Laus tibi christe patris optime nate deus omnipotentie.
Quem celit⁹ iubilat super astra manentis plebis decus armonie. Quē agmina infantium sonoris hymnis collaudant etheris in arce.

¶Istud est canticū qđ cantat ad honorē dei ⁊ ad reuerentiam martyrū innocentū. In q̄ autor duo facit. primo refert grārūactōnes. Scđo dirigit petitionē ad deum. scđm ibi: Quor̄ p̄cib⁹ ⁊c. Prima ps adhuc diuidit in duas ptes. In p̄ma pte refert deo grārū actiōes. In scđa incidentalit ostendit martyriū innocentū scđa ibi: Quos impius ⁊c. Prīo dicit sic (O xp̄e optime nate). i. fili patris eterne exist̄s (de⁹ oīpotentie). i. oīpotēs (laus) scz sit tibi (quē) scz xp̄m (decus). i. veneratio (armonie). i. dulcis cant⁹ vel cōsonantie (plebis manentis). i. exñtis (sup astra). i. tota curia celesti (iubilat). i. cū iubilo (celit⁹). i. celico more (quē agmina) id est turba (infantiū) scz innocentū (collaudant). i. simul laudant (sonoris). i. bene sonantib⁹ (hymnis). i. cantibus (in arce). i. in celsitudine (etheris) id est celi. ¶Notandū q̄ autor in lr̄a duo facit: p̄mo cōmendat deū: scđo refert grārūactiōes. Quantū ad p̄mū autor cōmendat deū dupliciter. Primo cōmendat deū de oīpotentia sua: q⁹ dicit deū oīnipotentem: iurta illud sacre scripture Hester. xiij. Dñe in tua dittione vniuersa sunt posita: ⁊ nō est qui resistere possit tue voluntati: hoc idē ꝑpendens bea. Hze. di. Dñe ieſu xp̄e tuā potentiā nobis declara peccatis nr̄is parcendo ⁊ nobis maxime miserando. Scđo cōmēdat deum rōne mirifice laudis: q̄re hortat nos bea. Berñ. di. Dñe opus tuū ⁊ oīnes cogitatiōes in laudē dei expende: q⁹ ipse est tributor omniū bonor̄. Item in p̄uerb. Nullū malū impunitū: nullū bonū irremuneratū. Añ alibi ꝑuerb. xj. nil ꝑfuerunt thesauri iniquitatis: iusticia x̄o liberauit nos a morte. ¶Secūdo nota. ibi refert grārūactiōes. de quo dicit Berñ. Dignū est nobis semp gratiarūactiōes deo reddere q̄ nunq̄ cessat nobis bñfacere. oīni eīn tpe nos cōseruat ipsius inestimabilis misericordia. al's ꝑpter pctā nr̄a terra nos viuos absorbuisset ideo gratiarūactiones agere debem⁹ ꝑ oīnib⁹ bñficijs datis ⁊ daturis. Item alibi: Disce in referendo gr̄as nō esse tard⁹ ⁊ segnis: disce ad singula dona gratias agere diligenter. nā gr̄arūactio est vnguentū q̄ caput eccl'ie. s. xp̄s inungit Añ bea. Berñ. bonū est vnguentū cōtritiōis: qđ de recordatiōe pct̄or̄ conficit melius est vnguentū deuotiōis qđ fit de recordatione bñficij dei. ¶Item nota. isti sanctissimi tyrones de quib⁹ cantat hoc canticū dicunt innocentes ꝑp̄t q̄ttuor. Prīo rōne vite: q⁹ nullū pct̄m cōmiserūt. vñ ipī sunt illi de q̄b⁹ p̄s dicit: Innocētes ⁊ recti adhe. mihi. Scđo dicunt innocētes rōne pene: q⁹ innocent̄ passi sūt. vñ p̄s. Effuderūt san. inno. Tertio dicunt innocentes rōne cause: q⁹ ꝑ innocentia occisi sunt. vñ p̄s. Innocēs ma. ⁊ mū. cor. Quarto rōne innocētie assecute: q⁹ oīnes tam circūcisi q̄ nō circūcisi effusione sui ꝑp̄ij sanguinis ꝑ xp̄o innocēte effusi baptismalē innocentiā meruerūt. vñ xp̄s in p̄s. dicit in figura. Lauabo inn̄ inno. ma. me. Circa declaratōnē terminor̄ nota: celit⁹ est aduerbiū loci deriuatū ab hoc noīe celū. Jñ celigena cōis ge. i. de celo genit⁹. Jtē armonia ōr debita ꝑportio p̄mar̄ q̄litatū: ⁊ sumit hic ꝑ melodia. Item sonor̄ est nomen adiectiuū a x̄bo sono as. Jtē etheris ōr supior regio aeris: ⁊ sumit qñq̄ ꝑ celo: sicut hic: ⁊ ōr ab etheron. i. varīū: q⁹ est ornatū varijs stellis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

De Innocentibus

Quos impius ob nois odiũ tui mi-
sero vulnere strauit. Quos pie nũc
remuneras in celis christe ꝑ penis
nitide. Solita vsus gratia: qui tuos
ornas coronis splendide.

¶ Hic au. oñdit incidentaliꝫ martyriũ innocentuꝫ: ⁊ dicit (Quos) scz innocẽtes (impius). i. infidelis ⁊ crudelis herodes (strauerat) id ẽ occiderat (ob). i. ꝓpter (odiũ tui nominis) scz xp̃i (strauit inq̃ misero) miserabili vulnere (&s) scz infantes pueros o xp̃e (tu remuneras). i. iustã mercedẽ tribuis nunc (pie). i. clementer (⁊ nitide). i. splendide (ꝑ penis). s. ab herode passis: ⁊ hoc dico (vsus). i. vtens: nomẽ ꝑticipio (solita). i. cõsueta (gr̃a). i. miscõia (q̃) scz xp̃s (ornas tuos) scz famulos (splendi de coronis) scz regni celestis. ¶ Notandũ q̃ nato dño tres reges venerũt hierosolymã inquirentes regẽ natũ: qõ ꝓcipiens herodes ascolonita turbat⁹ est valde cũ esset rex hierosolymis timuit se ꝓ regẽ natũ scz xp̃m a regno suo depmi. ⁊ sic cogitauit interficere xp̃m añq̃ inciperet regnare. ⁊ sic dixit regib⁹ fraudulẽter: Jte ⁊ interrogate diligenꝫ de puero: ⁊ cuꝫ inueneritis eũ nũciate mihi: vt ⁊ ego veniens adorem eũ. Sꝫ tres reges cũ in somno rñsum ꝓceperũt: ꝓ aliã viã reuersi sunt in regionẽ suã: qõ videns herodes de ncce pueroꝝ q̃ erant in bethleem deliberauit: vt cũ eis ille quẽ ignorabat occideret. Sꝫ monitiõe angeli facta: Joseph cũ puero ⁊ matre in egyptũ fugit vbi septem annis vsq̃ ad obitũ herodis pmansit. Ingrediente aũt dño in egyptum ſm vaticiniũ Esa. oñia idola corruerũt. Eo tpe herodes misit seruos suos ⁊ occidit oẽs pueros q̃ erant bethleem ⁊ in offib⁹ finib⁹ circũiacentib⁹: ⁊ erant in numero centũ ⁊ q̃ttuor milia. Jtẽ nota q̃ hec malicia herodis nõ mansit impunita: vñ ipe puulũ filiũ ad nutriendũ in bethleem ipso casu dederat: q̃ cũ alijs interfectus fuit. vt q̃daꝫ refert cronica. ⁊ q̃ multas filijs ꝓuauerat: ipse ī vita sua se ꝓprijs orbauit filijs. Tres nanq̃ pueros fecit occidi: ⁊ tandẽ in infirmitate terribili positus ⁊ dolore viscerũ intolerabili simul cũ fetore ⁊ putredine sui corpis vermib⁹ scaturientib⁹ de carne sua existente fetidissima miserabiliꝫ vitã finiuit. ¶ Pro terminis no. ster no est Xp̃o trãsitiuũ: ⁊ hꝫ strauit in ptõ ⁊ stratũ in supino. Jtẽ nitide est aduerbiũ qualitatis: ⁊ deriuat a noie nitid⁹ qõ idẽ est qõ splendid⁹. Jtẽ solitus a: um. i. cõsuetus: ⁊ est nomen adiectiuũ deriuatũ a Xbo soleo. Jtem vsus est participiũ ꝑteriti tꝑis deriuatũ a verbo vtor eris.

Quorũ ꝑcib⁹ sacris dele ꝑcamur pie
nostra crimina vite. Vt quos laudi
bus tuis iunxeras nobis istic dones
clemẽs fauere. Illis eterne dans lu-
men glorie. Nobis terrena concede
vincere.

¶ Hic au. dirigit petitionem ad xp̃m: ⁊ diuidit in duo. Primo dirigit petitionẽ. scõdo dat cãm petitiõis. scõm ibi: Vt liceat serenis di. (Quoꝝ). s. innocentũ (ꝑcib⁹ sacris). i. interuentiõib⁹ vel ꝓ eoꝝ sacras ꝑces (ꝑcamur). i. petim⁹ (dele). i. dimitte (pie). i. clementer (crimina). i. pcta (nr̃e vite). i. ꝓ vitã nostrã commissa (vt indifferenter dones). i. cõcedas (clemens). i. clementer. s. illos innocẽtes (fauere). i. fauorabiles nobis esse (istic). i. in celo (quos iunxeras). i. associaues

ras vel fixeras (vt alijs placet) id est astrinxeras tuis laudib⁹ (dans illis) scz in nocentib⁹ (lumen eterne glorie cōcede nobis vincere). i. superare (terrena) id est temporalia. ¶ Notandū in littera ista tria inueniunt. Primo ꝑsona. scdo petitionis effectus. tercio meritū respectu cui⁹ fit petitio. ꝑmū tangit cum dicit: ꝑcamur. scdm tangit cum dicit: dele crimina: tertiū ibi: in quoꝝ ꝑcib⁹. De ꝑmo dicit Ansel. Petentium voces pro desiderio formantur. Ex quo patet ꝙ petens debet bene viuere et cuz desiderio petere. Unde multi sunt qui prolixas preces habent ad deum: sed vitam ⁊ desideriū precantiū non habent. vnde Isid. Qui a preceptis dei vertit: qd in oratione postulat non meret nec impetrat ab illo q̄ poscit qui legi non obedit. Unde volenti petere duo sunt necessaria. s. ieiunium ⁊ elemosyna. Unde Isido. Qui vult orationem suam volare ad celum faciat ei duas alas. s. elemosynam ⁊ ieiunium. Secundo tangit effectus petitiōis. Und quicunqꝫ vult habere bonum modū orandi debet desideriū diligēter ponere in deum: vt patet ꝑ descriptionē orationis. Unde oratio est pius mentis affect⁹ ad deum directus: ille affectus est desideriū: ⁊ desideriū est oratio. Itē dicit Aug. Oratio est mentis conuersio in deum ꝓpter humilem affectū. vñ Bern. Vera citer orare est amaros cōpunctionis gemit⁹ ⁊ nō ꝟba cōposita resonare. Unde Qui vult orare cum deuotione ⁊ cū deo esse: debet frequenter orare: nā cū oramus cum deo loquimur: cū aūt legim⁹ deus nobiscum legit ⁊ loquit. Uñ dicit quedā glosa: ꝙ vnus deum orando plus valet q̄ mille peccatores ꝑliando. Uñ Moyses nō ferro pugnando sed precibus orando amalech deiecit: Judicū. iiij. Itē: in tꝑe tribulationis penā dimittis his qui inuocant te: Thob. iij. Item bona oratio cum ieiunio ⁊ elemosyna magis valet q̄ thezauros pandere. Tho. xij Quando orabas cum lachrymis ego obtuli orationē tuam dño. Item Hiero. Qui orat ⁊ peccat non orat deum sed eum illudit. Item Aug. Honorabile op⁹ est oratio: facit enim loqui cum deo. Item omnes aque in hoc mundo non sufficiunt extinguere vnam scintillam in inferno: sed vna lachrima de puro ⁊ contrito corde ꝑfusa totum ignem extinguit infernalem. Item duplex est oratio. Quedam est publica que fit a ministris ecclesie: ⁊ illa non debet fieri in occulto: sz debet fieri in cōmuni. s. in ecclesia: eo ꝙ ꝓ tota cōmunitate profertur. ⁊ coram populo fieri debet qui se cōformare debet ministris ecclesie ipm deū deꝑcando fm modū cōmunē. Alia est oratio priuata: ⁊ talis debet fieri in secreto duplici rōne Primo: quia oratio est eleuatio mentis in deum: vt Damasce. dicit. Mens aūt humana melius ⁊ citius eleuat in celum quando homo in secreto loco constituitur ⁊ a tumultu separat. Alia causa est ad euitationē vane glorie que de facili insurgit quando oratio in publico fit. Tertio tangit meritū illoꝝ respectu quoruz fit petitio. nam isti innocentes sunt qui prius meruerunt laudare deum moriendo q̄ humana ꝟba loquendo. Unde Greg. Nouerūt infantes laudare deū ⁊c. ¶ Pro terminis est sciendū. precor est ꝟbum deponentale deriuatū a nomine ꝑcis: qd fm vsum caret ntō ⁊ vtō singularib⁹. Inde precabilis ⁊ precatio. Item iungo est ꝟbum transitiuū habens xi in ꝑterito ⁊ ctum in supino. Istinc est aduerbiū loci. Item faueo est ꝟbum neutrale scde cōiugationis: ⁊ habet fautū ī supino. Item vinco est ꝟbū tertie coniugatiōis: ⁊ hz vici in ꝑterito: ⁊ ctū in supino. Inde victor ⁊ victima.

Ut liceat serenis actib⁹ plenit adipisci dona tue gratie

¶ Hic iā subiūgit cām petiōis di. (Ut liceat). i. licitū ē (nos adipisci). i. acq̄rere (plene). i. ꝑfecte (dona. i. mūera

herodis vt nō fiat socius: quisqs in hozū laude se exercet ꝓpere. Sed eternaliter cū eisdem cateruis tecum sit domine. Amen.

(tue gratie serenis) .i. ℞tuo sis (actib⁹) .i. opibus (vt quis quis) .i. quicūqꝫ (se exercet) i. frequēter se ꝑbet ⁊ cōtinuū (ꝓpere) .i. festinanter (in laude hozū) .s. innocentū (vt nō fiat socius herodis) .s. in ifer no ((sed o dñe talis sit tecū eternaliter cū eisdem cateruis) .i. turbis innocentū amen. ¶ Notandū. in littera tangūtur duo. Primo qualiē ꝑ vita eterna sit laborandū. Scōo qualiter ꝑces sunt fundende. ꝓmū tangitur cū dicit: serenis actibus. secūdum cū dicit: herodis vt nō fiat socius. De primo ꝺr in euangelio. Primū. i. ꝓmo q̄rite regnū dei. Hoc idē ꝓsuadet apl's i suaꝫ epl'aꝫ vna di. Sine intermissione orate, vbi dicit glosa. Sine intermissiōe orat qui debitis horis orat vel a bono ope nō cessat. vñ dicit Hiero. Sicut militē sine armis exire ad bellū nō cōuenit: ita ⁊ cuilibet xp̄iano nō cōuenit ꝓcedere sine oratiōe. Unde ad bene orandum duo sūt necessaria. s. tempus ⁊ locus. Temp⁹ dico matutinū est cōueniens: q᷑ tunc homo a curis exteriorib⁹ est remotus. vñ ꝑs. Mane astabo tibi et videbo. Itē Bernñ. Dulcedo spūssancti tali hora est impetrāda quādo aīa hominis a curis exteriorib⁹ requiescit. Scōo requiriē locus: vnde: quāq̄ vbiqꝫ sit orandū eo q᷑ vbiqꝫ sūt pericula: tñ specialiter locus secret⁹ idoneus est ad orandū. vñ Isi⁹. Oratio in locis ꝓuatis optime fundiē. Itē in euāgelio. Tu aūt cū oraueris intra cubiculū tuum. Itē in moralib⁹. Si bene vis orare deū thalamū tibi claude. De scōo nota. q᷑ desperatoꝫ societas est vitanda. vñ Eccle. Os prauum remoue a te: ⁊ labia detrabētia sint ꝓcul abs te. Cōtra illos dicit ꝑs. Os tuum loquebaē mendaciū: ⁊ lingua tua cōcinebat dolos. sedens aduersus fratrē tuum loquebaris: ⁊ aduersus filiū matris tue ponebas scandalū. vñ Sene. O piger nescis quo loco mors te expectat. Itē. Tu in oñi loco eū expecta. Et ideo Salo. in ꝓuerbijs loquiē ꝓsuasiue di. Fugias cōsortia prava. ¶ Circa termīos nota. q᷑ liceat est verbū impsonale. ⁊ regit illos duos datiuos serenis actibus a parte post. Ubi nota. q᷑ illa ℞ba licet liceat licebat ponūtur aliquādo ꝑ q̄uis. et sic erūt cōiunctiones. vñ Eberhardus Dico ꝑ q̄uis liceat licet atqꝫ licebat. Item adipiscor est verbū deponētale habens adeptus sum in ꝑterito. Itē exerceo est verbū secūde cōiugatiōis cōpositū ab ex ⁊ arceo mūtando a in e. Sꝫ ꝓpere est aduerbiū qualitatis.

EEsta christi oīs christianitas celebret. Que miris sunt modis ornata: cūctisqꝫ veneranda populis. Per oñitenentis aduentū atqꝫ vocationē gentium.

¶ Istud est cāticū aliud qō cāmatur in laude dei in epiphania dñi. Et habet duas ꝓtes ꝓncipales. In ꝓma b. Hze. incitat nos ad celebrandū tale festū. In scōa oñdit quedā miracla ī hoc festo ꝓacta. Scōz ibi: Magi. Et dicit (oīs christianitas) .i. oīs xp̄ianus: abstractū ꝑ cōcreto (celebret) .i. honoret (festa xp̄i. q̄) scz festa (sūt ornata) .i. decorata (miris modis) .i. mirificis opibus (qꝫ) ꝑ et (venerāda sūt cūctis populis) Et itē hec festa xp̄i sūt ornata (ꝑ aduentū oñitenētis) .i. oñipotētis dei (atqꝫ ꝑ vocationē) scz ad fidem veram vnius dei (gentiū) .i. gentilium. ¶ Notandum

q̄ autor in hac sn̄ia tangit tm̄ duo miracula q̄bus hoc festū ē confirmatū. s. stelle apparitio ⁊ baptismatis cōfirmatio: de q̄bus infra dicet̄. Tn̄ p̄ter illa duo miracula sūt adhuc tria min⁹ principalia q̄ etiā tāgunt̄ in lr̄a. Primū est de eodē die p̄ reuolutionē. xij. an. a tp̄e apparitiōis stelle ꝯuertit iesus aquā in vinū in chana galilee. deinde p̄ reuolutionē. xviij. an. eodē die xp̄s baptisat⁹ est in iordane post hoc p̄ reuolutionē vni⁹ anni eodē die satiauit q̄nq̄ milia hoīm de quīq̄ panib⁹ ⁊ duob⁹ piscib⁹. Ex q̄ patet q̄ ista miracula nō sunt facta eodē die in numero: sz eodē die in specie. Scd̄o no. hoc festū cōlt̄ d̄r ep̄hia dn̄i. tn̄ s̄m tria miracula describit̄ trib⁹ modis. Primo d̄r ep̄hia q̄si sup̄celestis apparitio: q̄r tunc noua stella apparuit. Scd̄o vocat̄ p̄phagiphania: q̄r potētia dei apparuit infra comestionē cōuiuantiū: p̄ ꝯuersionē aque in vinū. ⁊ d̄r a phagin grece qd̄ est comedere latine. Tertio d̄r betphania a beth qd̄ est dom⁹. ⁊ phanos apparitio: q̄r ista facta fuit in domo in nuptijs. Quarto d̄r theophania. qd̄ interpretat̄ apparitio deitatis siue diuinitatis: q̄r eodē die tota trinitas apparuit ī iordane: pr̄ invoce: fili⁹ in humanitate: sp̄ūsctūs in specie colūbe: ⁊ d̄r a theos qd̄ est de⁹. ⁊ phanos apparitio: q̄si apparitio toti⁹ deitatis seu diuinitatis: q̄r ergo dies ep̄hie q̄drupli ci miraculo ornata ē. ideo eā autor festa dicit in plurali. ¶ Pro declaratiōe terminorū no. mirus a um est nomē adiectiuū deriuatum a v̄bo deponētali miror aris. Inde miraculū. ⁊ est cui⁹ effect⁹ scitur: sz cā ignorat̄. Itē venerāda est participiū deriuatū a v̄bo veneror aris cōis gn̄is. Inde tūc venerād⁹ p̄ticipiū futuri tp̄is: ⁊ tm̄ significat passionē. Un̄ regl̄a ē in grāmatica q̄ v̄ba cōia significāt actionē ⁊ passionē siml̄. tn̄ de p̄ticipijs eoꝝ ē q̄dā distinctio: q̄r pn̄s p̄ticipij ⁊ futurū in rus significant actionē tm̄: sz p̄teritū in tus significat actionē ⁊ passionem siml̄. vn̄ Per ans ens rus sil̄ actio significat̄ Dus solū patit̄. p̄ tus vtrūq̄ notat̄.

Ut natus est xp̄s est stella magi visa lucida. At illi nō cassam putantes tanti signi gloriam.

¶ Hic iā au. declarat miracula q̄bus hoc festū ornat̄. Et diuidit̄ ī duas p̄tes s̄m duo miracula di. Ut postq̄ xp̄s ē natus (lucida). i. clara (stella est visa). i. apparuit (magis). i. trib⁹ regib⁹ (at) p̄ sed (illi) scz magi. (putātes gloriā). i. clarā noticiā (tanti signi) id est stelle eis apparētis (nō cassam). i. vanam. immo alicuius magne rei significatiuam.

Secū munera deferūt paruulo offerunt vt regi celi: quē sidus predicat. Atq̄ auro tumidi principis lectulo transito christi presepe queritant.

¶ Defer̄t). i. deportāt (secū) i. cū eis munera). s. tria (offerunt). i. sacrificāt (paruulo) i. puero xp̄o) vt p̄ tanq̄ regi celi (quē) scz regē (sidus) id ē stella (p̄dicat). i. p̄nūciat (atq̄). s. illi regi (queritāt) id ē cū diligētia querūt p̄sepe xp̄i (transito). i. pertrāsito (lectulo tumidi). i. superbi (p̄icipis). s. regis herodis. ¶ Notandū in solēnitate hui⁹ festi tres magi cum magno comitatu venerūt. s. quare hoc cōtigit assignat Remi. q̄ttuor cās. Prima q̄r magi cognouerūt tp̄s xp̄i nati: sed locū ignorauerūt: sz q̄r in hierusalē erat summū sacerdotiū putabāt q̄ tā egregi⁹ puer ibi debebat nasci. Scd̄a cā vt eo citius natiuitatis locū discere possent: cū ibi sapiētes ⁊ scribe residerūt. Tertia cā vt etiā iudei temp⁹ nati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

regis nō ignorarent ꝙ qō se excusarent. ergo magi ostendūt iudeis temp⁹. ⁊ ecō uerso iudei magis locū ꝓphetarum dicētes: Et tu bethleem iuda non es mi. in prin. iu. Quarta vt studiū magorū contemneretur ⁊ pigricia iudeoꝝ tēptaret: nā illi crediderūt ꝓphetis: iudei x̄o pluribus imbuti credere noluerunt. illi autem querūt regem alienum: iudei x̄o ꝓpriū regem sprenerūt. illi venerūt de lōginquo ⁊c. Itē nota lr̄a dicit stella: vñ multiplex est stella quā ipsi reges viderunt. Prima est materialis quā viderūt in oriente sequētes eā vsq; ad locū dñi. Scōa est stella spūalis quā viderūt in corde ipsorū credendo firmiter regem regum fore natū. Tertia stella erat intellectualis quā viderūt in somno. ⁊ illa fuit angelus q̄ cū eis loquebat ne ad herodē redirent. ⁊ de tali dicit Baruch propheta: Stelle viderūt lumē in custodijs. suis stelle. i. angeli. Quarta stella fuit rōnalis. ⁊ illa stella fuit beata x̄go maria: q̄ ōz stella oīm errantiū indicās viam veritatis. Quinta stella fuit substātial. ⁊ illa fuit vnigenit⁹. ⁊ de illa stella ōz in Apoc. Ego radix ⁊ genus dauid stella matutina. Itē nota de ista stella materiali multe fuerūt opiniōes. Aliq̄ eā dixerūt eā esse spūsanctū. vt idē qui apparuit in specie colūbe: etiā apparuit in stella. Sz b. Aug⁹. in lib. de mirabi. sacre scrīpture ca. x. videt velle ꝙ fuit angelus q̄ assumpsit talem formā. ⁊ cōplcto officio suo redijt forma assumpta in materiā ꝓiacentem. sz Chrys. narrat se inuenisse in quibusdā libris licz apocrifatis. ꝙ erat q̄dā gēs in ꝓtib⁹ oriētalib⁹ sapiens ⁊ nobilis habēs libros balā: de cuj⁹ stirpe fore erāt q̄ ꝓphetauerunt di. Orietur stella ex Jacob. ⁊ cū ista gens intelligeret ꝙ nascēte xp̄o illa stella appareret: curiose inuestigauerūt ortū eius. vt ꝙ ipsā cognoscerēt xp̄m natū de quo audiuerūt ꝙ esset de⁹ ⁊ homo: saluator mūdi ⁊ rex iudeorum. Jdeo elegerūt. xij. ex eis. ita ꝙ vno decedēte ali⁹ in locum ei⁹ subrogaret. ⁊ illi. xij. deberēt sollicite cōsiderare ortum eiusdē stelle: ⁊ vt meli⁹ facere possent in quodā mōte altissimo in oriente vbi semp fuit aer purissim⁹ cōstruxerunt pulchrū palatiū in copia oīmū rerum necessariaꝝ ad victū: ⁊ ibi erāt isti duodecī ī silētio: orōne: vigilia: ⁊ abstinētia expectātes ⁊ deuote p̄cātes ortū illi⁹ stelle. Aduenīcte autē tpe natiuitatis xp̄i et ipsis in orōnibus ꝑsistentibus in ipsa hora noctis medie apparuit sup eos in aere stella fulgida ⁊ pulcerrima: in cui⁹ summitate erat imago pueri paruuli secum ferēs imaginē crucis: ex cui⁹ aspectu valde gauisi fuerūt ꝙ ꝓ suis tpibus meruerūt illud videre. ⁊ ostēderūt sapientib⁹ regionis illi⁹ ⁊ p̄cipue regibus: q̄ statim arripiētes iter venerūt in hierusalē. ancedēte eos stella ad puerū orādū ⁊ munera offerendū. Et hanc opinionē quo ad apparitionē tenet scta mr̄ ecclesia nō quo ad alia. Sed b. Aug⁹. vult ꝙ ista stella ꝓ biennū an natiuitatē xp̄i apparuit: ⁊ cū magi mirarent reuelatū est eis ꝓ angelū ꝙ esset stella natiuitatis xp̄i quā viderūt ⁊ de qua ꝓtinue inuestigauerūt. cū quo etiā ꝓcordat Chrys. Sed an alijs astronomis illa stella etiā apparuit. R̄ndet ꝙ sic Remi. sed iudicauerunt eā esse aliquā metroloycā impressionē: nō em̄ ꝓ suā sciētiā cognouerūt esse xp̄m natū in hac stella. alios em̄ plures inuenissent astronomos ad inquirēdum vbi xp̄s nasceret. Itē notādū. auctor dicit in lr̄a: xp̄i p̄sepe queritāt. sup hoc dicit glosa ꝙ in his x̄bis tria tāguntr̄. s. locus ⁊ tēpus ⁊ trib⁹. Primo loc⁹: qz in bethleē iude. Scōo tps: qz in dieb⁹ herodis ascolonite. Tertio trib⁹ de tribu iuda. Sz venerabilis Beda dicit ꝙ duc fuerūt ciuitates dicte bethleē. vna fuit in terra zabulon: alia in terra iude. ⁊ ergo dicit in bethleem iude: ad differētiā bethleez in terra zabulon. ¶ Item nota illi tres magi obtulerūt xp̄o regi munera: auruz thus ⁊ mirrhā. qz magi habebant de puero triplicē substantiā. ideo sibi tria mu

nera obtulerũt: habuerunt p̃mo animã. pro qua obtulerũt thus: habuerũt etiã corpus: pro quo obtulerũt mirrham. habuerũt etiam regna: ꝓ quibus obtulerunt aurum. Arabia em̃ auro ⁊ diuersis generib⁹ aromatum abundat: ideo in quibus p̃ alijs abundãt dño talia obtulerũt. Tunc ſm beatum Grego. aliquid mysterij in his agebatur. Aurum qđ regi cõgruit: thus Ꝟo in sacrificiũ dei ponebatur. cũ mirrha autẽ corpus mortuorũ condit̃. vñ Tres dominũ querunt reges tria doua tulerũt. Caspar fert mirrham: thus Melchior: Baltasar aurum. Sed beat⁹ Aug. in sermone quodam de festiuitate hui⁹ diei dicit. in auro ostẽdit̃ regalis potẽtia: in thure sacerdotalis dignitas: ⁊ in mirrha dñica sepultura Sed Remi. vult ꝙ quilibet magorũ dedit o m̃ia tria munera: quilibet aurum: quilibet thos: quilibet mirrham. ⁊ ꝑ hoc quilibet eoꝝ regẽ deum ⁊ hominẽ predicauit. vñ Berñ. Magi obtulerũt aurum ad pauꝑis pueri sustentationẽ. thus ꝓpter stabuli fetorẽ: mirrham ꝓpter membrorũ debilium pueri cõfortationem Tũc em̃ fuit impletũ illud Thobie. xiij. Om̃es fines terre adorauerũt te. s. magi venientes de longinquo. ¶ Itẽ nota ꝑ istam oblationem magorum debemus addiscere satisfactionẽ de peccatis. s. de auaricia ꝑ oblationẽ auri cum largitione elemosynarum. de suꝑbia: ꝑ oblationẽ thuris: quia thus designat deuotionẽ que opponitur superbie: sed de luxuria ꝑ oblationem mirrhe. nãq; carnis vicia mortificat ⁊ corpus a corruptione cõseruat qđ facit castitas que opponitur luxurie. ¶ Pro declaratione terminorũ est sciendũ ꝙ vt: est equiuocum. ponitur pro postq̃. vñ Eberar. Ut dicit ꝓ sicut ꝑ postq̃ ponitur illud. Item visa est participium p̃teriti temporis a videor. Itẽ cassus a um est nomẽ adiectiuum deriuatũ a casso as are. qđ est idẽ ꝙ destruo. Itẽ transito aureo lectulo sunt tres ablatiui positi in designatione consequẽtie. qꝛ denotãt aliquid sequi. s. querere p̃sepe xp̃i et vnus ablatiuoꝝ est participialis. s. transito deriuatuꝫ a verbo impersonali. s. transitur. Item magus idem est qđ sapiens. et attribuitur tribus regibus: qui ſm diuersa ydeomata habent diuersa nomina. quia magus hebraice dicit̃ scriba: sed grece dicitur philosophus. latine vero vocatur sapiens. et magus idem est qđ maleficus: quia malefici solebant nominari magi. sed tres reges dicuntur magi quasi magni.

Hinc ira seui hostis feruida. Inuidi recens rectori genito. Bethleez paruulos p̃cepit ense crudeli perdere.

¶ Hic autor inuehit ꝯtra errorẽ herodis declarãs consequẽs qđ factũ fuit ex miraculo predicto di. (Hinc). i. post hoc vel ꝓpter hoc (feruida) id ẽ accẽsa (⁊ recẽs). i. de nouo facta (ira seui). i. crudelis herodis ⁊ (inuidi. rectori). i. xp̃o regi (genito precepit paruulos) i. infantes (bethleem). i. in bethleem (ꝑdere). i. occidere ⁊ perimere (crudeli ense) id est gladio.

O christe quãtũ patri exercitũ. Iuuenis doctus ad bella maxima. Populis predicãs colligis sugẽs cũ tantum miseris.

¶ O christe (quãtũ). i. q̃ magnum (exercitum. i. turbam. tu existens iuuenis (doctus) id est ĩstruct⁹ ad maxima bella (colligis patri tuo p̃dicans populis) id est cum adultus factus esses et predicares populis (cum tu sugens) id est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

id est lactans. scz vbera matris (miseris). i. destinaueris (tantũ) scz exercitũ.
¶ Notandũ herodes dr quasi herũ rodens. i. odiẽs. Unde sciendũ in passiõali legitur triplicẽ fuisse herodẽ. Primus dicebat herodes ascolonita: sub cui⁹ regno de⁹ est natus: ⁊ pueri innocẽtes occisi sunt. De cui⁹ natiuitate legitur ĩ hystoria scholastica ꝙ eius pat duxit neptem regis arabũ in vxorẽ: de qua habuit filiũ quẽ vocauit herodẽ. ⁊ iste a cesare augusto accepit regnũ Jude. ⁊ tũc p̃mo ablatũ ẽ sceptrũ de tribu iuda. ⁊ huic herodi postea nati sũt septem filij: duo ex eadem mr̃e quos misit Romã liberalib⁹ studijs imbuendos. Post hoc a studio reuersi sunt: ⁊ cũ patre ceperũt litigare ꝓ regno. interim xp̃s natus est. Itẽ legitur in passionali ꝙ herodes audiuit multos iudeos expectare cũ gaudio mortem suã. ⁊ sic furore repletus nobiliores iuuenes ex omni iudea collegit ⁊ eos in carcerẽ posuit dicẽs sorori sue. Scio iudeos de morte mea gauisuros. ꝗ cum spiritũ emisero om̃es istos iuuenes occidas: qꝛ vt sic om̃es iudei ꝓpter occisionem iuuenũ mortẽ suã defleãt. Cũqꝫ comederet ⁊ cultrũ ĩ manu teneret vidẽs ꝙ nulla impedimẽta haberet seip̃m interfecit. qd̃ ꝑcipiens soror ei⁹ om̃es istos iuuenes eruebat ⁊ solutos abire fecit. Scd̃s dicebatur herodes agrippa. ⁊ ille occidit beatũ Johannẽ baptistam ꝓpter herodiadem vxorẽ fratris sui. Tertius dicebatur herodes antipas qui regnauit tp̃e passionis xp̃i: ille idem etiam vinxit beatũ Petrũ in carcere. vñ⁹. Ascolonita necat pueros: agrippa Johannẽ. Antipas christũ. claudens in carcere petrũ. ¶ Item no. circa exclamationem autor vult dicere si xp̃s infans tantos martyres ad patrem misit. quãto plures ipse in etate virili p̃dicãdo ⁊ signa faciendo mittere potuit. qd̃ ꝓbatur per locum a minori. Si illud qd̃ minus videtur inesse inest. ergo etiam illud quod magis.
¶ Sed q̃rit Chris. nunq̃d nesciebant magi ꝙ in hierusalẽ regnabat herodes. Rñdit Chris. Dum cõsiderabãt regẽ futurũ nõ timebãt principem. adhuc tamẽ nõ viderũt xp̃m: ⁊ iã parati erãt ꝓ xp̃o mori. fixi em̃ erãt in amore christi. ⁊ sic firmati in fide nõ obstãte herodis regimĩe visitauerũt xp̃m. Subdit Chris. exclamãdo. O beati magi q̃ añ cõspectũ crudelissimi regis priusq̃ xp̃m cognoscerẽt xp̃i sũt cõfessores. Itẽ no. s̃m Chris. magi viderũt hominẽ. agnouerunt redemptorẽ illuminati in fide. sicut pastores credẽtes hũc puerũ saluatorẽ mundi quẽ quesierunt. nõ em̃ fuerũt retracti matris pauꝑtate: nec dom⁹ ignobilitate: nec ex pueri imbecillitate sciẽtes ꝙ in tali forma vellet apparere qua posset ab hoĩb⁹ videri ⁊ audiri. depositis coronis aureis: ⁊ in terrã prostrati adorauerunt vestigiũ pedum ei⁹. hanc puero reuerentiã primitus ostendẽtes: de tanto beneficio grãs agentes: animas suas in man⁹ ei⁹ cõmẽdauerũt. vt dr Matthei ij. Et ꝓcidentes ⁊c̃. ¶ Nota ꝙ seuus idem est qd̃ crudelis. Sed colligo ẽ verbum trãsitiuũ cõpositũ a con ⁊ lego. mutãdo n in l. ⁊ e in i.

Anno homĩs tricesimo subt⁹ famuli se incliti inclinauerat man⁹ deus: cõsecrãs nobis baptisma in absolutionem criminum.

¶ Hic autor declarat aliđ miraculũ siue aliã virtutem per quã p̃ns festũ declarat dicẽs (de⁹). i. xp̃s (inclinauit) id ẽ humiliauit (se subtus manus incliti famuli) scz iohãnis baptiste (tricesimo anno hoĩs) id ẽ sue humãitatis (ꝯsecrãs) id est sanctificãs (nobis baptisma). i. sacrũ fontẽ (in absolutionẽ). i. expurgationem (criminũ). i. pctõrũ originalium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Ecce spiritū in specie ip̄m alitis innocue vncturus sanct⁹ pre oīb⁹ visitet semp ipsius ꝯtētus mā̄siōe pectoris.

¶ Ecce spūs) sanctus (visitat ipsum). s. xp̄m (in spē) .i. forma (innocue) .i. colūbe q̄ est auis innocens (vncturus) scz ipsum xp̄m donis sue grē (pre oīnibus ictis) .i. sup oēs sanctos (contentus semp mansione) .i. habitaculo (pectoris illi⁹) scz christi.

Patris etiā insonuit vox pia: veter⁹ oblita sermōis: penitet me fecisse hominem. Vere fili⁹ meus es tu mihimet placitus: in quo sū placatus hodie te mi fili genui.

Et (pia vox p̄ris) .s. dei oīpotentis (oblita) .i. ad modum obliuiscētis se habēs (veter⁹ sermōis) q̄ erat (penitet me fecisse hominē insonuit) .i. audita est dicēs (vere tu es filius me⁹ placit⁹) .i. placēs (mihimet. i quo) s. filio (sū placat⁹) id ē consiliatus. s. toti gn̄i humano. o (mi fili ego genui te hodie) ¶ Notandū circa litterā supra dictū est ꝙ ista dies ꝓpter tria miracula celebratur quorū vnum tangitur in lr̄a. s. baptisma. Circa qd̄ sciendum ꝙ dn̄s noster iesus xp̄s voluit a Johāne baptisari vt vim regeneratiuam tactu carnis sue aquis retribueret. vn̄ venerabilis Beda. Vim retribuit aq̄s. vt q̄ postea immergerent̄ inuocato trinitatis noīe in baptismo a peccatis tergerent̄. Scd̄o vt nos exemplo sue humilitatis instrueret. vn̄ Matthe⁹ Johannes ꝓhibuit xp̄m dicēs: dn̄e ego a te debeo baptisari ⁊ tu venis ad me. Respōdens iesus dixit ad eum. Sic decet nos adimplere oēm iusticiā. glosa. i. cordis humilitatē. Tertio vt nobis ianuā celi aperiret. vn̄ Joh̄is. iij. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua ⁊ spū sancto nō potest intrare regnū celorū. Scd̄o no. quare baptism⁹ fit ꝑ aquā et nō ꝑ aliud elementū. Dicendū ꝙ hoc est ꝑ multiplicē naturā aque: qr quot virtutes habet aqua naturalit̄: tot baptismus habet spūalit̄. Primo em̄ aqua abluit sordes: sic baptismus abluit pctā. vn̄ Hiero. Baptismus est quoddā balneum qd̄ celestis sponsus ecclesie sue p̄parauit: in q̄ ipse p̄mo balneatus est vt ex tactu sui corpis vim daret aquis pctā abluēdi. Scd̄o aqua extinguit ignē: sic baptismus extinguit ignē infernalē. Tertio submergit hominē: sic baptism⁹ submergit dyabolum quantū ad suā potestatē: vt amplius nō possit agere nisi ꝑ cōsensū peccati. Quarto aqua irrigat ⁊ inebriat terrā: sic baptism⁹ cor homīs irrigat ⁊ inebriat ad faciendū fructū bonorū operū. Quinto aqua dissoluit ariditatem: sic baptismus apit celum: qr q̄cito puer baptisatus ē. si decedat inueniat celū apertum: cū ante baptismū infern⁹ esset ei aptus. vn̄ Bern̄. Valde fatuū est dolere de hoc ꝙ filij eoꝝ transeūt a societate hominū ad societatē angelorū. sed potius tales deberēt gaudere. vn̄ Seneca. Mortē mortaliū stultū ē deflere. Sexto iō quia aqua ferebat spiritū dei. vt habet̄ in Gen̄. Spūs autē dn̄i ferebat̄ sup aq̄s sic spūssanctus adest baptismo vt figuratū est: qr spūssanct⁹ apparuit sup iordanem in specie columbe. Septimo qr sicut aqua reficit infirmos: sic etiā baptism⁹ facit filios dei: qd̄ figuratū ē in voce p̄ris qn̄ dixit: Hic est filius meus dilectus. Octauo. qr aqua recipit ymaginē respiciētis. sic baptismus reformat in homīe ymaginē dei: qr ymago dei in baptismo refulget tanq̄ in speculo. Itē notandum in littera d̄r: innocue ip̄m alitis. i. columbe. Unde colūba in sua natura est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

innocua: nullũ nocumẽtũ inferẽs. simplex ⁊ sine felle ⁊ vnit̃ marito suo. sic spiritussanctus est cõiunct⁹ in deitate cũ filio content⁹ in pectore ipsi⁹ ⁊ sunt vnuz ⁊ idem in deitate. Itẽ lr̃a dicit. veteris oblita ⁊c̃. Unde qñ pat̃ in diuinis misit filium suũ incarnari ꝓpter inobedientiã ⁊ transgressionẽ ade doluit de passione quam filius esset passur⁹. Dixit em̃: penitet me fecisse hominẽ ⁊c̃. ⁊ qñ vidit patientiã ⁊ humilitatẽ filij: in eo ꝙ baptismũ penitẽtie nobis cõfirmaret pater fuit immemor verbi prius dicti: sz magis gauisus de humilitate filij dixit: Hic est filius me⁹ dilectus ⁊c̃. Ego hodie nõ sumit̃ tm̃ ꝓ pñti tpe. sz ꝓ eterno determinat verbũ ratione cuiuslibet. Item ales d̃r a noĩe ala ale. ⁊ sic idẽ est qd̃ auis. Alio mõ d̃r a verbo alo is ere. ⁊ sic idẽ est qd̃ nutrix. Itẽ vncturus est participium futuri temporis a v̄bo vngo. Item penitet me fecisse hominem est vna dictio supponẽs materialiter: ⁊ debet declinari ꝓ vna dictiõe: qꝛ nõ supponit pro se nec ꝓ suo significato: sed supponit ꝓ sermone a celesti patre ꝓlato: sed tñ exponẽdo illam orationẽ significatiue ⁊ ꝑsonaliter. tũc ly penitet debet teneri in suo significato cõi. ⁊ ꝟm aliq̃s sic exponit̃. me penitet ⁊c̃. ego penitẽtiam vl̃ dolorem habeo de factione homĩs. ⁊ ista expositio nõ valet: qꝛ in deo patre nec est penitẽtia nec dolor: qꝛ est ĩmutabilis ⁊ impassibilis. igit̃ ⁊c̃. vel sic exponit̃. penitet. i. pena tenet vel tenebit me ꝓpterea ꝙ feci hominẽ. Uñ d̃r penitet in pñti quia p̃sciuit suã passionẽ nõ esse euasibilẽ ex quo nouit o m̃ia ab eterno. hec expositio adhuc ꝟm aliquos nõ valet: qꝛ erat verbũ patris. mõ pater in diuinis ẽ passus. ⁊ ergo debet sic exponi. Penitet me. i. factio homĩs fecit mihi patri quãdã simulationẽ peniẽtie. i. taliter ago ac si haberẽ de factiõe hoĩs penitẽtiã. vñ videmus ꝙ qñ aliquis opatur aliqd̃ opus ⁊ si frustrabit̃ in fine suo tũc dolet ⁊ penitet. Sic simili mõ est de xp̃o qñ vidit totũ genus humanũ esse lapsum tũc generauit sibi quandã similationẽ pnĩe. Sed diceret aliq̃s ꝯtra particulã illam. me penitet ⁊c̃. xp̃s nũq̃ penituit. patet sic: qꝛ nũq̃ deliquit vel peccauit: ꝯ nũq̃ penituit. Rñdet̃ ꝙ hec v̄ba possunt sic glosari: xp̃s nũq̃ fecit aliqd̃ malũ quantum ad ꝓpriũ actũ: ergo etiã xp̃s nũq̃ penituit inquãtũ xp̃s: penituit tñ quãtũ ad rõnem ipsi⁹ rei ꝑ ipsum facte vel quãtũ ad rõnẽ homĩs: eo ꝙ p̃mus hõ ꝑ trãsgressionem mãdati cecidit in eternã dãnationẽ. ⁊ ergo penitet me fecisse hominem id penitẽtiã facti hoĩs habeo. Itẽ tricesim⁹ ẽ nomẽ adiectiuũ deriuatũ a trigĩta.

Huic om̃es auscultate populi preceptori. Amen.

¶ In hac parte autor hortat̃ populũ fidelem ad seruiendũ deo dicẽs (omnes populi auscultate). i. obedite (huic preceptori). s. xp̃o (qui huno dic̃) tot facit choruscare miraculis. Notandũ ex littera trahit̃ ꝙ oĩs creatura rõalis tenet̃ obedire. vt pz Aug. ĩ li. de tri. ⁊ ꝑ cõmẽtatorẽ li. de aĩa. vbi dicit ꝙ potẽtia sensitiua debet obedire potẽtie intellectiue: nã q̃dlibet inferius regibile est a suo supiori. Item autor dicit in textu deum esse preceptorem. vnde ipse põt dici preceptor grã factorum: nõ solum p̃ntium: immo preteritorũ ⁊ futurorum. Gratia factorum ⁊ p̃ceptorum patet in euange. vbi recitatur ꝙ ipse ꝑmisit vinũ fieri ex aqua. Etiã gratia p̃teritorũ ⁊ futurorum factorum patet ꝑ Ps̃. dicentẽ: Preceptũ posuit ⁊ nõ p̃teribit. Etiã quodlibet mẽbrum stabit bene ꝓbatũ ꝑ Ps̃. dicentem: Ipse dixit ⁊ facta sunt: ipse mãdauit et creata sunt. Etiã rõne factorũ futurorũ patet in. iiij. snĩarũ. vbi dicit ꝙ christus in nouissimo die veniet iudicare seculũ ꝑ ignem: precipiẽs mortuis vt resurgẽt cuius precepti effectus ꝓcedit de voce tube que in aduentu iudicis ab omnibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

audietur. Hec em̄ tuba nō est aliud nisi citatio peremptoria iudicis ad audiēdū sententiā. Circa hoc querit̄: cui⁹ erit hmōi tuba. Rn̄dit Apoc̄. ostendēs ꝙ archangeli ipsius q̄ est p̄nceps ⁊ dux oīm angelorū. ⁊ tali voce ꝑcepta homines resurgēt incorrupti: ⁊ nō om̄es impassibiles: sed sine diminutiōe membrorum: vt patet de qualitate resurgentiū in quarto sententiaꝝ. Itē ausculto as est verbuz neutrale: ⁊ dicit̄ a noīe auris ⁊ a verbo culco as: qd̄ est frequētatiuū verbum huius verbi colo.

Dixit dn̄s ex basan conuertaz conuertā in ꝓfundum maris. Quod dixit ⁊ fecit saulum vt strauit paulū ⁊ statuit. Per verbum suū incarnatū per quod fecit ⁊ secula.

¶ Istud est canticū aliud qd̄ cantat̄ ob reuerētiā. b. Pauli apl̄i: ꝓut ei⁹ cōuersio celebratur. Et diuidit̄ in tres partes. In p̄ma ꝑte autor p̄mittit ꝓphetiā Ps̄. qua dn̄s locut⁹ est ꝑ os dauid. Scd̄o ex ista ꝓphetia declarat sauli deuiationē: qua in tenebris ambulauit: nesciens quo iret donec lumen veritatis cognosceret. Tertio cōmēdat beatū paulū ꝓpter diuinam dispensationē ⁊ continuam p̄dicationē quā exercuit post cōuersionē. Scd̄a ibi: qd̄ dum impugnat. Tertia ibi: hic lingua tuorum. Quantum ad primum dicit sic (Dominus). s. deus pater (dixit) id est predixit scz per prophetā dauid Ego (conuertam ⁊c̄) scz ipsum paulum (ex basan) id est de fide sua mala (conuertam) inquam cum (in profundum maris) id est ad cognitionem vere fidei. Sed vide inferius causam huius expositionis: immo aliā expositionem. Sequitur deinde in textu (quod) id est quam ꝓphetiam. dominus deus (dixit) id est predixit scz diu ante tempus sancti Pauli (et fecit) id est perfecit eam in sancto Paulo (vt) pro post q̄ (strauit) id est prostrauit (saulum) in terram (⁊ statuit) id est instituit (paulum) ⁊ hoc dico (per verbum suum) id est filium (incarnatum) id est hominem factum (per qd̄) scz verbum dominus deus (fecit) id est creauit (et secula) id est omnia que sunt in celo ⁊ in terra. ¶ Notādum in littera dicitur (dixit dominus ex basan) ꝙ illam prophetiā dixit dominus per os Ps̄. ⁊ sensus est: ego conuertam saulum in profundum maris. Ut ergo hec prophetia intelligatur est notandum. ꝙ basan interpretatur quasi confusio: ⁊ basan est ꝓprium nomen loci seu regionis: vnde sanctus paulus erat oriundus cuius regionis regem expugnauerunt filij israel: vt testatur scholastica hystoria. ⁊ basan interpretatur confusio: quia in illa regione habitabant homines peruersi. Etiam basan interpretatur quasi placens: quia ante conuersionem sanct⁹ paulus cupiebat placere hominibus ⁊ nō deo. vnde Ps̄. Confusi sunt qui hominibus placuerūt quoniam de⁹ spreuit eos. Tunc dicit̄ in ꝓfundū maris: vn̄ mare includit in se hūilitatez: basan vero nomen loci importat siccitatem: ⁊ sic sensus littere erit: ego conuertam siccitatem in magnā humiditatem. Unde sanctus paul⁹ fuit siccus ante cōuersionem: ⁊ sic sicca cōfusio fuit cōuersa in humiditatem diuine gratie. vn̄ Ps̄. Uisitasti terram ⁊ inebriasti eā. Uel alio modo potest sic intelligi: ego ꝯuertam sanctū paulū ex basan in ꝓfundū maris. i. in cognitionem vere fidei: qꝛ fides est lata: magna ⁊ ꝓfunda: quia ex fide credimus trinitatem ⁊ multa alia que sunt in profundo speculationis. Etiā quia fides non est inuestigabilis aliquo experimento: quia si posset inuestigari non esset fides sed cognitio. vnde Gregorius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Fides nõ habz meritũ vbi humana rõ p̃bet experimentũ. Etiã alio mõ sic intel
ligit̃: ego cõuertã saulũ ex basan in ꝓfundũ maris. i. in ꝓfundũ secretoꝝ dei: qꝛ
ipse raptꝰ fuit in tertiũ celũ: ⁊ ibi vidit multa secreta dei. vñ canit ecclesia de ip-
so: Qui ĩ terra positꝰ secreta celoꝝ petisti q̃ nõ licet hoĩ loqui perspexisti. Apl̃s
scribit ad Rom̃. iij. Ubi sup̃abundat pctm̃ sup̃abundat ⁊ gr̃a: In v̄bis his. b.
paulꝰ duplicit̃ cõmendat̃. Primo delictorie: scd̃o meritorie. Delictorie describi
tur in eo diuine pietatis dispensatio ꝓpter delictũ cõmissum. vnde scribit̃ ĩ acti
bus apl̃oꝝ. Saulꝰ adhuc spirans minarũ accessit ad p̃ncipes sacerdotũ ⁊ petijt
ab eis lr̃as: vt quotquot inueniret huiꝰ fidei viros aut mulieres vinctos duceret
in hierl̃m: vt ipse attestat̃ de seipso ad Corinth̃. dicens: Ego sum minimꝰ apl̃oꝝ
⁊ nõ sum dignꝰ vocari apl̃s: qꝛ supra modũ eccl̃iaz dei ꝑsecutꝰ sum. Ad Gal̃. Au
diuistis cõuersionẽ meã in damasco. De scd̃o ꝑ hoc ꝙ meritorie cõmendat̃ tan-
git̃ diuina pietas: cũ d̃r: sup̃abundat ⁊ gr̃a. vñ ad Gal̃. Cũ em̃ placuit ei q̃ me se
gregauit de vtero matris mee ⁊ vocauit ꝑ gr̃am suã ego nõ quicui cõtinue car-
ni ⁊ sanguini. Eandẽ diuinã dispensationẽ ipse testat̃ ad Corinth̃. ij. di. Est mi-
hi stimulus carnis ⁊ angelꝰ sathane qui colaphiset me ꝓpter qd̃ ter deũ rogaui
vt auferet̃ a me. Cui xp̃s dixit: Paule sufficit tibi gratia mea. Etiã bea. paulus
põt cõpari mari ꝓfundo: qꝛ ꝓfunditas maris cõtinet in se multos lapides no-
biles ⁊ preciosos: sic paulꝰ habuit in se multas bonas doctrinas: q̃bus ipse eccle-
siam dei illuminauit. vñ de eo canit̃: O gloriosum lumen oĩm ecclesiaꝝ. Potest
etiã cõpari mari ꝓfundo ideo: nã sicut mare est valde amarũ. sic bea. paulꝰ post
ꝯuersionẽ repletus fuit amaritudine: sicut de seipso dicit: Ter virgis cesus suz
semel lapidatꝰ: ter naufragiũ feci ꝑ xp̃i noĩe. Item lr̃a dicit: ꝑ verbũ suũ ⁊c̃. ꝑ
illud verbũ intelligit̃ hoc v̄bũ fiat: qꝛ per hoc v̄bum: creauit deꝰ celũ ⁊ terrãꝛ
qꝛ dixit: fiat lux: ⁊ facta est lux. Etiã ꝑ illd̃ v̄bũ xp̃s fuit incarnatꝰ: qñ beata vir
go dixit ad angelũ: ecce ancilla dñi fiat ⁊c̃. Etiã ꝑ hoc v̄bũ xp̃s ex magno ꝑsecu-
tore fecit magnũ p̃dicatorẽ xp̃ianoꝝ. Item nota. Saulꝰ interpretatur ꝑsecutor.
Paulus v̄o interp̃tat̃ fidelis p̃dicator: Modo autor dicit in lr̃a: ⁊ fecit saulum
⁊ strauit paulũ vt statuit dominus strauit saulum. i. dominus ex ꝑsecutore fecit
p̃dicatorẽ. Paulꝰ v̄o interp̃tat̃ fidelis p̃dicator: mõ autor dicit in lr̃a: vt strauit
saulũ ⁊ fecit dñs paulũ. i. dñs ex ꝑsecutore fecit p̃dicatorẽ. Itẽ diceret quis: que
est causa ꝙ celebrat̃ festũ cõuersiõis sancti pauli. Ubi nota: triplex solet assigna-
ri causa sup̃ hnc. Primo ꝓpter exemplũ: vt nullus peccatoꝝ de venia desperare
debet. Scd̃o ꝓpter gaudiũ: qꝛ quantã tristiciã ecclesia habuit in eiꝰ ꝑsecutio
ne: tantã leticiãi habuit in eius cõuersione. Tertio ideo scz ꝓpter miraculũ qd̃
dñs in eo ostendit dum de seuissimo ꝑsecutore fecit fidelissimũ p̃dicatorẽ. Nam
eiꝰ cõuersio fuit miraculosa rõne efficientis. s. xp̃i: q̃ in eius cõuersione fecit de
ꝑsecutore vas electiõis. Item nota: idẽ homo q̃ ante cõuersionẽ dicebat̃ saulus
post cõuersionẽ dictus est paulꝰ. Ex isto ptz ꝙ saulus ⁊ paulꝰ ambo sunt ꝓpria
nomina. Item basan est nomen ciuitatis vel regionis feminini generis ⁊ inde-
clinabile. Sed mare hic trranssumit̃ pro fide.

Quod dũ impugnat. audiuit: saule
saule q̃d me ꝑseq̃ris. Ego sum xp̃s
duruz est tibi vt recalcitres stimulo.

¶ Hic autor delarat scti pau-
li deriuationẽ: ⁊ q̃liter sanctꝰ
paulꝰ ab errore fuit reuocatꝰ
dicẽs (Quod). s. v̄bũ. i. filiũ
dei sup. paulꝰ (dũ impugnat)
scz ꝑsequendo (audiuit). s. il-

lam vocē (saule: saule q̄d). i. ad q̄d vel q̄re sup. tu (me ꝑsequeris. Ego) scz qui lo quor ⁊ quē ꝑsequeris (sum xp̄us: durū est tibi). i. impossibile ⁊ valde graue (vt recalcitres). i. per calcem resistas (stimulo). s. tue vocatiōis.

A facie domini mota est terra contremuit mox et quieuit. Dum cognito credidit dño paulus persequi cessat conchristianos.

(Terra). i. cor scti pauli (est mota a facie dñi). s. loquentis (et). s. terra (cōtremuit) id ē inhorruit (⁊ mox quieuit). i. acquieuit. s. voci loquentis ⁊ vocantis eū: tunc (paul⁹ credidit). i. fidē accepit (cognito dño). i. dū cognouisset vocē dñi (cessat ꝑsequi). i. impugnare cessat (conchristianos) id est socios suos xp̄iani noīs: Jam em̄ fact⁹ erat eis socius: q̄ prius erat eoꝝ ꝑsecutor. ¶ Notandū impossibile est aliquā ꝓphetiā p̄terire: sic ꝙ nō reduceret ad actū: qꝛ al's vana fuisset visio ꝓphetarū. mō deus p̄dixit saulū conuerti ⁊ fieri vas electionis de vase ꝑsecutiōis: ꝯ autor dicit: qd̄ dixit et fecit. ¶ Scd̄o nota: qñcūq; de⁹ voluit opari aliq̄ miracl'a circa aliquē hoīem tūc cōmutauit nomē ei⁹ in bñdictionē. Inuenit em̄ exēplū in abraā q̄ añ bñdictionē ⁊ repromissionē dicebat abraam. Itē Jacob postq̄ luctauit cum angelo vocat⁹ est israel. Itē Esau postq̄ requisiuit sanguinē fratris sui appellatus est edon: quod interp̄tat sanguis. Et iterū patet in sara que prius dicebat sarai: sed qꝛ noluit credere verbis angeli: ꝯ abbreuiat nomen ei⁹ ⁊ vocata est sara. Sic etiaz dñs cum ex ꝑsecutore fecit doctorē fidei: mutauit nomen eius vt prius saulus: postea paul⁹ vocaret. ¶ Tertio nota: ꝙ responsio dei (qua respondit ꝑsecutori) fuit multum efficax: compat em̄ vindictā stimulo. Unde sciendū ꝙ triplex est stimul⁹ de quo loquit hic. Prim⁹ est stimul⁹ p̄dicatiōis contra quē durū est ambulare seu recalcitrare. Uñ dñs: ego occidā ⁊ viuere faciam: ꝑcutiam ⁊ sanabo: et nō est qui possit te de manu mea eruere. Secund⁹ est stimulus correctionis cōtra quē duri⁹ est calcitrare. ⁊ illa est p̄dicatio xp̄i ⁊ doctrina sapientū. vñ Eccl'i. Uerba sapiētum cōterūt bella. ⁊ sunt quasi stimuli ⁊ aculei in altū defixi. Itē Sap̄. Corrige sapientem ⁊ diliget te: argue insipientē ⁊ odio habebit te. Terti⁹ est stimulus passionis xp̄i cōtra quē durissimū est ambulare ⁊ quodāmō impossibile. vñ Johannis .iiij. Durū est tibi cōtra stimulū hui⁹ passionis calcitrare: qꝛ om̄is calcitrans est mercennari⁹: et nō pastor: cū sit vnus pastor ⁊ vnū ouile. Item nota: cum diuine pietati placuit: vt de saulo paulū faceret: saul⁹ accepit litteras a p̄ncipibus sacerdotū vt vbicunq; inueniret xp̄ianos vinctos ꝑduceret in hierl'm. Cū aūt appropinquaret damascū circūfulsit eum lux de celo: ⁊ audiuit vocē dicentem sibi: Saule saule quid me persequeris. qui dicit: q̄s es dñe. Jesus dixit Ego sum iesus quem persequeris. Cui paul⁹. Dñe quid vis me facere: ⁊ cecidit in terrā: sed illi (q̄ affuerūt) erexerūt eū ⁊ duxer̄t eū in vicuz in parua villa circa viam: ⁊ ibi mansit tribus dieb⁹ non videns: nō comedens: nec bibens. Sed tertia nocte dñs dixit Ananie: Anania vade ⁊ queras saulum. Ananias dixit: Domine audiui multum de homine isto quanta mala facit christianis. Subdit dominus: vade: ipse enim orat ⁊ vas electionis effectus est. Mane facto: Ananias venit ad saulū ⁊ dixit ei: Saule frater mi dñs (qui apparuit tibi in via) misit me ad te vt videas; ⁊ implearis a spiritusancto. Et statim vidit ⁊ recepit cibum ⁊ cōfortatus est. Et continue p̄dicabat in synagogis xp̄m esse filium dei crucifixum. ¶ Item nota ꝙ autor dicit: a facie dñi ⁊c. ibi tangit dictū p̄s. A facie dñi ⁊c. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

p terram intelligit sanct⁹ paulus. Et merito paulus vocat terra: qz sicut terra facit fructum seu pducit per quod omnia animalia nutriuntur: sic sanctus paulus dedit nobis doctrinas: quibus mediantibus cõseruam⁹ animas nostras in vita eterna. Item hec verba: saule saule ꝛc. dupliciter cõsiderant. Uno modo significatiue: ꝛ sic sunt distincte dictiones. Scõo modo cõsiderant vt supponũt p sola voce: ꝛ sic sumunt p dictione materiali: ꝛ sic hoc totũ complexum: saule saule ꝛc. est vnũ nomen neutri generis p regulã: Dictio q̃cunq; ꝛc. saulus dicit a salin hebrayce qõ est vulpes latine: qz sicut vulpes decipit alia animalia: sic saulus sumpsit litteras a regib⁹ vt posset decipere christianos. Item recalcitra re idem est q repugnare: ꝛ spectat ad equos qui retro pcutiunt: sic ille q̃ recedita xp̃o ei⁹ christianitatẽ impugnans. sicut q̃libet heretic⁹: assimilat a tali bruto. Item lra dicit: mota est terra: ꝛ illa lra duplicit glosatur. Uno mõ q paul⁹ qui de terra factus est) est mot⁹. Alio mõ idem est q terra sup quã steterat paulus q illa fuit mota: ꝛ bñ stabit vtrunq;. Et mota est pticipiũ pteriti tpis a verbo moueo. Item contremuit est verbũ tertie ꝓiugatiõis cõposite figure.

Hic lingua tuorũ est canũ ex inimicis rediens ad te deus.

Hic autor cõmendat beatũ paulũ x̄tute p̃dicationis. Et diuidit in duas partes. In p̃ma parte cõmendat eũ in prophetia. Scõo ostendit effectum sue p̃dicationis ibi: Quo docente. Prima ps adhuc diuidit in duas partes. Primo facit qõ dictũ est. Scõo cõmendat eũ metaphorice ibi: Hic lingua sacerdotũ ꝛc. dicens sic. O deus (hic) scz paulus (est lingua) per quã loquunt ꝛ p̃dicant (tuo q canum). i. sacerdotũ (rediens ad te) scz per conuersionem (ex inimicis). i. ex seruitute dyaboli (qui) scz est inimicus generis humani.

Dum paul⁹ in ore omniũ sacerdotũ iura dat preceptorũ. Docens crucifixum nõ esse alium preter christũ deum. Cum patre qui regnat cum sancto spiritu: cuius testis paulus

Et qz hec locutio est metaphorica: ideo autor seipm exponit dicens: Paulus est lingua canum (dum) pro quãdo (Paulus dat iura) id est statuta ꝛ leges (preceptorũ i ore omniũ sacerdotum docẽs nõ esse alium deũ preter christuz crucifixũ qui regnat cũ patre ꝛ spiritusancto cui⁹) scz xp̃i dei (paulus est testis) Notandũ q prima pars hui⁹ sententie trahit ex dicto pphete ps. lxvj. vbi dic it: intingat es tuus in sanguine ꝛ lingua tuorum canũ ex inimicis. An de pes beati pauli est intinctus sanguine quando p circuitum vniuersi mundi pericula sustinuit: que per se cuumerat ad Corinth. ij. dicens: Ter x̄gis cesus sum. Añ hec pericula hylari⁹ in passionali describit q. b. paul⁹ sub Philippo rege cedit ꝛ in carcerẽ ponit: i ligno pedibus affigit in listris: in tali ciuitate lapidat: in Epheso feruidat: in Damasco p sportam tempore nocturno p murũ emittit: in hierlm ligat ꝛ percutitur. Cesaria claudit ꝛ criminat. in italia naui gans periculo maris arripit. Romã veniens sub Herone iudicat ꝛ occisus fuit: ꝛ ergo pes eius intinctus est sanguine. Scõo nota: autor dicit lingua canũ: in quo tangunt duo. Primũ q lingua ponit p p̃dicatõe: ꝛ hoc q figuram que dr methonomia q̃ fit qñ instrumentũ ponitur p operatione: vt hic lingua ponit p predicatore. Secundo canis ponit p inſ

deli. qz canis est animal despectum ꝛ irrationale. Unde cū dñs vellet maledicere moab per Dauid ex hoc ꝙ interfecit Abner principem militie regis Saul dixit: nō deficiat de domo tua canis fluxum sanguinis sustinens: canis: id est infidelis. ¶ Item in euangelio: Non est bonum sumere panem filiorum ꝛ mittere canibus ad manducandum. Item Matthei. vij. Nolite sanctum dare canibus. Sed beatus apostolus paulus fuit lingua: id est predicator: illorum canuz qui de canibus fecit homines rationales. de paganis fideles: de filijs perditionis fecit filios repromissionis. Item nota littera: Hic lingua tuorum est canum quod vno modo sic debet exponi: vt lingua canum sumatur per sincopam ꝓ canorum a nomine canus: ꝛ dicitur homo spiritualis habens caniciem. Tūc sententia est in isto: ꝙ sanctus paulus est lingua tuorum canum: id est sapientum. Secundo exponitur ꝙ ly canum est genitiuus huius nominis canis de quo postea patebit. Ubi nota ꝙ sacerdotes dicuntur canes ꝓpter duas causas. Prima qz sicut canis est animal latrabile manifestans furem: sic sacerdos debet manifestare ipsos peccatores: ꝛ debet latrare ꝛ ipsis predicare ꝛ pellere infidelitatē de hominibus. Unde Esaias: clamare non cesses: exalta vocem tuam quasi tubam Secundo: quia canis lingendo vulnera cum lingua sua sanat ipa: sic per linguā doctrina sacerdotis debet sanare vulnera anime. ¶ Item notandū ꝙ in lra dicit: in ore omniū sacerdotū. illa enī patet in epistola sua: vbi docet qualis debet esse episcopus dicens: Oportet eū episcopū mitē ꝛ castū esse nō lucri cupidū: et sili modo dabat illa iura oīb⁹ sacerdotib⁹: ꝛ cum hoc oībus gradū sacerdotalem habentib⁹. Itez ꝓ hoc ꝙ dicit crucifixū debet intelligi xp̄s q̄ crucifixus est verus deus regnās cū patre ꝛ spiritusancto. vñ p̄s. Uidete ego sum solus ꝛ nō est alius preter me. ¶ Pro terminis nota: rediens est participium a verbo neutrali redeo. ꝛ componitur a re ꝛ eo interponendo d. Item os est nomen neutri generis: similiter ꝛ ius ꝛ caret tribus casibus in plurali. ꝛ ius est equiuocū vt pz in Eberar. Jus meritū: ius aqua: ius dicitur ipsa potestas.

Hic lingua sacerdotum more canis dū perlinxit legis et euangelij duos molares i his cōtriuit. Corrosit vniuersas spēs medicinaꝝ: q̄bus curantur saucij reficiuntur enutriendi.

(Hic) scilz paul⁹ est (lingua sacerdotum: dum ipse plinxit) id est perfecte linxit. ꝛ ordinauit (more). i. ad similitudinē (canis: duos molares). i. fundamenta (legis). i. veteris testamenti (ꝛ euangelij contriuit) id est collegit (ꝛ corrosit) id ē vndiqz comportauit (in his) scz molarib⁹ (vniuersas spēs). s. aromaticas (medicinarum). i. spiritualiū (quibus). s. speciebus (saucij). i. infirmi (curant). i. sanant et (reficiunt). i. fouent refocillant (enutriendi). i. informandi in rudimentis fidei.

Quo docente deū mare vidit et fugit: iordanis cōuersus est retrorsum Quia turba gentium relicto vicio-rū ꝓfundo og rege basan confuso

¶ Quo). s. Paulo docente) id est predicante (deum) scilicet christum (mare vidit ꝛ fugit) cuius expositio patebit inferius: quia turba gentiuz infidelium paganorum: (relicto profundo:) id est magnitudine immensitate viciorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Te solum adorat xp̄m creatorē quē cognoscit in carne venisse redēptorē

(et cōfuso) og rege basan).i. dyabolo. vt patebit (adorat) scz turba gentiū (te solū xp̄m creatorē. quē agnoscit) id est fideliter credit.(venisse redēptorem in carne(humana. ¶ Notandum.lr̄a dicit canis. Et canis est animal latrabile.⁊ ponit̄ ꝓ predicatore. Unde sicut canis cōtinue latrat:sic p̄dicator dei habet cōtinue latrare p̄dicando ꝯtra infideles ⁊ ipsos pctōres corrigendo. Ubi no.ꝙ in cane habentur alique v̄tutes:vt patet in quibusdam versiculis:quas sanct⁹ Paul⁹ dicit̄ in se retinuisse. Unde versus. In cane laudāda quattuor sūt atqꝫ ꝓbanda. Est lingua medicus: dñiqꝫ fidelis amicus. Edem custodit:furē latrādoqꝫ prodit. Unde sicut canis d̄r esse medic⁹ ratione sue lingue:sic sanct⁹ Paul⁹ multos deuiātes ⁊ debiles q̄ nō poterūt cognoscere vere fidei luciditatē curauit lingua sua.i. sua instructione dulcissima. et doctrina lingendo(cū corda fideliū).i.corda errantiū eis imprimēdo saluberrima documēta fidei. Etiā dño suo multū fuit fidelis sicut canis: qꝛ commissa fideliter obseruauit p̄ rapina.i.fideles in custodia retinebat:⁊ sic quelibet v̄tus adherens cani sancto paulo potest applicari. ¶ Scd̄o nota ꝑ duos molares intelligitur duplex testamentū.s.nouum ⁊ antiquū.quorū vnum mouet aliud: ita ꝙ vnū ex alio cognoscit̄.⁊ hos molares bene cōtritos ꝑlectos ⁊ expositos confirmauit in ore aliorū sacerdotū.vt ⁊ ipsi possent etiā verbū dei predicare. ¶ Itē autor dicit corrosit vniuersas spēs ⁊c̄.sup̄ illud dicit glos.ꝙ saucij dicunt̄ illi q̄ sunt in infirmitatib⁹ occupati. Et sumitur hic ꝓ hereticis contra fidem luctantibus:Sed enutriendo dicūtur illi q̄ nōdum aliquā fidem integraliter receperunt:sed adhuc informādi.⁊ medicina illorū nō est alia nisi predicatio ⁊ verbū dei cū beneficiorū confirmatione. Item sciendū ꝙ scd̄a pars huius sententie trahitur ex cantico filioꝝ israel.vbi dicit̄:mare vidit ⁊ fugit ⁊c̄. qꝛ hoc factū est in exitu filiorū israel de egypto. Et autor loq̄tur hic ꝑ figurā que d̄r ꝓsopopeya: que habet fieri qñ aliq̄d attribuit̄ rebus inanimatis:qd̄ tñ spectat ad res animatas:⁊ sic dicit̄:mare vidit ⁊ fugit: mō videre ꝑtinet ad res animatas:⁊ ergo sic exponit̄:mare vidit exercitū filioꝝ israel.⁊ fugit dans eis securū trāsitū:vt perambularent ip̄m siccis pedibus:sicut scribitur Exo.xiiij. qñ duodecim tribus israel ꝑtransierūt mare rubrū:tunc duodecim lapides sūt positi circa mare in signum illi⁹ ꝙ dñs fecit stare aquas iordanis donec populus ꝑtransisset. Modo metaphorice intelligēdo(mare).i.infidelitas gentiliū ⁊ error(vidit).s.p̄dicationem scti pauli(⁊ fugit).i.a malicia cessauit:⁊ locū deo dedit.sꝫ(iordanis)id ē error iudeorū(est conuersus retrorsū).i.multi iudei ꝑ p̄dicationem sancti pauli sunt cōuersi ad dominū. ¶ Item nota.rex basan erat gygas in corpe:potens in regno. Per quē intelligimus dyabolum cuius vis defecit in predicatione sancti pauli. Et est confusus:qꝛ sanctus paulus docuit homines resistere tentationib⁹ dyabolicis. ¶ Pro terminis nota.ꝑlingo capitur hic ꝓ informatiōe.⁊ habet ꝑ linxi in preterito ⁊ caret supino. Item molaris est nomen masculini generis.⁊ duo significat.vnde Dentem molarem.lapidem dic esse molarem. Item corrosit est verbum trāsitiuum.⁊ componit̄ a con ⁊ rodo.mutando o in r. Item reficiuntur est passiuum huius verbi reficior. Inde refectorium.⁊ est locus in quo monachi solent comedere. Item relicto profundo ⁊ confuso og rege sunt ablatiui absolute positi.et og est ꝓprium nomen regis:⁊ est nomen iude. Sed retrorsum est aduerbium loci.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Concentu parili hic te maria venerat̄ ppl's: teq; pijs colit cordib⁹. Generosi abrae tu filia venerāda regia: de dauidis stirpe genita

¶ Istd̄ canticū cantat̄ ad laudē ⁊ reuerentiā v̄ginis gl̄iose in purificatiōis festo. Et diuidit̄ in tres ꝑtes. In p̄ma autor ponit primitiuā cōmendationē hui⁹ festi. In scd̄a ponit eiusdē festi historialē descp̄tionē. In tertia addit eius cōsecutiuā collaudationē. scd̄a ibi: Sed tu tñ. tertia ibi Laus patri. Prima adhuc in duas: In p̄ma autor cōmendat eā quantū ad propheticā dignitatē. In scd̄a q̄tū ad mysterialē ꝓphetiā. scd̄a ibi: Te v̄ga arida Et p̄mo sic d̄r: O (maria) v̄go (hic ppl's). i. cōgregatio hoīm (venerat̄). i. honorat (te parili cōcentu). i. equali ⁊ eōcordi cantu (q;) ꝓ et (colit). i. celebrat. s. te (pijs cordib⁹) q; (tu es veneranda filia generosi abrae) ⁊ hoc quo ad ei⁹ ꝓgeniē (genita). i. nata (de regia. i. regali (stirpe). i. ꝓgenie (dauidis) q; ꝓmissio est facta Dauidi q̄ de semine suo nasceret̄ christus.

Sanctissima corpore castissima moribusq; oīm pulcerrima v̄go v̄ginum

¶ Construe. Et tu maria es (sctīssima). i. purissima integerrima (corpe castissima). i. pudicissima (morib⁹) scz vita v̄bo ⁊ cōuersatione (q;) ꝓ et (pulcerrima v̄go v̄ginū oīm). ¶ Notandū scribit̄ Malach̄. iij. Ecce mitto angelū meū q̄ p̄parabit viā ante faciē tuam: ⁊ statim veniet ad tēplū sanctū suū dñator dñs quē vos q̄ritis: ⁊ angel⁹ testamēti quē vos vultis. In illis v̄bis tangunt̄ tria. Primo hui⁹ festi originalis cōmendatio. Secundo eiusdē historialis declaratio. Tertio hui⁹ festi cōsecutiua collaudatio. p̄mū tangit̄ ibi: Ecce ego mitto angelū meū. Uñ hoc festū purificatiōis beate virginis habuit originē a festo cōceptiōis ⁊ natiuitatis: q; si btā v̄go nō fuisset cōcepta nō fuisset nata. ⁊ si nō fuisset nata nō fuisset purgata. ⁊ ideo ad ipsius cōceptionē de⁹ misit angelū suū dicens ad eam. Spūssanct⁹ supueniet in te ⁊c̄. q̄bus v̄bis ip̄a consensum adhibuit di. Fiat mihi s̄m v̄bum tuū. Et ꝑ angelū intelligit̄ spūssanctus missus in terrā q̄ p̄parauit viā añ faciem xp̄i veniētis ex quo spiritussanct⁹ ferebat̄ sup aquas añ creationē mundi: ⁊ corda ꝓphetarū irrigauit: et v̄tute illi⁹ missus est gabriel angel⁹: vtz Luc. j. Uel ꝑ angelū intelligit̄ sctūs Joh̄es bap. q̄ p̄cursor dñi appellat̄. ¶ Scd̄o tangit̄ hui⁹ festi historialis declaratio: cū d̄r: Et veniet ad templū ⁊c̄. Uñ triplex est templū ad qd̄ xp̄us veniebat. Primū est v̄ginale corpus ad qd̄ venit tpe incarnationis sue. ⁊ btā v̄go est vocata templū dei. Greg. Dom⁹ pudici pectoris tēplū ⁊c̄. Secundū templum ad qd̄ xp̄s venit fuit materiale ex lignis ⁊ lapidibus constructū. ⁊ hoc fuit tpe purificationis beate marie v̄ginis. Tertium templū ad qd̄ xp̄s venit est spūale qñ inhabitat ⁊ intrat corda fideliū. vnde p̄ma ad Corinth̄. iij. Templū dei sanctū est qd̄ estis vos. Et de templo materiali intelligit̄ dictū ꝓphete scz: Et venit ad templum ⁊c̄. ¶ Tertio ꝓpheta tangit cōsecutiuā collaudationem: q; ip̄e dñs q̄ presentatus est in templo: ille est angelus q̄ in veteri testamento figurat⁹ est in nube. Sed in nouo testamēto est p̄figurat⁹ in speculo relucēti. q; legit̄ in Exo. Postq̄ fabricata erat archa testamenti: reclusit Moyses in ea verum manna et virgam aaron: ex p̄cepto dñi: ⁊ etiam tabulas legis. hec tria erant figure noui testamenti: q; ꝑ tabulas legis intelligit̄ deus pater: q̄ dedit legem moysi. Per manna verum intelligit̄ filius q̄ est verum manna qd̄ de celo descendit. Sz per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

De purificatiõe beate Marie virginis

ẋgam aaron designat spũsctũs: ẋtute cui⁹ descendit de celo inter ẋgas. ⁊ qui fecit florere ẋgam aaron. Vel p ẋgam intelligit castitas q̃ p celestẽ castitatez in multis locis collaudat. ¶ Pro terminis nota: Cõcentus est nomen q̃rte declinatiõis a ẋbo cõcinno qõ componit a con ⁊ cano. vel ọr a con ⁊ cant⁹. Item parilis est nomẽ adiectiuũ: ⁊ idẽ est q̃ equalis: ⁊ ọr a noĩe par paris. Itẽ venerat est ẋbũ cõc ⁊ kcat actionẽ in pñti. Itẽ lra dicit hic popul⁹: ad excludendum populũ iudaicũ: q⁹ talis popul⁹ nõ venerat virginẽ glorioſam. Itẽ colo est verbũ trãsitiuũ. ⁊ est equiuocũ: vtz in Eberar. Agros rus formã ſuperos colit atq; parentes. Hic arat hic habitat ornat odorat amat. Itẽ lra dicit: filia abrae. vnde beata ẋgo nõ fuit filia abrae ſm carnis generationẽ: ſz tm̃ ſm linee cõſanguinitatis deſcenſum: q⁹ ex ſtirpe abrae genita fuit.

Letare mater ⁊ ẋgo nobilis gabrielis archangelico que oraculo credula genuiſti clauſa filium

¶ Hic au. ampliat laudẽ be. ẋginis di. O (mater). ſ. ieſu (xp̃i ⁊ ẋgo nobilis: letare). i gaude (que) exiſtens (credula archangelico oraculo) id ẽ allocutioni gabrielis archangeli (genuiſti clauſa). i. incorrupta (filiũ)

In cui⁹ ſacratiſſimo ſanguine emundat vniuerſitas perditiſſimi generis vt promiſit deus abrae.

¶ (In cui⁹) ſcz filij (ſacratiſſimo ſanguine emundat). i. liberat a culpa (vniuerſitas p̃ditiſſimi gener̃). i. vniuerſus gen⁹ humanũ (vt) p̃ ſicut (deus p̃miſit abrae) dictis angelicis: q⁹ tu genuiſti filium tuũ ieſum xp̃m: caſta ⁊ incorrupta: q̃ ſcz ieſus xp̃s: totũ genus humanũ p̃ditũ ⁊ cõdemnatũ redemit ſuo ſanctiſſimo ſanguine: vt promiſit generi abrae. ¶ Notandũ au. dicit: gabrielis ⁊c. p̃ hoc tangit ſalutationẽ gabrielis. vñ deus oñipotens miſit de celo beate ẋgini p̃ angelũ gabrielẽ ſuauiſſima ẋba ſcz Aue maria gratia plena dñs tecũ: ⁊ q̃n illa ẋba inſonuerũt aurib⁹ beate virginis: ipa ſtatim p̃buit conſenſum p̃ virginitatis hoſpitiũ vel humilitatis dicens: Ecce ancilla dñi. In illa voce p̃ ſpñſctũ cõcepit ieſum xp̃m: ⁊ portauit in vtero: quẽ expleto tpe peperit ſaluatorẽ mundi nobis omnib⁹ ad ſalutẽ. Et tunc impletũ est qõ dicit Greg. Deſcendit de celis miſſus ab arce pr̃is. Et iterũ: Beata es ẋgo ma. q̃ credi. dño: q̃n in te pficient ⁊c. Vñ p̃ illõ ẋbũ aue plures sũt ſalutati: Pro tres ſcz maria ſalome: maria iacobi ⁊ maria magdalene: q̃n de nocte queſierũt xp̃m: tunc xp̃s apparuit eis dicens: Auete: ⁊ hoc p̃pter maiorẽ leticiã. Scõo beata ẋgo fuit ſalutata illo ẋbo: vt patuit. Tertio: p̃ illud ẋbum xp̃s fuit ſalutatus: vt patet in eius paſſione: vbi dicit: Aue rabbi Silr: Aue rex iudeoz: ⁊ hoc p̃pter maiorem cõtumeliã: vt mediante illa cõtumelia liberaret nos ab eterna damnatione. ¶ Itẽ nota: autor dicit: nobilis mater: vñ eius nobilitas ptz in hoc: q⁹ filia p̃ncipis est: et mater regis omniũ regũ. vñ Hiero. Quis nobilior est matre dñi: ſplendidior est ea que ſplendorẽ elegit eterne glorie. O nobiliſſima nobiliſſimi p̃ncipis filia: q̃pulchri sunt greſſus virtutum tuaz in calciamentis tuis: nõ bouinis ſeu hircinis: ſed aureis aurea charitate ornat̃: nam aure⁹ amor marie ad deũ: ⁊ aure⁹ amor ad p̃rimũ q̃ſi duo calciamenta quib⁹ pedes affectuũ eius inuncti ⁊ ornati erant. ¶ Pro terminis no. archangelicus est nomen adiectiuũ deriuatũ a noĩe archangel⁹: qõ vlteri⁹ componit ab archos qõ est p̃nceps: ⁊ angel⁹: q̃ſi p̃rinceps angeloz. Item credulus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

est nomē ad lectiuū deriuatū a ꝟbo credo is ere. Itē ꝑditissim⁹ ponit̄ hic in sup̄latiuo gradu: ⁊ d̄r ꝑdit⁹ q̄si damnat⁹: sic ꝑditissim⁹ q̄si maxime damnat⁹.

Te virga arida aaron flore speciosa prefigurat maria sine viri semine nato floridam. Tu porta iugiter serata quā Ezechielis vox testat̄ maria soli deo peruia esse crederis.

¶ Hic au. cōmendat bea. virginē q̄tū ad mysterialē prophetiā dicens: O (maria arida virga aaron) de q̄ infra patebit. s. exn̄s (speciosa). i. formosa (flore). i. ꝑ florē (p̄figurat). i. signat (te floridā). i. fecundā (nato). i. ꝑ filiū tuum (sine vi. semine) O maria (tu es portata serata). i. clausa (iugiter). i. assidue (quā) scz portā (vox ezechielis) scz ꝓphete (testat̄). i. p̄dixit: ⁊ tu (crederis esse peruia soli deo. ¶ Notanduz in ista littera due tangunt̄ hystorie. Prima tangit̄ cū d̄r: te virga arida aaron. Un̄ legit̄ in Exo. qn̄ ex duodecim tribub⁹ israel esset eligend⁹ vnus qui preesset tabernaculo ꝑ annū. tunc in templo dei erant posite duodecim virge aride: quaꝝ vna fuit ipsi⁹ aaron q̄ vna nocte floruit ⁊ amigdala ꝓduxit: licet arida fuerit. Et recte sicut hoc fuit contra naturam: sic beata virgo deum om̄ipotentem sine corruptione ꝟginitatis ꝓduxit. Item per virgā aaron pōt intelligi virga ꝑ quaz moyses duxit ppl'm israeliticū ꝑ mare rubrū: ⁊ mediante qua aquā de lapide ꝑcussit: qꝛ sicut talis virga populū israeliticū a iugo pharonis deduxit: sic beata ꝟgo maria a multis tribulationibus nos liberauit. Sil'r sicut lapis cōtra naturā aquam dederat: sic beata ꝟgo maria sup̄naturaliter filium ꝓcreauit. ¶ Secunda historia tangit̄ ibi: Tu porta iugiter. Unde sciendū: circa sinē li. Ezech. scribit̄: Postq̄ ezechiel descripsit dn̄m deū: ⁊ vidit aquā egredientē a latere dextro templi: vidit etiaz partē occidentalē que respiciebat sanctasanctorum: ⁊ ibi vidit aliquid egredi per portam: ⁊ audiuit vocem dicentē: Hec porta clausa manet ⁊ non aperietur: ⁊ dominus ingressus est per eam: per hanc ergo portam figuratur virgo gloriosa per quam ingressus est dominus ipsa clausa permanente et incorrupta. Super isto dicit Hiero. In gloriosam portam: Ezechielis: rex glorie intrauit dum voce gabrielis eam fecundauit. ¶ Pro declaratione terminorum nota: aridus est nomen adiectiuū deriuatum a verbo areo. Inde aresco verbum inchoatiuum. Inde area: id est campus non fructuosus. Item floridus est nomen adiectiuū a nomine flos. Item testatur est verbum deponentale habens actiuam significationem. Item peruius est idem q̄ penetrabilis: et dicit̄ a per: id est valde ⁊ via: quasi perfecta via.

Sz tu tn̄ mr̄is ꝟtutū dū nob̄ exēplū cupisti commēdare subisti remediū pollut̄ statutū mr̄ib⁹. Ad tēplū detulisti tecū mūdandū. q̄ tibi ītegritatis decus deus homo genitus adauxit intacta genitrix.

¶ Hic autor describit hui⁹ festi historialem dignitatez di. O bea. virgo: licet fueris incorrupta (tn̄ subisti) ꝓ subiuisti (remediū). s. purificatiōis (statutū). i. institutū (matribus pollutis). i. īmundis (dū (tu cupisti) ꝓ cupiuisti ꝑ syncopā. i. voluisti (cōmendare) id ē p̄bere (nob̄ exēplū mr̄is) id est humilitatis: ⁊ (tu) exn̄s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

intacta dei genitrix (detuliſti tecũ ad templũ) ſcz puerũ tuũ (mundandũ). i. pu rificandũ (q̃) ſcz puer (genit⁹). i. nat⁹ (de⁹ t hõ adauxit). i. augmentauit (tibi) gloriose virgini (dec⁹). i. honorẽ (integritatis) ſcz x̄ginitatis tue. ¶ Notandũ hec lr̃a cõcordat cum feſto purificatiõis marie q̃ tangit puritatẽ x̄ginis glioſe vñ ex littera ptz: q lex erat ſtatuta pollutis mr̃ib⁹ ſp poſt partũ quadrageſimo die ſe purificare: vtz Leuit. xij. q mulier q̃ filiũ generaret ſuſcepto ſemine per ſex ſeptimanas eſſet immunda a cõſortio hoĩm t ab ingreſſu templi. Si x̄o generaret filiã p. xij. ſeptimanas maneret extra tabernaculũ: qz immũda eſt corã dño. Sed tñ hec lex in beata x̄gine nõ viguit: q̃re purificatiõe nõ indiguit. Et q̃uis bea. x̄go generauit ſine ſemine: purificari tñ voluit: hoc tñ cã humilitat⁹ factũ fuit t nõ cauſa neceſſitatis: qz beata x̄go generauit ſine ſemine ſuſcepto. g̃ fuit ſoluta a tali cõſuetudine t lege. Si cñ pur⁹ ex humilitate voluit purificari q̃nto magis impur⁹ q̃ hz matrẽ purificandã. vñ Lucas in ca. ij. bñ declarat pu rificationẽ ei⁹ dicens. Poſt q̃ impleti ſunt dies purificatiõis ei⁹ ſm legẽ moyſi tulerũt eũ in hierlm: vt ſiſterent eũ dño: ſicut ſcriptũ eſt in lege dñi: q oĩe maſculinũ adaperiens vuluã ſctm̃ vocabit. i. ſctificabit dño. Et inde eſt q in veteri teſtamento parentes maiori reuerentia t dilectiõe habebant p̃mogenitos q̃ alios natos. Itẽ nota diceret aliq̃s q̃re lex p̃cepit vt q̃drageſimo die puer in tẽplũ dz deferri ad purificandũ. Dic triplex eſt rõ: Una vt p hoc intelligerẽ q ſi cut puer in. xl. die in templũ materiale ducit: ſic. xl. die aĩa in corp⁹ tanq̃ in tem plum ſuũ infundit. Scda rõ: qz ſicut. xl. die aĩa corpori infuſa ab ipo corpore ma culat: ſic q̃drageſimo die in templũ inducta p hoſtiã a macula purgat. Tertia rõ eſt: vt p hoc dẽ intelligi q illi merent templũ dei ingredi q̃ decẽ p̃cepta cuz fide q̃ttuor euangeliſtar̃ volunt obſeruare: qz p q̃drageſimũ temp⁹ intelligunt q̃ttuor euangeliſte t decẽ p̃cepta: mõ q̃ter decẽ ſunt q̃draginta: t in illis p̃ceptis t euangelijs puer dz emundari. ¶ Sed diceret aliq̃s: q eſt ratio ſi femella generat q tũc tp̃s dz duplicari. Rñdet: qz ſicut corp⁹ ipſi⁹ viri. xl. die organiſa tur t pficit: ſic corpus ipſius mulieris in octuageſimo die pficit. Et rõ theologo rũ: qz mulier plus peccauit q̃ vir: t ideo ipſi⁹ miſerie debent duplicari in vtero matris: ſimiliter t pena. ¶ Pro terminis nota: cupiſti eſt p̃teritũ pfectum hui⁹ verbi cupio tertie cõiugatiõis: t ponit p ſyncopã p cõcupiuiſti. Sic̃ ſubiſti po nit p ſyncopã p ſubiuiſti a ſubeo is. Item pollut⁹ a um eſt nomẽ adiectiuũ a pol luo. i. maculo: q3 vltert⁹ dz a cõiunctione pozro t luo is. Sed adaugeo eſt ver bum tranſitiuũ ſcdc cõiugatiõis compoſitũ ab ad t augeo.

Letare quã ſcrutator cordis et renũ probat habitatu proprio ſingulariter dignaz ſancta maria Exulta (cui paru⁹ arriſit tũc) maria q̃ letari oĩbus t cõſiſtere ſuo nutu tribuit.

¶ Hic autor amplificat laudẽ bea. x̄ginis. Et diuidit ĩ duo p̃mo facit hoc. ſcdo infert corrolarium ibi: Ergo quicq colimus. Quantũ ad p̃mã ptẽ dicit ſic: (O maria letare: quã) ſcz de⁹ exñs (ſcrutator). i. inſpector t ĩueſtigator (cordis) id eſt cogitatõnũ (t renũ) id ẽ oĩm interior (pbat). i. elegit (ſingulariter). i. ſpecialiter (dignã ſanctã mariã: pprio habitatu). i. habitaculo. Al'ſi ponat in textu: ſancta maria tunc ponat in p̃ncipio cõſtructiõis. Et o maria (tu exulta) id eſt gaude (cui paru⁹) ſcz fili⁹ (arriſit) applaudit. ſ. riſu ſpũali (tunc) ſcz tpe infantie ſue (q̃) ſcz xp̃s fili⁹ (tribuit)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

id est concedit (suo nutu). i. voluntate (om̄ib⁹) scz rebus (consistere). i. esse (et letari) ¶ Notandū autor in hac sn̄ia cōmendat beatā virginem dupliciter. Primo ratiōe incolatus xp̄i seu inhabitatiōis. scd̄o rōne allocutiōis ⁊ arrisiōis ei⁹. De p̄mo dicit Ps̄. Hic habitabo qm̄ elegi eam: ⁊ ipsa cōgaudendo dicit qd̄ scribitur eccle. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. De scd̄o dicit̄ in littera. cui paruus arrisit. Et hic est dubiū vtrū christus aliquādo risit in hoc mūdo. ⁊ videt̄ ꝙ sic: qꝛ hic d̄r in littera. In oppositum est. Sapiēs in ꝓuer. vbi dicit. Risus fit in stulticia. sz nephas est ip̄m christū dicere stultum. ⁊ alibi. Meli⁹ est ire in domū luctus q̄ in domū conuiuij. Simil̄r dicit Aug̃. xp̄m fleuisse lego: risisse v̄o nunq̄. Ad hoc est dicendū ꝙ duplex est risus. Quidā est corporalis qui causat̄ in exterioribꝰ ꝓpter aliqd̄ vanum delectabile: qꝛ admiratio ē causa risus. ⁊ de tali risu dicit Sap̄. Alius est risus sp̄ualis: ⁊ est quedā institutio excitans animū ad gaudēdū. ⁊ de tali risu d̄r hic. vnde dicit Anshel. qn̄ beata virgo faciē filij sui inspexit tūc maxima delectatiōe ⁊ sp̄uali gaudio replebat̄ sic ꝙ risit: sic etiā contigit xp̄m risisse. Itē sciendū in hystoria purificatiōis d̄r: obtulerunt ꝓ eo par turturū aut duos pullos columbarū. Hec em̄ erat pauperū oblatio. vt habetur Leuit̄. xij. vn̄ ꝓprietates turturis habent̄ in his metris. Alta petit turtur: cantādo gemit: moriens vir: Nunciat ⁊ caste viuit solaqꝫ moratur. Pullos nocte fouet: mortē quorumqꝫ refutat. Sz ꝓprietates columbe ꝯtinentur in his versibus. Grana legit sociata volat: cadauera vitat: Felle caret: plangit: sociumqꝫ ꝑ oscula tangit. Dat petre nidū: fugit hostem flumina nisum. Rostro nō ledit geminos pullos bene nutrit. ¶ Sz dice. nōne potuisset emisse agnellum: qꝛ magi ei aurū obtulerūt. Respōdit Damas. ꝙ hec munera beata virgo pauꝑibus erogauit: vel forte ꝓpter peregrinationē ingruentē in egyptū ꝓuide conseruauit. Un̄ dicit glo. ꝙ tres oblatiōes facte sunt ꝓ dn̄o. Prima a parentibus de qua dictū est. Scd̄a facta est de auibꝰ. Tertia in cruce ꝓ om̄ibus. Prima ostēdit ei⁹ humilitatē: qꝛ dn̄s legis subiecit se legi. Scd̄a autem ostēdit eius pauꝑtatē: qꝛ pauꝑis oblationē fecerat. Tertia ostendit ei⁹ charitatem: qꝛ ꝓ peccatoribus sacrificauit se in cruce. ¶ Pro terminis no. habitat⁹ est nomen quarte declinatiōis deriuatū a verbo habito. ⁊ significat mā̄sionē. Itē singulariter est aduerbiū qualitatis. Itē exulto est verbū frequētatiuū. ⁊ venit ab ex ⁊ salio. Itē arrideo est verbū transitiuū compositū ab ad ⁊ rideo mutādo d in r. Itē consistere est verbū substantiuū impurū: qꝛ vltra actum essendi aliq̄d cōnotat. ⁊ habet constitui in p̄terito perfecto.

Ergo quiqꝫ colim⁹ festa paruuli xp̄i ꝓpter nos facti eiusqꝫ pie matris marie. Si nō dei possumus tantam exequi tardi humilitatem forma sit nobis eius genitrix.

¶ Hic au. infert correlarium ex pri⁹ dictis di. (Ergo q̄qꝫ) id est quicūqꝫ nos (colimus) id est celebram⁹ (festa paruu xp̄i facti ꝓpter nos. qꝫ) ꝓ et .s. festa (marie ei⁹ pie matris si nos tardi). i. pigri ꝓpt̄ fragilitatem humane nature possumus exeq̄). i. ꝑficere (tātaꝫ humilitateꝫ dei) tn̄ (genitrix eius. i. mat̄ xp̄i (sit nobis forma) .i. exemplū. s. humilitatis vn̄ discam⁹ humilitatē exercere. Notādū scribit̄ in. iiij. topi. sicut ꝓpositū in ꝓposito ita oppositū in opposito. ex quo sequit̄: sicut sup̄bia ē initiū om̄ vicioꝝ: sic ecōuerso humili-

tas est initiũ oñiũ virtutũ. ergo autor hortat nos ad humilitatẽ: qz p humilitatem virgo maria meruit fieri mater celestis dñi. vñ Grego. cõmendãs humilitatem dicẽs. De quãto tu es humilior: de tãto deo pciosior. Itẽ Bern. Verus humilis vult vilis reputari: z nõ humilis pdicari. Itẽ nota pñs festũ triplici nomĩe nominat. Primo festũ purificatiõis: qz in ipso be. Vgo legẽ purificatiõis adimpleuit. q̃ tñ nunq̃ maculata fuit. Scõo vocat hipopãti. i. pñtatio: qz in illo festo xps fuit pñtatus in templũ. z hz ab hipos qõ est sub z pan. totũ z timor. quia illud festũ est soleniter celebrãdum sub timore pctõrũ: qz ille pctã timuit q̃ nunq̃ pctã peregit. Tertio vocat obuiatio: qz anna z symeon obuiauerunt sibi in templo: Etiã vocat candelaria: qz in illo festo amici z cognati cereos ardentes in manibus tenuerũt. Etiã hz illuminaria siue illuminatio: qz ille in templũ presentat9 est qui oñem hominẽ in hũc mundũ venientẽ illuminat. ¶ Pro terminis nota. quicq̃ est nomẽ habẽs scõam declinationẽ pnois. Itẽ possum ẽ verbum anormalũ cõpositũ a noĩe potis z a verbo sum. Itẽ exequor est verbum deponẽtale ab ex z sequor. z idem est qõ perficere.

Laus patri glorie qui suũ filium gẽtib9 z populo reuelãs isr'l nos sociat.

¶ Hic autor cõmendat b. virginem penes cõsecutiuã collaudationem que est respectu trinitatis. z diuidit i tres partes fm q cõmẽdat trinitatẽ psonaz. Et pmo patrẽ dicẽs: (Laus) scz sit (patri glorie) scz eterne (q̃). s. pater (reuelans). i. manifestãs (suum filium gentib9). i. gentilibus (z ppło) scz iudaico (sociat). i. cõiungit (nos israel) id est sanctis z angelis dei in celo.

Laus ei9 filio: qui suo sanguĩe patri nos reconcilians supernis sociauit ciuibus. Laus quoq̃ sancto spiritui sit per euum.

¶ Hic filium z spiritũsanctũ cõmendat dicẽs: (Laus) scz sit (filio ei9) scz patris (q̃ cõcilians). i. cõcordans (nos suo sanguine sociauit nos supnis civibus). i. angelis (q̃) p et (laus) scz sit (sancto spiritui p euum) id est eternaliter.

¶ Notandũ autor in hac littera cõiter dat intelligere totã trinitatẽ. z p hoc innuit q est vn9 deus in essentia z trinus in psonis. vt testat beat9 Greg. Te vnũ in substantia z trinũ in psonis veneremur. Itẽ sciẽdũ q triplex est rõ quare in pñti festo lumina portant. Prima rõ est ad remouendũ errorẽ antiquoz z malã consuetudinẽ: olim eñ candelis incẽsis in honorẽ martis (q̃ ẽ de9 belli) oñi anno romã illumĩabãt: vt filijs suis victoriã sup inimicos pcederet. Sz talis cõsuetudo in meliorẽ est trãsmutata p Sergiũ papã vt xpiani cãdelis cereis in honorẽ inclite matris semel in anno ecclesiam illustrarẽt. Scõa rõ: qz symeõ z anna maria z ioseph venerabilẽ fecerũt pcessionẽ q̃ dominũ in templũ presentauerunt. sic sibi mõ faciem9 cereas in manu portãdo in Vginis marie z filij honorẽ. Tertia rõ est: qz sicut in candela sũt tria. s. cera ligmẽ z ignis: sic etiã illa tria in xpo significant: qz cera repsentat carnẽ xpi quã sumpsit de Vgine pura: sz ligmẽ conuolutũ in cera designat animã xpi cãdidissimã latentẽ in carne. i. i corpe humano. Sed ignis repsentat diuinitatẽ z etiã amorẽ: q̃ amore ipe de9 facit arderе corda nr̃a in amorẽ ei9. vñ. Hanc in honorẽ pie cãdelã porto marie. Accipe per cerã carnẽ de virgine verã. Per lumẽ numẽ maiestatisq̃ eacumẽ. Per hmẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

et ẽ aĩa sub carne latẽs ꝑ opima. Sic mystice (si volum⁹ placere deo) debemus gerere illa tria ĩ nobis: fidẽ verã: actionẽ bonã: ⁊ rectã intẽtionẽ: qz sicut cãdela extincta ꝺz mortua: sic fides sine opib⁹. Sꝫ lumẽ designat intẽtionẽ bonaz in corꝑe humano occultatã. Sꝫ ignis repꝛãtat desideriũ ad vitã eternã. Pꝛo terminis no. israel ẽ nomẽ regionis feminini gẽris indeclinabile ⁊ ponit hic ꝑ populo fideli: ⁊ ꝺz israel ab is qꝺ est vir. ⁊ ra videꝫ. ⁊ ei deũ q̃si vir videns deum.

¶ Aliud cãticum gl̃iosũ ꝑ b. Amb. ob reuerẽtiã. b. ẋgis marie cõpletũ. Et solet decãtari in festo purificatiõis: sed tñ ĩ oĩbus festis b. ẋgis est decãtãdũ. Et diuidit in tres ptes. Jn ꝑma cõmẽdat beatã virgunẽ ex eloqo ꝓphetaꝝ ⁊ variaꝝ figurarũ veter testamẽti. q̃re alloqit eam salutãdo. Jn scꝺa ꝑ multis bñficijs nobis necessarijs alloqit eã humilr ĩplorãdo. scꝺa ibi: Ꝺza ẋgo ꝛc. ⁊ dicit. O (p̃clara). i. valde clara (stella mar aue) i. sis salutata (orta). i. nata (diuinit⁹). i. ꝑ diuinã reuelationẽ vl diuio numĩe (in luce). i. illuminationẽ (gẽtiũ). i. oĩm ꝓploꝝ. Sciẽdum q scribit p̃s. lxxxvij Gl̃iosa dicta sũt de te ciuitas dei. in qb⁹ ẋbis duo tãgunt. Pꝛio b. ẋgis famosa sublimitas. cũ ꝺz: Gl̃iosa dicta ꝛc. Scꝺo tãgit ei⁹ p̃clara magnanimitas. ibi: ciuitas dei. De ꝑmo ꝺt Hiero. ĩ qꝺã sermõe q ipa ẽ meta quã respicit oĩs ꝓphetia: qz oẽ dictũ ꝓpheticũ ad ipam resolutionẽ hz vñ merito ꝺz gl̃iosa: qz oĩs figura veteris testamẽti ꝑ ipam glosat ⁊ sic trãseundo totã scꝑturã veter testamẽti: tũc mlta miracula inueniunt ad ipsã applicabilia. Pꝛimo de victoria sup ptãtez sathane. qz scribit Heñ. iij. Jpsa e ipsũ coteret caput tuũ. Jtẽ ẋginitas ei⁹ p̃figuratur ꝑ vellus gedeõis madefactũ a rore celi ꝑ qꝺ gedeon elect⁹ est in ducẽ populi. Jtẽ ẋgitas ei⁹ est figurata ĩ li. Exo. ꝑ rubũ ardẽtẽ ⁊ incõbustũ ⁊ ꝑ virgaz vna nocte amigdala ꝓducentẽ. ꝑ quã aaron elect⁹ ẽ ĩ sacerdotẽ summũ. Jtẽ de partu ei⁹ ꝺz in li. Esa. vij. Ecce ẋgo ꝓcipiet ⁊ pariet filiũ. ꝧ bñ dicit p̃s. Gl̃iosa dicta sũt de te. Scꝺo tangit p̃clara magnanimitas. vñ ꝑm pbm. iij. ethi. Magnanimitas ẽ magna ẋtus in corꝑe exist̃es. Uñ b. ẋgo nõ fuit magna in corꝑe sz in virtute. ⁊ ab illo nõie magnanimitas venit magnanim⁹ q̃ dignificat seipsum honorib⁹ ꝺb⁹ est dign⁹. Licet enĩ b. maria digna fuit magnis honorib⁹ tñ seipam humiliauit in salutatiõe angeli: qñ dixit: Ecce ancilla dñi. Jpa eñ ꝺz ciuitas dei: de q̃ Esa. dicit ibi: Jnduere vestimẽt gl̃ie tue ciuitas scta ⁊ indutave stimentis trãsibit ad cõuiuiũ sũmi regis assueri. i. xp̃i. vnde repulsa est regina superbie. s. regina vasti: q̃ sꝛeuit p̃cepta regis: ⁊ in locũ illi⁹ vasti assumpta est hester in vestimẽtis gl̃ie. ⁊ igit subditur ibidẽ. nõ adijciat vltra: vt ptrãseat sctãm ciuitatem ⁊ circũcisus ⁊ immũdus. Jpsa eñ beata ẋgo ꝑncipiũ noue legis fuit: oñe immũdũ ⁊ hereticũ sꝛeuit: qz xp̃s nou⁹ sponsus veniẽs in mũdũ noua p̃cepta dedit. Jtẽ nota maria scribit q̃nqꝫ litteris in qb⁹ quiqꝫ mysteria. b. virginis designãtur. Pꝛima lr̃a est m. ꝑ quã intelligit mediatrix. Jpsa eñ fecit pacem ⁊ mediũ inter deũ ⁊ hominem. Uñ anteq̃ xp̃s nascebat inimicitie facte fuerunt inter deũ ⁊ hominẽ: sic q vno die occidit quinqꝫ milia hominũ ꝓpter hoc q denudauerũt archã ⁊ ꝓpter solã iusticiã. Etiã fecit pacẽ inter angelum ⁊ hominẽ qui erãt tãte inimicicie q angelus vna nocte occidit septem milia hominũ Etiã fecit pacẽ inter virũ ⁊ mulierẽ: qz vir obiecit mulieri q de cõsilio suo fact⁹ sit inobediens deo detrusus a paradiso. Scꝺa littera est a. ꝑ quam intelligitur auxiliatrix. Jpsa eñ auxiliat oñibus eã deuote inuocãtibus: sicut patet de theo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

phīlo: quē a laqueis dyaboli eripuit: ⁊ q̄plures alios liberauit qui ad ipam refugiū habuerūt: vt solet recitari in miraculis bea. virginis. Tertia littera est r p quā intelligit reparatrix: qz ipsa repauit ⁊ recōciliauit oēs pctōres vere penitentes suo dilecto filio. sicut legit de quodā milite q̄ filiū suū vendidit dyabolo: q̄ postq̄ puenit ad etatē: factū patris cognouit ⁊ firmiter in repatiōe beate marie credidit: nihil orans nisi aue maria: ⁊ liberat⁹ est. Quarta lr̄a est i: p quam intelligit illuminatrix: ipa eñ illuminat corda pctōz ad cognoscendū beneficia dei. Quinta lr̄a est a: id est adiutrix: qz ipsa solet oñes iuuare q̄ eam honorant. Item no. lr̄a dicit aue. p hoc autor hortat nos ad b. x̄ginis salutationē. vñ ōr Anſ. Valde vtile est b. x̄ginē salutare cū affectu: qz salutauit eam angel⁹: ⁊ factus est dei famul⁹. Salutauit ipsam elizabeth ⁊ repleta est sp̄ūsctō. salutauit eā iohannes in vtero matris. ⁊ statim sctificat⁹ est. Item Bern̄. Celū ridet: angeli gaudent: mund⁹ exultat: demones fugiunt: infern⁹ cōtremiscit: cū dixero aue maria. Itē aue ōr ab a: qō est sine: ⁊ ve qō est signū doloris: q̄si sine dolore. Eñ postq̄ mund⁹ fuit damnat⁹ ꝓpter transgressionez ade: tunc cogitauit oñs quō posset nos redimere a faucib⁹ dyaboli ꝓpendens q̄ cōtraria cōtrariis curant: litteraliter ꝙuertit hoc nomen eua in aue: vt sicut p euam mund⁹ fuit damnatus sic p ꝓtrariā suā sc̄z aue saluaret mund⁹. Eñ b. Bern̄. dicit q̄ aue multiplex includit mysteriū. Primo sicut mos p euā intrauit mūdū: sic p aue vita sempiterna. Qō etiā ptz ex interp̄tatione vocabuli. ōr eñ eua ab euan grece qō est puersum latine: qñ p euam venit oñe malū in transgressione mandati: q̄re ipam sequebat maledictio vt pareret filios suos in dolore. Sed aue ōr ab a qō est sine ⁊ ve qō est signū doloris: q̄si sine dolore: vt patuit: qz beata x̄go nostrū dolorē abstulit qñ nobis redemptorē peperit: ⁊ q̄ ipam merito sequebat bñdictio: Itē genus humanū fuit subiectū triplici ve. s. cōcupiscētie: desidie ⁊ ignorantie. q̄ tria tangit Bern̄. in sermone de aduentu dñi dicens: Sum⁹ magis fragiles ad resistendū: debiles ad opandū: faciles ad seducendū. Ideo ōr in Apocal. Ve ve vobis habitātib⁹ in terra. Et de illo triplici ve liberauit nos btā x̄go qñ nobis redemptorē peperit: q̄ merito ipam sequit bñdictio. Item hec stella. s. btā x̄go est orta in lucē gentiū. vñ Hiere. j. Posui te in lucem gentiū: vt sis sal⁹ mea vsq̄ ad extremū terre. Sz diceres: nunq̄d btā x̄go etiā orta est in lucem iudeorum. Ad hoc dōm est q̄ p̄ncipal'r orta est in lucē iudeoz: qñ salus ex iudeis orta est Itē apl's ad Roma. Salus oñi creature. p̄mo iudeis: scō gentibus. sed iudei cognoscentes scripturā ⁊ videntes mirabilia auerterunt faciem suā a x̄po faciētes sibiip̄sis ignorantie cām: q̄ beata x̄go est orta in lucē gentiū: iuxta illō Esa. Excecatum est cor eoz vt videntes nō videant ⁊ audientes nō intelligant: conuertimur ad gentes sic p̄cepit oñs. q̄re ōr bea. x̄go orta in lucem gentiū minus p̄ncipal'r. Item nota q̄ aue est x̄bū defectiuū: cui⁹ cōiugatio patet in p̄ma p̄te Alexandri. Item diuinitus est aduerbiū qualitatis.

Euge dei porta que non aperta veritatis lumen ipsum solem iusticie indutum carne ducis in orbem.

¶ Hic autor in p̄sona sctē matris ecclesie alloquit virginē mariā applausiue introducēs septē ꝓphetias principales: ⁊ sm hoc diuidit in septē p̄tes: q̄ patebunt in ꝓcessu lr̄e. Et p̄mo ponit p̄mā di. (Euge) qō est interiectio gaudētis vel applaudēt⁹. s. maria (q̄ es por. nō ap.). s. p virilē ꝓceptōz (tu du. i orbē) i mūdū (lumē x̄itat⁹) ⁊ ipm

solē iusticie).i.xp̄m(indutū carne).i.natura hūana.s. ip̄m generādo. ¶ Notā dū istā hystoriā tāgit Ezechiel.xliiij.ca.circa finē vbi describit dispositōz taber naculi. Vidit em̄ portam clausam ⁊ gl̄iam dn̄i ingredientē: ⁊ audiuit vocē dn̄i dicentis: hec porta clausa manet ⁊ ideo nō aperiet̄: ⁊ vir nō transibit ꝑ eā: quia gloria dn̄i ingressa est ꝑ illam. In hac em̄ visione ꝓbata est castitas beate virginis marie: qꝛ dn̄s ingressus est ꝑ eam: quē sine dolore peperit ꝑmanens virgo. vnde in euangelio: Ego sum lux mundi: ego sum via veritas ⁊ vita. Item p̄ma Iob̄is p̄mo: Annunciauim⁹ vobis qm̄ deus est lux. ⁊ tenebre in eo nō sunt vlle. ⁊ in hoc nobis oñdebat fructuz bñdictiōis in qua cessat antiqua maledictio: in dolore paries filios tuos. Item lr̄a dicit solem iusticie. Vñ xp̄us est sol iusticie: īmo p̄celsior sole. Nota tanta est distātia filij ⁊ v̄ginis quanta creatoris ⁊ creature. Itē autor appellat beatā virginē portā dei. vnde Grego. Et exiuit per auream portā lux ⁊c̄. Et rōne huius introit⁹ ipsa d̄r gratia plena. vnde Bern̄. O domina ex ore tuo pendet consolatio miseroꝝ: redemptio captiuoꝝ: liberatio damnatoꝝ. Vñ duplex est gratia beate v̄ginis siue miscd̄ia. Vna est corꝑalis q̄ corporib⁹ miseret̄. Alia est sp̄ualis q̄ animab⁹ miseret̄. scd̄a est melior prima: sed ad vtranq; est prona. vñ Bern̄. Maria oībus mīam suam aperit: vt de plenitudine eius captiui libertatē: egroti sanitatē: tristes cōsolationē: peccatores veniam iusti gratiam: angeli leticiam: persona filij humane carnis substantiā: ⁊ tota trinitas gloriam consequant̄. ¶ Pro terminis nota ꝙ euge est interiectio: ⁊ exponit̄ tripliciter. Vno mō applausiue ꝓut significat effectum concept⁹: ⁊ sic ponit̄ in littera. Secundo exponit̄ derisiue: ⁊ sic significat effectum despectionis: ⁊ sic sumit̄ in p̄s. q̄ dicunt mihi euge euge. Tertio exultatiue: vt Matth̄.xxv. Euge serue bone ⁊ fidelis ⁊c̄. Item apert⁹ est ꝑticipiū: ⁊ venit a v̄bo aperior qd̄ cōponit̄ ab antiquo v̄bo pario. Item indut⁹ est ꝑticipiū hui⁹ verbi induor. Sed duco est verbum tertie cōiugationis transitiuū.

Virgo decus mundi regina celi pre electa vt sol: pulchra lunaris vt fulgur: agnosce omnes te diligentes

¶ Hic autor adducit secundā ꝓphetiā qua cōmendat beatam v̄ginem dicens: O maria scz exñs(v̄go ⁊ dec⁹)id ē honor(mundi ⁊ regina celi p̄ electa).i.pre oīb⁹ electa (vt) id est sicut(sol)⁊(pulchra vt lunaris fulgur).i.luna lucens (agnosce).s. fauore misericordie tue(om̄s te diligētes) ¶ Notādū ꝙ autor inducit hic scd̄am ꝓphetiam: ⁊ compat eam ad beatā virginē. Et hec ꝓphetia scribit̄ in cantitis canticoꝝ.vij.ca. Cum esset beata virgo assumpta in celum: dixerūt angeli: q̄ est ista que ꝓgredit̄ quasi aurora consurgens: pulcra vt luna: preelecta vt sol. Rñdert̄ Ista est speciosa inter filias hierl̄m. Et alter chorus dixit: Hec est que nesciuit thoꝝ in delicto. Pro quo vlteri⁹ nota: ꝙ beata virgo maria cōmendat̄ quadrupliciter in hac sententia. Primo de sublimitate honoris: cum d̄r: decus mundi. vñ p̄s. Om̄is gloria eius filie regis. Vnde beata virgo maria tripliciter dicit̄ gloriam habuisse. Primo gloriam sapientie. vñ in ꝓuer. Gloriam sapiētie possidebit ⁊c̄. Secunde habuit gloriam continentie scz castitatis. vñ Esa. Gloria libani data est ei. ⁊ libanus interpretat̄ quasi candidatio: que conuenit virginitati. Tertio habuit gloriam patientie. vñ Eccl̄i. Magna est gloria sequi dominū scz per patientiam ⁊ humilitatem. Scd̄o commendat̄ de coronatione celesti: cū dicit̄: regina celi. vñ Grego. Coronam aureā posuit super caput eius. cui cōcor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

dat ps. dicens: Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato. Tertio commendat de prouidentia electionis: cū dr: preelecta vt sol. Et de illo dicit in libro sapientie: Ante omnes colles ego parturiebar. Item ibidem: cū ipso cuncta componens. Vñ: beata vgo in tali electione comparat soli: q: sm Ptholomeū: sol est in medio planetaꝝ sicut in regno suo: t ab ipso sole oīa alia sydera lucem recipiunt: t lucet super bonos t malos. Sic beata vgo est mediatrix inter deum t homem: t aliqui homines deuoti sumunt lumen glorie seu gratie ab ipsa. Etiā ipsa mittit splendorem t gratiam tam peccatoribꝫ q̄ iustis ipsam deuote inuocātibus. vñ Apocal. xij. Signū magnū apparuit in celo: mulier amicta sole: hns lunā sub pedibꝫ eius. Et hoc tangit lra: cū dr: pulcra lunaris vt fulgur. Quarto cōmendat de claritate castitatis. vñ Esa. Virgo in partu: virgo ante partū: virgo post partū. vñ Beata virgo comparat aurore ꝓpter sanctificationē i vtero. Compat lune ꝓpter cōuersationē in mundo. Etiam compat soli ꝓpter glorificationem in celo. ¶ Pro terminis notandū: q decus est nomen neutri generis a vbo decoro as: media correp. i. honoro. Itē lunaris est nomen adiectiuū deriuatū a noīe luna. Sz fulgur est nomē mas. gī. deriuatū a vbo fulgeo. Item agnosco est vbū transitiuū cōpositū ab ad t nosco mutando d in g.

Te plenaz fide virgam alme stirpis esse nasciturum priores desideraverunt patres et prophete.

¶ Hic au. introducit tertiā ꝓphetiā di. (prēs pores). i. antiqui (t ꝓphete desideraueṙt te). s. mariam (plenā fide). s. et (nasciturā). i. genituram: (vgā alme stirpis). i. sctē et nobilis ꝓgenitei (esse). i. illius patriarche: de qua ꝓcessisti. Scienduz q beata vgo in presenti sententia cōmendat dupliciter. Primo ex constantia fidei: cum dicit: te plenam fide. Secundo ex dignitate prophetie: cum dicit: stirpis esse. Quantū ad primū dicit beatus Grego. q in passione dñi omnes apostoli in fide dubitauerunt t fidem amiserunt: excepta beata Maria virgine q̄ stabilis in fide ꝓmansit: t resurrectionē dñi fiducialiter expectauit: quare merito dicit plena fide. Quantū ad secunduz tunc de ipsa ꝓphetizatū est: Dñs dabit illi sedem dauid patris sui: t regnabit in domo iacob ineternū t regni ei⁹ nō. Itē ps. De fructu ventris tui ponā super sedem tuā. Item Iere. Ecce dies venient dicit dñs: t suscitabo dauid germen iustum t regnabit rex t sapiens erit tc. Et causa illius ꝓmissionis beata virgo est facta virga ipsius esse: que florem ꝓduxit. Item sciendū q sancti patres cum magno desiderio expectabant vgā esse nasciturum tunc audiuerunt vocem benigniter dicentē: Trahe me post te: curremus in odorē tc. vt dr Can. primo. Itē sciendū: q fides est nomen femininī generis: ānte declinatōis: t caret tribꝫ casibꝫ in plurali nūero. t describit sic: Fides est substantia rerum sperandarum argumentū non apparentiū. Et obiectū ipsi⁹ est prima veritas. Item esse est ꝓprium nomen viri indeclinabile. Sed nasciturа est participium futuri temporis a verbo deponētali nascor. Itē priores est comparatiuus cōis generis a prudem.

Te lignū vite sancto rorante pneumate parituram diuini floris amigdalum signauit gabriel

¶ Hic autor introducit quartā ꝓphetiā di. O maria (gabriel) scz annūcians tibi filiuz dei (signauit te). s. exītem (lignū vite pariturā amigdalū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

diuini floris).i.filiũ dei(roꝛãte).i.fecundante(ſancto pneumate) id eſt ſpiritu ſancto. Notandũ in pñti ſententia beata virgo cõmendaꝛ dupliciter. Primo ex opere reconciliatiõis:ibi: Te lignũ vite. Scõo ex diuina obumbꝛatione:ibi: rorante pneumate. Añ maria dicit lignũ vite.nam in ligno(qõ erat ī paradyſo) oꝛtũ eſt pctm̃ parentũ noſtroꝝ ſcz ade ⁊ eue:⁊ factũ eſt lignũ moꝛtis. Sic oppoſito modo maria lignũ vite reſuſcitauit:qꝛ ſaluatoꝛẽ mũdi ꝓduxit a quo oꝛta eſt noſtra ſalus. Sz de ſcõo.ſ.de obumbꝛatiõe ſpirituſſancti dicit beatus Bꝛego. Virgo concipit in vtero filiũ dei nõ ex cõmixtione virilis ſeminis:ſed ex obumbꝛatione ſpirituſſancti:qꝛ talis incarnatio nõ fuit naturalis:ſed miraculoſa ſiue ſupnaturalis. ¶ Pꝛo terminis notandũ:roꝛans eſt ꝓticipiũ pñtis tpis a verbo roro as. Item pneuma eſt nomen neutri generis tertie declinatiõis. Sz paꝛitura eſt ꝓticipiũ futuri tpis a pario is. Item amigdal⁹ eſt nomen heteroclitũ: ⁊ ſignificat lignũ cũ fructu:vt patet in ꝑma ꝑte Alexandri.

Tu agnum regem terre dominatorẽ moabitici de petra deſerti ad mõtem filie ſyon tranſduxiſti.

¶ Hic autoꝛ introduxit quintam ꝓphetiã. Et vult: O maria(tu tranſduxiſti).i.peperiſti(agnum) ſcz xp̃m exiſtentẽ (regẽ ⁊ dominatoꝛẽ terre.ad montem filie ſyon).i. eccleſie vel anime fidelis(de petra moabitici deſerti).i.deſerti moab. ¶ Pꝛo quo notãdum qꝛ hic in lr̃a tangit hyſtoꝛia de ꝓgenie chꝛiſti:qꝛ chꝛiſtus voluit naſci partim ex gentibus ⁊ partim ex iudeis:quare factꝰ eſt lapis angularis connectẽs paganiſmũ ⁊ iudaiſmũ in ſignũ iſtius qꝛ nõ ſolũ venit vocare ad regnũ celoꝛum iudeos:ſed etiã gentiles vt patuit in balaam q̃ ꝓphetiſauit aduentũ xp̃i di. Numeri.xxiiij. Oꝛiet ſtella ex iacob:⁊ cõſurget hõ de iſrl:⁊ ideo õꝛ in lr̃a: moabitici ⁊c. Añ moab erat homo gentilis multũ crudelis adoptãs in vxoꝛẽ capę iudeã q̃ copulatio fuit incõſueta. ꝓpterea q̃dã iudei ꝓtradiderũt ſibi cũ q̃bꝰ moab ꝑlia cõſtituebat:ſed alij iudei vt litigiũ tale ceſſaret ſibi Ruth in cõiugẽ deſponſabãt q̃ erat nobili ꝓſapia.ſ. dauid:q̃uis erat meretrix:⁊ ex illa fuerũt nati filij vſqꝫ ad generationẽ xp̃i.⁊ hoc tangit lr̃a:cũ dicit:de petra deſerti:qꝛ moab fuit hõ indurat⁹ ſicut petra:⁊ g̃ merito petre cõpaꝛ. ¶ Pꝛo terminis nota: moabiticus eſt nomen adiectiuũ a noñe moab:qõ eſt ꝓpriũ nomen viri. Itẽ ſyon ẽ ꝓpriũ nomen loci:⁊ ponit ꝑ q̃libet ania fideli:⁊ interꝑtaꝛ q̃ſi ſpeculatio. Itẽ trãſduxit eſt ꝟbum tranſitiuũ compoſitũ a trans ⁊ duco.

Tuqꝫ furentem leuiathã ſerpentem toꝛtuoſumqꝫ ⁊ vectẽ collidens damnoſo crimine mundũ exemiſti.

¶ Hic iã au. introducit illam ꝓphetiã.ſ.ſextã quã applicat ad beatã ꝟginẽ di. Tu ꝟgo maria (exemiſti).i. liberaſtẽ mũdũ(dãnoſo crimine).i. nociuo pctõ(collidẽs)i.purgãs ꝓſtringẽs(furen.leuiathã).i.demonẽ(qꝫ) ꝑ et(toꝛtuoſũ) i.curuũ ꝑpentẽ(⁊ vectẽ).i.repagulũ:qꝛ dyabol⁹ p ſuas ſuggeſtiones ianuas regni nobis obſtruxit. ¶ Notandũ hec ꝓphetia ſcribit Eſa.xiij.in his ꝟbis: In die illa ſuſcitauit aduerſus leuiathã ⁊ aduer.to.tuo.ſerpẽ.mulierẽ fortẽ gla.accinctã:q̃ caput ei⁹ cõteret:⁊ auferet ab eo ⁊c. vñ p mulierẽ fortẽ intelligit btã ꝟgo q̃ ſua hũilitate ⁊ gl̃ioſa caſtitate dyabolũ ligauit ⁊ poꝛtas celi nob reſeravit:⁊ p ſuã foꝛtitudinem dyabolo oẽm potẽtiã ſuã abſtulit:g̃ õꝛ in ꝓuer. Mulierẽ fortẽ q̃s inueniet: vbi

fortitudo beate v̄ginis sufficiēter cōprobat̄. In hac ꝓphetia etiā virgo dupliciter cōmendat̄. Primo de plenitudine fortitudīs. cū d̄r: suscitauit mulierē fortē. Scd̄o de plenitudīe gratie cū d̄r: Et auferet̄ ab eo opprobriū ⁊c̄. De p̄mo patuit per dictū Salomonis in ꝓuer. Mulierē fortē q̄s inueniet. Itē manū suā misit ad fortia. Uñ beata virgo maria d̄r fortit̄ laborasse: q̄r signo castitatis ⁊ humilitatis dyabolū sup̄auit. De scd̄o dicit Berñ. O maria tu es facta indeficiēs. q̄si diceret btūs Berñ. quāto plus beata virgo maria dat ⁊ auxiliat̄: tāto plus dare potest ⁊ auxiliari. Et hoc cōfirmādo dicit beat⁹ Grego. Quia quē celi capere nō poterāt tuo gremio cōtulisti. ¶ Pro terminis no. leuiathan ē ꝓpriū nomen dyaboli. ⁊ dicit̄ quasi sinister pacis. vel dicit̄ quasi ad ditandū q̄ nostris parentibus ad ditandū ꝓmisit dicēs: Quia eritis sicut dij scientes bonū ⁊ maluz. Etiā dyabol⁹ d̄r serpēs: q̄r habuit formā serpētis q̄ hoībus maxime odiosus est ꝓpter ei⁹ maledictionē quā homī fecit. Etiā d̄r tortuosus: q̄r illud vocatur, tortuosum qd̄ nō est planū ⁊ rectū. sic ipse dyabol⁹ d̄r tortuosus: q̄r nos a via rectitudinis q̄ttidie est distrahēs ⁊ ad mala op̄a ꝓuocans. Itē collidēs est participium decomposite figure a con ⁊ ledo: mutādo. n. in. l. ⁊. e. in. i. ⁊c̄.

Hinc gentiū nos reliquie tue sub cultu memorie: mirū immodū quem es enixa ꝓpiciationis agnū regnantez celo eternaliter reuocam⁹ ad arā mactandū mysterialiter.

¶ Hic au. ponit aliā scz septimā ꝓphetiā di. (Hinc). i. exinde. ⁊ ꝓpter hoc nos xp̄iani (reliquie gētium). i. relicti a gentibus (reuocam⁹) vel vt alij text⁹ habēt deuocam⁹. i. deuote vocam⁹ (ad arā). i. altare (agnū ꝓpiciatiōis ⁊ gr̄e et recōciliationis (quem). s. agnū tu es (enixa). i. genita (regnāte celo). i. in celo (eternal̄r mactandū). i. offerēdū (mysterialit̄). i. sub mysterio sacr̄i (sub cultu). i. famulatu (tue memorie) id est tue cōmemoratiōis. ¶ Notandū in hac sn̄ia principalit̄ tangunt̄ quinq̄. Primo situs ⁊ ordo nationū cū dicit̄: hinc gentiuz ⁊c̄. Unde vocat nos reliq̄as gentiū: q̄r nos sum⁹ relicti ⁊ ꝓpagati ex gētibus: ⁊ sum⁹ vltimi ⁊ nouissimi omnium nationum: vñ Paulus. Nos sum⁹ in quos fines seculorum deuenerunt: Scd̄o tangit̄ memoria beate virgīs peragenda: cū dicit tue sub cultu memorie. vnde q̄libet sacerdos in celebratiōe misse postq̄ egerit memoriā passiōis christi etiā debet agere memoriā btē virgīs. vñ Greg. in ca. Cōicantes ⁊ memoriam venerātes in p̄mis semp̄q̄ gl̄iose virgīs marie. Tertio tāgit̄ modus natiuitatis xp̄i: ibi mirū immodū: q̄r talis natiuitas fuit semp̄ sup̄ oēs grad⁹ nature. Quarto tangit̄ p̄ceptum veteris testamēti: ibi: agnū mactādū. In veteri em̄ lege fuit p̄ceptū iudeis vt agnū paschalē comederēt: q̄ agn⁹ dz esse mascul⁹, ⁊ īmaculat⁹. et illum deberēt comedere integral̄r. p̄ illū agnū intelligit̄ xp̄s verus de⁹ q̄ est sine macula: quē mysterialit̄ venerari debem⁹ in altari. Quinto tangit̄ mysteriū corp̄is xp̄i ibi mysterialiter. Uñ in celebratiōe cuiuslibet misse xp̄s ꝓ nobis immolat̄ sicut fuit immolatus in cruce.

Hinc mānā verū israeliticis veris veri abrae filijs admirātibus quōdam moysi qd̄ typus figurabat: iam nunc

¶ Et (hinc). i. exinde (veruz manna). i. corpus xp̄i (datur perspici). i. videri (veris israeliticis filijs veri abrae. admirantibus quondam). i. p̄us

abducto velo datur perspici.

qđ) scz verũ mãna (typus).i. figura (Moysi figurabat).i. signabat. ⁊ hoc dico illud verũ mãna (datur pspici iam velo).i. figura (abducto.i. depsito. ¶ Notandũ q̃ autor hic ostendit q̃ corpus xp̃i figuratus est per manna q̃ moyses reliq̃t in vna aurea.p moysen intelligit̃ xp̃s qui inclusit manna.i. filium dei.in aurea vna.i.in vtero b. virginis: q̃ rõne castitatis vna aurea nũcupatur. ⁊ hoc mãna dat̃ populo israelitico in figura: nobis autẽ datur in veritate. ¶ Pro terminis nota. reliquie est nomẽ pl'alis numeri tñ feminini generis. Sed cultus est nomẽ quarte declinatiõis a v̄bo colo is. qđ significat venerari. Itẽ mactandum est participiũ futuri tpis a verbo macto as. Itẽ manna est nomẽ neutri gñis p̃me declinatiõis. ⁊ ōr a mãbu.i. admiratiue q̃d est hoc: quia patres in deserto admirabant̃ de illo pane. Itẽ israeliticũ est nomẽ adiectiuum a nomie israel. ⁊ ōr vir vel mulier videṡ ocũ. Item typus.i. figura. Itẽ abducto est participiũ p̃teriti tpis a verbo abductor.

Ora virgo nos illo pane celi dignos effici. Fac fontẽ dulcẽ quẽ in deserto petra demonstrauit degustare cum sincera fide renesq̃ constringi lotos in mari anguẽ eneũ i cruce speculari

¶ Hic autor alloquit̃ beatam virginẽ depcanter. ⁊ p̃mo ponit quasdam oratiões. Sc ōo ostendit illa q̃ orationũ rõnabilitatẽ p̃bando ipsas esse ex audibilei. ibi: Audi nos. Prima adhuc in tres ptes fm q̃ ponit tres petitiões. secũdus ibi: Fac ignẽ. tertius ibi: Da fontem boni ⁊c. An de petitio p̃cedit ex lr̃a p̃cedenti: q̃ dictũ est p̃us q̃ antiq̃tus mãna datũ patribus in deserto p̃figurauit illud verũ mãna qđ offert̃ in altari ⁊ sumit̃ a filijs veri abrae q̃ sunt filij p̃missiõis. ergo dicit: O virgo maria tu ora nos (effici).i. fieri (dignos illo pane celi) id est corpe xp̃i. ⁊ (fac nos degustare dulcẽ fontẽ. quẽ) scz fontẽ (petra p̃mõstrauit) id est p̃figurauit (in deserto. cum sincera) id est pura fide. ⁊ fac (cõstringi renes) scz p cõtinentiã. ⁊ o maria tu fac nos (lotos id est mũdatos (in mari) id est in stella maris (speculari) id est videre (anguẽ eneũ).i. serpentẽ in cruce. ¶ Notandũ in littera tãgunt̃ tres hystorie: que spãliter tria designãt. Primũ est cum filij israel fuerunt in deserto tũc murmurabãt cõtra aaron ⁊ moysen q̃ nõ habuerũt aquã ad bibẽdum: tũc moyses ex p̃uidẽtia diuina accepit virgã ⁊ tetigit petrã a qua statim fluxerunt aque largissime ad refectionẽ oĩm pplorũ: illa figura p̃figurauit q̃ regnũ dei ingredi nõ possum⁹ nisi renati simus ex aqua ⁊ spũscrõ ⁊ illa figura tangit̃ ibi: Fac fontẽ Scõo tangitur hystoria. Exõ. de esu agni paschalis: q̃ qñ filij israel debebãt comedere agnũ paschalẽ: tũc p̃ceptum est eis vt renes eor̃ cõstringerẽt ⁊ baculos in manibus portarẽt. Illa hystoria designat nobis castitatis cõstantiam: q̃ luxuria mr̃ vicior̃ ẽ in renib⁹. ⁊ ibidẽ est cõicatio semis. ⁊ si al'q̃s vult gustare dulcem fontẽ ille renes suos conat̃ constringere. vñ Greg. Sint lumbi vestri p̃cincti. ⁊ hoc tangit iã cum dicit: renesq̃ cõstringi. Tertio tangit̃ hystoria Exo. quãdo filij israel fuerũt in deserto: tũc surrexit multitudo serpentũ venenosorum quibus multi fuerũt interfecti: sed moyses videṡ hanc plagã ex p̃cepto dei erexit serpentẽ eneum supra altã arborẽ: ⁊ quicũq̃ illũ serp̃tẽ de manc inspiciebat ille securus p totũ diẽ ambulabat. ⁊ illa figura ostendebat christũ pati in cruce: cuius passionẽ oĩni mane ad memoriã debem⁹ reuocare. ⁊ sic p̃seruabimur a ser

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

pentib⁹.i.dyabolicis ſuggeſtiõibus que vndiq; extendunt vt capiãt ꝛ illaqueant nos.ꝛ hoc tangit littera cũ dicit anguem eneũ. Itẽ no.autor dirigit petitionẽ ad beatã virginẽ vt ipſa ducat nos ad fontez ſacri baptiſmatis.Scõo qz ipſa confirmat nos in puritate baptiſmatis cũ caſtitat; cõſeruatiõe. Tertio poſſum⁹ ſpeculari paſſionẽ eius filij cum qua caſtitatẽ eo firmi⁹ valeam⁹ cõſeruare.
¶ Pro terminis no.effici eſt infinitiuus hui⁹ verbi efficio.r. Item reneſ eſt nomen maſculini gñis a verbo renuo.Sed lotus eſt participiũ ꝓteriti tpis a lauo ris.Itẽ anguis eſt nomẽ maſculini generis a verbo anguo is.Itẽ ene⁹ eſt nomen adiectiuum quaſi ereus.Sed ſpeculari eſt verbum deponentale prime cõiugationis.

Fac igni ſancto patriſq; verbo qõ rubus vt flãmã tu portaſti virgo mat facta pecuali pelle diſcinctos pede mũdis labijs cordeq; propinquare.

¶ Hic autor dirigit aliã petitionẽ ad beatã mariã virginẽ et dicit. O maria(fac nos diſcinctos).i.diſcalceatos (pede).i.in pede(pecuali pelle) id eſt in calceis q̃ ſũt facti de pellib⁹ porcoꝝ (ꝓpinquare) id eſt appropinquare (mũdis labijſq;).ꝑ et mũdo(corde igni).i.ſpũſancto(q;).ꝑ et(verbo patris).i.filio dei (qõ).i.verbũ(tu virgo facta mr̃.portaſti vt).i.ſicut(rub⁹)ſcz portauit flãmã.
¶ Notandũ in lr̃a tangũtur due hyſtorie.Prima eſt ipius moyſi ſm q̃ legitur Exo.iij.qñ moyſes petiuit ꝛ cuſtodiuit oues ꝓrias:vidit in mõteſynai rubuz ardere ꝛ tñ nõ cõſumptũ:ꝛ cũ moyſes deſcẽderet ad videndũ hoc q̃d eſſet:audiuit vocẽ de rubo dicentẽ.Diſcalcea te:qz locus in quo ſtas ſanct⁹ eſt: qz ibidem conſtitutus eſt in legatũ vt duceret populũ de egypto:nã dñs vidit afflictionem eorũ volens eos ꝑ man⁹ moyſi liberare.Ille rub⁹ prefigurabat;beatã virginẽ. que ardebat igne ſpũſſancti:attamẽ nõ cõbuſta eſt.i.poſt partũ nõ violata: vnde.b.Greg⁹.Rubũ quẽ viderat moyſes ꝛc. ¶ Scõa hyſtoria eſt ipſius gedeonis:ꝛ tãgit ibi:pecuali pelle:vñ Gedeon qñ duxit ppl'm iſraeliticũ ꝑ deſertum tunc vidit hominẽ volentem aduerſus eũ pugnare:ꝛ ſic inuocauit nomen dei:ꝛ ſtatim eſt preceptum ſibi vtagninã pellem poneret ſup gramina:ꝛ ſi fieret madida eſſet ſignũ victorie ꝛ triũphi. ¶ Itẽ ſciendũ qui vult accedere ad illũ ignẽ id eſt ad grãm ſpũſſancti debet habere quattuor.Primo pecualẽ pellem.i.pellẽ agninã ꝑ quã deſignat humilitas:que ducit nos ad eternã vitã.vñ Paul⁹ Humiliamini vos ſub manu potẽt; dei:ꝛ ipe exaltabit vos.Scõo oz habere diſcinctos pedes.i.conſtãtiã ꝛ tribulationẽ.vñ Ber. Conſtãtia cũ ꝑſeuerãtia ꝓmittit corõnã.Tertio debet habere purũ os.i.bonã diſciplinã: vnde diſciplina eſt morũ ordinata correctio.vñ Bern⁹.Compoſitum hominẽ reddit diſciplina: qz vultum cõponit ꝛ ceruicẽ ſubiugat:oculos ligat:chachinnos ꝓhibet:gulã refrenat:iram cedat:ꝛ linguã moderat.Quarto debet habere mũdum cor.i.ſincerã orationẽ.vñ ſm Damaſ.Oratio eſt pius affect⁹ mẽtis directus in deum.
¶ Pro terminus no.pecualis eſt nomen adiectiuum a nomine pecus dis qõ ſignificat animalia nõ potentia laborare:ꝛ capitur hic ꝑ humilitate. Item littera dicit:diſcincto pede per hoc tangit preceptum iudeorũ:quia animalia nõ ruminantia ꝛ fiſſos pedes nõ habẽtia ſũt immũda.ſ.ipſis ꝓhibita. Et ſic patet qz non comedũt carnes porcinas:quia nõ ruminant.Etiã non comedunt equos et huiuſmodi animalia:quia nõ habent fiſſos pedes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Audi nos: nam te filius nihil negãs honorat. Salua nos ieſu pro quibus virgo mater te orat.

Hic au. oſtendit rationabilitatem omniũ petitionũ predictarum: ⁊ ꝓbat eas eſſe exaudibiles. Et primo facit hoc. Scõo ſupaddit quaſdã orõcs ſequẽtiã cõcludendo ibi: Da fontem boni ⁊c. dicẽs. O maria (audi). i. exaudi nos (nã) pro qua (filius). ſ. tus us chriſtus (honorat te. nihil negãs) ſcz tibi O ieſu ſalua nos ꝑ quib⁹ xp̃go mr orat te. ¶ Notandũ lr̃a dicit: nihil negãs te honorat: vñ tota trinitas beatã virginẽ honorauit: qz pat̃ animã ei⁹ purgauit: fili⁹ eius ventrẽ inhabitauit ſpũſanctus vterũ eius ſanctificauit: vñ canit de ipſa: Optimã partẽ elegit ſibi maria: qõ intelligit̃ ſic: illa pars eſt bona q̃ habet vitã actuã: illa pars eſt melior q̃ habet vitã cõtemplatiuã: illa xp̃o optima que habet vtrãq; xp̃go mr̃ eſt hmõi: ergo ⁊c. vel ſic: Vbicũq; eſt glificatio corpis: ibi ẽ pars bona: ſz vbi ẽ glificatio ãe: ibi eſt ꝑs melior: ꝙ vbi ẽ glificatio vtriuſq; eſt optima: quam elegit beata xp̃go quia corpe ⁊ anĩa aſſumpta eſt in celũ. Itẽ ſciendũ virgo habet triplex officium ſcz adiuuandi: aduocãdi ⁊ miſerẽdi. Primũ habet triplicit̃: qz auxiliat̃ in vita: in morte ⁊ poſt mortẽ. Primo in vita: qñ vnicuiq; impetrat grãm ſuã. Scõo in morte qñ nos a dyabolo defendit. Tertio poſt mortẽ: qñ animas noſtras ſumit ad ſanctã ciuitatẽ hieruſalem. Primũ officiũ eſt bonuz. ſcõm eſt meli⁹: ꝙ legitur de ea quo ad primũ. maria mat̃ gratie. q̃ ad ſcõm. tu nos ab hoſte ꝓtege. quo ad tertiũ: in hora mortis ſuſcipe. Scõm offtciũ eſt aduocare in quo ꝑmo captat benivolentiã iudicis. Scõo ibi inſinuat miſerias homis. Tertio inducit iudicem ad miſericordiã: ⁊ ſic iterũ prima ꝑs eſt bona: ſcõa melior: tertia optima. Tertio habuit officiũ miſerendi: quidã enĩ iudices cõſequuntur veritatẽ conſcientie: q̃ pars eſt bona: alij conſequũtur rectitudinẽ iuſticie q̃ eſt melior: alij vero temperat miſericordiã: q̃ eſt optima: quã ipſa beata virgo elegit: ꝓpterea mater miſericordie nuncupatur.

Da fontẽ boni viſere: da pure mẽtis oculos in te defigere. Quo hauſto ſapientie ſapore vite valeat mens intelligere.

¶ Hic au. ſupaddit alias petitiones. ⁊ hoc ad filium dei di. O maria vel o ieſu (da viſere). i. videre (fontẽ boni) id ẽ bonitatis. ſ. xp̃m. ⁊ da (defigere). i. firmiter ĩfigere oculos pure mẽtis ĩ te (q̃) ꝑ vt (mẽs valeat intelligere ſaporem). i (ſapientie) dulcedinẽ (vite) ſcz eterne (hauſto). i. ꝑ hauſtum

Chriſtianiſmi fidem opibus redimire beatoq; fine ex huius incolatu ſeculi autor ad te tranſire.

¶ Conſtrue. o ieſu tu da (nos redimere). i. ornare (fidẽ chriſtianiſmi) id eſt fidem chriſtianam (opibus) ſcz ſanctis ⁊ virtuoſis: quia fides ſine operib⁹ mortua eſt: ⁊ o ieſu (autor) id factor. ſ. omnium. ſupple da nos (tranſire ad te ex incolatu) id eſt exilio (huius ſeculi. i. iſtius mũdi. Notandum ꝑma pars huius petitionis tangitur in Boetio de cõſolatione ꝓbie. lib. iij. metro. ix. Da pater anguſtam mentis cõſcendere ſedem. Da fontem guſtare boni. da lucẽ reperta. In te conſpicuos animi defiges

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

re visus. Itē lra dicit oculos. vñ oculꝰ est duplex. s. corporalis q̄ constat ex ptibꝰ materialibꝰ q̄ sunt caro ossa ⁊ nerui. Aliꝰ est oculꝰ spūalis qui est intellectꝰ ꝑm quē fiunt opatiões ducentes nos ad summā felicitatē: quā autor petit in fine hꝰ sequentie. cū dicit: ex huiꝰ incolatu. ¶ Pro terminis no. boni ponit hic substantialiter ⁊ in neutro gñe substātiuat. Itē nota fides xp̄iana req̄rit bonū opus: nā ꝑm ap̄lm. fides sine opibus mortua est. Itē no. dicit in lra. da fontē boni ⁊c. ⁊ hoc cōcordat cū sentētia boetij in de cōsolatione p̄bie. li. iij. metro. ix. Da pater angustam ⁊c. vt p̄tactum est. Ubi no. q̄ sedes summi boni dr angusta i. subtilis: q̄ vix: īmo magno labore ad ipam pueniꝫ. ⁊ illud summū bonū dicit fons bonitatis: sicut riuuli habēt esse ⁊ existere ⁊ fluere a fonte. ⁊ ipse a nullo: sic a deo habemꝰ oñe bonū. bonitatē autē a seipso habet. ⁊ ad hoc q̄ sedes summi cōscendaꝫ oportet vt inuestigeꝫ: sed q̄ nō sufficit inuestigare si nō inueniaꝫ: nec inuenire pōt si nō diligaꝫ p̄bia. in illa ꝑte petit p amorē visus animi. s. rōnem ⁊ intellectum in summū bonū: ꝛ exquo intellectꝰ ⁊ rō impediuntur ⁊ obscuranꝫ per affectionē ⁊ desideriū terrenorū: q̄ corpus q̄ corrūpitur aggrauat animam Ideo vlteriꝰ petit fugare nebulas ⁊ grauitates terre. ⁊ q̄ nō sufficit fuga tenebrarum nisi assit lux illuminās: ideo petit illuminationē cū subiūgit: mica. Itez redimere idē est q̄ ornare. Item incolatꝰ ē nomen quarte declinationis deriuatum ab incolo.

VJctime paschali laudes immolent xp̄iani. Agnus redemit oues xp̄s innocēs patri recōciliauit peccatores.

¶ Hic au. pōit aliud cāticū in quo describit potentiā dei: et p̄mo facit hoc. scō describit resurrectiōis veritatē. tertio subinfert eiusdem resurrectionis credendi p̄babilitatem. Scō m ibi: dic nobis. Tertiū ibi: credendū est magis. Pro primo dicit sic (xp̄iani immolēt). i. offerre debent (laudes paschali victime). i. xp̄o q̄ dr paschalis victima. Est enī oblatꝰ ꝑ nobis tpe paschali (agnus) scz ipse xp̄s (redemit). i. liberauit ab eterna morte (oues) ꝑ quibꝰ ē occisus: agnus inq̄ (innocens). i. īmaculatꝰ (recōciliauit). i. pacificauit (pctōres) scz deo patri.

Mors ⁊ vita duello cōflixere miranda dux vite mortuꝰ regnat viuus

¶ Construe (mors). i. dyabolus (⁊ vita). i. xp̄us (conflixere). i. cōflixerunt. hoc est pugnauerūt scz in ara crucꝭ (mirādo). i. mirabili (duello). i. bello ꝛ tñ (dux vite) q̄ erat (mortuꝰ: regnat viuꝰ) q̄ in triduo resurrexit ad vitam immortalem. ¶ Notandū: scribit Mathei. vj. Similis factus sum leoni in suis operibus: quibus verbis cōmendaꝫ iudas machabeus q̄ñ post mortem sui patris sumpsit p̄ncipatum a pplo israel: ⁊ q̄uis de ipso dicta sunt hystorice: tñ de deo sunt scripta ꝓphetice: qui similis fuit leoni. Unde patet ex phisiologo q̄ leo habet aliquas ꝓprietates que possunt applicari ad xp̄m. Prima ꝓpria est q̄ habitat et gyrat in montibus altissimis ⁊ eo descendente delet vestigia pedum suorū occultans per hoc ne canes venatiles puerꝰ suos inueniant. Sic filius dei occultauit suam resurrectōnem q̄ nullus custodum infidelium quicq̄ de ea percepit: nisi postq̄ surrexit. Secunda ꝓprietas leonis est q̄ pueri eius generant mortui: sed in triduo per rugitum patris reuiuiscunt. Sic xp̄s erat mortuus vsq̄ in triduum: ⁊ per diuinam clementiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

patris tertia die resurrexit ⁊ hoc ꝑ rugitum dyabolorũ quibus predam accepit: etiam cum magno rugitu terremotꝰ qui perterruit custodes qꝫ non potuerunt euigilare: vel cum magno rugitu patrũ: q̃ lachrymabili voce clamauerunt aduenisti desiderabilis. Tertia ꝓprietas est: qꝫ leo dormiẽs habet oculos apertos: sic xp̃s habuit oculos vigiles: quãdo nos de potestate dyaboli liberauit. vñ p̃s. Nõ dormitabit neqꝫ dormiet q̃ custodit israel. Itẽ victima dr offertorij qꝫ datur post triũphum: vt legit in Heñ. xiiij. cũ Abraã obtinuit triũphum reuersus est ad melchisedech sacerdotẽ q̃ obtulit ei ꝑ victoria vinũ et panez: qui erat sacerdos altissimi dei. Sic eodem modo christus sacerdos ⁊ pontifex summi dei obtulit semetipsum panẽ ⁊ vinum in cena dñica ꝑ victoria in victimã. Similit cum filij israel expugnauerũt egyptũ offerebãt victimã: ⁊ dicit victima paschalis: quia mediante tali victima siccis pedibus perambulabant mare rubrum: ergo dicit pascha a phasis grece qꝫ est transitus latine. Unde hoc pascha fuit presagium pasche ihesu xp̃i: de quo trãsiuit de morte ad vitã ⁊ offerebat se ꝑ nobis in ara crucis ꝑm ordinẽ melchisedech. Itẽ xp̃s dicit agnus duplici rõne. Primo ratione prophetie: quia per prophetam Esa. dicitur. Emitte agnum domine dominatorem terre. Scõo ratione humilitatis ⁊ innocentie. vnde sicut agnꝰ coram tondente se obmutescit: ita qꝫ nõ aperiat os suum: sic ⁊ dominꝰ noster iesus christus ductus est ad suam passionem tanqꝫ agnus mansuetus. ¶ Pro terminis nota pascha est nomẽ ne. ge. ⁊ interp̃tat trãsitus. ⁊ dr a phase q̃si phasca. Tũc ei dñs nr̃ a morte trãsiuit ad vitã: de mũdo ad patrẽ. Itẽ agnꝰ ponit ꝑ xp̃o sed nos christiani appellamur oues: quia vnusquisqꝫ in viam suam declinat: sicut ouis. Item innocens est nomen adiectiuum oñis generis compositum ab in ⁊ nocẽs: et gratia istius compositionis transit in vim nominis: quia non dicitur innoceo. Item confligo est verbum compositum a con et fligo. Sed mirandus est nomen adiectiuum a nomine mirus a um.

Dic nobis maria quid vidisti in via
Sepulchrum christi viuentis: et gloriam vidi resurgentis.

Hic autor describit dominice passionis veritatem. ⁊ vtitur sermone dragmatico. i. interrogatiuo. ⁊ dirigit sermonez suũ ad beatã mariã magdalenam. Et vult. o (maria) magdalena (dic nobis scz fidelibus (quid vidisti in via) scz qua iuisti ad sepulchrũ christi vt eum vngeres. et respõdit maria magdalena (vidi sepulchrum) id ẽ locum sepulture (christi viuentis. ⁊ vidi gloriam) id est glorioſum corpus (resurgentis) scz christi.

Angelicos testes sudarium ⁊ vestes
Surrexit christꝰ spes mea precedet
suos in galileam.

¶ Construc: maria magdalena vidi (angelicos testes) scz resurrectionis christi (et sudarium) scz in quo erat sepultꝰ (et vestes) q̃ oñia ꝓhibent testimonium de eiꝰ resurrectione. Dico ergo qꝫ (xp̃s spes mea surrexit ⁊ p̃cedet vos) id est discipulos (in galileam) q̃ eternaliter viunt. ¶ Notandũ quereret aliquis: quare christus se manifestauit p̃mo mulieri: cũ tamẽ mulieres iure a testimonio remouentur. Respondetur qꝫ hoc est ideo: quia mulieres ea que sciũt de facili nõ occultant: ideo apparuit mulieri vt eiꝰ resurrectio eo citiꝰ diuulgaretur. Etiã ideo q̃ xp̃s ap-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

paruit mulieri. tñ adhuc testimoniũ ꝑmansit ī aplis: vt dicit Greg. in omel. sup illud euãg. Thomas: q̃ dicit vidim⁹. vbi ō: Maria magd. min⁹ mihi prestitit q̃ cito credidit q̃ thomas q̃ diu dubitauit: ⁊ dubitando fixuras clauoꝝ ⁊ vulnera tetigit: ⁊ sic ab eo vuln⁹ dubitatiõis xp̃s amputauit. Vl ō: q̃ iō apparuit marie mag. nõ rõne testimonij. sed cã sumine dilectiõis: qz dimissa sũt ei pcã multa qñ dilexit multũ. Itẽ maria magd. vocauit xp̃m spem suã: qz post mortẽ ⁊ sepulturã multi ceciderũt in desperationẽ. nam Lucas ⁊ Cleophas cum irent in emaus ⁊ xp̃s in specie peregrini eis obuiauit: tunc desperando dixerũt ad inuicem: nos aũt sperabam⁹ q̃ xp̃s eẽt verus ꝓpheta redemptur⁹ israel: Sz quia nunc est tertia dies q̃ hec facta sunt ⁊c. Ex q̃bus x̃bis manifeste patet eoꝝ desperatio. Sz resurrectione facta amota est eoꝝ desperatio: ⁊ reuenit spes: quare xp̃s merito ō: spes. ¶ Pro terminis nota: q̃d est hic actꝰ casus: qz ei rñdet accusatiu⁹. s. sepulchrũ. vñ Florista. Si rñdet quart⁹ q̃d habet. Itẽ nota: ille terminus glie multiplicit exponit. Primo idẽ est q̃ visio mirabil. vñ in Exo. Gloria dñi apparuit in monte: ⁊ loquebat ad moysen. Scõ ō: regnũ celeste. vñ aplꝰ: Que sursum sunt q̃rite: vbi xp̃us est in glia. i. in regno celoꝝ. Tertio ō: glioſa opatio. vñ Jobes: Vidim⁹ gliam ei⁹. Quarto idẽ est q̃ corpus glorificatum. ⁊ sic capit q̃n maria magdalena vidit gliam. i. corpus glificatũ. Item sudariũ primo dicit pannus quo mundant equi a sudore. Secũdo dicit pannus quo inuoluunt corpora mortuoꝝ. ⁊ sic capit hic. Item galilea est ꝓpriũ nomen regionis: et interpretatur quasi transfiguratio.

Credendũ est magis soli marie veraci: q̃z iudeoꝝ turbe fallaci

¶ Hic autor infert eiusdẽ resurrectionis credentiã ⁊ pbabilitatẽ dicens: (Magis credenduz est soli veraci marie) id ẽ marie mag. (q̃ fallaci). i. deceptibili (turbe). i. cõgregatiõi iudeoꝝ)

Scimus christũ surrexisse a mortuis vere: tu nobis victor rex miserere

¶ Cõstrue: nos xpiani (scim⁹ christum surrexisse vere a mortuis) igitur tu (victor) scz xp̃e q̃ mortem vicisti (miserere nobis (¶ Notandam: de resurrectione xp̃i magnus fuit error in populo: nam christifideles ꝓtestati sunt resurrectionem dñi: iudei x̃o non: vt recitat Matth. in euange. qz cum resurrectio domini innotesceret ꝑncipibus sacerdotũ: ipis militibus sepulchrum custodientibus magnam pecuniam promiserũt vt dicerẽt: q̃ ipsis dormientib⁹ discipuli eius furati essent cum dicentes eum surrexisse ⁊ viuere. Et dicit ibidem: quia talis sermo diuulgatus est apud iudeos vsq̃ in hodiernum diez. Sed potius credendũ est veritati q̃ errori iudeoꝝ. Item nota: autor dat intelligere vnum articulum ⁊ vnum argumentum arguendo per locũ a minori. Nam primo procedit ꝑ locum a maiori: vt sic: magis est credendum marie q̃ fallacibus iudeis. quia Maria est vera: iudei x̃o fallaces. g̃ potius credendum est marie. Ex isto tunc inferet argumentum ꝑ locum a minori: vt sic: min⁹ videtur esse credendũ vni mulieri q̃ pluribus viris infidelibus: sed vni soli mulieri magis credit q̃ pluribus iudeis: g̃ multo magis cred ẽ pluribus fidelibus scz apostolis ⁊ discipulis. Item quereret quis: quomodo xp̃s surrexit. Respondc q̃ variis modis. Primo surrexit potenter: quia propria x̃tute. vnde Job. ij. Potestatem habeo ponendi animam meã ⁊ iterum sumendi eam. Secundo surrexit feliciter: quia deposita omni miseria. vnde Jobis. Post q̃ autem surre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

xero p̄cedā vos in galileā. Tertio viriliter: qꝛ capta p̄da dyaboloꝝ. vñ Hiere: Ascendit leo de cubili suo. Quarto surrexit mirabiliter: qꝛ sepulchro manente clauso: vt dicit Chrisosto. Sicut em̄ clauso matris vtero exiuit ⁊ clausis ianuis ad discipulos intrauit. sic clauso sepulchro surgere potuit. Quinto surrexit veraciter: qꝛ ꝓprio corpe vero ⁊ nō fantastico: qđ p̄mo ꝓbat̄ ꝑ angeluꝫ qui visus erat circa sepulchrū. scđo ꝑ frequentē apparitionē. tertio ꝑ comestionē. quarto per palpationē: ex eo ꝙ fecit se palpare: cicatrices ostendēdo: q̄ nō sunt in corpe fantastico. Item quereret q̄s: vtrū xp̄s surrexit excitatus vel experrect⁹. i. ꝑ se euigilans. Rn̄det̄ ꝙ vtroqꝫ mō: tñ aliter ⁊ aliter. Vñ surrexit excitat⁹ ꝑ ꝓphetam dicentē. Exurge quare obdormis domine. Sed surrexit experrect⁹ ꝑ euangelistaꝫ: Potestatē habeo ponendi animā ⁊c̄. Ex quib⁹ ptꝫ ꝙ potestate diuina xp̄s surrexit a mortuis. ¶ Pro terminis notandū ꝙ credendū est gerundiū indeterminate ꝑsone ⁊ numeri: recte sicut ille infinitiu⁹ credere. Itē verax est nomen adiectiuū a noīe verū. Item miserere est impatiu⁹ a misereor.

Agni paschalis esu potuqꝫ dignas. Morib⁹ sinceris prebeant omnes se christiane anime. Pro quibus se deo hostiā obtulit ip̄e summus pontifex.

¶ Hoc est aliud canticum qđ cantat̄ in pasca. in eius materia autor ostēdit qualiter hoc pasca sit p̄figuratū Et diuidit̄ in duas ꝑtes. Primo agit de pasca generaliter. scđo exponit articulos pasce iudeorum Scđm ibi: renes cōstringam Prima adhuc in duas partes diuidit̄. Prīo hortat̄ nos ad preparationē hui⁹ pasce. Secūdo declarat effectum ⁊ vtilitatē eius. Scđa ibi: quarum frons: dicens primo sic (Omnes christiane anime) id est christiani homines. et ponit̄ pars pro toto (prebeant se dignas esu) id est manducatione (qꝫ) ꝓ et (potu pascalis agni) scꝫ xp̄i (sinceris) id est bonis (moribus. ꝓ quibus) scꝫ animabus (ipse pontifex summus obtulit se hostiam deo) ¶ Notandū prophetia ista scribit̄ Exo. xij. vbi dicit̄: Est enim pascha: id est transitus domini. ¶ Circa quod sciendū ꝙ in sacra scriptura legimus triplex fuisse pascha. Primū pascha est vetus. ⁊ hoc celebrant iudei. Secundū pasca est medium: ⁊ hoc fuit celebratum ante passionem christi. Tertium est pascha nouū quod celebratur hodierna die. Primū pascha est in figura: de quo dictum est. Jam est em̄ pascha: id est transitus domini. Cum enim filij israel per gratiam acquisitam in conspectu ioseph fratris pharaonis: ⁊ per successum temporis post mortem ioseph oneribus grauati clamauerunt ad dominū: exauditi sunt: quia dominus transtulit eos sicco pede per mare rubrum: ⁊ sic pascha dicitur transitus maris rubri. Secundū est celebratum cum dominus noster Jesus christus consummato opere carnis. transiuit ad patrem per stimulū passionis: ⁊ sic dicitur pasca quasi transitus iesu christi de corruptione in corruptionē. Tertiū pascha celebrat̄ a fidelib⁹ die hodierna: qꝛ fidelis anima relictis vinculis peccatoꝝ libere ambulat in virtutib⁹ ⁊ sic de laboriosa vita huius mundi pertransibit ad requiem. ¶ Pro terminis notandū: esus est nomen quarte declinationis deriuatū a verbo edo is. Itē summus est superlatiuus huius nominis celsus. Sed pontifex est idem qđ episcop⁹ Nam sicut homo per pontē transit ꝑ aquas: ita ꝑ p̄dicatōnē ⁊ ꝑ regimen ipsius episcopi debemus transire per vanitates mundi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Quarũ frons in postis est modũ ei⁹ illita sacrosancto cruore et tuta a clade canopica quarũ crudeles hostes in mari rubro sunt obruti.

¶ Hic au. declarat vtilitatem ⁊ effectũ hui⁹ agni paschalis. ⁊ infert sic: qꝛ dictũ est: ꝙ aĩa fidelis dꝫ se ꝑparare ad esum agni pascal. Quereret ꝯ aliq̃s vtrũ oĩs aĩa debeat hoc facere: videlicet gustare agnuꝫ paschalẽ. s. corpus xp̃i. Ad hoc rñdet autor ꝙ non om̃is anĩa manducabit agnũ pascalem sed solum illa anĩa que est signata in fronte signaculo sancte crucis et depicta signaculo preciosi sanguinis iesu xp̃i: ⁊ que est liberata a putredine viciorũ: cui⁹ inquã aĩe inimici sunt detenti ⁊ submersi in inferno. q. d. tm̃ aĩa fidelis purgata ab om̃i pctõ põt manducare corpus xp̃i. vnde dicit sic (quarũ) scilꝫ aĩaꝝ (crudeles hostes). i. seui inimici (sunt obruti). i. submersi (in mari rubro) ⁊ quarũ aĩarũ (frons est illita). i. signata (sacrosancto cruore eius). s. agni pascalis (in modũ). i. similitudinẽ (postis) ⁊ (quarũ) scꝫ animarũ (frons est tuta). i. secura (a clade canopica). i. egiptiaca. ¶ Notandũ scribit̃ Ezech. vij. ꝙ ezechiel vidit virũ habentẽ attramentariũ iuxta renes suos ⁊ ip̃m transire ⁊ in ciuitate ꝑsignare postes domuũ cum figura thau: q̃ olim deposita erat ad modũ mallei: ⁊ hãc signationẽ figure seq̃bat̃ cõclusio talis: vt oĩs q̃ ꝑcussit aliquẽ hoĩem nõ videns thau signatũ nõ peccauit. mõ ad ꝓpositũ iste postes signauit frontes xp̃ianoꝝ. Itez thau est figura hui⁹ hystorie qñ filij israel postq̃ celebrauerunt pasca tunc fuerunt israhelitici. i. popul⁹ cõtemplatiõis ⁊ sequentes sicco pede transierũt. i. sine dolore purgatorij transierunt ad eternam vitam: sed inimicos id est egyptios operuit mare. vñ p̃s. Principes eoꝝ submersi sunt in mari rubro.

¶ Pro terminis notandũ: frons duo significat. vñ Frons frontis capitis frons frondis in arbore ram⁹. Item postes dicit̃ supior ꝑs ianue q̃ alio noĩe dr subliminare. Itẽ illita est ꝑticipiũ a ꝟbo linio is descendens qd̃ significat maculare Item clades dr infirmitas siue pestilentia ꝓueniens ex fame. Sꝫ canopicus cacum est nomen adiectiuũ deriuatũ a noĩe canopia: qd̃ est ꝓprium nomẽ terre in egypto. ⁊ sic clades canopica dr plaga illius regionis. Sed obrutus est ꝑticipium deriuatũ a verbo passiuo obruor

Renesq̃ constringant ad pudiciciam pedes tuentur aduersus viperas: Baculosq̃ spiritales contra canes iugiter manu baiulant. Ut pasca iesu mereantur sequi: quo de baratro redijt.

¶ Hic autor declarat figuras agni paschalis in speciali. Et diuit̃ in duas partes. Primo declarat figuras. Secũdo ex dictis infert petitionem: ibi: En rediuiuus. Et primo dicit sic (christiane anime). id ẽ xp̃iani homines (cõstringãt) id est p̃cingant (renes ad pudiciciam) id est ad castitatem ⁊ xp̃iane aĩe (tuent) id est tutos faciant pedes (aduersus viperas). i. contra serpentes ⁊ (baiulant) id est portant (iugiter) id ẽ semꝑ (manu). i. in manu (baculum ꝯtra spiritales canes: vt) scꝫ sic se habẽtes (mereant̃ sequi). i. cõsequi: vel (sequi). i. imitari (pasca). i. trãsitum (iesu quo) scꝫ pasca (redijt de baratro) id est inferno hoc est de lymbo sanctoꝝ patrum. Notandum hec sententia habet̃ in Exo. vbi scribit̃ de filijs israel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

de cõmestione agni paschalis. Renes vestros accingetis: calciamenta in pedib⁹ baculos in manibus habeatis ⁊ comedetis festinanter. Hec eñ in se habent mysticam expositionẽ: qz per renes accinctos intelligit carnalis concupiscentia extincta. vnde in euange. Sint lumbi vestri precincti. Sed p calciamenta in pedibus designat continentia: que cõtradicit carnali desiderio: p qõ ad auariciã ⁊ ad vanam gloriam sum⁹ inclinati. Habeamus g calciamenta in pedibus: id ẽ continentiam: ne vipere. id est serpentes noceant nos. i. vt dyaboli nõ trahant nos ad damnationẽ a via salutis. Tertio debem⁹ habere baculos in manibus: id est debem⁹ habere firmã spem ⁊ verã fidem p quã possimus habere securitatem ⁊ defendere nos a falsitate hereticoz: ⁊ ad hoc hortat nos dñs in euange. dicens: Attendite a falsis ꝓphetis ⁊c. Itẽ: attendite a fermento phariseoz. Itẽ debem⁹ habere baculũ in manu: vt possim⁹ certare in agone: qz null⁹ coronabit nisi q̃ legittime certauerit. Itẽ bacul⁹ dz nobis esse sustentamentũ ⁊ solatium vt possim⁹ dicere cũ ps. Virga tua ⁊ bacul⁹ tuus ipsa me cõsolata sunt. Item per baculũ intelligit etiã signaculũ sancte crucis: qz cõtra hoc signũ nullũ resistit periculũ. ¶ Pro terminis nota: mereoz est ꝟbũ deponentale hñs merui in ꝑterito. Item vipera est serpens: ⁊ capit hic p dyabolis. nã sicut vipere sunt animalia mortifera: sic ⁊ dyabolus. Item iugiter est aduerbium qualitatis.

En rediuiuus mund⁹ ornatib⁹ xp̃o consurgens fideles ammonet. Post mortẽ melius cum eo victuros.

¶ Hic autoz p modũ petitõis hortat nos ad faciendum ea q̃ dicta sunt dicens (en). i. ecce (mund⁹ rediuius) id est itez viuus. q̃. s. p hyemẽ erat mortuus (cõsurgens). i. simul surgens (xp̃o ornatib⁹) id est floribus q̃b⁹ ornat mundus (ammonet fideles) xp̃ianos (victuros melius). s. q̃ prius vixerunt (cũ eo) scz xp̃o (post mortẽ) eoz tempozalẽ. ¶ Notandũ q̃ rediuiuus mundus põt dupliciter exponi. Primo q̃ rediuiuus mund⁹ dicit multitudo illoz̃ qui cõsurrexerũt cum xp̃o et visi sunt in hierlm: sic q̃ hec multitudo hortat nos ad faciendũ ea que predicta sunt. Alio modo sic intelligit rediuiuus mund⁹. i. mund⁹ a damnatione redempt⁹. qz ante redemptionem non dicebat mundus viuus: sed mortuus ⁊ damnatus. ¶ Pro terminis nota. En est aduerbium demonstrandi: ⁊ ponit aliqualiter hortatiue. Item rediuiuus ꝺr quasi redicns ad vitã: ⁊ est nomen adiectiuũ mobile tantuz Item melius est aduerbium comparandi.

Mane prima sabbati surgẽs dei filius nr̃a spes ⁊ gloria Victo rege sceleris redijt ab inferis sũma victoria. Cui⁹ resurrectio omni plena gaudio cõsolatur omnia.

¶ Istud est canticuz aliud q̃d cantat ob reuerẽtiã dñice resurrectionis. Et diuidit i duas partes principales. In p̃ma parte autoz recitat triumphalẽ resurrectionem christi In secunda ostendit cui xp̃us resurgens primo apprruit. p̃ma ibi: resurgentis ⁊c. dicens (Fili⁹ dei) existens (spes nostra ⁊ gloria: surgens). i. resurgens (mane prima sabbati). s. in die dominico (redijt ab inferis). i. ab infernis (cum summa victoria: rege sceleris) id est principe peccati (victo) id est superato (cuius) scilicz filij dei (resurrectio) supple est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

(plena omni gaudio ⁊ cõsolatur omnia) ¶ Notandum q̃ septimana habet septem dies: q̃ a diuersis diuersimode nominati sũt. Siluester papa nominat illos dies ferias addendo nomĩa: vt ꝓma feria. secunda feria. tertia feria ⁊c. Et hoc modo apud nos ⁊ in cõi vsu nominari solent. Sed ꝓbi siue astronomi dies nominant a planetis dicẽtes: diẽ dñicum: diẽ solis: eo q̃ in ꝓma hora illi⁹ diei regnat sol talis planeta. ⁊ sic ꝓsequẽter ꝑ ordinem nominãt alios dies ꝑm nomina planetarum: verbi gratia. dies lune: dies martis: dies mercurij: dies iouis: dies veneris: dies saturni. Sed iudei dies septimane denominãt a sabbato: ita q̃ diem celebrem eorum sabbatũ denominãt: ⁊ tunc alios dies sequẽtes a sabbato denominant addendo nomĩa ordinẽ significantia. verbi grã. Prima dies sabbati. secũda dies sabbati. tertia sabbati ⁊c. Et siluester papa nominat dies ferias a ferio as are. qõ idem est q̃ cesso as are. qz omnibus diebꝰ cessare debemꝰ ab opibꝰ malis. Sed iudei diẽ celebrẽ eorũ sabbatum nominãt: nã sabbatuz idẽ est q̃ reqes ex eo q̃ deꝰ hoc die requieuit ab omni ope qõ patrauerat: ⁊ sic cõformiter ipi requiescunt a laboribꝰ: ⁊ tũc alios dies sequẽtes ab illo denominãt tanq̃ a dignio ri. Et sic ad ꝓpositũ ꝑ hoc q̃ autor dicit: manc ꝓma sabbati intelligit diẽ dñicũ: qui ꝓmꝰ est post sabbatũ iudaicũ. Itẽ no. autor in ꝓmo versu tangit dictũ Marci. xv. ꝺicẽtis:. Surgẽs iesus mane ꝓma sabbati apparuit marie Magdalene Et q̃ xp̃s mane debet resurgere ꝓdixit ꝓpheta in voce ꝑatris dicẽs: Exurge gloria mea ⁊c. Et sic in ꝑsona filij respõdit. Exurgã diluculo. i. manc: ⁊ xp̃s mane resurrexit ad designãdum q̃ mane. i. tpe iuuentutis surgere debemꝰ ad exercitium virtutũ: iuxta cõsiliũ sapiẽtis q̃ dicit: Bonũ est viro cum portauerit iugũ dñi ab adolescentia sua. Et alibi dicit sapiẽs. Fili ne tardes ꝙuerti ad dominũ. Itẽ no. sup hoc q̃ diẽ spes ⁊ glia: q̃ xp̃s ẽ spes ⁊ glia nr̃a hoc testat. b. Ber. di. vos q̃ estis in puluere expergiscimini ⁊ laudate: qz venit dñs cum salute: venit cum vnctione: venit cũ gloria: nũquid eñ sine salute iesus: aut sine vnctione xp̃s aut sine gloria venit ⁊ dei filius. quasi dicat nequaq̃.

Resurgens itaq̃ maria magdalena facta est prenuncia ferens christi fratribus eius morte tristibus expecta ta gaudia.

¶ Hic autor cõsequẽter ostendit cui xp̃s apparuit ꝓmo: ⁊ ẽ scda pars ꝓncipalis ⁊ diuidit in tres ptes. Primo oñdit q̃ xp̃s resurgẽs ꝓmo apparuit marie magdalene. Scõo cõmendat mariã magdalenam enumerãdo diuersa gña gratiarũ sibi impensa. Tertio dirigit preces suas ad mariã mag. Scda ibi: O beati oculi. Tertia ibi: o maria mater. Dicit aũt (itaq̃) ꝑ certe (maria mag. est facta prenũcia). i. nũciatrix (resurgẽtis xp̃i ferens). i. dicẽs (fratribus). i. discipulis (tristibꝰ morte). i. de morte (eiꝰ). s. xp̃i (expectata) id est preparata (gaudia) Notandũ q̃ xp̃s marie mag. ꝓmo apparuit quinq̃ de causis. Primo eo q̃ ardẽtius diligebat eũ. vñ Lu. vij. ꝺr: Dimissa sũt ei pcta multa qñ dilexit multum. Scõo vt xp̃s ostẽderet se mortuũ fuisse ꝑ pctõribus. vñ ꝺr in euãgelio Matth. Non veni vocare iustos sed pctõres. Tertio vt xp̃s ostenderet q̃ meretrices ⁊ publici pctõres precedrẽt sapientes in regno dei. vñ dicit in euãgelio Matth. Meretrices ⁊ publicani p̃cedent sapientes in regno dei. Quarto vt sicut mulier cui fuit nuncia mortis que mortẽ intulit: ita mulier. s. maria mag. esset nuncia vite. i. resurrectiõis xp̃i. Quita cã vt xp̃s ostenderet q̃ vbi magis abũdauit

delictū magis abūdaret ⁊ gr̄a: vt dic̄ apl̄s. igit̄ xp̄s marie mag. p̄mo apparuit: q̄ xp̄m surrexisse apl̄is nunciauit: vñ etiā apostola dicit̄. Scd̄o nota. de hoc ꝙ dicit ferens xp̄i fratribus: apl̄i dicūtur fratres xp̄i. vnde christus dixit mulierib⁹. Ite nunciate fratribus meis: q̄ illi erant tristes de morte xp̄i. vnde canit ecclesia: tristes erāt apostoli de nece sui dñi: sed postq̄ xp̄m surrexisse cognouerūt gauisi sunt vñ canit sancta mr̄ eccl̄ia discipuli viso dño. Tertio notandū: hoc de q̄ dicit expectata gaudia vnde xp̄s ante ei⁹ passionē discipulis suis predixit. Ecce ascēdim⁹ hierosolymā et filius hominis tradet̄ ⁊c̄. illa em̄ gaudia expectauerūt discipuli sicut dominus ipsis promiserat.

O beati oculi q̄bus regē seculi morte iam deposita primū est intuita.

¶ Hic au. cōmēdat mariam magdalenā enumerando diuersa genera gratiarū. Et diuiditur in duo. p̄mo facit qd̄ dictum est. Scd̄o cōparat mariā mag. ad mariā matrē christi dicens: primo sic (O beati oculi) scz marie magdalene (q̄bus) scz oculis. ipsa (est intuita). i. vidit (regem seculi) id est christū (deposita iam morte). i. a mortuis resurgentem. ¶ Notandum de hoc ꝙ dicit beati oculi: illi oculi beati dicūtur qui christum viderunt. vnde iesus dixit in euangelio. Beati oculi qui vident que vos videtis. ¶ Item no. licet ex textu euangelij habeat̄ ꝙ christus marie magdalene p̄mo apparuit tamē firmiter est credendū ꝙ primo matri sue apparuit: que maxime de eius passione dolebat. Sed ꝙ euangeliste hoc non dicunt de maria matre christi qualiter christ⁹ sibi apparuit: forte ideo hoc est: quia euāgeliste volebant inducere ⁊ ꝓducere idoneos testes resurrectiōis xp̄i: sed maria mater christi nō poterat esse ydonea testis: quia mater de filio cōuenient̄ nō potest testimonium perhibere. Item nota de modo apparitionis qualiter xp̄s marie magdalene apparuit dicit̄ Johānis. xx. ꝙ maria stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret inclinauit ⁊ ꝓspexit in monumentum ⁊ vidit duos angelos in albis sedentes qui christum surrexisse testabantur: sed maria pre nimio amore iterum et iterum inclinauit se ad monumentū vt videret christum sepultum: post hoc conuersa est retrorsum ⁊ vidit iesum stantem: sed nesciebat ꝙ iesus esset: ⁊ dixit iesus: mulier quid ploras: que ait: tulerunt dominum meum ⁊ nescio vbi posuerunt eum: qui dixit ei: maria: ⁊ statim agnoscens eum procidebat ad pedes eius volens eum tangere dicēs: rabbi: qd̄ interpretatur magister ⁊c̄.

Hec est illa femina: cuius cuncta crimina ad christi vestigia ei⁹ lauit gratia. Que dum plorat ⁊ mens orat: facto clamat ꝙ cor amat iesum super omnia. Non ignorat quem adorat: qd̄ precetur iam deletur: qd̄ mens timet conscia.

¶ Hic autor cōmentdat mariam mag. enumerādo aliaz gratiam siue indulgentiam peccatorum suoruz di. (Hec) scz maria magdalena (est illa femina. cuius) scz femine (cūcta crimina) id est omnia delicta (lauit) id ē purgauit (gratia eius) scz christi (ad vestigia) id est ad pedes xp̄i (que) scz femina maria magdalena (clamat) id est demonstrat (facto) id est opere (dum plorat ⁊ mens orat. ꝙ cor) scz suum (amat iesū sup̄ omnia). i. pre oībus ⁊ ip̄a maria

magdalena (nō ignorat) .i. scit scz illū (quē adorat ⁊ qđ precatur) .i. rogat (iaz deletur (scz peccatū qđ (conscia mēs) .i. animꝰ marie magđ. bene sciēs (timet) .i. dolet se ꝑpetrasse. ¶ Notādū ꝙ maria mag. tribꝰ vicibꝰ legit̄ fleuisse ⁊ semꝑ magnū fructum cōsecutā esse. Primo legit̄ ꝙ fleuit in domo pharisei lauans lachrymis pedes dñi: ⁊ tunc cōsecuta fuit remissionē peccatorū: sicut habet̄ Luc. vij. Scđo fleuit de morte lazari fratris sui: ⁊ tūc cōsecuta est resuscitationē ipsiꝰ Tertio fleuit stās ad monumētū ⁊ querēs xp̄m: ⁊ tunc cōsecuta est xp̄i visionez et aspectum. Itē nota ꝙ maria magda. xp̄m mēte amauit: qđ ipsa ope ostendit: quia s̄m b. Greg. ꝓbatio dilectiōis exhibitio est opis. Ipsa igit̄ dilectionē mentis ope ostendit in eiꝰ cōuersione lauans lachrymis pedes dñi ⁊ ipsos osculās ⁊ tergendo vngēs. Ip̄a etiā christū in passione ⁊ morte eiꝰ dilexit ꝑmanēs cuz eo vsqz ad mortē eiꝰ. vñ scribit̄ in euange. Jo. xix. Stabant iuxta crucē iesu maria mater eiꝰ. soror matris eiꝰ maria cleophe ⁊ maria mag. Ipsa etiā dilectionē eiꝰ post mortē ostendit ip̄m mortuū querēs. Unde de ipsa canit sancta mater ecclesia: Uiuenti adherebat: mortuū querebat: merito igit̄ cuncta pctā eius sūt sibi dimissa: qm̄ dilexit multū. s. in morte ⁊ post mortem. ¶ Itē nota. de hoc ꝙ dicit nō ignorat quem adorat. ꝙ ex euangelio non habemus ꝙ maria in eius conuersione cum ad christum venit in domū pharisei orationē fecit per verba: sed per orationes. hic intelligēdi sunt gestus quos maria mag. habuit: lauando: osculādo: tergendo ⁊ vngendo: q̄ opa desideriū eius declarauerūt: qz indulgētiā peccatorum quesiuit. qđ desideriū xp̄s agnoscens dixit: Remittuntur tibi peccata tua. ⁊ iterū: Fides tua te saluam fecit. vade in pace. Ultimo no. de hoc qđ dicit mens timet conscia. dicit b. Greg. ꝙ maria mag. in seipsa grauiter erubescebat de turpitudine peccati: ꝯ nihil foris quo verecūdaret̄ esse credebat.

O maria mater pia. stella maris appellaris operum per merita. Matri xp̄i coequata: dum fuisti sic vocata: sed honore subdita.

¶ Hic au. iam comparat mariā mag. ad mariā matrē xp̄i penes nominationez ⁊ etiam operationez di. sic (O maria mag. pia mater tu appellar) i. nominaris (stella maris per merita) .i. dignitates (operꝝ) id bonoꝝ actuum. ⁊ tu maria es (coequata) .i. similis ⁊ equalis facta (matri christi dū fuisti vocata) .i. nominata (sic) scz maria ita ꝙ eodē nomine sicut ipsa mater xp̄i nominaris (sed) supple tu es (subdita) sibi (honore) .i. in honore: qz maria mag. multo inferior est ipsa beata virgine. ¶ Notandum circa litterā: ante conuersionē marie magda. ꝓpter multitudinē peccatorum appropriatum fuit hoc nomen peccatrix: ita ꝙ ab hominibꝰ peccatrix nominabatur. vñ Luc. Et ecce mulier que erat in ciuitate peccatrix. ¶ Scđo no. maria mag. bene dicit̄ stella maris: qz ipsa p̄mo vidit ⁊ nunciauit christū qui se in lib. Apocal. stellā matutinā nominat. Scđo cōuenięter dicit̄ stella maris. mare em̄ dicitur quasi amarū: sic etiam est de maria magdalena: qz ipsa maximam amaritudinē de suis peccatis habuit: vel dicitur stella maris intelligendo per mare seculum vel mundum: quia sicut stella maris nauigantibus ducatum p̄bet: sic maria mag. peccatoribus in presenti seculo laborantibus viam ⁊ modum salutifere penitentie premōstrauit. Unde ipsa omnibus peccatoribus ait. Non desperetis vos qui peccare soletis. Exemploqz meo vos supplicate deo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Illa mundi impatrix. ista beata peccatrix: leticie ꝓmordia fuderũt in ecclesia. Illa eñ fuit porta: per quã salus est exorta. Hec resurgentis nuncia: mundũ replet leticia.

¶ Hic autor cõpat mariã magda. ad mariam matrẽ xp̃i penes eiꝰ opationẽ. scõo dirigit suas petiones ad mariã mag. di. (Illa). ſ. maria mater xp̃i exñs (impa. mõi: ista). ſ. ma. mag. exñs (bt̃a peccatrix) qz cõuersa fuit: ille due marie (fuderũt). i. ptulerẽt (ꝓmordia) id est ꝓncipia (leticie in eccle

sia). i. congregatone fideliũ hoc declarat in sequenti xp̃o di. (eñ) ꝑ qz (illa). ſ. maria mr̃ xp̃i (fuit porta: ꝑ quã) scz portã (est orta). i. nata (salꝰ). i. xp̃s (hec). ſ. maria mag. (nũcia) scz exñs (resurgentis) xp̃i (replet mundũ leticia.

O maria magdalena: audi vota laude plena: apud xp̃m choꝛ istũ clemẽter ꝯcilia. Ut fons summe pietatis: qui te lauit a pctis. seruos suos atq; mũdet data venia. amẽ dicãt ꝑ oñia

¶ Cõstrue (O maria magd. audi.). i. exaudi (vota). i. desideria nr̃a (plena laude) ſ. q̃ laudamꝰ te: t (cõcilia clementer istũ choꝛ). i. turbã (apud xp̃m) regẽ (vt fons ſũme pietatis q̃ lauit te) mariã magd. (a pctis mũdet. i. purget (seruos suos: atq;) ꝑ et (tuos seruos data venia). i. indulgẽtia pctõꝝ (dicãt) scz serui (ꝑ oña) scz secula (amen). i. fiat verũ. ¶ Notandũ conuenientia quã autor in lr̃a intendit inter matrẽ xp̃i t mariã magd. est hec: q ambe attulerũt nobis gaudia t ꝓncipia gaudioꝝ. Maria mr̃ xp̃i inq̃ tũ xp̃m genuit magnũ gaudiũ fuit. vñ angelꝰ pastoribꝰ dixit: Annuncio vobis gaudiũ magnũ. Sz maria mag. ꝓncipiũ gaudioꝝ attulit: qz resurrectionẽ xp̃i ꝓmo annũciauit: in q̃ resurrectiõe celũ t terra letant. Itẽ nota: de hoc q dicit autor: fons xp̃s ꝺr fons. iuxta dictũ beati Hiero. q̃ dicit: Si vulnus curare desideras: medicꝰ est. si febꝛibꝰ estuas: fons est. Ultimo nota: ad istũ fontem misericordie cucurrit maria magd. volens lauari aspiciens maculas sue turpitudinis. i. suoꝝ pctõꝝ que nõ erubuit.

Virginis marie laudes intonent xp̃iani. Eua tristis abstulit: sed maria ꝓtulit natum qui redemit peccatores. Jus et virtus modulo cõuenere mirando marie filius regnat viuos

¶ Istud est aliud canticũ qõ cantat ob reuerentiã b. marie in q̃ autor ꝛplorat beatã xp̃ginẽ q in resurrectiõe xp̃ianos conciliet suo filio dilecto. Ex isto est q hoc canticũ cantat de dña nr̃a circa festũ paſche. Et diuidit in tres ptes. In ꝑma pte dirigit petitões ad b. xp̃ginẽ ꝑ remissiõe pctõꝝ. In scõa dirigit petitionẽ ad bea. xp̃ginẽ ad quã ipa rñdet. In tertia oñdit cãm rõnabilẽ credulitatis. Quantuz ad ꝓmũ dicit (xp̃iani) scz hoĩes (intonent). i. decantent (laudes xp̃gini vel xp̃ginis marie) t subiũgit rõnẽ: qz (Eua tristis abstulit) scz nobis salutẽ. ſ. ꝑ ꝓuaricationẽ ꝓcepti (sed maria ꝓtulit natum). i. filium (qui redemit pctõres). ſ. morte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

sua(ius).i.potentia(⁊ virtus)scz marie v̄ginis(cōuenere).i.ꝯuenerunt (modulo mirando).i.mirabili mō.vñ(filiꝰ ma.)scz exñs deꝰ ⁊ hō (regnat viuus) ¶ Notandū scribit̄ Geñ.xxvij. Nūc ḡ fili mi acquiesce ꝯsilijs meis.hec v̄ba in ꝑsona marie ad pctōrē pñt dici. In quibꝰ v̄bis q̄nq̄ cōsiderant̄. Primo maternalis dilectio.vñ Esa. Nunq̄d pōt mulier obliuisci pueri sui vt nō misereat̄ illi Scd̄o tangit̄ filialis inclinatio.vñ in Geñ.orbabar.i.priuabar.vtroq̄ filio vno die.i.vnigenito filio ⁊ etiā peccatore. Tertio tangit̄ rō seu causa quare eā debemus audire.ipa em̄ in li.Sap̄.dicit:q̄ audit me nō cōfundet̄. Quarto quid sit cōsiliū.de q̄ ipa dicit in li.Sap̄. Transite ad me oms q̄ cōcupiscit̄ me ⁊ a generatiōibꝰ meis.i.virtutibꝰ meis q̄s generabo in vob̄ adimplemini. Quinto tangit̄ quid sit illud nūc:qñ dicit:nunc ergo fili ⁊c̄.hoc glosat btūs Ansel. dicēs. Nūc.i.sabbatinis diebꝰ ⁊ in oībꝰ festis seu festiuitatibꝰ v̄ginis gl̄iose. De tali nūc dicit p̄s. Hodie si vocē eiꝰ audieritis:nolite obdurare corda vr̄a ⁊c̄. Audiamus ḡ eam istis sabbatinis diebꝰ:qꝛ tales dies p̄ncipaliter cōsecrate sunt v̄gini gloriose:⁊ ergo hoc canticuz est sabbatis deputatum. ¶ Pro terminis nota.in tono est v̄bū compositū a p̄pōne in ⁊ a verbo tono: qd̄ s̄m aliquos solū inuenit̄ in tertia ꝑsona:sed ꝑ translationē seu ꝓsopopeiam ꝓut tm̄ valet sicut sono inuenit̄ in p̄ma ⁊ scd̄a ꝑsonis. Itez p̄ma mulier.s.eua fuit media inter serpentē ⁊ hominē faciens inter ipsos inimiciciam:et ergo sicut prima fuit causa mortis: sic secunda fuit causa vite.

Dic nobis maria virgo clemēs ⁊ pia quō mater sis facta adhuc tñ manēs intacta Angelus est testis missus ad me celestis processit de me spes mea: sed incredula manet iudea.

¶ Hic dirigit petitionem ad bea. v̄ginē cui ipsa respondet in scd̄o v̄su. O (maria virgo clemens)id est benigna ⁊ pia (dic nob̄ quō sis facta mater) scz xp̄i veri dei ⁊ hoīs(adhuc tñ manens intacta) scz a viro Deinde subiūgit rñsionē beate v̄ginis q̄ sic dic̄(Angelꝰ) scz gabriel(est cele.test̄ mis.ad me).s.a deo pr̄e(spes mea)hoc est xp̄s (ꝓcessit id ē tꝑalit̄ genitꝰ ē in mūdū(de me).i.vtero meo(sz iudea)scz plebs(manet incredula)scz xpm verū deū ⁊ hoīem ex me genitū ⁊ ꝑmansisse me v̄ginē non credens. ¶ Notandū scribit̄ ꝓuerb̄.xxv. Aufer rubiginē de argento ⁊ egredietur vas purissimū.hec v̄ba rōnabilit̄ pōt habere q̄libet pctōr ad b. v̄ginē sic dep̄cacatiue dicēdo. O btā v̄go maria aufer rubiginē.i.putredinē pctōꝝ de argento id ē de nr̄a ꝯscīa.⁊ egredieť vas purissimū.i.aīa clara absq̄ pctīs: ⁊ sic tūc p̄t dicere:sume vas purū ⁊ mitte in eo manū vel māna.i.cōiūge filiū tuū aīe nr̄e. Sz multorū vasa q̄ deberēt esse aurea ꝑ vite sanctitatē: facta sunt lutea ꝑ pctōrum multitudinē.si ḡ vas putridū debeat mundari:oꝑtet mūdant̄ oꝑatiōz esse efficacē:sed hec oꝑatio a sola v̄gine ꝓcedit:qꝛ ipsa purgatrix vicioꝝ d̄r ⁊ vasoꝝ sordidoꝝ:ḡ vtile est p̄ces ad eā extendere.vñ Bern̄. O maria diues sup oīa de cuius sub̄a modica ꝑs assumpta totiꝰ mūdi sufficit tollere delicta: ⁊ sic ptz vtilitas nr̄e redēptiōis ad ip̄am b.virginē. ¶ Pro termīs no.clemēs ē nomē adiectiuū cōꝑabile ⁊ mobile oīs generis. Sed intacta est ꝑticipiū decōposite figure.

Credendum est magis soli gabrieli forti q̄ iudeorū praue cohorti. Sci-

¶ Hic au.oñdit cām rōnabilē credētie di.(mag̃ ē credēdū soli gabrieli) scilz archangelo

mus xp̄m processisse ex maria vere: tu nobis nate rex miserere.

(forti) qꝛ interp̄tat̄ fortis (q̄ praue).i. ꝑuerse (cohorti).i. cōgregatiōi (iudeoꝝ: scim⁹) scz nos xp̄iani (xp̄m ꝓcessisse vere ex maria) scz v̄gine gl̄iosa: ḡ (tu rex) scilz xp̄e (nate) scz ex btā v̄gine (miserere nob̄ (cōdonādo nob̄ pctā amē. ¶ Notandū rō hui⁹ lr̄e p̄t haberi ex dict̄: qꝛ tenet̄ exaudire matrē: eo q̄ nos credim⁹ eā matrē xp̄i: ḡ diligētiori mō dz filiū ꝓ nobis implorare: vt qd̄ nr̄is meritis ꝓsequi non mereamur ei⁹ intercessione nobis donet̄. Jacob⁹ em̄ de voragine in suis sermonib⁹ nitit̄ ꝓbare hoc eē īpossibile. s. nos n̄ exaudiri a xp̄o ⁊ b. v̄gine: qꝛ ih̄s xp̄s est pat̄ ⁊ frater nr̄: ⁊ v̄go gl̄iosa soror ⁊ mr̄. p̄mū nitit̄ ꝓbare ex omel̄. q̄ d̄t bea. Greg. sup̄ hoc euangeliū Liber generationis ⁊c̄. Jp̄e em̄ est factor ⁊ pater oīm in se credentiū: sed qꝛ nos in eum credim⁹. igit̄ pr̄ noster est. Jdē ptz Math̄. vj qn̄ discipuli ignorātes quid deberent orare: Jesus dixit: pr̄ noster orabitis. Jtē alibi in euang. dicit̄ cōcessit nobis inuocantib⁹ orando vocare patrē. Scd̄m sic probat: qꝛ iesus est filius dei: ⁊ deus est pater: ⁊ nos filij eius: ⁊ ergo xp̄s frater noster est Maior tenet ex v̄itate fidei: Minor ptz ex orōne dn̄ica quā ponit euāgelista mathe⁹. pater noster qui es in celis. Deinde ꝓbat q̄ bea. virgo sit mater ⁊ soror nostra. Est primo q̄ mater: qꝛ genuit xp̄m fratrē nostrū: q̄re mater totius ecclesie nuncunpat̄. Etiam ipsa est soror nostra: qꝛ est filia dei cui⁹ nos filij sum⁹. Q̄ aūt sit filia ptz ꝑ ꝓphetam dicentem: Audi filia ⁊ vide. si ergo be. virgo est mater ⁊ soror nostra: rōnabile est q̄ intercedat ꝓ nobis: et etiam ip̄am diligenter implorabimus.

Laudes crucꝭ attollam⁹ nos q̄ crucis exultam⁹ speciali gl̄ia

¶ Hoc est aliud canticū in honorem sancte crucis compositum Et diuiditur in tres partes. In p̄ma tangit dignitatē sctē crucis. in scd̄a cōmēdat sctām crucē typice quantū ad figurā eius: in tertia dirigit petitiōes ad sctām crucem. scd̄a ibi: hec est scala. tertia ibi: o crux lignū ⁊c̄. Prima adhuc in duas diuidit̄ ꝑtes. p̄mo hortat̄ nos ad laudē sctē crucꝭ simpliciter. scd̄o facit hoc cum salutatione. scd̄a ibi: serui crucis ⁊c̄. dicit primo sic: (Nos) xp̄iani (attollam⁹).i. eleuem⁹ (laudes crucis) scz sctē (q̄ exultam⁹).id ē gaudemus (speciali gl̄ia).i. de spirituali gloria crucis.

Dulce melos tangat celos: dulce lignū dulci dignū credim⁹ melodia

¶ Construe (dulce melos. id est dulcis cantus (tangat celos) scilicet penetrando ip̄os ⁊ ad aures d̄i peruenie̅do: qꝛ nos (credimus: dulce lignum) scz sctē crucis scz esse (dignum dulci melidia) id est cantu suaui.

Voci vita nō discordet: dum vox vitā nō remordet: dulcꝭ est symphonia

¶ Construe (vita).i. operatio nostra (non discordet). id est cōtrarietur: sed potius cōcordet (voci) scilicet nostre q̄ laudam⁹ sctām crucē (dū vox) scz cant⁹ vel oratiōis (nō remordet).i. redarguit (vitam) ⁊ si hoc nobis fuerit (est dulcis symphonia) id est dulcis vocalis concordia. ¶ Notanduz sctā crux dupliciter cōmendat̄ seu cognoscit̄ scz quantū ad eius materiale ⁊ etiam formale ⁊ vtraq̄ cognitio plena refulget miraculis. vnde quantū ad eius materiale adhuc dupliciter cognoscitur scilicet in dispōne et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

effectu. In dispōne: legim⁹ em̄ in passionali ꝙ cū adam moriturus esset misit filium suū ad angelum custodem paradysi vt daret ei lignum scientie boni ⁊ mali in quo peccasset: ⁊ angel⁹ dedit sibi ramū: cū em̄ filius portasset ramū vsq; ad modicā distantiā a patre: pat̄ ei⁹ mortu⁹ erat. ⁊ cū venisset ⁊ eū mortuū inuenisset plantauit ramū sup̄ sepulchrū patris ei⁹. ⁊ transactis multis tp̄ibus cū Salomon edificaret templū dn̄i abscisa fuit arbor illa: sz nō potuit ad aliquā partez templi applicari. iō posita in trāsitum sup̄ flumē: postmodū venit regina de saba cum donis ⁊ muneribus volēs audire sapiētiā salomonis: vidēs hoc lignum noluit pedib⁹ trāsire p̄ hoc lignū: eo ꝙ cognouit redemptorē passurum in hoc ligno: qd̄ percipiēs salomō hoc lignū supra ianuā fecit suspendi: vt homīes ītroeuntes templū necessitate cōpulsi ob reuerentiā ligni capita inclinarēt. Sz post multū tp̄is spacium iudei hoc lignū accipientes in quendā lacū putridum p̄iecerunt vbi facta fuit piscina q̄ p̄batica piscina nuncupabat̄: in quā angel⁹ descendit s̄m tp̄s ⁊ mouebat aquas hui⁹ piscine ⁊ sanabat̄ ibi qui p̄mo ingressus erat ab om̄i infirmitate: sicut d̄r in euāgelio Johā. c. xv. Et remāsit ibi vsq; ad tempus passiōis dn̄i. ¶ Scd̄o no. Inuentio sctē crucis erat mirabilis in effectu p̄pter qd̄ festum ei⁹ colit sancta mr̄ ecclesia ex eo: qr cum ip̄e Constantin⁹ imp̄ator romanoꝝ leprosus fact⁹ esset habito cōsilio p̄ medicos iussus est in sanguine pueroꝝ balneari. ⁊ cū cōgregati essent multi pueri misericordia motus precepit ipsos parētibus restitui: de nocte dū dormiret vidit in somnis duos ap̄los. s. petrum ⁊ paulū dicētes sibi: quia pep̄cisti aīabus innocentū misit nos de⁹ vt te curemus a lepra: sed vade ad siluestrū papā ille dicet tibi quid factur⁹ sis. qd̄ cum fecisset ⁊ baptizatus esset curat⁹ est a lepra. sequēte v̄o nocte vidit ap̄los habētes signū sancte crucis in manib⁹ defendentes eū a multis inimicis: ⁊ cū recitasset matri sue helene sūmo desiderio p̄rexit in hierusalē ⁊ cogebat iudeos vt traderent ei iudā virū antiquū. ⁊ ille ostēdit ei locuz sancte crucis: ⁊ sic sancta crux erat inuēta. ¶ Tertio no. festū exultatiōis sancte crucis colit sancta mater ecclesia. Cū em̄ cosdras rex potētissim⁹ rapuisset sanctā crucē ⁊ locasset eam in throno suo a dextris suis: ⁊ p̄cepit se coli tanq̄ deum: Eracli⁹ imp̄ator nolens hec sustinere p̄pter fidem p̄ualuit cōtra eū: ⁊ occidit eū. sanctā crucē duxit in hierusalem quā ibidē honorifice exaltauit. ¶ Pro terminis no. melos est dictio neu. generis indecli. ⁊ valet tm̄ sicut dulce. ponit̄ tamē etiā p̄ cātu. Inde melodia ⁊ d̄r dulcis cātus. Et dicit̄ a melos qd̄ est dulce ⁊ odos cantus quasi dulcis cantus. Item symphonia dicit̄ cantus multum p̄porcionatus. ⁊ d̄r a sin qd̄ con ⁊ phonos sonus quasi cantus cū bono sono.

Serui crucis crucem laudāt: qui per crucē sibi gaudent vite dari munera Dicant omnes ⁊ dicāt singuli: aue salus totius seculi arbor salutifera.

¶ Hic iā autor hortat̄ nos ad laudē sancte crucis cū salutatione di. (Serui) id ē famuli (crucis laudāt crucem. q̄). s. serui (gaudēt dari sibi munera). i. dona (vite) scz eterne (p̄ crucē. dicāt oēs). i. simul et singuli). i. diuisim (dicāt) scz sic O (salus totius seculi) ⁊ (salutifera arbor. aue). i. sis salutata.

O q̄ felix q̄ preclara fuit hec salutis ara rubēs agni sanguine. Agni sine

¶ Construe (O q̄ felix. ⁊ (q̄ preclara). i. multū clara ⁊ nobilis (fuit hec ara salutis. ru-

macula: qui mundauit secula ab antiquo crimine.

bens. i. facta rubea (sanguine id ē de sanguine agni (Agni) dico (sine macula) .i. pctō) q̄ mūdauit secula) id ē homies in seculo (ab antiquo crimīe) .i. pctō ppetrato scz in antiqs tempibus p̄mozum parentū. ¶ Notandū scribit in sacra scriptura: nō repellit dñs in sempiternuz: sed miserebit ſm multitudinē miserationū suarū. In quo quidē verbo tanguntur duo. Primo tangit mysteriū eterne saluatiōis. Scō opus charitatiue dilectionis. Ad̄ circa p̄mū est sciendū. q̄ hō creat⁹ est ad imaginē. i. ad similitudinem dei. vt dr in lib. Heñ. Quis p peccatū cecidit: tamē ope saluatiōis erect⁹ est ⁊ ad gratiā reuocat⁹: qz antiquū cōsiliū nō potuit cōfundi: sicut scriptum est. Ipe saluum faciet populū suum a pctis eoz: ppterea ad fugiendū desperationē consolabatur hominē di. Hierusalem cito veniet salus tua: qz in erroze cōsumeris: nū quid cōsiliari⁹ nō est tibi: saluabo te ⁊ liberabo te. s. p signū sancte crucis. ¶ Circa scōm no. dñs intantū dilexit similitudinē sue creatiōis vt p homie sustineret martyriū dans p hoc exemplū: q̄ oñes vult saluos fieri nō respiciens multitudinē peccatozum. vñ Esa. j. dr. Si fuerint pctā tua sicut barena maris quasi nix dealbabunt. ⁊ si auerterit se iniustus ab omni iniquitate sua et fecerit iusticiā omniū iniquitatū suarū nō recordabor amplius. Itē no. vt qualit̄ p̄tactum est tunc helena coegit oñes iudeos in hierusalē vt dicerent ei locū vbi sancta crux erat abscondita: inter quos null⁹ erat q̄ de tali ligno quicq̄ audierat nisi vnus nomine iudas sic inquiens: Audiui ab auo meo de illo q̄ cum iacuit in agone dicebat ipsam esse in tali loco: ⁊ sic indicauit locū in quo foderūt p spaciū. xv. cubitorū: et p̄tinue exiuit immēsus odor. tandē inuenerūt signa vel tres cruces. salua grā matica: quaz vna fuit crux xp̄i: sed alie due ipsoz latronum: ⁊ sic nō potuerunt cognoscere que esset crux xp̄i: sed tulerunt inuenē mortuū sup quē due signa crucis apponebant: iuuenis autē nō surrexit: sed tertia sup̄apposita statim surrexit: et sic cognouerūt verā crucē xp̄i vnanimiter dicētes: Aue salus toti⁹ seculi. ⁊ sic sancta crux erat inuenta. ¶ Pro terminis no. Esa. dicit: q̄ li singuli voce caret singulari numero: sz significatiōe p aliū terminum restringit ad numerū singularem: sz tñ dicit q̄ potest habere singu. ⁊ pluralē numerū ſm cōem vsum grāmaticorū: qz nō solum reperitur in singulari: sz etiā in plurali ⁊ ecōuerso: vt singulus a um: vt in antep̄dicamētis vbi pbs dicit singulū eoz .i. q̄libet eorū. Item rubens est participiū p̄ntis temporis deriuatū a verbo neutrali rubeo.

Hec est scala peccatorū: p quā christ⁹ rex celorū ad se traxit omnia. Cuius forma hoc ostendit: q̄ terrarū comp̄hendit quattuor confinia.

¶ Hic autor cōmēdat sanctā crucem hystorialit̄ ⁊ figurative. Et diuidit̄ qz p̄mo facit qđ dictū est. scō amplificat illas hystorias oñdēs beneficiū nobis illatū p x̄tutē sancte crucis. Et sūt quattuor hystorie in numero. scōa ibi: Hō sunt noua. tertia ibi: Nulla sal⁹. quarta ibi: Ligna legēs. Et dicit p̄mo sic (Hec) .s. crux (est scala peccatorū) .s. p quā ascendūt in celū (p quā) .s. scalā (xp̄s) exñs (rex celorū traxit ad se oñia) .i. oñes homies redemit quantū est ex se (cuius) s. crucis (forma) .i. dispositio (ostēdit hoc) xp̄m oīa ad se traxisse in cruce (que) scz crux (comp̄hendit quattuor cōfinia) .i. plagas (terrarū. ¶ Notādum. q̄ de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

hac schala in Gen̄. dicit̄ qn̄ iacob accepit benedictionē patris ⁊ requieuit ī quodam loco habēs lapidem sub capite. vidit in somno schalā celos tangentē ⁊ angelos dn̄i ascendentes ⁊ descendentes. hec schala fuit figura sancte crucis que tetigit celos quādo xp̄s ꝑ crucē attraxit ad se om̄ia. vn̄: Cum exaltatus fuero a terra in eleuatione crucis o m̄ia trahā ad me. Itē ꝑ istam sanctā crucem xp̄s ad se traxit oīa. qđ patet ex eo. nā figura ītersectionis duarū linearū ī angulis rectis transit in infinitū ⁊ in extremitatib⁹ in quattuor ꝑtibus: vt patet in ꝓportiōib⁹ euclidis: ⁊ ergo xp̄s traxit ad se oīa: qm̄ vltra plagā mūdi non dat̄ alia plaga q̄ posset hūc quaternarium fugere. Et ergo dicūt docto. ꝙ xp̄s stetit ī cruce extēsis pedibus ⁊ brachijs ad designādū ꝙ in amplexu totū mundū vellet liberare. ¶ Pro terminis nota. schala venit a scando. Inde schalo as are: ⁊ est successiue ascendere. Inde schalatim. Itē quattuor ꝑtes mūdi dicūtur cōsinia: qꝛ īmediate vna pars tangit aliam: ⁊ ꝑ hoc innuit̄ ꝙ ꝑ totū mundū quantū ad quattuor partes inueniūtur hoīes xp̄i passione redēpti. Itē ostēdo est verbū transitiuum compositum ab ob ⁊ tendo. b in s mutando. Inde venit ostentū. i. signum. Itez comprehendo est compositū a con ⁊ prehendo qđ idem est qđ prendo.

Non sūt noua sacramēta: nec recent̄ est inuenta crucis hec religio.

¶ Hic au. incidentalit̄ declarat scđam figurā hystorialem que est bimēbris. Primo rn̄dens antipoferc. i. tacite questioni. qꝛ diceret aliq̄s īmo festa sctē crucis sūt nouiter inuenta. Rn̄det magister di. (Sacramēta. s. sctē crucis (nō sūt noua nec hec religio). i. sancta veneratio crucis est recēter). i. nouiter (inuenta.

Ista dulces aquas fecit: ꝑ hanc silex aquas iecit moysi officio.

¶ Hic declarat hoc ꝑ duas figuras veteris testamēti. Prima est (Ista) scz sancta crux (fecit aquas). s. amaras (dulces) ⁊ (ꝑ hanc) scz crucē sanctā (silex). s. existens dur⁹ lapis (iecit) id est effudit (aquas) et hoc (officio). i. ꝑ officium (moysi) ¶ Notandū circa primā hystoriaz sicut recitatur Exo. xv. ꝙ cum filij israel ambulassent tribus dieb⁹ ꝑ solitudinē et non inueniebāt aquam: Et venerunt in marath nec poterant bibere aquas de marath eo ꝙ essent amare. Et murmurauit populus contra moysen dicens: quid bibemus. At ille clamauit ad dominū: qui ostēdit ei lignum: qđ cum misisset in aquas in dulcedinē verse sunt. Et hoc tangit littera cum dicit: ista dulces aquas fecit. Sed de scđa ꝑte huius sentētie legitur: cum filij israel essent in deserto nō habentes aquas murmurabāt cōtra moysen dicentes: da nobis aquas vt bibamus. ⁊ sic moyses ⁊ frater ei⁹ orabant ad dominū vt daret eis quicq̄ de aqua. ⁊ statim dixit: tange silicem cum virga et ipsa dabit vobis aquas. moyses procedens dixit ad populum. Audite rebelles ⁊ increduli nunquid poterim⁹ haurire aquam de petra: ⁊ sic percussit petram in modum crucis. et effluxerunt aque largissime vt biberet omnis populus cum iumentis ipsorum. Unde aqua fluens de petra significat lachrymas fluentes cum deuotione de ipso code: sed per sanctam crucem intelligitur christi passio. ¶ Pro terminis nota. recenter est aduerbium qualitatis a nomine recens id est nouus. Item religio est nomen feminini generis: ⁊ idem est ꝙ reuerentia vel virtus. Silex est nomen tertie declinationis ꝑm aliquos dubij generis. Sed iacio is est idē qđ iacto: ⁊ habet ieci in preterito.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Nulla salus est in domo si non cruce munit homo superliminaria. Neq; sensit gladium nec amisit filium quisquis egit talia.

¶ Hic declarat aliā hystoriā que est bimembris di. (Nulla salus est in domo). i. homine scz quocūq; (si homo non munit) signat (supliminaria) id est frontē (cruce) scz sancta (quisquis) id ē quicūq; (egit talia). s. signando frontem suā signo sancte crucis (nec sensit gladium). i. interfectionem (nec amisit filium) ¶ Notandum circa p̄mā partem hystorie legitur q̄ cum ezechiel in visione vidit angelū habentē attramentariū circa renes suos: ⁊ signauit supliminaria ipsius dom⁹ cū figura thau. ⁊ vidit alium sequentē cum gladio ⁊ vbi nō inueniebat signa ibi homines interficiebat. ⁊ hec fuit figura sancte crucis q̄ tantā habet virtutē custodiendi q̄ nullū nocumētum potest sequi. Et per suplimīaria ⁊ p̄ figurā thau intelligit q̄ quilibet fidelis tenetur se signare cū signo crucis in fronte ꝓpter defensionē nociuorum aduenientiū: ⁊ sic frōs dicit supliminare homīs. Circa scd̄am partē nota q̄ legitur in Gene. q̄ xp̄s tēptauit abraā dicēs: īmola filiuz tuū quē diligis Isaac in holocaustum supra mōtem quē mōstrauero tibi. Abraam nolēs supsedere mādatum dñi: transiuit cuz filio ⁊ ipsum posuit sup̄ struem lignorū in modum crucis: ⁊ statim dixit filius: pater ecce ligna: vbi est victima holocausti. pater rñdit: fili mi deus ꝓuidebit sibi holocaustū: ⁊ cū extenderet gladiū angelus apparuit di. Ne extendas manus tuas in puerū eo q̄ times dominū. ⁊ sic Isaac credit virtute sctē crucis esse saluatus a gladio patris. ¶ Pro terminis nota. munio est verbum quarte coniuga. Inde munimē. i. signaculum. Item supliminare est nomē neutri generis et dicitur supior pars ianue. Et componit a sup̄ ⁊ liminare.

Ligna legens in sarepta: spem salutis est adepta paup̄ muliercula. Sine lignis fidei nec lechitus olei valet nec farinula.

¶ Hic autor declarat aliam figurā p̄ quā commēdat sanctā crucem dicens: (Paup̄ muliercula legēs) colligens (ligna in sarepta). i. in hoc loco (adepta est). i. acquisiuit (spē salutis. nec lechitus olei). i. vas (nec farinula) id est farina (valet sine lignis fidei) id est sine ligno sancte crucis. ¶ Notandum circa illam sentētiam legitur. iij. Regū. xvij. q̄ helias ꝓpter vindictaz cuiusdā regis qui ip̄m p̄sequebatur rogauit dominū vt nō plueret sup̄ terrā trib⁹ annis ⁊ mēsibus sex. Ip̄e tandē esuriēs quasi fame cōsumptus clamauit ad dominū ⁊ dixit ei dñs: surge ⁊ vade in sarepta sydoniorū ibi viduā mulierē inuenies dic vt pascat te: ⁊ surrexit helyas ⁊ cum venisset añ ciuitatē egressa ē mulier cui dixit: nūquid habes aliq̄d in domo tua ad māducādū: ⁊ illa rñdit: nō habeo dñe q̄cq̄ nisi modicū farine: quātū pugill⁹ pōt cape ⁊ parū olei q̄ vngar: ⁊ vado colligere ligna vt faciā mihi ⁊ filio meo vt comedam⁹ ⁊ moriamur. Illa aūt mlier vt dicit beat⁹ Greg. fuit vxor Jone ꝓphete quā iudei vocabāt ionā. huic aūt mulieri dixit helyas: vade fac mihi p̄mū panē subcinericiū: vt comedā ⁊ fecit mulier ⁊ dixit ꝓpheta ad eā: hydria farine ⁊ lechit⁹ olei nō minuent ī domo tua iuxta v̄bū qd̄ misit dñs p̄ ꝓphetam ad mulierē. Et hoc miraculū s̄m doctores est factum virtute duoꝝ lignorū positorū ex transuerso in modum sancte crucis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

¶ Pro terminis no. sarepta est ppriũ nomẽ silue. Sz adepta est pticipiũ ptert ti tpis a Xbo deponẽ tali adipiscor. Itẽ muliercula est diminutiuũ a noĩe mulier Lechit⁹ est nomẽ masculini ge. ꝛ dr vas in qđ infundit oleum. Itẽ farinula est diminutiuũ a noĩe far q̃si de fare nata. i. de pinguedine frumenti.

In scripturis sub figuris ista latent sed iã patent crucis beneficia.

¶ Hic autor ꝓbat hystorias recitãdo miracula q̃ facta sũt ex bñficio sancte crucis in veteri testamento dicens (Ista) scilicet iam dicta (latent) id est sunt (abscondita in scripturis) scilicet sacris (sub figuris) id est sub signis (sed beneficia). id est miracula (crucis). scilicet sancte (patent). i. manifesta sunt (iam). i. in nouo testamento. ¶ Notandũ: postq̃ autor posuit diuersas hystorias veteris testamenti in quib⁹ scz crux fuit p̃figurata iam ponit signa noui testamenti q̃ miraculose p sanctã crucẽ facta sunt ꝛ p ordinẽ recitant: ꝛ q̃ tũ ad ꝑmũ legit in cronica regũ: q̃ multi gentiles conuersi sunt ad fidẽ Xtute sancte crucis ꝛ subiecti sunt romano imperio. Et ergo circa commendationẽ sancte crucis scribit Raban⁹. In te crux sancta reges ꝛ principes fidẽ recipiũt. in te angeli sua gaudia cumulata recipiunt. in te oĩa iura sue salutis cognoscunt. in te inferi retributionẽ sue fraudis agnoscunt.

Reges credũt hostes cedũt sola cruce: xp̃o duce: vnus fugat milia. Ista suos fortiores sp facit ꝛ victores morbos sanat et languores: reprimit demonia. Dat captiuis libertatẽ: vite cõfert nouitatẽ: ad antiquã dignitatẽ crux reduxit omnia.

¶ Hic annũerat beneficia sancte crucis dicens (Reges credunt) scilz sancte cruci. ꝛ (hostes cedunt) scz illis regibus: ꝛ (vnus fugat milia sola cruce: xp̃o). s. existẽte (duce: ista) scz crux (facit semp suos). s. famulos (fortiores ꝛ victores) ꝛ crux (sanat morbos ꝛ lãguores: ꝛ reprimit). id est. depellit (demonia) ꝛ hec sãcta crux (dat libertatem captiuis:) id est: carceratis: ꝛ tũc talis liberatio vel sancta crux (cõfert nouitatẽ vite) scz spũalis: ꝛ sancta crux (reduxit omnia ad antiquã dignitatem) scz quam in primis parentib⁹ amisimus. ¶ Circa p̃mũ nota: autor dicit: hostes cedunt: hoc bene ptz in Constantino qñ debuit pugnare cõtra paganos vidit in somno figurã sancte crucis ꝛ audiuit vocẽ: hoc signũ faciet q̃ tu eris victor inimicor̃ tuorũ si firmiter credas in ip̃m. ꝛ cũ Cõstãtinus venisset ad ppl'm: tunc millenarius numer⁹ erat respectu sui exercit⁹. sed constantin⁹ feliciter credens p virtutẽ sancte crucis oĩs superauit. Ex isto est q̃ hodierna die vexillũ impatorũ habet aquilã signatã in signũ sancte crucis. Etiam littera dicit: suos facit victores. hoc bñ patuit qñ Eraclius expugnauit Cosdram ꝛ omnẽ familiã suam: qz Eraclius Xtute sancte crucis effect⁹ est victor suorũ inimicor̃. Item dauid ꝓtectus ꝛ signat⁹ signo crucis Goliã superauit. ¶ Circa tertium nota: sancta crux sanat infirmitates hoĩm: qđ iterũ patet in Constantino impatore q̃ virtute sancte crucis curat⁹ est a lepra. vñ Bern. de Xtute sancte crucis ꝓcedit oĩs fruct⁹ sanitatis ꝛ vite. Itẽ Raban⁹. tu sancta crux peccatorũ remissio: pietatis exhibitio: meritorũ augmentatio: remediũ infirmorum. ¶ Circa quartũ no. sancta crux reprimit demones. vñ Paul⁹ ad Collossenses

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

per crucē expoliauit principatus ⁊ potestates infernales. Item Cassiodo. dicit: O crux victoria xp̄i: ꝑditio dyaboli: infernoꝝ destructio: celestium reformatio: mors infideliū: vitaq; iustoꝝ. ¶ Circa quintū nota: sancta crux dat libertatē captiuis. i. peccatoribꝰ. hoc intelligit̄ q̄ peccatores capti laqueo peccatoꝝ reuocantes ad memoriā xp̄m crucifixū reficiunt̄ a iugo pctōꝝ. ¶ Circa vltimū no. autor dicit: ad antiquā dignitatē. Vñ antiqua dignitas est hereditas paradisi a qua fuimꝰ expulsi ꝑ inobedientiā Ade ⁊ eue. sed xp̄s ascendens sanctā crucem sua humanitate nobis paradisum aperuit ⁊ reformauit. ¶ Pro terminis nota: latent est v̄bū neutrale: scd̄e cōiugatiōis. Itē latito as frequentatiuū. Itē xp̄o duce sunt duo ablatī in designatōe cōsequentie positi. ⁊ duce exponit̄ ꝑticipialr̄ Itē milia apd̄ antiquos erat oīs g'. plis nūe. ⁊ tm̄ declinabat̄. ntō hi ⁊ hc ⁊ hec milia: gtō hoꝝ ⁊ haꝝ ⁊ hoꝝ miliū. Sed milia apud modernos est tm̄ neutri generis. ⁊ declinat̄: ntō hec milia: gtō hoꝝ miliū ⁊c̄. vñꝰ. In triplici genere duz milia dicta fuere. Milia signati fuit tunc data congruitati.

O crux lignū triumphale mundi vera salus vale: inter ligna nullum tale fronde flore germine.

¶ Hic autor facit exclamationem ad sanctā crucem dicēs: (O crux). s. exñs (lignū triūphale). i. victoriale (vera salꝰ mundi) scz effectiue. qꝛ attulit salutē toti mūdo (vale). i. sis salutata (nullū). s. lignū (inter ligna oīa est tale). i. tā nobile (fronde). i. in fronde (flore). i. in flore (⁊ germine). i. in germine.

Medicina xp̄iana salua sanos: egros sana: quod nō valet vis humana fit in tuo nomine

O sancta crux existens (medicina christiana). i. christionorū (salua). i. conforta (sanos ⁊ tu sana egros). i. infirmos: qꝛ hoc (quod nō valet) id est potest (humana vis). i. virtus (fit in tuo nomine) id est virtute.

Assistentes crucis laudi: cōsecrator crucis audi: atq; seruos tue crucis pꝰ hāc vitā vere lucis trāsfer ad palacia

O xp̄e scz exñs (consecrator) id est sanctificator (crucis audi). i. exaudi (assistentes) id ē astantes (laudi crucis: atq;) ꝓ et (tu transfer) id est ꝑduc: (nos seruos). i. famulos (tue crucis ad palacia). i. habitacula (vere lucis) id est vite eterne (post hanc vitam). s. temporalem.

Quos tormentis vis seruire fac tormenta non sentire: sed cū dies venit ire cōfer nobis ⁊ largire sempiterna gaudia.

Et tu fac). s. illos (non sentire) id est percipere (tormēta) id est penas infernales (quos vis seruire tormentis). i. passionibus tuis in cruce passis: (sed tu confer) id est da (⁊ largire. i. cōcede ⁊ dona (sempiterna gaudia: cū dies ire) id ē iudicij (venit). ¶ Notandū autor cōmendat sanctaz crucem in tribus. s. in fronde: flore ⁊ germine. Primo in fronde: qꝛ ſm Damasce. Lignū sancte crucis fuit radicaliter in paradiso plātatum ⁊ compositum erat ex quattuor lignis. Primū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

erat cedrinum qđ erat in pede sancte crucis. Aliud erat cypressum: & illud supposuit pylatus quando scripsit titulū. Tertiū fuit de palmis. & illud fuit trāsuersum p medium. Quartū erat de oliua. vñ. Ligna crucis palma cedrus cipressus oliua. Pes cedrus: mediū cypressus oliuaq; summū. Palmaq; transuersum fuit in crucc lignū. Cedrus designat altitudinē cōtemplatiōis. Cypressus odorē bone opinionis. Palma designat fructū iusticie. Oliua lenitatē misericordie Scđo cōmendat in floze. vñ ꝑm Nicodemū hoc lignū sctē crucis fecit flozē damnatiōis & saluatiōis. de ꝑmo floze nō laudat. s. de floze dānatiōis: de quo adā in paradiso gustauit p quē mundū damnauit. Sz de floze saluatiōis quē portauit: qñ p sanguinē xꝑi hoc lignū fuit colozatū. Et iste flos fuit de quo dr in canticis. Ego sum flos campi & liliū conuallium. Tertio cōmendat ex germine. i. rōne fructus: qz suauissimū fructū ꝓtulit scz corp⁹ xꝑi traditū in preciū totius seculi. vnde in canticis. Et fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Itē nota autor dicit: qđ nō valet vis humana: p hoc tangit xtus effectus sancte crucis de qua dicit Damasc. O speciosa crux p te euacuata est moꝛs ꝑmi parentis: & pctm̄ solutū: infern⁹ dānatus est & mund⁹ ad pristinā beatitudinis gr̄am reuocatus. Subiūgit: eris galea & scutū versus dyabolū: tu es dormientiū resurrectio: infirmoꝝ bacul⁹: virga cōuertentiū & ꝓtectio corꝑis & anime. Itē nota: qdā text⁹ habent: quos tormentis vis seuire. & tunc dr sic exponi l̄ra: O xꝑe cōforta tuos fideles q̄ ꝓpter te passionē sustinent ne in passionib⁹ & tribulationib⁹ deficere videant. Sz quidam hñt: vis seruire: tunc dr sic intelligi: O xꝑe cōserua tuos fideles q̄ seruiūt sancte cruci in hoc mundo. ¶ Pro termi. not. triumphale est nomen adiectiuū a nois triūph⁹: & dr a tris qđ est tres & phonoe son⁹ quasi triū pueroꝝ san⁹. Sz vale est xbū defectiuū neu. ge. cuius declinatio patet in alexandro. Sed vis sumitur hic p potestate. Item seuire est xbum quarte cōiugationis neutri ge. & sicat crudelit agere & habet seuiui in ꝓterito ꝓfecto. Itē largior est xbū commune habens vtranq; significationē: & habet largitus sum in ꝑterito.

Summi triūphū regis prosequamur laude: Qui celi qui terre regit sceptra inferni iure domito. Qui sese pro nobis redimendis per magnum dedit precium.

¶ Hic describit aliud canticū in quo ostendit materiā ascensionis dñi. Et diuidit in tres ptes. In prima ꝑte describit ipsius ascensionis inenarrabilem gr̄iam. In tertia applicat ea que premisit ad principalē materiā huius festi. secūda ibi: huic nomen. tertia ibi: veniq; saltum. Primo hortat nos ad laudem dei dicens: Nos (prosequamur laude). id est perfecte laudemus (triūphum) id est victoriā (regis summi) id est supremi (qui) rex (regit) id est gubernat (sceptra). i. regna (celi & terre: domito). i. refrenato & expugnato (iure). id est potestate (inferni qui) scz rex (dedit sese ꝓ magnum) id est valde magnū (precium) in ara sancte crucis (pro nobis redimendis) id est vt redimeret nos. Notandum scribit Esa. lxiiij. iste socius mihi formosus in stola sua gradiens in multitudine virtutis sue: in istis xbis ad cōmendationem huius festi tanguntur duo. Primo triumphus iesu christi passionis: cum dicit: iste socius noster formosus est. secundo tangitur inenarrabilis gloria: cū dicit: in multitudine virtutis sue. Quantū ad primū nota: q; ille terminus stola multipliciter sumitur. Primo d

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

cit ornatus sacerdotalis. Secundo est vestis alba. vnde in Apocal. Stolis albis sequunt agnum quocunq; ierit. Tertio dicit vestis solennis. vnde in epistola Hiere. Jnduit stolā iocunditatis. Quarto ponit pro anima ⁊ corpore. vnde in Apocal. Lauerunt stolas suas in sanguine agni. Quinto capit p passione. ⁊ sic capitur hic qñ angeli dixerunt admiratiue: ille socius noster formosus est in stola sua id est in passione. Quantū ad scām tunc xp̄s ascendit cum magna multitudine: quia postq; comedit cum suis discipulis transiuit in montem oliueti: ⁊ statim nubes ordinata suscepit eum. nam xp̄s est primo ab angelo nunciat⁹. post hoc natus: circumcisus: in templo presentatus: passus ⁊ resurrexit vt ascenderet ad celum ad dexterā patris qui eum misit. Et hoc declarat: quia homo per peccatum p̄mi parentis. primo est captus in vinculis diaboli. sed hora passionis ⁊ resurrectionis xp̄i liberatus est: nunc autem ductus est ad patrem celestem: vt patet etiam per prophetam qui dicit. Ascendens christus in altum captiuā duxit captiuitatem sua virtute. ¶ Pro terminis nota. prosequor est verbum deponentale tertie coniugationis compositum a pro et sequor sequeris. secutus sum. id est imitari. Item domitus a um est participium futuri temporis deriuatum a verbo domor aris. Sed redimendus est participium futuri temporis huius verbi redimor quod componitur a re ⁊ emor mutando e in i: ⁊ interponendo d. per figuram que dicit Epenthesis.

huic nomen extat conueniens iditū
Nam transiliuit oñs strennue montes colliculosq; bethel.

¶ Hic autor describit inenumerabilem gloriam ascensionis christi. Et diuidit in duas partes. Primo imponit p primum nomen deo conueniēs sibi ex virtute ascensionis.

Scdo coparat vel transfert se ad materiam principalem. Secunda ibi: saltū de celo ⁊c. Prima dicit sic (iditum) id est transiliens (est conueniens). id est competens (nomen huic) scilicet christo (nam) pro quia (transiliuit strennue) id est: viriliter transiuit (oñs montes (q;) pro et (omnes colliculos bethel) illius regionis. ¶ Notandum: Jditum fuit proprium nomen viri: qui erat potens super omnes moabiticos. de quo Jdito legit primo Regum. q; erat velocissimus et agilissimus ad currendum: Et illum interfecit Abner filius Heronis principis. et sic per excellentiam quilibet velocissimi cursus ⁊ agilis in saltando potest dici vel vocari iditum: sic etiaz xp̄s triumphator merito ⁊ rationabiliter dicit iditum: quia magnum saltum fecit: qđ attestatur p̄pheta in psalmo. a summo celo egressio eius: et occursus eius vsq; ad summū eius Item littera dicit: bethel: per hoc intelligitur hierusalem que primo vocabat solima: qđ interpretatur pax: ⁊ in tali ciuitate christus pacificauit ⁊ reconciliauit nos patri. Secūdo vocatur salem. Unde legit in Gene. q; Melchisedech rex salem: id est hierusalem vinum et panem obtulit. Tertio vocatur Lusa: ⁊ est hebraice dictum. Quarto vocatur bethel: id est domus dei. Unde legitur in Gene. quando Jacob accepit benedictionem patris: ⁊ fugeret a facie fratris sui esau requicuit in quodam loco vbi vidit in somno scalam tangentem celum: ⁊ euigilans dixit: vere dominus est in loco isto: ⁊ ego nesciebā: ⁊ vocauit nomē loci bethel. ⁊ postea in eodē loco edificatū est templū dei. Quinto vocatur helia. vnde legit de sancto Jobe q; caput sancti Jo. fuit sepultū in helia. i. in hierusalē. Sexto vocatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

hierosolyma. Ultimo vocat̄ hierusalem. ⁊ hoc nomē est sibi impositum a p̄mis edificatoribus huius ciuitatis. Itē nota dicebat̄ in littera p̄cedenti q̄ xp̄s regit sceptra celi ⁊ terre: qꝛ ipse solus est p̄nceps totius mūdi: vñ hoc est de necessitate boni ordinis q̄ semꝑ sit vnū regens: qꝛ si nō esset vnꝰ rector celi ⁊ terre: tunc esset pluralitas p̄ncipū: qd̄ est detestabile vt patet ꝑ pb̄m. xij. metaph̄. qui dicit: Entia nolūt male regi. sit ḡ vnꝰ p̄nceps. Itē etiā dicebatur ibidē: īferni iure domito: qꝛ xp̄s descēdit in infernum ⁊ ibi cōtriuit dyaboli potestatē recipiēdo animas q̄ sibi placuerūt ⁊ eiꝰ volūtatē fecerūt. vñ oēs aīe hoīm q̄ fuerūt añ aduētū xp̄i mortui fuerūt in limbo īferni: sꝫ xp̄s motꝰ miscdia de ꝑditiōe haꝝ aīaꝝ ip̄as abstulit a ptāte dyabolica. ¶ Pro termīs no. cōueniēs ponit̄ hic ꝓ rōnabilit̄: ⁊ est nomē adiectiuum. Itē extat est verbum neutrale. ⁊ exponit̄ hic ꝓ est. Scd̄o modo significat apparere. inde venit exta ⁊ sunt intestina homīs. Itē iditū est ꝓprium nomē viri qui fortiter sciuit saltare: ⁊ est masculini gn̄is ⁊ indeclinabile. Transsiliuit est v̄bū quarte cōiugatiōis ⁊ cōponitur a trans ⁊ salio. Itē bethel est ꝓprium nomē ciuitatis feminini generis et indeclinabile.

Saltum de celo dedit in virginalem ventrē: inde in pelagꝰ seculi. Postq̄ illud suo mitigauit potētatu tetras flegetontis assilijt tenebras.

¶ Hic autor egredit̄ ad verā materiā huiꝰ festi ostendens q̄t modis xp̄s saltauit dicēs: xp̄s (dedit). i. fecit (saltuꝫ). i. descensum (in virginalem vētrem). i. vterū b. marie virginis (inde) id est postea xp̄s dedit saltū (in pelagꝰ) id est mare (seculi). i. huius mūdi (postq̄ mitigauit). i. pacificauit ⁊ cōpescuit (illud). s. pelagus huiꝰ mūdi (suo potentatu). i. ꝑ suā potentiā (ip̄e assilijt). i. saltauit (tetras). i. obscuras tenebras (flegetontis). i. inferni.

Principis illiꝰ disturbato imperio. Maniplis plurimis inde erutis mūdum illustrat suo iubare. Captiuitatemq̄ detentā inibi victor duxit secū Et rediuiuū iam suis se prebuit seruis ⁊ amicis.

¶ Et ip̄e xp̄s) disturbato). i. destructo (imperio). i. ptāte (prīcipis illiꝰ). s. inferni (erutis). i. liberat (plurimis maniplis). i. multis suis seruis (inde). i. de īferno (illustrat). i. illuminat ⁊ letificat (mūdū suo iubare). i. splēdore. s. sue resurrectiōis (q̄) ꝓ et. s. xp̄s existēs (victor duxit secum captiuitatē detentā). i. captiuā (inibi). i. in inferno scꝫ sanctos p̄res q̄ in inferno erāt captiui (⁊) scꝫ xp̄s (p̄buit) id est ostendit (se iā rediuiuum). i. iterū viuū ⁊ a mortuis resurgentē (suis seruis et amicis) supple suis. ¶ Notandū diceret q̄s quare xp̄s nō statim ascēdit post resurrectionē: sed ꝑ quadraginta dies expectauit. Rñdet̄ q̄ huiꝰ triplex est ratio. Primo ꝓpter certitudinē resurrectiōis: qꝛ ad verā resurrectionē requiruntur plures dies: qꝛ difficilius erat ꝓbare veritatē resurrectionis q̄ passiōis: quia a primo die vsq̄ ad tertiū ꝓbatur passio. Scd̄o ꝓpter aplorū ⁊ discipulorum consolationē: quia ꝑ ipsiꝰ passionē grauiter fuerūt turbati. Tertio ꝓpter mysticam significationē: qꝛ sicut. xl. dies ieiunauit ⁊. xl. horis iacuit in sepulchro: sic ⁊ post xl. dies ascendit in celū: vt ꝑ hoc daret̄ intelligi q̄ cōsolatiōes diuine comparā-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

tur ad tribulatiões: sicut dies ad horã ⁊ annus ad diem. Item sciendũ quereret aliquis qualiter ascẽdit xp̃s. Respondet ꝙ xp̃s ascendit nec tentus nec cõtẽt⁹: sed ꝓprijs viribus. vñ Joh. Nemo ascendit in celũ. s. ꝓpria virtute nisi qui descendit. Scdo ascendit manifeste: vñ in actib⁹ apo. videntib⁹ illis eleuatus est. Tertio ascendit letant. vñ ps̃. ascendit de⁹ in iubilo ⁊c̃. Quarto ascendit velociter. vñ Ps̃. Exultauit vt gigas ad currẽdũ viam ⁊c̃. Itẽ not. de loco in quo ascendit xp̃s. dicit ꝙ ascendit in mõte oliueti versus bethaniam quo discipulos ire precepit: nã in ipsius ascẽsionis die bis apparuit. semel. xj. discipulis comedentibus in cenaculo: cũ igit comedissent ⁊ precepisset eis vt in montem oliueti versus bethaniã irent: ibi iterũ eis apparuit ⁊ eleuatis manib⁹ benedixit eis: ⁊ coram oculis eoꝝ in celũ ascendit. Itẽ no. quare xp̃s ascendit. Dic ꝙ huius sunt plures cause. Prima est vtilitas. vt in euãge. Nisi ego abiero paraclit⁹ nõ veniet. Scda est maior cognitio dei. vnde in euangelio. Si diligeretis me ⁊c̃. Tertia est meritum dei. Quarta est securitas nostra: quia ideo ascendit vt noster aduocatus fieret apud patrem. Quinta propter dignitatem nostram. vnde angeli videntes nostram humanam naturam exaltari ad dexterã patris prohibuerunt se ab hoĩbus adorari. vñ Apoc. xix. Cecidi ad pedes ei⁹ vt adorarez eum. ⁊ dixit angel⁹. vide ne feceris: seruus tu⁹ ⁊ fratrum tuorũ ego sum. Sexta causa est ianue celestis aptio: sicut em̃ prius aperuit ianuã inferni: sic eodẽ modo ianuã paradysi. ¶ Itẽ no. quereret q̃s cũ quib⁹ ascendit xp̃s in celũ. Rñdetur ꝙ christus ascẽdit cũ captiuitate quã ipse liberauit de inferno. vñ Ps̃. Ascẽdit deus in iubilatiõe: captiuã duxit captiuitatẽ. Scdo ascendit cum multis corporibus ⁊ animabus que secũ surrexerũt. vñ in euãge. Multa corpora sanctorũ surrexerũt que visa sũt in sancta ciuitate ⁊ postea cum xp̃o ascenderũt. Tertio ascẽdit cũ multitudine angelorũ. Unde tres questiões facte fuerũt ab angelis ĩ ascẽsione: ⁊ hoc ꝟm triplicẽ hierarchiã. Primã questionẽ fecerunt minores angeli ipsis maiorib⁹ dicẽtes: Quis est iste qui venit de edom tinctis vestib⁹ de bosra. Huic qõni respõdet dñs: ego sum qui loquor iusticiã ⁊ iudicium in redemptiõe humani gñis. Secundã questionẽ fecerũt supremi angeli ad xp̃m: quare rubrũ est indumentũ tuũ. Et iteꝝ respõdit dñs. torcular calcaui solus. Tertia questio fuit ipsorũ angeloꝝ de trib⁹ hierarchijs qui dixerũt mutuo: q̃s est iste rex glorie respondit dñs: domin⁹ virtutũ ipse est rex glorie. deinde om̃es angeli respõdebant. hic est candidus q̃ nec habuit speciẽ neqꝫ decorẽ: hic est qui infirmus ĩ regno: fortis in spolio: armat⁹ in prelio: spretus in morte: pulcher in resurrectiõe: rubicũdus in cruce: clarus in celo: strennu⁹ in nouissimo iudicio. ¶ Pro terminis no. pelagus est nomẽ neutri gñis: scde decli. ⁊ dicit a pello is: qꝛ pellit littora fluctibus suis: ⁊ ponit hic ꝓ tribulatiõibus hui⁹ mũdi: vñ bene dicit ꝙ xp̃s saltauit in mare mũdi: qꝛ xp̃s nunq̃ habuit bonũ diẽ in terris: sꝫ semꝑ vixit pauper: nõ em̃ habuit ꝓpria bona. ¶ Itẽ no. teter tra trũ est nomẽ adiectiuum ⁊ ẽ idem qd obscur⁹ a um. Itẽ flegeton dr fluui⁹ inferni vt patet in cornuto: ⁊ dr flegeton grece qd est ardere latine: ⁊ in ipso puniũtur illi qui ardẽt in amore huius mũdi. Unde quinqꝫ sũt pene ĩfernales. vñ Stix odiũ. flegetõ ardẽs obliuio letes. Cochitus luct⁹ archirõ sonat absqꝫ salute. Sed disturbato imperio sunt ablatiui positi in designatiõe ꝯñe. ⁊ disturbat⁹ ẽ partici. a verbo disturbor aris. Item assilijt componit ab ad ⁊ salio. Item plurimus a um est suꝑlatiuus huius nominis mult⁹. Itẽ erutis est parti. p̃teriti temꝑis decomposite figure ab eruo eris. Item inibi ꝑ se est aduerbiũ loci. Sed in p̃senti ponitur nominaliter: quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

dictiones indeclinabiles p additionem prepositionum nominantur.

Deniq; saltum dederat hodie maximũ nubes poloſq; cursu ꝑpeti transuolans. Celebret ergo popul⁹ hunc diem credulus: cuius morbida iditũ corpora in semetipso altis sedibus celi inuexit dei filius.

¶ Hic autor declarat secundũ saltum qui fuit ad vitam eternam: seu applicat ea q̃ dicta sunt ad materiã ꝓncipalẽ huius festi. Et diuiditur in duo. Primo facit qđ dictum ẽ. Secundo dirigit petitionem ad christũ. ſcđa ibi: Jam iditũ. dicẽs: (Deniq;) .i. postremo vel vltimo ſcz xp̃s (dederat) id fecerat (hodie) .i. hac die ascensionis (maximũ saltum trãſuolans) .i. ꝓuolans (nubes. q;) ꝑ et (polos) .i. celos (prepeti cursu) .i. veloci (ergo popul⁹) id est tota multitudo fidelium existens (credulus) .ſ. xp̃o) celebret) .i. honoret (hũc dić ascensionis (cui⁹) ſcz ppli (morbida) .i. maculata (corpora) .i. corporeã naturã filius dei existẽs (iditum) id est trãſiliens (inuexit) .i. induxit (altis sedibus celi in semetipso.)

Et tremẽs iudicẽ expectat affuturũ vt duo ãgeli fratres docuerũt. Qui iesus a vobis assumpt⁹ est in celum iterũ veniet vt vidistis eum.

(Et) ſcz populus (tremẽs expectat affuturũ) .i. venturus (iudicẽ) .ſ. filium dei (vt) ꝑ sicut (duo angeli docuerunt fratres) .i. apl̃os .ſ. dicentes eis (iesus q̃ assumpt⁹ est a vobis) ſcz apl̃is (in celum veniet iterꝝ) .i. in nouissimo die (vt) sicut (vidistis eũ) ſcz euntem in celum. ¶ Notandũ diceret quis an xp̃o fuit conueniens in celum ascendere. Rñdetur q; sic. vñ xp̃s ascendit multiplicit. Primo ꝓpter quiescere post laborẽ quo erat fatigatus. Scđo ad intercedendũ ꝑ amicis ꝑ quibus vtiliter laborauit. vñ Bern̄. Securũ accessum habes o homo ad deum vbi habes filium mediatorẽ matrẽ intercedentem: filius ostẽdit patri latus ⁊ vulnera: mater ostendit filio ⁊ patri pect⁹ ⁊ vbera: nulla potest esse repulsio vbi sunt tot amoris indicia. Tertio ad cõquerẽdum de inimicis ꝑ quib⁹ inutiliter laborauit. vñ Esai. Jnuanũ laborauí ⁊c. Quarto vt nobis locum ꝓpararet. vñ Johã. Vado parare vobis locũ. Jtem Aug̃. dicit: para. quid paras. Quinto ascendit ꝓpter nostrã dignitatem: q; magna dignitas est vbi humana natura vsq; ad dexterã dei est exaltata. Sexto vt spiritumsanctũ nobis emitteret. Unde in euange. Nisi ego abiero paraclitus nõ veniet. Jtẽ sciendum xp̃s in eius ascensione penetrauit oẽs celos. vt dicit apl̃s. Absq; oñi scissura ⁊ diuisione celorũ ⁊ spherarũ xp̃s elevatus est: quia hoc possunt facere corpora glorificata. Jtem Grego: ille qui descendit in sinum matris ascendit sup̃ omnes celos. ¶ Pro terminis nota. Deniq; est aduerbiũ affirmandi: ⁊ exponitur ꝑ certe: vel potest dici q; sit aduerbium temporis. ⁊ potest exponi ꝑ ly vltimo. Jtem prepes est nomen adiectiuum .i. velox. ⁊ dicitur q̃si pre alijs habes pedes: q; velox habet pedes ante tardum. Jtẽ inuehо .i. induco: ⁊ est verbum transitiuum. Jtẽ affuturus est participiũ deriuatum ab antiquo verbo affuo. qđ cõponitur ab ad et fuo. vnde ꝑm antiquos fuo est verbum substantiuum a quo nunc sum accommodat preteritum fui.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Jam iditum nostrū vocibus sedulis omnes implorem⁹. Ut a dextris patris q̄ sedet spiritū mittat nobis sanctum. In fine seculi ipse quoq; semp sit nobiscū.

¶ Hic au. virgit quandā petitionē ad xp̄m di. Nos (oēs implorem⁹). i. rogem⁹ (iam) id est in p̄nti mūdo (nostrum iditum). i. saluatorē christum (sedulis vocib⁹). i. frequētibus orōnib⁹ (vt) scz ipe (q̄ sedet a dextris p̄ris mittat nobis spm̄sctm̄. quoq;) p et (ipse) scz xp̄s (sit semp nobiscū in fine seculi. i. vsq; ad finē seculi post hāc vitam.

¶ Notandū. littera dicit a dextris patris: diceret q̄s: tm̄ de⁹ pater est spūs: ⁊ spiritus est sine omni dim̄sione ⁊ corporeitate. vñ ōr in euāge. Spūs carnē ⁊ ossa nō habet: quō tunc sedet ad dextrā patris. Rn̄detur q; sedere ad dexterā dei patris intelligit̄ duplicit̄. Primo. i. esse in potioribus donis dei p̄ris ſm humanitatem: ⁊ sic vtroq; mō sedet ad dexterā patris ſm ambas naturas. s. deitatis et humanitatis. Vñ beatus Aug⁹. in quondā sermone dicit: q; xp̄s carnaliter sedet ad dexterā patris: dānati autē ad sinistrā in futuro iudicio. Sancti autez in eterna beatitudine oīm̄es sūt in dextera: q; ibi nulla est obliquitas nec aliqua miseria. Scō intelligit̄ ſm naturā deitatis: quia fili⁹ est equalis patri in diuina natura. Vñ in symbolo Athanasij. Equalis patri ſm diuinitatem. ¶ Item sciēdum. si diceret quis. vtrū xp̄s post ascensionem sit in celo empireo per modū stātis vel sedentis. Primum patet de sancto stephano. vbi dicit: Video celos apertos ⁊ iesum statem a dextris ⁊c̄. Secundū patet in symbolo. Sedet ad dexterā dei patris. Respondetur per distinctiōem: quia vel loquimur ſm sensū mysticū qui significat res. tunc bene conceditur vtrūq; ſm diuersas metaphoras. Christus eī̄ dicitur stare quādo paratus est prestare auxiliū suis: ⁊ ita apparuit beato Stephano agonisanti. Et dicit̄ sedere: q; regnat in pace ineffabili. Hoc etiā intelligitur de mēbris. vñ Esa. Sedebit popul⁹ me⁹ in puluere pacis: in tabernaculo fiducie. ⁊ in requie sempiterna. Sed si loquimur ſm sensum litteralem: tunc nō est nobis determinatum qualr christus sit sin celo. Sed certuz est si placet sibi stare stat: si sedere sedet. ¶ Item nota cum christus ascendit locatus est ad dexteram dei patris. vnde Ps̄. Sede a dextris meis. non q; spiritussanct⁹ tm̄ procedat a patre: sed etiā a filio. ¶ Item nota. ex ista lr̄a. in fine seculi. patet error philosophorum qui dicunt mundum non habere principium neq; finem: quod est falsum: quia si sic tunc non esset dies vltimi iudicij.

¶ Pro terminis nota. q; dextera ponitur hic substantiue: ⁊ dicitur quasi stans extra. Item sedulus sedula sedulum dicitur quasi frequens. ⁊ est nomen adiectiuum. Inde venit sedule aduerbium. Item spiritus dicitur quasi spirans thus. id est gratiam. Sed nobiscum est aduerbium psonalis significationis.

Sancti spiritus assit nobis gratia. Que corda nostra sibi faciat habitaculum. Expulsis inde cūctis vicijs spiritalibus.

¶ Postq; au. in p̄cedēti sequētia determinauit materiā ascensionis dñi: in qua docuit spiritūsanctū fuisse p̄missū: hic iaz exequitur effectum promissionis describens diuinam naturam spūssancti dicēs: (Hr̄a) id est benignitas (sctūspiritus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

assit).i.dignetur adesse(nobis).s.hoĩbus(que)scz grã(faciat corda nostra).i. mentes(habitaculũ).i.habitationẽ(sibi expulsis).i.remotis(inde).i.a cordibus nostris(cunctis vicijs spiritalibus)id est om̃ibus peccatis.

Spiritus alme illustrator hominuz. Horridas nr̃e mẽtis purga tenebras

¶ O(alme).i.sãcte(spũs).s. existẽs (illustrator) .i.illuminator(hoĩm)quia tu es ignis illuminãs.tu(purga).i.illumina(horridas tenebras).i.ignorãtias(mentis nostre)id est. intellect⁹ nostri.

Amator sancte sensatoruz semper cogitatuũ. Infunde vnctionẽ tuã clemens nostris sensibus.

¶ O (sancte amator sensatorum cogitatuũ).i.sapientum meditationũ(infũde clemẽs) i.clementer(tuã vnctionem) i.grãm (nostris sensibus) .s. exterioribus. ¶ Notandũ p̃mo:scribitur Sap̃.j.Spũs dñi repleuit orbẽ terrarũ. In quibus x bis duo considerantur.p̃mo spũssancti indesinẽs gratia.cum d̃r:spũs dñi. Scd̃o magnifica potentia eiusdem spũs.cũ dicit̃: repleuit orbẽ terrarum. Quantũ ad primũ dignus est ad inuocãdum:sz quantũ ad scd̃m potẽs est ad miracula faciendum.

¶ Circa p̃mũ no. iste terminus spũs in sacra scriptura diuersimode accipit̃ seu exponitur. Primo ponit̃ ꝓ iudicio recte rõnis.vñ Apl̃s ad Gal̃. Spũs concupiscit aduersus carnem.i.iudiciũ recte rõnis laborat cõtra concupiscentiã carnalem. Scd̃o exponit̃ ꝓ spũali intelligẽtia sacre scripture.vñ.ij.Corin.iij. Littera occidit spũs autez viuificat. Tertio exponit̃ ꝓ anima.vñ Gen̄.vij. Ex omni carne habẽte spiritum ingressi sunt in archam Noe.spm̃.i. animã. Quarto ponitur seu accipit̃ ꝓ ira.vñ Ps̃. In spũ vehemẽti cõteres naues. Quinto ponitur ꝓ superbia.vñ in euãge.Matth̃.v. Beati paupes spũ. Sexto ponitur ꝓ dyabolo.vñ in euãge.Luc.xj.Cũ immundus spũs exierit ab homĩe ⁊c̃. Septimo ponitur ꝓ vita:vñ in Job. Spũs me⁹ attenuabitur. Alio modo exponitur ꝓ vento.vñ in Exo. Uidit moyses spiritũ aquilonis flantẽ ꝑ medium. Alio mõ exponit̃ ꝓ homĩe.vñ Ps̃. Recordat⁹ est:qꝛ caro sumus spũs vadens ⁊ nõ rediens. Ultimo exponit̃ ꝓ essentia diuina siue ꝓ gratia que a patre ⁊ filio ꝓcedit: et sic sumitur in symbolo Athanasij.vbi dicit̃: Qualis pat̃ talis filius:talis spiritussanctus.⁊ sic etiam sumit̃ hic. ¶ Circa scd̃m no.diuina bonitas repleuit orbem terrarum:qꝛ in principio creatiõis mundi deus vidit cuncta que fecerat: ⁊ erant valde bona:nã deus creauit seu ꝯfirmauit om̃ia sub rõne boni:quia nihil est qd̃ potest subterfugere rõnem entis:eo ꝙ bonũ ⁊ ens cõuertuntur. ¶ Item nota.littera dicit gratia. Unde nota ille termin⁹ gratia capitur triplicit̃.s.communiter: ꝓprie ⁊ ꝓprijssime. Primo dicit̃ adiutoriũ dei creature gratis impẽsum:sine qua gr̃a nulla creatura põt quicq̃ facere:nec in suo esse durare. Scd̃o capitur ꝓprie:⁊ sic dicit̃ donũ quo aliquis se preparat ad suscipiendum spiritũ sanctum.⁊ illi⁹ gratie interest reuocare liberũ arbitrium a malo faciendo bonũ Tertio capitur ꝓprijssime:⁊ dicit̃ quasi gratũ faciẽs. ⁊ sic dicit̃ donum dei datum alicui ab intra ad merendum regna celestia:sine qua gratia nemo põt mereri nec in bono ꝓficere:nec ad gloriã ꝑuenire. ¶ Item nota s̃m apostolum ad Corinth̃. Corda hominum sunt habitaculũ spiritussancti.s̃m ꝙ dicit. Nescitis ꝙ corda vestra sunt templũ spiritussancti. Et alibi. Nescitis quia spũssanct⁹ habitat in vobis.cũ ergo corda nostra sint habitacula spiritussancti:ideo digne pe

petimus vt expulsis nostris vicijs faciet nostrū habitaculū dignum ad receptionem gratie spūssancti: que nō habitat in corde subdito peccatis. vt dr Sap̄. j. Item nota. autor petit spiritumsanctū vt purget omnia vicia. Ubi nota sicut virtutes sunt duplices: quedā corporales: vt fortitudo temperantia ꝛc̄. que alio nomine morales dicūtur: ꝛ quedā sunt virtutes spirituales seu intellectuales: sicut sapientia seu prudentia ꝛc̄. Sic ꝑ oppositum duplices sunt iniquitates ꝛ vicia: que opponunt istis. Quedam sunt vicia corporalia: vt incontinētia: intemperātia ꝛc̄. ꝛ ista opponuntur virtutib⁹ corporalibus. Et quedā sunt spiritualia que opponuntur virtutibus spiritualib⁹: sicut imprudentia: insipientia: cōcupiscētia et superbia. Modo autor in littera petit ꝙ spiritussanctus purget nos a vicijs spūalib⁹: qr talia hominē maxīe coinquinant: cū ista vicia progrediantur ex intētione mentis. nō eīm qđ ingreditur ventrē coinquinat animam: sed qđ procedit ex corde: id est prava intentione coinquinat animā. Marci. vij. ¶ Item no. littera dicit: amator. vnde spūssanctus dicit amator tribus modis. Primo effectiue: quia efficit nos sua gratia diligere deū ꝛ proximum. Scō formaliter ꝛ exēplariter: quia ꝑ ipsum diligim⁹ deum ꝛ ꝓximum. Tertio per modum inherentie: quia inheret anime rōnali cui inducet donum quo ipsa anima diligit deum. ¶ Pro terminis no. assit est verbum neutrū. compositus ab ad ꝛ sum. mutando d in s. ꝛ caret supinis. Itē expulsus est participium decompositе figure ab illo verbo expello. Itē clemens est nomen. ꝛ exponitur hic aduerbialiter.

Tu purificator omnium flagitiorū spiritus. Purifica nostri oculum interioris hominis. Ut videri suprēmus genitor possit a nobis. Mundi cordis quē soli cernere possunt oculi

¶ Hec est secūda pars huius sequētie. in quo autor inuocat spiritū sanctum amplificando materiam huius petitionis dicēs. O (spiritus) scz sancte supple tu existēs (purificator) id mūdator (omnium flagitiorum) id est omnium peccatorum que sunt macule anime. tu (purifica) id est mūda (oculum). i. intellectum (nostri interioris hominis) id est anime nostre (vt suprēmus genitor). i. pater celestis (possit videri a nobis. quē) scz genitorem (soli oculi mūdi cordis possunt cernere). i. videre. ¶ Notandum homo dicit habere duplicem oculum. s. interiorem ꝛ exteriorem. Per interiorem discernimus verū a falso: ꝛ ille oculus dr cognitio rationalis: que non potest percipi sensu exteriori: quanto ipsa plus dirigitur in deū tanto magis obscuratur. Sed ꝑ oculum exteriorē cognoscim⁹ res perceptibiles visu: ꝛ ergo petimus puritatē ipsius intellectus: per quem videm⁹ absentia tanꝙ presentia: et ergo dicit beatus Tho. Nos viatores cognoscimus deū tanꝙ in speculo trinitatis. Unde ad istū oculum requirit cor mundum: qr cor mundum seu positum in vmbra. i. in peccatis nō potest contemplari nec cognoscere deum suū. Scō nota ꝙ materia presentis sequētie est de missione spūssancti: videamus ergo quot modis spūssanctus missus est. Unde sciendum. ꝙ spiritussanctus mittitur duobus modis. s. visibiliter ꝛ inuisibiliter. Inuisibiliter cum mentibus castis infunditur. Uisibiliter cū aliquo signo visibili demonstratur. De primo dicit in cuāgelio Joh. Spiritus vbi vult spirat. Juxta hoc dicit Bernū. ꝙ ꝑ oculum nō introibit: quia nō est coloratus neq; ꝑ aures: quia non insonuit: neq; per os: quia sceri nō cōmiscetur: nec per fauces: quia nec bibendo nec edendo cōsumitur: nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

per tactū corporis: quia palpabilis non est. Quereres ergo: cū ita inuestigabiles sint vie ei⁹ vnde illū cognoscemus. Dico q ex motu cordis intelligimus ꝓsentiā eius. ¶ Pro scdo sciendum q spūssanctus visus est seu missus in quadruplici specie visibili ad missiōis inuisibilis aliqualē demōstrationē. Fuit eñ ꝓmo missus in spē columbe sup xp̄m baptisatū Lu. iiij. ⁊ Joh. j. ad innuēdū baptismi fecunditatem ⁊ baptisantis simplicitatē. Est enim columba auis simplex ⁊ fecūda: ⁊ hec sunt in baptismo virtute spiritussancti. ¶ Scdo fuit missus in specie nubis lucide sup transfiguratū Math. xvij. Adhuc eo loquēte: ecce nubes lucida obumbrauit eos. ad innuendū saluandorum subtilitatem ⁊ salutis eterne claritatem: ⁊ he due missiones visibiles fuerūt añ christi passionem. ¶ Tertio fuit missus in specie flatus sup primos pastores ecclesie. Joh. xx. quādo christus insflauit ⁊ dixit: Accipite spiritūsanctum. ad innuendum prelatorum dignitatez ⁊ prelationis ecclesiastice leuitatē: ⁊ hoc fuit post christi resurrectionem: ante ta⁹ men ei⁹ ascensionem. ¶ Quarto fuit missus in specie ignee lingue: sicut dicitur Actu. ij. Apparuerūt apostolis dispartite lingue tanq̄ ignis. ¶ Pro terminis nota. flagitium idem est qđ peccatum nomē neutri generis scde declinationis. Item interior est nomē comparatiui gradus cōmunis generis ab aduerbio intra. Item suprem⁹ est superlatiuus huius aduerbij supra. Item possum est verbum neutrale iuconsequentis coniugationis: ⁊ deriuatur a potis ⁊ sum. Itē cernere est verbum trasitiuum: ⁊ habet ab hoc verbo video accommodatum preteritum scz vidi.

Quando machinā per verbum suū fecit deus celi ⁊ terre mariū. Tu super aquas foturus eas numen tuum expandisti spiritus.

¶ Hic au. describit virtutem spiritussancti dicens: O sancte spiritus (tu expandisti numen tuum). i. diuinitatem et virtutem tuam (super aquas foturus). i. refecturus (eas) scz aquas (quando deus) scz pater (fecit machinam). i. fabricam (celi terre ⁊ marium). i. aquarum (p verbum suum). i. filium. dei.

Tu animabus viuificandis aquas fecundas. Tu aspirando das spiritales esse homines.

(Tu) sancte spiritus (fecundas). i. fructificas (aquas). i. baptismatis (animabus viuificandis. i. renascendis scz ad vitam gratie. Et (tu das). i. facis (homines esse spiritales aspirādo) id est gratiam infundendo.

Tu diuisum per linguas mundz ⁊ ritus adunasti domine. Idolatras ad cultum dei reuocas magistrorz optime.

¶ O (domine) sancte spiritus tu adunasti). i. in vnum congregati (mundum diuisum) id est distinctū (per linguas) per idiomata (⁊ ritus) id est consuetudines. O sancte spiritus (optime magistrorum) tu (reuocas idolatras) id est idola colentes (ad cultum). i. seruitium (dei) ¶ Notandum in littera tangūtur quattuor. Primo tangitur opus creationis totius mūdi. cū dicitur: fecit. Scdo

tangitur vtilitas baptismatis: cuz dicit: aquas fecundas. Tertio fidei adunatio cum dicitur adunasti. Quarto errantium informatio: cum dicit reuocas.

¶ Circa primũ no. legitur p̃mo Gen̄. In pr̃icipio creauit deus celum ⁊ terram per hoc verbum fiat. vnde Bern̄. Hoc verbum fiat est magne virtutis: quia cũ illo verbo omnia creata sũt: similiter tota terra est repleta. vnde Ps̄. Replebit maiestate ei⁹ om̄is terra fiat fiat. Et illud verbũ fiat excellenter attribuit bea te virgini. Primo in aure ꝑ angelicam salutationẽ. Scd̄o in corde per fidei ad herentiam. Tertio in ore per confessionem. Quarto in ventre per incarnatio nem. Quinto in brachijs per oblationem. ⁊ omnia ista fiebant cum charitate. De scd̄o legitur etiam Gen̄. p̃mo. vbi dicitur: Spiritus autem domini fereba tur super aquas. qd̄ sic exponitur (spiritus domini) id est intentio vel voluntas domini (ferebatur super aquas) id est super congeriem elemẽtorum: sicut volũ tas artificis super materiam quam formare ⁊ ornare intendit. Sed quidam do ctores hanc ꝓpositionem sic exponunt (super aquas) id est super diuinam poten tiam in qua spiritussanctus est equalis patri ⁊ filio. ⁊ hoc dicunt ex isto: quia an te creationem mũdi nec erat aqua substantialis nec elemẽtalis. Ex illo ḡ moue tur dubium vbi deus fuit ante creationẽ mundi quãdo nihil erat. s. neqꝫ temp⁹ neqꝫ locus. Et hoc soluitur in his versibus. Dic vbi tunc esset cum preter eum nihil esset. Tunc vbi nunc in se: quia sic sibi sufficit esse. Item in euangelio. Jo han. scribitur. Oportet vos nasci denuo. ⁊ hec natiuitas fit per aquam ⁊ spiri tumsanctum. De tertio legitur Act̄. ij. Cum complerentur dies penthecostes erant om̄es discipuli in eodem loco: ⁊ factus est repente de celo sonus tanq̄ ad uenientis spiritus vehementis ⁊ repleuit totam domũ vbi erant sedentes. De quarto nota. qꝫ spiritussanctus potens est gratiam suam hominibus infundere et ad fidem reuocare: nã virtus ei⁹ est efficax ⁊ penetrabilior omni gladio. Un ad Heb̄. iiij. Uiuus est enim sermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior om̄i gladio anci piti. Et prima ad Corinth̄. xij. Nemo potest dicere dominus iesus. s. vere ita ꝙ iesus sit dominus ipsius ⁊ ipse seruus: nisi in spiritusancto. supple ipsum inhabi tante per gratiam. ¶ Sciendũ pro terminis. numen idem est qd̄ spiritus: ⁊ est nomen neutri generis. Item viuificandus est participiũ futuri temporis illius verbi viuificor. Item foturus est participium futuri temporis a foueo es. Sed idolatra est nomen cõis generis. ⁊ d̄r a noĩe idolũ li. ⁊ est aliq̄s seruiens idolis.

Ergo nos supplicãtes tibi exaudi ꝓ picius sanctespiritus. Sine quo pre ces omnes casse creduntur ⁊ indigne dei auribus.

¶ Hic autor dirigit petiones ad spiritũsanctum. ⁊ primo fa cit hoc. Scd̄o ostendit quib⁹ miraculis presens festum est confirmatum. ibi: tu qui om nium. dicens: Ex quo ita est ꝙ tu sanctespiritus tam mira biles operatiões efficis (ergo o sctẽspũs tu exaudi ꝓpici⁹). i. clemẽter (nos supplicãtes tibi). i. te humil̄r ĩuo cantes (sine q̄). s. spũsctõ (oẽs p̃ces). i. orõnes (credunt̄). s. esse (casse). i. vane (⁊ indigne aurib⁹ dei) ¶ Notãdũ oẽs orões dicunt̄ casse ⁊ inutiles sine grã spi ritussancti. Cui⁹ rõ ẽ: qꝛ spũssctũs est vera charitas q̄ diffusa ẽ in cordib⁹ nostris ꝑ spiritũsctm̄: sꝫ sine charitate nullũ opus placet deo. Si ḡ nullũ op⁹ placet si ne charitate deo. merito sine spũsctõ q̄ vera charitas ẽ: nõ placebũt. Itẽ quere ret q̄s. qua die spũssctũs missus est. Respõdet̄ ꝙ in quĩquagesima die. Et ꝑ hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

dak intelligi q tria bona cū ipso venerūt. s. legis perfectio: eterna remuneratio ⁊ peccatoꝝ remissio. De primo dicit glo. A quinquagesimo die agni immolati descēdit spūssanct⁹ in igne. De scō dicit ibidē. Sicut q̄nquagesimo die post resurrectionē quersat⁹ est cū discipulis: ita p q̄nquagesimū diē qua spūs dabak. de narius eterne remuneratiōis exprimik. De tertio dicit glo. ibidē. Jdeo q̄nquagesimo die spūssanct⁹ missus est: qz indulgentie fiunt in anno iubilatiōis: ⁊ sic p spm̄sanctū peccata dimittunk: pctōres ad patriā reuocank: hereditas amissa redditur: ⁊ a iugo seruitutis liberank. Jtem nota: ppicius est aduerbiū qualitatis. Sz cassus a um: idem est qđ inutilis:

Tu qui omniū seculorū sanctos tui numinis docuisti instictu amplectēdo spūs: Jpse hodie aplos christi donans munere insolito et cunctis inaudito seculis. Hunc diem glorioſuz feciſti.

¶ Hic autor oñdit quib⁹ miraculis hoc festū sit cōsecratuz dicens: O sctē spūs (tu q̄ docuisti sanctos oīm seculoꝝ). i. ab initio seculi (instinctu) id ē inspiratione (tui numinis). i. Xtutis (amplectendo). i. per gratiam circūdando. tu (ipe) scz es (donās). i. remunerās (hodie). i. in die pēthecostes (aplos christi insoliro). i. inid est ab omnibus temporib⁹ ⁊ gentib⁹: quia dedit apostolis nouū modū loquendi. Consequenter cōmendat diem penthecostes dicens: tu sancte spiritus (fecisti hunc diem) scz penthecostes (glorioſum) id est decorum. ¶ Notandum spiritussanctus dedit hominib⁹ septem dona que Ysaias enumerat cap̄. xj. vbi magno desiderio prophetisauit aduentum christi dicens: Egrediek virga de radice yesse: ⁊ flos de radice eius ascendet: ⁊ super eum requiesset spūs dñi: spūs sapientie ⁊ intellectus: spiritus consilij ⁊ fortitudinis: spiritus sapientie ⁊ pietatis: ⁊ replebit eum spiritus timoris dñi. Hec sunt septem dona que in veteri testamento data sunt patribus solūmodo in verbis: sed data sunt apostolis in vera missione. Jtem sciendū q̄ spiritussanctus plnribus de causis missus est: que cause comprehendunk in Johanne. xuij. Paraclytus spiritussanctus quem mittet pater in nomine meo: ipse vos docebit omnia. Primo ad consolandū nos et infirmos adiuuandū: quod notak cum dicik: paraclitus. Secundo ad vinificandum mortuos: quod notatur cum dicik: spirit⁹: quia per spiritum viuificamur. Unde Ezechiek. xxxvij. cap̄. Ossa arida audite verbum domini: ⁊ ego mittam in vos spiritū: ⁊ vos viuetis. Tertio ad saluandum iustos: quod innuik cum dicitur: Jn nomine meo. nomen eim filij est iesus: ⁊ interpretak salus vel saluator: quia in nomine salutis pater misit spiritumsanctum vt ostendat q̄ ad saluandū gentes venit. Quarto ad docendum ignaros: ⁊ hoc innuitur ibi: Jpse docebit vos omnia. ¶ Pro declaratione terminoꝝ nota: amplectendo est gerundiū illi⁹ verbi amplector eris: cō. r. quasi circūcirca flectendo: brachia cingere vel cingi Et ör ab am ⁊ plecto is ere: p flectere. ⁊ amplectēdo ponik i actiua significatione. Jtem insolitus est nomen adiectiuū: ⁊ idem est quod incōsuetus. Similiter inauditus est nomen adiectiuū ⁊ nō participiū: qz inaudior nō dicik: ⁊ dicik ideo inaudito in littera: qz spiritussanctus dedit apostolis nouū modū loquendi omnium linguarū: ⁊ hoc fuit prius inauditum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Veni sancte spiritus et emitte celitus lucis tue radiū. Veni pater pauperum: veni dator munerum: veni lumen cordium.

¶ Hec est alia sequentia q̄ cantat in die penthecostes: in q̄ autor inuocat spīm̄ sctm̄ dicēs: O (sancte spūs veni) scz p gratiā tuam (r emitte celitus). i. de celo (radiū) id est splendorē (tue lucis) id est gratie. O (pater pauperū veni) r o (dator). i. clemens largitor (munerū) scilicet omnium (veni) O (lumen) id est illustrator (cordiū) id ē mentiū (veni) ¶ Notandū: scribit Actuū. j. Accipietis v̄tutē supuenientis spiritussancti. Unde sciendū: q̄ hō accipit p virtutem spiritussancti tria. s. animā: gratiā r coronam. De p̄mo dicit p̄s. Qui non accepit in vano animā suā: nec iurauit in dolo. p̄imo suo. Uñ homo accepit animā suā a deo inspirante: vt deus accipiat eā ab homine expirāte. hō accepit animā ad vitā trāsitoriā: deꝰ aūt ad vitā eternā. Uñ Jo. in euan. Iterū veniō ad vos: r accipiam vos ad meip̄m. Secundo homo accipit gratiā. Unde nota: q̄ gratia siue vnctio spiritussancti non a fatuis sed a p̄udentibꝰ accipit. sicut habet de septem v̄ginibus p̄udentibꝰ. vnde Matb. xxv. dr: Prudētes v̄gines acceperunt oleum secū in vasis suis cum lampadibꝰ: p oleū intelligit gratia spiritussancti. Uñ p̄s. Oleo sancto vnxi eum. Sz fatue v̄gines acceptis lampadibꝰ non sumpserunt oleum secum. Et dixerunt fatue sapientibꝰ: date nobis de oleo vestro: q̄ lampades nostre extinguunt. Uñ per lampades ardētes intelligit feruens amor dei r proximi quē homo amittit: qui gratiaz spiritussancti nō habet. vñ fatuus libentius accipit potentiā q̄ regnum celoꝝ. r illis dicit Amen dico vobis: nescio vos. Tertio p virtutē spiritussancti homo accipit coronam: de tali aūt virtute spiritussancti dicit Leo papa q̄ spiritussanctus desiderabat ab apostolis: vt sancta ipsorū pectora ascenderet r mundaret: r mundata vlterius confirmaret: r confirmata ad eternā beatitudinē p̄ pararet: post hoc vt coronam eterne vite ipsis tribueret. vnde Ezechꝰ. Corona aurea sup caput eius. ¶ P̄ro terminis nota: emitto est verbum transitiuū tertie cōiugationis habens emisi in p̄terito. Item differunt celitus r celicus: q̄ celitus est aduerbiuz q̄litatis vel loci: r interp̄tat quasi de celis. Sed celicus est nomen adiectiuum. Item radius plura facit. vñ Eber. Textoris radiū dicas quoq̄ solis. Sed pauper est nomen adiectiuū cōparabile r mobile.

Consolator optime dulcis hospes anime dulce refrigerium. In labore requies: in estu temperies: in fletu solatium.

¶ Hic autor commendat spiritumsanctū penes diuersa beneficia dicens: O sancte spūs (optime cōsolator: o dulcis hospes anime). s. nostre (o dulce refrigeriū). i. recreatio sup. veni. s. ad nos (o requies i labore) veni (r temperies). i. mitigatio (in estu). i. calore (r solatiū in fletu) Notandū autor cōmendat spīm̄ sanctū p̄incipaliter in sex. P̄rimo in cōsolatione q̄re dicit paraclitus: qđ interpretat consolator: q̄ missus est vt tristes r mestos consolaret. Unde Berñ. consolator spūs dicit de peccatis. Item Esa. lxj. Spūs domini sup me tē. r subiungit: vt consolaret omnes lugentes. Secundo cōmendat eum ex visitatione: quia visitando viuificat animas. vnde Ezechꝰ. xxxvij. Ecce ego intromittam in vos spiritum r viuetis. Tertio cōmendat eum ex confor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

tatione: ⁊ confirmat amorem inter discordes ⁊ odiosos: ⁊ hoc tangit̄ in littera cum dicit: dulce refrigeriū. vñ in euange. Johis. ipse pater amat vos. Quarto cōmendat̄ in requie laboris. qꝛ ipse est requies in opationib⁹ siue in laborib⁹ spiritualibus: vnde cum cōtra malignos spiritus certamen inire debem⁹: spiritussanct⁹ nobis adest: ꝑ cuius virtutē ⁊ gratiā resistere possum⁹ nostro aduersario. s. dyabolo. Quinto cōmendat̄ penes tꝑantiā in calore: qꝛ opatiōes nr̄as et temptatiōes modificat ⁊ tempat: ⁊ hoc ptꝫ de sancto Johan. q̄ ꝑ gratiā sctīspiritus illesus exiuit de dolio feruētis olei. Vñ sciendū ꝙ spūssanct⁹ penes septē ei⁹ dona septē mōis tēptationes nr̄as tempat. Prīo humiliat alta ꝑ donū timoris: qd̄ est cōtra temptationē supbie. Secundo dura mollificat ꝑ donū pietatis: qd̄ est cōtra temptatōnē inuidie. Tertio obscura illuminat ꝑ donū scientie: qd̄ est cōtra auariciā. Quarto mollia consolidat ꝑ donū fortitudinis: qd̄ est contra temptationē accidie. Quinto fluida restringit ꝑ cōsiliū: qd̄ [illegible] cōtra temptationem gule. Sexto animā clarificat ꝑ donū intellectus: qd̄ est contra luxuriā animam maculantē. Septimo sursum facit tendere ꝑ donū sapientie: qd̄ est contra temptationē ire. Sic spūssanct⁹ om̄ia vicia in nobis temperat ne ex multitudine vicioꝝ dicam⁹: cū p̄s. Qm̄ iniquitates mee supgresse sunt caput meum ⁊c̄. Ultimo cōmendat eum ꝓpter subleuationē nostram in tempore tribulationis: ⁊ hoc innuit̄ in euange. cum d̄r: tanq̄ ignis: seditq; supra singulos coꝝ spūssanctus. Unde ignis triplicē habet naturā. s. alta inclinat: sursum tendit: fluentia cōgregat siue coadunat. Per hec tria intelligit̄ triplex vis spūssancti. s. inclinatiua: eleuatiua ⁊ coordinatiua. Inclinatiua: quia spiritussanctus inclinat excelsos ad humilitatē. Eleuatiua qꝛ eleuat inferiora ad supiora. Coordinatiua quia inequalia equaliter ordinat ⁊ coadiunat ꝑ cōformitatē. ¶ Itez nota: diceret q̄s Quare spūssanctus apparuit apostolis in specie dispartite lingue. Respondet̄: vt ipsa lingua magis regeret̄: qꝛ difficulter potest refrenari. Secundo vt ip̄i scilicet apl̄i possent feruenter loqui in p̄dicatione. vñ Berñ. Uenit spūssanct⁹ sup discipulos in liguis igneis vt v̄ba loquerent̄ ignea: ⁊ legē igneaꝫ predicarent. Ex hoc dubitat̄: q̄re spiritussanctus apparuit in igne. Respondet̄ ꝙ ignis p̄cellit om̄ia elementa in specie: in ordine ⁊ virtute. Primo in specie pulcritudinis: qꝛ nō est pulcrius elementū rōne lucis in aspectu. Secundo in ordine rōne sublimitatis: qꝛ nullum elementū est igne sublimius. Tertio in v̄tute: rōne vigoris: quia ignis est maxime actiu⁹ inter alia elemēta. Sic etiā spiritussanct⁹ excedit om̄ia in specie: ordine ⁊ virtute. Etiā sicut ignis cremat: purgat: calefacit et illuminat: sic spūssanct⁹ cremat petā: purgat corda: torporē excutit: ⁊ intellectuꝫ illuminat. ¶ Sciendū ꝓ terminis. hospes est nomen cōis gñis. ⁊ dicit̄ q̄si hostipes. i. hostiū petens. Requies est nomen quinte declinationis a requiesco. Sꝫ temperies est nomen quinte declinationis a v̄bo tempero as. Itē estus est nomen quarte declinationis a verbo estuo.

O lux beatissima reple cordis intima tuorū fideliū. Sine tuo numine nihil est in hoīe nihil est innoxiū.

¶ Hic autor dirigit petitiōes ad spm̄sanctū dicens (O beatissima lux) tu (reple intima) id est interiora (cordis: tuoꝝ fideliū). i. in te credentiū: qꝛ (nihil est in hoīe) ⁊ (nihil est innoxium). i. sine culpa (sine tuo numine). i. virtute ⁊ gratia. ¶ Notandū au. in lr̄a petit illuminationē seu illustrationē spūssancti cognoscēs ꝙ lux valet am-

bulantib⁹. Juxta illud euan. Qui ambulat in luce nō offendit se. Circa qđ sciendū: q̄ q̄libet volēs impetrare illustrationē seu illuminationē spūssancti oz habere septē. Primo q̄ oz esse quiet⁹ in animo. vñ Esa. Sup quē requieuit spūs almus. Secūdo debet esse vnic⁹ in fide seu in congregatiōe fidei catholice. Unō a simili: sicut ignis p diuisionē ipsi⁹ extinguit: sic spūssanct⁹ p discordiā in hominib⁹ extinguit: ꝛ ideo Actuū. iiij. oz. Et erat oīm credentiū cor vnū. Tertio debet orare in loco secreto. vñ ꝓpheta: Ducā eā in solitudinē ꝛ loquar ad cor ei⁹. Quarto debet assiduc orare. vñ oz de aplīs: Erant pseuerātes vnanimit⁹ in oratione. Q̄ aūt oratio sit necessaria ad receptionē spūssancti oñdit Sap. vij. Invocaui ꝛ venit in me spūs domini. Quinto debz esse humilis. Unde psalmista. Qui emittis fontes in conuallibus: id est qui das gratiam spiritussancti humilibus. Sexto debet esse pacificus. Unde q̄ pax necessaria sit ad recipiendū spiritūsanctū declarat Jobes in euange. dicens: Pax vobis. deinde dñs sufflauit ꝛ dixit: accipite spiritūsanctū. Septimo debet esse in contemplatiōe orationis. qđ notat cū dicit: Acceperūt spūsctm in cenaculo: vbi dicit glosa. Qui spūsanctū desiderat domicilū carnis mentis cōtēplatiōe trāscendēs calcat. ¶ Pro terminis nota: q̄ intima ponit hic specialiter in neutro genere. Noxius idem est q̄ vicios⁹: ꝛ deriuatur a nomine noxa. Inde tunc per compositionē innoxius: id est q̄ non nociuus seu mund⁹ de peccato.

Laua qđ ē sordidū riga qđ ē aridū: sana qđ ē sauciū. Flecte qđ ē rigidū: foue qđ ē lāguidū: rege qđ ē deuiū.

¶ Hic au. dirigit aliā petitionē ad spūsanctū di. O sancte spūs (laua). i. mūda. s. in nob (qđ est sordidū). i. immundū (ꝛ riga). i. humecta. s. illud (qđ est aridū) in nob (ꝛ sana) scz in nob (qđ est sauciū). i. infirmū (flecte qđ ē rigidū). i. inflexibile in nobis. ꝛ (foue). i. nutri (qđ ē lang.) i. infirmū (rege). i. ordina (qđ ē deuiū). i. erroneū.

Da tuis fidelib⁹ in te cōfidentib⁹ sacrū septenariū. Da virtutis meritū: da salutis exitū: da phenne gaudiū.

O sancte spūs (da tuis fidelibus). i. xp̄ianis (cōfidentib⁹ in te). i. sperantib⁹ in te (sacr̄ septenariū). i. septē dona sacrata. ꝛ o sctē spiritus (da meritū x̄tutis ꝛ exitū). i. finē (salutis) scz eterne (da perhenne). i. sempiternū (gaudiū) ¶ Notandū autor in lr̄a per ordinem petit diuersa. Primo peccatorū absolutionem: quia illa principaliter est necessaria: quoniā homo in peccatis nullo modo potest conuersari cū fratrib⁹. id est cū angelis. nā ipsi sunt ab oīni pctō remoti. vñ venerabilis Beda: Nulla inter hoīes deo gratiosior pōt eē cōuersatio q̄ eor q̄ se alienant a vicijs ꝛ x̄tutū studijs animū subigunt. Secundo petit purgationē mentiū: id ē informationē p remotionē ignorantie: q: ꝛm Aug⁹. Ignorantia ē viciosa si assit affectatio nesciendi. Item Bern. Prudētia est si p̄terita mala defleas: si tpalia cōtemnis ꝛ si eterna cōcupiscis. Tertio petit sanitatē anime que impedit p vicia peccatoꝝ. Oñ peccata summe sunt vitanda. vñ dicit Aug. Ex peccato ade nob influxa sunt duo mala. s. ignorantia rerū agendaꝝ: ꝛ cōcupiscentia noxarū. Item Bern. Nulla nocebit aduersitas si nulla dominab⁹ iniquitas. Quarto petit cor induratum flecti p charitatē spiritussancti. vnde: in oīni virtute tua diligc eum qui te fecit. Bern. Via dñi ad cor dirigit cum sermo veritatis humilit audit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Quinto petit remotionē frigiditatis aīe. vnde aīa dicit infrigidata qñ caret igne spūali .i. gratia spūssancti. De tali igne dicit in li. Sap. Et lampas eī non extinguetur in nocte. i. grā spūssancti nō auferet ab eo in tpe tribulatiōis. Sexto petit remotionē erroris ppter informationē iusticie: que maxime attēditur in voluntate: qz aliquis nō dicitur iustus ppter rectitudinē intellectus vl̄ operis: si desit rectitudo volūtatis. i. iusticie. vt dr in Ptouer. Qui sequitur iusticiam diliget a dño. Itē Ps. Justus dñs t iusticiā dilexit. ¶ Pro terminis no. q sordidum ponitur hic substātialiter: t dicit a nomine sordes qō vlterius dicit a verbo sordeo. Itez aridum est nomē adiectiuū. Inde area. i. terra sterilis. Similiter rigidus idem est q distortus a verbo rigeo es. Flecto est verbum transitiuum. Item littera dicit: sacrū septenarium. t p hoc datur intelligi oīnis pfectio: qz sicut p septenarium numerū clauditur oīne tempus t pficitur: sic p septenarium. i. p septem dona spūssancti oīnis pfectio importatur.

Benedicta semper sancta sit trinitas deitas scz vnitas coequalis gloria. Pater filius sanctusspiritus tria sūt nomina: omnia eadē substantia.

¶ Istud est aliud canticuz in honorē t reuerentiam sancte trinitatis dicēs: (Sācta deitas scz) que est (trinitas). s. in personis t (vnitas) scz i essentia et (coequalis gl̄a) scz deitatis t̄ triū psonaz (sit benedicta semper) Et tunc declarat quō in diuinis sit trinitas psonarum t vnitas essentie dicēs (pater t filiꝰ t sanctusspiritꝰ sūt tria nomina) id ē tres res nomīate: t tñ (oīnia) scz nōia) sūt eadē substātia). i. eiusdem essentie.

Deus genitor: deꝰ genitꝰ: in vtroqz sacer spūs deitate socius.

¶ Et hoc itez declarat dicēs (Genitor) id est pater est (deꝰ genitus). i. filius est (deus. t sacer spūs in vtroqz). s. patre t filio. existens tanq̄ nexus amborū scz est (socius deitate) sic scz q t ipse est deꝰ verus. ¶ Notandum p̄ t filius t spūssanctus sūnt eadem essentia diuina: sz tñ tres psone. Et quō hoc debet intelligi oñditur per illud dictum vulgare. Nix glacies t aq̄ tria nomīa res tñ vna. Sic in psonis trinꝰ deꝰ est tñ vnꝰ. Itē sciēdum q esse trinitatē psonaz t vnitatē essentie in diuinis pōt declarari triplicit Primo ex auctoritate scripture. vñ legit Heñ. j. Dixit q̄z deus faciamus hoīem ad ima. t sīl̄i. nostrā. In hoc eīm q dicit faciam⁹ innuit triplicē psonā: sz in hoc q dicit: imaginē in singulari numero: t nō imagines. p hoc innuit vnicā essentiam. Etiā dicit Aug. Si in natura deitatis tñ vna esset psona nō diceretur faciamus: sed facio. etiā nō diceretur nostram sed meā: si nō esset vnitas essentie. Scdo declarat p auctoritatem angelicā: quia dicit Esa. Angeli nō cessant clamare sanctꝰ sanctꝰ sanctꝰ tc̄. p hoc q dr ter sanctus in numero singulari notat sancta trinitas. Tertio declarat p auctoritatē humanā. vñ Ps. Benedicat nos deus deꝰ noster t bñdicat nos deꝰ tc̄. p hoc q dicit deꝰ ter innuit trinitas psonarum. Sed p hoc q dicit: t metuāt eū omnes fines terre: in singulari numero tangit vnitas essentie. Itē declarat ex figuris: qz legit in Heñ. q abraā stās iuxta radicē mōtis mābre vidit tres pueros ascēdētes t descēdētes p viam vidit tres t vnū adorauit. hec visio abrae est nobis pphetia t pīagiū nostre cognitionis sancte t indiuidue trinitatis inquātū nobis possibile est. vidit eī tres pueros

id est tres ꝑsonas: ⁊ vnũ deũ adorauit. Vñ sciendũ ꝙ oẽs leges cõcordãt in hoc ꝙ colũt vnũ deum ⁊ nõ plures. ⁊ hoc testat̃ vet⁹ testamentũ: qꝛ dr̃ in Exo. Audi isrl̃ de⁹ tu⁹ vn⁹ est. Itẽ greci ⁊ gentiles vnũ deũ colũt: saltẽ gentiles q̃ recta vtuntur rõne: qm̃ ex eis multi tanq̃ bestie irrationales vnitatẽ dei negant colentes plures deos. ⁊ hoc opat̃ rõ eoꝝ obumbrata ⁊ carens lumine spũssancti. vñ ph̃s xij. metaph̃. Nõ valet pluralitas ꝑncipatuũ. sit ꝗ vn⁹ ꝑnceps. ⁊ ꝗ bñ dicit Augu. ꝙ vnitas soli deo cõuenit. ⁊ vnitas dei simplicior est vnitate numeri: qꝛ simpliciter est indiuisibilis nullã hñs passionẽ diuisionis. Et rõne isti⁹ vnitatis orauit dñs nr̃ vt sicut ipse cũ patre ⁊ spũssancto vn⁹ est de⁹: ita nos ꝑ gratiã diuinã essem⁹ vnũ cũ deo dicens: Pater rogo vt ipi mecũ sint vnũ sicut ⁊ nos vnũ sum⁹. et illud vnũ essentie diuine abraã adorauit: sed tres vidit ꝑsonas ⁊ eaꝝ ꝓpritates: q̃ sunt relatiões mutue: q̃ pater genuit filiũ: ⁊ fili⁹ genit⁹ est a patre: ⁊ spũssãctus ꝓcedit ab vtroqꝫ. Et hec est trinitas q̃ ꝟm b. Aug⁹. est nũerus oĩ creatura ꝑfectior: qꝛ ꝟm ph̃m. j. celi: nihil ꝑfectũ est nisi trinũ. ¶ Pro terminis nota. scꝫ: est ꝯiunctio expletiue potestatis. ⁊ ponit̃ hic causa ornat⁹. Itẽ coeq̃lis est nomẽ adiectiuũ cõpositũ a con: ⁊ equalis deponendo n: ⁊ idem est ꝙ similis. Itẽ eadẽ aliqñ est nomẽ hñs secundã declinationẽ ꝓnoĩs. vñ: Est rect⁹ eadẽ: sed est obliquus eadẽ. Idẽ est nomen distributiuũ hñs scd̃am declinatiõem ꝓnoĩs.

Nõ tres tñ dij sũt: de⁹ ver⁹ vn⁹ est. sic pater dñs: fili⁹ spiritusqꝫ sanctus.

¶ Hec est scd̃a ꝑs: in q̃ autor describit diuine essentie vnitatẽ dicens (tamẽ) scꝫ pater ⁊ filius ⁊ spiritussanct⁹ (nõ sunt tres dij: sed de⁹ ver⁹ est vn⁹: sic) id est eodem modo (pater est dominus: fili⁹) est dominus (qꝫ) pro et (spiritussanctus) est dominus.

Proprietas in ꝑsonis: vnitas est et in essentia. Maiestas par ⁊ potestas decus honor eque per omnia.

¶ Tũc declarat qualiter cuꝫ vnitate essentie stat ꝓprietas ꝑsonalis ⁊ equalitas potentie dicẽs (ꝓprietas). s. distincta est (in ꝑsonis) scꝫ diuinis (et vnitas est in essentia) scꝫ diuina (maiestas) sup. ẽ (par). i. eq̃lis (⁊ ptãs: dec⁹ honor est eque). i. eq̃liter (ꝑ omnia) qꝛ omnia sunt vna essentia in diuinis personis. Prĩo: qꝛ ibi est vnitas essentie. Secũdo: qꝛ ibi est eadẽ maiestas in ꝑsonis. Tertio: qꝛ ibi est eadẽ par ⁊ potestas. Et ibi est decus ⁊ honor eque ꝑ om̃ia. ¶ Notandũ in deitate cuilibet ꝑsone attribuunt̃ spẽales ꝓprietates. nam patri ꝯuenit paternitas: maiestas: innascibilitas ⁊ potẽtia. Sꝫ filio cõuenit sapientia: filiatio: sil̃r ⁊ natio. Spiritusctõ attribuit̃ inspiratio bonitas ⁊ ꝓcessio. Et q̃uis potentia ꝑncipal̃r attribuit̃ deo patri. tñ ꝓpter hoc nõ aufert̃ a filio: nec a spiritusancto: vt patet ĩ symbolo athanasij: omnipotens pater: omnipotens filius ⁊c̃. ⁊ sic realiter potentia attribuit̃ indiuidue trinitati. Et similiter intelligit̃ de sapientia q̃ attribuit̃ filio q̃ tamen etiam in patre ⁊ spiritusancto est. Item om̃ipotentia in diuinis nõ sumit̃ ꝑ omnibus vniuersaliter: qꝛ ꝟm Aug⁹. deus nõ potest malũ: ⁊ ideo hoc facere neq̃t. ⁊ que sunt p̃terita illis imperare nõ potest. ⁊ ꝗ dr̃ ꝟm Remigiũ ꝙ isto solo posse deus est priuatus scꝫ preteritis impare. Ex illo tñ nõ sequit̃ diuinã potentiam augeri vel minui: qꝛ ipsa est eterna ⁊ immutabilis. ¶ Pro terminis nota: ꝙ vn⁹ est nomen habens secundã declinationem ꝓnominis. Item eque. i. equaliter: ⁊ deriuat̃ ab illo noĩe equus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

De sancta trinitate

Sidera maria continens arua simul
et vniuersa condita: Que tremūt im
pia tartara: colit atq; que et abyssus
infima. Hunc omnis vox atq; lingua
fateat hunc laude debita. Que lau-
dāt sol atq; luna: dignitas adorat an
gelica. Et nos voce precelsa omnes
modulemur organica cantica dulci
melodia. Eya et eya nunc simul iubi
lemus alti throni domino laudes in
excelsis.

¶ Hic autor cōsequenter ostē dit quō omnia inferiora et supe riora adorant indiuiduā trini tatē di. Predicta diuina maie stas est (cōtinens) scz p suam potētiā (sidera). i. stellas (ma ria). i. aquas (arua). i. cāpos (et simul vniuersa cōdita). i. omnes creaturas (que) scz deū (impia tartara). i. crudelia i- ferna (tremūt). i. cū tremore venerant (q;) p et (que) scilz deū (infima abyssus). i. pfun ditas (colit). i. honorat (Hūc omis vox atq;) p et (lingua fa teat). i. confiteat (hūc) scz de um (debita laude). i. cōueniē ti veneratiōe et leticia (quez) scz deū (sol atq; luna laudāt) et (angelica dignitas adorat) summa adoratione latrie (et nos) hoīes (module- mur). i. decantem9 (organica cantica dulci melodia). i. suaui sono (voce p̄celsa) id ē alta. Et inde hortat nos ad laudandū deū di. (Eya et eya) p qō fcat exhor- tationē: qz eya est aduerbiū hortandi (nūc iubilem9). i. decātem9 (simul laudes alti throni dño). i. sedenti sup altā sedē (in excelsis) ¶ Notandū hec sententia sic inferē: qm̄ sancta trinitas potens est regere celum et terrā mare et oīa q̄ in eis sunt sua potestate: et qm̄ infernus obedit sibi et oīs irrationalis creatura obedit deo: et cū debita laude. et qm̄ omnia celestia adorant deum. et sic nihil p̄termissuz quin laborat in laudē dei: ꝯ cōgruū et cōueniens est vt nos xp̄iani q̄ sumus eius creature rōnales laudem9 deū in canticis et melodijs. ¶ Itez nota: ex lr̄a trahit̄ q; in toto vniuerso triplex est loc9. q̄ cognoscit deū trinū et vnū. s. summ9 medi9 et infim9. Summ9 sicut celū. Medius sicut terra. Infim9 sicut tartarus. Prim9 est bon9: qz ibi est summa leticia. Secund9 medio mō se habz: qz ibi est spes et ti mor. Sed tertius est pessim9: qz ibi est summa tristicia. Ex illa triplicitate loci autor innuit triplicitatē p̄sonaz: que aliter sic declarat̄. Hā in aīa rōnali est me moria: intelligentia et voluntas. Primū attribuit̄ patri: secundū filio: tertiū spiri tui sancto. Vel sic: in sole reperiunt̄ tria. s. substantia solis. splēdor. et calor. Sub stantia solis generat splendorē. splendor generat calorē. et vnū sine alio esse non pōt. Sic pater generat filiū: sed spūssanct9 est p̄cedens ab vtroq;. ¶ Item nota trinitas p̄sonaz habet cognosci ex distinctione et ppr̄ietate nostre operationis. nam ad quēlibet artificē effectū p̄ducere volentē requirunt̄ tria. Primo q; pos sit. si em̄ nō pōt effectū p̄ducere inuanū laborat. Scdo requirit̄ q; sciat: qz si ne- scit ne pōt laborare. Tertio requirit̄ q; velit: qz si noluerit effectū nō p̄ducit. Sic etiā in diuinis patri assc̄ribit̄ potentia: qz pōt oīa: Filio assc̄ribit̄ sapientia qz omnia scit: Spirituisctō assc̄ribit̄ voluntas: et hec q̄uis vnū sunt et eadē essen- tia: tñ iste p̄prietates sunt distincte. Et vulgarib9 seu rusticis dat̄ grossum exē- plū de trinitate et vnitate dei. nā sicut aqua glaties et nix sunt tres res distincte attamen cōfluunt in vnam naturā aquaticā: Sic pater et filius et spiritussanctus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

sꝫ tres ꝑsone: attñ cõueniũt in vnã naturã deitatꝭ. vñꝰ. Rix glacies ⁊ aqua tria noĩa res tñ vna: Sic in ꝑsonis trinꝰ deꝰ est tñ vnꝰ. ¶ Itẽ sciẽdũ: deũ esse vnũ in substantia põt ꝑsuaderi ꝑ rõnẽ phisicalẽ. vt habeꝫ. vij. physicoꝝ. In mouẽtibꝰ ⁊ motis essentialiter subordinatis nõ cõtingit ꝓcedere in infinitũ: ⁊ ꝑ cõsequẽs daꝫ primus motor quo oĩa alia mouenꝫ: hoc q̃dem deꝰ est: qđ patet primo celi. Ab hoc q̃dem ente dependet celũ ⁊ tota natura. Itez đr ꝑmo Ethicoꝝ ꝙ non possunt esse duo optima: qꝛ sic exponendo suꝑlatiuũ negatiue. sequereꝫ ꝙ vnũ illoꝝ esset suꝑfluũ: ⁊ sic non pñt esse plures dij: qꝛ vel vnꝰ illoꝝ esset suꝑfluus. et sic nõ pñt esse plures: vel vnus haberet oẽs ꝑfectiões. alter ꝟo nõ: ⁊ sic vnꝰ eẽt imꝑfectꝰ: qđ absurdũ est dicere. vñ Arestoꝫ. xij. metaph. Entia nolunt disponi male: nec bonum pluralitas ꝑncipatuũ. vnꝰ sit ergo princeps. ¶ Pro terminis nota: sidera est nomen neutri generis a ꝟbo sido is ere. Item mare đr q̃si amarũ: qꝛ indulcorari non põt: qꝛ qñ aque dulces veniunt ad mare tunc natant sursum ⁊ ꝑ radios solares euaporanꝫ. Item arua est nomen neutri ge. ⁊ ꝟcat terrã fructuosam. Sed condita est ꝑticipiũ a verbo condor eris: qđ ꝟcat creari. Item abyssus est nomen feminini gꝭ. ⁊ diciꝫ ab a qđ sine ⁊ byssus clarus. quasi sine claritate. Sꝫ infima est suꝑlatiuꝰ huiꝰ qđ est infra. Sꝫ fateor est ꝟbũ deponentale secunde cõiugatiõis. ⁊ sumitur hic in bona significatione. ⁊ significat aliquid expresse dicere. Sed modulor aris est verbum deponentale: ⁊ significat cantare. Item organica est nomen abstractum a noĩe organum. ¶ Item littera dicit eya ⁊ eya: ꝑ hoc vult non solum ore deum laudare debemus: sed etiam corde. ⁊ eya est aduerbiũ hortandi. Item altitronus potest esse vnum nomen adiectiuũ compositum ex obliquo ⁊ recto.

O veneranda trinitas. O adorãda vnitas. Per te sumꝰ creati vera eternitas. Per te sumus redempti summa tu charitas.

¶ Hec est tertia ⁊ vltima ꝑs: in qua autor facit exclamationem cũ directione petitionis ad ipsam indiuiduã essentiam vnitatis dicẽs (O venerãda trinitas) scꝫ in ꝑsonis (o adoranda vnitas). s. in essentia. o tu (vera eternitas) nos (sumꝰ creati ꝑ te O (tu summa charitas) nos (sumꝰ ꝑ te redempti)

Populum cunctum tu protege salua libera eripe et emunda. Te adoramus omnipotens: tibi canimus: tibi laus et gloria. Per infinita secula seculorum.

¶ Nũc supplicat trinitati di. O sancta trinitas (tu ꝓtege) id est defende (salua libera eripe ⁊ emuuda cũctũ populum) Et tunc referꝫ gloriã trinitati dicens: O (om̃ipotens) deus nos (adoramꝰ te) nos (tibi canimꝰ: tibi) scꝫ sit (laus ⁊ gloria: ꝑ infinita secula seculoꝝ) id est eternaliter. ¶ Notandum ex littera principaliter habentur duo. Primum est: ꝙ sumus creati per veram eternitatem: que est indiuidua trinitas: que est coeterna vnitati: vt patuit ex prehabitis. Secundum est ꝙ sumus redempti ab eterna morte charitate diuina: de qua dicitur Johannis. xv. capl'o. Maiorem charitatem nemo habet q̃ vt animã suã ponat quis pro amicis suis. Item Joh̃is. iij. cap̃. Sic deus dilexit

mundū vt filiū suum vnigenitū daret p mundo. Itē Hiero. Magna est dilectio dare res: maior exponere corp⁹ p periculo: maxima sustinere mortem p amico ¶ Item lra dicit eternitas. Añ eternitas diuinitatis est triplex. s. eternitas potentie: qz ibi est eadez potentia in trib⁹ pſonis: vt patuit. Scōa est eternitas durationis: qz ille tres pſone eque durant: tam a parte ante q̄ a pte post: qz fili⁹ ōz sapientia patris: sed deus pater nunq̄ fuit sine sapientia. ergo nunq̄ fuit sine filio. Tertia est eternitas pfectionis: qz ille tres persone habēt eque pfectissimā essentiam: in qua essentia nō est aliud filij: nec aliud patris. sed bñ alius pat̄. alius filius t̄c. qz illa est vera: Pater est alius a filio: qz ali⁹ pſone diuersitatē dicit sed pater alia pſona a filio t spiritusancto est: g̃ t̄c. sed illa est heretica. pater est aliud filij: qz ly aliud dicit diuersitatē essentie. t sic esset sensus: q̄ essentia q̄ est inter patrē t filiū esset diuersa: sed hoc est falsum: g̃ t̄c. Item nota: autor in hac sententia hortat ad cōfessionē vere fidei: t postea inuitat nos ad cōmendationē sancte trinitatis. ¶ Pro quo vlterius nota: q̄ hec tota ſequentia est collecta ex symbolo athanasij. in quo ipse docet fidem catholicā: t ea que requirunt ad saluationem nostram. ¶ Item nota: ad fidem trinitatis trahimur triplici funiculo: q̄ funiculus triplex difficulter rumpit: quo trahimur de pfundo culpe: Iste est pater filius t spiritussanctus. vñ beat⁹ Aug. Funiculus fidei trinitatis nūq̄ consumit: cum tñ nō sit nouus sed antiquissim⁹: qz patriarcha abraaz vidit tres t vnū adorauit. Item in fide trinitatis tribus digitis apprehendim⁹ eam et in glozia collocamur. vñ Esa. xl. Quis appendit tribus digitis molem terre. vnde terra ecc̄liaz b̄cat: qz sicut sup aquas fundata est: sic ecclesia sup aquas baptismatis. vñ in ps. Quia ipse sup maria fundauit eam: fundata aūt est trib⁹ digitis id est fide trinitatis. vñ in euangelio: Baptisantes eos in noīe patris t filij t spiritussancti. ¶ Pro littera nota: autor dicit q̄ p eternitatē sumus creati: ad designandū q̄ eternitas sit coeterna trinitati. vt pz in lib. Geñ. pmo. vbi ōz: Faciamus hoīem ad imaginē t similitudinē nostrā. dicit eñ: faciam⁹: ppter trinitatē pſonaz in diuinis. t dicit imaginē in singulari: ppter vnitatem essentie: vt pri⁹ patuit in p̄ na sententia huius prose. Item seculū significat spacium centum annozum. Et ſm regulā prisciani: gtūs pluralis sup aliquē terminū reflex⁹ importat excellentiam: g̃ ōz in littera: secula seculozum: ad designandū excellentiā centenarij numeri in annis. sed cum addit infinita: per hoc eternitas designat que describi non potest nisi sub tempore infinito.

Lauda syon saluatorem: lauda ducē t pastorē in hymnis et canticis. Quantū potes tantū aude: quia maior omni laude nec laudare sufficis.

¶ Hec est alia sequentia que ī memoriā t reuerentiā glorioſi sacramenti corporis t sancti composita est. Et diuidit̄ principaliter in duas partes. In prima parte hortatur fideles ad laudē Christi. In secunda parte introducit principalem materiā hui⁹ festi. Scōa ibi: Laudis thema specialis. Pro primo dicit sic. O (syon) id est anima fidelis (lauda saluatorē: lauda ducē t pastorē) tuum (in hymnis). i. cum cantu exteriori (t canticis). i. sub iubilo interioris mentis. t o syon tu (aude q̄tū potes: qz) scz saluator tuus est (maior omni laude: nec sufficis) id est nō potes sufficienter (laudare) scz deū. ¶ Notandū est: q̄ sicut Dauid ,pheta scribit in psalmo, Memoriā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

fecit mirabiliū suoꝝ misericors ⁊ miserator dñs escā dedit timētibus se. In quibus verbis equidē ipse Dauid ꝓpheta describit memoriā mirobiliū tenendam quā ꝑparare fecit iesus ad esum agni paschalis in memoriā suoꝝ mirabiliū: qꝫ precepit vt discipuli haberēt memoriā de diuersis sermonib⁹ factis ⁊ auditis in cena dñi. ¶ Scō no. multiplex ponit esca. Prima ē esca refectiōis. de qua legitur. iij. Regꝫ. xvij. q helias venit ad viduā i sarepta que reficit eū sub pane subcinericio. Ista etiā esca refecerūt discipuli dominū post resurrectionem qñ venit ad eos ad mare tyberiadis dicēs: Filioli nunquid pulmētariū habetis ad manducandum. Scōa est esca recōciliationis: de qua legit. j. Regꝫ. Cum nabal vir cultus negasset Dauidi panē ⁊ aquā. ⁊ ipse dauid iurasset nabal occidere: vxor eius acceptis multis ferculis accessit ad dauid ⁊ remouit ꝑ talia fercula irā ei⁹ quia talis esca reconciliabat indignationē quā habuit dauid cōtra nabal. Tercia est esca superbie. de qua legit Hester ꝑmo. q rex assuerus fecit grāde conuiuium suis ꝓncipibus ⁊ militibus: in quo quidē cōuiuio regina superbie est electa. ⁊ regina humilitatis est assumpta. Quarta est esca manifestatiōis: de qua legitur in euāgelio Joh̄. vj. q dñs saciauit quinq̄ milia hominū de duobus piscibus ⁊ quinq̄ panibus: qꝫ sic manifestauit potētiā eius. Quinta est esca deceptionis: de qua legit in Heñ. q Jacob ꝑparauit patri suo escam. ⁊ cooperuit brachia sua et collum suū pellibus. ⁊ sic rapuit benedictionez fratris sui esau ⁊c. Sexta est esca traditiōis: quā ministrauerunt iudei christo crucifixo: vñ ꝓpheta in Ps̄. Et dederunt in escā meā fel. ⁊c. Septima fuit esca dilectiōis. de qua dr in euangelio. Sciens iesus qꝫ venit hora vt transeat de hoc mundo ad patrem fecit preparare cenam: ⁊ cena facta surrexit: ⁊ accepto lintheo lauit pedes discipulorum. Octaua esca est eterne glorificatiōis. de qua scribit in euangelio Luc̄. xxij. Et disponā vobis sicut disposuit mihi pater regnū: vt edatis ⁊ bibatis super mensam meā in regno meo. Sed inter oñes istas escas miserator dñs dedit timentibus se in hoc mūdo escaz optimā: que nō erat cōis sed sancta. Vñ legit. j. Regꝫ. cum Dauid peteret Abimelech sacerdotē vt daret ei panē. Respōdit. non habeo panē nisi panē ꝓpositionis. i. panem sanctum. Sic dominꝰ noster sacerdos ineternū ꝑm ordinem melchisedech panē ⁊ vinum offerens deo patri non habuit panem cōmunē: sed sanctum. Unde in euāgelio Johānis. vj. Panis quē ego dabo vobis caro mea est ⁊c. hunc panē dedit in escā timentibus se: in memoriā suorum mirabilium: ⁊ illā escam dabit in futura gloria: igit ad eius reuerentiaz et huius panis. ſ. corporis christi hec sequētia est composita. ¶ Itē no. dicit in littera. maior oñi laude. Ex hoc patet q deus ab homie sufficienter laudari nō potest. Unde autor theologice veritatis sic inqt. Diuina dignitas seu deitas tāta est q ipsa anima seu mēs humana cogitare de ea deficit: qꝫ incomprehensibilis est sensus eam nō percipit. qꝫ inuisibilis est: intellectus nō comprehendit. lingua eam nō explicat: qꝫ ineffabilis est. tempus eā nō mensurat: qꝫ interminabilis est: locus eā nō recipit. qꝫ incircūscriptibilis est. etiā scriptura eam nō explicat seu exprimit. qꝫ inestimabilis est. virtus eam nō attingit: qꝫ inaccessibilis est. desideria ⁊ vota transgredit: qꝫ incomparabilis est. Ergo breuiter dicit q oīs creatura ad deū comparata defectū habet: qꝫ comparatiōis finiti ad infinitum nulla ē ꝓportio. Item autor in littera vtit quadā figura que dicit Apostropha quia dirigit sermonem suum ad syon absentē: tanq̄ ad populū xp̄ianum presentem. Unde syon interpretat speculatio. ⁊ significat animā fidelem que speculat in cacumine eterno q. vñ dicit Esa. Syon regnabit deus tuꝰ speculatorum tuo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

rum. Unde speculatio diuinitatis sub hoc nomie syon cõprehendit: q; fideles sunt illuminati in speculo. i. in gratia incorruptibili in radio diuinitatis. ¶ Pro termis no. quantũ ꝛ tãtũ sũt aduerbia quãtitatis. Sz aude est imperatiu⁹ xbi neutro passiui. s. audeo. Itẽ sufficio põit ꝑ xbo absoluto: ꝛ cõponit a sub ꝛ facio

Laudis thema specialis panis viu⁹ ꝛ vitalis hodie proponitur. Quem in sacre mensa cene turbe fratrũ duo dene datum nõ ambigitur. Sit laus plena: sit sonora: sit iucũda: sit decora mẽtis iubilatio. Dies eñ solẽnis agit in qua mẽse prima recolitur huius institutio. In hac mẽsa noui regis. nouũ pasca noue legis phase vetus terminat. Uetustatem nouitas: vmbram fugat veritas: nocte m lux m inxt.

¶ Hic autor introducit materiam ꝑncipalẽ huius festi. Et diuidit in duas partes. In ꝑma ꝓtractat materiã hystorialiter penes rẽ gestaz. In scõa ꝓtractat eã penes figurã prophetică mysterialiter. scõa ibi: (Ecce panis) Prima adhuc in duo. Primo ꝓtractat materiam hui⁹ festi ĩ gñali. Scõo ꝓsequitur eã magis in spãli ostendens miracula ꝓpter q̃ eius memoria est habẽda ibi: (Qõ in cena ꝛc.) Et dicit ꝑmo sic (panis viuus) scz in se (et vitalis). i. dans vitã alijs (ꝓponit hodie) scz nobis in die corpis xpi (thema). i. materia vel obiectũ (spãlis laudis. quẽ) scz panem (nõ ambigitur). i. non dubitat. s. esse (datũ duodene turbe fratrũ). i. apostolorum (in mensa sacre cene) id est vltime cene xpi. Tunc hortatur nos ad laudandum deum ꝛ ad gaudium spirituale dicens (Laus sit plena. i. ꝑfecta. ꝛ (sit sonora). i. bene sonãs. ꝛ (iubilatio mentis sit iucũda). i. amena. ꝛ sit decora). i. celebris (eñ) ꝑ quia (solẽnis dies agitur) id celebratur (in qua recolitur). i. memoria repetit (ꝑma institutio). i. erectio (huius mense) scz corporis ꝛ sanguinis xpi (in hac mẽsa nouũ pascha). i. transitus (noue legis). i. testamẽti (terminat). i. cessare facit (phase vetus). i. vetus pascha. ꝛ sic (nouitas) scz huius sacramẽti (fugat) id est depellit (vetustatem: et veritas fugat vmbram) id est figuram. ꝛ (lux eliminat) id est extirpat ꝛ expellit (noctem) ¶ Notandum. autor in lĩra facit duo. Primo ꝓtractat materiã huius sequentie in generali: vt ex isto sensu generali aliqua specialia poterint extirpari. Scõo hortat nos ad celebrationẽ huius festi. ¶ Circa primũ est sciendum. q̃ materia huius festi generalit est de virtute verbi diuini: qua virtute panis trãsmutatur in corpus ꝛ vinum in sanguinem. ad qõ credendum coadiuuat intellectus humanus de his que sumit ex inuentiõe humana: et de his que leguñ in sacra scriptura: ꝛ de his que videntur in natura. Uidem⁹ eñ q̃ nature rerũ cogruntur verbis ꝛ mutantur: sicut patet de incãtatoribꝰ. q̃ adiurant serpentes vt ad manus veniant. Item cũ verbis acutissimus gladius ebetatur: ita q̃ perdit acutiem ꝛ virtutẽ scindendi. Mirũ q̃ verbis diuine institutionis panis conuertatur in corpus ꝛ vinum in sanguinem ihesu christi: q; vnico verbo fecit oñia quando dixit: fiant ꝛ facta sunt. Itẽ no. circa illud qõ dicit panis viu⁹ ꝛ vitalis q; viu⁹ ꝛ vital differũt inter se. Uñ viuũ dr qõ in seipso viuit ꝛ habet vitã. Sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

vitalis est qđ cōmunicat ad vitam. Primo modo homo dicit viuus. Scđo modo spiritus dicūtur vitales qui viuificant corpus. Sic ad ꝓpositum: cene dominice panis viuus est in se: quia absurdum est dicere deum mortuum vel non viuum. Etiam est panis vitalis quasi conferēs nobis vitam: quia sic deus dilexit mūdum vt filium suum daret pro mūdo: vt omnis qui credit in illum habeat vitam eternam. ¶ Item nota. dicitur in littera. hodie ꝓponitur. Ex quo patet q̄ iste panis vocat panis ꝓpositiōis. Vbi sciē dū q̄ ꝓpositio ē duplex. s. logicalis et theologicalis. de ꝑma nihil ad ꝓpositum. Sed propositio theologicalis est cōmunicatio panis celestis. ⁊ hec ꝓpositio originem habuit a melchisedech qui primo ꝓposuit panem ⁊ vinū in oblationem hostiarum. ⁊ postea cōmēdata per moysen cum fabricaret tabernaculum federis ⁊ ꝓpiciatorium: sed hec ꝓpositio impleta est ꝑ christū qui seipsuꝫ ꝓposuit discipulis in specie panis ⁊ vini dicēs: Accipite ⁊ comedite: hoc est enim corpus meum. ¶ Item nota. pascha nostrū sumpsit originē in cena domini: ⁊ fuit terminus veteris pasche iudeorum: quia pascha eorum erat quedā figura. vnde Apls prima ad Chorin. v. Nescitis qđ modicū fermentum totā massam corrūpit: expurgate vetus fermentum vt sitis noua consperſio: sicut estis azimi. Etenim pascha nostrum immolatus est christus. Ergo littera bene dicit: vmbrā fugat veritas: quia pascha vetus fuit vmbra ⁊ figura noui testamēti. de quo dicit Apls ad Chorin. Quonīā omnia in figura ⁊ vmbra illius cōtingebant scz q̄ melchisedech panem ⁊ vinum obtulit: manna de celo pluit. Agnus paschalis occisus. Helyas panem subcinericiū comedit ⁊ ambulauit in fortitudine illius. Item dictum erat Samueli: quia dies veniet q̄ homo offeret argentum: ⁊ sacerdos reddet ei buccellam panis. Et huiusmodi multa leguntur in vmbra ⁊ figura: que illuminauit veritas hui⁹ sacramenti. ¶ Pro terminis nota. thema est nomen neutri generis tertie declinationis. Ambigo est idem qđ dubito: ⁊ componitur ab am. i. circum: ⁊ ago. ⁊ caret supino. Item quidam textus habent noctem lux illuminat: tunc exponitur sic (lux) id est veritas noui testamenti (illuminat noctem) id est patefacit figuras veteris testamēti. Aliqui habēt sic. noctē lux eluminat. ⁊ tūc exponitur sicut patuit. Et dicit elumino quasi extra limen. id est terminū pono

Quod in cena christus gessit faciendum hoc expressit in sui memoriam.
Docti sacris institutis: panem vinum in salutis consecramus hostiā.
Dogma datur christianis: q̄ in carnem transit panis: et vinum in sanguinem. Quod non sapis quod non vides animosa firmat fides: preter rerum ordinem.

¶ Hic autor ꝓtractat materiam huius festi magis in spāli. Et diuiditur in quinq̄ partes ꝑm q̄ autor ꝓtractat q̄nq̄ mirabilia circa illud sacramētum. Secunda ibi: Sub diuersis speciebus. Tertia ibi: A sumente non concisus. Quarta ibi: Sumunt boni sumūt mali. Quinta ibi: Fracto demum sacramēto nc ⁊c. Dicit primo sic. (christ⁹ exp̄s sit) id est precepit (hoc) scz esse (faciendū in sui memoriaz) id est commemorationem (qđ gessit) id est fecit (in cena)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Unde nos (docti) id eruditi (sacris institutis). i. diuinis cōstitutionib⁹ (cōsecramus panē ⁊ vinū in hostiā). i. sacrificiū (salutis) qđ est corpus ⁊ sanguis christi (Dogma) id est doctrina (datur christianis). s. hominib⁹ (ꝙ panis trāsit) id ē transsubstantiat̄ (in carnē) id est corp⁹ christi (⁊ vinū) transit ⁊ transmutat̄ (in sanguinē) christi: ⁊ (animosa). i. firma (fides firmat). i. cōfirmat (p̄ter ordinez rerū) scz illud (qđ nō sapis) scz gustu corporali: ⁊ (qđ nō vides) scz visu corpali. ¶ Notandū ꝙ mirabilia penes sacramentū corporis sunt inaudita ⁊ incōprehensibilia q̄tū ad humanā naturā. vñ ad Roma. xj. Quis em̄ cognouit sensum dñi: aut q̄s cōsiliari⁹ eius fuit: ⁊ igit̄ qđ sensu nō ꝑcipim⁹ operib⁹ fidei cōfirmamus: ⁊ hoc rōnabiliter: qꝛ multa cōtingunt in natura similia: ⁊ ḡ illa fide ꝑcipimus que nec visus nec aliquis sensuū potest enarrare: qꝛ panis solūmodo videt̄ ⁊ vinū: sed credit̄ ibi verū corp⁹ xp̄i ⁊ sanguis. vñ Greg. In sacr̄o altaris aliđ ē qđ credit̄ ⁊ aliud est qđ cernit̄. Hui⁹ signū ē in natura: nā a sensu cuiuslibet rei substantia cognoscit̄: nisi nature substantiaꝝ sup̄celestiū: q̄ sunt nobis ignote: qꝛ sunt a sensib⁹ nostris elongate ⁊ remote. videm⁹ em̄ albedinē: ⁊ color albus in corpore hoīs etiā videt̄: sed forma humana nō pōt videri nec apprehēdi nisi aliquo mō a posteriori. s. ꝑ eius effectus: sed nō pōt videri nec cognosci ꝑ causam. Sic dico: ꝙ in sacramento altaris accidentia. s. color: odor: sapor: rotunditas: ⁊ quantitas subsistunt sine substantia. vñ đr in metapħ. homo pōt intelligere accidens sine subiecto. s. dulcedinē sine melle: ⁊ albedinē sine niue. sed quicq̄d homo pōt intelligere hoc deus pōt facere ⁊ multo amplius. ⁊ ideo in illo sacramēto est dulcedo sine dulci: albedo sine albo: rotunditas sine rotundo ⁊c̄. Uñ sciendū in hoc ꝑfecte sunt vniuerse res hui⁹ mundi: qꝛ aliqñ de⁹ fecit mutationē accident̄ sine subiecto: sicut pz in aquis amar̄: vbi manifeste mutauit amaritudinē aque in dulcedinē. Etiā aliqñ mutat subiectū ⁊ accñs simul. vtz in aqua mutata in vinū: vbi mutata est substantia aque in substantiā vini: ⁊ color: odor et sapor aque sunt mutati in colorē: odorē ⁊ saporem vini. Si ergo deus mutauit accñs sine subiecto ⁊ aliqñ accñs cū subiecto: requisiuit ꝑfectio vniuersi ꝙ etiam mutaret substantiā sine accidente: vt fit in sacramento corporis xp̄i in altari: qđ a domino factū est. ⁊ est mirabile in oculis nostris. ¶ Itez đr in lr̄a: panis transit in carnē. i. in carne fit corpus dominicū ꝑ transsubstātiationē essentialē. ⁊ illa mutatio nō est naturalis sed miraculosa seu sup̄naturalis. ⁊ in tali transsubstantiatione manent accidentia ⁊ ꝓprietates. s. albedo que videt̄ in pane q̄ transsubstātiatus est in carnem: vt prius visum est. nec tñ ista accidentia velut quantitas ⁊ figura sunt in corpore christi: qꝛ in deū nullū cadit accidens ꝑpetuum: vt patet per cōmētatorē quinto physicoꝝ. Sz tñ cōtra hoc aliq̄s posset arguere. tñ pħs viij. metapħ. dicit: ꝙ om̄e accñs est in subiecto. Silr̄ habet̄. j. physicoꝝ. ꝙ nullū accñs est repibile extra subiectū. Ad hoc est dđm: ꝙ pħus loquit̄ ſm cursum naturalē. nō aūt ſm viā theologoꝝ ⁊ sup̄naturalē. ¶ Pro quo nota vlteri⁹ ꝙ triplex est mutatio. s. artificialis: naturalis ⁊ spūalis. Artificialis est: q̄ habet fieri ꝑ artē: sicut qñ vitrū fit ex cineribꝰ. Sz naturalis est duplex. s. substantialis ⁊ accidentalis. Accñtalis est: qñ idem subiectū manet sub diuersis accidētib⁹: sicut quando corp⁹ aliqđ mutat̄ de albedine in nigredinē. Sz qñ substantialis est qñ eadē materia manet sub diuersis formis substantialib⁹ sibijnuicē succedentib⁹. Exemplū: eadē materia q̄ nunc stat sub forma hoīs: postea stat sub forma cadaueris. Sed spūalis est: qñ nec materia nec subiectū manet: sed solū accñs. ⁊ illa vocat̄ sup̄naturalis: qꝛ in mutatione illa virtus sup̄naturalis pōt facere acciden

tia stare sine subiecto. ⁊ illa trãsmutatio fit in sacramento altaris. ¶ Pro terminis nota. exp̃mo cõponit̃ ab ex ⁊ premo is: ⁊ hz expressi in p̃terito. Sz animosus plura ꝑcat. Prĩo idem est qd̃ sapiens. Scd̃o idẽ est qd̃ supb⁹. Tertio idem est qd̃ fortis vel firm⁹. ⁊ sic capit̃ hic: ⁊ venit a noĩe anim⁹. Sed fides est nomẽ feminini generis quinte declinatiõis. ⁊ describit̃ sic: Fides est ꝯfidentia sine hesitatione nõ p̃cedente via demonstratiõis.

Sub diuersis specieb⁹: signis tm̃ et non reb⁹: latent res eximie. Caro cibus: sanguis potus: manet tñ christus totus sub vtraq; specie.

¶ Hic autor declarat secũdũ miraculũ di. (Res eximie latent). i. abscõdite sũt (sub diuersis spẽb⁹) scz panis ⁊ vini (tm̃ signis ⁊ nõ rebus) qz panis ⁊ vinũ transmutant̃ in verũ corp⁹ ⁊ sanguinem ꝛ christi Deinde declarat q̃ sũt ille res eximie dicens (Caro). s. xp̃i est (cib⁹) et (sanguis) xp̃i est (pot⁹: tñ christ⁹ manet tot⁹ sub vtraq; specie) scz panis ⁊ vini. ¶ Notandũ autor vult tantũ dicere: lz in altari videam⁹ diuersas spẽs. s. panis ⁊ vini: tñ non est credendũ ꝙ aliq̃ ꝑs dei sit sub vino tm̃: ⁊ aliq̃ ꝑs dei sit sub specie panis tm̃: nec credendũ est ꝙ ali⁹ de⁹ sit sub specie panis: ⁊ alius deus sub specie vini: sed sub vtraq; specie est vn⁹ verus deus tot⁹ incorruptibilis. ¶ Scd̃o nota: mysteriũ hui⁹ miraculi ꝓbat̃ ex q̃dam sil̃i in natura: qz videm⁹ ꝙ nix ⁊ glacies sunt spẽs distincte sub q̃bus tñ latet vna res. i. aqua. Sic etiã sub specie panis ⁊ vini latet corpus xp̃i integrũ et indiuisum. Vñ beat⁹ Aug⁹. circa hoc miraculũ recitat aliud incidentaliter dicens. Corp⁹ xp̃i sub plurib⁹ hostijs sub maiorib⁹ nõ ẽ mai⁹: vel sub minorib⁹ nõ est min⁹: nec augmẽtat̃ ex eo ꝙ multotiẽs a plurib⁹ ꝯficit̃. Hui⁹ eĩ sil̃e inuenim⁹ in Exo. de manna ꝑ qd̃ de⁹ pauit filios israel in deserto: qz ille q̃ pl⁹ collegit nõ habuit ergo plus q̃ ille q̃ minus collegit. Vñ tempore oportuno vn⁹ sacerdos ꝯsecrat plures partes: nõ tñ nisi vnũ corp⁹: ergo dicit: Hoc est em̃ corp⁹ meũ ⁊c̃. Idez exemplũ põt haberi de anima rõnali. videm⁹ em̃ ꝙ aĩa in corpe maiori nõ est maior: nec in corpe minori minor: qz nõ augmentat̃ aucto corpe: qz dicit ph̃s in li. de anima. ꝙ anima pueri est tam magna sicut anima viri ꝑfecte etatis. Sic etiã in ꝓposito in ꝑua hostia est tam magn⁹ de⁹ ⁊ ꝑfect⁹ sicut in magna. ¶ Pro terminis nota: lateo est verbũ neutrale secunde cõiugatiõis. Item res põt capi dupl̃r. Vno mõ ꝓut significat substantiã incorporeã ⁊ inuisibilẽ. ⁊ sic capit̃ hic: ⁊ d̃r a v̄bo reor. i. opinor: qz opinione ⁊ fide cognoscim⁹ illa miracula. Alio mõ capit̃ ꝓ substantia corporea. vt patet in Eberardo. Nõ de visibili ⁊c̃. Eximius est nomen adiectiuum mobile tm̃. ⁊ dicit̃ a verbo eximo is ere: qz homo nobilis debet esse exemptus vltra alios in dignitate.

A sumente non concisus: non confractus nec diuisns integer accipit̃. Sumit vn⁹ sumũt mille: quantũ isti tantum ille: nec sumptus consumitnr

¶ Hic autor declarat tertiuz miraculum dicens. xp̃s (accipit̃). i. sumitur (a sumente) id est manducante scz eum sacramentaliter (integer). scz sub vtraq; specie (non cõcisus nec confractus nec diuisus: vnus sumit) scz corpus xp̃i (⁊ mille sumunt) scz corpus christi: ⁊ (ille) vnus sumit (tantũ quantũ isti) scz mille (nec)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

scz xps (sumptus) ab vno vel a mille (consumit) ¶ Notandū huius miraculi si militudo reperit in natura: nam sicut forma humana tota et individua est in toto individuo: et nō magis in hoc q̄ in alio: et sicut plures boues nō sunt magis bo mo q̄ vnus q̄tū ad naturā humanā: sic ex natura corpis xp̄i recipit in hac portione totaliter et in qualibet pte totaliter: et si diminuunt spēs panis adhuc corpus xp̄i nō diminuit. Secundo nota circa vltimā ptem huius miraculi: cum ōz nec sumpt⁹ cōsumi. Similitudo huius miraculi habet in natura. nam videm⁹ q̄ vigor herbaz reficit visum vel alium sensum: attamen ex hoc nō corrumpit talis vigor vel nō diminuit. Illi etiā panes quib⁹ dñs saciauit quinq̄ milia hoīm lz diuisi fuerāt: nō tñ cōsumpti nec diminuti sunt: qz de istis q̄nq̄ panib⁹ et duobus piscib⁹ collecti sunt duodecim cophini fragmentoz. Sic a silī corp⁹ xp̄i nō diminuit nec cōsumit a sumente. Ideo dicit Damascē. Corp⁹ et sanguis iesu xp̄i in cōstitutionē corporis et anie transiens nō corrumpit nec ad secessum mittit. ¶ Pro quo vlterius sciendū: Aug⁹ cōionē corpis xp̄i monet aliud miraculum volens q̄ cadē magnitudo (quā xp̄s hz in celo: et quā habuit in ara crucis) in parua specie panis comprehendit. Añ legit q̄ Heliseus ppheta volens resuscitare puerū a mortuis: expandebat se sup puerū et posuit os eius sup os pueri: et oculos eius sup oculos pueri: silr et manus: et sic de toto corpore. Modo notū ē: q̄ facies viri maior est q̄ facies pueri. quō g̃ ppheta potuit coaptari faciei pueri vt essent oculi sup oculos: et os sup os: virtute diuina videt hoc factū esse in figurā hui⁹. Sic qō in hoc sacro gerit: vbi corp⁹ xp̄i non mensurat: sed sacramētaliter est contentū sub parua specie panis. Item videm⁹ naturaliter q̄ pupilla oculi recipit in se speciem magni montis: dūmodo videat montē. ecce sicut magn⁹ mons recipit in oculo: sic corpus xp̄i recipit in pua hostia. ¶ Pro terminis nota: integer est nomen adiectiuū. Sed concisus est participiū a verbo conscindor. Sed confractus est pticipiū pteriti temporis: et venit ab illo v̄bo confringor. Sed sumpt⁹ est pticipiū pteriti tpis a v̄bo passiuo sumor.

Sumunt boni sumunt mali sorte tamen inequali: vite vel interit⁹. Mors est malis vita bonis: vide par⁊ sumptionis q̄ sit dispar exitus.

¶ Hic autor declarat quartū miraculum dicens: (boni sumunt) scz corpus xp̄i et (mali sumunt) corpus christi (tamē inequali sorte) id est dissimili euentu (vite vel interitus). i. mortis. et supple sumptio corporis christi (est mors) spiritualis (malis) id est peccatoribus (et vita) spiritualis (bonis). i. iustis. Et tunc dirigit sermonem suum ad nos dicens. O homo tu (vide) id est cōsidera (q̄ dispar exitus) id est dissimilis finis (sit patris) id est eiusdē (sumptionis) ¶ Notandū q̄ b. Aug. dicit: diligenter aduertendū est: cib⁹ iste sine mutatōe aliq̄b⁹ ē cib⁹ vite et aliquib⁹ est cibus mortis: vt qui iustus est iustificet: et q̄ in sordib⁹ est sordescat. Huius similitudo reperit in natura: qz eadem dulcedine vnius et eiusdem floris fit mel et venenum: mel in apibus: venenū in aranea. Sic etiam corp⁹ xp̄i fit iustis redemptio: peccatoribus v̄o eterna damnatio. ¶ Secundo nota. ex littera patet meritum et retributio cōmunicationis huius sacramenti: quia iustis ad gloriam: peccatorib⁹ v̄o ad eternam damnationem. Et ergo dicit apostol⁹. Probet autē seipm homo: et sic de pane illo edat et de calice bibat. Addit: si q̄s manducauerit ex hoc saltem digne viuet in eternum. Sed per oppositum si q̄s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

manducauerit indigne iudicium sibi manducat. ¶ Tertio nota: hic solet queri cõmuniter vtrum corpus christi consecratum a presbytero peccatore minus sit consecratum q̃ a presbytero iusto. Respondetur Johannes de sacro busto sup summã raymundi q̃ non: quia corpus christi non cõsecrat per meritũ sacerdotis: sed virtute verborum: qz sacerdos nõ in propria psona: sed in persona dei loquit. mõ sicut deterius non fit per deteriorem: sic non fit melius per presbyterꝫ meliorem. ¶ Quarto nota. beatus Aug⁹. mouet adhuc aliud dubiũ penes sacramentum corporis xp̃i. cum christus sit magnus ⁊ immensus qualiter intrat os hominis sine lesione oris. Dicit sacra scriptura simile. et nullus christianus ignorat sicut christ⁹ ingressus est in vterum virginis sine corruptione virginis sic etiam potest intrare os hominis sine lesione ipsius. Similiter videm⁹ q̃ radij solares penetrant vitrum sine vitri corruptione: sic christus intrat os hominis sine oris lesione. ¶ Pro terminis nota: sorte est nomen feminini veriuatum a verbo sortior iris. Sed interitus est nomen quarte declinationis. Sed par et dispar sunt nomina omnis generis. Mors tis. f. t. est dissolutio corporis et anie vel priuatio vite. Et ponit pro qualibet destructione ⁊ corruptione. ⁊ dr a morsdeo des: qz mors mordet: vel a morsu p̃mi hominis q̃ vetite arboris pomũ mordens mortem incurrit.

Fracto demum sacramento: ne vacilles sed memento tantũ esse sub fragmento quantũ toto tegitur.

¶ Hic autor declarat quintũ ⁊ vltimũ miraculũ dicẽs (Ne vacilles). i. non dubites (sed memento). i. firmiter crede: (tantũ esse sub fragmento). i. sub particula hostie (quantuz tegit). i. continet (toto). i. sub tota hostia: ⁊ hoc (fracto sacramẽto) id est hostia in tres partes diuisa (demũ) id est circa finem misse.

Nulla rei fit scissura: signi tantuz fit fractura: qua nec status nec statura signati minuitur.

(Nulla fit scissura) id est diuisio (rei). id corpis xp̃i (sed tm̃ fit fractura). i. diuisio (signi) id est forme panis (qua). s. fractura: vel per quã fracturam (nec status) id est substantia: (nec statura) id est quantitas (signati). i. corporis christi qõ signatur ⁊ continet sub specie panis ⁊ vini (minuit). i. minorat. ¶ Notandũ p̃mo q̃ hui⁹ miraculi simile inuenim⁹ in natura. Sicut em̃ dicit beatus Aug⁹. in li. de q̃ntitate aĩe. Anima humana in toto corpe est tota ⁊ indiuisibilis: ⁊ in ptib⁹ est tota. ergo p̃ hoc anima in capite est tota: in corde est tota: attamen in oĩb⁹ membris simul est solum vna anima. Similiter verbũ quod modo loquor plures audiũt: ⁊ quilibet vestrum habet hoc verbum in corde ⁊ in mente: attamen est nisi vnum verbum non derelinquens dictum de ore meo: non derelinquens aures vestras: et integrum penetrat ad omnia corda vestra. Sic christus (qui est verbuz patris) totus ⁊ integer fuit in sinu patris non derelinquens patrem: et intrauit in vterum virginis: sic totus vtrobiq̃ fuit: cum tamẽ vnus deus sit. Sic etiã celum non derelinquẽs in singulis altaribus: ⁊ in singulis hostijs: ⁊ in singulis partibus hostie est totus ⁊ integer in omnib⁹ simul vnus ⁊ indiuisus. Sed in oppositũ est hereticus q̃ dicit: q̃ illa similitudo claudicat: qz q̃ anima est tota in toto ⁊ tota in ptib⁹: hoc fit p cõiũctõnẽ ptium ad totum. Sed q̃ xp̃s est in ptib⁹ hostie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

hoc fit ꝙ diuisionē partium a toto: ꝙ nō est simile. Respōdetur ꝙ nō est possibile: qz multi hoīes possunt capere vnū verbū a' ꝓdicatore. ⁊ quilibet eorū in corde suo concipit illud verbū: licet a pluribꝰ percipiat auribus. Sic xps (qui vocat verbum pris) est totus ⁊ integer vbicūq; locorū: qz si huiusmodi naturalia ex naturalibus declarantur. multo fortius ꝙ supnaturalia superantur. Itē no. ꝙ sanctus Johānes in Apocal. dicit: de libro signato septem sigillis quē nullus ē dignus aperire. Per septē sigilla intelligūtur septē miracula circa illud sacramē tum. Primū est ꝙ idē deus manet pane consecrato qui fuit ante: hoc sigillū soluī tur: qz mea intentio potest fieri tua cognitio mediāte voce: ⁊ tamē eadem intentio manet in me que transiunt in te. Secūdū miraculū: ꝙ tanta magnitudo sub tam parua specie latet: ⁊ illud sigillum soluit a simili: qz species vnius ciuitatis et magni mōtis comprehendunt in oculo. Tertium est ꝙ tam magnum corpus intrat illesum ꝙ os hominis: hoc sigillū est solutum in precedentibus. Quartū miraculū. ꝙ ipse assumitur ⁊ nō consumitur. hoc em etiā prius patuit: qz herba odorifera sumit ab odorante: sed ipsa herba nō diminuit. Quintum miraculuz est ꝙ sacramētum venerabile corporis xpi multotiēs sumit a peccatoribus ⁊ ab immūdis hominibus. ⁊ tū nō polluitur. Illud sigilluz soluitur ꝙ radios solares qui mūdi sunt ⁊ cōiungunt immundis rebus. ⁊ propter hoc ipsi radij nō coinquinatur: multomagis ℞o inuisibilis ⁊ incōmutabilis veritas non potest coinquinari. Sextū miraculū est: ꝙ a pluribus sumit: ⁊ in pluribus locis conficitur. Illud sigillum soluit: qz lumē candele plura loca illuminat simul ⁊ semel vna cādela manēs. Septimū miraculū. ꝙ ibi est quātitas sine quāto: dulcedo sine dulci. Solutio illius sigilli patet ex arte metaphisicali. vel etiā mathematicali q̄ ponit abstractionē accidentiū a subiecto. Et sic oīa sigilla ꝓposita huius libri sine lesione apta sūt. Unde littera securius legit vbi sigilla nō lacerātur: ſz illese manent. ¶ Pro terminis no. fracto sacramēto sūt duo ablatiui positi absolute. Item facillo idem est ꝙ dubito. ⁊ est ꝑme ꝓiu. Itē memēto est verbū defectiuū et habet oīa tpa a preterito formata. Itē signum ꝺr illud qꝺ cum apprehensū fuerit ducit nos in cognitionem alterius. Sed minuitur est verbum passiuum illius verbi minuo.

Ecce panis angelorum: factus cibus viatorū: vere panis filiorū: nō mittē dus canibus.

¶ Hic autor ꝓsequēter describit materiā corpis xpi ꝓphetice adducēdo figuras veteris testamēti. Et diuidit in duas partes. In ꝑma ꝑte facit qꝺ dictū est. In scḋa cōcludit sequētiā ꝙ quandā orationē. Scḋa ibi: Bone pastor. Et ꝑmo ostēdit figuras q̄ꝺ cōmēdat hoc sacramētū dicēs (Ecce). i. corpus xpi existēs (panis angelorum) supple est (factus cibꝰ viatorū). i. hominū in vita pñtis seculi laborantium: ⁊ existens (vere). i. veraciter (panis filiorꝫ) id est sanctorum hominū (nō mittendꝰ) id est dandus (canibus) id est prauis hominibus.

In figuris presignatur cū isaac immolatur: agnus pasce deputatur datur manna patribus.

¶ Predictus panis (ꝑsignatur). i. ꝑfiguratur (in figurꝭ) scz veteris testamēti (cū isaac immolat). i. sacrificat a patre abrahā (⁊ deputat agnus pasce cum dat manna patribus). s.

in deserto. ¶ Notandū autor tangit diuersas figuras quarū p̄ma est: ꝙ hoc sacramētum est panis angeloꝝ. de quo dicit Ps̄. Panē angelorū māducabit hō. Dicit̄ em̄ panis angeloꝝ: qꝛ req̄es angeloꝝ est in celis: ⁊ sic hoīes ⁊ angeli vtūtur eodē pane. vñ ad exaltationē hoīs d̄r in Ps̄. Minuisti eū paulomin⁹ ab angelis ⁊c̄. Scd̄a figura est ꝙ iste panis est cibus viatorū. de quo legit̄. iij. Reg. xix. cū fames esset in terra ⁊ nō pluit sup terrā tribus annis ⁊ mensibus sex: venit Helyas ⁊ requieuit sub vmbra iuniperi vbi dormiēs ⁊ excitatus vidit panē subcinericiū ⁊ vas aque. ⁊ comedit ⁊ bibit: ⁊ ambulabat in fortitudine cibi illi⁹ quadragīta dieb⁹ ⁊ noctib⁹ vsq̄ ad montē dñi. Iste panis significat hoc viaticum qd̄ dñs iesus xp̄s iturus de hoc mūdo ad patrē suis discipulis dedit. Et q̄libet homo tenet̄ se p̄parare ad hoc viaticū in extremis vite sue. ⁊ cibabit eū dñs pane vite ⁊ intellect⁹. Tertia figura est illa s̄m quā dñs loquebat̄ mulieri chananee clamāti: miserere mei fili dauid: ⁊ cū discipuli audissent dixerunt: dñe dimitte eā: qꝛ clamat post nos. Iesus dixit: nō est bonū sumere panē filiorū ⁊ mittere canibus ad manducandum: Math̄. xv. Et ergo dicit littera. panis filiorum. Quarta figura est: que figurat̄ in abraā qñ immolabat filium suum isaac. Unde abraā pater multorū dicitur: ꝑ quē deus intelligit̄: q̄ immolauit filiū suū isaac. i. xp̄m: qꝛ ꝓprio filio suo nō pepercit: sꝫ pro nobis om̄ibus tradidit illū: ⁊ ergo dicit littera. cū isaac immolat̄. Quinta figura est: cū filij israel transirent ꝑ mare rubruꝫ immolauerūt agnū paschalem in egypto: sic ⁊ nos transituri de hoc mūdo debemus offerre agnū immaculatū. i. purā cōsciētiā si debem⁹ corp⁹ xp̄i accipere: ⁊ sic trāsire valeam⁹ ꝑ mare. i. de morte ad terrā ꝓmissionis. ergo dicit littera: agnus pasche deputatur. Sexta figura est. cū murmurasset ppl̄s ꝯtra dñm in deserto: qꝛ deficerēt in panib⁹: tūc pluit eis māna ꝑ sex dies ī heremo de quo collegit q̄libet iuxta suā mensurā. In die autē sexta collegerūt cibos duplices ꝓpter sabbatū: ⁊ s̄m voluntatē ipsorū habuit saporē cibus iste. Ps̄. Desiderium anime tribuisti eis: ⁊ ergo dicit lr̄a: māna datur patrib⁹ ¶ Itē no. Exo. xvj. legitur. cū filij israel inuenerūt māna dixerūt in se quid est hoc. Glo. dicit ꝙ hec questio quā tunc iudei mouebāt nunq̄ in lege fuit soluta: sꝫ ꝓpter admirationē panis iste vocat⁹ est māna. Sed hec questio soluta est in cena dñi: cū em̄ quererent iudei vel apl̄i quid est hoc. Christus rñdit: hoc est corpus meuꝫ: ⁊ sic illud manna fuit p̄sagium corpis xp̄i. ¶ Itē no. mittend⁹ est participiū a mittor eris. Isaac est nomē ꝓpriū indeclinabile: ⁊ interp̄tat̄ risus s̄m Papiā. Christus em̄ per eū p̄figuratus est risus ⁊ gaudiū omniū fidelium.

Bone pastor panis vere iesu nostri miserere: tu nos pasce nos tuere: tu nos bona fac videre in terra viuētiū

¶ Hic au. ꝯsequēter concludit canticū suū ꝑ quandā orationē hui⁹ sacramēti deū īuocando dicēs: O (iesu bone pastor) et (vere panis miserere nostri. tu pasce) .i. foue nos scꝫ corpore tuo. ⁊ tu (tuere) .i. defende nos. ⁊ (fac nos videre bona) .s. eterna (in terra viuentiū) .i. in regno celorum. Iuxta illud Ps̄. Credo videre bona domini in terra viuentium.

Tu q̄ cūcta scis ⁊ vales q̄ nos pascis hic mortales: tu nos ibi cōmensales

(Tu) xpe (q̄ scis) .i. agnoscis et vales) .i. potes (cūcta. qui pascis) .i. nutris. s. cop̄e ⁊ sanguine tuo (hic) .i. in p̄nti se-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

coheredes ⁊ sodales fac sctōrū ciuiū. culo (nos mortales) .s. hoīes (tu fac nos ibi .i. ī regno celorū (cōmēsales) .i. tecū comedētes (coheredes) .i. hereditatē celestis regni tecū possidentes (et) fac nos (sodales), .i. socios sanctorū ciuiū) .i. beatorū in celesti vita regnantiū. ¶ Notandū. hostia huⁱ⁹ sacr̄i debet habere q̄sdā p̄ditiōes respicientes materiā ipⁱ⁹ q̄bus hō debet pfrui spūaliter q̄ velit hāc hostiā digne māducare. ⁊ patēt in his metris. Candida: triticea: tenuis: nō magna: rotūda. Expers fermēti nō falsa sit hostia xp̄i. Primo em̄ hostia debet esse candida ⁊ munda: sic homo debet esse mūdus ⁊ cādidus p confessionem: cōtritionē ⁊ satisfactionē anteq̄ accedat ad mensam xp̄i. Scōo debet esse pfecta de puro tritico qō est dulce sic hō debet eē dulcis in ope ⁊ sermōe p charitatē pfectā. Tertio dz esse tenuis sic hō debet esse moderatⁱ⁹ in cibo ⁊ potu nō gulose viuēdo. vñ Exo. Nō habēt potestatē edere agnū q̄ seruiūt tabernaculis voluptatū. Quarto debet esse parua: sic homo debz esse paruⁱ⁹ ⁊ humil̄. Quinto debet esse rotūda: qz oīne rotundum ē mobile: sic hō debet esse mobilis ad bonū ⁊ īmobilis ad malū. Sexto dz esse sine fermēto. Vñ fermētū significat supbiā: qz sicut modicū fermenti corrūpit totā massam: sic hō qui vult digne accedere dz esse sine supbia ⁊ meditari dz q̄ vilis sit nature: qz dicit scriptura: Memēto hō qz cinis es ⁊ in cinerem reuerteris. Et alibi Eccl̄i. vij. Memorare nouissima tua ⁊ in eternū nō peccabis. Septimo dz esse nō salsa: sal em̄ facit homīes sitire: ⁊ significat auariciā: sic hō non dz esse auarⁱ⁹: qz auaricia est seruitⁱ⁹ ydolorū. ¶ Itē sc̄ ēdū ad hostiā p̄seruādam requirūtur duo p̄incipaliter .s. intentio consecrantis: et intentio instituentis. Primo requiritur intentio consecrantis: quia si plures hostie ponerentur ad altare: ita q̄ vna illarū esset absconsa in medio altaris quā sacerdos ignoraret. tunc illa hostia sic tecta nō esset cōsecrata. Rō est qz intentio cōsecrātis ad illam nō ferebatur. Scōo req̄rit intētio instituētis: qz si sacerdos cōsecraret iocose totū cophinū repletū hostijs p directā formā verbor̄ nulla esset facta cōsecratio: quia nō fuit de intētione instituentis. ¶ Pro termīs no. bonⁱ⁹ pastor dz cuiⁱ⁹ sūt oues ppie. ⁊ ponit animā suā p ouibⁱ⁹ suis. vt p3 in cuāg. Joh. x. Sic ⁊ iā xp̄s fecit q̄n obtulit seip̄m p nobis in ara crucis. Itē pasco est verbū trāsituū tertie cōiugationis. Sed tueor ē v̄bū deponētale scōe cōiugatiōis. Sz cōmēsales dicunt hi q̄ in eadē mensa comedūt. Sz coheredes dicunt illi qui simul recipiūt aliquā hereditatē: ⁊ dz a con qō ē simul ⁊ heres: quasi conheredes deponēdo n.

SAncti baptiste christi p̄conis solēnia celebrātes mori bⁱ⁹ ipsum sequamur. Vt ad vitā quā p̄dixit asseclas suos pducat.

¶ Hec sequētia ob reuerētiā et gloriā sctī Johīs bap. ē cōpilata. In q̄ autor p̄incipaliter tria facit. Primo hortat nos ad eiⁱ⁹ solēnitatē seu festiuitatē celebrandā. Scōo inuocat sctm̄ Joh. declarādo ciⁱ⁹ natiuitatē. Tertio dirigit petitionem ad ipsū. scōa ibi: Deuoti ⁊c. tertia ibi: Tu qui p̄paras fidelīū. Dicēs. p̄mo nos (celebrātes) .i. cū celebritate venerātes (solēnia) .i. festiuitates (sctī baptiste) .s. Johānis (p̄conis) p̄nunciatoris (xp̄i sequamur ip̄m moribus) sanct̄ (vt) ipse sanctⁱ⁹ iohānes bap. (pducat suos asseclas) .i. sequētes vel seruos (ad vitā) scz eternā (quā p̄dixit) predicando. ¶ Notandū scribit Malach. iij. Ecce ego mittā vobis Helyam p̄phetam anteq̄ veniet dies dñi magnus ⁊ horribil̄. Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

intellectum illius ꝓphetie est notandū q̄ duplex est dies dñi. ſ. dies natiuitatis qui erat dies exultatiōis ⁊ leticie. Scōs dies est iudicij: qui erit dies miserie ⁊ damnatiōis. Et ſm hoc duplicē credimus fuisse heliā. ſ. heliam in corꝓre: et heliam in ſpiritu ⁊ virtute. Ille aūt duplex dies tangit in verbis ꝑdictis. Prima tangit ibi: cū dicit magnus: dicit enī magnus ꝓpter magnitudinem regis nati. Scōa dies tangit ibi: horribilis: q̄ illa est dies miserie ⁊ lamentabilis. Et hanc duplicē diem dñi precedit duplex helias. Mā ꝑmā diem precurrit helias in ſpiritu ⁊ virtute. Unde in euāg. Luce. j. Ipſe preibit ante illū in ſpiritu ⁊ virtute helie. Itē Matth. xj. Cum iohannes misisset ad ieſum diſcipulos vt interrogarent eum. Tu es q̄ ventur⁹ es an alium expectam⁹. Et reſpondens ieſus ait illis: Euntes renūciate iohāni q̄ audistis ⁊ vidistis ⁊c. Illis aūt abeuntibus cepit ieſus dicere ad turbas: A diebus iohannis baptiſte vſq̄ nunc regnum celorum vim patit. ⁊ ſi vultis recipere ipſe est helias qui venturus est. Sz scōm diem ꝑcedet helias in corꝓre: qui raptus est in paradiſum corꝓraliter: vt teſtimoniuz reddat in nouiſſimo die. ſicut dicit Regl. ij. Ipſe enim Helias ⁊ enoch ſunt teſtes de aduentu domini. dicit enim Methodius: Mittet enim dominus duos famulos ſinceriſſimos Enoch ⁊ heliam qui in eius teſtimonio fuerunt ad arguendum ipm inimicū. Dominus enī noſter Johannē baptiſtam commēdādo dicit: Quid existis in deſertum videre ꝓphetam. Etiam dico vobis ⁊ plus q̄ ꝓphetam: hic enī est de quo ſcriptum est. Ecce ego mitto angelū meum ante faciē tuam ⁊c. Amen dico vobis. nō ſurrexit inter natos mulierū maior Johanne baptiſta. ¶ Itē no. autor rogat ſanctū Johannē vt ſeruos ſuos ꝓducat ad vitam quā ꝑdixit ꝑdicādo: Penitentiā agite appropinquabit enī regnum celorū: hanc vitā oībus ꝑparauit. Fuit enī vox clamātis in deſerto: parate viā domino Matth. iij. ⁊ Eſa. xl. ¶ Pro termīs no. preco est nomē cōis generis: q̄ conuenit vtriq̄ ſexui. Sed ſolēnia est nomen neutri generis. ⁊ dr a verbo ſoleo ⁊ annus: quia ſolēnitates ſolent celebrari in ſingulis annis. Itē aſſecla est nomē cōmunis generis ꝑme declinationis. ⁊ dicitur a ꝟbo aſſequor aſſequeris: q̄ aſſecla ſequitur dñm ſuum. et est ſincopatū. Et ergo autor implorat ſanctum Johannem vt aſſeclas ſuos ꝓducat an vitā eternā. vel ſm alios ad viā q̄ dixit: pñiam agite.

Deuoti te ſanctiſſime hominuz amice ieſu chriſti flagitamus vt gaudia percipiamus. Apparens que zacharie gabriel reꝛomiſit qui tuam celebrarent obſequijs natiuitatem. Ut hec feſta eterna gaudia adipiſcamur Qua ſancti dei ſacris delicijs leti cō gaudent.

¶ Hic autor inuocat ſanctum Joh. cū hoc deſcribēs materiā natitatis ei⁹ dicēs. O iohānes (ſanctiſſime hominū ⁊ amice ieſu xp̄i) nos (deuoti flagitam⁹). i. rogam⁹ (te). ſ. iohannē (vt ꝓcipiam⁹). i. accipiamus (gaudia) ſupple celeſtia (q̄) ſupple gaudia (gabriel) ſupple angel⁹ (apparēs zacharie). ſ. p̄ri tui (reꝛomiſit ſupple ill⁹ (q̄celebrarēt). i. honorarēt (tuā natiuitatē). i. diē natalē (obſequijs). i. ſeruitijs (vt) nos (adipiſcamur) id est acquiramus (per hec feſta) ſcilicet natiuitatis tue (gaudia eterna) et hoc in patria (qua) ſcz patria (ſancti dei congaudent) id ē ſimul gaudent (leti) id est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

exultantes (sacris delicijs). i. spũalibus. ¶ Notandũ ꝙ beatꝰ Johãnes in pñti littera mltipliciť nomĩatur. Dicit̃ em̃ ꝓpheta ꝓpter p̃rogatiuã cognitiõis: qꝛ quicq̃d alij ꝓphete sub dubio dixerũt: ip̃e digito suo demõstrauit cũ dixit: Ecce agnus dei: ⁊ ergo ad cõmendationẽ ipsius dixit xp̃s: Quid existis in desertum videre ꝓphetam. dico vobis. hic est plus q̃ ꝓpheta: qꝛ inter natos mulierum nõ surrexit maior iohãne baptista. ¶ Scdõ dr̃ amicus dei ꝓpter p̃rogatiuã dilectionis: qꝛ intantũ xp̃s eũ dilexit: vt idem angelus q̃ deũ annunciauit incarnari ipsum etiã annũciauit nasci. ¶ Tertio vocat̃ lucerna ꝓpter prerogatiuã sanctiattis. vñ be. Greg. Non fuit vasti spaciũ ꝑ orbis sanctior quisq̃ genitꝰ Johãne. ¶ Quarto vocat̃ angelus ꝓpt̃ p̃rogatiuã dignitatis: cuius testimonium habet a patre celesti q̃ vocat cũ angelũ: sicut legit̃ de eo Malach. iij. Ecce mittam angelũ meũ ⁊c̃. Itẽ vocat̃ vox clamãtis in deserto. ꝓpter p̃rogatiuam p̃dicationis ⁊ humilitatis: qꝛ ipse docuit reuereri maiores ⁊ sup̃iores: qꝛ de seipso dixit: Qui de terra est de terra loquit̃. Et iterũ: Cuius nõ sum dignus soluere corrigiam calciamẽti. Etiã docuit aduentũ regni celorũ: quapropter dr̃ vox clamantis ⁊c̃. in quo est summa felicitas ⁊ beatitudo. ergo dixit: Penitẽtiã agite appropinquabit eĩ regnũ dei. Etiã dixit: parate viã dño. Itẽ vocat̃ helyas in spiritu et virtute: ⁊ hoc rõne officij: qꝛ ambo sũt p̃cursores dñi. Helyas in iudicio. Iohannes in heremo. Itẽ vocat̃ baptista xp̃i ꝓpter excellentiã mirabilis honoris quia ipse baptizauit xp̃m in iordane baptismũ nobis p̃parando. Itẽ vocatur p̃co. i. p̃cursor dñi: qꝛ p̃parauit viã dño. ¶ Pro quo sciendũ. ꝙ be. Johã. tripliciter fuit p̃cursor dñi. s. natiuitatis: predicationis: ⁊ passionis. Fuit em̃ precursor natiuitatis: qꝛ postq̃ cõcepit Elizabet mater eiꝰ ĩ mẽse sexto missus est gabriel angelus in ciuitatẽ galilee. Luc̃. j. ⁊ hoc patet ex eo: qꝛ post salutationem beata virgo maria salutauit Elizabeth cognatã suam: ⁊ ꝑ p̃sentiã dñi exultauit ĩfans in vtero matris. ⁊ sic cõstat ꝙ sanctꝰ iohãnes fuit sex mẽsibus p̃us natus in mũdo q̃ xp̃s. Scdõ fuit p̃cursor p̃dicatiõis. vt dr̃ Math. iij. In diebꝰ illis venit iohannes baptista p̃dicãs baptismũ penitẽtie. Fuit etiã p̃cursor passionis vno anno ante passionẽ xp̃i. ¶ Itẽ no. autor implorat iohãnẽ ꝓ gaudijs ab angelis repromissis. Dicit̃ em̃ in euãg. Et multi in natiuitate eius gaudebũt. Primo em̃ gauisi erãt eius amici ⁊ cognati carnales. Scdõ gaudent fideles xp̃iani spũaliter. Tertio gaudẽt sancti de natiuitate eiꝰ eternalit̃. ¶ Item no. dicit̃ in littera sanctissime hominũ. qd̃ patet ex predictis. vbi dicebat̃: Inter natos mulierũ ⁊c̃. Unde sanctꝰ Johãnes dr̃ magnus tripliciter: qꝛ fuit nunciꝰ in angelica salutatione: qꝛ postq̃ beata Elizabeth cõcepit mense sexto missus est angelꝰ gabriel ⁊c̃. ⁊ tunc sanctꝰ iohãnes ꝓpter p̃sentiam dñi. letabatur in vtero matris. Scdõ sanctus Johannes dicit̃ magnꝰ: qꝛ fuit sanctificatꝰ in vtero. Uñ de tribus legitur in theologia q̃ sũt sanctificati in vtero. Primus fuit Sampson. de quo legit̃ in libro iudicũ. ꝙ angelus venit ad vxorẽ Mayme q̃ dixit ei ꝙ esset paritura filium: qui sua fortitudine filios israel gubernaret. Scdõs fuit Hieremias. de quo legitur. Priusq̃ exires de vtero sanctificaui te. Tertius fuit sanctꝰ Johannes baptista: qui obtinuit p̃ncipatuz: qꝛ in annunciatione eius dixit angelꝰ: Hic erit magnus corã dño. Tertio dr̃ magnus in limbo inferni. vbi sancti patres fuerũt in desolatione: nõ ꝓpter diuturnitatẽ temp̃is: vel ꝓpter demonũ vicinitatem: sed ꝓpter diuine visionis priuationẽ. ⁊ ibi sanctus Johãnes ipsos letificauit. s. ꝙ cito essent liberãdi a vicinitate demonũ: ⁊ ꝙ societati angelorũ essent associãdi. primo fuit maior. scdõ maximus. ⁊ sic nullus maior eo surrexit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

¶ Pro terminis no. flagito est verbum trãsitiuum regẽs post se duplicem accusatiuum. vt habetur in Alexandro. Item adipiscor est verbum deponentale tertie coniugatiõis habens adeptum in supino. Sed apparens est participiũ deriuatum a verbo. Et dicit ab ad et pareo mutando d in p.

Tu qui preparas fidelium corda. Ne quid deuium vel lubricum deus in eis inueniat. Te deposcimus vt crimina nostra et facinora continua prece studeas absoluere.

¶ Hic cõsequẽter autor dirigit petitiones ad be. iohannẽ Et diuidit in duas ptes. In prima pte facit hoc. In secũda ostendit effectũ petitiõis. scõa ibi: Placat⁹ ꝛc. di. O sancte iohãnes tu q̃ preparas corda fideliũ ne de⁹ inueniat in eis quid deuiũ) .s. a via virtutuz (vel lubricum) .i. obscurũ et vicioſum. nos (deposcim⁹) .i. rogamus (te. vt studeas absoluere) .i. delere (nostra crimina) et nostra (facinora) .i. minora pctã (continua prece. i. p tuã frequẽtem orationẽ. ¶ Notandũ. autor ꝓpendens officium sancti Johãnis petit eũ vt mũdet corda. vñ officiũ sancti iohãnis ba. ẽ p̃parare viam dño. Matth. iij. Esa. xl. hoc patet sic: ipse em̃ interp̃tatur lã pas ardens: quia suis exemplis et doctrinis facit nos xp̃m ardenter amare: quare de ipso dicitur: surrexit helias quasi ignis ardẽs. ¶ Itẽ no. legit in scholastica hystoria q̃ Johãnes euãgc. hac die migrauit ad dominũ: cui⁹ solẽnitates sctã mater eccles sia in tertiũ diem post natiuitatẽ xp̃i celebrare instituit: sz solẽnia b. Johis bap. in suo die ꝓmãserunt. Nec mirũ est: qz hec dies angelo nunciata fuit: nõ autẽ dogmatizandũ ẽ q̃ euãgelista cesserit Johi ba. tanq̃ minor maiori: nec decẽs est de hoc disputare q̃s eoz maior sit qõ in quodã exemplo diuinit⁹ ostẽsũ est. Erãt em̃ duo docti: quoz vnus baptistã: alter euãgelistã p̃ferebat. tandem sup hoc solenni disputatiõe inducta quilibet valde sollicit⁹ erat auctoritates et efficaces inuenire rõnes q̃b⁹ suũ posset p̃ferre. aduenientẽ autẽ disputatiõis die q̃libet sctõz suo emulatori apparuit: dixitq; bñ ꝓcordes sum⁹ in celis: de nobis nõ ẽ disputãdum in terris. Tũc doctores illi sibi inuicẽ obuiauerũt et oñi populo publicauerũt et dominũ benedixerũt. ¶ Itẽ no. natiuitas sctĩ iohãnis bap. ꝑm magistrũ Guilhelmũ celebrat triplici de cã seu rõne. Primo rõne sanctificatiõis in vtero vnde sequit. Priusq̃ te formarẽ in vtero cognoui te ꝛc. Scõo rõne dignitatis et officij. Ipe em̃ tanq̃ lucifer venit et eternũ gaudium nobis ꝓmo annunciauit. Tertio rõne locũditatis. dixit em̃ angelus ad zachariã: et mlti in natiuitate ei⁹ gaudebũt. ¶ Itẽ no. b. Jo. bap. habuit omniũ sanctorũ pfectionem: fuit em̃ prophe ta et plus q̃ ꝓpheta: qz xp̃m digito demõstrauit. Etiã apls: qz missus a deo. Etiã fuit martyr: qz p iusticia mortẽ sustinuit. Etiã fuit cõfessor: qz confessus est et nõ negauit. Ecce quãtis dignitatib⁹ bea. Joh. extollitur. ¶ Itẽ b. Jo. bap. in via hac tripler mun⁹ habuit mirabilis gratie. Primo habuit grãm sanctificationis. vt dictũ est ꝓus. Scõo meruit grãm ꝓphetizandi: qñ in vtero matris exultãs deũ adesse cognouit. vñ Chrys. volens ostendere qualiẽ fuit plus q̃ ꝓpheta dicit. Prophete est p merito quersatiõis et fidei ꝓphetiã accipere. Sed ipse fuit plus q̃ ꝓpheta: qz ꝓus fuit ꝓpheta q̃ homo nasceret. Tertio meruit gratiã vt suis meritis matri daret spiritũ ꝓphetizandi. vnde Crys. Quis prophetarum cum esset ꝓpheta ꝓphetam facere potuit. Helias vnxit helizeũ in ꝓphetam: nõ tamen gratiã ꝓphetizandi donauit. Ille autez in vtero matris exis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

stens sciẽtiã matri dedit. ⁊ os illi⁹ in verbo cõfessionis aperuit: vt cuius nõ videbat ꝑsonã cognosceret dignitatẽ dicẽs: Unde mihi hoc ꝙ mat' dñi venit ad me. ¶ Sciendũ ꝓ termi nequid capit' dupliciter. vno mõ ꝓut sũt due dictiones: et capit' hic. Alio mõ capit' ꝓ vna dictiõe ⁊ est nomẽ infinitũ mobile tm̃: vt hic nequis: hec nequa. hoc nequid. habẽs secundã declinationẽ pronominis. Sz studeo est verbũ absolutũ carẽs supinis.

Placatus vt ipse suos semꝑ inuisere fideles. Et mãsiõem in eis facere dignetur. Et agni fellere (quẽ tuo digito mõstraueras tollere crimina) nos velit induere. Ut ip̃z mereamur angelis associj. In alba veste sequi per portã clarissimã. Amice xp̃i Johẽs.

Hic autor oñdit effectũ sue petitionis dicẽs (Ut ip̃e). s. de⁹ placat⁹). i. placabilis effect⁹ scz ꝑ tuas p̃ces (dignet' inuiscere semꝑ). i. frequẽter visitare ꝑ suã gratiã (suos fideles Et) vt ipse de⁹ (dignet' facere in eis) . s. fidelibus mãsionẽ). s. per ꝯtinuã p̃ntiã (Et) vt ip̃e de⁹ (velit nos induere vellere. i. pelle humilitat' et innocẽtie (agni) . i. xp̃i (quẽ) scz agnum xp̃m (mõstraueras tuo digito tollere crimina). i. pctã (mũdi. vt) nos (associj). i. associati (angelis mereamur sequi. ip̃m). s. agnũ (in alba veste). i. pura innocẽtia (ꝑ portã clarissimam) scz qua intrat' in regnũ celorum. ¶ Notandũ. natiuitas scti Johãnis baptiste a gabriele archãgelo hoc mõ fuit nũciata. Legit' em̃ in scholastica hysto. ꝙ rex dauid volens cultũ dei amplificare instituit. xxiiij. sacerdotes: quoꝝ vn⁹ erat maior ⁊ summ⁹ pontifex ꝑ vnũ annum: ⁊ sic cõtingebat ꝙ zacharias illo anno fuit summ⁹ pontifex: cui⁹ vxor vocabatur Elizabeth. ⁊ ambo fuerũt senes ⁊ absq; liberis. Cũ autẽ Zacharias templũ dñi ⁊ sanctoꝝ intrasset: apparuit ei angelus gabriel: ꝑ cuius visionẽ zacharias perterritus erat. Ubi dicit glo. ꝙ proprium bonorũ angelorum est p̃mo perterrere: postea cõsolari. Ecõtra autẽ mali angeli se in lucis angelos trãsfigurãtes si quos ex sui p̃ntia territos senserint ampliori eos horrore cõcutiunt. Et dixit angel⁹: Ne timeas zacharia quoniam exaudita est oratio tua. Annunciauit igit' gabriel archangel⁹ zacharie se filium habiturũ cuius nomẽ esset iohãnes: q̃ vinũ ⁊ sicerã nõ biberet: ⁊ dominũ in spiritu ⁊ virtute helie p̃cedere deberet. Tunc zacharias cõsiderãs se esse senem ⁊ vxorem eius sterilem: dubitare cepit ⁊ signum ab angelo requisiuit. Respõdit angelus domini: ꝓ eo ꝙ meis verbis credere nolueris taciturnitatis plaga ꝑcutieris: ⁊ sic modulos loquele ꝑdidit. Et hui⁹ assignat' mltiplex ratio. Prima: dicit enim venerabilis Beda: quia diffidendo locutus est: iam silentio plectitur et percutitur: vt tacendo credere discat. Scdo ratio vt maius miraculum in natiuitate filij appareret quãdo patri in natiuitatem filij loquela reddebat'. Tertia: quia ipse signum a domino petijt: ergo taciturnitatem in signum accepit. Quarta: quia congruum fuit: vt ipse vocem ammitteret quando vox clamantis nascebatur que sibi silentium imponeret. Sed in natiuitate filij organa vocis recuperauit. postulauit tantũ pugillarem ab amicis vt scriberet qualiter puer deberet nominari: et scribendo dixit. Johãnes est nomen eius: ⁊ sic loquelam reacquisiuit. Postq̃ ergo Elizabeth concepit quinq; mensibus se occultauit: quia dicit Ambrosius. Partus sui erubuit etatem: ne in senectute vacasse libidini vi

deretur. Mense autem sexto beata virgo maria gloriosa que dominū iam concepit: ad elizabeth venit: et cum salutasset eam: beatus iohānes replet⁹ spūsancto sensit filium dei venisse ad se: ⁊ pre gaudio in vtero tripudiauit. ⁊ motu salutauit quem voce nō potuit salutare. Mansit ergo beata virgo cū cognata sua elizabeth tribus mensibus ministrās ei ⁊ natum suum puerum sanctis manib⁹ de terra leuauit. ¶ Pro terminis nota. placatus est participiū preteriti tpis a placo ris. Sed inuisere est verbum desideratiue forme. ⁊ cōponitur ab in ⁊ viso is. ⁊ significat cum desiderio videre. Sed mereamur est verbū neutropassiuum habens merui in preterito. Sed vellus transsumitur hic pro humilitate. Sed associj componitur ab ad ⁊ socius. mutando o in s. ⁊ est secunde declinationis. Item vestis ⁊ vestimētum differunt. Vestis generaliter dicitur: vt stragula, forensis mulieb⁹: Vestimentū vero particulariter: vt pallium: tunica: penula: iurisconsulti vestem definiunt esse: quicqd induendi: precingendi: amiciendi: insternendi: tegendi: accubandi gratia paratum est. Alij existimāt vestem a vestimēto differre: ⁊ vestimēta dicunt esse nō modo lanea: linea: bombycina: serica: sed etiā scortea: frondea: scirpea: palearia: et ex quacumq; materia facta sint ad corpus tegendum ⁊c.

¶ Hic autor cōsequenter fm ordinē festorum describit sequentiā de sanctis apostolis Petro ⁊ paulo. Et diuiditur ista sequentia principaliter in duas partes. In p̄ma p̄te declarat diuersa miracula per beatos aplos facta. In scōa introducit passionē eorundem: scōa ibi (Postremo victis ⁊c.

Petre summe christi pastor et paule gentium doctor. Ecclesiam vestris doctrinis illuminatam. Per circulū terre precatus adiuuet vester.

Prima pars adhuc diuiditur in tres partes. Primo commendat beatos aplos de fructuosa p̄dicatione. Scōo ostendit retributiones pro hmōi predicatione. Tertio cōmēdat eos ex miraculosa virtutū opatione: scōa ibi: Hā dns. tertia ibi: Mare planta. Dicit primo sic. O (petre summe pastor christi. ⁊ o Paule doctor gentium: vester precatus) id est vestra oratio (adiuuet) scz erga deuz (ecclesiam) id est congregationem fidelium (illuminatam. vestris doctrinis) id est p̄dicationibus (per circulum) id est circuitum (terre). ¶ Notandum q̄ petrus summus pastor dicitur: quia sibi date fuerunt claues regni celorum principali⁹ inquantum erat aliorum capitaneus. Item beatus Paulus dicitur doctor gentium: iuxta illud Esa. Posui te in lucem gentium vt sis salus illis vsq; ad extremum terre. Unde cum persecutus esset christum in tempore sue conuersionis misit dominus ad eum ananiam dicēs. Surge ⁊ vade in vicum qui vocatur rectus ⁊ quere in domo iude saulum: quoniam vas electionis est mihi iste: vt portet nomen meum coram gentibus. Et ideo sanctus paulus singulariter dicitur doctor gentium: vnde etiam dicitur ad Gala. ij. Cum vidissent q̄ creditum est mihi euangelium prepucij. id est officium apostolatus ad predicandum gentibus sicut ⁊ petro circumcisionis operatus est mihi inter gentes. Et cum cognouissent gratiam que data est mihi. dextras dederunt mihi ⁊ barnabe vt nos inter gentes. supple predicaremus.

¶ Item nota q̄ sanctus Paulus interpretatur quasi os tube. Unde ipse de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

seipō dixit: Plus oībus laborani. Scō interp̄tatur charitas victoriosa: qz dixit: Quis infirmat̄ z ego nō infirmor. Tertio interp̄tat̄ ꝓuersio miraculosa. vñ in ista sequentia: dixit dñs ex basan ōz: Saulū vt strauit paulū vt statuit. Quarto interp̄tat̄ manus operosa: qz legit̄ q̄ p vnā ꝑtem diei p̄dicatiōi insistebat: et alia ꝑte ad victū acquirendū laborib⁹ se instituit. Quinto interp̄tat̄ q̄si contemplatio diuinoꝝ: qz rapt⁹ fuit in tertiū celū. Sexto interp̄tat̄ humilitas x̄tuosa. Vñ de seipso dicit: Ego minim⁹ apl̄oꝝ: qz eccliam dei vltra modū p̄secut⁹ sum. ¶ Pro terminis no. p̄cat⁹ est nomē q̄rte decli. a x̄bo p̄cor aris. Sz eccl̄ia ōz ab er qō est lis: z cleos gloria: q̄si glorians in lite. i. tribulatiōe. vel ōz ab en qō est in z cleos gloria: qz in hoc mundo sumus in tpe gratie z glorie. Sed illuminata est ꝑticipium decōpositi figure a x̄bo illumino.

Nam domin⁹ petre celorum tibi claues dono dedit. Armigerꝝ beniamin christus te scit suū vasq̄ electum.

¶ Hic autor ostendit retributionē muneris ꝓ labore p̄dicationis. Et ꝓmo ponit retributionē sancti petri. scō scī pauli di. (Nā) ꝓ qz: o (petre dñs) id est x̄ps (dedit tibi claues celoꝝ) scz ptātem soluēdi z ligandi (dono) .i. ꝓ dono. Et o (beniamin) .i. o paule (x̄ps scit te armigerū) .i. gerente sua arma z nomen (q̄) ꝓ et (scit te) esse (suū vas electū) qz de ipo dñs dixit Ananie (vas) electionis est mihi iste vt portet nomē meū coram cunctis gentib⁹. ¶ Notandū ꝓmo circa ꝓmū membrū sñie q̄ sanct⁹ petr⁹ sortit̄ plurima noia. Primo ōz petr⁹ a petre firmitate: qz firm⁹ fuit in fide sicut petra. Cū em̄ dñs interrogaut ꝓ fide: Philippe: quē d' cūt hoīes esse filiū hoīs. Aliqui dixerūt Johannē baptistā Aliqui hieremiā vel vnū ex ꝓphetis. Sed beat⁹ petr⁹ respondit: Tu es x̄pus filius dei viui: z post multas cōmendatiōes ꝓ retributiōe date sunt sibi claues regni celoꝝ: qz dictū est sibi. Quodcūq̄ ligaueris sup terrā erit ligatū z in celis ꝛc. Secūdo vocat̄ symon: q̄si obediens: qz obediens fuit x̄po q̄n eū vocauit. Tertio vocat̄ bariona: q̄si filius columbe ꝓpter simplicitatē eius. Quarto vocat̄ cephas: qō interp̄tat̄ caput latine: qz fuit ꝓnceps omniū apl̄oꝝ z caput christianitatis. ¶ Scō nota. autor vocat sanctū paulū beniamin: qz ipse fuit de tribu beniamin: vt ꝓ se attestat̄ in epistola dicens: Ego sum de tribu beniamin et minimus apl̄oꝝ: z nō sum dignus vocari apl̄us. Item ex alio vocat̄ beniamin: qz legit̄ in Gene. xlix. q̄n iacob patriarcha benediceret filijs suis: vt cū venisset ad beniamin dixit: Lup⁹ rapax mane comedet p̄dā: z vespere diuidet spolia. Hec aūt ꝓphetia cōpleta est in beato paulo q̄ mane. i. ante cōuersionē comedit p̄dā. i. persequebatur christianos. Sed vespere: id est post conuersionem: diuisit spolia: id est fidem catholicam populis p̄dicabat ipsos informando. et ergo vocat̄ beniamin: id est armiger christi in opere p̄dicationis. ¶ Tertio nota: sanctus petrus habet tria nomina: scz Symon: Petrus et Cephas: que nomina non in re sed voce sunt diuersa. Unde Symon est hebraicum. Cephas est grecum. Petrus x̄o latinum. Hec autē tria nomina habent se ꝑm diuersa ideomata: ad designandum q̄ diuersorum apostolorum futurus pastor esset. Unde symon interp̄tatur obediens: Petrus agnoscens: Cephas x̄o interp̄tatur firmitas vel caput: quia sanctus petrus fuit obediens in p̄ceptis: agnoscēs in credendo: firmus in p̄dicādo seu in aduersis. Vel sic fuit obediens deo patri. Unde in actib⁹ apostoloꝝ: Oportet magis obedire deo q̄ hominibus. Agnoscens fuit deitatem z filium dei quādo dixit: Tu es christus filius dei viui. Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

am fuit firmatus a spiritusancto. vñ p̄s. Verbo dei celi firmati sunt. celi: id est apostoli. ¶ Pro littera nota. clauis est nomen femini generis. ⁊ d̄r a v̄bo cleo: cles: qd̄ in vna significatione ſcat reserare vel aperire. Sed armiger est nomen mascu. gñis: cōpositū ex duob⁹ corruptis: s. a noīe arma armoꝝ: ⁊ a v̄bo gero. Sed beniamin est proprium nomen viri indeclinabile. Sed electum vt hic ponit̄ est nomen adiectiuū deriuatum a verbo eligo.

Mare planta te petre christus conculcare tue dedit charitati. Umbrā tui corporis infirmis debilibusq; fecit medicinam.

¶ Hic autor cōmendat sctōs apl̄os ex miraculosa v̄tutum operatione. Et diuidit̄ in duas partes. In prima cōmendat sanctū petrū. In scd̄a cōmendat sanctū paulū. ibi: doctilogos dicēs: O sancte (petre: xp̄s dedit tue charitati) id est dilectioni (te cōculcare). i. suppeditare (mare planta) id est pede. ⁊ scilicet xp̄s (fecit vmbram tui corporis). i. ꝓcedentem de tuo corpore (medicinā infirmis). i. languidis (q;) id est et (debilib⁹) ¶ Notandū au. cōmendat btōs apostolos ⁊ primo beatū petrū duplici v̄tute: vt ptz in lr̄a. Circa p̄mā est sciendum cū discipuli essent in mari piscantes. tūc Johannes vidit iesum stantē in littore maris ⁊ dixit petro. dñs est: ⁊ cū petrus vidisset dñm dixit: dñe si tu es iube me venire ad te sup aquas: ⁊ cōtinue petrus misit se in mare: ⁊ ambulauit sup aq̄s siccis pedib⁹: ⁊ cū dubitasset statim cepit submergi: ⁊ sic xp̄s rep̄hendit petrum dicens: O modice fidei cur dubitasti. ⁊ hoc habet̄ Joh. xxj. hoc tangit p̄m⁹ versus hui⁹ sequentie. ¶ Circa scd̄am v̄tutem est sciendū: legit̄ in actib⁹ apl̄oꝝ ca. vj. q̄ tanta erat virtus apostoloꝝ vt ex vmbra eoꝝ sanarent̄ infirmi in lectulis eoꝝ. ⁊ hoc v̄tute spūssancti: ⁊ ꝓpter prerogatiuā dignitatis illud sancto Petro est collatū pre ceteris: vt d̄r ibidem: Veniente petro saltem vmbra illi⁹ obūbraret quenq̄ illoꝝ. ¶ Pro quo vlterius nota: q̄uis autor nō posuit plures virtutes miraculosas sancti petri: tñ multis alijs virtutib⁹ est decorat⁹. vñ dicit Crisosto. Hic sup mare ambulauit: ⁊ a dño claues regni celoꝝ accepit: ⁊ stateraz in ore piscis inuenit: tria milia hoīm in vna p̄dicatiōe cōuertit: ananie mortē p̄dixit: puellam suscitauit: Corneliū baptisauit: paralliticū curauit: vmbra sui coporis infirmos curauit: in dñi transfiguratione electus est: ab herode incarcerabatur: ab angelo liberabat̄: indumentū eius fuit tunica cū palleo. ⁊ nil aliud requisiuit: ecce quantis v̄tutibus choruscat apl̄s gloriosus. Refert beat⁹ Clemēs de vita ipsius q̄ semp sudariū portabat quo fluentes lachrymas tergebat: ⁊ qñ memor erat dulcis allocutionis ⁊ diuine presentie pre nimio amore lachrymas cōtinere nō poterat. Item sciendū legit̄ q̄ quadā vice dum petr⁹ duos discipulos ad p̄dicandū misisset scz Seruatiū ⁊ Marcianū: ⁊ dum p. xx. dietas iuissent sanctus Seruacius defunct⁹ est: Marcianus v̄o ad beatū petrum rediens q̄d sibi accidit intimauit: cui beat⁹ petrus dedit baculū suū p̄cipiens vt sociū suum baculo tangeret: qd̄ cū fecisset: ille qui. xl. diebus mortuus fuerat: viuus surrexit. Eo tpe erat in hierl̄m q̄dam magus noīe symon: q̄ se primā veritatem seu virtutem dicebat ⁊ dixit: adorabor vt deus: qr ego sum sermo dei: ego speciosus: ego paraclitus: ego omnipotens. vt dicit beat⁹ Dyonisi⁹: q̄ ipse fecit lapides ridere ⁊ cantare. Etiam fuit potens p aerem volare: nouas arbores facere: lapides in panē mutare: ⁊ in igne sine lesione durare: volens disputare cuz beato petro

ꝙ ostendere ꝙ ipse esset deus. Statuto die venit petrus ad locum certaminis ꝛ astantib⁹ dixit: Pax vobis fratres q̄ veritatē diligit⁹. Cui symon: tua pace op⁹ nō habem⁹: Cui petr⁹ ait: cur times audire pacem. vbi eñ pax ibi veritas. Symon dixit: nihil est qđ dicis: ego ostendā deitat⁹ potentiā repente adorabis: qz ego sum prima virtus oīa potens facere. Contra hūc petrus disputauit ꝛ omnia maleficia eius deterit. Videns aūt symon qđ sancto petro resistere nō possz romā perrexit: vt ibi tanq̄ deus adorarek: ꝙ recipiens btūs petr⁹ ip̄m sequebak ꝛ ibidē predicationib⁹ suis multos hoīes ad fidem cōuertit: ꝛ p̄sertim quattuor cōcubinas p̄fecti agrippe ad fidem cōuertit. Añ p̄fectus cōmot⁹ occasionē querebat cōtra petrū. Dehinc dñs apparuit petro di. symon ꝛ nero te pdere cogitant ne timeas: qz ego tecū sū et eruā te. Symon aūt amabak a nerone: qz filiꝰ vite ꝛ salut⁹ custos putabak. Tādē symon fecit se iactitare ꝙ possz mortuos suscitare: ꝛ accidit ꝙ q̄dā iuuenis moriebak. vocat⁹ aūt pe. ꝛ pau. ꝛ symone. hāc sniam cō firmauerēt ꝙ iste occideret q̄ mortuū suscitare nō posset. Symon dūmō sup mortuū incantatōes faceret visus est defunct⁹ caput mouere. ꝛ sic hoīes clamauerūt petrū lapidare. Petr⁹ aūt imperato silentio dixit: si viuat defunct⁹ surgat ꝛ ambulet ꝛ loquak: alioquin sciatis phantasma esse: ꝛ dixit: separek symon a lecto: et puer immobilis p̄mansit. Petrus aūt stans a longe dixit: Adolescēs in noīe ie su xp̄i nazareni crucifixi surge: q̄ statim surrexit ꝛ ambulauit. Cūq̄ pp̄s symonē magū vellet lapidare. Petr⁹ dixit: satis est illi ad penā ꝙ cognoscit se esse supatū in artib⁹ suis magicis: magister eñ noster docuit nos ꝑ malo bonū reddere. ¶ Pro terminis nota. cōculco as are est verbū transitiuū cōpositū a con ꝛ calco mutando a in u. qđ vlteri⁹ dz a noīe calx cis: qđ fcat partē pedis posteriorē.

Doctilogos philosophos te paule christus dat vincere sua voce: Multiplices victorias tu Paule christo per populos acquisisti.

¶ Hic autor cōmendat beatū paulū di. O (paule xp̄s dat) id est cōcedit (reuincere philosophos doctilogos). i. verbis suis doctrinantes (sua voce) id est gratia spiritussancti Et o (paule tu acquisisti) id ē acquisiuisti (christo multiplices victorias ꝑ populos) scz quos tua predicatione ad fidem cōuertisti. ¶ Notā dū legit in actib⁹ apl̄oꝝ ꝙ beatus paul⁹ q̄n venit athenis intrauit ariopagum: id est locū vbi viguit studiū philosophie: ꝛ hoc sub Dyonisio: vbi incepit disputare de resurrectione mortuoꝝ: ꝛ p̄hos ꝛ magistros deuicit: qz in p̄sentia hoīm miraculosa operatio ne iuuenem mortuū suscitauit: ꝛ ille est intellect⁹ primi versus. Sed materia secundi versus stat in hoc ꝙ quādo sanct⁹ paul⁹ in specie peregrini venit: acquisiuit multiplices victorias ipsoꝝ pp̄loꝝ. Nero aūt non dū erat impio cōfirmat⁹: ꝛ sic etiā audiens ꝙ de lege iudeorū ꝛ fide christianorum inter paulum ꝛ iudeos questio habebak nō curauit. ꝛ sic paul⁹ quo volebat libere ibat ꝛ p̄dicabat. Quadā aūt die fama veniente inter iudeos ꝙ sctūs paul⁹ p̄dicaret quidā iuuenis pincerna regis neronis: vt paulū cōmodi⁹ audiret fenestrā ascēdens vbi incipiens dormire cecidit ꝛ expirauit: de cuius morte nero multū doluit quē sanctus paul⁹ resuscitauit. ꝛ ipse resuscitat⁹ tantā dixit potentiā virtutē ꝛ veritatē de deo ꝙ rex nero multū cōmot⁹ iussit sctm̄ Paulū detruncari: ꝛ post decollationē caput ipsius trina vice resiliēs clamauit. O ieſu xp̄e miserere mei de cui⁹ corpe vnda ꝛ lac vsq̄ ad vestimentū milit⁹ exiuit: ꝛ postea sanguis efflus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

xit: ⁊ vbicunq; caput saltauit fons aquarū emanauit: qui hodierna die multis in firmis prestat iuuamen. Item sciendū sanctus Dyonisius dicit de inuentione capitis sancti pauli. q; quidam pastor inuenit caput sancti pauli in campo ⁊ ipsum iuxta ouile posuit vbi singulis noctib⁹ ineffabiliter candele lucebāt. qō cum ipe epō ⁊ alijs fidelib⁹ enūciasset: dixerūt: vere hoc est caput sancti pauli. Egressus autē episcopus cum alijs fidelibus caput cum magna solennitate attulerunt. et illud coniungi corpori temptabant. Tūc dixit quidā patriarcha. scim⁹ qm̄ multi fideles sunt occisi ⁊ capita eorū dispersa sunt: ⁊ ergo dubiū est an sit caput sancti pauli. Cui episcopus dixit: Ponamus ad pedes corporis orando ad dominū vt si caput suum est conuertatur corpus ⁊ capiti iungatur: quod cū omnibus placuisset: ⁊ illis in orationib⁹ perseuerantibus corpus se vertit in loco ⁊ suo capiti se coniunxit: ⁊ sic omnes deum benedixerunt: q; hoc esse caput sancti Pauli veraciter cognouerūt. ¶ Pro terminis nota: doctilog⁹ ⁊ doctiloquus idem significant: ⁊ sunt nomina adiectiua: ⁊ dicitur aliquis referens doctrinā: ⁊ componitur a nomine doctus ti. ⁊ logos sermo. sed doctiloquus dicit a doctus ⁊ loquor eris. Sed philosophus dicitur a philos grece: id est amor latine: ⁊ sophos sapientia quasi amator sapientie.

Postremo victis omnib⁹ barbaris:
Ad arcem summi pergitis culminis
Germanos discordes, sub iugo christi pacatos iam coacturi.

¶ Hic iam consequēter autor pertractat materiam passiōis beator apostolor petri ⁊ pauli dicēs. O petre ⁊ paule vos (pergitis) id est gaudio ascenditis (ad arcem) id est celsitudinem (summi culminis) id est celi (victis) id est superatis. s. per sanctam predicationem vestram (omnibus barbaris (id est infidelibus a fide alienis (coacturi). i. cōgregaturi (germanos) id est fratres scz iudeos ⁊ gentiles (discordes). s. in fide (iam pacatos). i. recōciliatos (sub iugo) id est fide (xp̄i)

Vbi neronis feritas principis apostolorū prelijs plurimis victores diuerse te petre ⁊ paule addixerat pene mort⁹. Te crux associat: te vo gladius cruentus mittit christo

O petre ⁊ paule. vos exītes (victores ap̄lor). i. excellentes alios ap̄los (plurimis prelijs). i. multa prelia p̄dicationis ⁊ passis (feritas). i. crudelitas (neronis p̄ncipis). i. imperatoris romani addixerat) . i. adiudicauerat (ibi) scz ī vrbe romana (te petre ⁊ te paule pene mort⁹: vñ o petre (crux associat te xp̄o: vero) p sed (gladi⁹ cruēt⁹). i. sanguinolēt⁹ (mittit te). s. paulū xp̄o. ¶ Notādū p̄mo de passiōe scī pauli iā dictū est. videam⁹ q; de passiōe petri. vñ legit vt dicit be. Iero. q; q̄dā die symon magus excelsam turrim ascēdit ⁊ inde se deijciens cepit volare p aera: qō p̄cipiēs bea. petr⁹ adiurauit angelos sathane q̄ p aera ferebant eū vt eū dimitterēt: q̄ dū missus cecidit ⁊ fracto collo expirauit. O audiens nero multū doluit ⁊ petrū perdere cogitauit: postea beat⁹ petrus a ministris neronis ap̄hensus ⁊ p̄fecto agrippe p̄trbat ⁊ iussus est crucifigi. Petr⁹ aūt cū vidisset crucem ait: O crux caput meū in terrā debet declinari ⁊ pedes ad celum debent erigi: q; nō sum dignus in cruce esse vt dn̄s meus: ⁊ ergo dixit: capite deorsum ⁊ pedib⁹ sursum me crucifigite. Tunc illi crucem verterunt pedes sursum caput autem deorsum po

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

fuerũt:tũc petr⁹ de cruce ait. O crux diu martyrisari optaui: sz rectus crucifi-
gi nõ vsurpaui:tũc petr⁹ grãs agẽs deo emisit spm̃. Itẽ sciẽdũ ꝙ ab aliq̃b⁹ du-
bitat̃ vtrũ beat⁹ petr⁹ ⁊ paul⁹ eodẽ die passi sint. Et dicit b. Hiero. ꝙ sic:etiam
sic habet̃ in epl'a Dyonisij ꝙ vno die sũt passi vt parit̃ ad xp̃m ꝑuenirẽt:vno lo-
co vt vn⁹ ab altero cõpacientiam caperet:vna ꝑsecutiõe: vt equalis crudelitas
ambos cõstringeret. Et licet ambo eadẽ die passi sũt.tñ ꝑm aliquos in diuersis
locis passi sunt.sz tñ ambo rõne eadẽ passi sũt.vñ⁹. Ense coronat̃ paulus.cruce
petr⁹:eodem Sub duce:luce:loco:dux nero.roma locus. Ense sacrat paulum
lux:dux:vrbs:cruce petrũ. Itẽ not.au.in lr̃a dicit:germanos discordes:ꝑ hoc
intelligit iudeos ⁊ grecos.de q̃ dicit Hiero.ĩ ꝓlogo ad romanos ꝙ iudei ⁊ gre
ci erãt discordes litigãdo inter se q̃s illoꝝ esset nobilior ⁊ ꝓpinquior eterne vi-
te:qꝛ xp̃s erat ipsis missus ⁊ ex eis nat⁹. Dicẽtes ꝙ in euãge.d̃r:salus ex iudeis
orta ẽ. Dixerũt aũt greci:missus est vobis saluator ad salutẽ quã nõ perpẽdistis
qꝛ saluatorẽ in ligno crucis suspendistis:nos aũt nescij:⁊ statim cũ vidim⁹ credi
mus:⁊ ergo ꝓpinquiores sum⁹ redẽptiõi eius. Isto litigio stante beat⁹ apl's mi
sit eis litterã ⁊ epl'am ꝑ quã eos informaret ⁊ cõcordes faceret.ergo lr̃a dicit:
germanos discordes. Itẽ no.lr̃a dicit:neronis feritas.vnde nero fuit crudelissi
mus hoĩm. Cũ em̃ Seneca magister suus sperare mercedẽ sui laboris cõdignã
ait ad ipsũ nero:intantũ te timeo inquãtũ ictus gladij me ledere posset vt puer
cõsueui te metuere:ergo statim morieris:qꝛ viuere nõ mittere possum te. Di-
xitqꝫ Sene.si mori me oportet eligã mihi genus mortis. Cui Nero.festinanter
eligas. Tunc.Sene.in aqua balneo facto in vtroqꝫ brachio sanguinẽ minui fe
cit ⁊ ꝓpter nimiã emissionẽ sanguinis ibidẽ vitã termĩauit. Itẽ postremo est ad
uerbiũ tꝑis deriuatũ a post. Barbar⁹ d̃r oĩs ille q̃ nõ obedit romano impio. Et
capit̃ h̃ ꝓ crudeli vl' infideli. Sz ꝑgo is.ẽ verbũ neu.cõpositũ a ꝑ ⁊ rego. Sed
coactur⁹ est ꝑticipiũ futuri tꝑis a v̄bo cogo qd̃ vlteri⁹ d̃r a con ⁊ ago deponẽdo
n. Item plurimus est suꝑlatiuus huius nomĩs multus

Celi enarrãt gloriã dei filij ver
bi incarnati facti de terra celi.
Hec em̃ gloria soli dño est congrua.
Nomen est cuius magni consilij an-
gelus. Istud consiliũ lapso homini
auxilium est antiquum ⁊ profundũ
et verũ factum solis tantũ sanctis co-
gnitum. Cũ angelus iste homo na-
tus ex muliere immortale ex morta-
li de terra celũ fecit ex hoĩe angelum

¶ Hãc sequẽtiã beat⁹ Greg.
cõposuit ob reuerẽtiam ⁊ ho-
norẽ beatoꝝ apostoloꝝ ꝓut
diuisi erãt ꝑ totum mũdum.
Et diuidit̃ in duas ꝑtes prin
cipales. In quarũ p̃ma ponit
quoddã preambulum in quo
declarat cõmendationẽ mittẽ
tis scz filij dei. In scd̃a parte
prosequit̃ intentũ quantũ ad
ministeriũ apostolorũ ꝑ totuz
mundũ missorum. Scd̃a ibi:
Hic est dominus. Primo au-
tor ponit vnã ꝓphetiam quã
assumit loco thematis q̃ scri-
bitur Ps̃.xviij.⁊ applicat eã
ad ip̃m mittentẽ apl'os: ĩpo-
nens ei nomẽ ꝙ debet vocari
angelus magni consilij.dicẽs(Celi)id est apostoli(facti celi)id est homĩes cele
stes(de terra)id ẽ de hominibus terrestribus(enarrãt)id est predicant (glori-

am filij dei ꝟbi incarnati) scz xp̄i q̄ est hō factꝰ (em̄) ꝓ qꝛ (hec gloria) scz p̄dica-
tionis sanctoꝝ apl̄oꝝ (est cōgrua) id est cōueniens (soli dn̄o: cuiꝰ). s. dn̄i (nomē
est angelꝰ) id est nuncius (magni concilij) ⁊ (istud consiliū). s. exn̄s (auxiliū hoī
lapso). i. perdito (est antiquū ⁊ ꝓfundū: ⁊) scz est (cognitū tm̄ solis sanctis. ⁊ est
factū verū cum iste angelus). i. filius dei (homo natus ex muliere). s. b. ꝟgine
maria (fecit immortale ex mortali: ⁊ fecit de terra). i. de terrestribꝰ (celū) id est
celestes (⁊ fecit angelū ex hoīe) ¶ Notandū p̄mo: scribit̄ in Esa. Qui sunt hij
qui vt nubes volāt ⁊ quasi colūbe ad fenestras suas. Hec sunt verba admiratio
nis ꝓphetaꝝ ⁊ angeloꝝ quibꝰ datū est longe p̄uidere ꝟtutē doctrine ⁊ p̄dica-
tionis apostolice. vn̄ admirantes dixerunt: Qui sunt hij q̄ vt nubes volant. In
quibus ꝟbis principaliter tangunt̄ duo. Primo celestis prudentie sublimitas.
Scd̄o immaculate cōuersationis humilitas. Primo tangit̄ cū d̄r: vt nubes vo-
lant. Ubi no. sancti apl̄i post ascensionē dn̄icā missi in omnē terrā volauerūt in
claritate ⁊ alacritate vt nubes. fuerunt em̄ vt nubes nouellum ortū irrigando:
infidelē ppl̄m a praua fide reuocando. fideles absq̄ terrore desperationis fideli
ter cōsolando. Primū declarat̄: qꝛ in nube p̄supponit̄ humiditas cōueniens ad
irrigandū. Un̄ in li. Sap̄. scribit̄. Irrigabo ortū meū et exaltabo mei partꝰ fru
ctū. Scd̄o ipsi apl̄i dicunt̄ nubes ipsos fideles a caumatibꝰ cōcupiscentie defen-
dendo. vn̄ ipsi designant̄ ꝑ nubem in qua apparuit dn̄s cū educeret filios israel
ex egypto: nā in die precessit eos in nube: ⁊ in nocte in colūna nubis. vn̄ scriptū
est: in die illa erit eis vmbraculū ⁊ saluabit eos ab estu: a turbine ⁊ a pluuia. Et
sicut nubes defendunt nos a caumatibꝰ solis: sic sancti apostoli dereliquerūt vl̄
dimiserunt nobis exempla virtutū ⁊ doctrinaꝝ quibꝰ defendimꝰ nos a caumati
bus pctōꝝ. Tertio dicunt̄ nubes: populū a terrore desperationis consolando.
Dicit em̄ Grego. sup hoc euangeliū: erat aūt aspectus eius sicut fulgur: ꝙ pro-
pter aspectū fulguris custodes perterriti sunt timore: sed candor vestimenti ap-
parens mulieribꝰ remouebat ab eis pauorem seu terrorē ita ꝙ ꝑterrite nō sūt.
Per istam nubē intelligunt̄ apl̄i q̄ terrorē desperationis populōꝝ multoruz re-
mouerūt: ⁊ spiritū ꝯsolationis infuderunt. Scd̄o cōmendant̄ ex immaculate cō
uersationis humilitate: cū d̄r: ⁊ quasi columbe ad fenestras suas. i. ad celestē re
quiem: qꝛ vitam immaculatā duxerūt. Et huic cōconcordat doctrina saluatoris
nostri cū dixit apostolis: Estote prudentes sicut serpentes: fidem predicando: et
estote simplices sicut columbe. immaculatā vitā ꝑ cōuersatiōis simplicitatē ha-
bendo. Et qn̄ apl̄i hanc prudentiā, ⁊ vitā immaculatā susceperūt post missionez
sanctispūs tunc in omnem terram diuisi sunt. ideo in laudem huius missionis et
diuisionis presens sequentia est compilata. ¶ Item nota: autor noīat sctōs apo-
stolos celos ꝓpter quasdam cōditiōes seu ꝓprietates celoꝝ eis cōuenientes: qꝛ
celum est primū: natura simplicissimū: essentia subtilissimū. quantitate maximū:
qualitate lucidissimū: figura sphericū: incorruptione solidissimū: situ supremum
He cōditiones attribuunt̄ apostolis. Primo em̄ ipsi fuerūt p̄mi xp̄m sequentes.
vn̄ xp̄s dixit eis: vos qui secuti estis me. Secundo fuerunt simplices in ore: vn̄
xp̄s dixit eis: estote prudentes sicut serpentes: ⁊ simplices sicut columbe. Ter-
tio fuerunt subtilissimi in intelligēdo. vn̄ xp̄s dixit eis: vobis est datū nosse my
steriū regni dei. Quarto fuerunt sancte p̄latiōis maximi. vn̄ saluator dixit eis:
sedebitis super sedes duodecim tribꝰ israel. Quinto fuerunt in qualitate p̄dica
tionis lucidi. vn̄ xp̄s dixit eis. Uos estis lux mundi. Sexto fuerunt figure sphe
rice. Un̄ inter omnes figuras figura spherica est capacissima: ⁊ figure spherice

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

mot⁹ ferē p vniuersum orbē.sic ⁊ apli spherici fuerunt qñ p totū orbē terrarum mouebanē ambulantes.vñ:In oēm terrā exiuit sonus eor. Septimo fuerūt in charitate incorrupti sicut celum. Añ xps dixit eis:vos estis q̄ mecum pmansistis in temptationib⁹ meis. Octauo fuerunt suprēmi.vñ dixit eis xps:gaudete ⁊ exultate qñ merces vestra copiosa est in celis. Et ppter has cōditiones iam enumeratas au.dixit sctōs aplos esse celos:assumendo dictū ps.dicētis:Celi enarrant gl'iam. Item au.dicit in lra:Xbi incarnati:vbi tangit dictū Joh.j.ca. Et verbū caro factū est. Item lra dicit:facti de terra celi:hoc ptz sic:q: xps apostolos terrenos ⁊ mundanos exītes mira sanctitate ⁊ mor conuersatiōe celestes fecit.vñ in euang.Ego vos elegi de mundo vt eatis ⁊ fructū afferatis in patiētia ¶Item nota:xps dr angel⁹ magni cōsilij p figuram q̄ dr antropospathos hns fieri qñ humane passiōes attribuunē celestib⁹ ⁊ diuinis:cū em̄ cōsiliū sit de reb⁹ mutabilib⁹ ⁊ passibilib⁹ aliter ⁊ aliter se potentib⁹ habere q̄ subiacēt nre voluntati.cōstat aūt q cōsiliū nō cadit in deū.nō em̄ dr op⁹ cōsilij de aliquib⁹ cū omnia nuda ⁊ apta sint oculis ei⁹:sed figuratiue ⁊ metaphorice loquendo in cōparatiōe ad cognitionē nostrā magnū ⁊ pfundū erat cōsiliū qñ tres pſone consiliate sunt:q̄d nā facerent de repatione hoīs q̄ lapsus fuit:sed filius dei misertus nature humane fact⁹ est angel⁹ huj⁹ cōsilij:⁊ descendens in terrā liberās hoīem sua passione:sed hoc cognitū erat tm̄ sanctis q̄bus de⁹ voluit reuelare:erat et angelis ignotū:q̄ in ascensione ei⁹ admirantes dixerūt:q̄s est iste qui venit de edom Etiam erat occultū dyabolo.vt dicit Orige.sup hoc euange.Cū esset desponsata maria Joseph:quatenus mysteriū incarnatōis dyabolo celarē qō si scuisset nunq̄ in cor inde misisset q xpm tradidisset. Item autor dicit(nat⁹ ex muliere) beata enim virgo erat mulier ex nomine et fama:sed non in re. Fuit mulier in fama:quia viro desponsata:⁊ quia virū genuit.s.xpm:sed in re mulier non erat qñ virgo incorrupta. ¶Item nota lra dicit:immortalē ex mortali fecit:q: suscitauit nos ex op⁹ mortis vt viuam⁹ deo:vnde sicut p vni⁹ delictū mors intrauit in homines:⁊ facti sunt mortales:ita p vnius iustificatōnē vita redijt in hoies. hō terrenus erat q̄ amisit spiritū gratie:sed fact⁹ est celestis p resurrectionem. ¶Pro terminis nota:cōgruus a um.i.cōueniens. Sed angel⁹ interpretat q̄si nuncius de celo missus:⁊ dr ab ana qō est sursum ⁊ gelon nunciatio q̄si nuncius missus a superioribus ad inferiora. Sz lapsus a um.est pticipiū p̄teriti tpis deriuatum a xbo deponentali labor. Sed cognit⁹ a um:est pticipiū deriuatum a xbo cognosco:qō componit a con ⁊ nosco:mutando n in g.

Hic est domin⁹ exercituū de⁹: cuius sunt angeli missi in terram apostoli. Quibus seipsum viuū prebuit resurgens in multis argumentis pacē victor mortis nuncians.

¶Hic consequenter ptractat materiam principalem de diuisione apostolorū. Et diuiditur in tres partes. In prima facit qō dictū est. In scda dirigit petitionē ad xpm iesum q̄ misit illos apostolos. Secūda ps est ibi:Sermen iustū. Prima ps adhuc diuidit in tres ptes. Primo ptractat diuisionem apostolorum ꝗtum ad diuinam missionē. Scdo ꝗtum ad predicationē. Tertio declarat illam per xphetarū confirmationē, secunda ibi:Hinc petrus. Tertia ibi:In oēm terrā. Dicens primo(Hic)scz filius dei(est deus dns exercituū)id est multorum populorum ⁊ turbarū(cuius)scz domi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

ni dei (apl'i sunt angeli) id est nuncij (missi in terram). i. in totũ mundũ (quib⁹) scz apl'is: supple ipse dñs (resurgens) sup. a mortuis (p̄buit). i. manifestauit (se ip̄m viuũ in multis argumentis). i. ꝓbatõib⁹: ⁊ ip̄e (victor mortis). i. xp̄s q̄ mortem nr̄am moriẽdo destruxit: sup. erat (nũciãs). i. manifestãs (pacẽ) qñ stetit in medio discipulo⁊ ⁊ dixit: pax vobis: vt sequitur in littera.

Pax vobis ego sum inquit nolite iã timere: predicate verbum dei creature omni coram regibus ⁊ principib⁹ Sicut misit me pat̄ et ego mitto vos in munduz. Estote ḡ prudẽtes sicut serpẽtes: estote vt colũbe simplices.

¶ Hic xp̄s exñs victor mortis ⁊ nuncians pacẽ apl'is (inq̄t) id est dixit (pax vobis ego suz nolite iam timere p̄dicate verbũ dei omni creature). i. homini (corã regib⁹ ⁊ principibus. Ego mitto vos in mũdũ sicut misit me pater: ergo estote prudentes sicut serpentes: simplices vt columbe) Notandum p̄mo au. hanc ꝑticulam collegit ex diuersis locis euangelista⁊: vt patebit in ordine dicendorũ: q⁊ tota materia est collecta ex v̄bis dñi apl'os mittentis. Scd̄o nota: autor vocat dominũ deũ exercituũ. nõ est cm̄ dñs tm̄ vnius exercit⁹: sed indefinite loquendo: de⁹ exercituũ. ⁊ sic sumit nomẽ illud ab illo Esa. c. vj. Sctũs sctũs sctũs dñs de⁹ exercituũ. Itẽ scribit̄ in Ezech̄. Hec dicit dñs exercituũ. Et sepe reperit̄ in nomĩe hebraico. s. sabaoth. ꝑ hoc dat̄ intelligi diuina potentia q̄ est oĩm exercituũ dominatrix. ¶ Item nota apl'i ꝑ magistrũ in lr̄a dicunt̄ angeli: q⁊ angel⁹ est nomẽ officij: sz apl'i habuerũt officiũ angelo⁊: ideo angeli appellant̄. Primo eĩ habuerunt officiũ angelo⁊ q̄ dicunt̄ cherubin q̄ repleti sunt scientia. In ipsis em̄ fuit plenitudo scientie. vñ dixit eis: vos sedebitis sup̄ sedes iudicãtes ⁊c̄. Scd̄o habuerũt officiũ illorũ angelo⁊ q̄ dicunt̄ seraphin: q⁊ sicut illi ardent in charitate: sic oĩs apl'i ⁊c̄. Tertio habuerũt officiũ dñationũ: q̄ docẽt nos supiores reuereri. Ip̄i em̄ apl'i maxime honorant̄ in hoc mũdo. vñ p̄s. Nimis honorati st̄ amici tui de⁹. ⁊ q̄cq̄d boni faciebãt deo gl'iam referebãt. vñ dicebãt: in noĩe tuo eijcim⁹ demonia. Quarto habuerũt officia potestatũ ad q̄s ꝑtinet dyabol⁹ arcere ⁊ punire. Ip̄i em̄ demones ab obsessis corporib⁹ hoĩm fugabant. vñ dicit ad eos saluator: hoc gen⁹ demonio⁊ nõ eijcit̄ nisi orõnib⁹ ⁊ ieiunijs. Etiã habuerũt officiũ v̄tutũ: ad quos ꝑtinet miracula exercere. ip̄i em̄ mirabilia faciebãt. vñ legitur in actib⁹ apl'o⁊. Per man⁹ em̄ apl'o⁊ fiebãt signa ⁊ ꝓdigia multa in plebe. Etiã habuerũt officiũ archangelo⁊: qd̄ est maiora nũciare: sicut incarnatiõz xp̄i ⁊ ei⁹ resurrectionẽ. Uñ in actib⁹ apl'o⁊: v̄tute magna reddebant apl'i testimoniũ resurrectionis. Etiã habuerũt officiũ angelo⁊: qd̄ est minora nunciare ⁊ homines informare bonis operib⁹: sic apostoli suis p̄dicationib⁹ informabant homines fidem catholicam. Ergo bñ dicunt̄ angeli missi in terram: q⁊ missi sunt a deo in vniuersum mundum. ¶ Item dicit pax. Unde duplex est pax scz pax peccatorũ. vnde psalmista. Zelaui in peccatorib⁹ pacem peccatorum videns. Alia est pax iusto⁊. vñ Paul⁹: fruct⁹ spũs sunt gaudiũ charitas: pax ⁊ patientia. Et illam pacem dñs dedit discipulis suis dicens: pax vobis ego sum ⁊c̄. ⁊ in euange. Joh̄. d̄r: pacẽ meã do vobis. ¶ Itẽ nota lr̄a dicit: nolite iam timere: vbi tangit̄ dictum euangelicum qd̄ Christus dixit suis discipulis. dico autem vobis amicis meis ne terreamini ab his qui vos persequuntur. Et iterum: nolite timere

eos qui occidunt corp⁹: animā occidere non possunt. ¶ Item nota autor dicit: p̄dicate v̄bū dei om̄i creature. i. homini. Vñ s̄m b. Grego. hoc noīe om̄i creature designat̄ hō. Est em̄ hō omnis creatura s̄m p̄ticipationē ⁊ cōmunionē: q̄ cōicat cū om̄ib⁹ reb⁹: cū lapidib⁹ in essendo: cū plantis in vegetando: cū brutis in sentiēdo: cū angelis in intelligendo. Et hoc etiā vult ph̄s in de aīa di. Hō est est quodāmō oīa. Itē lr̄a dicit: Sic̄ misit me pr̄ ⁊c̄. Ubi no. q̄ de⁹ misit filiū suū in mundū ex nimia charitate. vñ Joh. iij. Sic de⁹ dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret p̄ mūdo. sic xp̄s misit suos discipulos et eos ad dilectionē hortat⁹ est di. Hoc est p̄ceptū meū vt diligat̄ inuicē sicut dilexi vos Joh. xv. Et iteruz: Diligite inimicos vr̄os ⁊ bñfacite eis q̄ vos oderūt. ¶ Itē nota: dn̄s nr̄ cōpat prudentiā apl̄oꝝ et etiā nr̄am: sapientie serpentis. Vñ legit̄ in li. de aīalib⁹: q̄ serpēs tres hz p̄prietates. Pr̄ia: q̄ inter oīa membra caput suū maxime custodit: qñ em̄ sentit incantatores ⁊ cōiuratiōes v̄tit vnā aurē ad terrā: sz reliquaz cū cauda obstruit ne audiat vocē incantant̄. Sic etiā xp̄s elegit apl̄us capita ⁊ p̄ncipes int̄ ceteros hoīes: q̄ etiā obstruxerūt organa sensuū exterioꝝ: ne p̄ prauas occupatiōes occuparet̄ intellect⁹. Scd̄a p̄prietas: q̄ serpēs inueterat⁹ q̄rit artū ⁊ strictū locū antiquā pellē remouendo. ⁊ sic acq̄rit iuuētutē. Sic etiā apl̄i antiquā pellē deposuerūt. i. oīa terrena: ⁊ foramen petre ingressi sunt: ⁊ xp̄m q̄ vocat̄ petra deserti secuti sunt. Tertia p̄prietas: serpens intrat aquā ⁊ venenū deponit. sic etiā apl̄i ingressi sunt aquā. i. ad gaudia eterna: ⁊ deposuerūt venenū. i. p̄ suis p̄secutorib⁹ orabant deponendo rancorē ⁊ inuidiā: in hoc xp̄m imitando: q̄ p̄ suis inimicis orauit di. Pater ignosce illis ⁊c̄. ¶ Itē nota: apl̄i comparant̄ colūbis spēaliter p̄pter tres p̄prietates. Prima q̄ colūbe hñt tristē gemitū. sic etiā apl̄i habuerūt tristem gemitū p̄pter passionē xp̄i. Scd̄a p̄prietas q̄ carent felle: sic etiā apl̄i fuerūt absq̄ om̄i inuidia: q̄ firmā habuerūt dilectionē. Tertia p̄prietas: q̄ nemini sunt nocentes: sic etiā apl̄i nulli nocumentū intulerūt: sed magnū fructū afferebant. vñ Ego vos elegi de mundo vt fructū afferatis ⁊c̄. ¶ Itē nota si lr̄a bñ inspiciat̄: tunc hoc totū: pax vobis: vsq̄ ad finē sententie pōt esse q̄dā or̄o material̄r accepta. Rō: q̄ nō supponit p̄ se nec p̄ suo significato: sz supponit p̄ v̄bis a xp̄o p̄latis ad apl̄os. ⁊ sic hec tota or̄o s̄cat verba a xp̄o p̄lata: sed tñ s̄m vsū grāmaticoꝝ declinant̄ s̄catiue. ¶ Inq̄t vno mō ē v̄bum defectiuū nihil habēs nisi inquit. Alio mō est tertia p̄sona a v̄bo inquio vt dicit Alexander ibi: Inquio quis inquit ⁊c̄.

Hinc petr⁹ romā apostoloꝝ p̄nceps adijt: Paul⁹ greciam vbiq̄ docens gratiā: ter quattuor hi p̄ceres in plagis terre quattuor euangelizātes trinū ⁊ vnū. Andreas iacob vterq̄: philipp⁹: bartholome⁹: symon: thade⁹: iohannes: thomas ⁊ mattheus: duo

¶ Hic iam au. ꝯñter p̄tractat materiā de diuisione apl̄oruz ad enumerationē numerans eos nominatim dicēs (Hinc) .i. postea (petrus p̄nceps apostolorum adijt). i. accessit (romā) ⁊ (paul⁹) scz adijt (greciam docens vbiq̄ gratiaz) .s. redemptōis xp̄i (hi ter q̄ttuor p̄ceres). i. hi duodecim p̄ncipes. s. sunt (euangelizantes) id est p̄dicātes (trinū). s. in p̄sonis (⁊ vnū). s. in essentia (in quattuor plagis). id est p̄tib⁹

decim iudices: nō ab vno sed in vnū diuisi p orbē diuisos in vnū colligūt·

terre)scz oriētali occidentali australi ⁊ aquilonari. Deinde enumerat alios apl̄os dicens (Andreas) q̄ fuit frater symonis. ⁊ (vterq; iacobus). s. maior ⁊ minor. maior q̄ erat frater Johānis eūgē. qui fuerūt filij zebedei: ꝫ minor fuit filius Thadei nō ſm carnē sed ſm meritum (philippus ⁊ bartholome⁹) qui fuit filiꝰ regis. ⁊ (symon) iustus. ⁊ (thadeus) id est iudas: q̄ or thadeus ad differentiam iude schariotis. ⁊ (iohānes) et (thomas) q̄ dicebaṫ dydimus. i. qui dubitauit de resurrectōe xp̄i. ⁊ (matthe⁹) qui erat publicanus. isti (duodecim iudices nō diuisi ab vno). s. deo vel ab vna fide (sed diuisi. in vnū). i. in vnā fidē (colligunt). i. cōgregant. s. sua p̄dicatione (in vnū). i. in vnā fidem (diuisos). i. dispersos (p orbem). i. p totum mundum. Isti duodecim apostoli sūt diuisi p totū mūdum. s. in partē orientalem: occidētalem: australem ⁊ aquilonarem: ⁊ sūt duodecim iudices qui sedebūt sup sedes in die iudicij iudicātes duodecim tribus israel: ⁊ isti sūt missi nō vt separentur a fide: sed vt colligant oēs homīes diuisos p totū mundū in vnā fidem. ¶ Notādum de numero apl̄orum. in cena dn̄i erant duodecim. ⁊ in illo numero nō erat paulus ⁊ matthias. ⁊ cum iudas seipsum suspendisset remāserūt vndecim in numero vsq; ad ascēsionem dn̄i: vt or Matthei vl. vndecim discipuli abierūt in galileam. Sed post ascensionem apostoli ⁊ discipuli cū magno gaudio reuersi sūt in hierusalem. ⁊ erāt vnanimiter orātes ⁊ laudantes deum. Et exurgēs petrus in medio fratrū dixit: Viri fratres oportet implere scripturā quā dixit dauid de iuda: Fiant dies eius pauci. ⁊ episcopatū ei⁹ accipiat alter: ergo oportet vnum fieri ex illis testem resurrectiōis xp̄i. ⁊ statim statuerūt duos. s. Joseph iustum ⁊ matthiā. ⁊ dederūt sortem. ⁊ cecidit sors sup mathiam qui cōnumerat⁹ est cum vndecim apostolis. ⁊ sic implebaṫ numerus apostolorum. Deinde stephan⁹ est lapidatus. ⁊ saul⁹ lapidantiū vestimēta conseruabat qui erat p̄secutor xp̄iano⁊ postea p̄dicat⁹ ⁊ cōuersus est ad dominū et etiā cōnumerat⁹ est inter apostolos et hoc rōne officij: quia officium apostolorū excellenter exercuit in predicando. ¶ Pro terminis no. quattuor est no. nē numerale indeclinabile. Sed p̄ceres dicuntur nobiles virtutib⁹ florentes. ⁊ dicunt̄ p̄cul a carie. i. putredine viciorū. Sed plaga est equinoctium. vñ Vulnera sūt plaga: plaga regio: vel plaga rethe. Sed adijt ē verbū quarte cōiugationis compositum ab ad ⁊ eo is. Sed philippus dicit̄ a philos. i. amor. ⁊ iper qō est super: quasi amator supnorū p̄pter celestem contemplationem. Dicit̄ etiā os lampadis p̄pter suam luculentam predicationem. Dicit̄ etiā os manuum p̄pter assiduam operationem.

In omnē terrā exiuit sonus eorum. Et in fines orbis terre verba eorum

¶ Hic au. describit diuisionē apostolo⁊ p̄ p̄pheticas cōfirmationes. Et diuidit̄ in tres partes ſm q⁊ autor cōfirmat hystoriā tribus p̄phetijs. scōa ibi: Quā speciosi. tertia ibi: Hi sunt. dicens (sonus). i. p̄dicationes (eorum). s. duodecim apl̄orum (exiuit in omnē terram). i. per totū mundum (⁊ verba) id est doctrine (eorū) scz apostolorum. s. exiuerunt (in fines). i. in terminos (orbis terre) quia dixit dominꝰ. Ite in orbem vniuersum ⁊ predicate euangeliū. Hanc prophetiam scribit Dauid Ps̄. xviij. sub eisdem verbis. ¶ Notandum. p sonū p̄pheta dat intelligere quālibet reuelationem siue vocalem: siue litteralem. ad denotandum per hoc q⁊ apostoli nō per-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

ambulauerunt totum mundū:sed qō ꝓpria peregrinatione nō poterant adimplere:illud alijs nuncijs adimplerūt ꝛ ꝑ scripturas ꝛ epl'as. Scripserunt enim epistolas ad populū:sup omnes articulos fidei.ꝛ sic edificauerūt ecclesiam ꝛ ipsam numero credentium dilatauerunt. Et numerus p̄ncipalium erat duodenarius:sed xp̄s assignauit eis septuaginta duos al'os discipulos mittēs eos in omnem terram ꝛ regionem ad p̄dicandum verbum dei. ¶ Scō no.christus misit apostolos in omnē terram vt essent testes de omnibus his que viderunt ꝛ audiuerunt.ꝛ ergo dicit in actibus apostolorum. Vos eritis testes ad omnes homines eorum que audistis ꝛ vidistis. ¶ Pro quo sciendum.ꝙ apostoli fuerunt testes christi p̄ncipaliter in septem articulis. Primo fuerunt testes missionis filij dei in mundum.ꝛ de illo dicit Johānis.iiij. Testificantur quia pater misit filium suum in terris saluatorē mundi. Item Johānis p̄mo. In mundo erat et mundus ꝑ ipsum factus est.ꝛ mundus eum nō cognouit.ꝛ scimus quia verum est testimoniuz eius. ¶ Scō testes fuerunt potissime opationis eius.vnde Petrus in actibus apostolorum. Qui ꝑtransiuit benefaciendo: sanando homines oppressos a dyabolo quoniam deus erat cum illo vt vult glosa:qui liberauit demoniacos:cecos illuminando:leprosos mundando:mortuos suscitando:ventis imperando. ¶ Tertio fuerunt testes amare passionis:ꝛ nō solum apostoli:ꝫ etiam gentiles erant testes ꝙ deus patiebatur.vt patet in centurionē dicente. Vere filius dei erat iste. Item patet in dionysio ariopagita qui fuit gētilis:ꝛ vidit eclipsim solis in passione domini dicēs:. Aut deus nature patitur:aut tota mūdi machina dissoluetur.vnde Gregorius. Terra cōtremuit:sol radios subtraxit:ꝛ lapides dirupti sunt. ¶ Quarto fuerunt testes verissime resurrectionis. vnde Actuū. Virtute magna reddebūt apostoli testimoniū resurrectionis christi. Unde in resurrectione dominus nō solum habuit testes viuos: immo etiam mortuos:quia multa corpora mortuorum cum christo surrexerunt ꝛ multis apparuerunt in hierusalem. ¶ Quinto fuerunt testes glorioſissime ascensionis. vnde petrus in actibus apostolorum. Jesum quem vos interemistis suspendentes in ligno hunc deus suscitauit ꝛ principem ac saluatorem exaltauit:ꝛ nos sumus testes illius. Item Gregorius. Christus prius humiliatus:postea exaltatus in celo. ¶ Sexto fuerunt testes largissime miseratiōis. vnde Lucas in euāgelio. Oportebat christum pati.ꝛ sequitur: Predicate in nomine eius penitentiam ꝛ remissionem peccatorum in omnes gentes:vos autem estis testes eorum ꝙ ꝗ larga miseratio ꝙ dicit in omnes gentes. Ideo dicit Petrus: In veritate comperi:qz nō est personarum acceptor deus:sed in omni gente que timet deum. ¶ Septimo sunt testes extremi iudicij. Unde in actibus apostolorum. Nobis precepit deus predicare ꝛ testificare: qz ipse constitutus est rex viuorum et mortuorum.vnde versus. Missus:agit:patitur:surgit:scandit:miseretur. Judicat est horum vox testis discipulorum.

Quam speciosi pedes euangelizantium bona predicantium pacem sanguine christi redemptis ita dicentiū syon regnabit deus tuus. Qui ver-

¶ Hic au.ponit secundā prophetiam cōfirmationem dicens(ꝗ speciosi).i.valde pulchri(sunt pedes) scz apostolorum(euangelizantiū).i.nunciantium(bona ꝛ p̄dicantium pacem redēptis sanguine xp̄i dicentiū ita) supple vt sequit

bo secula fecit: quod pro nobis verbum caro factum est in fine seculorũ. Hoc verbum qđ predicamus christũ crucifixum qui viuit ⁊ regnat deus in celis.

(Syon) id est o fidelis anĩa (deus tuus regnabit qui) scz deus (fecit secula) id est mundum (verbo) id est ꝑ filium suum (qđ) scz verbum (factum est caro). i. hõ (ꝓ nobis) supple peccatoribus (in fine seculorum. hoc verbũ). i. filiꝰ dei scz est (qđ) supple nos apostoli (predicamus xp̃m crucifixum qui viuit ⁊ regnat deus in celis (¶ Notandum hec ꝓphetia scribitur Esa. lij. in his verbis. Quãpulchri super montes pedes annunciantis ⁊ p̃dicantis pacem: annũciantis bonum: p̃dicantis salutem dicẽtis: syon regnabit deus tuus. In hac ꝓphetia innuũtur quattuor virtutes apostolorum. s. euangelizare bonum: nunciare pacem: predicare salutem: ⁊ veritatem ꝓnunciare. De p̃mo dicit Paulus: Notum vobis facio euangelium qđ accepi ⁊ nõ ꝟm hominẽ neqꝫ ꝟm carnem: sed ꝑ reuelationem iesu christi. De scđo dicitur in actibus apostolorũ. ⁊ intrauit pax cum illis. ⁊ iterũ: Pacez meam do vobis. De tertio dicit beatꝰ Greg. Hi sũt q̃ dederũt veritatis lumẽ agnoscere. et in euangel'. Et scimus quia verum est testimonium eius. De quarto dicit in euangelio. Illi autem profecti predicauerunt veritatem vbiqꝫ domino confirmante. Item nota. in ꝓphetia iam dicta per montem debet intelligi ꝙ apostoli predicauerunt in publico: nõ autem in abscondito: quia qđ super montes edificat̃ nõ põt bene abscondi. vt đr in euã. Nõ põt ciuitas abscõdi supra mõtẽ posita. ⁊ q̃cq̃d p̃dicauerũt hoc lucide dixerũt: qꝛ scriptũ ẽ: luceat lux vr̃a corã hoĩbꝰ Itẽ ĩ euã. Johã. Ego palã locutꝰ sũ vob is in mũdo. ¶ Pro terminis no. q̃ est aduerbiũ cõparãdi. Itẽ ꝑ pedes in sacra scriptura dz ĩtelligi affectꝰ ⁊ intentio: qꝛ sicut homo per pedes gradit̃: sic per affectus ⁊ intentiones mẽs dispergitur. Item syon regnabit deus tuus: potest hic poni materialiter ꝓ sibi simili aliter supponente. Sed viuo est verbum absolutum neutri generis.

Hi sunt celi in quibus christe habitas: in quorum verbis tonas fulguras signis roras gratiam. His dixisti rorate celi desuper: ⁊ nubes pluãt iustum: aperiatur terra germinans.

¶ Hic autor declarat confirmationem ꝓpheticam dicẽs: O (christe hi) scz apostoli (sũt celi in quibus habitas) id est manes. ⁊ (in quorum). s. apostolorum. verbis tonas ⁊ fulguras) id est fulgura facis (signis) id est per signa (roras) id est infundis (gratiam) O christe. tu (dixisti his) apostolis. o (celi) vos (rorate) id ẽ rorem date (desuper) id est desursum (et nubes pluant) id est pluendo emittant (iustum) id est iustitiam. et (terra) id est cor hominis (germinans) id est fructificans (aperiatur) scz ad recipiendum gratiam. ¶ Notandum hec prophetia scribitur Esaie. lix. sub eisdẽ verbis: ⁊ principaliter est dicta de incarnatione christi: qꝛ nubes. i. regnũ celorum misit iustum. i. christum scz in vterũ beate virginis que dũ germinauit dedit nobis saluatorẽ mũdi. Uterꝰ em̃ beate virginis est terra fructuosa de qua predixit ꝓpheta: Ueritas de terra orta est. Sed modo autor transtulit hic eandem prophetiam ad apostolicam dignitatem comparando ipsos apostolos ce-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

lis ꝓpter quattuor cõditiões. Prima: quia deꝰ inhabitat celũ. Secunda: quia in regione vicina corporibꝰ celestibꝰ fiunt tonitrua. Tertia: qz ibi etiã fulgura fiunt. Quarta: qz ros generat in aere: q̃ vicinat corpori celesti. Sic apostoli dicunt primo celi: qz xps eos inhabitat. Unde in euange. Si qs diligit me sermonem meũ seruabit ⁊ pater meꝰ diliget eũ: ⁊ ad eũ veniemꝰ ⁊ mansionẽ apud eum faciemꝰ. Secundo dicunt tonitrua ꝓpter ꝓdicationem. Tertio fulgura ꝓpter doctrinã mundũ illuminantẽ. Quarto ros: qz rorauerunt. i. ꝓ predicationem gratiã dederunt. ¶ Itẽ nota: qñ christus misit apl̃os in mundũ misit ipos tanq̃ electos: vt prius patuit. Unde in euangel. Johis: Ego vos elegi vt eatis ⁊ fructũ afferatis vt fructꝰ vester maneat. Uñ sancti apl̃i dicunt quattuor modis electi. Primo tanq̃ electũ speculũ ad repsentandũ seu designandũ faciem glorie in qua cõsiderant omne velle tanq̃ in speculo trinitatis. Secundo tanq̃ electũ vasculũ ad continendũ vinũ glorie. Tertio tanq̃ electus surculꝰ ad mltiplicandũ fructũ ecclesie. Quarto tanq̃ electum iaculũ ad feriendũ hostẽ iusticie. De primo dicit psalmista: Uñ elegit dñs syon ⁊c. Unde syon interpretat speculũ siue anima fidelis: ⁊ bene competit sibi: qz elegit eam in habitationẽ sibi. De secũdo dicit in prouerbijs: Auser rubiginem ⁊ egredietur vas purissimũ. multi enim sunt q̃ gratie liquorẽ in vasis animaꝝ suarum habere desiderant: attamen rubiginem peccatoꝝ auferre non curant. De tertio dicit in allegatione facta. Ego vos elegi ⁊c. Et sicut eligunt surculi boni generis q̃ multũ ⁊ nobilem fructum afferunt: Sic christus elegit apostolos vt per sui ꝓdicationem multũ ⁊ nobilem fructum facerent. De quarto dicit Esa. Posuit me quasi sagittam electam. de quibus etiam dicit in ps. Sicut sagitte in manu potentis ita filij excussorum: id est apostoli qui excussi sunt in fide. ¶ Notandũ tonas ⁊ fulguras sunt verba exemptcactionis: quia actus ipsorum est exemptus a nostra voluntate. Item desu per est aduerbium loci.

Germen iustũ suscita terram nostrã quã apostolicis verbis serens germinare facias. Quorum verbis verbũ patris tenentes in patientia fructuz ferre fac nos tibi domine

¶ Hic ia autor dirigit petionẽ ad xpm tanq̃ ad mittentẽ apl̃os. Et diuidit in duas partes. In quarũ prima facit qd dictũ est. In scda dirigit aliã petitionem cũ cõmendatione apostoloꝝ. secunda ibi: Hi sũt celi. dicens primo: O christe tu existens (germen iustũ: suscita terram nostrã). i. cor nostrum. s. ad fructificandũ in bonis operibꝰ (quam) scz terram (serens). i. seminans (apostolicis verbis). i. per verba apostolorum (facias germinare) id est fructũ producere (quoꝝ) scz apostoloꝝ (verbis) id est ꝓdicationibꝰ. o (domine) scz xpe (fac nos tenentes verbum) id est mandatum (patris) tui (ferre) id est producere (tibi fructũ in patientia) ¶ Notandũ autor in littera duo facit. Primo dirigit petitionẽ ad xpm cum dicit: Germen iustũ. Secũdo insinuat affectum petitionis: cum dicit: In patientia fructum ferre fac nos tibi domine. De pmo dr in euangelio: Petite ⁊ accipietis: pulsate ⁊ aperiet vob. De secundo dicit similiter in euangelio: In patientia vestra possidebitis animas vestras. Unde ad veraz penitentiã tria requirunt. Primo correctio dei. Unde Job: Suscipientes correctionẽ beatificant. Item idem: Beatꝰ vir qui corrigit

a domino. Secundo requirit patientia pfectionis. Unde in euangelio: Beati q̄ pſecutionē patiunt. Tertio requirit impugnationē dyaboli patienter ſuſtinere Ūñ Jacob⁹ in canonica. Beatus vir q̄ ſuffert temptatiōes. Itē paul⁹: Dc q̄to infirmior tanto ſum fortior. Super illo dicit venerabilis Beda: q̄ infirmitates contingunt quinq̄ modis. Primo vt merita iuſtor augeant. Scō contingunt ad virtutū cuſtodiam: vt patet in paulo. Tertio ad corrigendū peccata: vt patz in maria ſorore Aaron. Quarto ad gloriam dei: vt patet in ceco nato. Quinto in adiuuamen pene: vt patet in herode. ¶ Item nota p̄ma ps hui⁹ ſententie exponit dupliciter. Primo ſic: q̄ p terram intelligat virgo maria gloriosa. de q̄ dicitur in p̄s. Veritas de terra orta eſt: & per germen intelligat ieſus chriſtus de q̄ dicit Hieremias: Ecce dies venient dicit dñs: & ſuſcitabo dauid germen iuſtum Et tunc intelligit ſic: q̄ beata v̄go nr̄a mediatrix ſuſcitauit nobis chriſtū ieſum ip̄m orando p nobis. & ſic illud relatiuū quā: refert ly terraz p̄m vocē & p̄m rem Secundo ſic exponit q̄ p terram intelligat noſtra conſcientia vel noſtra operatio. & de tali dicit Bern̄. Memento homo q̄ de terra es &c. Et p germen intelligat fructus bonor operū. & de tali fructu dicit in euangelio: Ex fructu operū eor cognoſcetis eos. & tunc ſententia talis eſt: Cor noſtrū & caro nr̄a faciet tibi iuſtum germen. i. fructum boni oper. & ſic hoc relatiuū quā: refert ly terrā vocē & ſignificationē. & hec ſecunda lectura videt eſſe melior q̄ p̄ma. ¶ Pro declaratione terminor nota: germen eſt nomen tertie declinationis neutri generis & ſignificat fructū. Inde germino as are. i. fructum facere. Item ſuſcito eſt compoſitū a ſub & cito as: q̄ eſt frequentatiuū hui⁹ verbi cieo es: q̄ idē eſt q̄ voco. Sed terra plura ſignificat. Unde verſus. Terra ſit infernus: virgo: deus ac elementum. Celica vita caro protoplaſtus machina mundi. Sz ſerens eſt participium hui⁹ verbi ſero: q̄ habet duplex preteritū: vt patet in p̄ma pte Alexandri. Sed ſero eſt verbū anomalū. & eſt equiuocū ad plura. Unde: Fert patitur dicit fert cupit atq̄ gerit.

Ihi ſunt celi quos magni conſilij angelus inhabitas: quos non ſeruos ſz amicos appellas: quibus omia que audiſti a patre notificas. In quorū diuiſione collectū gregem cuſtodias indiuiſum et in vinculo pacis vnum vt in te vnū ſim⁹ ſicut in patre tu es vnus. Miſerere nobis tu qui habitas rex in celis.

¶ Hic autor p̄ñr dirigit ſecūdā petitionē cū cōmendatiōe apl̄or dicens (Ihi). ſ. apli (ſūt celi: q̄s) ſcz celos: tu xp̄e exñs (angelus magni cōſilij inhabitas: quos non appellas). i. noīas (ſeruos: ſed amicos: q̄bus). ſ. apoſtol̄ tu (notificas) id eſt nota facis (oīa que audiſti a patre. In quor̄) ſcilicz apl̄or (diuiſione) que hodie celebrat & facta eſt: o xp̄e (cuſtodias gregez). i. pplm (collectum indiuiſum) ſcz in fide: (& vnum in vinculo pacis: vt nos ſimus vnū in te) ſcz p gratiam (ſicut tu es vn⁹ in patre) ſcz p naturā: o xp̄e (tu rex qui habitas in celis miſerere nobis) ¶ Notandū apoſtoli dicunt celi pluribus de cauſis. Primo dicūtur celi quaſi celeſtes: quia ab eterno ad celeſtia ſunt p̄deſtinati. ſicut dicit Lu. in euangelio: Ego diſpoſui vobis ſicut diſpoſuit mihi pater vt edatis & bibatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

sup mensam in regno meo. Secundo dicunt celi quasi celestib⁹ prefigurati. vñ in Apoca. Ecce mulier amicta sole ⁊ luna sub pedibus eius: ⁊ in capite corona duodecim stellarū: vbi p duodecim stellas intelligunt duodecim apostoli in celestib⁹ lucentes. iuxta illō Dañ. xij. Fulgebūt iusti q̄si splendor firmamēti ⁊c. Tertio vocant celi q̄si defectū celi pficientes. deficit enī de celo dragma decima: que p̄dicatione apostolor̄ est integrata ⁊ integraliter restituta est. Quarto vocant celi quasi viuentes in celo cū dño celi. nam magistrū habuerunt rectorē celi de cuius doctrinis ipsi celestes effecti sunt. Et q̄uis ōr q̄ sunt de terra facti: erant tñ tanq̄ dij inter hoīes cōuersantes. Item nota: autor dicit (quos nō seruos ⁊c. huius rōnem assignat beatus Greg. vbi dicit sup euang. Jam non dico vos seruos sed amicos: q⁹ seruus nescit q̄ faciat dñs eius: sed oīa que audiui a patre reuelaui vobis. hoc idem testat p̄s. cū dicit: Mihi aūt nimis honorati sūt amici ⁊c. Item lr̄a dicit amicos. vñ amic⁹ dicit quasi animi custos: q⁹ ipsi in omnibus p̄ceptis dei animā seruāt ⁊ custodiunt. ⁊ ergo ōr in euange. q̄n iudei dixerunt ad iesum: Pater tuus ⁊ amici tui sunt foris q̄rentes te: ⁊ ihesus cōuocatis discipulis dixit: Quis est pater meus ⁊ fratres mei: ecce isti sunt amici: q⁹ faciunt voluntatē meam. ¶ Pro terminis nota: inhabito est x̄bū prime cōiugationis transitiuū. Et dicunt q̄dam q⁹ habito sit verbū frequentatiuū hui⁹ verbi habeo q̄ō hz habitū in supino: ⁊ volunt dicere q⁹ per cōpositionē debeat dici inhabito ⁊ nō inhibito: q⁹ inhibeo habet inhibitū in supino. Sñ dicit Hug. q⁹ hibito est x̄bū primitiuū: ⁊ debet dici p cōpositionē inhibito. Ratio: q⁹ frequentatiuū debet cōcordare cū suo primitiuo in significatione. sed hoc non fit hic: q⁹ inhibeo significat p̄hibere: sed inhabito significat mansionem facere.

Laus tibi christe: q̄ es creator ⁊ redēptor idē ⁊ saluator. Celi terre maris angelor̄ ⁊ hoīm. Quē solū deum cōfitemur ⁊ hoiem. Qui pctōres veniſti vt saluos faceres. Sine pctō peccati assumens formulam

¶ Hic autor ꝑm ordinē festorū in anno celebrādor̄ describit aliud canticū q̄ō cantat̄ in festo marie mag. Et diuidit̄ i tres ptes. In p̄ia p̄mittit q̄d dā p̄ambulū deū collaudādo vt sic transeat ad ꝓpositū. In scda ꝓpositus ipm aggredit. In ẽtia ma. mag. cōmēdat cū directiōe petitiōis ad regē regū. scda ibi: Quor̄ de grege

tertia ibi: Hāc xp̄e ꝓselitā. dicens p̄mo sic: O (xp̄e q̄ es creator celi ⁊ terre maris angelor̄ ⁊ hoīm: ⁊ redēptor) hoīm tñ. ⁊ q̄ (idē) es (saluator). s. angelor̄ et hoīm (tibi sit laus: quē). s. xp̄m nos (cōfitemur solū deū ⁊ hoiem. q̄) scz o xp̄e tu (veniſti vt saluos faceres). i. saluares (peccatores: assumens formulā). i. silitudinē (pctī sine pctō). s. actuali originali ⁊ veniali. ¶ Notandū scribit̄ in li. Treno⁹ ca. ij. Nō repellit dñs misericordiā in sempiternū: sed miserebit̄ ꝑm multitudinē miserationū suar̄. In quib⁹ x̄bis duo tangunt̄. Primo tangit̄ mysteriū eterne saluationis erga hoīem deditū. Scdo tangit opus dilectōis erga eundē hoīem reprobatū. Primū sic declarat̄. hō enī creat⁹ est ad imaginē ⁊ silitudinē dei: ⁊ q̄uis p pctm̄ cecidit: tñ ope saluatoris erect⁹ est ⁊ ad gratiā restitut⁹ q⁹ cōsiliū antiquū de saluatione hois nō poterat cōfundi. nā dictū est p ꝓphetā Ipse enī saluū faciet ꝑplm̄ suū a peccatis cor̄. ꝓpterea remouendo desperatiōnē dñs consolat̄ hoīem p ꝓphetam dicentem: Hierusalem cito veniet salus tua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

quare merore cōsumeris. nunq̄d consiliarius nō est tibi saluabo te ⁊ liberabo te.
Deinde declarat̄ secundū: quia domin⁹ opus sue creatiōis intantū dilexit vt ꝓ
eo mortem sustineret: dans per hoc exemplū vt quicunq̄ vult saluus fieri mar-
tyriū ⁊ temptationes sustineat ꝓ proximo: quia dominus promptus est ad igno
scendū. Unde in euange. Matth. Non veni vocari iustos sed peccatores. Item
si auerterit se iniustus ab iniq̄tate sua ⁊ fecerit iusticiā iniquitatū suaꝝ nō recor-
dabor amplius. Illud opus charitatiuū dilectionis ⁊ mysteriū eterne saluatio-
nis excellentissime impletū est in maria magda. in cuius honore hec sequētia est
composita. ¶ Itez nota: littera dicit (qui peccatores) ꝑ hoc intelligit̄ dictū pau-
li dicentis: Fidelis sermo ⁊ omni acceptione dign⁹: quia iesus venit in hūc mū
dum peccatores saluos facere. ¶ Item nota: apl̄s ad Gal. Misit deus filiū suuz
in similitudinē carnis peccati: vt de peccato damnaret peccatū in carne. ad desi
gnandū ꝙ qui ꝓ peccatorib⁹ nasci voluit etiā peccatores in suo genere nō cōtem
psit: ḡ dicit Aug. ꝙ in genealogia saluatoris numerant̄ quattuor mulieres pec
catrices quas reprobat ecclesia scz thamar: ruth: bersabee ⁊ raab. ¶ Pro decla
ratione terminoꝝ nota: idem est ꝓnomen cōpositū ab is ⁊ demū ꝑ depositionez
quarundā lr̄aꝝ. Sed qñ format de se abstractū scz identitas: tunc est nomē neu
tri generis. Item confiteor est v̄bum deponentale secunde cōiugationis: com-
positum a con ⁊ fateor. Sed assumens est ꝑticipiū presentis tp̄is a v̄bo assumo
et illud vlterius dicit̄ ab ad ⁊ sumo mutando d in s.

Quoꝝ de grege vt chananeā mariā
visitasti magdalenā. Eadē mēsa ver
bi diuini illā mic: hāc refouēs pocul

¶ Hic magister aggredit̄ ma
teriā p̄ncipalē amplificās p̄-
ambulū dictuz. Et diuidit̄ in
duas partes. In prima osten
dit mīam xp̄i ꝑ quaz saluauit
mariā magda. In scd̄a decla-
rat locū ⁊ gesta cōuersionis marie mag. Scd̄a ibi: in domo symonis leprosi di.
p̄mo (De quoꝝ). s. pctōꝝ (grege). i. multitudine (visitasti) scz ꝑ tuā gr̄am (ma
riā magdalenā) vocādo ip̄am ad pnīam (vt visitasti chananeā). s. mulierē (refo
uens). i. reficiens (illā) scz chananeā (micis). i. ꝑticulis panū. ⁊ (refouens hāc)
scz mariā magdalenā (poculis verbi diuini eadem mensa) ¶ Notandū maria
magdalena mltipliciter erat peccatrix: ⁊ principaliter in peccato supbie qd̄ est
omniū peccatoꝝ radix ⁊ fundamentū. ⁊ ergo oppositū eius est humilitas q̄ int̄
ceteras v̄tutes magis exaltata est. vñ per supbiam angeli ceciderunt de celo. ⁊
prim⁹ homo de paradiso eiect⁹ est: sed ꝑ hūilitatē btā v̄go exaltata est. Sic etiā
maria magd. ꝓpter sui hūilitatē recepta est ad societatē supnoꝝ. ¶ Itē sciendū
ꝙ chananea fuit mulier de terra chanaan: que venit ad iesum dicens. Domine
adiuua me Matth. xv. Respondit iesus: non est bonū sumere panem filiorum ⁊
mittere canibus. At illa dixit: etiaz dñe: nam catelli edunt de micis q̄ cadunt de
mensa dominoꝝ suorum. Tūc respondens iesus ait illi: O mulier magna est fi-
des tua: fiat tibi sicut vis: ⁊ sic dñs cibauit istaz mulierē chananeam cum micis
huius mense sue sicut postulauit. Sed mariā magdalenam cibauit poculis cum
fletibus intimis cordis. vnde cum maria considerauit quid fecit ⁊ voluit emen-
dare quod fecerat. ingressa est super conuiuantes: non iussa venit inter epulan-
tes lachrymas obtulit ⁊ dolore arsit: quia inter epulantes penitere non erubuit
tamen indignā se considerans ad pedes retro stetit. Hanc erubescentiam quili-
bet penitens habere debet: qr vbi magna erubescentia ibi digna est penitentia.

sciendū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

De sancta maria magdalena

Dicit enī beatus Berñ. melius est nunc erubescere corā paucis q̄ in futuro coram omnibus: deo: angelis ⁊ sanctis. Itē no. maria mag. fuit orta ex clarissimis parentibus ⁊ ex nobili stirpe: hec maria cū fratre suo lazaro ⁊ sorore martha magdalon castrū possidebant ⁊ bethaniā ⁊ magnam partē hierusalem. ⁊ cū hec oīa inter se diuiderent. maria mag. castrū magdalon obtinuit. vnde vocata est magdalena. Sed lazarus partē vrbis hierusalem. Martha vo bethaniam possidebat. Magdalena delicijs sui corporis totā se exposuit. ⁊ in multis voluptatibus sui corporis vixit: ita q̄ nomīe ꝓprio perdito fuit appellata peccatrix. ⁊ in multitudine peccatorum diu pmansit. Sed lazarus multiā exercuit. Martha autez bethaniā possidebat: attamē partē sororis ⁊ fratris strennue gubernauit: ⁊ omnia post ascensionem dñi vendiderūt ⁊ pecuniā ad pedes apostolorum posuerūt ita q̄ maria magdalena perampius voluptatibus sui corporis se nō subdidit. ¶ Pro terminis no. chananeus a um est nomē adiectiuū. ⁊ dici ē aliquis vel ali qua habitās in chana galilee. i. in illo loco in quo erat cōuiuiū symonis leprosi. Item magdalen⁹ a um est nomē adiectiuum a magdalon deriuatū. Sz refouēs est participiū decomposite figure a refoueo. i. renutrio. Sz poculū est diminutiuum a potus: ⁊ capitur hic pro lachrymis penitentie.

In domo symonis leprosi conuiuijs accubans tipicis. Murmurat pharisеus. vbi plorat femina criminis conscia. Peccator cōtemnit compeccantem peccati nescius penitētem exaudis: emūdas fedum adamas vt pulchram facias. Pedes amplectit dominicos: lachrymis lauat. tergit crinibus: lauando tergendo vngento vnxit osculis circuit.

¶ Hic cōsequēter au. ostēdit modum ⁊ locum cōuersionis marie mag. dicens: O xp̄e tu refouisti mariā mag. poculis (accubans). i. cōuiuando assidens (cōuiuijs tipicis). i. spiritualibus (in domo symonis leprosi) vñ (pharisеus). i. symon (murmurat). i. indignatur ibi (vbi femina) scz maria mag. (cōscia criminis) id est recognoscēs pctā sua (plorat) id ē flēdo dolet (peccator) scz symon phariseus) cōtēnit cōpeccantē). s. ma. mag. tu xp̄e (nescius). i. nō expers (pcti) id est delicti (exaudis penitētem) scz mariā magdalenam et (emundas) id est purgas scz, mariā mag. ⁊ tu (adamas). i. valde amas (fedā) id: est immundā. s. peccatis (vt facias). s. eam (pulchrā). i. virtutib⁹ ornatam. ⁊ maria mag. (amplectit). i. tangit (pedes dominicos) dñi iesu xp̄i. ⁊ (lauat) ipsos (lachrymis) et (tergit) eos (crinibus) et (vnxit vngento: lauando). i. pedes qui lauandi erant et (tergēdo). i. pedes qui tergēdi erant (⁊ circuit osculis) id est osculatur eos circūquaq̄. ¶ Notandū q̄ placuit diuine gratie: vt mariam mag. ad gratiā reuocaret. ipa sciens xp̄m discumbere in domo symonis leprosi: statim ꝓperauit ⁊ nō audēs vt peccatrix inter iustos appare: rere retro secus pedes dñi mansit: vbi pedes dñi lachrymis lauit: capillis tersit: vngento precioso perunxit. q̄ cum symon vidisset intra se dixit: hic si ꝓpheta esset sciret vtiq̄ que ⁊ qualis est mulier que tangit eū q: peccatrix est. domin⁹ illuz statim redarguit ⁊ mulieri omnia peccata dimi sit dicēs: Symon habeo tibi aliquid dicere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

respõdens symon: magister dic: cui iesus: duo debitores erant cuidã venerato⁹ vnus debebat quingentos denarios: alter quinquaginta. Nõ habẽtibus ill⁹ vn de redderẽt donauit vtrisq⁹. Quis g̃ eũ plus diligit. Respondens symõ dixit: Estimo q⁹ is cui plus donauit. At ille dixit ei: recte iudicasti. ⁊ cõuersus ad mu lierẽ dixit symoni: Vides banc mulierẽ. Intrani domũ tuã: aquã pedib⁹ meis nõ dedisti: hec autẽ mulier nõ cessauit lach⁹ymis rigare pedes meos. Oleo ca put meũ nõ vnxisti. hec autẽ vngento vnxit pedes meos. ꝓpterea dico tibi: re mittur ei pctã multa qñ dilexit multũ. Et sic deinceps beata maria mag. cessa uit a vicijs ⁊ secuta fuit xp̃m cũ ceteris discipulis vsq⁹ ad ascensionem dñi. Et sic patet modus ⁊ locus ꝙuersionis sctẽ marie mag. q⁹ ꝑ magnã penitentiã ⁊ con tritionẽ ad gratiã venit relinquens nobis exemplũ vt nos hoc idem faciamus. Itẽ no. autor dicit (ꝙuinijs tipicis). i. figuratiuis: q⁹ hec mẽsa a symone phari seo p̃parata magis florait signis ⁊ figuris ⁊ gratia spũali iesu xp̃i q̃ ferculis ⁊ ci bar⁹ is corpalibus symonis fuit p̃parata. ¶ Itẽ accũbens est ꝓticipium decom posite figure a verbo accumbo qõ dicit ab ad ⁊ cumbo. vñ qñ hoc verbũ cubo interponit illã litterã m suis compositis. vt discũbo accũbo: tũc ipsa sũt tertie cõ iugationis: sz qñ hec lr̃a m deponit tũc manẽt p̃me cõiugatiõis. Itẽ tipicus est nomẽ adiectiuũ a noie tipus. Sed cõscius dr quasi sciẽs aliquã culpã esse secum vnde Catho. Conscius ipse sibi de se putat oĩa dici: Sed fedus a um venit a verbo fedo as. Sz amplectit est v̄bũ cõe: ⁊ ponit hic in actiua significatiõe. Sz phariseus dr a phares grece qõ est diuisio latine: q⁹ fuit diuisus a bona fide.

Hec sunt conuiuia que tibi placẽto
patris sapientia. Natus de virgine
qui nõ dedignaris tãgi de peccatrice

¶ Hic iam autor apostrophat sup cõuiuio in domo symonis facto. Est autẽ apostrophare sermonẽ cõuertere de vna p̃sona ad aliã. Et diuidit i tres partes. In p̃ma alloquit xp̃s In scõa ostendit quib⁹ ferculis hoc cõuiuium fuit cõsecratũ. In tertia cõmẽdat xp̃m de mltitudine gratie sue cũ directiõe petitiõis. Scõa ibi: A phariseo. Ter tia ibi: Hanc xp̃e ꝓselitam dicẽs: (O sapientia patris). i. o xp̃e fili dei q̃ es (sa pientia patris. hec sũt cõuiuia que tibi placent). s. vt cõuertant pctõres ⁊ viuãt o xp̃e (q̃ es natus de virgine). s. maria (nõ dedignaris). i. ptẽris (tangi de pec catrice). s. maria mag. ¶ Notandũ cõuiuiũ pharisei maxime placuit dño: sed nõ in quantũ cõuiuiũ: sz inquãtum luctus ⁊ cordis ꝓtritio q̃ erat in illo cõuiuio: iu xta qõ dicit Eccls. Melius est ire ad domũ luctus q̃ ad domũ cõuiuij: erat enĩ in cõuiuio luctus qñ maria mag. suis lach⁹ymis lauit pedes dñi. ⁊ nõ solũ pla cuit dño luctus: sed interior mẽtis cõtritio ⁊ penitẽtia quã egit de peccatis: qñ gaudiũ est angelis dei sup vno pctõre penitentiã agente. Itẽ no. maria magda. reliquit nobis quadruplex exemplũ quo possum⁹ veniã peccatorum ꝓmereri. Primo verã cõtritionem q̃ designatur in fletu. Scõo elemosynarũ largitionẽ que designat in vngento. Tertio sincerã dilectionẽ que designatur in pedum osculo. Quarto deuotam orationẽ que designat in tersione criminũ. ⁊ illa q̃ttuor dicuntur refrigeria anime: a quib⁹ ania accipit refrigeriũ ab estu pctõr. Unde maria mag. ante ꝙuersionẽ maxime fuit indurata ⁊ fortiter trita septem peccat⁹ mortalibus. sed postea liquefacta dulcedine ⁊ gratia spũssancti. Unde quattuor sunt que maxime liquefaciunt. Primo ignis que liquefacit dura metalla. Scõo a qua liquefacit rigida ⁊ arida. Tertio auster qui liquefacit glaciem. Quarto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

De sancta maria magdalena

vngentum qđ liquefacit rem asperã. Sic maria magdalena fuit dura ad contritionẽ: arida ad deuotionẽ: cõ gelata ad dilectionẽ: aspera p famã. Contra ꝑmũ habuit ignẽ diuini amoris qui ipsã liquefecit ad cõtritionẽ. Cõtra scm̃ habuit aquã cõpunctionis que ipsã liquefecit ad dilectionẽ. Cõtra tertiũ habuit austrũ spiritussancti qui eã liquefecit ad dilectionẽ. Contra quartũ habuit vngentum odoriferũ virtuose opatiõis qđ ipsam liquefecit ad bonã famam. De premisso. s. de vera ꝓtitiõe dr in actib⁹ apostolor: ad vandam penitentiã in remissionem peccatorum. Jtẽ Grego. O mira virtus pedũ iesu christi ad quos peccatrix prostrata tantis lachrymis abundauit. De scdo dicit Ps. Remitte mihi vt refrigerer priusq̃ abeam r amplius nõ ero. Et refrigeriũ anime sunt elemosyne quibus anime accipiũt refrigeriũ ab estu peccatorũ: qr sicut aqua extinguit ignem: sic elemosyna peccatum. Jtẽ Esa. Frange esurienti panẽ tuũ r egenos vagosq̃ induc ī domũ tuã. De tertio dr hic in ꝓposito. remittũtur ei pctã multa: sicut dr in littera. r hoc designat in osculo quo pedes dñi osculata ẽ ī signũ amoris oscũlabatur ergo xp̃m suauiter: qr eum dilexit dulciter. vñ Grego. O oscula mirabilissimi xp̃m vt maria. nõ vt iudas q̃ore se amicũ ostendit: sz corde inimicus fuit De quarto dr in euãge. petite r dabitur vobis. Jtem in actibus apl̃orũ. Petr⁹ dixit ad symonẽ. roga deũ vt remittat tibi. Jtem iacob⁹ in canonica: multũ enim valet deprecatio iusti assidua. Jtẽ nota au. dicit in littera. o patris sapiẽtia. per hoc circũloquitur filium in diuinis: qr patri attribuit potẽtia. filio vero sapiẽtia spiritu ysancto bõitas. Nec illa de causa debet estimari q̃ sic sit in ꝓsonis trinitatis sicut est in ꝓsonis creatis: nã in patribus creatis decrescit potẽtia. in filijs deficit sapiẽtia: modo in diuinis pater equepotẽs est cũ filio: r filius equesapiens cum patre. spũsancto attribuit bonitas ꝓpter horribilitatẽ noĩs: qr hoc nomẽ spũs importat res horribiles: modo in spũsancto nulla est horribilitas sed cuncta bonitas. Jtẽ no. littera dicit que nõ designaris r. Añ magna erat humilitas xp̃i qñ nasci voluit de pura virgine: maior qñ a muliere peccatrice tangi nõ designatus est. In quo ostendit nobis duplex opus. s. opus salutis: r opus virtutis. Opus salutis: qr tactus est a peccatrice que est nobis exemplũ penitẽtie. Opus virtutis: qr natus est ex virgine que est speculũ innocẽtie r omnium virtutũ. ¶ Pro terminis no. cõuiuium dicit a verbo conuiuo qđ significat laute viuere cum alio. Dedignor aris significat denegare: r dicit a de qđ est deorsum et dignor id est ago vel volo.

A phariseo es inuitatus: marie fer-
culis saturatus. Multum dimittis
multum amanti nec crimẽ postea re-
petenti. Demonijs eam septem mun
dans septiformis spiritus. Ex mor-
tuis resurgentem das cunctis videre
priorem.

¶ Hic autor ostẽdit q̃bus ferculis hoc cõuiuiũ sit cõfirmatum r cõsecratũ dicẽs. O xpe tu (es inuitat⁹ a phariseo). s. symone. r es (saturat⁹ ferculi marie) magdalene. tu (dimittis multũ). i. mlta pctã (amãti multũ nec repetẽti). i. non reiterãti (postea). i. post penitentiã (crimẽ. spũs) supple sãctus (septiformis) supple gratie (mũdãs) supple erat (eas) mariã magdalenã (septem demonijs). i. a septẽ peccatis mortalibus. tu (das). i. ꝓpes. s. marie mag. (videre

ꝓorē cūctꝫ).i.ꝑusq̄ oēs alij.te(resurgētē ex mortuis) ¶ Notandū maria mag.
añ ipi⁹ ꝯfessionē ostendebat xp̄m.s. ocul' ip̄os ad vanitatē dirigēdo:iō satisfecit
lachrymas effundēdo. Scdo capillis ipsos vane cōponendo:iō satisfecit capill'
pedes xp̄i tergendo. Tertio odorib⁹:iō satisfecit vngēdo pedes xp̄i odoriferis
vngentis. Quarto in v̄bis vana loquēdo:ꝛ ergo satisfecit orādo. ¶ Itē autor
dicit in lr̄a marie ferculis saturat⁹:erant aūt fercula alia q̄ ꝯuiuia. vt scribitur
in euāg. Cib⁹ me⁹ est vt faciā voluntātē p̄ris mei q̄ me misit. Itē alibi: Ego ha
beo cibū māducare quē vos nescitis. Añ cibus xp̄i est pctōres ꝯuertere: iustos
ꝯfirmare:ꝛ decimā dragmā deperditā reparare. ¶ Itē no.lr̄a cōmēdat beataꝫ
mariā magd.in triplici ꝑuilegio. Primū:qꝛ dimissa sūt ei pctā multa ꝛ ꝯfirma
ta est ne ampli⁹ ad pctā redire posset:qꝛ si habuisset ꝓpositū ampli⁹ peccādi nō
fuisset vere penitēs.b.em̄ Greg.dicit: Nō est vere penitēs q̄ post confessionē ad
pctā redire ꝓponit. Itē Aug⁹. Qui penitet cū ꝓposito ampli⁹ peccādi nō est
vere penitēs:sꝫ penitētie derisor. Scdm ꝑuilegiū. q̄ purgauit ip̄am a septē de
monibus. Añ legit̄.mane surgēs iesus ꝛ ꝑmo apparuit marie mag.de q̄ eiece
rat septē demonia.i.septē pctā mortalia.q̄ oīa in se habuit.tñ scdam ꝛ tertiam
excellentissime in se habuit. Sed ꝯtra hec septē vicia sunt septē dona spūssancti
quib⁹ dñs mūdauit eā ab om̄i vicio ꝛ pctō. Tertiū dedit ei priuilegium vt eēt
prima q̄ videret eū resurgentē. Dicūt tñ quidā doctores q̄ xp̄s ꝑmo ꝛ principa
liter apparuit virgini marie.ꝛ addūt rationē:qꝛ dignū erat vt eā primo cōsola
retur q̄ ꝓ morte ei⁹ maiorē dolorē patiebat̄. Sꝫ alij dicūt q̄ nō. sed ꝑmo marie
mag.apparuit. Rō qꝛ b.v̄go firmit̄ in fide ꝑmāsit:ꝛ nūq̄ de filij resurrectiōe
dubitauit:sꝫ om̄es alij ꝛ apl'i dubitauerūt.ꝛ ergo necesse fuit vt ꝑus dubitātib⁹
fidem ꝯfirmaret ꝛ se viuū ostēderet:sed qꝛ b.mariā mag.breuit̄ añ passionē vo
cauit vt eā firmit̄ i fide cōseruaret.ꝑmo voluit ei apparere. Etiā qꝛ maria mag.
ꝑncipalit̄ op⁹ dilectiōis post mortē xp̄o voluit exhibere.s.corp⁹ ei⁹ vngere.qd̄
nullus discipulo⁊ fecerat.ḡ ꝑmo meruit xp̄m post resurrectionē videre. ¶ Itē
no.duplex fuit cōuiuiū in domo symonis leprosi. Primū fuit corꝑale.ad qd̄ xp̄s
fuit inuitat⁹ a symone leproso.ꝛ illud sibi nō placuit.vt aliq̄ mō ꝑtactū ē. Aliud
fuit spūale.s.penitētia marie mag.q̄ xp̄m ꝑ suū cor ad penitētiā inuitauit.de hoc
ꝯuiuio dr̄ ꝓuer.viij. Delicie mee sūt esse cū filijs hoīm.concordat Ps̄. Hec re
quies mea in seculū seculi. ¶ Nota ferculū est equiuocū.vñ fercula sūt epule va
rie:sūt fercula curr⁹. Fertilis esto caput ꝑmi.fero fersq̄ secundi. Sed postea.i.
post illū locū vel post illud tp̄s ē aduerbiū loci vel ordīs. Itē septiformis ē nomē
adiectiuū cōis g̃ cōpositū a noīe septē ꝛ forma tanq̄ ex duob⁹ corruptis.

Hanc xp̄e proselitam signas eccle siā
quā ad filiorum mensā vocas alieni,
genā. Quā inter cōuiuia legis ꝛ gr̄e
spernit pharise⁹ fast⁹ lepra vexat he
retica. Qualis sit tu scis tangit te qꝛ
peccatrix qꝛ venie optatrix.

¶ Ultima ꝑticula illi⁹ prose
in q̄ autor cōmēdat mariam
magdalenā cum directiōe pe
titiōis ad xp̄m dicēs: O chri
ste tu (signas) id est das intel
ligere (hanc) id est per hanc
mariā magdalenam (proseli
tam) id est aduenam (ecclesiā
alienigenam) id est a fide alie
nam (quam vocas ad mensā)
id est ad grāꝫ (filio⁊).s.tuo⁊
spūalium (phariseus fastus)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Quidnā haberet egra si nō accepisset si nō medicus adesset. Rex regū diues in omnes nos salua pctōꝝ tergens cūcta crimina sctōꝝ spes ⁊ gl̄ia.

id est superbus (vexat).i.molestat (heretica lepra).i.ītrinseca malicia ⁊ inuidia suppl e maria mag. (quā spernit) q̄si indignā (inter cōuiuia legis et gratie) Sz (tu).s.xp̄e (scis qualis sit).s.ea (que) tāgit te quia peccatrix) ⁊ tamē etiā (qꝛ optatrix venie) id est remissionis pctōrum (nam) pro quia (quid haberet.egra).i.maria magdalena que fuit egra ꝟm animam ⁊ spūaliter (si nō accepisset).s.medicinā a xp̄o (si medicus).s.xp̄s (nō adesset).i. affuisset.o xp̄e (rex regū).i.excellens om̄es reges (diues in om̄es).i.sup om̄es et tu existens (spes ⁊ gloria sanctorū.salua nos).s.tua gratia (tergens).i.ablucēs cuncta crimina peccatoꝝ) id est hominū peccantiū. ¶ Notandum.ex illo cātico autor innuit ꝙ ꝑ symonē leprosū intelligere possum⁹ populum iudaicū: qui semper inuidebat homībus se cōuertētibus ad fidem. Sed ꝑ mariā magdalenā intelligimus pctōres redeūtes ad penitētiam. Uel possum⁹ intelligere ecclesiam que orta est ex gentibus: gentiles em̄ sunt alieni ⁊ aduene ad fidem christianaꝫ que primo publicata fuit iudeis. Illis autem spernētibus apl̄i conuertabantur ad gentes p̄dicando ipsis euāgelium. Sed ꝙ ipsa stetit retro secus pedes dn̄i non est aliud q̄ꝫ ꝙ nos sequi debem⁹ christi vestigia in ope virtutū. Sed ꝙ lauit pedes dn̄i nō est aliud q̄ꝫ ꝙ nos om̄ibus iniuriam patientib⁹ compati debemus. Sed ꝑ hoc ꝙ tersit pedes capillis.intelligim⁹ ꝙ miseris nō solum cōpati debemus: sed etiā effectualit̄ subuenire in quibus possumus.hoc tāgit Catho cum dicit: Quod donare potes gratis cōcede roganti. Sed ꝑ hoc ꝙ ipsa osculata erat pedes eius dat nobis intelligere ꝙ illos quibus compatimur ⁊ subuenimus nō minus diligere debemus q̄ꝫ si nos nullatenus diligerēt. ¶ Item no.autor dicit: Quid nā haberet egra.per hoc tangit dictū euangelij.in quo dicitur: Bene habentib⁹ nō est opus medico: sed male habentib⁹: qꝛ qui mūdus est nō indiget nisi vt pedes lauet: Joh.xiij. Et ergo beata maria magdalena oīb⁹ mēbris quibus peccauit penitētiam egit ꝓ suis peccatis. ¶ Itē not. postq̄ꝫ maria magdalena in diuersis locis deū p̄dicasset ⁊ fidem christianā ⁊ signa in virtute dei fecisset: mortuos suscitādo: leprosos mūdando: ipsa intime contemplationis causa auida mente asperrimā heremū petijt ⁊ in loco angelicis manibus sibi p̄parato ꝑ triginta annos hominib⁹ incognita ꝑmansit: vbi nec aquarū fluenta nec arborū nec herbarū erāt solatia: vt ex hoc manifestaret̄ ꝙ redemptor noster ipsam nō terrenis sed celestibus epulis disposuerat satiare. qualibet em̄ die in septem horis canonicis ab angelis in ethera eleuabatur vbi celestiū agminū gloriosa cantica corporalib⁹ auribus audiebat. vnde dieb⁹ singulis suauissimis dapib⁹ est saciata: ⁊ inde per eosdem angelos ad locum ꝓprium reportata vbi corporalibus alimētis nō indigebat. Sacerdos autē quidā religiosus desiderans vitam solitariā duodecim stadijs loco eodem vicino sibi cellam collocauit. Die quadam p̄dicti sacerdotis oculos dn̄s aperuit interiores ⁊ corporalibus euidēter aspexit qualit̄ angeli supra predictū locum in quo maria mag. morabatur celitus descendebāt: ⁊ eā in ethera subleuabāt. ⁊ post hore spaciū eundem locū diuinis laudib⁹ repetebant. Uolens igit̄ sacerdos admirabilis visiōis veritatem agnoscere creatori suo precibus se cōmendans deuotus ad locū properabat. Cū ad vni⁹ lapidis iactū ꝓpinquaret inuasit eū timor ⁊ crura ipsi⁹ inceperūt trepi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

dare:ita q̄ maxime pterrit⁹ erat:ipe aūt intellexit hoc factū esse sacr̄m celeste. Jnuocato igit̄ deo ⁊ diuino auxilio clamauit ad eā. Adiuro te p̄ deū si sis rōalis creatura q̄ i spelūca habitas vt mihi rūdeas. Cui maria magdalena dixit: q̄ sic adiurasti me accede propius vt scias veritatē. Cumq̄ accessisset aūt ad ad eum maria mag. meministi ne ex euāgelio de maria peccatrice que ad pedes dn̄i peccatorū suoꝝ venīā promeruit. Cui sacerdos rūdit. memini. ⁊ triginta sunt anni reuoluti. Dicit maria. ego sum illa: ⁊ p̄ tot annos omnibus hominibus incognita illum locū incolui: sed mō a deo mihi reuelatū est q̄ tū moritura. dic ergo Maximiano epō. proxima die resurrectiōis dn̄ice oratorū solus ingrediat ibi me inueniet. Sacerdos aūt beatū maximianū adijt ⁊ ei oīa p̄ ordinē enarrauit. Sanctus ergo Maximian⁹ illa die oratorū suum ingressus ē. ⁊ vidit be. mariā magdalenā in choro orantē cū multitudine angelorū. ⁊ ad eā accedere nō audebat Ipsa cōuersa dixit ad eum. accede propius pater ne fugias filiam tuā. Conuocato igit̄ vniuerso clero cum sacerdote predicto corpus ⁊ sanguinē Jesu x̄pi beate marie magdalene dedit que cum lachrymis accepit. Deinde maria magdalena seipsam ante altare prostrauit vbi sanctissima ei⁹ anima migrauit ad dn̄m: cuius corpus beat⁹ maximianus diuersis cōditum aromatibus honorifice sepeliuit. ⁊ post mortem suam iuxta ipsam se precepit sepeliri. ¶ Pro terminis no. pselitus proselita proselitum. Idem est q̄ alien⁹ vel peregrinus. Et ōr a pro qō est ꝑcul et salitus. quasi saliens seu veniēs ꝑ cul de partibus alienis. Sed fastus est adiectiuū. ⁊ idē est qō superbus. Jnde fastigiū quasi supbia vel celsitudo.

¶ Jstud est aliud canticū ob honorem ⁊ reuerentiā beati Laurētij compilatū. i quo aūtor tria facit. Primo cōmēdat beatū Laurētiū rōne suarum virtutū. Secō cōmēdat eum rōne cōstātie in sua passione. Tertio dirigit petitiones ad sanctū Laurētium. scōm ibi: Cesaris tu facet. tertiū ibi: O laurenti. dicēs primo sic. O (laurēti) existens (martyr: q̄) ꝑ et (fortis mules. magni dauid) sc̄z x̄pi (Tu spreuisti tribunal) .i. sedem iudicialem (imp̄atoris) .s. decij. ⁊ spreuisti (cruentas) .i. crudeles vel sanguinolētas aut cruore plenas (man⁹ tortorū) id est co ꝑ q̄ penas inferūt (secutus desiderabilē) .s. x̄pm (atq̄ manu fortem. q̄) sc̄z x̄ps (potuit solus superare regna) .i. potestatē (crudelis tyranni) sc̄z dyaboli vel decij imp̄atoris (q̄) ꝑ et (cui⁹) .s. dei (sanct⁹ amor fecit milites ei⁹) .i. pro eo militātes (ꝑdigos sanguinis) .i. ꝑdigaliter effundētes sanguinē (dūmodo) id est vt saltez (liceat) rōs sanctos (cernere ip̄m) sc̄z x̄pm verū dauid (dispēdio) id est p̄ tedio seu fastidio (p̄ntis vite) ¶ Notandū Jacob⁹ ap̄s scribit in canonica sua. ca. j. Beat⁹ vir q̄ suffert tentationē: q̄ cū ꝓbatus fuerit accipiet coronaz vite. Jn his verbis ad cōmendationē be. Laurentij duo tanguntur. Primo sanctorum in tribulatiōe huius vite cōfortatio. cū ōr: Beatus vir q̄ suffert tentatio

Laurēti dauid magni martyr
Jnilesq̄ fortis. Tu imperatoris tribunal. Tu man⁹ tortorū cruē,
tas: Spreuisti sec ut⁹ desiderabilem
atq̄ manu fortē. Qui solus potuit
regna superare tyrāni crudelis. Cu
iusq̄ sanctus sanguinis prodigos fe
cit amor milites eius. Dūmodo illū
liceat cernere dispēdio vite p̄sent⁊.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

nem. Scdo tangitur tẽptatiõis gloriosa remuneratio. cũ dr: accipiet coronã vi-
te. De p̃mo dicit beat⁹ Jacob⁹ ibidem. Sciẽtes qm̃ tẽptatio patiẽtiã operatur
patientia ꝟo fructum bonorũ. Et subdit: De⁹ em̃ neminẽ tẽptat: sed vnusq̃sq;
tẽtatur a sua cõcupiscentia. vt etiã dicit beatus Aug⁹. ꝙ quottidianis discimus
experimẽtis eos graui⁹ tẽptari a cõcupiscentia carnis. Unde beat⁹ Grego. Il-
los dyabolus pulsare negligit quos iure quieto possidere sentit. Sicut aliquis
dum fuerit captus in carcere habet vnũ custodem vel duos: si ꝟo euaserit oẽs
eum sequuntur. Sic etiã est de captis ⁊ euadentibus a dyabolo. De scdo dicit
in apocalypsi. Qui vicerit faciã illũ columnã in templo ⁊ dabo ei coronã: ⁊ scri-
bam sup̃ illum nomẽ nouũ. Item ex alio: Qui vicerit dabo ei sedem mecum in
throno meo. Qui ergo in tribulatiõibus huius seculi in virtute fortitudĩs p̃se-
uerauerit hic erit columna in templo sanctificãs corpus ecclesie. ⁊ accipiet co-
ronã vite. ⁊ habet nomẽ nouum qd̃ os dñi nominauit. ⁊ est benedictũ ineternũ.
Sed qr beat⁹ laurẽtius viriliter agẽs sustinuit tẽptatiões. ergo de sua victoria
ista sequẽtia est compilata. ¶ Scdo no. scribit Joh. xij. Nisi granũ frumenti ca-
dens in terrã mortuum fuerit ipsũ solum manet. Ubi dicit glosa. ꝙ christus per
granũ intelligitur q̃ fuit mortuus in passione ⁊ fructum attulit in resurrectione
vnde Augu. Dñs iesus christus erat granũ mortificanduz ⁊ multiplicandum.
Mortificandum in infidelitate iudeorũ. Multiplicãdum in fide christianorum.
Unde christus duplici grano comparatur. s. grano frumẽti ⁊ grano botri. Pri-
mum granũ p̃ficientes ꝯfortat migrandi in via mãdatorũ dei que restat eis ad
celum. Unde Ps̃. Panis cor hoĩs confirmat. Christus em̃ bene comparat gra-
no frumẽti: qr frumentũ messum ligat: trituratur: molit: coquitur ⁊ comeditur
Sic christus ligat⁹ est. Unde Aug⁹. Ligatus est q̃ soluit compeditos. Itẽ fla-
gellis trituratus est. vñ Johãnes in euãgelio. tũc apprehẽdit iesum pylatus et
flagellauit eum. Itẽ mola crucis attritus est. vñ Esa. Attritus est ꝓpter scele-
ra nostra. Itẽ in clibanũ inferni missus est. vñ in Leuitico scribit. panis in cli-
bano offerri debet absq; fermẽto ⁊ cõspersus oleo. Ibi panis christum: cliban⁹
infernũ significat: fermentũ culpam: oleũ gratiã. Itẽ comedit sacramentaliter.
vnde in euãge. Accipite ⁊ comedite hoc est corpus meũ. Itẽ siquidem panis ie-
sus nobis in pascha tam calidus seipsum ministrauit sic veniẽs ex clibano. vnde
Bern̄. Sicut butirũ in pane calido: ita cor nostrũ liquefieri debet in hoc sacra-
mento. Hoc considerãs beat⁹ laurenti⁹ ꝓ isto pane calido se in craticula calida
obtulit dño deo. De scdo dicit: Esa. lxv. Si inueniat granũ in botro dicetur ne
dissipes illud: qm̃ benedictio est. Hoc granũ fuit xp̃s in collegio apl'orũ qui sol⁹
inueniebat. qm̃ oẽs discipuli relicto eo fugierũt. De tali grano dr: O xp̃iane ne
dissipes illud in corde tuo p̃ p̃uaricationẽ: qr benedictũ est. in hoc em̃ grano est
om̃is benedictio. vñ Pau. ad ephe. q̃ benedixit nos benedictiõe sp̃uali. De tali
grano etiã dr. ij. Esdre. iij. ꝙ mentẽ ꝯuertit in securitatẽ. hoc patet bene in btõ
laurẽtio: q̃ tãtũ hoc grano fuit inebriat⁹ ꝙ etiã ignẽ nõ timuit. vñ beat⁹ Ber.
Quicũq; gustu charitatis semel p̃fecte inebriat⁹ fuerit ad oẽm laborẽ ⁊ dolorẽ
nõ arescit: dolorẽ nõ sentit: laborat ⁊ nõ lacescit: diripit ⁊ nõ aduertit. Et quia
beatus laurẽtius his virtutib⁹ claruit. ideo hoc canticũ in ip̃ius gloriã est com-
positum. ¶ Itẽ no. Laurentius dr a lauro arbore de cui⁹ folijs antiquit⁹ victo-
res coronabant. p̃ qd̃ eius victoria designat. Habuit em̃ quintuplicẽ vicoriam
Primo habuit victoriã ꝯtrariã insanie hostiũ ipsum p̃sequentiũ. vñ de ipso dicit
Maxim⁹. Flãmarũ sup̃atis ministris: om̃e humane insanie restrinxit incẽdiũ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Scdo habuit victoriā cōtra ignē materialē quo exustus erat. vñ iterꝝ dr de eo. corporali laborabat incendio: sed diuinus amor oēm ignis extinguebat ardorē. Tertio habuit victoriā cōtra carnē suā carnalem cōcupiscētiā refrenādo. vnde de ipso iterū dicit: Ecce beat⁹ laurēti⁹ trāsit ꝑ ignē q̄ adustus nō abhorruit: sꝫ illuminat⁹ effulsit. arsit ne arderet ⁊ ne vrerek exustus est. Quarto habuit victoriā ꝯtra mūdū mūdi diuitias cōtemnēdo. vñ legit de ipso ꝙ thesauros ecclesie inter paupes distribuit. Quinto habuit victoriā ꝯtra ignem gehenne. vñ de ipso dr: nunq̄d cedere poterat momētanee corpis vstioni cui⁹ fides eternū gehenne extinguebat ardorē. merito ergo laurenti⁹ a lauro tanq̄ triūphator magnificus appellatus est. Itē autor appellat xp̄m dauid. vñ dauid rex fuit q̄ interpretatur manufortis ⁊ desiderabilis in aspectu. ⁊ sumit hic ꝑ xp̄o. q̄ xp̄s est fortis ⁊ potens in prelio: qꝛ sicut dauid goliam supauit: ita xp̄s potentiā dyaboli cōculcauit. Et est desiderabilis in aspectu. ipse eñ est in quē angeli ꝓspicere desiderant. ⁊ martyres ita in eius amore fuerunt accensi ꝙ sanguinē leti pro eius amore fuderūt sperātes firmiter post vitā temporalē consequi vitam eternam. vnde legit in actib⁹ aplorꝝ: Ibant apli gaudētes a cōspectu cōcilij: quoniam digni habiti sunt ꝑ xp̄i nomīe cōtumeliam pati. ¶ Notandū Dauid est nomē ꝓprium. ⁊ ponit hic indeclinabiliter. Tribunal est nomē neutri generis tertie declinationis ⁊ significat sedē iudicis. Sperno est verbū tertie cōiugationis. Prodigus est nomē adiectiuū: ⁊ idē est qd largus: sed in ꝓposito beat⁹ laurentius dr prodigus. qꝛ largissime exposuit corpus suū pro amore dei. Sed dūmō est aduerbium qualitatis. Sed licet est verbū impersonale ⁊ declinatur tantū per tertias personas.

Cesaris tu faces cōtemnis ⁊ iudicis minas derides. Carnifex vngulas ⁊ vstor craticulā vane cōsumunt. Dolet impius vrbis prefectus victus a pisce assato xp̄i cibo. Gaudet domini conuiua fauo conresurgenti christo saturatus.

¶ Hic autor ostendit cōstantiā sancti laurētij quā habuit in sua passione dicens: (Tu) laurēti (cōtemnis). i. spernis (faces). i. vstiones (cesaris. ⁊ derides minas iudicis. carnifex). i. laniator (⁊ vstor) id est crematoꝛ (cōsumūt vane) id ē inutiliter (vngulas ⁊ craticulam). i. instrumēta q̄b⁹ laniātur carnes ⁊ assank: ⁊ hoc referendo singula singulis. ita ꝙ carnifex vane cōsumit vngulas: ⁊ vastor vane craticulā (Impius prefectus vrbis) scꝫ romane) dolet. victus) id est supatus (a pisce assato. s. sancto laurentio existente (cibo xp̄i. cōuiua dñi) scꝫ sanctus laurenti⁹ (gaudet saturat⁹ fauo). i. melle (xp̄o cōresurgenti) id est simul resurgenti. ¶ Notandū p̄mo. legit in passionali ꝙ quādo beatus Sixtus papa ducebat ad martyriū: beat⁹ Laurentius ei⁹ dyaconus dixit ad eum noli me derelinquere pater sancte. ⁊ subiunxit: quo progrederis sine filio pater quo sacerdos sancte sine ministro ꝓperas. Cui beatus sixtus dixit: nō ego te desero fili neq̄ derelinquo: sed maiora tibi debentur pro fide christi certamina: quia post triduum me sequeris leuita. His verbis beatus Sixtus confortauit beatum Laurentium: vt nulla tormenta formidauit. Et postq̄ beatus Sixtus fuit martyrisatus. beat⁹ Laurentius custodiuit thesaurum ecclesiie quem cesar

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

voluit habere ⁊ litigando ⁊ sup̄biendo cōsumere. fecit ergo vocari ad se beatuz laurentiū ⁊ p̄sentauit eū valeriano p̄fecto vt deberet ab eo extorquere thezaurū ecclesie: qui dum interrogasset beatū laurentiū de thezauro: beat⁹ laurenti⁹ nolens ꝓdere sibi thezaurū petijt inducias vt posset dare responsum p̄fecto: ⁊ medio tp̄e cōgregauit multos pauperes quib⁹ thezaurū ecclesie donauit ꝑpendēs dictū dauidicū: Dispersit dedit pauperib⁹ ⁊c̄. Tempore v̄o induciarū elapso: beat⁹ laurentius stans ante p̄fectū fecit cōuocare oēs pauperes dicens: Hi sūt q̄ thesaurū ecclesie in celestes thezauros deportauerūt. q. d. O p̄fecte tua inq̄sitio est vana ⁊ inutilis: qꝛ paup̄es thesaurū ecclesie iam deportauerūt. Quo audito p̄fect⁹ iussit os beati laurentij plumbatis cedi: q̄ dum cederet̄ ridebat ⁊ dixit: O impie ⁊ crudelis tyranne pene tue dant refrigeriū anime mee. Uñ q̄daz homo nobilis roman⁹: videns beatū laurentiū ꝑspicuū tanq̄ aerem intuebatur circa eū angelū dei cōfortantē eum: qui fuit statim cōuersus ad fidem: ⁊ dixit ad beatū laurentiū: video in te iuuenem pulcerrimū: festina me baptisare. ¶ Scd̄o nota. postq̄ beat⁹ Laurenti⁹ nec timuit v̄ba: nec curauit verbera: prefect⁹ dixit ad eū: tota nox in te expandet̄ in suppliciū. Beat⁹ Laurenti⁹ dixit: mea nox obscurū nō habet: sed om̄ia in luce clarescunt: Cum hec dixisset: p̄fect⁹ dixit ministris: afferte mihi lectū ferreū in quo laurētius requiescat: quo apportato expoliauerūt omnino beatū Laurentiū vestib⁹ ⁊ ligatis manib⁹ cōstrinxerūt eum supra craticulā ⁊ reliqui ministri supposuerūt prunas ardentes. Cū aūt sic beatus Laurentius puniret̄: ridendo dixit ad p̄fectū: O miser ⁊ impie quid credis. isti carbones prestāt mihi refrigetiū: qꝛ videt̄ mihi q̄ sup̄ rosas dulcissimas requiesco: tibi v̄o prestant suppliciū eternū: assatus sum iam versa ⁊ manduca. Et beatus laurentius dixit hec verba: assat⁹ sum ⁊c̄. duplici de causa. Prima vt p̄ suaz constantiā prefecto faceret terrorē. Scd̄o vt vtrunq̄z latus ⁊ omnia ei⁹ membra pro christi noīe lacerarent̄: ꝓ quo multitudinē premiorū sperauit. Uñ sic posit⁹ in craticula dixit: In medio ignis nō sum estuatus: qꝛ carbones tui nō dolorem sed refrigeriū mihi prestant. His siquidē dictis leuabat oculos in celum dicens Gratias ago tibi dn̄e qui ianuas vite ingredi merui. His dictis subiūxit: O domine commendo tibi spiritū meū: ⁊ sic emisit spiritū ⁊ requieuit in pace. ¶ Nota: legit̄ in euangelio: q̄ post resurrectōnem dominus apparuit discipulis iuxta mare tiberiadis: ⁊ dixit eis. Filioli nunq̄d pulmentū habetis. At illi obtulerūt ei partē piscis assi: hunc ꝯ piscē assum seu assatū autor in littera comparat ad beatum Laurentium: qꝛ iste piscis allatus est christo cum fauo mellis. i. cum dulcedine virtutum: quod etiaz bene verificat̄ de beato laurentio. nam in vita sua tantis claruit virtutibus vt de eo dicit Eccle. Beatus vir qui inuent⁹ est sine macula: ⁊ qui post aurum nō abijt: nec sperauit in pecunie thesauris: fecit em̄ mirabilia in vita sua. Et ergo dicit̄ de eo illud ꝓpheticum prius allegatum: Dispersit dedit pauperibus ⁊c̄. ¶ Item nota: quadruplex est ignis quo iusti purgant̄. scz ignis tribulationis: ignis temptationis: ignis dilectionis ⁊ ignis eruditōis. De primo dicit psalmista: Igne me examinasti: ⁊ nō est in me inuenta iniquitas Sic etiaz potuit dicere beatus laurentius q̄ thesauros ecclesie dedit pauperib⁹. De secundo dicit Job: Ex eius ore lampades procedunt sicut tede igne accenso Iste tede sunt temptationes ⁊ suggestiones. Hac teda dyabolus totum mundū n primis parentibus cremauit. De tali igne quilibet sollicite vigilare debet ne propria domo cordis sui comburet̄. De tertio dicit̄ in Leuitico: Ignis in altari semper ardens est charitas in corde feruens. Unde in euāgelio. Nonne cor no

strũ ardens erat in nobis. Iste ignis semper debet ardere: quia charitas debet perseuerare. Unde in proverbijs: Omni tempore diligit qui verus amicus est De quarto dicit psalmista: Ignitum eloquũ tuum vehementer. Item Hieremias: Nunquid verba mea quasi ignis ardens & malleus conterens petras. Et in hoc quadruplici igne beatus Laurẽtius fideliter laborauit. Primũ sustinuit Secundũ depulit: Tertiũ composuit & augmentauit. Quartum semp secũ conseruauit. ¶ Pro terminis notandum est: q cesar est nomen dignitatis masculini generis: & dicit a ceson grece q est elephas latine: qr cesar debet esse potens inter ceteros homines: sicut elephas inter cetera animalia. Sz fax facis est nomen tertie declinationis feminini generis: & significat lumen ardens. Et differunt fax & teda. vnde Ysus. Semp sacra faces: tede connubia poscunt. Cõtemno est verbum tertie coniugationis transitiuũ. Sed mine arum est nomen pluralis numeri tm̃ prime declinationis: & dicunt opprobria. Inde minor aris est deponentale: & significat minas imponere. Sed derideo est ẏbum transitiuum secũde cõiugatiõis: cõpositum a de & rideo. Sz vngula vt hic sumit ẏ ferrum incuruatũ cum quo mouet ignis. Sed cõuiua est nomen cõis generis: & ẏ aliquis vel aliqua existens cum alio in conuiuio.

O laurenti militum dauid inuictissime regis eterni. Apud illũ seruulis ipsi⁹ deprecare veniam semp. ẏ Martyr miles q fortis.

¶ Hic autor p̃r dirigit petitionẽ ad beatũ Laurentiũ di. (O laurenti) supple existens (martyr: q) p et (fortis miles: inuictissime militũ). i. inter oñes milites (dauid eterni regis) tu (deprecare: apẽ illum) sez regem (semp veniaz) id est indulgentiam (seruulis). i. famulis (ipsius). s. regis eterni. ¶ Notandũ autor in littera tangit dignitatẽ sancti laurẽtij: q̃ inter ceteros martyres habet tria priuilegia ꝙtum ad officiũ. Primũ est in vigilia: qr beat⁹ Laurenti⁹ sol⁹ inter martyres habet vigiliã. Sed vigilie sanctoꝝ ꝓpter multas inordinationes in ieiunia cõmutate sunt. mos eñ fuit vt in festiuitatib⁹ sanctoꝝ hoies cum vxoribus & filiab⁹ ad ecclesiam venirent: & ibi cũ luminarib⁹ pernoctabant. sed qr multa adulteria in his vigilijs fiebant: statutũ est & fuit vt vigilie in ieiunia verterẽt: nomen aũt antiquũ retentũ est: qr nõ ieiunia: sed vigilie appellant. Secundũ est in octaua: qr ipse sol⁹ cũ beato Stephano ẏ octauã inter oñs martyres. sicut beat⁹ martin⁹ inter cõfessores. Tertiũ est in ẏsib⁹ antiphonaꝝ quos ipse solus & paulus habet: sed tm̃ diuersimode: quia sanctus paulus habet eos ꝓpter excellentiã p̃dicationis. sctũs ẏo laurentius ꝓpter excellentiam passiõis. ¶ Scõo nota: autor vocat xp̃m dauid fortẽ. vñ legit in primo regũ: cũ Samuel vnctus esset in regem: dauid fuit decorus in facie quẽ pater eius misit ad fratres vt portaret eis cibum & ascendit ad p̃lium philistinoꝝ. cum g ꝓclamatũ eẽt singulare certamen contra goliam gigantẽ: ipse p̃ualuit in funda & lapide. Et iste dauid p̃figurauit xp̃m regem: vt dicit beat⁹ Aug. sup genealogiã dñi: Matth. p̃mo. vnde: dauid manu fortis interp̃tat. superauit eñ goliam. i. dyabolũ & postea factus est pater multarũ gentiũ: qr omnib⁹ patrem se vocare concessit: dicẽs Sic aũt orabitis: pater noster qui es in celis &c. Sic autor in ꝓposito vocat christum dauid: & beatum laurentiũ militem: qñ dñm imitatus est in fortitudine et militia triumphali: fuit eñ inuictus: qr gratia spiritussancti & in ẏtute ꝓcessit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

cōtra goliā.i.cōtra Deciū impatorē ministrū iniquitatis ⁊ p̄ualens secutus est xp̄m: ⁊ cōfusus in adiutoriū sui dauid om̄s insidias inimicoꝝ nō timuit: sed pru nas craticule cū alijs penis fortissime ꝓ regno dei sustinuit. ¶ Itē nota: sanctꝰ Laurentiꝰ d̄r inuictissimꝰ ⁊ excellentissimꝰ martyr nō ꝓ tanto vt nullus alius martyr tanta sit passus: sz ꝓ tanto: qꝛ eiꝰ martyriū a sanctis doctoribꝰ magis est approbatū. licet em̄ aliqui martyres legunt̄ plura ꝓ xp̄i noīe sustinuisse: tñ eoꝝ martyriū nō intantū est approbatū. Uel ꝓ tanto d̄r excellentissimꝰ: qꝛ fuit excellentis dignitatis. nā fuit archidyaconꝰ siue leuita romanus sicut de ipso legit̄. ¶ Pro terminis nota: miles est nomen dignitatis deriuatū a v̄bo milito. Sed inuictissime est suplatiuꝰ huiꝰ noīs inuictꝰ: ⁊ d̄r ille q̄ nō pōt vinci. Sz seruulus est diminutiuū a noīe seruus.

Congaudent angeloruz chori gloriose virgini. Que sine virili cōmixtiōe genuit. Filiū qui suo mundū cruore medicat. Nam ip̄a letatur ꝙ celi iam conspicatur p̄ncipē In terris cui quondā sugendas virgo mam millas prebuit.

¶ Istud iam est canticū aliud in laudē ⁊ honorē beate v̄ginis cōpilatū qd̄ cantat̄ ad laudem assumptiōis eius gl̄iose. Et diuidit̄ p̄ncipal̄r ī tres ꝑtes. In quarū p̄ma describit gaudiū angelicū in assumptione virginis gl̄iose. In scd̄a facit exclamationē de excellenti gl̄ia beate v̄ginis. In t̄tia cōmendat eam in diuersis virtutibꝰ. Scd̄a ibi: Quā celebris. Tertia ibi: Te libri virgo ⁊c̄. dicens p̄mo (chori).i.turbe angeloꝝ (cōgaudent).i.simul gaudent (gloriose v̄gini) marie (q̄) scz maria (genuit filiū) scz xp̄m (sine virili cōmixtiōe).i. semine viri (q̄) scz filiꝰ (medicat).i.sanat (mūdū) suo cruore).i.sanguine (nā) ꝓ qꝛ (ipsa) maria (letat̄).i.gaudet scz ex eo (ꝙ cōspicat̄).i.videt ⁊ cōtemplat̄ (iam principē celi: cui).s.p̄ncipi: ipsa maria (p̄buit quondā).i.prius (in terris mam millas sugēdas).i.ad sugendū. ¶ Notandū scribit̄ in canticis canticoꝝ ca. viij Que est ista q̄ ascendit de deserto delicijs affluēs innixa sup̄ dilectū suū. In his v̄bis duo tangunt̄. Primo beate v̄ginis in hac vita multiplex tribulatio: cū d̄r de deserto. Scd̄o eximius honor quo est decorata: cum dicit̄: delicijs affluens. Circa qd̄ nota. ꝙ q̄uis btā v̄go spūsctō repleta habuit gaudia inestimabilia. tñ multis passionibꝰ erat occupata: in egyptū fugiendo: filiū ꝑditum querendo: et maxime sibi in sua passione cōpatiendo. iuxta ꝓphetiā symeonis: Et tuā ipsius animā ꝑtransibit gladius. Uñ iste tribulatiōes vocant̄ desertū ꝑ qd̄ oportet trāsire quēlibet ad terrā ꝓmissiōis: qꝛ legit̄ in libro Exo. cū filij israel egressi erāt de terra egypti transiuerunt multis annis ꝑ desertū donec venirent ad terram ꝓmissionis. Est ergo v̄bū ꝓpositū: v̄bum admirationis angeloruz q̄ admirati sunt in assumptione v̄ginis gloriose dicentes: Que est ista que ascendit per desertum.i.de tribulationibꝰ. Unde beatus Johannes euangelista dicit: apl̄is in diuersas regiones mundi subeuntibꝰ: v̄go beata in sua domo iuxta montē syon ꝑmansit: om̄ia loca filij sui.s.locum baptismi: ieiunij: passionis: sepulture: resurrectionis: ascensionis q̄diu vixit sedule visitauit. De scd̄o legit̄ in passionali ꝙ dn̄s ip̄am tanto honore decorauit ꝙ cum transitura esset ad requiem ip̄e deꝰ cū omnibus apl̄is p̄ns erat prope torrentē cedron nō longe a ciuitate hierl̄m: et ibi

multitudo angeloꝝ beatā v̄ginē ad requiem assumpserūt. in cui⁹ laudem hec se
quentia cōposita est ⁊ cōpilata. ¶ Item nota: ꝙ om̄e mysteriū filij dei occultum
erat angelis ab initio: sed cū notū fieret eis gaudentes admirati sunt in oib⁹ ge
stis ⁊ in om̄ib⁹ circūstantijs xp̄i. Et nō solū admirati sunt de xp̄o sed et de gl̄iosa
v̄gine eius matre que in gloria assumpta est affluens delicijs. i. celestib⁹ volu-
ptatib⁹ cū filio suo in eterna requie. ¶ Sed dubitat̄ cur filius ascendens in celū
nō fecit secū ascēdere matrē: q̄ latroni ꝓpt̄ scelera sua suspēso dixit: hodie mecū
eris in paradiso. aut cur non statim post ascensionem suam eam assumpsit. Re-
spondet̄ ꝙ christus propter salutem humani generis venit in mundum. et pro-
pter eandem salutem elegit eam: ideo per aliqd̄ tempus voluit eam remanere
in terris ꝓpter plura. Primo ꝓpter discipulorū et fidelium christi consolatio-
nem ⁊ eruditionem in multis que specialiter ei constabant. Unde Mattheo re
uelauit qd̄ de magis et stella scripsit ⁊ occasionem innocentum. Et manifestauit
Luce de missione gabrielis archangeli: ⁊ de ceteris xp̄i cōceptōnem ⁊ natiuita
tem concernentibus: ⁊ que de infantia saluatoris mirantur: ⁊ qd̄ de virginitate
marie ante partum: in partu ⁊ post partum creditur. Et alia multa que a nullo
nisi ab ipsa gloriosa virgine (salua virtute) receperunt. vnde beat⁹ Johannes
euangelista: In principio erat v̄bum ⁊ verbum erat apud deū. hec cōferens in
corde suo. vt dicit Bern̄. in omelia. Stabat iuxta crucem iesu: ⁊ reliqua. Scd̄o
ad eruditionē in multis: de quo etiam iam dictum est: qꝛ euangelistas ⁊ multos
alios informauit de gestis et factis christi. vnde recte virgo mater post filij sui
ascensionem debuit remanere: vt ecclesiam inter vndas ꝑsecutionū tunc tempo
ris valde fluctuantē virgo cōfirmaret verbo ⁊ exemplo. si em̄ dn̄s hinc migrans
matrem secum duxisset pusillus ille grex fideliū desperare potuisset tanq̄ dere-
lictus ⁊ obliuioni dat⁹. vnde beat⁹ Bern̄. migratur⁹ ex hoc mundo dn̄s matrē
in eo reliquit pie ⁊ pulcre ordinans vt vtraq̄ ecclesie portio triumphans vide-
licet ⁊ militans visibili ⁊ inuisibili solatio foueret̄ ab illa christo in celum assum-
pto. Tertio ꝓpter incrementum fidei ex sua presentia meritis ⁊ exhortationib⁹
Quarto remansit in mundo propter augmentationē sui. ⁊ eiusdem completio-
nem. Diuina enim dispositione periodus naturalis vite eius sic putatur esse ꝓ-
portionata meritis ipsius ꝙ proportionabiliter creuit in merito quantū proces-
sit in etate. Quinto ad hoc vt esset forma discipline christi ⁊ exemplar perfectio
nis vite christiane. Unde Ambrosius sup̄ Lucam: Sit nobis tanq̄ in imagine
descripta virginis vita marie in qua velut in speculo refulget species castitatis
et forma virtutis. hinc sumatis exemplum viuendi: vbi tanq̄ in exemplari ex-
empla probitatis sufficientissime inueniunt̄: quid corrigetur: quid fugere: quid
tenere debeatis. talis enim fuit maria vt eius vita omnium fieret disciplina. et
specialiter ipsis fidelibus protunc fuit exemplar patientie ⁊ constantie in tribu-
lationibus: iniurijs et aduersitatibus. recte ergo virgo mater post filij ascensio
nem in ecclesia remanere debuit vt ipsam inter vndas persecutionum confortа
ret. ¶ Item nota: littera dicit (congaudent) Unde beat⁹ Bern̄. dicit de assum-
ptione gloriosissime virginis: Hodie beatam virginē celum suscepit: angeli lau
dando: archangeli gaudendo: throni iubilando: dominationes exultando: p̄n-
cipatus psallendo: potestates organizando: cherubin citharizando: ⁊ seraphin
hymnisando: ergo bene dicit̄ (congaudent angelorum) Item littera dicit (que
sine virili ⁊c̄.) Unde sanctus Bern̄. Maria fuit sine pudore fecunda: sine gra-
uedine grauida: sine labore puerpera.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

¶ Nota virilis ē nomē adiectiuū deriuatū a nomīe vir. Sed medico est verbū prime cōiugatiōis transitiuū deriuatū a noīe medicus. Sed cōspicor est verbū deponētale ꝑme coniugationis. ⁊ differunt conspicor media breuis. ⁊ conspicor media longa. vnde ¶ Conspicor aspicio conspicor colligo spicas. Dicit tamē etiaꝫ cōspico as. ꝑ eadē significatiōe. ſ. spicas colligere. ⁊ ōr a con ⁊ spico.

Quam celebris angelis maria mater ie su creditur. Qui filij illi⁹ debitos se cognoscūt famulos. Qua gloria in celis ista virgo colit. Que domino celi prebuit hospitiū sui sanctissimi corporis. Quā splendida polo stella maris rutilat. Que omnium lumen astror uz ⁊ hominum atq; spirituum genuit.

¶ Hic autor facit exclamationē de gloria beate virgis marie dicēs: (O q̄ celebris). i. veneranda (maria mater iesu creditur angelis. qui). ſ. angeli (cognoscūt se debitos famulos filij illi⁹) marie (q̄) id est q̄ magna (gloria ista v̄go colitur) id est honorat (in celis que ꝑbuit hospitiū dño celi). i. deo hospitū dico (sui sanctissimi corporis. o q̄ splēdida) id est clara (stella maris) id est maria (rutilat). i. splendet ⁊ chorusçat (polo) id est celo (que) scz maria (genuit lumen omniū astror z). i. stellaꝝ (et omniū spirituū) id est angelorū. ¶ Sciendū. ista sententia ꝓcedit ꝓ locum a maiori ⁊ habuit originē ab vno articulo decalogi decē preceptorū vbi dicit: honora patrē ⁊ matrē vt sis longeuus sup terrā. Ex isto arguit sic: q̄ aliquid precipit amplio⁹ tenetur hoc idē facere. Sed qr dñs precepit parētes honorare. ergo et ipse magis tenebat quēadmodū ⁊ fecit. Maior patet ꝑ apostolū dicentē: verbum sine ope frustratur. Minor patet ex fide. ergo sequit conclusio v̄a. q̄ maria sit celebris angelis ⁊ nō solum angelis: sz etiā christo ⁊ omnibus celestibus. ¶ Itē no. ista dicit (q̄ celebris) vñ sanctus Grego. dicit: quis cogitare sufficit q̄ glorioſe hodie regina mūdi ꝓcessit: quāto deuotiōis affectu in ei⁹ occursu celestium legiones ꝓdierunt: quantis ad thronū laudib⁹ sit deducta: q̄ placito vultu et serena facie quantisq; amplexibus a filio suo sit suscepta sup omnē creaturam eleuata: credendū tñ est q̄ dei filio⁹ sibi occurrit atq; sup oīnes choros angeloꝝ eā collocauit. alias nō implcuisset qđ in lege ꝑcepit dicēs: honora p̄rem ⁊ mr̄em ⁊c. ¶ Itē notandū. de hoc q̄ dicit (dño celi) ⁊ hoc q̄ dicit: in terris cui quondā q̄ btā virgo maria in filio suo oīa opa miscōie adimpleuit. Ipsa em̄ filiū dei sūmum pegrinū existentē cū in hūc mūdū veniſſet in hospitio sui corpis suscepit: esurientē pauit: sitientē māmillis suis potauit: ipsum a iudeis cōprehēsū visitauit: ip̄m nudū vestiuit tunicā ei cōsuēdo. ex q̄ ergo oīa opa miscōie in filio suo adimpleuit. merito ꝑ a filio suo deducta est ad eterna gaudia. Itē no. au. dicit: Stella maris rutilat polo. vbi ponit ꝓtē ꝓ toto ꝑ synodochen. vñ duo sunt poli in sphera celesti. ſ. polus arcticus ⁊ polus antarcticus: his duob⁹ polis celū volui tur. ⁊ sic autor sumit polū ꝓ sphera suprema in qua est requies sanctoꝝ. Sed circa assumptionē v̄ginis glorioſe dubitat. Utrū vere mortua fuerit ex quo non dicit dies ei⁹ depositiōis vel natalicie. vel obit⁹? sicut alioꝝ sanctoꝝ: sz assumptionis. Ñndet q̄ ꝑ certo ⁊ indubitāter habendū est seu tenendū q̄ vt hodie v̄go

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

mater migrauit de hoc mundo ⁊ vere mortua fuerit: ita, ꝙ sub tali generali lege cōclusa fuit qua ꝯstitutū est oībus hominib⁹ semel mori. ad Rom̄. ix. vñ nec filius ei⁹ ex illa lege eximi voluit. certū ḡ habet̄ ꝙ subijt mortē tp̄alem. Patet ergo error opinionū illaꝝ quaꝝ vna dicit: ꝙ tp̄e prefixo de hac vita mortali virgo dei genitrix ad vitā immortalē sine morte fuerat in celestē paradisum trāslata quēadmodū factū fuisset in statu innocentie. Et nō hz opinio ista rōnem nisi qꝛ deus voluit: ⁊ ita ꝓ redemptione generis humani disposuit. Silr̄ secunda opinio nō est sustinenda q̄ dicit ꝙ virgo mater viua ad paradisum terrestrē quēadmodū Enoch ⁊ helyas translata sit: sicut dr̄ etiā de Johan. euan. ⁊ de his q̄ cum christo resurrexerunt: qui opinant̄ ad illū finem: vt tp̄e antixp̄i ꝯtra ipsum testes irrefragabiles inueniant̄ tam ex p̄te legis q̄ etiā ex p̄te nature ⁊ ex p̄te legis xp̄i. ¶ Sz dubitat̄ q̄ precesserunt eius obitū: ⁊ an dñs obitū futurū prenūciauit. De his sic legit̄. die quodā dum in filij sui desideriū cor, virginis gl̄iose vehementer accenderet̄ estuansq̄ animꝰ cōmoueret̄ ita vt ad interiorē abundantius lachrymaꝝ excitaret̄ effusionē quatenꝰ deinceps subtracti filij nō valens ferre subtracta solatia. iuxta illd̄ in canticis: Anima mea liquefacta est ⁊c̄. sanctisq̄ angelis indesinenter eam visitantib⁹ ad honorē sui domini reuerenter custodiētibus sui desiderij vehementiā: vt credi fideliter potest insinuans atq̄ dicens: narrate dilecto qꝛ amore langueo. tam diuina inspiratione occulta q̄ ap̄te legationis nuncio vicinos dies sui obit⁹ est p̄nunciat⁹. Nec mirum: qꝛ illud sanctis martyrib⁹: silr̄ apl̄is ⁊ ceteris sanctis frequentissime legim⁹ fore factū: cur in illo minor esse deberet virgo beata. Sciuit em̄ beatus petrus vicinū suū obitum: cū dixit: cert⁹ sum qꝛ velox est depositio tabernaculi mei. Angel⁹ etiā cū mlto lumine eidē apparēs ⁊ reuerent̄ eā vt matrē sui dñi salutās die tertia esse assumēdā sibi p̄dixit. Sz an apl̄i fuerūt cōgregati ad ei⁹ exequias celebrādas. b. Aug. sermone sexto hodierne festiuitatis dicit: ex antiqua ⁊ verissima traditiōe accepim⁹ ꝙ tp̄e gl̄iose dormitionis virginis cū q̄dā sctī apl̄i ad saluandas gentes in orbē terraꝝ fuissent dispersi ad momentū tp̄is in altū sublati hierosolymis cōuenerunt: ⁊ cū illic essent angelica visio eis facta est diuinaq̄ cantica audiebant. ⁊ ita cū diuina ⁊ celesti claritate in man⁹ dei sanctā animā cōmendauit. Itē dyonisi⁹ de diuinis noīb⁹ dicit: Nos ⁊ tu. s. thimotee ⁊ multi sanctoꝝ fratrū nr̄orū in visione corp̄is vite p̄ncipis: ⁊ qd̄ deū suscepit. cōuenim⁹. s. in morte beate virginis. de q̄ corp⁹ dñi sumptū est: ⁊ q̄ filiū dei in vtero suo recepit. Et subdit: aderat ibi ⁊ eius frater Jacob⁹ ⁊ petrus eximia ac maxima theologoꝝ summitas. qd̄ dictū exponēs dñs Alber. in postilla dicit: apl̄i ⁊ multi alij ex discipulis q̄rū cōgregatiōi interfuit Dyonisi⁹ ibidē: deinde placuit ⁊ post visionē vniuersi summi sacerdotes hymnisarēt. i. apl̄i simul laudē darent ꝓut vnusq̄sq̄ idone⁹ esset: immense virtutis bonitatē viuifice infirmitatis. Etiā dicit Dyonis. postea visum est post visionē ꝙ vniuerse hierarche. i. angeli laudarēt sicut vnusq̄sq̄ sufficiens erat infinite v̄tutis bonitatē thearchice infirmitatis. ¶ Pro termīs nota ꝙ celebris est nomen adiectiuū cōp̄abile ⁊ mobile. Item credit̄ est passiuū hui⁹ verbi credo. Sed rutilo est verbū neutrale prime cōiugatiōis. ⁊ idē est ꝙ splendere. Inde rutilus a um. id est splendidus a um.

Te celi regina hec plebecula pijs cō celebrat mentib⁹. Te cantu melodo

¶ Hic autor cōmendat beatā virginē ex multis v̄tutib⁹. ⁊ diuidit̄ ī duo. Primo facit qd̄ dictū ē. Scd̄o dirigit petitio

sup ethera vna cū angel' eleuat. Te libri virgo concinūt pphetar: chor⁹ iubilat sacerdotū apl'i christiq; martyres p̄dicant. Te plebis sex⁹ sequitur vtriusq; vitā diligens v̄ginalem celicolas in castimonia emulans

nem ad beatā virginē: ibi: Ecclesia ꝙ cūcta: dicēs p̄mo sic: O (regia celi) maria (hec plebecula) scz fideliū (celebrat) id ē venerat (hodie) in die assumptiōis tue (te pijs mē: ib⁹ id est deuot⁹) (t eleuat) .i. extollit (te cū angelis) scz beatis (melodo) .i. suaui canto (sup ethera) .i. celos. Et v̄go libri pphetar (cōcinunt) .i. p̄dicant te (t chorus) .i. turba sacerdotū (collaudat) .i. simul laudat te (apl'i q;) p et martyres p̄ p̄dicant te (t sex⁹ vtriusq; plebis) .i. sexus masculin⁹ t femin⁹ (sequit te) scz laudib⁹ (emulans) .i. imitans (celicolas) .i. in celo existentes (in castimonia) .i. castitate. ¶ Notandū autor cōmēdat beatā v̄ginē ex omnib⁹ p̄sonis mūdi: dans in hoc exemplū certitudinis dicens Q̄m ipa est de qua oēs pphete p̄dixerūt. Primo cōmendat eā in pp̄lo hui⁹mūdi tanq; portū salutis: in quo omnis anīa fidelis requiescit. Scō cōmendat eā ex vaticinio pphetar: qz ipsa est termin⁹ omnis pphetie. Tertio cōmendat eā ex dignitate sacerdotali: qz ipsa est templū sacerdotij eterni: qz tale templum ingressus est summ⁹ pontifex porta remanente clausa: vt legit in ezechiele. Quarto cōmendat eam testimonio ap̄lor q̄ positi sunt in testimoniū xp̄i. vnde: virtute magna reddebant apl'i testimoniū resurrectionis etiā alterius mysterij .s. nativitatis: assumptionis: purificatiōis t̄c. Quinto cōmendat eam ex castitate v̄ginali: qz ipsa fuit v̄go in ptu: ante partū: t post partū: nam ipsaz sequit sex⁹ vterq; cū desiderio v̄ginali: mō fm cōmentatorē: Desideriū naturale impossibile ē vt frustret: ex .xij. metaph̄. t naturale desiderū hoīs sp̄ ē ad bonū: vt p̄z .j. ethico. ergo vita virginalis cū sit vita optima ab hominib⁹ appetit. vnde omnes naturaliter sequunt virginē gloriosam diligentes vitā castam: vt fiant sil'es t pticipes celestis dignitatis. ¶ Item nota: hec sn̄ia p̄t mystice intelligi de supcelestibus: qz legit in passionali: q̄ christo adueniēte cū eo venerūt turbe angelor: patriarcharū: cōfessor t v̄ginū. t ergo p̄z in canticis: Circūdabant eā flores rosarū .i. rosei cetus martyrū t liliacōuallīū .i. agmina cōfessor: angelor: v̄ginum. t scribit ibidē: apl'i cantant post eā: quo p̄gredieris v̄go prudētissima. ¶ Item nota: post q̄ beata virgo spiritū emisit apostoli reuerenter corpus eius acceperūt t super pheretrū posuerūt: t dulciter cantauerunt: quod audientes iudei interrogauerunt quid hoc esset: quibus tunc dictū est: q̄ mariam deferrent mortuā. tunc dixerunt: venite occidamus eos: t corpus quod seductorem portauit igne comburamus: qui dum dixissent: lux immensa circundedit eos: vt ex nimia claritate territi facti sunt veluti mortui. Ex quo miraculo q̄plures iudei conuersi fuerunt ad fidem. Sic discipuli liberati corpus marie in monumentū disposuerunt. Tertio die anima redijt ad corpus: t de sepulchro prodijt gloriosum: sicq; ad ethereum sumitur thalamum angelorū. ¶ Pro declaratione terminorum est notandū: plebecula est nomen diminutiuū a plebs. t idē significat. Sz melodus a um est nomen adiectiuū deriuatū a noīe melos. Sz ether est nomen masculini generis carens plurali numero: t hz em vel a in accusatiuo. ¶ Itē celicola est nomē cōis ge. deriuatū a noīe celū: t a verbo colo: t p̄z aliqs habitans in celo. sed castimonia est nomē femini generis: t idem est q̄ castitas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Ecclesia ergo cuncta te cordib⁹ teq̄ carminib⁹ venerans. Tibi suam manifestat deuotionē precatu te supplici implorans maria. Ut sibi auxiliū circa xp̄m dn̄m esse digneris ꝑ euū.

¶ Hic autor dirigit petitionē ad virginē gloriosam dicens (Ergo cuncta eccl̄ia).i.om̄is cōgregatio fideliū(celebrās) .i.honorans (te cordib⁹: q̄) ꝓ et(carminib⁹).i.cātu.manifestat tibi suam deuotionē: (implorans) .i. inuocans (te supplici p̄catu).i.humili oratiōe(vt tu digneris).i.velis(esse sibi auxiliū)circa dn̄m xp̄m(ꝑ euū).i. eternal̄r

¶ Notandū legit̄ in quodā libro q̄ gl̄iosa v̄go maria tp̄e mortis sue penetrauit purgatoriū:attamen sine pena illesa exiuit. Dicūt q̄dā rōnem sup̄ isto q̄ virgo gl̄iosa propterea fuit in purgatorio:vt videret tribulatiōes penaꝝ ⁊ multiplicatiōes earundē:q̄s anime sustinerent in purgatorio:vt tanto citius mota ad misericordiā exaudiat pctōres. ¶ Item legit̄ ibidē q̄ ꝓpterea v̄go beata in celis locata est ad dexteraꝫ filij sui:vt cū aliquis peccator esset damnand⁹ ipsa prompta esset ad interueniendū ꝓ peccatore:quare fidelis mediatrix appellat̄. ¶ Item nota:tp̄e assumptionis beate marie virginis hec nouem circa eam facta dicunt̄ seu exhibita beate virgini Marie.s.angelica consolatio:omniū apl̄oꝝ cōgregatio:sine dolore cōsummatio.sepultura in valle iosaphat:p̄paratio exequialis.deuotio xp̄i:⁊ totius celestis curie obuiatio:iudeoruꝫ ꝑsecutio:miraculoꝝ in omni causa cōdecēs cōuersatio:anime sil̄r ⁊ corp̄is assumptio. Itez nota:q̄ v̄go gl̄iosa cū corp̄e ⁊ aīa est in celū assumpta: ptꝫ ꝑ Egidiū dicentē: Scandit ad ethera v̄go puerpera virgula yesse nō sine corp̄e:sed sine tp̄e tendit ad esse: ⁊ ergo d̄r in passionali q̄ beata v̄go assumpta est honorabiliter:letanter ⁊ excellenter.

¶ Pro termi. nota:venerans est ꝑticipiū veniens a veneror aris:qd̄ tm̄ est actiue significatiōis: vt ptꝫ ꝑ floristā q̄ dicit:Sola per ans ens ⁊c̄.

Psallite regi nr̄o psallite psallite psallite prudenter. Nam psalteriū est iocūdū cū cythara. Nato virgīs q̄ psallens nat⁹ sterilis. Cytharā carnis percussit in domo domini. Dum qd̄ sanabat clamando: docuit viuendo. Mortificando(que super terrā sunt)membra et hoc alios docēdo. Preperans xp̄o plebem ꝑfectā iohānes vox clamāt in deserto.

¶ Hic s̄m ordinatissimū cursum anni autor ponit aliā sequentiā.s.de sancto iohanne baptista ⁊ de eius passiōe. Et diuidit̄ in tres partes. Primo introducit quasdā ꝓphetias quas applicat ad ꝓpositū exhortando populū ad laudem iohannis baptiste. Secundo describit causam ⁊ materiam decollationis eius. Tertio facit quandam exclamationem contra mortē ipsius. scd̄a ibi: Sed hec vox: tertia ibi: En quō petit iust⁹. Proponit ergo vnam prophetiam que scribitur in psalmo exhortando populum dicens: Uos christifideles (psallite)id est cum leticia cantate(prudenter:regi nostro:)id est christo deo(nam)pro quia(psalterium)id est canticum oris(est iocundum:cum cy-

thara)id est cum cõcordantia boni operis(quo)id est cũ quo scz psalterio(natꝰ) id est filius(sterilis)scz mulieris Elizabeth (psallens nato) id est filio (ẋginis Marie)id est christo(percussit cytharã carnis)id est corporis sui (in domo domini).i.in sancta ecclia(dum).s.sanctꝰ Johãnes baptista(docuit viuendo) per operationẽ vite.s.illud(qõ sonabat)scz clamando (viuendo)id est predicando (mortificando).i.macerando(membra que sunt sup terrã:ꝛ docẽdo hoc alios) scz homines.Et ipse Johannes.supple existens(vox clamantis)scz in deserto: (pparans christo perfectam plebem) ¶Notandũ:scribit in ps.xxviij. Vox domini in virtute:vox domini in magnificentia.In quibus ẋbis beatꝰ Johãnes baptista dupliꝛ cõmendat.Primo ex virtute sue pdicatiõis:quẽ pfecit ex instinctu spũssancti seu dominice collatiõis:qz vox dñi in virtute.¶Scõo cõmendat in ẋtute eius pdicatiõis quã terminauit ipse beatus Johannes baptista p efficaciã sue ẋtuose operatõis:Quia vox domini in magnificentia.De primo scribit Luce.j.quõ Gabriel archangelꝰ ingressus est ad Zachariam dicens: Ne timeas zacharia:vxor tua tibi pariet filiũ:hic erit magnus coram domino:ipe ꝓibit añ illum in spũ ꝛ virtute helye:ꝛ spũsancto replebit.Ex isto ptz ꝙ erat vox domini in virtute:qm̃ ẋtuose vocatus:et ẋtuosum aduentũ domini pdicauit: vox inquã illa clamantis in deserto:parate viaz dño:rectas facite in solitudine semitas eius.De scõo scribit Math.iij.ꝙ in diebꝰ illis venit iohes baptista pdicans baptismũ penitentie:ex quo factꝰ est vox dñi in magnificẽtia:qm̃ magna fecit: quia tam dominus ꝙ seruus magnifice operatus est:de quo dicit Esaias: Cantate dño qm̃ magnifice fecit.Sed de magnificentia serui.i. Johannis baptiste scribit Johannis primo.ꝙ magnifice phibuit testimoniũ xpi. hoc est testimoniũ qõ phibuit qm̃ iudei miserunt ab hierosolimis sacerdotes ꝛ leuitas ad iohãnem:vt interrogarẽt eum q̃s es:ꝛ confessus est ꝛ nõ negauit. Cõfessus est qz nõ sum ego christꝰ.Et interrogauerũt eum:Helias es tu:Qui rñdit nõ sum Propheta es tu:qui rñdit:non.Dixerũt:Quis es tu:vt demus responsum his qui nos miserunt ad te.Dixit iohannes:Ego vox clamantis in deserto. hãc eñ vocẽ exaltauit in magnificentia:ꝛ in decollatiõis matyrio fideliter terminauit ergo in honorem huius vocis facta est hec sequentia.¶Item nota.ppheta hortat ppl̃m ad psallendũ.Primo in laudem ꝛ gloziam diuine deitatis quantuz ad essentiã.Deinde hortat populũ ad psallendũ ter: in honorem summe trinitatis quantũ ad psonas.ꝙ in principio hui9 sequentie ponit semel psallite:ꝛ postea resumit ter:vt ex hoc sancta trinitas ꝛ inseparabilis seu indiuisibilis vnitas collaudet.¶Item nota:beatus Johannes vocat filius sterilis.Unde Elizabeth mater eiꝰ erat sterilis:sterilitate nature.Añ in euangelio:Et hic est mensis sextꝰ illi que vocat sterilis:sed non vocat sterilis sterilitate gratie:qm̃ genauit filiuz domino.¶Item nota:sanctus Johannes pcussit cytharam carnis.i.suam linguam:ꝛ cum hoc psallebat in psalterio:qz verba salutis pdicabat:ꝛ illud qõ pdicauit etiam operibꝰ adimpleuit.Unde pdicabat hoibꝰ castigare corpꝰ suuz:ꝛ ipse corpus suum castigabat:victum sumendo de melle siluestri:ꝛ vestimentum de pilis camelorum.¶Itez nota:pdicatio doctoris est pplo accepta ꝛ grata:qm̃ doctor id qõ verbis pdicat ꝛ docet operibus adimplet.Unde dicit Aug.Cuiꝰ vita despicit restat ꝙ pdicatio eius contemnat.Item sanctus paulꝰ dicit:Castigo corpus meum ꝛ in seruitutẽ redigo:ne cum alijs predicauero ipse reprobus efficiar.ꝛ hocidem dicit Catho:Turpe est doctori ꝛc.¶Item nota:lra dicit pparans xpo:Ibi tangit dictũ Johãnis baptiste de seipso dicentis:Ego sum vox

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

clamantis in deserto: preparate viã dño rectas facite semitas dei vestri. Et iohannes baptista merito dr vox clamãtis in deserto. nã sicut vox pcedit verbum sic iohãnes baptista pcessit verbum .i. filium dei in predicatione. pparando sibi viam. ¶ Pro terminis no. psallo est verbum neutrale tertie cõiugatiõis. sz natus vt hic ponit est scde declinatiõis. Item pcutio est verbũ transitiuum tertie cõiugationis cõpositũ a p r quatio: mutando litteras. Vel dicit quidã q cõponitur a per r cutio cui⁹ simplex nõ est i vsu: sz bñ ei⁹ cõposita vt incutio pcutio.

Sed hec vox impium herodem corripit quẽ minime corrigit haud tñ tacuit: sed adusq; sanguinẽ sceleri restitit. Non licet te inquit fratris tui habere cõiugem raptam sibi peccasti qui esce penitentibus sic precepit dñs. Vocem incantantis sapiẽter herodes vt aspis surda spernit vt iustũ vt sanctũ iohãnẽ timet quem vinxit in carcerem.

¶ Hic iã autor ꝓsequenter introducit materiã ꝓncipalem huius sequẽtie r diuiditur in duas ptes. In ꝓma pte autor describit ibi cãm remotã decollatiõis sancti Johãnis baptiste. In scda describit cãm magis ꝓpinquã. scda ibi: Sedet in tenebris. dicẽs primo (Sed hec vox). s. sanct⁹ Johannes. vel (hec vox) sancti iohãnis (minime cõuertit) id est vertit r emẽdat (herodem quem corripit). i. arguit (tñ) ꝓ sz. s. sctũs iohãnes (haud) id est nõ (tacuit. sz restitit). i. resistebat (sceleri). i. peccato (vsq; ad sanguinez). i. vsq; ad sanguinis effusionẽ. vñ. s. sanctus iohãnes (inquit). i. dixit. s. herodi (nõ licet) id est nõ decet (te habere cõiugem). i. vxorẽ (fratris tui) scz raptã violenter sibi (peccasti. quiesce). i. cessa de peccato (dñs pcepit sic). s. vt cessent a pctõ (penitentibus) sed (herodes: spernit). i. cõtemnit (vocẽ). s. iohannis (incãtantis). i. diuinãtis r pdicãtis (sapiẽter vt). i. sicut (surda aspis). i. serpẽs obturãs aures suas r (timet iohannẽ. vt iustũ) scz virũ. et (vt sanctũ) scz virũ (quẽ) scz iohannẽ (vinxit). i. ligauit (in carcerẽ. ¶ Notandũ autor dicit raptã sibi. vñ beat⁹ Johannes bap. nõ corripuit herodem ꝓpterea q habuit vxorẽ fratris: sz quia rapuit ipsam. Fuit em̃ scriptũ in lege r adhuc seruatur a iudeis q mortuo viro frater viri põt iuscitare semen de vxore fratris sui. r hoc legit in euangelio Marci de resurrectione mortuorũ. q vna mulier nupsit septem fratrib⁹ p ordinẽ r ab inde ceperũt saducei originẽ dubitandi. Sic ettã iudas filius Jacob dedit thamar meretricem: duobus filijs suis. r hoc intelligit altero fratre mortuo. Sed herodes habuit vxorẽ fratris sui philippi viuentis q̃ fuit tetrarcha iturce r traconitide regionis. Vnde beat⁹ iohannes corripuit eũ p vxore rapta qõ phibitum est in lege. Item no. herodes timuit iohannẽ baptistã vt virum iustum r sanctum. vt habet in textu euangelij. Et dicit glosa beati Gregorij ibidẽ q iste timor nõ fuit meritori⁹: qm̃ hunc timori pretulit amorẽ saltatricis: qr q̃uis beatus iohãnem timuit: tñ ꝓpter iusiurandũ noluit puellam cõtristari: sz precepit sanctum iohannẽ in carcere decollari. ¶ Item de hoc q dicit aspis surda: est ei vna ꝓprietas serpentis cũ pcipit incantationẽ plures serpẽtes cõuocant p vim verborum. ipe serpẽs hoc pcipiens aures nitit obstruere ne vocẽ incãtantis audiat

modo autor hic comparat herodem serpenti: quia herodes preceptis: verbis et consilijs sancti Johannis baptiste nō obediuit. ¶ Pro terminis nota. corripio est verbum tertie coniugationis compositum a con ⁊ rapio. ⁊ significat duo. vnde versus. Corripio castigo notat simul abbreuioq̄. Sed corrigo est verbū cōpositū a con ⁊ rego mutando n. in. r. ⁊. e. in. i. Sed adusq̄ ꝑm quosdam est vna dictio deseruiens accusatiuo casui. attamen quidam dicunt q̄ debent esse due dictiones quarum vna sez ad: est prepositio deseruiens accusatiuo. reliqua ℞o sez vsq̄ debet esse aduerbium. Resto est verbum neutrale compositum a re ⁊ sto. ⁊ significat resistere. Sed licet est verbum impersonale. ⁊ coniugatur tantum per tertias personas. Sed inquit est verbum defectiuum ⁊ nihil habet nisi inquit in presenti ⁊ inquam in futuro. q̄uis tamē Arestotiles dicit: sepe inquimus in prima ꝑsona in pl̄ali. Sz vinco is ere est verbū transitiuū et significat ligare.

Sedet ī tenebris lucerna lucēs amicus omnipotentis. Studet delicijs mundi principis filius perditionis. Meretrix suadet: puella saltat: rex iubet: sanctus decollatur. Dat rex saltanti caput iohannis: qui sanct⁹ anteq̄ sit natus.

¶ Hic autor tangit causam magis propinquam passiōis beati Johannis dicens Sanctus iohannes existens (lucerna lucens) sez fidei ⁊ toti mūdo (et amicus) dei omnipotentis (sedet in tenebris) id ē carceris (Sed) sez herodes (filius perditiōis) sez eterne damnationis (studet). i. insistit ⁊ incumbit (delicijs) id ē voluptatibus mūdi. et (meretrix). i. vxor herodis (suadet) id ē dat cōsiliū (⁊ puella) id est filia vxoris herodis (saltat) id est coriſat (rex iubet) id est precipit (sanctus) sez iohānes (decollatur. ⁊ rex) sez herodes (dat caput iohannis saltāti) sez puelle (q̄) sez iohannes (fuit sanctus) anteq̄ sit natus. ¶ Notandum primo. in hac sententia tangitur passio beati Johannis baptiste et causa eiusdem passiōis facta ē per ordinem hoc modo. Herodes agrippa accepit vxorem fratris sui philippi herodiadem. pro quo eum arguebat beatus Johannes baptista. vnde in carcere eum ligauit: quem occidere volebat: sed populum propter ipsius predicationem per baptismum congregatum timuit. herodias autem et herodes occasionem querentes ad occidendum Johannem: dies ℞o natalis agebatur herodis: principes cōuocantur: puella ludit: quicq̄d peteret promittitur ei sub iuramento: ⁊ petitur caput sancti Johannis baptiste et amputatur ⁊ puelle datur. Sic ī secreto videtur tractasse: quia si puella interitum patris vel matris postulasset: herodes vtiq̄ non admisisset. ¶ Scō̄o nota. Jsta est mors sancti Johannis baptiste. Circa ista dicit beatus Augustinus q̄ hoc conuiuiū fuit pollutū duplicit. Primo ꝓ natalis diei celebrationem gaudiosam: qz nō est cōueniēs q̄ homo debeat diē̄ sue natiuitatis cū gaudijs ⁊ letitijs ad memoriā reuocare: sz magis homo debet extremū diē̄ sue mortis perpendere. quare dicit Bern̄. O homo memorare nouissima tua ⁊ in eternū non peccabis. Concordat beat⁹ Grego. dicēs: Valde sollicitat in bono ope qui semp cogitat de extremo fine. Scō̄o fuit pollutū temerario iuramento ꝓ qō herodes ꝓmisit dare puelle q̄cunq̄ postularet. Certe minus peccasset herodes si iuramētum abnegasset q̄ q̄ hoc cōuiuium sanguine polluit beatū iohānē occidēdo. qō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

bene patet in Dauid q̄ iurauit iureiurando vt interficeret nabal virum stultū cuius vxor cum ferculis pacificis venit ad Dauid ꝛ iram eius mitigauit. Ecce dauid minus peccauit in eo q̄ iuramentum fregit q̄ si homicidium cōmisisset. ¶ Tertio nota. beatus Joh. nō fuit decollat⁹ illo die quo memoria de eius morte peragitur: sed circa dies azimorum anno precedenti passionis christi. Unde sciendum q̄ beatus Johannes in quodam castello arabie vinct⁹ ē. ꝛ decollatus herodes autē fecit caput eius deferri in hierusalem ꝛ iuxta habitaculum herodis caute sepeliri timēs q̄ resurgeret si cum corpore caput sepelirek. ¶ Pro terminis no. studeo est verbū neutrale scōe cōiuga. ꝛ suadeo ē verbū neutrale scōe cōiuga. ꝛ significat consiliū dare. sed salto est verbū frequentatiuū deriuatum a verbo salio: sed decollor aris est verbū passiuū huius verbi q̄ est decollo.

En quomodo perit iustus quasi nō sit deo dilectus. Cum sit eius preciosa mors hec in cōspectu domini. Nos corde percepimus qualis ac quātus est. quia vicinus dignitate christo fit et morte. Nam morte turpissima dānatur sponsus sponsi ꝛ amicum damnat morte recte turpissima. Carcere carnis ductū quem ferunt psallendo celi angeli angelum.

¶ Hic autor facit exclamationem cōtra mortem innocentē beati Johannis baptiste. ꝛ diuiditur in duo. Primo facit q̄ dictum est. Scōo dirigit petitionem ad deū. scōa ibi: et nos in terris dicens (En) id ē cerne (quomodo) id ē q̄ miserabiliter (iustus) scz sanctus Johannes (perit) id est moritur. quasi non sit dilect⁹ a deo. Cum hec (mors eius) scz Johannis (sit preciosa in cōspectu domini) sicut testatur ps. di. Preciosa in conspectu domini mors sanctorū eius (Nos percepimus) id ē cognouimus corde (qualis ꝛ quantus est) scz Johannes baptista (quia ipse fuit vicinus) id est propinqu⁹ christo dignitate et morte: quia crucifixus fuit (Et) scz herodes cum ministris suis damnat recte) id est simpliciter (turpissima morte. amicum sponsi) scz sanctum Johannem qui fuit amicus iesu christi (quem) scz Johannem existentem (angelum) id est nuncium christi ꝛ precursorem: sancti angeli ferunt ad celum (psallādo) id est cantando (ductum) id est extutum (carcere) id est de carcere carnis et corporis sui. ¶ Notandum dicitur in littera. deo dilect⁹. vbi nota q̄ duplex est dilectio qua deus diligit hominem scz dilectio corporis ꝛ dilectio anime. Prima dilectione dominus diligit peccatores vt conuertantur: propterea corripit eos hic in terris ꝛ etiam corrigit. iuxta illud: Quem deus diligit corripit ꝛ flagellat. Scōa dilectione diligit iustos ꝛ dilectos: quorum animas tollit de hoc mundo. de qua dicit Eccesia. Dilectus deo ꝛ hominibus: cuius memoria in benedictione est: ꝛ tali dilectione beat⁹ Johānes nō est dilect⁹. Primo cum enī esset predicator penitentie non habuit necesse penitere. et qui ista dilectione diligitur cito perit vt saluetur: qui autem prima dilectione diligitur viuit vt conuertatur. ¶ Nota scōo. beatus Johannes dicitur vicinus christo et non equalis: sed in gradu propinquissimo. Erat enim sanctificatus in vtero matris sue: quare dicitur de eo: Inter natos mulierum non surrexit maior Johanne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

baptista. dicit notant inter natos ⁊ nō natas: ꝓpter beatam Vginem Mariam que est maior ⁊ sanctior Johanne baptista que dicit nata ⁊ non natus. Similit dicit mulieres ꝓpter xp̄m qui est maior iohanne vt testatur de seip̄o. Qui post me venit maior me est. Ip̄e em̄ xp̄s d̄r nat⁹ Vginis ⁊ nō natus mulieris. ⁊ ergo bn̄ d̄r: inter natos mulierū: ⁊ ista maioritate ⁊ dignitate iohannes d̄r vicin⁹ xp̄o Item nota autor appellat xp̄m sponsum. iuxta illud dauidicū. tanq̄ sponsus ꝓcedens de thalamo suo. ⁊ interp̄tat sponsus quasi caput ⁊ defensio toti⁹ eccl̄ie.

¶ Nota vicin⁹ est nomen adiectiuū. i. ꝓpinquus: ⁊ aliqn̄ vicin⁹ ponit substantiualiter: ⁊ tunc ꝑcat illum q̄ cōmorat alteri in ꝓpinquo. Sed duct⁹ a um est ꝑticipium deriuatū a Vbo passiuo ducor duceris.

Et nos in terris tibi psallere fac christe in memoriam baptiste. Herodis spreta quo mensa altaris tui mensa xp̄m te dū sumim⁹ sp tibi psallam⁹.

¶ Hic autor dirigit petitionē ad xp̄m dicens: O christe tu fac nos (psallere) id ē laudes decātare tibi in terris (in memoriam) id est laudabilē commemorationē iohannis baptiste (quo). i. vt nos (psallam⁹ tibi semper dum sumimus te christum (mensa) id est in mensa (tui altaris) in quo est corpus ⁊ sanguis tuus: ⁊ hoc dico (spreta) id est despecta (mensa herodis) scz quam habet in inferno.

¶ Notandū autor hic comparat duas mensas ad inuicem. Una est mensa superbie ⁊ inanis glorie: de qua scribit Marcus euangelista: q̄ herodes fecit magnū conuiuium in memoriā sue natiuitatis: ⁊ cum sedisset in mensa precepit sanctuz Johannem decollari. Secunda mensa est diuine glorie quaz christus preparauit. Prima mensa fuit causa interitus beati Johannis. Secunda mensa fuit causa ⁊ figura interitus christi. Primo est spernenda: quia interitus Johannis nō habuit sequelam glorie qm̄ non surrexit: q̄uis Herodes tetrarcha cum famam audiret Jesu christi dixit pueris suis: Hic est iohannes ⁊ ipse resurrexit a mortuis: sicut legit in euangelio Marci. Sed secunda mensa est adoptanda: quia interitum christi sequebat gloriosa eius resurrectio: in cuius memoriā cōmunicamus de mensa ipsius corpus domini nostri Jesu christi. ¶ Secundo nota festuz decollationis beati iohannis baptiste quadruplici de causa celebratur. Primo propter eius decollationem: de qua hucusq̄ dictum est. Secundo propter ossiū ipsius cremationē que ꝑm quosdam fuerunt cōcremata: ⁊ sic secundario est martyrisatus. Hanc concremationē ossium fecit Julianus apostata: propter miracula que fecit deus circa ossa beati Johannis. Tertio propter capitis eius inuentionem. Unde beatus Johannes cuidam monacho hoc caput reuelauit. Monachus autem vidit in somno beatum Johannem: cui beatus Johannes dedit osculum dicens se de sebaste venisse. Unde Sebaste est quedam ciuitas vbi ossa sancti Johannis fuerunt concremata: ⁊ iterum alia nocte excitatus vidit stellaz fulgentem quem secutus venit ad locum vbi caput beati Johannis erat sepultum et cilicijs inuolutum. Quarto propter digiti ipsius translationem ⁊ ecclesie dedicationem. Digitus quo dominū monstrauit comburi non potuit. vnde a predicto monacho raptus est: ⁊ ideo domin⁹ papa statuit vt hec dies celebris habeatur pe totum mundum.

¶ Pro declaratione terminorū est notandū: q̄ spretus est participium preteriti temporis deriuatum a verbo passiuo spernor eris ⁊c̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

STirpe maria regia procreata regē generans iesum Laude digna angelorū sanctorum. Et nos peccatores tibi deuotos intuere benigna. Tu pios patrū mores ostentas in te: sed excellis eosdem

¶Hic autor describit aliā sequētiā: in qua tangit materia natiuitatis v̄ginis glorioſe. Et diuidit in tres ptes. In p̄ma pte cōmendat beatā v̄ginem ex nobilitate sui generis subinferēs quandā petitionē Scō cōmendat ipam ex quibusdā operib⁹ glorioſis. Tertio cōparat beatā v̄ginem cū filio suo ad parētes penes excessum. scōa ibi: patris tui salomonis. tertia ibi: sed q̄d nos istos. Primo cōmendando btām v̄ginē dicit: O (maria p̄creata). i. genita (regia stirpe). i. regali p̄genie (generans regē iesum) exñs (digna laude sctōr angelorū: tu intuere). i. inspice (benigne) clemēter (nos pctōres deuotos tibi) O maria (tu ostentas). i. ostendis (in te pios). i. bonos (mores patrū). s. de quor stirpe tu es genita (sed tu excellis): i. supas (eosdem). s. patres in moribus. ¶Notandū: ecclesia solennisat tres natiuitates. s. xp̄i: virginis glioſe ⁊ beati Johannis baptiste: q̄ designāt tres spūales natiuitates: q⁹ cum iohanne nascimur in aqua: cū maria in penitentia: cū xp̄o nascimur in gl̄ia. Sz q⁹ in adultis oportet p̄cedere natiuitatē baptismi penitentiā ⁊ glorioſ̄: ideo ille due natiuitates habent vigilias: sed tu cum penitentia tua sic vigilabis: ideo oportuit q⁹ vigilias haberent. Octauas v̄o hūt oēs: q⁹ omnes ad octauam resurrectiōis anhelam⁹. Scō notandū: scribit p̄mo Regū. Cum venisset archa federis dñi in castra vociferata est omnis israel clamore grandi. In quib⁹ v̄bis btā v̄go cōmendat q̄druplicit. Primo: q⁹ per ipam dyabol⁹ eijcit: cū or: cū venisset archa. Scō impi⁹ cōuertit cū or: archa. Tertio p ipam iust⁹ bñdicit: cum or: federis dñi. Quarto p ipam saluadd⁹ introducit: cum dicit: in castra. Unde hec archa est ipsa virgo glorioſa: de qua dicit psal. Surge dñe in requiem tuā tu ⁊ archa sanctificationis tue. Hec em̄ archa venit in castra militie p̄sentis vite. q̄ diu em̄ viuimus quasi in castris militamus. vnde Job: Militia est vita hominis sup̄a terram. Unde huius arche p̄ima cōmendatio figurata est primo Regū. vbi legit q⁹ dagon per archam dejectus est: ⁊ caput ⁊ man⁹ eius abscise sunt. Dagon interp̄etat piscis iniquus ⁊ significat dyabolum. Hic est ille piscis qui thobiam pedes lauantē deuorare voluit: quia dyabolus eos (qui se a peccatis lauant) valde p̄sequit. Sed sepe p archā. i. deimaria figurat. Scōm figuratū est Josue. vi. vbi legit q⁹ archa circuēte ciuitatem hierico quolibet die semel: septimo die muri ciuitatis corruerunt: ⁊ ciuitas gladio ⁊ igne est exterminata. Unde ciuitas hierico est cōscientia peccatrix: cuius murus est cōsuetudo peccandi. Qui ergo voluerit murū male cōsuetudinis subuertere: ⁊ vicia cordis destruere: debet benedictam archam. s. mariam corde suo septies in die circūferre. P̄mo ipsam rogando. scō vocādo. tertio collaudando. quarto ieiunando. quinto pauperibus subueniendo. sexto ceremonijs ipsam specialiter venerando. septimo eius exempla imitando. Tertium est figuratum Reg. vij. vbi legit q⁹ dominus benedixit obcedon et domui eius p̄pter archam. Obcedon interp̄etat quasi seruiens ruffo: ⁊ q̄nemlibet fidelē seruientē illi ruffo. dicit in Cantico: Dilectus meus candidus ⁊ rubicundus. tali enim seruienti benedicit per archam: id est p̄ beatam v̄ginem: cui⁹ benedictio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

est in oñib⁹ copiosa. vñ Anselmus. O virgo benedicta ⁊ semp̄ bñdicta: p̄ cui⁹ bñdictionē bñdicit̄ oīs creatura. Quartum figuratū est Josue: vbi dr: q̄ archa veniente ad iordanē fluui⁹ diuisus est ⁊ popul⁹ transiuit in terrā p̄missiōis. Jor danis interp̄tat̄ fluui⁹ iudicij. vñ Saul⁹ cū qui in fluuio iudicij nō fuit submer sus: qui ergo voluerit euadere sequat̄ archā. i. virginē mariā. vñ Bern̄. Mari am sequens nō deuias: ipam cogitans nō desperas: ipam cogitans nō erras: ip sa tenente nō corruis: ipsa p̄tegente nō metuis: ipsa duce nō fatigerj. Et q̄ bea virgo tam cōmēdabilis esse p̄bat̄. ideo hec sequentia in laudē ⁊ gl̄iam ei⁹ est cō pilata. Tertio nota: beata x̄go cōmendat̄ ex gloriosis parentib⁹ quos imitata est in virtutib⁹. habuit em̄ in linea p̄sanguinitatis nobiles: sicut p̄z de genealo gia ip̄i⁹. Jp̄a ei est orta de tribu yesse: cuius virga floruit in generosa p̄pagatio ne. Ab ipa em̄ regnū sumpsit exordiū. nam fili⁹ eius dauid p̄mo vnctus erat. iu xta illud psal. Inueni dauid seruū meū: oleo sancto meo vnxi eum. Sz si obijcit q̄ in genealogia virginis gloriosc multi legunt̄ nō virtuosi: q̄ roboam filius sa lomonis insipienter egit: ⁊ plures mulieres reprobate in genealogia ei⁹ inueni untur: Sicut thamar: ruth ⁊c. Hoc dictū soluit Aug. sic: Exquo x̄go glorioſa in salutē pctōr̄ in mundū venerat: iō etiā in genealogia eius pctōres ⁊ peccatri ces habere voluit. ¶ Jtē nota: Hiero. scribit hystoriā beate x̄ginis di. Cir erat Joachim de galilea ⁊ in ciuitate nazareth: hic duxit vxorem de bethleē nomie Annā: q̄ ambo iusti erant: ⁊ in mandatis dñi ambulantes: ⁊ totā substantiā tri pharie. i. tripliciter diuiserūt. Unā partē ad templū ⁊ seruitorib⁹ templi impende bant. Aliā p̄tē peregrinis ⁊ pauperib⁹ distribuerūt. Tertiā x̄o p̄tem sibi ⁊ fa milie sue in vsus quotidianos seruauerunt. Hi p̄ viginti annos simul erant pro lem ne habentes. vñ dño votū fecerūt q̄ si ip̄is plem daret ip̄m seruitio dei vel lent mancipare. pp̄ter q̄ singulis annis trib⁹ festis p̄cipuis hierl̄m venererūt ⁊ a dño sobolem petierūt. In festo igit̄ enceniar. i. innouatione templi⁹ Joa chim in hierl̄m venit: ⁊ simul cū alijs veniens oblationē facere volens a sacerdo te indignanter expulsus est: qui dixit ei: Mō est cōueniens maledictū in lege ob noxiā offerre oblationē: nec est cōueniens in lege inter fecundos infecundū sta re. Joachim igit̄ nimio pudore timens se ab alijs (qui a sacerdote opprobriū au diebant) deridēri secessit ad pastores suos. ⁊ cū ibi aliquātulū diu mansisset: eo solo exīte: apparuit sibi angel⁹ dicēs: Ego sum angel⁹ dñi ⁊ veni nūciare p̄ces tuas exauditas: ⁊ elemosynas tuas ad dñm ascēdisse. vnde anna vxor tua pariet filiā: ⁊ hec erit seruitijs dñi cōsecrata: sicut votū fecisti: nō erit inter populares sed in templo dñi manebit: ⁊ sicut ip̄a mirabiliter ex semine sterili nascet̄: sic ip̄a mirifice pariet deū saluatorē. Et erit hoc tibi signū: cum venerj hierl̄m vxor tua anna obuiam tibi veniet circa portam auream: q̄ sollicita est de absentia tua: nūc aūt gaudebit de aduentu tuo. His dictis angelus disparuit ⁊ venit ad vxorem Joachim ⁊ idem nuncius dixit ei vt trib⁹ festis p̄cipuis iret ad portam q̄ au rea dicit̄: quia Joachim veniet. Anna igit̄ dans obuiam iuxta portam conuene runt simul. idco cōuersi sunt securi de promisso angelico. Anna igit̄ cōcepit fili am ⁊ vocauit nomen eius mariā que cum triū annor̄ esset: ⁊ etiam ablactata fuis set a parentibus in templū dñi offerebat̄. Fuit aūt ascendens ad templū p̄ quin decim gradus ⁊ virgo gloriosa in vltimo cōstituta p̄ omnes grad⁹ ascendit nul lo existente duce ac si perfecte etatis fuisset. ¶ Jtem nota q̄ olim in antiqua ec clesia natiuitas virginis gloriose latuit que sic est manifestata. Quidam vir san ctus sedule contemplationis existens sexto idus septembris magnam iocundi

tatem angelorum audiuit: qui cum a domino peteret vt sibi reuelaret quare semel in omni anni anno hoc die tantã iocunditatẽ angelorꝝ audiret. Responsum est sibi: ꝙ hodie gloriosa virgo nata est: qui hanc reuelationẽ sanctꝭ pontificibꝰ ostendit: qui ieiunijs ⁊ orationibus insistentes: ⁊ ex diuina reuelatione hunc diem in honore beate marie virginis natiuitatis celebrare statuerunt.

¶ Pro declaratione terminorũ est notandũ: ꝙ stirps est nomen feminini generis: ⁊ significat duo. vnde Vsus: Hec stirps progenies: hic stirps in arbore ramus. Item regius a um: est nomen adiectiuũ deriuatum a nomĩe rex: ⁊ sic ponitur hic. Sed regia aliquando ponit̃ substantiualiter: ⁊ est nomen feminini generis: ⁊ significat prouinciam regis. Sec ostento est verbum frequentatiuũ ab illo verbo ostendo. Sed excello est verbum transitiuũ tertie coniugationis habens exculi in preterito perfecto. ⁊ est compositũ ab illa prepositione ex: ⁊ ab illo verbo inusitato scz cello.

Patris tui Salomonis in te lucet sophia. Et ezechie apud deum cor rectum: sed nunq̃ in te corrumpendũ

Patris iosye adimpleuit te religiositas. Summi etiam patriarche te fides totam possedit patris tui.

¶ Hic iam autor commendat beatam virginem specialiter ex gloriosis parentibus dicẽs O virgo maria (sophia) id ẽ sapiẽtia (patris tui salomonis lucet) id est resplendet (in te: ⁊ rectum cor) id est prophetia ꝑm aliquos (ezechie) que fuit (apud deum lucet in te: sed) scz illud cor tuum (nunq̃ est corrumpendũ) scilicet a rectitudine in te (Religiositas) id est deuota religio (patris) iosye scilcet lucens in te (adimpleuit te ⁊ fides summe patriarche) scz abraae (possedit te totam) scilicz existentis (patris tui)

¶ Item notandũ ꝙ isti reges ⁊ patriarche in littera recitati dicunt̃ patres beate virginis marie largo modo loquendi: sic etiam linea consanguinitatis incipitur ⁊ terminatur in quinto gradu. Sic vltra nõ datur respectus parentele: sed tamen beata virgo maria cõmendatur ex istis dupliciter. Primo ex virtutum largitudine: quia a principio creationis mundi ex illis deus eam elegit parentibus. Secundo beatissima virgo maria cõmendatur ex morum similitudine: quia omnes virtutes patrum in ipsa integraliter sunt collecte. ¶ Secundo nota beata virgo habuit complete sapientiã salomonis. Unde postq̃ salomon expertus esset de omnibus que sunt sub sole ⁊ vidisset in eis vanitatem ⁊ afflictionem dedit cor suum sapientie: ⁊ factus est sapientissimus hominũ: sicut testatur Eccli. Sic etiã virgo beata omnia gaudia mundana respuit tanq̃ vana. Tertio nota: legit̃ in libro Regũ: ꝙ ezechias egrotauit vsq; ad mortem: ⁊ introiuit ad eum Esaias filius amos dicens: Dispone domui tue qꝛ morieris ⁊ non viues Et cõuertit se ezechias cum fletu dicens: Obsecro dñe memento quomodo ambulaui coraz te corde perfecto: ⁊ qd̃ bonũ erat in oculis tuis feceram: adiecit dominus sup̃ dies eius multos annos. s. quindecim. Ecce q̃uis cõfitet̃ se habuisse ꝑfectum cor ⁊ rectũ: attamen cordis eius fortitudo est finita. Uñ legit̃ Esa. iij. Postq̃ ezechias cõualuit de infirmitate: nabuchodonosor rex babylonis misit ad eum nuncios suos cum muneribus ꝯgaudens ei quia cõualuisset ⁊ ezechias gauisus ostendens nuncijs om̃ia ornamẽta templi: quare iratꝰ est dñs cõtra eũ

et misit Esaiã ꝓphetam dicentẽ ei: qz ostendisti ornamẽta templi nuncijs regis babilonis: ecce oĩa hec ducent in babilonẽ. Rñdit ei ezechias dicẽs domin⁹ (qđ bonũ est in oculis suis) faciet fiat tñ pax in diebus meis: ⁊ sic cor ei⁹ est corruptum: q: dominũ irritauit ornamẽta templi ostẽdendo gentilib⁹. Itẽ nota sicut legit Reg. iij. Josias rex cum electus esset egit in oĩbus virtuose ⁊ religiose vltra oẽs reges q̃ ante eum erant in hierusalem. Abstulit eñ idola de domo dñi ⁊ ambulauit in oĩbus vijs patris sui dauid: ⁊ oẽs virtutes ei⁹ in beata virgine sunt ꝓfecte. Item no. ꝙ abraam summ⁹ patriarcha pater fidei est. Hã primo incepit fidem in circũcisione Isaac. vñ Geñ. xv. Abraam credidit deo: ⁊ reputatum est ei ad iusticiam. Hec etiã fides possidebat beatã virginẽ: qm̃ in ipsa sumpserat supplementũ. Unde priusq̃ veniret fides sub lege custodiebat cõclusa: qz reuelãda erat in xp̃o iesu. vt dicit ap̃s ad Gala. iiij. ¶ Pro terminis not. Salomõ: Ezechias: Josias sũt ꝓpria nomina virorꝫ. Sz sophia idem est ꝙ sapientia. ⁊ dr a sophos grece qđ est sapiẽtia latine. Itẽ nota ꝙ quidã libri habẽt cor rectũ: ⁊ aliqui habẽt cor ruptũ ⁊ vtrũqꝫ valet: qz ezechias ꝑmo habuit cor rectum: posteo vo habuit cor ruptum.

Sed quid nos istos recensemus heroas. Cum tuus natus oĩes precellat illos atq; cunctos p orbem. Nos hac die tibi gregatos serua virgo in lucem mundi: qua prodisti paritura celorum lumen.

¶ Hic autor comparat beatã virginẽ ad parẽtes penes excellentiã ⁊ excessum dicens: O maria (q̃d). i. ꝓpter quid (nos recensemus). i. enumeram⁹ (istos heroas). i. oĩos scz antiquos p̃res (cum) ꝑ ex quo (tuus natus) id est filius (precellat illos omnes. atq;) ꝑ et (cunctos per orbem) id ẽ congregatos (tibi hac die). i. in hac die (qua) scz die (ꝓdisti in lucẽ mũdi). i. in qua die tu nata es (paritura) id est genitura (lumẽ celorũ). i. xp̃m qui est lux mũdi. ¶ Nota autor in littera facit duo. Primo comparat beatã virginẽ ad parẽtes ꝑ excessus. vnde ꝑ talem excessum destruitur error barbarorꝫ: q̃ barbari dixerũt: ꝙ impossibile est fm naturam ꝙ homo ꝓficiat ⁊ trãseat de virtute in virtutẽ: ⁊ sic ad talem gradum queniat vt reddatur oĩno impeccabilis. ⁊ inde sequeret ꝙ aliquis homo posset inueniri ꝑfectior xp̃o. Sed iste error dãnatus est in clemẽtinis. ⁊ destruit hic in lr̃a: quia filius bonis gloriose p̃cellit oẽs patres: ⁊ nõ solum p̃res: imo oẽs homines per totum vniuersum. Et exquo ipsa est mater tãti filij: tũc merito fit petitio ad eam: nã ipsa est benignissima ad exaudiendũ: promptissima ad consulandũ: dulcissima ad interueniendũ: qđ patet in miraculis ei⁹. Hã legitur ꝙ quidaz sacerdos seu clericus deuotus circa dolorẽ quinqꝫ vulnerũ xp̃i mariã quottidie cõsolari studebat dicẽs: Gaude q̃ ab ãgelo gaudiũ suscepisti: gaude q̃ genuisti eterni luminis claritatẽ: gaude mater sancta dei genitrix virgo tu sola mater innupta te laudat oĩis creatura: genitrix lucis sis ꝑ nobis ꝓpetua interuentrix. Talis clericus cũ numio dolore ⁊ languore torqueret in extremis: pauere ⁊ trepidare incepit. cui virgo maria apparuit dicẽs sibi: Cur in tãto dolore trepidas qui tot tiens gaudiũ mihi nunciasti. gaude ⁊ tu eternaliter viues mecum veni dilecte mi: veni coronaberis. ¶ Pro termiñs no. reccnseo est verbũ transitiuum scõe cõiugationis ⁊ significat plura. Primo significat iudicare. Scõo numerare: ⁊ sic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

sumitur in ꝓposito. Tertio significat cōputare. ⁊ sic sumit̄ in libro Reg. Recēsui om̄ia que fecit amalech israelitis ⁊c̄. Itē heros. i. dñs dictio greca: ⁊ ꝑm grecam declinationē habet heroas in accusatiuo plurali. Sed ꝓdeo. i. ꝓcedo. ⁊ cōponitur a ꝓ ⁊ eo interponēdo d.

Summiregis archangele michael intende quesumus nostris vocibus. Tu deū obsecra ꝓ nobis vt donet auxiliū miser⁊. Te nāq; ꝓfitemur esse supernorū ciuiū principem. Principalis est potestas a domino tibi data peccantes saluificare animas. Idem tenēs ꝑpetui potentiam paradysi omnes cōciues te honorant superi.

¶ Ista sequētia cantat̄ ad laudem ⁊ gloriā angelorū ⁊ omnium spirituū beatoꝝ. Et diuiditur in tres ꝑtes. Primo dirigit petitionē ad sanctum michaelem tanq̄ ad ꝑncipem angelorū: vt ipe intercedat ꝓ nobis ad dominū. Scdo commendat beatū michaelem respectu ministroꝝ sibi traditorum. Tertio dirigit petitionē ad plures angelos. Scda ibi: tu in tem. Tertia ibi. audi nos michael. dicēs primo sic: O (michael archangele summi regis. nos quesumus) id est rogam⁹ (tu intende nostris vocibus) scz quib⁹ te oramus (nāq;) ꝓ quia (nos ꝓfitemur te esse principem suꝑnorū ciuium) id est angelorum (tu obsecra). i. roga (deum ꝓ nobis vt mittat auxilium nobis miseris) O michael (ꝑncipalis potestas est tibi data a dño saluificare) id ē saluos facere peccantes animas. (Idem) scz michael (tenēs potētiam ꝑpetui paradysi) id est celi (⁊ om̄es superi cōciues). i. angeli (te honorāt. ¶ Notandū isti sūt qui quotti die assistūt ante thronū dei. ita scribit̄ Apoc̄. viij. In quib⁹ verbis tangit̄ mysterium celestis exercitus angelorū cui⁹ est om̄i tꝑe assistere coram deo ⁊ ei⁹ nutibus obedire. Pro quo vlteri⁹ sciendū ꝙ p̄sens festū d̄r memoria angelorum. ⁊ tamē in ipo agitur solēnitas ⁊ reuerētia omniū spirituū beatorū. licet intitulet̄ festum sancti michaelis a ꝑncipe omniū angelorū: qm̄ ipse est ꝑnceps militie celestis exercitus: ⁊ omniū animarū fidelium ipe ꝓpugnator est: sicut legit̄ in Daniele. In tꝑe illo surgit michael q̄ stet ꝓ filijs ppl̄i sui ꝯtra furorē draconis. Itē no. Phs dicit ⁊ cōmentator in libro de celo ⁊ mundo. ꝙ opinandū est de deo: ꝙ eius ꝯuersatio sit sicut regis in politia bene ordinata. Sicut em̄ rex habet primatos ⁊ ꝯsiliarios ī ꝓximo latere: vltra quos habet duces: milites: aduocatos et phasallos ꝑm gradū dignitatis: Sic estimandū est de deo ꝙ habet angelos in sui ministeriū ꝑm gradualitatē dignitatis distinctos. Quādo igitur volum⁹ placare deum oportet ꝙ ꝑmo transeam⁹ ꝑ media. s. ꝑ naturam angelicam: qm̄ ipsi angeli assistunt ante thronū dei. ⁊ ergo ad deprecādum naturā angelicam: autor posuit nobis istā sequentiā. Unde circa illud dicit be. Augusti. ꝙ angeli sunt nobis ad hoc deputati vt orōnes nostras ⁊ bona opa nostra portēt ante cōspectum trinitatis. vnde Ps̄. Dirigatur oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo. ⁊ iterum: In conspectu angelorum psallam tibi. ¶ Pro terminis no. Quesumus est verbū defectiuū nihil habēs nisi queso ⁊ quesum⁹ vt patet in Alexādro. Itē superi est nomē pluralis numeri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

De sancto michaele

Tu in templo dei thuribulum aureum visus es habuisse manibus inde scandens. Vapor aromate plurimo peruenit ante conspectū dei. Quando cum draconе magno cōmisisti p̄lium faucibus illius animas eruisti plurimas. Inde maximū agebatur in celo silentium: milia milium: dicebant: salus regi domino.

¶ Hic autor commēdat Michaelez penes quedā ministeria sibi a deo tradita dicens: O michael (tu es visus in manibus habuisse aureū thuribuluz in templo dei. inde). i. de quo thuribilo (vapor) id ē fumus (plurimo aromate). i. cum multo aromate (scandēs id est ascendens (peuenit ante cōspectum dei) Et o michael (tu eruisti). i. eripuisti (plurimas animas faucibus) .i. de potestate (illius) scz dracōis (quādo tu cōmisisti magnum prelium cuz magno dracone) id est dyabolo (Inde) id est de illo prelio (maximū silentiū agebat). i. fiebat (in celo. ⁊ milia miliū) scz angelorū dicebant (salus) scz (sit regi dño) ¶ Notandum primo sicut legitur in Apoc̄. Sanctus michael visus est stetisse in templo domini ⁊ habuisse thuribulū aureū in manu sua: de quo ascendit fumus aromatū. Ex quo patet q̄ ipse est custos humane nature: q̄ ipse quottidie ante deum habens thuribulū aureum clarefacit cōscientias iustorū in manu sua: quibus cōsciētijs dantur multa incensa p̄pter diuersas cremationes ignei amoris: sicut est amor igneus: amor p̄perans: fumus thuribuli. i. bona operatio ascendit in conspectu domini de manu angeli. Ip̄i eñ oñe opus bonū reuelant dño: ip̄i sunt bene habentes violas aureas plenas odoramētis que sūt oratiōes sancte iustorū hominum. ¶ Scō no. Legitur ibidē in Apoc̄. Factum est prelium magnū in celo et angeli eius prelibantur cū dracone: ⁊ draco repugnauit cōtra eos ⁊ nō valuit nec inuentus est locus eius amplius in celo. Ipse eñ est pugil fortissimus: q̄ interficiens dyabolum multas de potestate ei⁹ liberauit: ⁊ sic postea silentiū magnum factū est in celo ⁊ milia miliū dicebant: salus dño deo nostro. ¶ Tertio no. autor in littera dicit: cū dracone cōmisisti ⁊c̄. Unde sanct⁹ michael multiplicem obtinuit victoriā. Prima est quādo luciferū cum suis sequacib⁹ de celo expulit. Cum eñ lucifer equalitatē dei appetisset: archangelus michael ipsum cū omnibus sequacibus de celo expulit. Ad̄ haymo dicit q̄ aer fuit tam plen⁹ demonibus ⁊ malignis spiritib⁹ sicut radij solis athamis. i. minutissimis puluer ibus. Scā victoria est quā angeli quottidie de demonib⁹ obtinent dum p̄ nobis p̄tra eos pugnantes nos ab eorum tēptatione remouēt. ⁊ hoc triplicit̄. Primo potestatē demonum refrenādo. Scō concupiscentiā ⁊ irā malam refrigerando. Tertio memoriā dominice passiōis mētibus nostris imprimendo. Tertia victoria est: quā archangelus de antichristo habebit: quādo antichristus stabit in solio suo. Unde sicut dom⁹ iesus ascendit: ita ⁊ ipse antichristus ascendere cupiet: sed michael aduenies ip̄m interficiet vbi dyaboli in magna flamma ignis animā eius ad infernuz rapient. De tali prelio ⁊ victoria dicitur illud q̄ dicitur in Apoca. Factum est prelium magnum in celo. ¶ Item no. q̄ in celis triplex legitur eē hierarchia. scz summa: media ⁊ infima. ⁊ quelibet hierarchia continet tres ordines. Prima cōtinet angelos: archangelos ⁊ principatus. Se

cunda continet: fm assignationem beati Dionysij in libro de celesti hierarchia dominationes: virtutes ⁊ potestates. Tertia cõtinet cherubin: seraphin ⁊ thronos spirituũ. vnde versus. Spirituum nomẽ chori sunt sex isti. Angelus archãgelus: virtus: dominatio: principatus. Atq; potestates cherubin: seraphin q; throni. ¶ Pro terminis nota. Visus est participium preteriti temporis deriuatum a video⁊. Sed draco est nomen tertie declinationis masculini generis: et mouetur vt hic draco: hec dracena. Et differũt draco ⁊ traco. vnde versus. Bestia seua draco: via subterranea draco. Sed faux significat partem oris.

Audi nos michael archangele summe huc parum descende de poli sede nobis ferendo opem domini atq; leuamen. Tu nostros gabriel hostes prosterne tu raphael egris affer medelam: morbos absterge: culpas dele: nosq; fac interesse gaudijs beatorum.

¶ Hic iam autor dirigit petitionez ad plures angelos successiue. et primo ad sanctum Michaelem dicens (O Michael summe angele tu audi nos ⁊ descende) scz (per tuum adiutorium huc) id est ad nos (de sede poli) id ẽ de celo (ferendo) id est dãdo (nobis miseris opem) id est auxilium (atq;) pro et (leuamen) scz indulgentie. O (gabriel tu prosterne) id est cadere fac (nostros hostes) et o raphael tu affer) id est da (medelam) id est remoue (morbos) tu (dele culpas) id est noxas (q;) pro et (⁊ tu fac nos interesse gaudijs) scz celestib9 (beatorum. ¶ Notandum primo. hic enumerantur tantum tres angeli: in quibus omnes angeli cuiuscũq; ordinis dantur intelligi. ⁊ hoc ideo est: quia illi nobis notissimi sunt ⁊ etiam magis cogniti: ⁊ cuilibet est principale officium deputatũ quia Michael solet animas de potestate dyaboli eripere. Sed gabriel solet nostros hostes prosternere. ergo interpretatur gabriel quasi fortitudo dei. Sed raphael solet corpus ⁊ cõscientias mundare: et peccata delere: quia medicina dei vocatur. Scõo nota. hoc festum in memoriam angelorum decet nos celebrare multiplici ratione. Ipsi enim sunt custodes nostri: ministratores nostri: ⁊ conciues nostri. ⁊ orationũ nostrarum apud deum representatores: eterni regis nobilissimi milites. ⁊ tribulatorum consolatores. etiam animarum nostrarum in celum portatores. Primo igitur debemus eos honorare: quia sunt custodes nostri. cuilibet eim homini dantur duo angeli. vnus malus ad excitandum peccata. alius bonus ad custodiendũ homines in omni aduersitate. Scõo debemus angelos honorare: quia sũt mĩstratores nostri. Unde Aplus ad Hebreos. Sunt autem administratorij spirit9. oĩes enĩ mittuntur propter nos vt possint nos iuuare ⁊ insidias dyabolorum impugnare: eo q; vident nos auxilio eorũ egere: et malos angelos nos impugnare. Tertio debemus eos honorare: quia sũt fratres nostri ⁊ conciues. oĩes enim electi assumuntur ad ordines angelorum quidam ad supiores: q̃dam ad inferiores: quidam medios fm diuersitatem meritorum. Quarto debemus eos honorare: quia sunt animarum nostrarum in celum portatores. et hoc tripliciter. Primo viam preparando. vnde Malachie. iij. Ecce ego mitto angelum meum qui preparabit viam ante faciem tuam. Scõo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

per viam paratam in celum portando. vñ in Exodo. Ecce ege mitto angelū meum qui custodiat te in via ⁊ ꝓducat te in terrā quā ꝓmisi patribus tuis. Tertio in celo collocando. vnde Lucas in euang. Factū est dum moreret ille mendic⁹ et portabat ab angelis in sinū abrae. Quinto debem⁹ eos honorare: qz ipsi sunt orationū nostrarū repsentatores ī cōspectu dei. vñ legit de raphaele in Thob. Quādo orabas cū lachrymis ⁊ mortuos sepeliebas ego obtuli orationē domino. Sexto debem⁹ eos honorare: qz ipsi sunt eterni regis milites nobilissimi. vnde Job. Numquid est numer⁹ militū eius. Sicut eñ videm⁹ in militibus alicuius regis q̄ quidā eorū semp in aula regia cōmorant: quidam ciuitates custodiunt: quidā vero regis inimicos expugnant: Ita etiā est inter milites christi: quia quidā in aula regia. s. in celo semp ante regem assistunt ad ei⁹ honorē cantica leticie decantēt. alij ciuitates custodiūt. s. qui nobis sunt ad custodiā deputati. vñ Esa. xij. Sup muros tuos hierusalem cōstitui custodes. alij xo hostes et demones expugnāt aīas nostras liberādo. Septimo debem⁹ eos honorare qua sunt tribulatorū consolatores. vñ Zacharie ꝑmo. Spūs dñi scz angelus q̄ loquebatur in me verba bona verba cōsolatoria. Et hoc faciunt angeli trib⁹ modis. ꝑmo in tribulatiōibus ꝓfortādo. vñ angel⁹ dixit Danieli: Noli timere pax tibi: ꝓfortare ⁊ esto robustus. Scō in patientia cōseruādo. vnde Ps. Angelis suis mādauit de te: vt custodiant te in oīnibus vijs tuis. Tertio tribulationem auferendo. qđ figuratū est Daniel. x. cū angelus dñi descendit cū tribus pueris in fornacem. ⁊ fecit mediū fornacis quasi ventum roris flantem. ¶ Pro termino. sedes est nomē femininū gnis. Sed intersum est verbū absolutum compositum ab inter ⁊ a verbo sum. Sed medela. id est remedium. ⁊ venit a verbo deponentali medeor.

VIrginalis turma sex⁹ iesu cristi que nexus dono sentis gratie. Flos candoris tui rubet: trucidari dum te iubet tortor pudicicie.

¶ Hec sequētia in honorem ⁊ laudem vndecim miliū virginum est composita q̄ principaliter diuidit ī tres ptes. Primo cōmendat castitatē virginalem passioni dedītā. Scō facit exclamationē ꝓtra passionem sanctarū virginum. scēa ibi: Britanorum insule. tertia ibi: O felix colonia. dicēs ꝑmo sic O (turma). i. turba (virginalis sexus. q̄ sentis). i. cognoscis ⁊ ꝓcipis (cōnexus). i. cōiunctiones iesu christi (dono). i. ex dono (gr̄e. flos tui cādoris). i. tue mūdicie (rubet) id fit rubens (cū tortor). i. punitor (pudicitie). i. castitatis (iubet). i. ꝓcipit (te trucidari). i. puniri. ¶ Notandū ꝑmo. scribit Apoc. xiiij. Hi sūt qui cum mulieribus nō sunt coinquinati: virgines eñ sūt. In quibus verbis ad cōmendationem sanctar̄ virginū tanguntur duo. Primo cōditio virginitatis cū dicit: non sunt coinquinati. Scō cōmēdatio castitatis. cū subiungit: virgines sunt.

¶ Circa primū est sciendum. q̄ sex sunt cōditiones in virginitate conseruanda. Prima est humilitas. vñ Aug. Non solum predicanda est virginitas vt ametur verū etiā monenda est ne infletur. vñ Bern. Pulchra permixtio humilitatis et virginitatis placet deo. vñ Maria se virginem oblita gloriat de humilitate dicens. Quia respexit humilitatem ancille sue. Scēa est charitas. vñ Bern. Castitas sine charitate est lampas sine oleo. subtrahe oleum lampas nō lucet. tolle charitatem: castitas nō placebit deo. Tertio est tepiditas metuēda: qz quilibet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

opera sua ad que ꝓncipaliter tenet: facere debet cū diligentia: hilaritate ⁊ bona voluntate. Juxta illud .ij. Paralip. xix. Cū diligentia oīa facito: quia diligētia in oculis dei plus valet q̄ opus. Et hec diligentia nihil aliud est q̄ interna deuotio. Quarto est peccati vitatio. vñ Hiero. Illa virginitas hostia christi est quā nec mentis cogitatio nec carnis libido maculat. Quinta est cordis integritas. Unde cordis ostensio fit ꝑ ornatū exteriorē. ideo dicit Hiero. Pulcrā credo faciē: si hominibus apparere pulchrā nō studeas. Itē Eccle. Ue viro duplicis cordis qui vult placere deo ⁊ hominibus. Sexta est ꝑseuerātia. vñ Aug⁹. ad virgines dicit: Sequimini agnū tenendo perseuerantiam q̄ nouistis ardēter. facite q̄ potestis ne virginitas a vobis pereat cui nihil potestis facere vt redeat. ¶ Circa scōm dicit Bernū. Quid castitate decentius ⁊ magis decoris: q̄ mundum de immūdo: domesticū de hoste: angelū de homīe deniq; facit. Item Hiero. Pax castitatis credo suis sine appendicijs: possunt eñ vagari: in cibo q̄ abstinentia viuere. vñ Timotheus. Mulier in delicijs mortua est. Item habitus humilis: q̄ legitur in Genē. de thamar: deposita veste vicinitatis assumpsit alterū habitū: q̄n voluit carnali ope intendere. Et quia oīnibus his cōditionib⁹ iste sancte virgines fuerūt erudite in castitate ⁊ ꝑseuerantes. ideo hec sequentia in memoriā ipsa q̄ est compilata. ¶ Pro terminis nota. cōnexus est nomen quarte declinationis masculini generis deriuatū a verbo cōnecto tis. ⁊ significat copulam siue vinculum ⁊c.

Britanorum insule rector pater vrsule deo noth⁹ claruit. Hanc conam⁹ virginem propter pulchritudinē parem thori voluit.

¶ Hic autor ſpāliter cōmendat beatā Ursulā. Et diuiditur in tres ꝑtes. In quarum prima cōmendat be. Ursulā ꝑ ꝓstantiā castitatis. Scōo ostendit qualit̄ alias X̄gines secum ad martyrij palmā vocauit. Tertio ostendit qualit̄ romā puenerunt ⁊ ad locum martyrij redierūt. scōa ibi: Interim vrsula. tertia ibi: Relictis nauibus. dicēs ꝑmo (Rector). i. rex (insule britanor̄) existēs (pater vrsule. claruit). i. clarus fuit (notus deo) Alij volūt q̄ nothus fuerit ꝓprīū nomē illius regis: tunc sic exponit̄ (nothus rector). i. rex (insule britanorum patr̄ vrsule claruit). i. clarus fuit (deo) fuit eñ bon⁹ xp̄ian⁹ (hanc virginē) scz filiaz nothi. nomīe vrsulam (Conamus) existēs rex anglie (voluit) scz sibi fieri (parē thori) id est copulari in thoro ⁊ matrimonio (ꝓpter ei⁹ pulchritudinem.

Procos mittit ⁊ precatur: minis terret si spernatur. sibi poscens vrsulā. Pater eius iam baptismi: fonte lot⁹ paganismi prorsus vitat copulam.

¶ Et ille rex anglie (mittit ꝓcos). i. nuncios q̄ ꝓcentur ꝓ vrsula (⁊ p̄cat̄). i. rogāt. ⁊ etiam (terret). i. terrorē inducit (minis). i. ꝑ minas (si spernatur). i. cōtēnatur a pr̄e vel filia (poscens). i. petēs (sibi vrsulam). s. in cōiugem. Sz (pater ei⁹) scz vrsule (lotus). i. purgatus (iā fonte baptismi. vitat). i. recusat (prorsus). i. oīno (copulam). i. matrimonialem coniunctionē (paganismi). i. pagani. ¶ Notandum legitur in passionali. q̄ in britania fuit rex christianissim⁹ nomine Nothus vel maurus cui erat filia nomīe Ursula. hec mirabili morum bone-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

state: sapientia ⁊ pulchritudine pollebat. Rex autẽ anglie cõstantinus cum nimis prepotẽs esset ⁊ multas nationes suo imperio subiugasset: audita hui⁹ virginis fama: felicẽ se p̃ omnia fatebat si predicta virgo Vrsula suo filio vnigenito copularetur. Juuenis etiã ad hoc multũ estuabat. Mittũt ergo solẽnes nuncios ad patrẽ magnis p̃missionib⁹ ⁊ blandicijs magnis: ⁊ adijciẽtes minas se ad dominũ suum nõ credentes reuenire. Rex autẽ britanie incepit multũ anxiari ⁊ timuit. tum q̃ fide x̃pi insignitã cultori idolorũ tradere indignum esset ⁊ minime liceret: tum quia ipsam nullaten⁹ consentire cognosceret. ⁊ hoc est q̃ tangit hec prima pars huius sequentie. ¶ Pro terminis no. pcus est nomẽ scõe declinationis deriuatũ a verbo procor aris. ⁊ pcus dr ille qui agit opus nuptiarũ ex alterius iussione. Sed mine arum est nomẽ pluralis numeri deriuatũ a verbo minor aris. Sed paganismus mi. id est ritus ⁊ mos paganorũ. Et est nomen scõe declinatiõis descendens a nomine paganus: sicut x̃pianism⁹ a noñe x̃pian⁹.

Jnterim vrsula christi discipula docta p̃ somnium: statuit nuptias querens inducias trimatus spacium.

¶ Hic autor ostendit qualiter beata Vrsula assensum p̃buit ⁊ qualiter alias virgines ad palmã martyrij inuitauit dicens (Jnterim) .i. inter hec (vrsula discipula x̃pi docta p̃ somnium) id est visionẽ in somno (statuit) id est prefixit (nuptias. querẽs) .i. postulans (inducias) id est pro inducijs (spacium) id est tempus (trimatus) id est trium annorum.

Vice dotis cõiugij regine votis abiles dato sumptu nauigij coeue dantur nobiles.

¶ Et (nobiles) scz virgines (coeue) .i. coetanee (abiles) id est competentes (votis) .i. desiderijs (regine) scz vrsule (danẽ vice) .s. loco (dotis) .i. doni cõiugij. sumptu nauigij dato) id est expensis nauigij datis.

Vndena demum milia sponse transmittit virginũ: ducũt naues per maria curã spernẽtes hominum.

¶ Et rex anglie (trãsmitt spõse) .s. btẽ vrsule (vndena milia virginũ) ⁊ scz ille virgines (ducũt naues. p̃ maria) .i. p̃ mare (spernẽtes curã hoñm)

Aura flante lenius discedũt a littore huc illucq̃ sepius plano ludũt equore. Hinc manus feminea rexit dante domino naues quas basilea breui vidit termino.

¶ Et scz ille virgines (discedunt) .i. recedunt (a littore. aura) .i. vẽto (flante lenius) id est suaui⁹. ⁊ ipse (ludũt) .i. iocantur (huc. q̃) p̃ et (illuc sepi⁹ plano equore) id est trãquillo mari (hinc) id ẽ postea feminea manus) scz vrsule (rexit) id est gubernauit naues (dante) id est fauẽte (domiõ quas) scz naues (basilea) illa ciuitas (vidit breuiter mino) id est breui spacio temporis. ¶ Notandum beata Vrsula diuinitus inspirata patri suo suasit vt predicto regis assensum preberet. tamen hac conditione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

interposita: vt ipse rex decem virgines electissimas sibi ad solatium traderet et transmitteret: quarum quelibet haberet mille pedissequas: ⁊ inducias triuz annozum sibi daret ad dedicationem sue virginitatis: ⁊ ipse iuuenis rex in his tribus annis etiam in fide christiana instrueretur. Sapienti igitur vsa consilio: vt aut difficultate proposite conditionis animū eius ab hoc auerteret: aut hac opoztunitate predictas virgines secum deo dedicaret: Tunc iuuenis rex libenter hac conditione accepta apud patrem illa constituit ⁊ disposuit: et protinus baptisari accelerauit: ac celeri animo cuncta quevirgo petierat impetrauit. Pater autem puelle ordinauit vt filia sua quam valde diligebat viros quozum solatio tam ipsa ꝙ eius exercitus indigebat in comitatu haberet. Undicz igitur virgines confluunt ⁊ etiam viri ad tam grande spectaculum: nam multi episcopi ad eas confluxerunt vt secum pergerent: inter quos etiam fuit basilienſis episcop⁹ qui eas vscz romam perduxit: ⁊ inde reuersus martyrium cum eis suscepit. Et cum Ursula omnes virgines ad fidem conuertisset sub vnius diei spacio flante vento prospero ad portum gallie qui a gallia dicitur peruenerunt: ⁊ deinde coloniam deuenerunt: vbi beate Ursule angelus domini apparuit: ⁊ duxit eas illuc ⁊ p̄dixit eas integro numero reuersuras. ⁊ corozonas martyrij percepturas. Inde igitur admonitione angeli facta romā tendentes ad vrbem Basileam naues applicuerunt: et ibi relictis nauibus Romam pedestres venerūt. ⁊ hoc tāgit littera huius sententie. ¶ Pro terminis nota. Interim est aduerbium temporis. Item trimatus est nomē quarte declinationis deriuatum a nomine trimus. ⁊ dicitur homo habēs tres annos. ⁊ dicit trimus a tris qō est tres ⁊ iemps Inde trimatus. i. spacium trium annozum. Sed abilis idem est qō cōueniens et est nomen adiectiuum comparabile ⁊ mobile. Discedo est verbum tertie coniugationis. ⁊ significat abire. Et differunt discedo ⁊ decedo. vnde. Decedit moriens: discedit ab vrbe recedens. Sed littus est nomen neutri generis tertie declinationis.

Relictis nauibus ordinãt acies: vētis ⁊ estibus exponunt facies et romam adeunt.

¶ Hic autor ostēdit qualiter beate virgines romā peruenerūt ⁊ qualiter ad locū martyrij redierunt dicēs: supple ille virgines (ordinãt acies) id est turbas (nauib⁹ relict⁹) scz in basilea (⁊ exponunt facies) scz earum (ventis ⁊ estibus) id est calozibus (et adeunt romam)

Per monasteria fundentes lachrymas: trahũt suspiria: cõmendat animas sanctis et redeunt. Quã in portu reliquerunt classem simul inuenerunt: magnum flumen ⁊ amenum nauigãtes intrant rhenum p dei clementiam.

¶ Et ille virgines (fundentes lachrymas. per monasteria) id est ecclesias romanas (trahunt suspiria) id est sepe suspirant (et commendant) id est committunt (animas) scz suas (sanctis. et redeunt) scz Basileam. ⁊ sic redeũtes (inuenerunt classem) id est congregationem nauium (quam reliquerunt in portu) scilicet basilienſi. et ille virgines na-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Hinc ad locum passionis duxit eas dux agonis: florē sue iuuētutis paruipendūt spe salutis euntes coloniā

uigantes (intrant rhenū) scz existētē (magnū flumē: ⁊ amenū ꝑ clementiā dei: hinc) id ē postea. s. vrsula exñs (dux agonis) scz illaꝝ vndecim mil. uz virginū (duxit eas ad locū passionis) ⁊ ille v̄gines paruipendūt) .i. floccifaciūt ⁊ ꝓ nihilo curant (florē sue iuuentutis: euntes coloniā) in illam ciuitatē sanctā (spe salutis) scz eterne. ¶ Notandū ꝙ legit̄ in passionali: qñ sancte virgines romā ꝑuenerunt papa Ciriacus ꝓpter aduentū earū fuit valde gauisus: qꝛ ⁊ ipse de brithania oriund⁹ fuit ⁊ multas cōsanguineas inter eas habuit: ⁊ cū om̄i clero ipsas reuerenter suscepit. In ipsa etiā nocte pape diuinit⁹ reuelatū est ꝙ ipse cū v̄ginib⁹ palmā martyrij esset susceptur⁹: qđ apud se celans: multas ex eis q̄ adhuc baptisate nō fuerrūt baptisauit. Post hoc papatū resignauit q̄uis cardinales ⁊ om̄s alij reclamarent. Post hoc ꝑ visionē ammonite sancte virgines de roma cū ep̄is sibi adiunctis: Coloniā venerūt: ⁊ ip̄am iā agrippinā obsessam inuenerūt: q̄s vidētes barbari ⁊ gygantes: sup ip̄as nimio clamore irruerūt: ⁊ q̄si lupi rapaces illā multitudinē occiderūt. Et cū ad beatā Vrsulā venissent: vidēs p̄nceps exercit⁹ mirā eius pulcritudinē obstupuit: ⁊ cōsolans eam sup interitu virginū ꝓmisit ꝙ eā sibi in cōiugē copularet si fidē xp̄ianā respuisset: q̄ dum p̄ncipem cōtempsit: nolens acquiescere suis petitionib⁹: ip̄e directa sagitta in ip̄az eā transfixit: ⁊ sic martyriū cōsummauit. Passe aūt s̄t iste btē virgines anno incarnatiōis dñi. cc. xxxviij. hac die memoria eaꝝ celebratur. ¶ Pro terminis nota: relictus ta tum: est ꝑticipiū p̄teriti tp̄is a verbo relinquor. Sed estus est nomen quarte declinatōis: ⁊ ꝯcat calorem. Sz classis est nomen feminini gñis tertie declinatiōis ꝯcans multitudinē nauiū. Item paruipendo est v̄bum transitiuum tertie cōiugatiōis: cōpositū a noīe paruus ⁊ a v̄bo pendo: ⁊ ꝯcat spernere. Sz colonia ē nomē ciuitat̄ pri⁹ dicta agrippina.

O felix colonia subt̄ cui⁹ menia barbarorū rabies: enses: tela: frameas: cultros in v̄gineas cruentauit acies

¶ Hic iā autor inuehit ꝑ quādā exclamationē cōtra passionē sanctaꝝ v̄ginū di. (O felix colonia: subt̄) vel iuxta ꝯm alios ⁊ melius (cui⁹ menia: rabies) .i. insania (barbaroꝝ) .i. infideliū (cruentauit) .i. sanguine plenos fecit (enses) .i. gladios: ⁊ (tela) .i. iacula (frameas) .i. gladios ex vtraq; ꝑte acutos (cultros) .i. cultellos: cruētauit inquā (in virgineas acies) .i. in multitudinē ⁊ exercitū virginū. ¶ Pro terminis nota: Menia est nomen neutri gener̄ pluralis numeri tm̄. Et sunt proprie muri ciuitat̄ a muniendo dicta q̄si munia. Rabies est nomē fe. ge. q̄nte decli. et idē est qđ insania vl̄ furor vl̄ incursus cū impetu. Inde rabiecula .i. ꝑua rabies.

Felicia sūt v̄ginū cōnubia tot miliū agnū que sine macula duce sequunt̄ vrsula. Quaruz orationibus felices cum felicibus pace fruamur sedula per secula seculorum.

¶ Laudat autor sanctaꝝ virginū cum xp̄o sponso cōnubia cōcludendo canticū suū cū directiōe petitiōis ad easdē di. (cōnubia) .i. copule vl̄ cōiunctiōes (tot miliū v̄ginū sunt felicia: q̄) sup. v̄gines (sequūt̄ agnū sine macula) .i. xp̄m (duce) .i. ducēte eas (vrsula: q̄rū) .s. v̄ginū (orōib⁹)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

id est intercessionib⁹:nos (fruamur pace sedula).i.sempiterna(p secula seculo⁹ rū).i.semp:crūtes(felices).i.beati(cū felicib⁹)scz xp̄inib⁹.¶Notandū q̄ legit̄ in passionali p̄ miraculo q̄ q̄daz abbas impetrauit corp⁹ vn⁹ xp̄inis ab abbatissa monasterij Coloñ.earundē xp̄inū:p̄mittens q̄ illud in capsa argentea reuerent̄ in sua ecclesia collocaret.Sz cū p̄ annū integrū i capsa lignea iacuisset q̄dam nocte cū abbas cū suo cōuentu matutinas cātaret:corp⁹ illud de altari descendit:7 ante altare reuerenter se inclinans:p̄ mediū eaz oīb⁹ ip̄is videntibus recessit.Abbas igit̄ ad capsam currens:7 ip̄am vacuā inueniens p̄peranit 7 abbatisse rem gestaz p̄ ordinē intimauit.Pergentesq̄ ad locū vbi corp⁹ virginis acceperunt illud ibidem inuenerūt.Cū aūt abbas veniā quereret:7 idem corp⁹ virginis peteret:certissime p̄mittens sibi capsam p̄ciosam facturū nullater⁹um petrauit.¶Scōo nota:q̄uis tot⁹ exercitus numer⁹ virginū nuncupat̄:hoc tñ nō est tñ intelligendū de sexu femineo:qz q̄plures episcopi 7 alij sancti martyres interfuerūt q̄ etiaz castam vitā duxerūt.Sed p̄pter excellentiā:qz maxima multitudo fuerūt virguncule:ideo exercit⁹ xp̄inū nuncupat̄.Potest etiam dici q̄ p̄pterea dr exercit⁹ xp̄inū:qz beata vrsula fuit informatrix 7 principalis instauratrix hui⁹ sanctissimi exercitus.Hinc est q̄ hodierna die in cimiterio vbi reliquie sanctarū xp̄inū requiescunt null⁹ pōt sepeliri:qz si aliq̄s sepeliret̄ clauso tumulo in crastinū super terram apparet:quia hec terra de corp⁹ sanctarum virginum creditur sanctificata.

O Omnes sancti seraphin cherubin throni quoq; dominationesq;: Principatus potestates virtutes: Archangeli angeli vos decet laus et honores.

¶Hic autor p̄n̄r describit aliud canticū qđ generaliter respicit celebritatē oīm sanctoz̄ sub vna festiuitate eoz̄ memoriā reuocando. Et diuidit̄ in duas p̄tes: In quarū p̄ma cōmendat omnes sanctos angelos iurta nouem chozos corūdem:dirigēdo p̄ces ad eosdē In scōa dirigit petitiōes ad oñes sanctos qui victis terrenis dei gratia angelorum consortes effecti sunt.scōa ibi:Vos quos dei dicens:O (omnes sancti) scz in celo existētes(seraphin).i.angeli de chozo seraphin(cherubin):i.angeli de chozo cherubin(throni).i.angeli de tali chozo(quoq;)p̄ et(dominationes)tales angeli(q;)p̄ et(principatus)tales angeli:7(potestates)tales angeli:7(virtutes).i.angeli tales(archangeli).i.vos principes angelorū:7(angeli)scz infimi ordinis vel chozi(laus)id est gloria(decet vos)sup.omnes(7 honores) id ē reuerētie:supple decent vos.¶Notandū p̄mo:q̄ scribit̄ in libro Sapieñ.c. v. Ecce quō computati sunt inter filios dei 7 inter sanctos sors illoz̄um est.In his xp̄is tanguntur duo.Primo tangitur sanctoz̄ dei in celestib⁹ glorificatio:qñ cōputati sunt inter filios dei.Secundo tangit̄ apud deū p̄o peccatis nostris illoz̄ propiciatio:quia inter sanctos sors illoz̄ est.Primū declarat̄.Nam ipsi ambulauerunt in legez voluntate dei p̄pter qđ vocati sunt filij dei passionem hui⁹ seculi tolerando:patres dei filios generando. matres dei ecclesiam lacte discipline nutriendo: Juxta illud quod dicit̄ Matth̄.xij.cap̄lo.Qui fecerit voluntatem patris mei q̄ in celis est:ipse meus frater:sozor 7 mater est.Etiam gloriati sunt qñ predestinati sunt ad mensam dei.Unde Luc.xxij.Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnū:vt edatis 7 bibatis super mensam meam in re

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

gno meo. ¶ De scdo dicit Jacob⁹ in canonica: Multum eñ valet depcatio iusti assidua. Figura hui⁹ legit̃ in li. Exodi. Dñ populus israel pugnaret cōtra malech moyse manus eleuante ꝛ orante vicit popul⁹: sed ipso manus declinãte popul⁹ succubuit. vñ psalmista. Dimissem eos si nō moyses electus me⁹ stetisset in cōfractione. Aũ cũ idei fecissent vitulũ cōflatilẽ dominus dixit ad moysen: Dimitte me vt irascar sup pplm istũ: sed intercessio moysi hanc iram auertit. Ex q̄bus pcludit̃ q̄ sancti dei magnã sortem habent in celestib⁹ quib⁹ ipsi possunt vitam nostram in diuino bñplacito gubernare. ¶ Item nota sancti ꝛ electi dei sũt duplices. s. spirituales ꝛ corporales. Spirituales sũt qui a diuino ꝓposito creati sunt ꝛ perpetuati sc̃: vt sc̃ angeli. Aũ ps. Qui facis angelos tuos spirit⁹. Sz corporales sunt qui vitã hui⁹ seculi in sanguine martyrij terminauerũt: ꝛ proinde promissum eterne retributionis acceperũt: ꝛ sic hec sequentia in laudẽ ꝛ gloriam oĩm sanctoꝝ tam spiritualiũ q̄ corporaliũ est composita seu compilata. Itẽ nota q̄ in hoc festo agit̃ memoria omniũ sanctoꝝ: ꝛ ex consequenti omniũ animarum fideliũ. Ratio hui⁹ est: qz machina huius mundi distincta est diuersis climatibus ꝛ regionib⁹: ꝛ diuina misericordia operat̃ hoc in vna regione qō nō in alia. Nam aliquando sancti vni⁹ regionis canonisant̃ de quib⁹ ignorat alia regio. propterea statuerũt sancti patres vt fieret vna cōmunis memoria omnium sanctoꝝ: qui in libro viuentiũ sunt inscripti. Vel pōt dari alia ratio: qz in hac die destructum est templũ omniũ deoꝝ: qō dicebat̃ panthcos: a pan qō est totum: ꝛ thcos deus: q̃si continens totalitatẽ deoꝝ. in memoriã huius erroris destructi: celebrat̃ festum omniũ sanctoꝝ: in quibus deitas seu diuinitas cōmendat̃. Itez nota: dubitant multi quare in festo omniũ sanctoꝝ etiam memoria specialit̃ sancti Cesarij habeat̃: Dicendum q̄ ratio huius est: qz beatus Cesarius passus est post institutionem hui⁹ festi: ꝛ ergo in numero comprehendit̃: nihilominus tamen specialiter suum natalicium celebratur.

Ordines noueni spirituum beatorũ
Quos in dei laudib⁹ firmauit charitas. Nos fragiles homines firmate precibus.

¶ Hic autor dirigit petitiõez ad oẽs sanctos di. O vos (noueni). i. nouem (ordines) id ẽ chori (beatoꝝ spirituũ). i. sanctoꝝ angeloꝝ (quos) scz angeles (charitas). i. amor vel dilectio dei (firmauit). i. corroborauit (in laudibus dei) omnipotẽtis: supple vos (firmate). i. roborate (nos) homines fragiles) id est infirmos (precibus) vestris.

Vt spiritales prauitates vestro iuuamine vincentes fortiter. Nunc et in euum vestris simus digni solennijs interesse sacris.

¶ Construe (Vt). i. nos sim⁹ (vincentes). i. separãtes (fortiter) id est viriliter (spiritales prauitates). i. dyabolicas potestates ꝛ suggestiones seu fraudes (vestro iuuamine). i. auxilio: ꝛ scz nos (sim⁹ digni) id est idonei (interesse) id est presentes esse (tunc). i. in pñti (ꝛ in euum). i. eternaliter ꝛ ꝑpetue (vestris sacris) id est sanctis (solennijs) id est festiuitatib⁹. hoc est nos mereamur puenire ad vestras dignitates. ¶ Notandum q̄ autor ponit tm̃ nouem ordines angelorum: hoc debet intelligi de illis qui non consenserunt lucifero: sed confirmati in laude dei ꝑmanserunt: tamen reuera decem sunt ordi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

nes: qꝛ ꝟm doctores decimus ordo nō totaliter cecidit: sed quantū ad eius prin
cipem luciferū: immo de quolibet ordine aliqui ceciderūt: vt numerꝰ eoꝝ sit in
ꝓportione chori integri: sic etiā ꝟm gradus meritorios: ordines angelici ꝑ ani
mas fideliū restaurant: Hec Rabanꝰ. Sed quidam alij doctores dicunt: ꝙ de-
cimus chorus ex integro cecidit: q̄ est integraliter ꝑ animas fideliū restauran-
dus: ⁊ vocat modo requies sanctoꝝ: ⁊ in eodem decimo choro assignant diuersi
gradus dignitatis: in q̄bus ꝟm diuersa merita anīe fideliū collocant. ¶ Itez no
ta: autor petit cōfortationē cōtra dyabolicas fraudes ⁊ temptationes. Unde bea.
Grego. dat nobis doctrinam resistendi temptationibus: ⁊ primo persuadet hoc
fieri cum festinatione. Unde si temptationi in corde nostro nascenti volumus re
sistere: tunc festinanter nō debemꝰ eam admittere: sed fortiter resistere non con
sentiendo. Secundo debemus resistere ꝑ orationē. Unde Gregorius. Quanto
grauiori motu per cogitationem carnalium deprimimur: tanto debemus oratio
ni ardentius insistere. Tertio cum vigilatione. Unde Gregoriꝰ: Solerter vi-
gilandum est: vt cum culpa blandiri inchoat: ad quē interitū trahit mens igno-
scat. Item debemus resistere per mansuetudinē ⁊ misericordiam. Unde petrꝰ
apostolus: Nouit dominus pios de temptationibus eripere. Unde psalmista.
Misericordia mea ⁊ refugium meū ⁊c. vbi dicit glosa: Nulla re ita cito vincit
dyabolus sicut per misericordiam. Simus ergo festini ad orationē: deuoti: vigi
les et mansueti: et resistamus dyabolo: vt inter sanctos dei computemur.
¶ Pro declaratione ter. nota: nouenus a um est nomen adiectiuū deriuatū a no
mine nouem. Sed fragilis cōis ge. ⁊ hoc le: est nomen adiectiuum comparabi-
le et mobile: deriuatum a verbo frango.

Vos quos dei charitas vinceret ter
rea: Et angelis socios fecit esse polo
Vos patriarche ꝓphete apostoli cō
fessores martyres monachi virgines
Et viduarum sanctarum omniūq̄
placētium populus supremo domi-
no. Nos adiutorium nūc ⁊ ꝑenniter
foueat protegat vt vestrū in die po-
scimus gaudiorum vestrorum.

¶ Hic autor implorat oēs san
ctos dei q̄ ꝑ victoriā terreno-
rū ad gl'iam transierūt dicēs:
O (vos) scz om̄es sancti ⁊ ele
cti dei (q̄s). s. sctōs ⁊ electos:
(charitas). i. amor ⁊ dilectio
(dei). s. om̄ipotētis (fecit vin
cere). i. supare ⁊ contemnere
(terrea). i. vana gaudia huiꝰ
mūdi (Et fecit vos esse). i. exi
stere (socios). i. sodales (ange
lis). i. cū angelis (polo). i. in
celo vel in regno celorū ⁊ spe
cialiter (vos patriarche) id ē
antiq̄ patres (ꝓphete). i. va-
tes (apl'i). i. discipl'i dn̄i (cōfes
sores) id est deū cōfitentes (martyres). i. ꝑ xp̄o morientes (monachi). i. solita-
riā vitā ⁊ mundā ducētes (v̄gines). i. caste viuētes (Et). i. etiā (ppl's). i. vulgꝰ
⁊ turma (sanctaꝝ viduaꝝ) cōtinentiā (q̄) ꝑ et (oīm placentiū). i. bn̄ viuētiū (su
premo dn̄o). i. altissimo deo (nos) scz fragiles hoīes (poscimꝰ). i. petimus ⁊ de-
sideramus (vestrū adiutoriū). i. iuuamen ⁊ patrociniū (in die). i. in solennitate
(vestrorum gaudiorū) hoc est vt valeamus concelebrare vnanimiter memoriā
omniū vestrorum hic: et eternaliter conregnare vobiscum (vt foueat) id est an-
nuet (et protegat) id est defendat (nūc). i. in p̄senti (⁊ perenniter). i. eternalit'.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

¶ Notandũ autor in littera enumerat ꝑ ordinẽ sanctos ⁊ electos dei. vbi ꝓponit patriarchas: quorũ principaliter sũt tres. s. abraã: Isaac: iacob: qui cũ vxoribus suis sepulti sũt in valle ebron. Deinde ponit ꝓphetas. qui sunt. xvij. in numero: quorũ princeps est dauid q̃ ꝓpter excellentiã ꝓpheta vocatur: quẽadmodum paul⁹ apl's. Deinde quattuor maiores ꝓphete quorũ nomina in Paralip. sũt scripta. Deinde ponit apostolos: quorũ sunt. xij. numero: quibus paul⁹: barnabas ⁊ thadeus cõiũgunt: tñ nõ impediunt numerũ apostolorum. Deinde ponit cõfessores: quoꝝ principaliter sunt quattuor. s. Aug⁹. Grego. Hiero. Amb. qui sunt tanq̃ quattuor cathene quibus fides catholica dependet. ⁊ etiã beatus Martinus: qui ꝓpter excellentiã confessiõis solus inter cõfessores meruit octauam tenere. Deinde ponit martyres: quorũ numerus penes nostrã cognitionẽ est infinitus: inter quos christũ beatus Stephan⁹ ⁊ Laurentius p̃matum obtinent. qd̃ patet: qꝛ inter om̃es martyres isti solas octauas habẽt. Deinde ponit monachos ꝑ quos quilibet deuotus religiosus debet intelligi. Post hoc subiungit virgines: quarũ numer⁹ etiã nobis nõ est cognitus: tñ inter om̃s post beatã mariã beata agnes ⁊ beata margareta habẽt octauas: quare eas pre ceteris virginibus reor esse laude p̃ferendas. Ultimo addit numerũ omnium electorũ cuiuscũq̃ cõditionis fuerit vt vnanimiter intercedant ꝑ nobis ad dominũ iesum christum. ⁊ hoc innuit ibi: omniumq̃ placentium. ¶ Pro terminis nota. terreũ hic substãtiuatur in neutro genere. ⁊ significat illud qd̃ ꝓcedit ex istis inferioribus ⁊ deriuatur a nomine terra.

Sacerdotem christi martinuz cuncta per orbem canit ecclesia pacis catholice.

¶ Hic autor describit aliã sequentiã in laudẽ ⁊ gloriã beati martini. Et diuidit in tres partes. In p̃ma parte cõmẽdat beatũ martinũ ex multarum regionũ cõgratulatione hortando populũ ad ip̃ius laudem. Scd̃o cõmendat eũ ex virtuosa miraculorũ opatiõe. Tertio cõmẽdat eũ de sctĩate vite ip̃i⁹ cũ deuotiõe p̃cũ. scd̃a ibi: h̃ celebris. tertia ibi: hic ocul'. Prĩa adhuc in duo. In p̃ma ꝑte cõmẽdat eũ penes gaudia regionũ quãtũ ad iuuentutẽ. In scd̃a facit hoc idẽ penes dignitatẽ episcopatus. scd̃a ibi: Et gallic. Et dicit sic (Cũcta eccl'ia). i. tota ꝯgregatio xp̃ianoꝝ (catholice pacis). i. xp̃iane fidei (canit). i. laudat ⁊ laudare dz (ꝑ orbẽ). s. vniuersũ i. ꝑ vniuersũ terrã. s. sctm̃ (martinũ) sic dictũ (sacerdotẽ). i. ep̃m (xp̃i). i. iesu.

Atq̃ illius nomen omnis hereticus fugiat pallidus. Pannonia letet̃ genitrix talis filij. Italia exultet alitrix tanti iuuenis.

(Atq̃) ꝓ ⁊ (om̃is hereticus) i. scismaticus ⁊ infidelis (pallidus). i. pallore cõfusus (fugiat). i. fugere debet (nomen illius). s. solennis ep̃i. (Pannonia talis regio in qua sanctus martin⁹ est genitus (letetur). i. letari debet: qꝛ fuit (genitrix). i. productrix vel ꝓcreatrix (talis filij). i. sancti martini. Et (italia) talis regio (exultet) scz de eius sanctitate: quia fuit (alitrix) id est nutrix (tanti) id est tam sancti (iuuenis). i. adolescẽtis: quia sanctus martin⁹ est nutrit⁹ in italia. ¶ Notandũ scribit̃ Eccl'i. j. Quasi luna plena in dieb⁹ suis lucet. ⁊ quasi sol effulgens. sic ille effulsit in templo dei. In quib⁹ verbis cõmendat̃ beat⁹ mar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

tin⁹ in oīb⁹ virtutib⁹ suis: qꝛ effulsit in tēplo ⁊ in ecclesia sua q̄si luna ꝑfecta. Vñ sciendū ꝟm astrologos ꝙ luna est corpus terrestre: nō ꝙ sit cōpositū ex terra: sed ꝙ in cōpatiōe ad alios planetas hꝫ se tanq̄ terra ad alia elementa. Est em̄ corpus tenebrosum nō hñs lumē de se sed recipt lumen a sole: ⁊ q̄uis medietas corporis lunar⁹ sit sꝑ illuminata: qꝛ medietas ei⁹ respicit sꝑ solē: nisi fuerit eclipsis: tñ q̄tū ad aspectū nr̄m lumen ipsi⁹ auget ⁊ diminuit. Vñ beat⁹ martin⁹ optime luna dr̄: corp⁹ hñs terrestre: qꝛ nat⁹ est ꝟm cursum nature: ⁊ illuminat⁹ ꝑ gratiā diuinā: q̄ est tanq̄ sol. Fuit em̄ beat⁹ martin⁹ cōplete ⁊ ꝑfecte illuminat⁹. nā radij ipsi⁹ erāt ꝑfectissimi ꝟm oēs v̄tutes morales homini possibiles. Fuit eī prudens ab errore infideliū declinando. Fuit iustus gentiliū ⁊ hereticoꝝ scismata dissoluendo. Fuit fortis oīb⁹ passionib⁹ cū patientia resistendo. Fuit tēperatus oēm temptationē moderando. Etiā liberalis fuit oīb⁹ pauꝑib⁹ erogando. Etiā fuit in oī genere v̄tutū ꝑfect⁹. ⁊ ꝯ refulsit in ecclesia q̄si luna ꝑfecta. Sꝫ postq̄ trāsiuit ab hoc seculo de luna fact⁹ est sol. Juxta illud euāgeliste: Fulgebūt iusti tanq̄ sol in regno celoꝝ. Et ꝯ hec sequētia est in honorē dei ⁊ scti martini cōposita. Itē nota: nomē scti martini merito in hereticis est fugiendū. Dicit em̄ martin⁹ q̄si martē tenēs. vñ ꝟm astrologos mars dr̄ de⁹ belli. Nā lorica fidei indut⁹ in dieb⁹ vite sue inualuit cōtra hereticas prauitates. Itē nota ꝙ hec duo noīa genitrix ⁊ alitrix sumunt īproprie ⁊ metaphorice: qꝛ pannonia fuit genitrix bti martini: qm̄ in tali regiōe genit⁹ erat: Et italia dr̄ nutrix ei⁹: qꝛ in italia nutrit⁹ fuit: ⁊ ibidē lr̄is sacris imbut⁹. ¶ Pro ter. no. catholic⁹ dr̄ q̄si custos vl̄is fidei. Sꝫ pallid⁹ est nomē adiectm̄: ⁊ dr̄ pallid⁹ q̄si timid⁹ ⁊ verecund⁹. nā ex timore hō pallet. Itē pannonia ⁊ italia sunt ꝓpria noīa regionū.

Et gallie trina diuisio sacro certat litigio cui⁹ esse debeat presul. Sꝫ pariter habere se patrē oēs gaudeāt: thuroni soli eius corpus foueant.

¶ Hic autor cōmendat beatū martinū rōne cōgratulatiōis diuersarū regionū in dignitate episcopat⁹ dicens (Et trina diuisio gallie) illius regiōis. gallia em̄ est in tres ꝑtes diuisa (certat). i. pugnat vl̄ litigat (sacro). i. solēni (litigio) id ē discordia (cui⁹) scꝫ gallie. i. cui⁹ regiōis (presul). i. eps vl̄ pontifex (debeat esse) id ē fore (sed) ꝓ tñ (oēs). s. p̄dicti (gaudeāt). i. letant̄ (pariter). i. simul (se habere). i. possidere. s. sctm̄ martinū (patrē) id est patronū: tñ (soli thuroni). i. tales populi (foueant) id est nutriunt: possident ⁊ in sepulchro tenent (corpus eius) scilicet sanctissimi Martini.

Huic francorū atq; germanie plebs omnis plaudat. Quibus videnduꝫ inuexit dominū in sua veste

(Atq;). i. etiā (oīs plebs). i. tot⁹ ppl̄s (francoꝝ). i. francie oriental̄ (⁊ germanie). i. almanie ⁊ teuthonicoꝝ (plaudet) id ē laudes reddat vl̄ plaudēdo manib⁹ iubilat (huic) scilꝫ beato martino ep̄o (Quib⁹). s. ppl̄is seu hoīb⁹ (inuexit. i. īduxit ⁊ oñdit (dñm) id ē iesum xp̄m (videndū). i. cōspiciēdū vel cernendū (in sua veste). i. in suo pallio qd̄ palliū diuisit ⁊ cuidā mendico tribuit. ¶ Notandū p̄mo ꝙ beat⁹ martin⁹ sabarie ex pannonioꝝ opido oriund⁹ fuit: sꝫ intra italiā papie alit⁹ fuit ⁊ cū patre suo tribuno militū sub cōstantio ⁊ iuliano cesare militauit: nō tñ sponte: qꝛ ab in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

fantia diuinit⁹ inspirat⁹ cũ eẽt.xij.annoꝝ:inuitis parentib⁹ ad eccl̃iam cõfluxit ⁊ cathecuminũ se fieri postulauit.hic matrẽ conuertit:pater v̄o in errore ꝑmãsit.Hic quẽdã cathecuminũ(q̃ sine baptismo obijt)sua orõne ad vitã pristinã reuocauit.Itẽ aliũ q̃ laqueo fuit suspẽsus vite restituit.Tertiũ mortuũ ꝓ q̃ mater ei⁹ exorauit:beat⁹ martin⁹ in medio campi vbi erat innumerabilis multitudo gentiliũ genua flexit ⁊ cũctis apte vidẽtib⁹ puer a mortuis resurrexit.q̃propter oẽs illi gentiles ad fidẽ xp̃i cõuersi sunt.Vñ be.martin⁹ fuit magne cõpassionis erga delinquẽtes:qꝛ om̃s penitere volẽtes summa cõpassione recipiebat.Vnd̃ cũ dyabol⁹ eũ rep̃henderet cur pctõres ad penitẽtiã recipet.Rñdit ei:si tuipse o miserabilis desisteres ab infestatiõe hoĩm:⁊ tu factoꝝ tuoꝝ penitẽtiã haberes ego cõfisus in dño misericordiã dei pollicerer.Erat etiaꝫ magne pietatis erga paupes.Legit̃ em̃ in dyalogo ꝙ beat⁹ Martin⁹ archidyacono p̃cepit vt egenũ vestiret:sed cũ ille facere distulisset:ingressus Martin⁹ secretariũ tunicã ꝓpriã exuebat ⁊ paupi tribuit ⁊ cũ recedere iussit.Etiã be.martin⁹ alteri pauperi dimidiũ palliũ dedit ⁊ sequenti nocte xp̃m clamidis sue ꝑte q̃ pauperẽ texerat vestitũ vidit ip̃mq̃ ad circũstantes angelos sic loquentẽ audiuit: Martin⁹ adhuc cathecumin⁹ hac me veste ꝯtexit.Et hoc tangit autor:cũ dicit:q̃b⁹ videndũ ⁊c̃.Itẽ nota ꝙ gallia regio ꝑm cosmographos est tripartita:qꝛ vna vocat̃ italia.secũda pannonia.tertia thuronia.Itẽ autor dicit francoꝝ.vñ duplex est francia:vna magna:cui⁹ p̃nceps d̃r rex francie:⁊ ei⁹ inhabitatores dicunt̃ francigene.Alia est francia parua ⁊ circa thuringiã cõstituta hui⁹ p̃ncipes sunt almani ep̃i ⁊ duces:⁊ hui⁹ inhabitatores dicunt̃ francones vel franciti:⁊ de talib⁹ nõ d̃r h̃.

¶ Pro ter.nota:trinus a um est nomen adiectiuũ deriuatuꝫ a tris grece qd̃ est tres latine.Sed thuronus est nomẽ adiectiuũ:⁊ dicit̃ inhabitator ciuitatis thuronensis.Sed germania dicit̃ teutonica regio.

Hic celebris est egypti partib⁹ grecie atq̃ cunctis sapientib⁹. Qui impares se martini meritis sentiunt atq̃ eius medicamini.

¶ Hic autor ꝯñr ꝯmẽdat beatũ martinũ ex cõꝑatiõe ad alios dicens(Hic)scꝫ sctũs martin⁹(est celebris).i.solennis) ⁊ maxime sanct⁹(ꝑtib⁹).i.oĩbus finib⁹ ⁊ regionib⁹ (egypti).i.illius regni(atq̃)ꝓ et (cunctis).i.om̃ib⁹(sapiẽtibus).i.prudentib⁹.s.magistris ⁊ doctorib⁹(grecie) illius ꝓuincie vel regionis(Qui)scꝫ greci ⁊ egiptij(sentiunt).i.cognoscunt et fatent̃(se).i.seip̃os(esse impares).i.dissil̃es ⁊ nullo mõ equales(meritis)id est auxilijs ⁊ miraculis(sancti martini)illius episcopi(atq̃)pro et(medicamini)id est medelis(eius)scꝫ sancti martini.

Nam febres sedat: demonesq̃ fugat paralitica mẽbra glutinat. Et mortuoꝝ sua p̃ce triũ reddit corpa vite p̃stine.Hic ritus sacrilegos destruit:⁊ ad christi gloriã dat ignibus ydola. Hic nudis mysteria brachijs cõfici-

¶ Hic ꝯñr beatũ Martinum cõmendat ex v̄tuosa choruscatione miraculorũ dicẽs (Nã) ꝓ quia(sedat) id est amouet: sanat ⁊ expellit(febres) tales infirmitates(q̃)ꝓ et (fugat) id expellit(demones)id ẽ diabolos(⁊ glutinat).i.ꝯiungit ⁊ solidat(paralitica membra) id ẽ organa paralisi vexata.s.

ens preditus est celesti lumine.

reddendo eis sanitatē (Et).s. ip̄e sanctus martin⁹ (reddit) id est restituit (sua p̄ce).i.p suas orōnes (corpa).i.cadauera (triū mortuorū).i. defunctoꝝ (p̄stine vite).i.ad vitā p̄orē: qꝛ sua p̄ce tres mortuos suscitauit (hic) scz sanct⁹ martin⁹ (destruit).i.annihilat: rūpit ⁊ frangit (sacrilogos rit⁹).i. hereticas prauitates: qꝛ conuertit infideles ad fidē catholicā: q̄b⁹ p̄dicauit (⁊ dat) scz ad comburēdū (idola).i.imagines idoloꝝ ⁊ demonū (ignib⁹).i.flāmis (ad gloriā).i.honorē ⁊ laudem (xp̄i).i.om̄ipotentis dei: qꝛ ip̄e cōbussit idola ⁊ deos argenteos igne: ⁊ edificauit ecclesias ad laudē dei. Et (hic).s.sanctus martinus (cōficiens).i.cōsecrans (nudis brachijs: mysteria).i. sacramenta altaris (preditus) id est circundatus (celesti) id est diuino (lumine).i.claritate dei.

¶ Notandū: autor cōmendat beatū martinū in quinqꝫ virtutib⁹. Primo in cura febricitantiū: qꝛ legit̄ ꝙ multos infirmos a febrib⁹ curauit: immo hodierna die ad sepulchrū transeūtes a tali infirmitate meritis sancti Martini curantur. Secundo commendat eum in fuga spirituum malignorū. Unde legitur ꝙ quodam tempore cum primo fuit ordinatus episcopus exiuit ecclesiam: videns hominem obsessum trementē ⁊ insanientem: vt quasi de spuma oris sui fuisset suffocatus: quem beatus Martinus tangens cum baculo suo dixit: Nō dominet̄ tibi iniquitas tua: neqꝫ dyabolica potestas: surge ⁊ ambula in pace. Ad hec verba homo statim surrexit cunctis videntibus ⁊ audientibus: ⁊ ab eo cum magno rugitu recessit dyabolus. Item legit̄ ꝙ quadam vice beatus Martinus cū suis socijs transiuit ⁊ orauit: occurrunt eis vacce cum nimio impetu que antea multos cornibus suis offenderant: qd̄ beatus Martinus aspiciens vidit dyabolum supra dorsum istas agitantem: quem recedere iussit ⁊ statim recessit. Tertio cōmendat eum in paraliticorū cura. Unde paralisis est quedam infirmitas dissoluens membra hominū et impediens gressum: de qua infirmitate multos curauit: Uñ legit̄ ꝙ post obitum beati Martini fuerunt duo socij: vnus claudus alter paraliticus: qui predicando ⁊ mendicando magnam pecuniam acquirebant Audientes vero ꝙ corpus sancti martini multos infirmos sanaret: cum in trāslatione corpus eius ꝓcessionaliter ad ecclesiam portaretur: timere ceperunt ne predictum corpus ante hostium portarent: ⁊ sic curarentur. nolebant enim consequi sanitatem ne perderent materiā sui lucri: quapropter de illo hospicio fugientes aliam plateam adeuntes corpori eius ex improuiso obuiabant: ⁊ sic ambo contra voluntatem eorum sunt curati: licet dolerent multum ⁊ tristarentur.

¶ Pro declaratione terminoꝝ nota: sedo as are: significat pacificare siue determinare: vt discordia illoꝝ est sedata. Item conglutino est verbum transitiuū prime coniugationis. ⁊ significat consolidare.

Hic ocul' ac manib⁹ in celū ⁊ totis viribꝰ suspēsus t'rena cūct' respuit. Ei⁹ ori nunq̄ christ⁹ obfuit siue iusticia vel q̄cq̄d ad verā vitam pertinet:

¶ Hic iam autor cōmēdat be. Martinū de sanctitate vite ⁊ morū honestate dicens (Hic) scz martinus (suspēsus): id est eleuatus (oculis) scilz exterioribus ⁊ etiam cordis (ac manibus).i.operationib⁹ suis exterioribus (⁊ tot') .i. omnib⁹ (viribus).i.potentijs (in celū).i.in deū (respuit).i.spreuit vel contēpsit (cuncta terrena) scz mundū: diuitias mundi: ⁊ omnem pompam ⁊ honorem mundi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

(christꝰ) iesus ⁊ saluator (nunq̃) .i. nullo tpe (abfuit) .i. defuit (ori eiꝰ) .s. sancti martini. qꝛ in omni tempore orauit ⁊ p̃dicauit (siue) pro vel (iusticia) talis virtꝰ (vel quicquid) id est omne id quod (pertinet) id est spectat (ad veram vitaꝫ) id est ad vitam cõtemplatiuã vel vitam eternam.

Igit̃ te cuncti poscimꝰ o martine: vt qui multa mira hic ostẽdisti. Etiam de celo gratiam christi nobis supplicatu tuo semper infundas.

¶ Autor cõcludendo canticũ suũ dirigit petitõnẽ ad sanctũ martinũ di. (Igit̃) .i. ideo (o martine) beate patrone ⁊ pontifex: nos (cuncti) scꝫ homĩes xp̃iani (poscimꝰ) .i. rogamus ⁊ deprecamur (te. vt) .i. sicut: tu (q̃ ostendisti) .i. demõstrasti (hic) .i. in p̃senti seculo (multa mira) .i. mlta miracla ⁊ signa (etiã infundas) id est cõcedere ⁊ donare velis (semp) .i. cõtinue ⁊ om̃i tpe (nobis) scꝫ hominibꝰ christianis te collaudantibꝰ (tuo supplicatu) .i. interuenientibus tuis precibus (gratiã) .i. mĩam ⁊ fauorem (christi) omnipotentis dei (de celo) .i. de regno celoꝝ. ¶ Notandũ: cũ beatus martinꝰ senio grauaret̃ semp oculos leuauit in celũ Juxta dictũ psalmiste. Ad te leuaui oculos meos q̃ habitas in celis. licet ex senio iam esset incuruatꝰ. Uñ habuit quendam archidyaconũ nomĩe Bricciũ: qui sepiꝰ eũ derisit: q̃uis iustissime ⁊ castissime vixit. Uñ cõtingit quodã tempore ꝙ quidaꝫ cupiens loqui cum beato martino petijt signũ a Briccio archidyacono p qd̃ sanctũ Martinũ inueniret: Dixit Briccius: Cũ videris virũ annosum curuum ⁊ canũ: in facie rugosum: sursum aspicientẽ: hic est Martinꝰ episcopꝰ. Statim cum hec verba dixisset: sonuerũt in auribꝰ beati Martini tanq̃ si aliquis ꝓpe eũ locutus fuisset: q̃uis valde longe ab eo erat. Postmodũ cum beatꝰ Martinus ad Briccium venit dixit ei: Quare talia v̄ba dixisti me deridendo. Qd̃ Briccius negauit: Cui beatus Martinꝰ: Uox tua sonuit in auribus meis. Et qꝛ hoc fecisti: Ecce post me episcopatum tenebis: sed huiꝰ derisionis vindictam a deo accipies. Defuncto ergo beato Martino: beatus Briccius electus est in episcopũ. Uixit aũt iustissime ⁊ castissime: ⁊ tamen a suis incusatꝰ de vicio ⁊ expulsus. ¶ Item nota: ꝙ qñ beatus Martinus occubuit: tam Pannonici q̃ thuronici ad eius transitũ cõuenerũt. Quo migrãte grandis altercatio int̃ vtrũqꝫ surrexit ppl̃m. Dicebant em̃ Pannonici: Noster est monachꝰ: ⁊ ergo ip̃m req̃rimus: qꝛ sufficit vobis q̃ dum esset in mundo vsi fuistis eiꝰ colloquio: qꝛ participastis cõuiuio: informati em̃ fuistis exemplo ⁊ virtutibꝰ: sufficiant vobis hec omnia: Nobis aũt corpus ipsius. Ad hoc thuronici responderunt: Scitote ꝙ vob̃ suscitauit duos mortuos: nobis vnum: ⁊ plures virtutes fecit vobiscũ q̃ nobiscũ Ergo necesse est vt quod nobis non impleuit viuens impleat defunctꝰ. His igitur litigantibus mox clauditur corpus: ⁊ in medio positum ab vtroqꝫ populo custodit̃. Deniqꝫ media nocte deo volente omnes Pannonici dormierunt. Qd̃ videntes Thuronici comprehensum sanctissimũ corpus. alij per fenestram eijciunt. alij foris suscipiunt positum in naui cum omni populo per fluuium discedunt: ingressiqꝫ littoris alueum ad vrbem Thuronicam magnis psallentium laudibus iter dirigunt.

¶ Pro declaratione terminoꝝ nota: Respuit est verbum transitiuum tertie cõiugatiõis: cõpositum a re ⁊ spuo: ⁊ significat spernere. Sed absum est verbũ neutrale compositũ a prepositione ab ⁊ a verbo sum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Gaude syon q egressus a te de cor t depressus tui fulgor speculi. Rediuiua luce redit o t alpha q̄ accedit iam in fine seculi.

¶ Istud est aliud cāticum ob laudē t honorē sancte Elizabeth compilatum. Q̄ diuiditur in quattuor ptes principales. In quar prima autor hortat sanctā ecclesiā ad congaudendum in hoc festo. In secunda comparat beatā Elizabeth ad alios sanctos penes excellentiā. In tertia cōmendat beatā Elizabeth de virtute miraculorū. In quarta dirigit petionem ad sanctam Elizabeth. Secūda ibi: Poma prima. tertia ibi: O q̄ dignis. quarta ibi: Eya mater. dicens: O (syon) id est anima fidelis vel sancta ecclesia (gaude) scz ꝓpter hoc (q decor) id est pulchritudo (e gressus). i. qui exiuit a te (et fulgor). i. splendor (tui speculi) id est speculatiōis (depressus) id est elisus. t compressus (redit) id est iterū venit (rediuiua luce) id est splēdore viuido (q̄) scz speculum. supple existens (alpha). i. principiū (t o) id est finis omniū rerum (accedit) id ē visitat (iam) id est nunc (in fine) id est in termino (seculi id est mūdi huius. ¶ Notandum ꝑmo. scribitur in Prouer. ca. vlti. Considerauit semitas domus sue. t panē ociosa nō comedit. In quib⁹ verbis beata Elizabeth dupliciter cōmendatur. Primo ex eius circūspecta opatione in periculis hui⁹ mūdi. Scōo ex occupatione anime sue in cogitatiōibus. ¶ Primū declarat. Quoniam cōsiderauit semitas domus sue ab omnib⁹ piculis anime t ab insidijs t laqueis d yaboli se ꝑseruando: q̄ dicit beat⁹ Grego. in omelia. A malignis spiritibus custodire nō sufficit qui thesaurū in via publice portat: iam consumitur vt conseruetur. Ergo beata Elizabeth semitas sue dom⁹ considerās thesaurum bone conscientie sue habuit absconditū t caute ambulauit in hoc seculo ne maligni spiritibus posset spoliari. Juxta illud dictum apostoli ad Romanos. ij. ca. Videte quō caute ambuletis: non quasi insipientes sed vt sapientes. Unde ipsa merito numerat inter sapientes: que habentes oleum veniente sponso intrauerunt cum eo ad nuptias. Deinde declarat scōm. cum dicitur: panē ociosa nō comedit. vbi no. q duplex est panis. s. corporalis t spūalis siue supsubstātialis. Corporalis est quo reficit corpus. Supsubstantialis seu spiritualis est qui animā impinguescit. Et similiter est duplex occupatio. s. corporalis que designat ꝑ Marthā que sollicita erat circa frequēs ministeriū t vocatur vita actiua. Alia est spiritualis que designat ꝑ Mariā que audiens verbū dei optimam partem elegit. t vocatur vita contemplatiua. Primum panem comedit Elizabeth non ociosa: sed in ꝑma occupatione. nā de ea exponit illud Prouerb. vl. Man⁹ eius apprehenderūt fusum: t panē suum acquisiuit in labore. iuxta dictuz Apli. Qui laborat manducat. Et circa hunc panē habuit occupationem corporalem: pauperes colligendo: esurientes t sicientes reficiendo: t omne opus misericordie impendendo. Etiā beata Elizabeth scōm panem (ꝑ quo orat tota ecclesia dicēs: panē nostrū quottidianū da nobis hodie) comedit nō ociosa: sz cum scōa occupatiōe comedit: quia omni tempore cogitauit ea que dei sunt ꝑm doctrinā apostoli. t sic elegit optimam partem que nō auferet ab ea in eternū. ¶ Scōo nota. hec prima sentētia est collecta ex duabus prophetijs Hiere. Prima scribitur in libro Trenoꝝ sic. egressa est a filia syon omnis decor ei⁹. Scōa scribitur in vltima epistola Hiere. vbi dicitur: Hierusalem indue te vestibus iocunditatis. Prima igitur ꝓphetia fuit miserie t lamentatiōis: quando expugnata est hierusalē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

ciuitas ⁊ omnis populus ductꝰ est in captiuitatē. ⁊ non erat q̄ redimeret. Sed scōa fuit exultationis: qñ data est consolatio: vt rediret corona que ceciderat de capite synagoge. Fuit ergo ante tempꝰ Elizabeth syon. id est sancta mater ecclesia sine decore speculatiōis: qz syon interp̄tatur speculatio: sed p aduentū huius sancte vidue regressus est decor ⁊ speculum ciꝰ. ⁊ tūc diuina potentia mūdū visitauit. ¶ Pro terminis nota. egressus est participium deriuatū a verbo egredior. Sed depressus est participiū deriuatum a verbo deprimor cōpositum a de et premor. mutando e in i. Sed rediuiuus est nomen adiectiuum compositum a re ⁊ viuus p impositionem syllabice adiectionis scz di. Vel fm Britonē rediuiuus dicit a verbo redio is ire. ⁊ dz illud qō est redeundum. Item alpha ⁊ o sūt duo nomina hebraica. vbi nota. Ipse deus dicit alpha ⁊ o. id est principium ⁊ finis omniū rerū. ¶ Alpha enī ē prima littera greci alphabeti: per quam designatur principium. O vero est figura circularis carens fine: quia principium et finē in vnū cōiungit: per qō designatur q ipse deꝰ est finis ad quē ordinant ōia.

Poma prima primitiuos deus sanctos adhuc viuos vidit in cacumine
Vt extremos addat primis q̄uis stantes nos in imis suo visit lumine

¶ Hic autor comparat beatā Elizabeth ad alios sanctos penes excellentiā. Et diuidit̄ in duas partes. In prima parte comparat beatam Elizabeth ad sanctos et electos dei. scdo cōmendat eam quātum ad gaudia supnorū. scda ibi: gaudent astra dicens (deus) id est saluator (vidit) id est inspexit ⁊ cognouit (in cacumine). i. maiestate ⁊ gloria sua (primitiuos sanctos) id ē primos electos (adhuc viuos) id est viuentes in hoc mundo (prima poma). i. primos fructꝰ redemptionis. ⁊ ipse deus (visit). i. frequenter vidit ⁊ respexit vel visitauit (nos) homines (suo lumine) id ē per suā gratiam (q̄uis stantes) supple simꝰ (in imis) id est in terris vel vltimis seculis (vt) id est q. s. ipse deus (addat) id est coniungat (extremos) id est vltimos in fine seculi existētes (primis) scz beatis in regno celorum. Quasi diceret. Deus in sua eternitate cognouit primos saluandos: respiciendo sua gratia etiam nunc saluandos.

Sed pre multis te respexit: odor tuus hūc allexit ⁊ sapor ⁊ puritas. Vt de regum ramis nata iuste vere sis vocata tu dei saturitas.

(Sed) o sancta Elizabeth. deus (respexit) id est aspexit (te pre multis) scz alijs sanctis (odor tuus) id est bona fama tua (allexit). i. attraxit (hūc) scz deum (et sapor) id est contemplatio (et puritas) id ē innocentia vite: quia oratio et discretio tua ⁊ vidualis castitas tua eū attraxit vt iugiter tecū permaneret (Vt tu nata) id est genita (de ramis regū) id est progenie regali (sis vocata) id ē nominata (iuste) id est merito. et (vere) id est veraciter (saturitas) id est repletio (dei) quia de plenitudine tue pietatis christꝰ est sepe enutritꝰ ⁊ satiatus. iuxta illud euāgelij. Esurui ⁊ cibastis me: nudꝰ fui ⁊ vestistis me: sitiui ⁊ potū dedistis mihi. ¶ Notandum. p̄ma pars huius sententie fundat̄ super parabolam q̄ scribitur Matth. xx. Quādo paterfamilias exijt p̄mo mane conducere operarios in vineā suā ⁊ collegit operarios in diuersis horis diei. ⁊ cū sero factū esset: iussit eis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

dari singulos denarios: incipiendo a nouissimis vsq; ad p̄mos. Iste paterfamilias est deus gloriosus: q̄ in principio creationis mūdi exijt cōducere operarios in vineam suā. Et similit̄ exijt circa horā tertiā ⁊ sextaz. ⁊ deinceps ꝟm cursum diei. i. mutationem mūdi: sed cum sero factū esset. i. tp̄e retributōis qñ vnicuiq; datur ꝟm opera sua. q̄ tunc p̄mo in hac vinea laborauerūt vocantur sancti p̄mitiui: quos visitauit dñs dicens: Quid hic statis tota die ociosi. ite in vineā meā Hij etiā vocantur poma p̄ma: nā primum fructum ꝓduxerunt sanctā ecclesiam dulcedine suorū pomorū reficiendo. vnde ecclesia magis cōfortata optauit aduētum dñi dicens illud Cāticoꝝ. v. Veniet dilectus meꝰ in ortum suum vt comedat fructus pomorū suoꝝ. i. delectetur in viriutibus electoꝝ suorū: addendo extremos sanctos p̄mis. ⁊ sic erunt nouissimi primi ⁊ primi nouissimi. Et inter tales electos sancta Elizabeth etiā enumerat̄. Itē not. de hoc ꝙ dicit odor tuus. Unde ꝑ odorem intelligitur fama bone vite vel virtuosa opatio. Unde de isto odore bone fame dicit Salomō: Melius est nomē bonū q̄ vngenta preciosa. Itē Canticoꝝ. j. In odore vngentoꝝ tuorum curremꝰ. ⁊ iterū: Odor vngentorum tuorum sup̄ omnia aromata. Sed per saporē qui est obiectum gustus debet intelligi intrinseca comtemplatio ꝑ quam gustatur dulcedo bonitatis diuine. de qua dicit Ps̄. Gustate ⁊ videte qm̄ suauis est dñs ⁊c̄. ¶ Itē no. Elizabeth nominatur dei saturitas. Ipsa em̄ saturauit deū cum pauperes dei cibauit ⁊ potauit: et ipsis alia opa misericordie ministrauit. Ipsa em̄ nudos vestiuit ⁊ vestimēta eoꝝ consuebat. Ipsa infirmorū immundicies velo ꝓprio tersit. Ipsa etiam funeribus pauperum semp̄ affuerat. Ip̄a vela paup̄ibus mulieribꝰ ꝓprijs manibus parauit. ⁊ ipsa circa paupes in domibꝰ existētes maximā sollicitudinē habebat ⁊ leprosos abluebat: ⁊ in lecto suo recūbere faciebat. Sic igitur opa misericordie paup̄ibus christi exhibuit: q̄ sibi exhibita xp̄s in euāgelio fatet̄ dicēs: Qđ vni ex minimis meis fecistis hoc mihi fecistis: ergo bene nūcupatur saturitas dei. ¶ Pro terminis no. p̄mitiuus est nomē adiectiuuz deriuatū a nomine primus. Sed cacumē significat summitatē vel altitudinem cuiuslibet rei. Hic autem capitur ꝓ altitudine diuine sapiētie. Sed extremꝰ id est vltimꝰ. ⁊ capitur dupliciter: aliquādo est sup̄latiuus gradus huius aduerbij extra: aliquando est ꝑ se positiuꝰ gradꝰ: tūc comparat̄: extremꝰ extremior extremissimꝰ. vñꝰ. Sitq; sup̄latiuꝰ extremꝰ vel positiuꝰ. A nobis p̄mꝰ apđ grecosq; scđs. Uñ ꝓbat vere dici extremissimꝰ inde. Sz viso est verbū desideratiuū tertie cōiugationis. Sed allicio est verbū tertie cōiugatiōis cōpositū ab ad ⁊ licio: mutando d in l.

Gaudēt astra matutina ꝙ in hora vespertina ortu noui sideris. Celi sidꝰ illustratur: ī q̄ terre designatur noui signum federis. Vere sidus tu preclarum: qđ a sole differt parum ⁊ luna lucidiꝰ. Tu ꝙ sole sis amicta carne probat hic relicta lucis tue radiꝰ.

¶ Hic autor cōmendat beatā Elizabeth respectu gaudiorū supernorum dicēs (Astra matutina). i. angeli in celo (gaudent). i. letant̄ (ortū). i. ꝑ ortum (noui sideris) id est recētis astri scz sancte Elizabeth (ꝙ sidꝰ). i. astrū (celi illustratur). i. illuminat̄ (in hora vespertina). i. ī fine mūdi (in q̄) s. sidere (terre). i. hītātibꝰ in terra (designat̄). i. denotat̄ (signū no. fe(. i. noue pacis ⁊

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

cordie inter deum & hominem per intercessionem & merita sancte Elizabeth O sancta Elizabeth (tu) supple es (vere) .i. veraciter (preclarū) .i. valde clarū et prelucidum (sidus) .i. astrum (qđ) scz sidus (differt) id est distinguitur (pax) id est modicū vel quasi nihil (a sole) a tali planeta (et) supple es (lucidius) .i. clarius vl splendidius (luna tali planeta (radius) .i. splendor (tue lucis) .i. splēdoris virtutū & miraculoꝝ tuorū (pbat) .i. manifestat (q tu scz Elizabeth (sis amicta (.i. circūdata (sole) .i. grā diuina. & hoc (relicta carne) id est corpore (hic) id est in mundo. Quasi diceret: sancti in celo letantur in hoc q ipse xps existens sidus celi exornatur in vltima etate p sanctitatem sancte Elizabeth tanq̄ p splendorem noue stelle: quia per ipsam toti mundo declarat gratia & repromissio dei quam fecit cum dixit: nequaq̄ vltra maledicā terre ppter hominē. Et q beata Elizabeth est sidus p̄clarum patet q virtuosas opationes & diuersa miracula q̄ christus fecerat p eam. ¶ Notandum. sancta Elizabeth potentissimi regis vngarie filia fuisse dinoscitur: que p matrimoniū tradita ē nobili viro principi Ludouico lātgravio thuringie: quem cū exemplo deuotionis informasset vt in nullo resisteret que pro xpo facere decreuisset: contigit vt ipso viro consentiente in manu magistri Conradi de marburg obedientiam faceret & deo seruiēs sepe de nocte surrexit: & nudum corpus suū tradebat puellis suis secretioribus flagellādum. & hoc cōtinue in quadragesima & in sextis ferijs peregit. Etiam erga pauperes ita misericors extitit & deuota infirmos cōsolando: leprosos ppriis manibus lauādo. & pauperes quoscūq̄ tripliciter cōsolando: scz per proprium laborē per compassionē. & per munerum largitionem. Pro quo etiā triplicem remunerationem accepit: pro labore quietem ppetuam: pro compassione diuinam visionem: pro elemosynarum largitione vitam interminabilem recepit. ¶ Item nota. per astra matutina intelligunt angeli: qui in matutino siue in mane. id est primo fuerunt creati. Illi em̄ angeli gaudent q in hora vespertina. id est circa finem mūdi. tam nobile sidus celos ascendit: ipsos celos suo splendore illustrās. Nam angeli gaudēt sup vno peccatore penitentiam agente. vt testatur euangelium. Ergo multum gaudent angeli de homine beato celos ascendente. ¶ Itē notandum. q beata Elizabeth propter radios virtutum & beneficiorum: que impartiebatur fidelibus hominibus: dicitur esse amicta sole. id est virtute diuina. Hoc autem non est intelligendum simpliciter & primarie: sed ex consequenti: quia istud p̄cipaliter scriptum est de beatissima & gloriosissima virgine Maria: sicut legitur in Apocalipsi. Signum magnū apparuit in celo Mulier amicta sole & luna sub pedibus eius &c. Sed beata Elizabeth ex consequenti amicta sole dicitur ꝑm Psalmistam dicentem. Offerentur regi virgines post eam &c. Et beata Elizabet post mortem suā multos infirmos & egrotos curauit: demones ab hominib⁹ obsessis fugauit: leprosos mundauit. claudos ad pristinum gressuz reddidit: mortuos resuscitauit: visum cecis tribuit: paraliticos quoq; sanauit. Legitur enī de ipsa beata Elizabeth. q quidam cecus: cui nō solum virtus visiua defuit: sed etiam organum videndi qui a natiuitate fuit cecus: inuocato nomine sancte Elizabeth. est illuminatus. & plenarie visum accepit.

¶ Circa vocabula notandum. q vespertinus est nomē adiectiuum mobile per tria genera & per tres terminationes. & deriuatur ab illo nomīe vesper. Sz differt est verbum anomalū neutralis generis. & componitur ab illa prepositione inseparabili dis & ab illo verbo fero mutando s in f. & significat idem q distinguere vel ab inuicem segregare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

O q̃ dignis fulges signis: vasa rapis a malignis obsessa demonijs. Le pre mũdas labe tactos: claudos ponis ⁊ attractos in pedũ officijs. Qd negatũ est nature tu virtutũ agis iure ⁊ potes ex gratia. Vita fũctos tu reducis: cecis reddas membra lucis et membrorum spacia.

¶ Hic nutor p̃sequẽt cõmẽdat beatã Elizabeth virtute miraculorũ q̃ dñs p̃ eaz opatus est dicẽ: O sancta Elizabeth tu (fulges). i. choruscas (q̃ dignis). i. valde dignis (signis). i. miraculis. tu (rapis) id ẽ liberas (vasa obsessa). i. corpa possessa (a malignis) prauis (demonijs) id ẽ dyabolis. tu (mũdas). i. purgas (tactos). i. captos (labe) i. immũdicia (lepre) illi⁹ infirmitatis scz ⁊ tu (ponis). i. reddis (claudos ⁊ attractos). i. paraliticos ⁊ p̃tractos (in officijs pedum). s. dando eis gressum (tu) sancta Elizabeth (agis). i. facis (iure) id est ex potestate (virtutum) supple tuarum (⁊ potes). i. vales (ex gratia). s. dei illud (qd̃ est negatũ) id est nõ concessum (nature) id est qd̃ est contra naturã (tu reducis). i. reparas vel resuscitas (functos vita). i. mortuos. ⁊ tu (reddis) id est vas (cecis) supple hominibus (mẽbra) id est organa (lucis). i. visionis ⁊ claritatis (et) supple reddis (spacia). i. loca (membroꝝ). i. oculorum. ¶ Notandum p̃mo. beata Elizabeth multiplicit̃ cõmendat̃. ⁊ p̃mo de liberatione obsessorũ. Ũñ autor dicit ĩ ira a malignis demonijs. ꝓpter dictũ platonis q̃ ponit grad⁹ int̃ demones. ⁊ vult q̃ quidã sũt spũs humano generi nõ inuidẽtes: sz magis eos hortãtes ad bonũ. et istos Plato vocat caledemones quasi bonũ docentes: sz alij sunt demones q̃ inuadũt ⁊ vexãt corpora humana suis obsessiõib⁹. ⁊ ab istis sctã Elizabeth multos liberauit. Alij sunt pessimi q̃ animas cruciãt in inferno. ¶ Jtẽ no. triplex ẽ gradus obsessorũ: quidã sunt obsessi vno demone tm̃. Alij sunt obsessi plũbus. et iste duplex grad⁹ nõ põt curari nisi miraculose ⁊ ĩ virtute spũsancti. Quidã vo dicũtur esse obsessi sz nõ sunt: nisi p̃ quandã infirmitatẽ ex melãcolia p̃uenientem aggrauati: ⁊ tales p̃nt curari p̃ medicos naturales. ¶ Jtẽ no. differẽtia est inter claudos ⁊ attractos seu contractos. Nã claudicatio causat̃ ex vulnere neruorum. Sed cõtractio siue attractio sicut dicit Auicẽna habet duas cãs. Aliquando eñ causat̃ ex iracundia. ⁊ tũc est incurabilis. Aliqñ ex repletiõe ⁊ ñp fluitate cibi ⁊ potus prouenit. ⁊ a medicis vocatur spasmus: ⁊ definit̃ sic: Spasmus est opilatio neruorum cũ ꝓtractiõe eorundem. ⁊ talis est curabilis. ¶ Nota q̃ vltima duo miracula. s. resuscitatio mortuoꝝ: ⁊ restitutio visus sunt contra naturam dupliciter. s. rõne forme: ⁊ ratiõe materie. Ratiõe forme. resuscitatio mortuorũ est impossibilis: qz forma particulari destructa nũq̃ redibit eadem in numero: vt p̃batur in fine secundi libri de generatiõe ⁊ corruptiõe: vbi dicitur q̃ idem in numero nõ potest reuerti seu generari. Jtez fm materiã ẽ impossibilis nã corp⁹ qd̃ substat vniforme: resolutũ nõ recipit formã p̃rẽ. ⁊ qd̃ tm̃ fuit mobile violenter̃ post resuscitationẽ mouebit̃ natural'r. Sil'r itelligit̃ de scõo miraculo qz clamãt oẽs p̃bi. q̃ ipossibile est fieri regressũ a p̃uatiõe in habitũ: vt patet ĩ p̃dicamẽtis ⁊ hoc mere natural'r loq̃ndo. ¶ Pro declaratiõe ter. no. Negatus a um est deriuatum a verbo negoꝛ aris. Jtem per illud complexum vita functos autor circumloquitur mortuos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Eya mr̃ nos agnosce. vite libro nos deposce cũ electis inseri. Ut cõsortes tue sortis ⁊ a penis ⁊ a portis eruamur inferi.

¶ Hic autor dirigit petiones ad sanctã Elizabeth dicens: Eya mater). i. o sancta elizabeth (tu agnosce). i. cognosce (nos) scz hoĩes. ⁊ (deposce) id est impetra (nos inseri). i. inscribi (libro vite). i. ĩ regno celorum (cũ electis). i. cum sanctis tuis (vt). i. q̃. supple (simus cõsortes). i. participes (tue sortis). i. eterne btĩtudinis (⁊ eruamur). i. liberemur (a penis). i. a supplicijs (⁊ a portis). i. ab introitib⁹ (inferi). i. inferni. ¶ Notãdũ p̃mo. liber vite nõ est aliud q̃ liber p̃destinatoꝝ ad vitã eternã. Uñ q̃ p̃destinat⁹ fuerit ad salutẽ d̃r scriptus in libro vite. ⁊ g̃ de reprobis dicit Ps̃. Deleant̃ de libro viuẽtium ⁊ cũ iustis nõ scribant̃. Iste ẽ liber q̃ erat signat⁹ septẽ sigillis quẽ nõ fuit dign⁹ aperire nisi agn⁹ dei q̃ occisus fuit in ligno sctẽ crucis: ⁊ ꝓpterea numer⁹ electoꝝ recolligit̃ ibidẽ. vñ Apoc̃. ⁊ ex qualibet duodecĩ tribuũ duodecĩ milia signati. ⁊ postea turba multa quã nemo dinumerare poterat: q̃ signata ẽ signaculo dei viui. Et sic petit autor vt ⁊ nos eidẽ numero signato ꝯnumeremur p⁹ hãc vitã in eterna p̃ria. ¶ Scd̃o no. ad cõmẽdationẽ Elizabeth legit̃ q̃ p⁹ obitũ viri sui ip̃a de bonis suis hospitale cõstruxit. vbi oẽs infirmos paupes ⁊ debiles collegit: apd̃ q̃s se tã beniuolã ⁊ deuotã exhibuit q̃ iã nõ regina: sz mr̃ pauperũ dicebat̃. Tãdẽ be. Eliza. ꝑpẽdẽs magis acceptũ esse deo expẽdere ꝑ seipsam sua bona: tũc ampli⁹ ꝓpria manu paupib⁹: ĩfirmis ⁊ leprosis nc̃cria mĩstrauit: debiles curauit: vulnera purgauit: claudos ad secessũ portauit. Uñ ꝯtigit q̃dam tpe vt q̃dã infirm⁹ pisciculos postularet. be. Eliza. ĩterrogauit ancillã. vtꝝ quosdã pisciculos ꝯseruasset: q̃ dixit se nõ habere. Sz be. Eliza. infirmo multuz cõpatiẽs rogauit deũ vt ĩfirmo pisciculos ordĩaret: mittẽs ancillã haurire aquã de fonte: q̃ dũ aquã extraxisset peluim plenã piscib⁹ portauit. be. Eliza. hoc miraculo viso gr̃as deo referebat. Sz cũ diuĩe placuit pietati q̃ famule sue vellet remunerare labores misit angelũ ad eã q̃ dixit ei vt exeq̃as p̃pararet: qꝛ ad xp̃m esset trãsitura q̃ more solito exequias p̃parauit. ⁊ pl̃ib⁹ hoĩb⁹ deuotis presentibus feliciter valedixit: in cui⁹ transitu odor suauissimus totã domũ repleuit. et dñs iesus totũ mũdũ diuersis miraculis meritis beate Elizabeth ꝑlustrauit: que in ciuitate sua ꝓpria Marckburg in ecclesia parochiali in pace est sepulta.

¶ Pro termĩs no. q̃ agnosco est verbũ trãsitiuũ tertie ꝯiu. cõpositũ ab an ⁊ nosco. mutãdo n in g. Sed inseri est ĩfinitiu⁹ passiualis hui⁹ verbi inseror. Sz hoc nomẽ inferi⁹ aliqñ est substãtiuũ hetroclituz in gñe tm̃: qꝛ singulari numero est gñis masculini. ⁊ in pl̃ali est gñis neutri ⁊ semꝑ scd̃e declinationis.

Sanctissime virgĩs votiua festa recolam⁹. Uenerãtes hãc diẽ preclarã oẽs cõcinam⁹. Proferat hec concio laudes: ⁊ deuotio sit sincera. Concrepet organicis modulis et canticis laude digna.

¶ Hic autor scribit, aliud canticũ ob reuerẽtiam ⁊ gloriam virginis katherine cõpilatũ. Et diuidit̃ in tres ꝑtes. In p̃ma autor hortat̃ populũ fidelem ad laudem sancte katherine: In scd̃a ꝑte describit vitam eius penes virtutes meritorias. In tertia ꝑte dirigit petitionẽ ad eam vt interce-

dat p nobis. scda ibi: hanc fuisse. tertia ibi: ora pro xc̃. Et dicit primo sic: Mos xp̃iani (recolamus). i. pagamus (votiua festa). i. sacras solẽnitates (sanctissime virginis) scz katherine (omnes) scz nos xp̃iani (cõcinam⁹). i. cõcorditer decantemus (venerãtes). i. honorãtes) hãc preclarã diem. hec concio) id est turba (proferat). i. dicat (laudes). s. sancte Katherine (et deuotio). i. attentio cordis scz ipsius turbe (sit sincera) id est pura. et ipa concio) concrepet). i. cõsoner (organicis modulis) id est artificialibus modulis (et canticis) id est vocibus naturalib⁹ (digna laude) id est cũ debita reuerẽtia. ¶ Notandũ scribitur in ps̃. xlv. Omnis gloria eius filie regis ab intus in fimbrijs aureis xc̃. In quibus verbis sancta Katherina cõmendatur: quoniã omnis gloria ei⁹ quã impendit ei dominus originem habuit ab intus. i. ab interiori cordis intentione. ¶ Unde nota. q̃ virtutes sunt duplices. Quedam sũt exteriores. scz virtutes sensuales. et sunt quinq̃ sensus hominis qui designãtur p quinq̃ talenta que dedit paterfamilias p̃mo seruo causa lucri. In his quinq̃ sensibus oportet nos negociari vt fiat lucrũ: qz talentum lucrãs cõmendatur et eius negociatiõi regnum dei p̃mittitur. Sz talentum absconditum reprehenditur. et a suo possessore auferẽ: sicut dicit̃ in euangelio Matthei. In istis sensibus et talentis p̃nominata puella multas alias virtutes lucrata est interiores. Ideo dr ab intus in fimbrijs aureis. Sed virtutes interiores sunt duplices. s. morales et intellectuales. Morales sunt quattuor p̃incipales. s. prudentia: iusticia: fortitudo et temperãtia que dicũtur virtutes cardinales: qma ab his virtutibus oñes alie deriuantur. Sed virtutes intellectuales ſm Pbm sunt quinq̃ quas pertractat sexto ethicorum. videlicet sapientia: prudentia: ars: scientia et intellectus. Et vocantur intellectuales: qz intellectus per eas disponitur ad summã delectationẽ que cõsistit in vltima felicitate et perfectione. Ihe virtutes abundanter intellectum virginis Katherine fecundabant. ideo merito dicit: omnis gloria eius. s. Katherine. filie regis. s. christi. fuit ab intus. i. a virtutibus interioribus et nõ ab exterioribus: quia ſm virtutes exteriores nõ laudamur neq̃ vituperamur: sed ab eis periclitamur ſm dictum euang. Si oculus tuus aut pes scandalizat te: erue eum et p̃jce eum abs te. Sed quia hec virgo beata claruit ex virtutib⁹ interioribus: quia gloria ei⁹ erat ab intus. ergo hec sequentia in honorem ipsius est compilata. ¶ Pro terminis nota. concino est verbum neutrale tertie coniugationis compositũ a con et cano mutando a in i. Et differunt cõcino et cõcinno. vt patuit ibi: Te libri xc̃. Sed concio est nomen feminini generis deriuatũ a cõcieo es. qõ significat vocare. et dicit̃ cõcio quasi populi conuocatio. Sed cõcrepo est verbũ tertie coniugationis neutralis generis: qõ significat sonum facere.

Hanc fuisse filiã costi regis vnicã tradunt scripta. Annis puerilib⁹ artib⁹ sophisticis fuit clara. Turbã philosophicã vicit et rethoricã disputãdo. Hinc regina credidit deos vanos respuit venerari.

¶ Hic au. describit vitã sãcte katherine. Et diuidit̃ i duas partes. In p̃ma describit vitã ei⁹. In scda pte insinuat cõplemẽtũ passiõis eius. xc̃. scda ibi: fit penal machina. dicẽs: (Scpta). i. sacre scpture (tradũt. i. dicũt (hanc). s. sanctaz katherinam (fuisse) id est extitisse (vnicam filiam) id est vnigenitã natam (regis costi) sic dicti. et ipsa sancta Katherina (in puerilibus annis) id est tempore iuuentutis (fuit clara) id est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

splendida imbuta ⁊ docta (sophisticis artib⁹).i.in scientijs liberalib⁹:⁊ ip̄a sancta katherina (vicit).i.supauit (philosophicā turbā).i.turbā artistarū vel philosophoꝝ (⁊ rhetoricā turbā).i.turbā rhetorū (disputando).i.ꝑ disputationez (hinc).i.post hoc (regina) id ē vxor maxentij (credidit).i.fidē catholicā assumpsit:⁊ (respuit) id est spreuit (venerari).i.honorare (vanos deos).i.ydola seu imagines dyaboloꝝ. ¶ Notandū autor in hac parte pertractat vitam beate katherine valde breuiter.⁊ vtiť colore rhetorico q̄ d̄r breuitas:in hoc ꝙ dicit eam filiā costi regis. Unde costus erat rex sub regno grecoꝝ:⁊ morabiť in vrbe alexandria:cuius filia fuit sancta katherina:in cuius honore p̄ñs carmen est cōpilatum:quā misit pater informari artib⁹ logicalib⁹ ⁊ physicalib⁹:que inquam katherina ab imperatore Maxentio passa est. Qui cū omnes homīes tam diuites q̄ pauperes ad Alexandriā cōuocasset:vt ydolis immolarent:⁊ xp̄iani sacrificare nolentes p̄cepit vt punirenť. Katherina annorū. xviij.manens in palatio audiens diuersoꝝ animaliū rugit⁹:misit nuncios vt celeriter inquirerent quidnam hoc esset:cui dixerūt ꝙ Maxentius cesar p̄cepisset ꝑ vicinas ꝑtes tam pauperes q̄ diuites ydolis immolare:⁊ xp̄ianos punire. Quo audito bea. Katherina cū aliquib⁹ de palacio assumptis signo crucis se muniens venit ad templū vbi ydolis sacrificia offerebanť:⁊ cū xp̄ianos ad sacrificia ydolorū cōpelli vidisset:ꝑ cōpassionē mota audaciter se ingessit ad imperatorē dicens: Salutationē tibi ꝓferre o impator ordinis dignitas postulat ⁊ rationis: si creatorē omniū cognosceres:⁊ a cultu ydoloꝝ animū tuum reuocares. Deinde cepit cum imperatore diuersimode disputare ꝑ diuersa genera conclusionū. ⁊ deinde rediens ad colloquiū dixit: Quare hoīes inuanū compellis ad ydolorum sacrificia:mirarī templū ꝑ manus artificis operatū vel constructū:miraris ornamenta preciosa: que pereūt tanq̄ puluis ante faciē venti: Mirare potius celū ⁊ terram ⁊ omnia que in eis sunt:⁊ cum hec aduerteris diligenter agnosces quis illoꝝ sit potentior:⁊ cum hoc perceperis ip̄m verū deum ꝓ nobis omnibus crucifixum adora ip̄m quoq; glorifica. Ip̄a em̄ est dñs dñantiū ⁊ deus deoꝝ. Post hoc incepit katherina proferre de incarnatiōe filij dei:quo audito Maxenti⁹ stupefact⁹ dixit katherine:sine modo.i.ꝑmitte mō fieri sacrificia deoꝝ nostroꝝ ⁊ postea tibi respondebim⁹. Maxentius igiť iussit eam duci ad palaciū ⁊ diligenter custodiri: admirans de pulcritudine eius ⁊ sapientia:erat em̄ valde pulcra ⁊ sapiens. Finitis igiť cultib⁹ ydoloꝝ imperator ad palaciū rediens dixit Katherine cultib⁹ ydoloꝝ nr̄oꝝ occupati tibi respondere nō potuim⁹:sed nunc p̄mū inq̄remus de tua progenie:que rn̄dit: Scriptū est nō causa arrogantie: sed humilitatis amore tibi ꝓgeniē meam expono: Ego inquit sum Costi regis filia:que licet in delicijs ⁊ diuitijs nutrita sim:tn̄ hec omnia cōtempsi ⁊ mihi xp̄m elegi. Tūc dixit Maxentius: Si verū est qd̄ dicis totus mund⁹ errat. si em̄ angelus de celo veniret (que dicis) nō crederemus. nunq̄d igiť tibi credere possumus: qꝛ fragilis es mulier. Tunc dixit Katherina: O imperator animo irato noli vinci: nec insipienti animo surgat turbatio:vt ait poeta: Audiens igiť maxenti⁹ Katherinā magistros ⁊ poetas allegare:videns ꝙ nō posset resistere sapientie eius:ꝓ melioribus magistris toti⁹ grecie misit:q̄ ip̄am superarēt ⁊ ꝓpter hoc maxima dona ꝑciperent. Rediens igiť nuncius quinq̄ginta rhetores ⁊ summos ph̄os adduxit:qui scientia sua omne genus mortaliū excellebant: Interim beata Katherina in carcere seruabať cui cōsilium regis ⁊ imminens pena nunciať. ⁊ ip̄a sancta Katherina deū fideliter orabat ꝓ victoria. Cui angelus apparuit dicens ei

Cōstanter age:spūssanct⁹ infundet x̄ba ī os tuū:q̄b⁹ aduersarijs resistere possis
Tandē beata Katherina ducit de carcere vt cōtra rhetores disputaret:q̄s breuiter sancta Katherina disputando cōuicit ⁊ ipos ad fidē xp̄ianā conuertit:ita vt impatoꝛi dicerēt:nisi ꝓbabiliozē viā de dijs tuis dixeris ad xp̄m cōuertimur
Tūc Maxenti⁹ furoze accensus ipōs in medio ciuitatis cremari fecit:quos Katherina de fide xp̄i fideliter instruxit:ita q̄ nec capilli nec vestimenta eoꝝ exusta inuenirent. Post hoc Maxenti⁹ Katherinā blandicijs exhortās vt dijs immolaret:⁊ cū nō posset eā flectere iussit eam flagellis cedi ⁊ in carcerē obscuruꝫ recludi:⁊ ꝑ duodecim dies fame cruciari:quā tū dn̄s ꝑ angelū cōsolabat. Nam columba de celo veniens cibū sibi ministrauit:⁊ x̄ps cum multitudine angeloꝝ ei apparuit dicēs: Agnosce filia creatozē:durū em̄ subisti cōflictū: cōstans ergo esto ego tecū sum. Cōtigit igit̄ Maxentiū a fine terre sue recedere. Regina igit̄ amoze Katherine accensa cū pozphirio p̄ncipe ꝓperauit ad carcerem: q̄ vidit immensam claritatē in carcere refulgentem ⁊ angelos plagas sancte Katherine perungentes. Katherina ḡ regine ⁊ pozphirio p̄dicauit ⁊ ipos ad fideꝫ cōuertit:⁊ cū hoc eis palmā sui martyrij p̄dixit. Rediēs x̄o impatoꝛ Katherinā ad se venire iussit:videṡ cā ꝑ ieiuniū nō esse cruciatā:sed magis formosam: cuius todes carceris iussit tozq̄ri. Katherina x̄o dixit: Ego cibū ab hoīe nō assumpsi nec suscepi: ꝫ celesti cibo sum nutrita. Maxenti⁹ iterū incepit blāditiosis x̄bis exhortari dicens ad eam: O puella cōsulo formositati tue vt meis acquiescas cōsilijs ⁊ eris prima post reginam in palacio meo:si ydolis immolaueris. Sꝫ ipa constanter agens noluit consentire. Et ista iam scripta sunt tanq̄ initium passionis eius. ¶ Pro terminis nota. Costus est equinocum. Unde versus: Est species costus-proprium nomen quoq; costus.

Fit penalis machina pereunt ac milia dum rotaꝫ agmina paganoꝝ.
Adoꝝ priuaꝫ capite:assunt turbe celice:sepeliꝫ vertice montis syna.

¶ Hic autoꝝ insinuat complementū passionis x̄ginis gloriose.s. Katherine di. Postq̄ maxentius vidit q̄ Katherina blandimentis superari nō potuit(penalis machina)id ē rota plagatoꝝia(fit).i.paraꝫ: scꝫ ad dilaniandū sctām Katherinā(ac).ꝑ et(milia agmina).i.mille turbe(paganoꝝ).i.gentilū (pereūt) id ē necanꝫ (dū).i.ipa sctā Katherina(rotaꝫ).i.rotando martyriꝫ.s.ipa(ꝑua tur).i.occollaꝫ(moꝝ).i.statim(capite).s.suo sctō collo(celice turbe).i. turbe angeloꝝ(assunt).i.p̄sentes sunt ⁊ assistebāt eius morti:⁊ ipa(sepeliꝫ).i.humaꝫ scꝫ ab angelis(debite).i.reuerenꝫ.⁊(vertice).i.in summitate montis(syna)id est in altitudine mont̄ synai. ¶ Notandū:legit̄ in passionali cū Kathe.nec blādis x̄bis nec terroꝝib⁹ posset superari:venit quidā de familia regis noīe Cursātes dicens imperatoꝝi: O imperatoꝝ hec Katherina nō vidit adhuc tale genus tormentoꝝ quo terreꝝ:fac fieri quattuoꝝ rotas acutas clauis ⁊ rasoꝝijs infixis quaꝝ due cōtra duas moueanꝫ:q̄bus Katherina imponaꝫ vt coꝝp⁹ ei⁹ membratim lacereꝫ. His rotis factis ⁊ añ tribunal positis btā Kathe.secrete oꝝauit di. Dñe iesu xp̄e q̄ subuenis tuis in oñi necessitate:exaudi me in hac petitiōe ⁊ cōserua coꝝp⁹ meū a pena rotarū. Qua oratione facta statim mota sunt tonitrua ⁊ fulmina q̄ rotas cōcusserūt:⁊ multi paganoꝝ de familia regis perierūt. Q̄ vidēs regina descendit de palacio dicēs ad cesarē: O vesane ⁊ impie tyranne nū-

q̄d tanta miracula dei oīpotentis times q̄ adhuc deū verū quē superare nō potes psequi conaris. Q̄ audiens Maxentius considerauit eā esse xp̄ianā: t statim fecit eā decollari: cui⁹ corpus Porphirius sepeliuit postea. Quo facto iterum fecit adduci Katherinā: cui sic ait: O Katherina cōsenti mihi t adora deos meos: iam eris p̄ma in palacio meo: statuā aureā in medio ciuitatis faciem⁹ t imagine tua impssam: vbi hoies tanq̄ deam te adorabūt. Cui bea. kathe. rndit Sol⁹ deus adorand⁹ est: cui seruo fidē meā. Tūc rex iterū cogitauit de corpe regine: t quesiuit quis hoc abstulisset. Tūc porphiri⁹ p̄cedens cū militib⁹ suis dixit: Ego corp⁹ famule dei sepeliui. nā t ego xp̄ianus sum. Q̄ audiens Maxentius furore arrept⁹ clamore magno rugitū fecit dicens: Heu me miserū vt quid porphiri⁹ vnicū summū solaciū meū seduct⁹ est vt me derelinq̄t. Et statim iussit porphiriū cū ducentis militib⁹ in christū credētib⁹ decollari. Tūc dixit ad bē. katherinā: At tu malefica q̄diu nos ptrahis: ex duob⁹ vnū elige: aut maturi⁹ sacrifica dijs: aut capitali sententia plecteris. Cui katherina: sum parata ad sustinendū omnia que p nōīe xp̄i poteris inferre: Et sic ducit añ portā ad decollādum: t deo gratias egit: t p inuocantib⁹ ip̄am in necessitatib⁹ supplicauit. Ac ecce igit̄ vox de celo ip̄am vocauit dicens: Veni dilecta mea q̄ postulasti impetrasti: p quib⁹ oras salui erunt. Et tunc spiculator ip̄am decollauit: et lac de corpore ei⁹ p sanguine emanauit: ad innuendū eius v̄ginitatē: vb statim angeli accesserūt t corp⁹ b̄tē v̄ginis Katherine ad montē synai deportauerunt: vbi adhuc oleum sacrum de corpore suo manare videt: t vbi multa bñficia infirmis impendunt p̄stante dño iesu xp̄o. ¶ Pro declaratiōe terminoꝝ nota: Penalis ē nomen adiectiuū a nōe pena. Sed rotor aris est v̄bum passiuū deriuatū a nōe rota. Item truncor aris est v̄bum passiuū a nomine truncus. t ōr alicui⁹ habens crus quo priuat. Sed sepelio est v̄bū quarte cōiugationis. Sz vertex p̄cat summitatem montis masculi. ge. tertie declinatiōis.

Ora pro populo: p̄care p clero martyr xp̄i Katherina. Astantē populū laudantē te clerū foue rege p secula.

¶ Jam au. dirigit petitionez ad sanctā Katherinam di. O martyr xp̄i Katherina sic dicta (tu ora). i. intercede (pro pplo) cōmuni (tu p̄care). i. obsecra (p clero). i. p cōgregatiōe clericoꝝ: o sctā katherina tu (foue). i. nutri (pplm) scz xp̄ianū (astantē) scz tue festiuitati (t rege). i. guberna (clerū). i. mīitudinē clericoꝝ (laudantē) id est venerantē (te) scz Katherinā sanctā (p secula). i. eternaliter. ¶ Notandū p̄mo: hec beata virgo merito inuocat: Legit̄ em̄ cum deberet decollari orauit ad deum vt quicunq̄ memoriā eius celebraret in omnib⁹ necessitatib⁹ suis ppiciatiōis celebrem obtineret effectum. ¶ Item nota beata Katherina apparuit gloriosa in quinq̄. s. in sapientia: in eloquentia: in constantia: in dignitatis eminentia: in castitat̄ mūdicia. Añ quinq̄ sunt que violare possunt v̄ginitatē quā ipsa seruauit. habuit affluentiā bonoꝝ seu rerū temporaliū: cuj parentib⁹ ditissimis successit. Habuit oportunitatē: q̄ inter famulos suos versabat. Habuit etatem iuuenilē: q̄ octodecim annoꝝ fuit. Habuit etiā libertatem: q̄ libera in palacio remansit. Habuit etiā pulcritudinē: erat em̄ speciosa valde. Item nota beata Katherina magna dignitate fulsit in celestib⁹. Unde q̄dam priuilegia fuerūt in aliquib⁹ sanctis dum decederent: vt xp̄i visitatio in iohanne euangelista: olei emanatio in sancto Nicolao. lactis effusio in beato Paulo. sepulchri preparatio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

in sancto clemente: petitionis exauditio in sancta Margareta. Hec omnia fuerunt simul in sancta Katherina: que aliis singulariter ⁊ particulariter erant cōcessa. ¶Nota: clerus est nomen secunde declinationis: ⁊ ōr a cleros qđ est sors quia antiquitus cleri ꝑm sortem fuerūt electi. Sed Katherina ōr a katha greece qđ est vniuersale latine: ⁊ ruina quasi vniuersalis ruina: quia omne edificium dyaboli in ea corruit. Edificiū cupiditatis mundane ꝑ diuitiarū cōtemptū. Vel katherina dicitur quasi cathenula: qr ipsa per opera sua cathenam fecit ꝑ quaz ad regna celorum ascendit.

DEus in tua virtute sanct⁹ andreas gaudet ⁊ letatur eadē comitatus. Piscatio nati tui ipsi primū factus piscator populorum.

¶Hic autor describit aliaz sequentiā de festiuitate scī Andree: in qua autor tria facit. Primo alloquit dominum iesum christū cōmendando sanctum Andreā. Secundo ostēdit virtutem ⁊ passionē eius. Tertio dirigit petitōnem ad eum. Secūda ibi: His legibus. Tertia ibi: Nos igitur. dicens ꝑmo sic: O deus (sanctus Andreas) id est apostolus sic dictus (gaudet) id est exulter (et letatur) id est gratulatur (in tua virtute) id est in magnificentia diuina (comitatus) id est secutus: scilicet te (eadem) scz virtute: scilz qua ipse sanctus Andreas est (piscator) id est captor (populorum) id est gentium: supple et sanctus Andreas est factus (piscatio) id est predicatio (tui nati) id est verbi incarnati: scilicet christi. Et sanctus Andreas (cepit) id est attraxit (primum) id est primo (rethe) scz (fidei) supple sua predicatione.

Myrmidones ydolatras diu fluctuagos rethe cepit fidei.

¶Mirmidones) id tales homines (ydolatras) id est infideles (fluctuagos) id est dubitantes in fide (diu) id ē longo tempore. ¶Notandū scribit propheta in psal. Cadent in rethiaculo ei⁹ peccatores. In quibus verbis ipse beatus Andreas commendatur: cui post vocationem data est potestas vt caperet peccatores rethiaculo fidei: et duceret eos ad portum salutis eterne. ¶Unde sciendum est qr beatus Gregorius dicit super euangelio Johannis. xxj. capło. Traxerunt rethe ad terram plenum magnis piscibus centum quinquagintatribus. Et cum tanti essent non est scissum rethe. Ubi dicit beatus Gregorius qr duplex est captura. Prima captura fuit quando discipuli adorauerunt in naui pro captura piscium: et dominus apparuit eis ambulans supra mare: ⁊ cum discipuli mississent rethe in mari ex precepto domini: collegerunt multitudinem piscium: et rumpebatur rethe. Piscatores isti sunt apostoli ⁊ predicatores sancte fidei in ecclesia dei. Et precipue sanctus Andreas et frater eius symon Petrus: quibus dictum est: Uenite post me faciam vos fieri piscatores hominū. Et dominus ambulans super mare significat eius mortalitatem quando in fluctibus huius mundi ambulauit adhuc pro salute hominum morituꝰ. Et rethe ruptum fuit vetus doctrina et lex antiqua que ex multitudine piscium rumpebatur: et ex multitudine credentium: confundebatur. Sed dominus iesus christus post resurrectionē eius apparuit discipulis suis stans in littore maris: ąsi diceret: iam vobiscū in hui⁹ mūdi ꝑturbationibus non sum: ergo sup aquam nō appaream: sed sup terram: ⁊ rethe nō rumpes

batur: qꝛ fides sancta iam creuit q̃ a dño deo ꝓcessit. Mõ dr in actib⁹ apostoloꝝ Quod a deo est nõ potestis destruere. Uñ inter istos piscatores ⁊ sancte fidei catholice p̃dicatores beat⁹ Andreas apl's erat p̃mus. ergo de ipso spãliter põt dici: cadent in rhetiaculo eius pctõres. Uñ iusti nõ capiũtur cũ rethe fidei: ĩmo iã capti sunt: sꝫ capiũtur pctõres vt in captura cũ alijs piscibus fiãt iusti ⁊ boni.

¶ Itẽ no. Andreas quintuplicit̃ interpretatur. Primo quasi virilis. ab andros grece qd̃ est virile latine: ipse fuit virilis ꝑ cõstantiã in ei⁹ passiõe. Scd̃o interpretatur decorus. fuit em̃ decorus ꝑ vite castitatẽ. vñ dicebat ppl's: egea redde nobis hominẽ iustũ ⁊ sanctũ. Tertio interp̃tat̃ floridus: floruit em̃ ꝑ dei ⁊ proximi charitatẽ. vñ scribit̃ ibidẽ in ei⁹ passiõe. Hõ interficias hominẽ deo charũ. Quarto interp̃tatur pietatis parabola: ipse enĩ fuit ⁊ habuit pietatis parabolã ⁊ clemẽtie. Uñ subdit̃ ibidẽ: redde nobis homĩem piũ. Quinto interp̃tat̃ quasi sursum erectus ꝓpter sui humilitatem. iuxta illud euãg. Qui se humi. exalta.

¶ Itẽ no. littera dicit (gaudet ⁊ letat̃) vbi nota ꝙ sctũs Andreas ⁊ alij sancti in celo habẽt multiplicia gaudia: habẽt gaudia ex ꝑte anĩe: qꝛ deũ contemplando agnoscunt ⁊ cognoscũt ⁊ diligũt ⁊ diligendo ꝑfruuntur. Etiã habebunt gaudia ex ꝑte corporis quadruplicit̃. s. corporis subtilitatẽ: corporis velocitatẽ: corporis claritatẽ: corꝑis ĩpassibilitatẽ. vñ⁹. Est subtile velox claꝝ corp⁹ patiẽs nil. De gaudijs sctõꝝ dicit Ber. Merces sctõꝝ ẽ tã magna ꝙ mẽsurari nõ põt. ⁊ tam multa ꝙ enumerari nõ põt: ⁊ tã copiosa ꝙ finiri non põt: ⁊ tã p̃ciosa ꝙ estimari nõ põt. Itẽ de gaudijs sctõꝝ iteꝝ dicit Aug. O chare q̃re istã vitã amplecti noluisti: vbi vita sine morte: vbi iuuentus sine senectute: vbi lux sine tenebris: vbi leticia sine tristicia: vbi pax sine discordia: vbi voluptas sine iniuria: vbi regnuꝫ sine cõmutatiõe. ꝗ autor bene dicit ꝙ sctũs Andreas gaudet ⁊ letat̃. ¶ Itẽ no. beat⁹ Andreas metaphorice dr piscator xp̃i: qꝛ xp̃s existens piscator eum cũ frẽ suo petro vocauit. Uñ legit̃ in euang. Dñs vidit petrũ ⁊ andreã rethia sua mittentes in mari. ⁊ vocauit eos ⁊ secuti sũt eũ relictis rethib⁹ ⁊ naui. ⁊ facti sũt piscatores populorũ metaphorice loquẽdo: qꝛ ꝑ suam sanctã p̃dicationẽ tanq̃ per rethe hoĩes tanq̃ pisces ad fidem xp̃i cõuerterunt. Uñ christus dixit petro. ex hoc eris hoĩes capiẽs. ¶ Nota comitat⁹ est participiũ p̃teriti tꝑis deriuatum a verbo deponẽtali comitor. qd̃ cõponitur a con ⁊ imitor. Sed mirmidon est nomen cõis generis ⁊ dicit̃ quidã popul⁹ de tali ciuitate mirmidorũ: que s̃m doctores est ciuitas capitalis in achaia. Sed fluctiuagus a um est nomẽ adiectiuũ compositũ a fluct⁹ ⁊ a nomĩe vagus tanq̃ ex obliquo ⁊ recto: ⁊ dicit̃ fluctiuag⁹ quasi dubiosus vagans in fluctib⁹. i. laborãs dubijs ⁊c̃.

Is legib⁹ achaiã tuis de⁹ victor illius subiugauit. Et tropheum christi tui fixit ibi bonũ se ostentãs militem. Miraculis virtutib⁹ doctrinis quecũq; quesita spolia tibi o rex attulit. Atq; suo cruore triumphi inscripsit titulum tibi regum domine.

¶ Hic autor describit v̄tutes ⁊ passiõem sctĩ Andree di. ꝙ deum omnipotens. Is) id est sanctus Andreas apostolus (subiugauit) id est subiecit) (achaiã) talẽ regionem (tuis legibus). i. diuinis preceptis scꝫ postq̃ fuit (victor) id est superator (illius) scꝫ regionis. et be. andreas (fixit) id est formauit (tropheũ) id ẽ victoriã xp̃i tui). i. filij tui (ostẽtans)

Istũ crucis sociũ et regni credimus christi filij tui atq; fraterculum

id est monstrãs se scz esse (ibi) id est in tali loco vl' terra (bonũ militẽ).i.fortẽ agonistam O rex scz xp̃e.s.sanctus Andreas (attulit).i.tribuit tibi scz deo (q̃cunq;).i.oĩa (q̃sita spolia) scz acq̃sitas rapinas (miraculis).i.cũ signis (v̄tutib⁹).i.merit⁹ ⁊ bonis operib⁹ (doctrinis) id est p̃dicationib⁹ (atq;) ꝓ et:o dñe.s.rex regũ.s.sanctus Andreas (inscripsit) id est intitulauit (suo cruore).i.sanguine (titulũ).i.scripturã tui triũphi).i.victorie:scz ideo (nos credim⁹).i.cõfitemur (istũ) scz sctm̃ Andr. (esse sociũ).i.sodalẽ (crucis) scz sctẽ vel pene crucis (⁊ regni) scz celestis (atq;) ꝓ et (fraterculũ id est fratrẽ (xp̃i filij).i.vnigeniti. ¶ Notandũ anteq̃ beat⁹ An. vocat⁹ erat a dño audiuit quodã tp̃e bea. Iob̃em baptistã p̃dicantẽ in deserto ⁊ dicentẽ: Ecce agn⁹ dei ecce q̃ tollit pctã mũdi.btũs And.mirabat̃ ex hoc opinionẽ iudeoꝝ vtrũ messias iam venisset:qꝛ iudei aduentũ messie expectauerũt. Sz qñ audiuit sctm̃ iob̃em p̃dicantẽ ⁊ cõfirmantẽ:qꝛ xp̃s est:ip̃e veniẽs ad fratrẽ suũ petrũ dixit: Nos inuenim⁹ messiã q̃ dicit̃ xp̃s:⁊ iuerũt simul ad iohannẽ vt sermonẽ ei⁹ audirent:⁊ p̃sentiã xp̃i viderẽt:sed hoc tp̃e xp̃s eos nõ vocauit:qꝛ tp̃s ei⁹ nõdũ aduenit. ¶ Itẽ no.iudei expectãt adhuc aduentũ messie. videlꝫ antixp̃i: quem ip̃i credũt esse venturũ in redẽptionẽ mũdi. Uñ antixp̃us conabit̃ decip̃e hoĩes q̃ttuor modis. Primo ꝑ callidã ꝑsuasionẽ ex scripturis cõfirmans se esse messiã ⁊ in lege ꝓmissum:vñ ⁊ legẽ xp̃i destruet ⁊ suã statuet: Uñ p̃s. Cõstitue dñe legis latorẽ sup̃ eos.i.añxp̃m.vbi dicit glo. Antixp̃s in tẽplo dei sedebit q̃si deus vt legẽ dei auferat. Scd̃o ꝑ miraculoꝝ opationẽ.vñ Pau.ad thessal'. Faciet signa vt ignẽ de celo in terram descẽdere. Glo.vt apl'is dat⁹ est spũssanct⁹ in specie ignis:ita ⁊ ille dabit spiritũ malignũ in specie ignis. Tertio ꝑ donoꝝ largitionẽ. vñ Daniel: Dabit em̃ ptãtem de multis:terram diuidet gratuite. Glo. Antixp̃s deceptis multa dabit et terrã suo exercitui diuidet.quos em̃ suo terrore subiugare nõ poterit auaricia subiugabit. Quarto ꝑ tormẽtoꝝ illationẽ. vñ Daniel:Super q̃ credi põt vniuersa vastabit. Item Grego.loquẽs de antixp̃o dicit:robustos quippe interficiet:⁊ eos qui mẽte inuicti sunt corp̃aliter. ¶ Tertio nota:autor in littera tangit duo. Primo vitã sancti Andree. Secundo tangit eius passionẽ. De p̃mo legit̃ q̃ beat⁹ Andreas fuit virilis tã in corpore q̃ in aĩa. Fuit em̃ virilis in corp̃e:qꝛ habuit eandem longitudinẽ cũ xp̃o. Ip̃e etiã fuit virilis in animo:qd̃ declarat̃ in lr̃a:cũ d̃r:ostentans se militem. Ipse em̃ viriliter egit p̃dicando:qꝛ p̃dicauit vsq; ad mortẽ crucꝫ. ¶ Pro secũdo nota: q̃ in eius passione legit̃ q̃ in achaia est quedã regio quẽ sanct⁹ Andreas p̃dicationibus ⁊ miraculis ad fidem cõuertit:in quib⁹ partib⁹ iacet quedã ciuitas nomĩe Patras:quã cõsul Egeas intrauit:⁊ cepit credentes in xp̃m cõpellere ad sacrificia ydoloꝝ. Cui occurrẽs sanctus Andreas dixit: Oportet vt tu q̃ iudex hoĩm esse meruisti:iudicem tuũ qui in celis est agnoscas ⁊ agnitũ colas:⁊ colendo eũ qui verus deus est ab his qui veri dei nõ sunt animũ reuocares. Cui Egeas dixit: Tu es andreas q̃ ꝑsuades hominib⁹ sup̃stitiosam sectam quã romani p̃ncipes nuper exterminare iusserunt. Andreas respondit: Ego sum q̃ p̃dico v̄bum veritatis dñm iesum xp̃m. Romani aũt principes nõ ꝯgnouerũt qꝛ filius dei ꝓ salute hoĩm veniens docuit ista ydola nõ esse deos:sed demonia pessima humano generi inimica. Cui egeas: Ista sup̃sticiosa ⁊ vana verba sunt, que dum p̃dicaret vester iesus iudei eum crucꝫ patibulo affixerũt. Andreas rñdit: Et si vel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

les scire mysteriũ crucis quã rõnabili charitate christ⁹ ꝓ nr̃a salute sponte susce
pit. Egeas dixit: Quõ tu dicis eum sponte passum cuꝫ asserat̃ esse tradit⁹ a suo
discipulo ⁊ a iudeis tentus. Andreas rñdit: Ideo dico sponte: qꝛ cũ ipso fui cuꝫ
a discipulo suo ⁊ a iudeis teneret̃: dixit nobis ꝙ tradend⁹ esset ⁊ crucifigendus
ꝓ nr̃a salute: ⁊ tertia die se surrecturũ esse p̃dixit. Egeas dixit: Miror te prudẽ
tem illum hoĩem velle sectari: quocunqꝫ pacto aut sponte aut inuite in cruce tñ
ꝓfiteris affixũ. Cui Andreas: Nõ em̃ ꝓ sui reat⁹ culpa: sed ꝓ nostra salute cru
cis patibulũ subire dignat⁹ est: vt vnde mors oriebat̃ inde vita resurgeret. Ege
as dixit: Ergo discipul⁹ eius es ⁊ dijs nostris immolare cõtemnis. Andreas re
spondit: Ego colo vnũ deũ dñm nr̃m iesum xp̃m crucifixũ: ⁊ illi hostias corporis
mei immolabo. Cui Egeas: te sicut tuũ deũ crucifigam. Andreas rñdit: Ego si
crucis patibulũ expauescerẽ crucis gl̃iam nõ p̃dicarẽ. Tũc egeas iussit beatum
Andreã ad crucifigendũ duci: qui dũ videret crucem dixit: Salue crux specio
sa: ego gaudens veniã ad te vt tu me suscipies discipulũ q̃ pepẽdit in te magister
meus iesus christ⁹. Qui dũ crucifigeret̃ expansis pedib⁹ sursum ⁊ manib⁹ deor
sum: biduo pendebat viuens in cruce docens ppl̃m: ⁊ multa milia hoĩm ad fidẽ
christianã cõuertebat. Popul⁹ igit̃ cõtra egeam cõmotus ad ip̃m ꝓperauit pe
tens setm̃ Andreã deponi dicens: Concede nobis hoĩem iustũ ⁊ piũ. Sed san
ctus Andreas intimis desiderijs petebat vitam suam per martyriũ crucis ter
minare: qđ factũ est: Et oratione facta emisit spiritũ: ⁊ sic in dño requieuit. Sed
cũ beatus Andreas ad crucẽ ducebat̃ ppl̃us q̃ sequebat̃ clamauit voce magna:
Innocens huius sanguis sine causa damnatur. Ex quib⁹ omnib⁹ ptꝫ ꝙ ip̃e An
dreas viriliter egit in p̃dicando: qꝛ p̃dicauit vsqꝫ ad mortẽ: mortem aũt crucis.
Ergo bñ đr in textu: ostentans se bonũ militẽ. Itẽ nota bea. andreas vocat̃ frat̃
dñi: qꝛ sil̃is erat ei: nõ similitudine maiestatis: sed in similitudine ꝟtutũ ⁊ mira
culoꝝ sanctã fidẽ p̃dicando: ⁊ crucis martyriũ suscipiendo. Fuit em̃ crucifixus:
q̃uis nõ eodẽ mõ sicut xp̃s: qꝛ pependit erectis pedibus in cruce: ⁊ viuebat ibi
dem ꝑ duos dies docens ppl̃m p̃dicando fidem christianam: ⁊ ergo magnã glo
riam creditur pre omnib⁹ tenuisse: quare frater christi nuncupat̃. ¶ Pro termi
nis nota: achaia est ꝓprium nomen regionis. Sed figo est verbum transitiuum
tertie coniugationis: ⁊ ꝟcat firmiter ponere. Sed ostentans est ꝑticipium pre
teriti tp̃is a ꝟbo frequentatiuo ostento: qđ vltra format̃ a verbo ostendo: dis.
Sed tui vt hic ponit̃ est ꝓnomen p̃mitiuũ: ⁊ cõstruit̃ cum hoc nomine reguꝫ in
diuersitate numeri ꝟm regulã grammaticalẽ: q̃ dicit ꝙ mei tui p̃mitiua possunt
cõstrui cum om̃i noĩe in dissimili genere numero ⁊ casu.

Nos igit̃ peccatis nostris grauati te deum poscimus. Vt illi⁹ q̃ tua semꝑ sectatus precepta tibi placent. Nos intercessione tuearis ineternum

¶ Hic autor dirigit petitiõeꝫ ad deũ: vt meritis beati Andree nos defendi valeam⁹ di. (Igit̃ nos). s. christiani (grauati). i. onerati (nostris peccatis). i. criminib⁹ ⁊ delictis (poscimus). i. rogam⁹ (te deum). s. om̃ipotentem (vt tuearis). i. defendas (nos). s. christianos (in eternũ) id est eternaliter (intercessione). i. interuentu (illi⁹). s. sancti andree (qui sectatus). s. est: id est secutus (semꝑ). i. in omni tempore (tua precepta) id est mandata. s. que (placent). i. acceptabilia sunt (tibi). s. christo. ¶ Notandũ est ꝙ autor in hac petitione etiam cõmendat beatum Andream ⁊ maxime ex obedientia cũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

dicit: tua sectatus ꝑcepta. Unde obedientia est spontaneum ꝓprie voluntatis sacrificium. Unde Bern̄. Mementote fratres qui perdit obedientiam perdit vitam. ergo in signum obedientie inclinato capite christus tradidit spiritum. Itē obedientia efficit nos fratres dei. Unde in euangelio Matthei. Quicunq; fecerit voluntatem patris mei qui in celis est: hic frater meus est ꝛc. quâ obedientiam beatus Andreas firmiter tenens frater christi nuncupatur. Item obediētia facit hominem excellentiorē: ꝛ suis superioribus dilectum. Unde Deutro. xxviij. Si audieris vocem domini tui faciet te dominus excellentiorem cunctis gentibus. Item Grego. de vtilitate obedientie. Melior est obedientia q̄ victima: quia obedientia ꝓpriam carnem offert patiendo: victima ꝙo offert carnem alienam. Hoc beatus Andreas perpendens ꝛ considerans. non cum tarditate nec coactus: sed festinanter ꝛ spontanee deo obediuit. iuxta illud Matth̄. At illi relictis rethibus continue secuti sunt dominū: derelinquentes ꝓpriam volūtatem. quia dicit Macro. q̄ propria volūtas displicet deo: placet dyabolo: multis nocet. Et ergo beatus Andreas propria voluntate relicta mandatis dei firmiter obediuit: quare eius oratio apud deum misericorditer exaudit: quare merito ipsum implorem⁹: quia plus valet vnus sanctus orando q̄ multi peccatores. ¶ Pro declaratione terminorum est notandū: Grauatus est participium deriuatum a verbo passiuo grauor aris. Sed sectatus est participium preteriti temporis a sector aris: quod est frequentatiuū a ꝙo deponentali sequor eris irregulariter formatū. vñ Alexan. Scisciter ꝛ scitor.

Hospitati dedit egros olei p-fusio nicolaus naufragantū affuit presidio. Reuelat a defunctis defunctus in biuio Baptisatur auri visio iudeus iudicio

¶ Hec est alia sequentia in hoc nocte sancti Nicolai decantanda: Et diuiditur in duas partes. In prima ostendit quedā miracula virtute sancti Nicolai facta. In secunda incitat nos ad decātandū laudes eius secunda ibi: Ergo laudes: dicens (Perfusio). i. emanatio (olei) id est liquoris de sepulchro sancti Nicolai (dedit) id est reddidit restituit vel dat (egros) id est infirmos (hospitati) id est pristine sanitati (nicolaus) id est sanctus pontifex (affuit) id est presens fuit (presidio) id est auxilio (naufragātū) id est naufragiū patientū (defunct⁹) id est mortuus (in biuio). i. in loco duplici vie (reuelatur). i. suscitat (a defunctis). i. a mortuis (iudeus). i. infidelis (baptisatur). i. fit christianus scz ꝛ hec (visio). i. cognitio (iudicio). i. signo ꝛ miraculo auri scz qō repositū erat in baculo.

Vas in mari mersuz patri redditur cum filio ⁊ q̄ probat sanctū dei farris augmentatio.

(Vas) id est ciph⁹ (mersum) id est submersum vel p̄cipitatum (in mari) id ē: in pelago (reddit) id est restituit (cum filio) scz submerso (patri) scilz suo: ꝛ hoc fit p grām sctī Nicolai (⁊ q̄) id est Inquantū (augmentatio). id est augmentū vel copia (farris) id ē frumenti (ꝓbat). i. manifestat sctm̄ dei scz be. Nico. Et subdit ostendendo p̄mū miraculū: ꝛ est istud: Fuit eñ quidā dives nimis depauperatus: sic q̄ omnes amici eius non curauerūt eū, nullus eñ sibi succurrere dignabat: sed q̄dam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

iudeus misertus sui accõmodauit sibi quandã portionẽ auri tali cõditione appo
sita vt in tali die prefixo sibi soluere deberet: ⁊ iste ciuis maxime fuit ditat⁹ ꝑ au-
rum: ⁊ terminus solutiõis aduenientе: iudeus suum aurũ repostulauit: tunc ci-
uis p̃dictus quẽdam baculũ ꝑforauit effundens aurũ intantũ q̃tum sibi cõcessit
⁊ ministrauit baculũ ipsi iudeo: jurans ꝙ aurũ suum sibi ꝑsoluisset ⁊ plus tradi
disset q̃ deberet: ⁊ iuranit ꝑ imaginẽ sancti Nicolai: facto iuramẽto debitor pe
tijt sibi baculum reddi. Jude⁹ ꝟo hui⁹ fraudis ignarus sibi baculum restituit.
Cõtigit ꝟo q̃dam die ꝙ ciuis iste exiuit visitando agros suos ⁊ multum delecta
bat̃ dormire ponens se in biuio. i. in loco vbi erat duplex via: Et posuit baculũ
suum iuxta se: accidit aũt quendã venire aurigã cum curru pleno lapidib⁹ q̃ ꝓ-
pter decliuitatẽ vie. i. ꝓpter descensum currũ retinere nõ potuit: sed curr⁹ ceci-
dit supra ciuẽ dormientẽ: interficiendo eũ ⁊ baculus frangebat̃: quo fracto aurũ
resilijt: ⁊ ille rumor ad ciuitatẽ ꝑuenit: Jude⁹ aũt exiuit aurũ recipiens: ⁊ roga
uit bea. Nico. vt mortuũ resuscitaret: qđ factũ erat: ⁊ tũc iudeus baptizari se fe-
cit: ⁊ hoc notat lr̃a: cum dicit: baptizat̃ auri visio. ¶ Scđm miraculũ est qđ vult
magister in littera. Erat q̃dam ciuis abundans: nullũ hñs filiũ tanq̃ verũ he-
redem cum vxore sua: ⁊ libenter habuisset: ꝑ quo ꝓmisit sancto Nicolao aureũ
ciphũ quẽ sibi parare fecit: quo parato aurifaber dixit: ꝙ nũq̃ vidisset ita curia
lem ciphũ: ⁊ etiã ita decenter facere nõ posset: iterato cogitauit ciuis ꝙ ciphum
apud se vellet obtinere: nõ ꝑsoluens Nico. Accidit aũt ꝙ ille filiũ obtinuit pre-
cib⁹ sancti Nico. q̃ qñ creuit in magnũ virũ debuit cũ patre suo transfretare ma
re sicut pater ꝓmiserat sancto Nicolao: Cũ aũt essent supra mare fili⁹ bibit ex il
lo cipho aureo: ⁊ fuit submersus in mari: ⁊ statim pater cogitauit hoc ꝓpter ci-
phũ fore factũ. Et postq̃ ꝑuenisset ad terminũ. i. ad locum sancti Nicolai: inue-
nit filiũ viuentem ciphũ in manu habentẽ: ⁊ hoc tangit cũ dicit: Vas in mari.
¶ Tertiũ miraculũ est qđ tangit̃ in lr̃a. Erat q̃dam regio aggrauata magna fa
me: cuius rex misit famulos suos ꝑ frugib⁹ q̃ venerunt in terrã sancti Ni. pro
frugib⁹. sanct⁹ Nicola⁹ rogauit eos vt modicũ frumenti sibi darent ꝓmittens
eis ꝙ tantũ domi inuenirent: ⁊ illi cõfidentes sibi dederunt: q̃ venientes domũ
tantũ frumenti inuenerũt: ⁊ illud fuit augmentatũ intantũ ꝙ tota regio illi⁹ re-
gis stabat contenta: ꝑ hoc nota littera dicit: O q̃ ꝓbat ⁊c̃. Itẽ nota: Nicolaus
dicit̃ a nicos. i. ꝟtus: ⁊ laos ppl̃s quasi virtuosus in populo.

Ergo laudes nicolao cõcinat hec cõ
cio. Nam qui corde poscit illum pro
pulsato vicio sospes resilijt.

¶ Hic mgr̃ incitat nos ad ho
norãdũ sctm̃ Nico. di. (ergo)
. i. ꝓpt̃ hoc (hec cõcio cõcinat
id ẽ decãtat. s. ipi (nicolao) . i
tali sctõ (laudes). i. preconia:
(Nã) ꝑ qr. s. ille (resilijt) ga
uisus ẽ vl̃ euasit (sospes). i. san⁹ (q̃ poscit). i. inuocat (illũ) . s. nicolaũ (corde) scz
puro. ⁊ hoc (ꝓpulsato). i. expulsato ⁊ abiecto (vicio). i. pctõ. q. d. q̃ sctm̃ Nico.
deuote iuocauerũt sani ⁊ puri euadũt a pctis. ¶ Notandũ resilijt đr ꝑ syncopã
a resilio qđ hz resiliui in p̃terito: ⁊ cõponitur a re ⁊ salio: a in i mutando.

Dies leta celebret̃ in qua pia
recensetur marie conceptio.
Cuius laudes prosequamur q̃ tanto

¶ Ista sequẽtia nouiter est cõ
posita ad laudẽ ⁊ gl̃iam beate
ꝟginis marie q̃tũ ad ei⁹ con
ceptionem: qđ q̃dem festum fi
delib⁹ in hoc mũdo longis tẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

congratulemur dei beneficio· poribus fuit occultatū: sz modo ꝑ diuinā potentiā signis ⁊ miraculis est reuelatū. Et diuidit̄ hec sequētia in quattuor ꝑtes. In p̄ma parte hortatur ppl'm xp̄ianū ad solēnitatē hui⁹ festi. In scd̄a ꝑte dat cām hnius solennitatis. In tertia ꝑte cōmenda t beatā virginem ꝓphetice. In quarte ꝑte commēdat eā de virtutib⁹ suis cum directiōe petitiōis. scd̄a ibi: virga florem. tertia ibi: virga iesse floruit. quarta ibi: admirandā nouitatem. de p̄mo (Dies celebretur). i. coletur (leta). i. gaudiosa (in qua) scz die (recenset̄). i. narratur vel per agitur (conceptio). i. cōcreatio (pie). i. mansuete (marie). i. virginis ⁊ mr̄is dei (cuius) scz marie nos hoīes (prosequamur). i. ꝑsoluam⁹ (laudes). i. hymnos ⁊ cantica (qui) scz hoīes (gratulamur) id est gaudemus (tāto beneficio). i. de tanto dono munere dei. s. omnipotentis.

Felix quidez est conceptus ꝑ quem mūdus est adeptus salutis remedia Hanc prophete predixerūt patriarche recenserūt inspirante gratia.

(Quidē) pro certo (ꝯcept⁹) id est conceptio (est) id est existit (felix) id est beata (ꝑ quē conceptum). i. conceptionem (mundus). i. humanū genus (est adept⁹). i. acquisiuit (remedia). i. medicinā (salutis) scz eterne (Hanc) scz conceptionem vel mariā (ꝓphete). i. vates (p̄dixerūt. patriarche). i. antiqui p̄res (recēserunt). i. recitauerunt. s. ⁊ hoc (inspirāte). i. spirādo immittēte (gratia) scz dei om̄ipotentis. ¶ Notandū scribit̄ in canticis cāticoꝝ: que est ista que ꝓgreditur quasi aurora ꝯsurgēs. vnde s̄m Apl'm: nos q̄ nascimur filie ire quasi in tenebris progredimur: sz beata virgo Maria que sacrificata in vtero credit̄ recte quasi aurora ꝓgreditur. Ipsa em̄ beata virgo gloriosa aurore comparat̄ ꝓpter quasdam ꝓprietates. Unde beata virgo maria est finis ⁊ p̄ncipium lucis. Ipsa enī est finis veteris legis. ⁊ principiū temporis gr̄e seu noue legis. Ipsa est aurora medians inter noctē ⁊ diem. i. inter peccatores ⁊ filium suuz est mediatrix ipsos peccatores filio suo dilecto reconciliās p̄cibus gloriosis. Beata virgo etiā rutilat virtutū scintillas emittens ⁊ charitate quasi igneo colore illuminata ip̄a etiam infrigidat grā sua stillicidijs inferni ardorē viciorum ⁊ estum ꝯcupiscentiarum lumen impetrat a sole: qꝛ a filio vero sole iusticie luminositatē om̄iū sortita est gratiarum. Ipsa fugat fures. i. vicia ⁊ pctā que thesaurū anime furant̄. Itē mundas aues. i. viros cōtemplatiuos volantes pennis virtutū ad laudandū filium suum excitat. nocturnas aues. i. demones in fugam cōuertit eripiēdo nos de ptāte tenebrarū. ¶ Itē no. modus cōcipiēdi qualit̄ beata virgo fuit ꝑ angelum parētib⁹ nūciata ⁊ a parētibus infecūdis ⁊ miraculose cōcepta: dictū est supra ī sequētia Stirpe maria. ergo h̄ p̄termittit̄. Est tñ sciēdū ꝙ quidā dicūt hoc festum nō esse celebrandum: qꝛ dicūt beatā virginē esse conceptam in pctīs originalibus qđ tñ difficile est seruare. debem⁹ em̄ pie credere ꝙ ipsa sit concepta sine om̄i originali pctō: qꝛ corpus btē virginis in vtero matris) ꝑ infusionem et vnionem sanctissime anīe virtute spūssancti ꝯsacrificatū ⁊ confirmatum est ꝙ fomes peccati nequaq̄ posset in ea dominari. ⁊ ergo ꝓpter sanctissimā vnionem et infusionē sanctissime anīe solēniter est ꝑagendū: qꝛ fuit initiū nostre salutis. ¶ Itē no. autor dicit ꝙ beata virgo gloriosa est a ꝓphetis ⁊ patriarchis preuisa. hoc patet in multis dictis ꝓphetarū: vt dicit Esa. Celum mihi sedes. i. vte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

rus virginis erit in ea reqes: sic cōformit dicit, de alijs dictis ꝓphetarū ⁊c.
¶ Notandū celebret est verbū passiuū prime cōiugatiōis. Sed adept⁹ est parti ipium p̄teriti tp̄is a verbo deponētali adipiscor.

Virgo florē cōceptura stella solē paritura hodie cōcipit. Flos de virga processurus sol de stella nasciturus christus intelligitur.

¶ Hic autor reddit cām q̄re hoc festū sit celebrādum (Virga). s. aarō (cōceptura) id est ꝓcreatura (florē). s. amigdali. i. xp̄m ⁊ (stella). s. marj (paritura). i. genitura (solē) scz iusticie. i. xp̄m ⁊ (cōcipit). i. cōcreat (hodie). i. in hac die scz in vtero matris. Tunc autor exponit ꝙ ille (flos ꝓcessur⁹). i. egressur⁹ (de virga). s. aarō. ⁊ (sol nascitur⁹). i. paritur⁹ (de stella). s. maris (intelligit) id est denotatur ⁊ designat. s. esse (xp̄s). s. existens flos campi ⁊ sol iusticie.

O q̄ felix q̄ preclara mundo grata deo chara fuit hec ꝯceptio. Qua salute destitutis redit ve spes salutj: luctus cedit gaudio.

(O q̄ felix). i. q̄ beata ⁊ salutaris (q̄ p̄clara). i. spllēdida (hec cōceptio). i. btē v̄ginis marie (fuit grata). i. pregrata (mūdo). i. habitātib⁹ in mundo (⁊ chara). i. p̄ciosa (deo) scz oīpotēti (Qua). i. cū qua (salute). i. felicitate (destitutis). i. desertis ⁊ derelictis (redit). i. iterum venit (vere). i. veracit (spes). i. speratio (salutis). s. eterne. scz ⁊ (luct⁹). i. lamētatio ꝑpetua (cedi). i. locū dat ⁊ remouet (gaudio). s. eterno. ¶ Notādū btā v̄go d̄r v̄ga aaron ⁊ stella maris de q̄b⁹ sufficiēter dictū est in sequētia Aue p̄. ¶ Item no. autor dicit ꝙ ꝑ hāc cōceptionē mors deuincit ⁊ vita reparat: vñ quō cōceptio beate v̄ginis fuit initiū nostre salutj declaratū est in sequētia Stirpe ma. ¶ Item nota quidam vir secularis opere rusticali deditus ⁊ alijs mundanis studijs occupatus qui multis prauis actibus fuit intentus: etiam dum terram suam excoleret quantum poterat: vicinis suis insurgebat ⁊ metas suas transgrediēs terrā alioꝝ furtiue sibi appropriat ⁊ apposuit. Hic tñ beatā v̄ginē ī mēte hēbat ⁊ sepi⁹ eā deuote salutauit cū iste moreret demones venerūt ei⁹ animā rapere cupientes: affuerūt etiā angeli q̄ cū ꝓferrēt pauca ei⁹ bona opa: ceperunt demones ꝯtraria mala ꝓferre īnumerabilia. cūq̄ exultātes dyaboli putauerūt se vicisse: intulit vn⁹ ex angelis ꝙ cū magna deuotiōe solicit⁹ fuisset beatā virginē salutare: dyaboli audiētes nomē btē v̄ginis timuerūt valde ⁊ libenter iuissent si potuissent ne eoꝝ ꝯturbatio augmētaret: tūc accedēs btā v̄go dixit ad defunctū: vis demonis horribilitatē euadere: vis in mūdo diutius viuere: q̄ se talia optare rñdit. Cui btā v̄go. ꝓmitte mihi vt festū ꝯceptōis mee velis celebrare: q̄ dixit se nescire diē hui⁹ festi. Cui btā v̄go dixit: tm̄ sabbatinis dieb⁹ memoriā hui⁹ festi ꝑagas donec a sacerdotib⁹ hoc festū fuerit manifestatū ⁊ celebratū. ¶ Pro terminis no. cōceptura est ꝑticipiū futuri tp̄is deriuatū a verbo cōcipio qd̄ cōponitur a con ⁊ capio a in i mutando.

Virga yesse floruit xp̄m virgo genuit v̄go mūdi dn̄a. Nemo q̄dē ordi

¶ Hic au. cōmēdat beatā virginē ꝓphetice dicēs (Virga) i. virgultū (yesse). i. illi⁹ viri (floruit). i. viguit (virgo) scz

ne absq; viri semine patrē parit filia

maria castitate seruata exñs (dña) .i. gubenatrix (mūdi) .i. seculi (genuit) .i. peperit (xp̄m) .i. iesum verū deū (quidē) p certo (filia) .s. dei .i. maria (parit) .i. generat (patrē) .i. deū vel natū .i. filiū nouo (ordine) .s. ptra naturā (absq;) .i. sine (semine viri) .s. qz virum in cōcipiendo nō cognouit: ꝛ sic dicitur mater filia ꝛ xp̄s filius ꝛ pater.

¶ Nouus ortus) .i. noua natiuitas (ordit) .i. īcipit (sic) .i. in tali mō (nouo partu) .i. noua gñatiōe (q̄) scz ort⁹ (fulcit)

Nouus ortus sic orditur nouo partu
qui fulcitur gratia spiraminis.

.i. ornat ꝛ circūdat (gr̄a spiraminis) spūscti.

¶ Noua salus) .i. noua felicitas (dat salutē) eternā (xt⁹) id est fortitudo (fert) .i. gerit virtutem. officio) id est ministerio vel beneficio (faminis) locutionis.

Noua salus dat salutem virt⁹ noua
fert virtutem officio faminis.

¶ Noua mr̄) .i. noua parēs (pfert) .i. dat ꝛ pcreat (nouam plem) .i. filiū (noua stella) scz maris (pfert) .i. donat (nouū solē) .i. xp̄m .s. et pfert noua gaudia (noua creatura) i. xp̄go maria (genitura) id est

Noua mater nouā plem noua stella
nouū solē noua profert gaudia. No-
ua prorsus genita creatorē creatura
patrem parit filia.

paritura (prorsus) .i. oñino (creatorē. filia) .i. nata (parit) .i. pepit (patrē) .i. deū ꝛ creatorē. ¶ Nota. legit in miracl' Marie q; pceptio ei⁹ hoc mō sumpsit exordiū tpe nāq; q̄ placuit diuīe pietati anglor gētē de malis corrigere gl'iosissimo romanor duce ꝛ vilhelmo eādē patriā debellāte ipsā subegit q̄ ꝛ vilhelmus rex anglor fact⁹ xtute oīpotētis dei ex industria sua dignitates ꝛ honores ecclesie in meli⁹ reformauit cui⁹ pie intētiōis opib⁹ inuidēs inimic⁹ dyabolus tā familiar fraudib⁹ q̄ extraneor incursib⁹ multotiēs conat⁹ ē ei⁹ obsistere successib⁹: sz dño ptegēte ad nihilū deduct⁹ē malign⁹: audiētes aūt dacij angliam subiectā a romanis grauiter indignati sunt suo q̄z hereditario iure p̄uati arma p̄parāt classem optāt vt eos adeūtes a data sibi diuinit⁹ p̄ria expellāti. hoc expt⁹ rex prudētissim⁹ ꝛ vilhelm⁹ Elsinū quēdā religiosū abbatē remetiensis cenobij cū q̄dā exercitu in daciā trāsmisit: vt ei⁹ rei veritatē inq̄rat: at ille vir sagacis ingenij strennue negociū regis exequit q̄ salubrit pacto ad angliā reuerti cupiēs mare ingredit ꝛ cū maximā ptē ptrāsierat densis ventis horrida tēpestas velū cōmouit ꝛ vndas: fatigat; igit naut; nec vltra laborare potētib⁹ fract; remis: funib⁹ rupt; : cadētib⁹ velis: spes salut; amittit: cūq; de salute corpor desperati: aīarū curā solūmodo magnis clamorib⁹ creatori suo cōmēdarēt: ꝛ btissimā dei genitricē mariā miserorū refugiū. ꝛ spes desperator deuote īuocarēt. Ecce subito ꝓspiciūt quēdā reuerēdi habit⁹ vir pōtificali infula decorat⁹ q̄si inter medias vndas naui p̄xim⁹ qui vocās ad se abbatē Elsinū his xbis cepit cō pellere: vis inq̄t piculū maris euadere: vis in patriā san⁹ redire: cūq; ille cū fletu se illud toto corde desiderare rñderet. tūc ille: scias inq̄t me ad te a genitrice dei maria quā īuocasti directū: ꝛ si dict; meis acq̄escis ꝛ obtēperare volueris sanus ꝛ incolomis euades cū comitib⁹ iminēs piculū mar; Spōdet se ille illico in oīb⁹ velle obedire si hoc euaderet piculū: p̄mitte mihi inq̄t ꝛ deo q; diē pceptionis ꝛ creatiōis mr̄is xp̄i solēnit celebrabis ꝛ ad celebrādū p̄dicabis. At ille vir prudētissim⁹ dixit: Et q̄s erit dies in q̄ tale festum est celebrādum: dixit ei sexto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

De cõceptione beate marie

ydus decembris hoc festum solẽnizandũ tenebis. ⁊ quo inquit abbas ferẽ offício ecclesia in ecclesiastico obsequio diuinũ inquit officiũ quo dicẽ in eius natiuitate dicẽ in eius cõceptione excepto q nomẽ natiuitatis mutetur in nomen cõceptionis. His dictis ille disparuit ⁊ citius sedata tempestate abbas cum suis in colis ad angliam reuersus est ⁊ que viderat ⁊ audierat q̃b⁹ potuit notificauit. ¶ Pro terminis no. quidem est cõiunctio expletiua ⁊ exponitur ꝓ certo. Sz nouus est nomẽ adiectiuum comparabile irregulariẽ nõ voce sed significatiõe: qz superlatiuus eius aliud significat q̃ suus posituus ⁊ comparatiuus.

Admirandã nouitatẽ nouam quoq; dignitatẽ matris castitatẽ filij conceptio. Gaude virgo gratiosa virgo flore speciosa mater prole gloriosa plena pleno gaudio.

¶ Hic autor cõmendat beatã virginẽ rõne virtutum cum directiõe petitiõis dicẽs (Cõceptio) scz ⁊ natiuitas (filij) id est iesu xp̃i (dicat). i. testat̃ (matris). i. beate virgis marie (castitatẽ). i. cõtinentiam ante partũ ī partu ⁊ post partum. (⁊) id est etiã (Admirãdam). i. admirabilem (nouitatẽ. quoq;) ꝓ et (nouã dignitatẽ). i. sanctitatẽ. (gratiosa virgo). i. plena gratia (speciosa virgo). i. pulcherrima (virgo flore) id ẽ ī filio (gloriosa mater). i. plena gloria ⁊ honore (prole). i. in puero (plena) i. repleta (pleno gaudio). i. oñi gaudio (tu gaude) id est letare.

Tu spes certa miserorũ vera mater orphanorũ tu leuamẽ apprẽssorum medicamem infirmorum omnibus es domina.

(Tu es certa spes) id est fidelis spes (miserorũ). i. pauper (vera mater). i. genitrix (orphanor). i. pupillor. tu ſ. es (leuamẽ) id est auxiliũ (oppſsorum) id est deprẽssorũ (medicamẽ) id est medela (infirmorum). i. languentium. tu es (domina). i. gubernatrix (oĩbus). i. in oñibus.

Te laudamus voce pari laude digna singulari vt errãtes in hoc mari nos in portu saluiari sistat tua gr̃a.

¶ Nos (laudamus). i. collaudamus (te). ſ. mariam (pari) equali (voce digna) id est cõdigna (singulari). i. spãli (laude) vt tua grã (sistat). i. collocet (nos errãtes) id est deuiãtes (in hoc mari). i. seculo (in portu). i. salutari. scz in littore salutis eterne.

¶ Notãdũ hec solẽnitas hui⁹ festiuitatis alibi declarat̃. Unde tpe Karoli regi francorũ clericus quidã in ordine leuita nubere volẽs cũ quadam puella valde pulchra quadã die recordat⁹ est q horas beate marie virginis (quas solebat cãtare) nõ dixisset oñes homĩes ab ecclesia cogit sponsam domi mittẽs ipse solus iuxta altare mãsit. cũq; horas beate virginis diceret ⁊ cũ antiphona: Pulchra et decora filia hierusalez legeret: apparuit ei beata virgo dicẽs: Si ego pulchra et decora sum q̃d est q me dimittis ⁊ aliã sponsam accipis. nunquid ego sũ pulchrior illa: nũquid ego formosior. vidisti ne pulchriorẽ. Cui ille: Domina mea claritas tua omnẽ mũdi precellit pulchritudinẽ. tu es sup oẽs choros angelorũ elevata: quid vis ergo vt faciã. At illa: Si sponsum carnalem meo amore dimiseris me sponsam in celesti regno habebis ⁊ ſi conceptiõis mee festũ annuatim

sexto ydus decembris solēuiter celebrauerꝫ mecū in regno filij mei eris coronatus. His dictis beata Vgo disparuit. Clericus Vo domū rediēs oībus opibus abrenūciauit ⁊ ad quandā religionē extra patriā ꝓperauit: Jugū ꝓfessiōis accipiens hoc festū cōceptiōis annuatim fideliť celebrauit ⁊ alijs p̄dicauit.

¶ Pro terminis no. singularꝫ est nomē adiectiuū deriuatū a noīe singulū: vñ dicunt quidā ꝙ singuli singulorū sit plur alis numeri huiꝰ nomīs vnus. hoc videtur tñ esse falsum: qꝛ vno diciť: vnaquaqꝫ res mūdi vna ⁊ nō extendit se ad plura: īmo singulus solū repetiť in singulari. vt patet ꝑ Phm in p̄dicamētis vbi dicit singulum eoꝝ aut significat substantiā ⁊c. singulū. i. quodlibet. Sed portus est nomē quarte declinationis.

Laudes saluatori voce modulemur supplici. Et deuotꝫ melodijs celesti domīo iubilemꝰ messie Qui seipsū exinaniuit vt nos perditos liberaret hoīes. Carnē glorie deitatis occulens.

¶ Ista sequētia cātari solet in die sancto pasce. et pōt diuidi in quattuor: nā p̄mo autor incitat nos ad reddēdū deo laudes. ⁊ subiungit penas quas christus passus est in hoc mūdo. Scdo oñdit quedā miracula ꝑ ipsum facta in hoc mūdo. ibi: sꝫ tñ īter hec ab. Tertio subiūgit ꝙ nō obstantibus miraculis cōprehensus est et passus. ibi: Post hec mira miracula. Quarto quō a morte surrexit ⁊ ꝑ cōsequēs quō nos illo die gaudere debemꝰ. ibi: fauēt igiť ⁊c. di. p̄mo. Nos christiani modulemur). i. decātemꝰ (saluatori). i. creatori (nostro laudes). i. reuerētias condignas (supplici voce). i. deuotis orōnibus (Et). i. etiā (iubilemꝰ). i. iubilare debemꝰ (celesti dño messie). i. xp̄o: qui interp̄tať messias (deuotis melodijs). i. dulcibus cāticis (Qui) scꝫ xp̄s (exinaniuit). i. humiliauit (seipsū) scꝫ in corpe humano (vt). i. quatenꝰ (liberaret). i. redimeret (nos ꝑditos). i. damnatos (homīes). i. pctōres (occulēs). i. abscōdēs (gl̄iam). i. magnificentiā (deitatis) id ē sue diuinitatis (carne). i. in corpore humano.

Pānis tegiť in presepe miserās precepti trāsgressorē pulsū patria paradysi nudulum. Joseph marie symeoni subdiť. Circūcidiť ⁊ legali hostia mundať vt pctōr nostra qui solet relaxare crimina.

¶ Et xp̄s (regiť). i. inuoluiť (in p̄sepe). s. positus (pānis) id est caligis (miserās). i. misertus est (p̄cepti). i. mādati (trāsgressorē) scꝫ Adam (pulsum). i. eiectū (nudulū). i. nudo corpe (p̄ria paradysi) id ē de regno celesti (subditur ioseph) illi viro (marie). i. mr̄i eiꝰ (symeoni) illi ꝓphete (circumciditur). i. patiebať circūcisionē ⁊ (mūdať). i. ad mūdādū duciť (legali hostia). i. oblatiōe ꝯsueta (vt). i. sicut (pctōr). s. aliꝰ (xp̄s solet relaxare). i. dimittere (nostra crimina). i. peccata

Serui subijt manꝰ baptizādo ⁊ ꝑfert fraudes tētatorꝫ fugit ꝑseq̄ntū lapides

¶ Xp̄s (subijt). i. subiuit (manus serui). s. iohānis baptiste (baptizando). i. baptizať ab eo (⁊ ꝑfert). i. sustinet (frau-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

des).i.insidias(tẽptatoris).i.dyaboli.s.in deserto(fugit).s.xps(lapides).i. saxos(pscquentũ).s.iudeorũ(patiť).i.sustinet.

Famẽ patiť dormit ac tristaťac lauit discipulpedes deus hõ sũmꝰ humiľ.

¶Patiť famẽ).i.esuriẽ(dormit)scz corpaliť vt hõ(ac).i. etiã(tristať).i.voluit mortez (deus summus).s.xps verus deus(humiľ hõ).s.quantum ad humanitatez(lauit)id est purgauit(discipulis)id ẽ apostolis(pedes).s.eorũ.¶Notandũ si adam nõ fuisset transgressus mãdatum:nũqꝫ fuisset esuries:nec sitis:nec timor:nec languor: nec infirmitas in mũdo:sz oñes penas cõtraxumꝰ p lapsum ade: scd misericors deꝰ istas penas cũ alijs .s.pctoribus sustinere voluit vt lateret dyabolo q esset verus deꝰ.qz natura'diuina impassibilis est.z etiã vt ostenderet hominibꝰ q esset verus hõ.ideo sustinuit penas q̃ nunqꝫ cõtraxit culpã. z ergo in oñibus penis xps magis sustinuit q̃ vnqꝫ aliqs homo purꝰ absqꝫ hoc q peccare nõ potuit tũc ibi:perfert fraudes.¶Notandũ q postq̃ xps ieiunauit.xl.diebꝰ z noctibꝰ cogitauit dyabolus q hoc purus hõ facere nõ posset:ergo cogitauit q esset deꝰ sed cum postea esurijt.iterum dyabolus cogitauiť'q non esset deus: quia in deum nulla cadit imperfectio vt pena: z quia tota scientia demonum turbata est in isto facto:missus est Lucifer magister eoz qui decepit adã in paradiso:vt etiam decipet xpm z tẽptauit eũ in tribꝰ.s.gula:auaricia.z vana gl'ia.In gula tẽptauit eũ in deserto di.Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiant.Cui xps: Non in solo pane viuit hõ:sz in oñi verbo dei.p hoc innuit q corpus nutriť ci bo corporali: aĩa autẽ cibo spirituali.s.verbi dei.hoc vidẽs dyabolus q decipere eũ nõ potuit.tẽptauit scdo di.Si filiꝰ dei es mitte te deorsum z nõ ledas te: quia scriptũ est de te:Angelis suis mãdauit de te vt custodiãt te in omnibꝰ vijs tuis.Christus dixit:Nõ temptabis dñm deũ tuum.dyabolꝰ vidẽs q iterũ vincere nõ potuit.tẽptauit'tertio di.Ecce omnia regna tẽ. hec dabo tibi si cadens adorazueris me:tũc xps cũ indignatiõe respondit:vade sathanas dñm deũ tuuz adorabis z illi soli seruies.z sic magis de xpo dubitauit. Tũc ibi(lauit discipul' pedes)Ostendendo humilitatẽ saluatoz qñ lauit discipulis.s.pedes volẽs per hoc innuere q'quãto q̃s maior est:tãto magis teneť se humiliare vt ait:vos vocatis me magister tẽ.ergo alť'alteriꝰ debet lauare pedes: exẽplũ enim dedi vobis vt z vos ita faciatis.

Sed tñ inter hec abiecta corpor ſ eiꝰ deitas nequaqꝫ quiuit latere ſignis varijs z doctrinis prodita. Aquã nuptijs dat saporis vinei:cecos oculos claro lumine vestiuit lepram luridã tactu fugit placido.

¶Scda ps huiꝰ sequentie in qua autor recitat q̃dã miracula q̃ fecit xps in hoc mũdo di. q licet xps tot pẽas sustinuit in hoc mũdo vt tactũ ẽ:sz tñ deitas.i.diuĩtas eiꝰ.s.christi (nequaqꝫ).i.nullatenꝰ (quiuit).i.potuit(latere).i.occultari(inter hec abiecta).i.inẽ has miserias corpis.s.xpi(prdita).i.mãifestata (varijs signis).i.miraculꝭ z(doctrinis).i.p̃dicationibꝰ(in nuptijs).i.in cõuiuio in chana galilee(dat).i.fecit(aquã)scz infusam hydrijs(vinei saporis).i.habere saporem vini.Vestiuit cecos oculos(claro lumine).i.clara visione(luridã lepr̃ã)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

id est immũdã leprã(fugat).i.amouet(placido tactu)id est solo tactu.

Putres suscitat mortuos membraq; curat debilia. Fluxũ sanguis ꝯstrinxit ⁊ saturauit quinq; de panib⁹ quina milia.

¶ Suscitat).i. resurgere facit(putres mortuos).i.immũdos defũctos(q;)ꝑ ⁊(curat) id ẽ sanat (debilia mẽbra).i. paralitica(cõstrinxit).i.sedauit (fluxũ).i.riuũ (sanguis) i.talẽ ĩfirmitatẽ scz mulieruz (et saturauit).i.cibauit(quina milia de quinq; panibus).s.ordeaceis.

Stagnũ ꝑagrat fluctuãs ceu siccũ littus: vẽtos sedat. Linguã reserat constrictã: reclusit aures priuatas vocibus febres depulit.

¶ Peragrat).i.ꝑtrãsit (stagnũ).i.mare(fluctuãs).i.inundans(ceu).i.sicut (siccum litt⁹).i.terrã(sedat).i.mitigat(vẽtos).s.ĩpetuosos(reserat).i.soluit (ꝯstrictã lĩguã) id est ligatã linguã(reclusit) i.aperuit (aures ꝑuatas).i. surdas(depulit).i.fugauit(febres).i.tales ĩfirmitates(vocib⁹).i.ꝟbo. ¶ Notandũ q; isti effect⁹ (quos declarat in speciali) nõ spectãt ad solẽnitatẽ pasce: sed ad plures dominicos dies in quib⁹ legũtur euãgelia de istis effectibus.

Post hec mira miracl̃a taliaq;. Spõte sua cõprehẽdit̃ ⁊ dãnat̃. Et se crucifigi nõ despexit. Sz sol ei⁹ mortem nõ aspexit. Illuxit dies: quẽ fecit domin⁹. Mortẽ deuastãs ⁊ victor suis apparẽs delectorib⁹ viu⁹. Prĩo marie dehinc apl̃is. Docens scripturas cor apiẽs vt clausa de ip̃o reseraret.

¶ Hic autor oñdit quõ xp̃s ñ obstãtib⁹ miraculis comp̃hẽsus fuit ⁊ dãnatus di. (Post hec mira).i. mirãda(q;) pro et(talia).s.impossibila(miracula).i. signa (cõprehendit̃) id ẽ arripit̃.signa scz a iudeis (sua spõte).i.volũtate(⁊ damnatur).i.iudicat̃ ad (mortẽ. Et nõ despexit).i. nõ recusauit(se crucifigi. Sz sol ñ aspexit).i.vidit mortẽ).i. necem (ei⁹).s.xp̃i:qr obscurat⁹ ẽ(dies).s.venerabil̃ pasce(Illuxit).i.claruit(quẽ).s. diẽ(dñs fecit) sacrauit(deuastãs).i.destruẽs(mortẽ).i.necẽ.⁊(victor).i.triũphator(apparẽs).i.manifestãs se(viu⁹).i.viuẽs(suis dilec.).i.amicis(Prĩo) s.apparuit(marie).s.magda.(dehĩc).i.post hoc(apl̃is).s. suis (docẽs).s.eos (scp̃turas).i.ꝓph̃as (aperiẽs cor).i.ĩtellectũ apl̃oꝝ (vt rese.).i.manifestarẽt de ip̃o(clausa).i.secreta. ¶ Nota.xp̃i passio figurata fuit p̃mo ꝑ occisionẽ Abel quẽ frat̃ su⁹ Cayn ꝑ ĩuidiã occidit.ad designãdũ q; ver⁹ abel xp̃s a frẽ cayn.i. a iuda tradi dẽret.de q̃ ꝯq̃rit̃ ꝓph̃a di. Qui edebat panes meos magni.sup̃ me plãta. Etiã passio xp̃i p̃figurata fuit ꝑ isaac.sic̃ ei abraã ꝓprio filio suo nõ peꝑcit sz ip̃m voluit ĩmolare deo:sic pr̃ ĩ diuĩs suo filio iesu xp̃o nõ peꝑcit. Tũc ibi sol ei⁹ ⁊c̃.nã ĩ morte xp̃i oẽs creature mũdi cõdoluerũt ei p̃terq̃ ĩpij iudei crucifigẽtes eũ:qr terra tremuit:lapides scĩdebant̃ abinuicẽ:⁊velũ tẽpli scissum ẽ:sol obscuratus:nec talis eclypsis fuit naturalis:qr passio xp̃i erat in plenilunio.iõ dixit Dyo. Aut rector nature patit̃:aut machina mdi dissoluet̃. Subdit:p̃mo marie.vñ sine dubio xp̃s post resurrectionem apparuit matri sue Marie: quia ipsa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

fuit maxime ꝯtristata. iō p̄mo eā cōsolat⁹ est. ¶ Nota: q̄nq̄ sunt cause quare xp̄s apparuit p̄mo marie magdalene. Prima est: qꝛ p̄ ceteris diligebat xp̄m. vñ: Dimissa sunt ei pctā multa qm̄ dilexit multū. Scd̄a cā est: vt ostenderet ꝙ non venit ꝓpter iustos: scz pctōres. vñ xp̄s venit in hunc mundū pctōres saluos facere. Tertia cā: vt oñderet ꝙ pctōres penitentiā agentes p̄cedunt sapiētes huiꝰ mundi in regno celoꝝ. Quarta cā: qꝛ sicut mulier fuit nuncia mortis: sic etiam mulier fieret nuncia vite. Quinta causa: vt ostenderet̄ bonitas xp̄i. voluit em̄ ostendere vt vbi abundauit delictū nunc supabundaret gratia.

Fauent igit̄ resurgenti xp̄o cuncta gaudijs Flores: segetes rediuiuo fructu vernāt ⁊ volucres gelu tristi terso dulce iubilant.

¶ Hic autor incitat nos ad exultandū dicens. Nos xp̄iani merito debemꝰ gaudere xp̄o resurgenti: qꝛ omnes creature cōgaudēt xp̄o di. (Igit̄ cūcta). i. om̄ia entia mundi (fauent). i. congaudent (resurgēti xp̄o). i. filio dei qui resurrexit (cum gaudijs). i. diuersis leticijs (flores). i. rose (segetes). i. semina (vernant). i. crescunt (rediuiuo fructu). i. iterum viuo fructu (⁊ volucres) s. celi (iubilant). i. canunt (dulce). i. dulciter (⁊ hoc terso). i. remoto (tristi gelu). i. frigore.

Lucent clarius sol ⁊ luna morte xp̄i turbida. Tellus herbida resurgenti plaudet xp̄o: que tremula eiꝰ morte se casuram minitat.

(Sol ⁊ luna: turbida). i. turbata. morte xp̄i (lucēt). i. splēdent (clariꝰ. i. lucidiꝰ (herbida tellꝰ). i. t̄ra herbosa (plaudet). i. laudem reddit (resurgenti xp̄o). i. filio dei (que). s. terra (tremula) id est tremēs facta (morte eius) scz xp̄i (minitat) id est ostendit se casuram.

Ergo die isto exultemus. q̄ nobis viam vite resurgens patefecit iesus

(Ergo). i. ideo (exultemus) id est letemur die ista (qua). i in qua (iesus resurgens) scz a mortuis (patefecit). i. manifestauit (nobis) scz xp̄i fidelibus (viam). i. introitū (vite) scz eterne.

Asta: solum: mare: iocundent̄ ⁊ cuncti gratulētur in celis spiritales chori trinitati: Amen.

(Astra). i. stellavl̄ celū (solū). i. terra (mare iocūdent̄). i. letent̄ (⁊ cūcti spiritales chori) i. angeli ⁊ sctī (gratulent̄). i. grates reddūt trinitati (in celis). i. in regno celoꝝ (amē) id ē fiat. ¶ Pro ter. no. modulor ꝑcat varijs tonis decantare. Jñ modulꝰ ꝑcās talē vsum. Jñ melodia. i. dulcꝫ cantꝰ. Jtē iubilare. i. letari ⁊ deo gratiā decātare cū vocū ꝓlatōe. Jtē inanire venit a noīe inanis: idē est ꝙ vacuū facere. inde exinanire. i. hūiliare. Jtē oculo is ere. i. abscondere. iñ oculēs. Jñ occultꝰ. i. secretꝰ. Jtē nudillꝰ di. a nudꝰ. Jtē ꝑfero. i. pati. Jtē luridꝰ d̄r a lura. i. pallidꝰ obscurus: tenebrosus: sordidꝰ: sed ꝓprie d̄r color mortui: vel d̄r amentia.

Clare sctōꝝ senatꝰ aplōꝝ princeps orbis terraꝝ retorq̄ re-

¶ Postq̄ au. in p̄cedentibus posuit cātica spēalia q̄ꝝ q̄dlibet tāgit festū spēale. hic au.

gnoꝝ. Eccl'iaꝝ mores ⁊ vitam moderare. Que per doctrinam tuam fideles sunt vbiq;.

iā ponit q̄dā cātica q̄ respiciūt generalr cōitatē pluriū sctōꝝ q̄ꝝ p̄mū est de cōitate apl'orū. ⁊ diuidit in duas ꝑtes. In p̄ma ꝑte autor cōmendat sctōs apl'os sub q̄dā inuocatiōe. scd̄o declarat loca passionū eorūdē enumerādo ip̄os apl'os. scd̄a ibi: Anthioch⁹ ⁊c̄. di. (O clare senat⁹). i. cōsiliū: sctōꝝ discipulorū scz (q̄ es p̄nceps orbis). i. circuit⁹ (terraꝝ). s. oīm (q̄) ꝓ et (rector). i. gubernator regnoꝝ. vl' sic: O xp̄e q̄ es clare senat⁹ (sctōꝝ apl'oꝝ). i. discipuloꝝ. s. ⁊ (p̄nceps orbis teraꝝ) tu (moderare). i. debite rege (vitā). i. statū (⁊ mores). i. consuetudines (eccl'iaꝝ). i. xp̄i fideliū (q̄) scz eccl'ie vl' regna mundi sc̄ (vbiq;). i. in oī loco (fideles). i. fidē tenētes (ꝑ tuā doctrinā). i. ꝑ tuā verā p̄dicationē. ¶ Notandū scribit Esa. xlij. Quā pulchri sc̄ supra montes pedes annūciantis bonū: p̄dicantis salutē. In q̄b⁹ v̄bis scti apl'i dupl'r cōmendant. Primo ex eoꝝ debita ⁊ gl'iosa exaltatiōe. scd̄o ex eoꝝ fructifera missione. p̄mū tangit ibi: q̄ꝝ pulchri sunt pe. annun. scd̄m ibi: bonū annū. ⁊c̄. Primū declarat ibi: ip̄i em̄ electi sūt de mundo: vt eant in mūdū ⁊ fructū afferēt: ⁊ exinde pulchri facti sunt: qꝛ pulchritudo ⁊ decor indumentū eoꝝ: ⁊ ridebūt in die nouissimo. ipsi em̄ gl'iosi exaltati sunt: qꝛ positi supra montē dei. mons em̄ dei mons pinguis: vt d̄t p̄s. vñ Glosa Mons pinguis. i. oīm deliciaꝝ plenitudinē habēs. Sz apl'i sc̄ positi supra montē dei q̄si montes coagulati: vt dicit Greg. in glo. sup illud p̄s. Isti sunt montes coagulati sup pinguē montē xp̄i in celestib⁹ edificati etiā q̄si ciuitas: in q̄ viget optima policia ciuiū ⁊ fideliū. vñ Lu. Nō pōt ciui. absc. su. mon. po. qꝛ lux eorū lucet corā hoīb⁹ Deinde declarat scd̄m: q̄ꝝ pulchri sūt pe. do. an. bo. ⁊ p̄di. ⁊ bñ dicunt pedes dñi: qꝛ nō solū istos. xij. sed etiā alios. lxxij. (quos designauit) misit in omnē ciuitatē ⁊ regionē quo ipse erat ventur⁹. Etiā bñ dicunt pedes dñi: nā in oīb⁹ secuti sunt viā rectā ⁊ nō declinauerūt a semitis dñi. vñ p̄s. Pes enim me⁹ stetit in directo ⁊c̄. Itē Ezech. Pedes corā pedes recti: ⁊ ḡ in laudē ipsoꝝ eccl'ia canit istā sequētiā. Itē nota au. vocat numeꝝ apl'oꝝ: senatū: duplici rōne Primo rōne dignitatis: nā cōsules romani q̄ erant nobiliores ⁊ digniores appellabant seniores: ⁊ cōgregatio eoꝝ dicebat senat⁹: ⁊ isti fuerūt supremi iudices toti⁹ mūdi: sic etiā cōformit ⁊ ap̄si: iuxta illud: sedebitis sup sedes iudi. duo: trib⁹ isrl'. scd̄o d̄r senat⁹ rōne numeri. nā elegit eos vt essent xij. qꝛ p̄ncipales seniores erant. xij. ḡ etiā cōuenit eis hoc nomē senat⁹ rōne numeri. ¶ Pro ter. nota: senat⁹ est nomē q̄rte declinatiōis mas. ge. deriuatū a noīe senex: ⁊ ꝑcat dignitatē senioꝝ. Iñ senatori⁹ a um nomen adiectiuū. Sed moderor est verbū deponentale: p̄me cōiugatiōis: ⁊ ꝑcat alicui debitū modū imponere.

Anthiochus ⁊ rem⁹ cōcedūt tibi petre regni soliū. Tyrānidem tu paule alexandrinam inuasisti greciam.

¶ Hic au. cōmēdat be. apl'os spēalit in hoc q̄ diuersimode missi sc̄ di. (o petre. s. sctē (anthioch⁹). i. ppl's de antiochia (⁊ rem⁹). i. gens romana (cōcedūt. i. admittūt (⁊ dant tibi) scz petro (soliū. i. sedē (regni. s. celestis (tu paule) scz apl'e (inuasisti). i. subintrasti: ⁊ visitasti (tyrannidē). i. seueram alexandrinā (greciam). i. illam regionem que est pars grecie.

Ethiopes horridos mathee agnelli

O (mathee. s. apl'e (tu vestisti id ē induisti (horridos ethio-

vellere. Qui maculas nesciat aliq̃s vestisti candido.

lus (nesciat).i.ignorat (aliquas maculas).i.aliqua peccata vel vicia.

Thoma bartholomee ioannes philippe symõ iacobiq; pariles. Andrea thadee dei bellatores incliti

thadee.i.iuda (ĩcliti bellatores.i.maximi athlete

En vos oriẽs ⁊ occidens: ĩmo teres mũdi circul⁹ se p̃res h̃re gaudet ⁊ expectat iudices. Et idcirco mundus omnis laudes vobis ad honorẽ sanctis debitũ supplex impendit.

pes.i.ꝓteruos indos: candido vellere).i.lucida doctrina (agnelli).i.xp̃i (q̃) scz agnel-

¶ Tũc enumerat alios apl'os di.o (thoma).s.didime (bartholomee: iohannes) scz euangelista (philippe symon: q;) ꝓ et (pariles).i.ambo iacobi scz maior ⁊ minor: o (andrea: ⁊ triũphatores: dei.s. oĩpotẽtꝫ (En).i.ecce (oriens).i.ppl's orientalis (⁊ occidens).i.popul⁹ occidentalis (immo) pro certo (teres circul⁹).i.orbis (gaudet).i.letat̃ se vos habere).i.retinere (patres).i.patronos (et).i.etiã (expectat) scz vos iudices.s.futuros in nouissimo die (⁊ idcirco om̃is mund⁹).i.xp̃ianitas (impendit).i.exhibet (supplex).i.suppliciter (vobis) scz apl'is (laudes).i.honores reuerentiã (⁊ debitũ honorẽ.i.optunã laudẽ. ¶ Notandũ au.in hac lr̃a enũerãdo apl'os cõmendat eos: qr edificauerũt ecclesiã p̃dicando: iuste viuẽdo: martyriũ sustinẽdo. Et ex isto cõcludit ꝙ digni sunt gl'ia et honore: qr dignũ est ꝙ oĩs mund⁹ impẽdat eis reuerẽtiã: qm̃ ip̃os habuit tãq̃ ceteros p̃ncipales. ¶ Itẽ nota: q̃rundã apl'oꝝ passiones iã sunt recitate ꝓprijs suis seq̃ntijs. ⁊ ḡ passiões alioꝝ q̃ ꝓprias sequẽtias nõ habẽt breuit̃ videamus. vñ be. Tho. ꝑ totã indiã p̃dicauit dñm nr̃m iesum xp̃m: nõ solũ sermonib⁹ sz signis cõfirmauit: qr illud qd̃ p̃dicauit hoc cõfirmauit. vñ q̃daz mulier noĩe amigdola vxor Carisij accepta fide a bea. apl'o thoma baptisata est q̃ iacens in cubiculo orauit dñm vt veniã ꝓ delictis suis mereret̃. Ueniẽs aũt vir ei⁹ dixit: Cur tristꝫ es: ⁊ quare cõturbatũ est cor tuũ: scio eĩ ꝙ ambulasti ad hoĩem magũ: ⁊ audiuisti ab eo ꝟba inania: relinq̃ cogitatões istas ⁊ epulemur siml'. cũ em̃ mulier ꝟba viri nõ aduertebat: sz cõstanter deũ orauit. Carisi⁹ aũt vir eius doluit ꝙ separaret̃ ab vxore sua indut⁹ vilib⁹ vestimentis venit ad regẽ: q̃ cũ vidisset eum rex ait: q̃ est causa vilitatis tue q̃ te circũdat. at ille: qr ꝑdidi vxorẽ meã ꝑ hoĩem magũ q̃ ppl'm regis nitit̃ subuertere. Qd̃ audiens rex irat⁹ ꝯtra apl'm misit seruos suos ad bea. Tho. vbi sedebat ⁊ docuit ppl'm ⁊ interfecerũt eũ gladio: qui circa ciuitatẽ Indiã in monte circa mare est sepult⁹: vbi corꝑaliter requiescit oĩbus ꝑegrinis deuote eũ q̃rentib⁹ ꝓpria manu corp⁹ dñicũ ministrãs: vt ꝓbatũ est ꝑ xp̃ifideles. Sz bea. Bartho. sil'r in india passus ẽ. Uñ ab hystoriographis tres indie describunt̃. Prĩa q̃ mittit ad ethiopiã. scd̃a q̃ ad meros. tertia q̃ fidẽ facit: ad hãc tertiã indiã venit bea. Bartholome⁹: ⁊ ingressus templũ in q̃ erat idolũ astaroth ibi mãsit: in hoc idolo erat demõ q̃ dicebat se oẽs infirmitates curare. Uñ factũ est vt bea. Bartho. ibi manente idolũ nulli daret responsa: ⁊ nulli poterat subuenire: tũc ppl's ꝑrexit in aliã ciuitatẽ vbi colebat̃ ali⁹ demon.s.berith: ⁊ interrogauerũt q̃re de⁹ eoꝝ astaroth nõ daret eis responsa: rñdens Be-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

rith vi. De⁹ vester sic captiuat⁹ est: vt nec suspirare neq; loqui audeat⁹ ex illa hora q̄ beat⁹ bartho. ibi venit. dicūt cultores idoli: Quis est iste Bartholomeus. rn̄dit demon: amic⁹ dei oīpotentis: q̄ venit huc vt destruat oīa idola vestra Dicūt ei: da nobis signa vt ꝯgnoscam⁹ eū. Dixit demon: Capillū nigrū ⁊ crispū carnē candidā: oculos grādos: barbā ꝓlixā hñs ⁊ paucos canos: ⁊ vestit veste purpurea: induit; pallio albo: ⁊. xxvj. anni sunt q nunq; sordidant vestimēta ei⁹ oēm linguā loquit ⁊ intelligit. His aūt signis req̄sit⁹ ap̄s ab Indis inuent⁹ est ꝙs cōuertit ad dn̄m. Q̄ō ꝓcipiens rex astroges misit seruos suos: vt vbi inueni rēt be. ap̄m vinctū illū ꝓducerēt ad eū. Q̄ō cū fecissent dixit rex: Tu es q̄ auertisti fratrē meū. Cui ap̄s: Ego nō auerti cū sed cōuerti eū: ⁊ cū hec diceret nunciatū est regi q⁹ de⁹ suus cecidisset: ⁊ in nihilū redact⁹ esset. Tunc rex irat⁹ iussit bea. ap̄m fustib⁹ cedi ⁊ viuū excoriari. sic bea. Bartholo. feliciter migrauit ad dn̄m. ¶ Itē nota: bea. Philipp⁹ cū duob⁹ annis ꝓ Sychiā ꝓdicaret a paganis ad īmolandū statue martis cōpellebat: tunc draco de statua exiuit ⁊ filiū pontificis interfecit ⁊ duos tribunos; destruxit seu extinxit. Dixit philipp⁹: Credite mihi ⁊ statuā confringite: ⁊ crucē dn̄i adorate: tunc infirmi sanent ⁊ mortui resuscitent. Tūc hij (q̄ cruciabant) clamabāt: sana nos: ⁊ hūc martem ꝓfringem⁹ Tūc philipp⁹ oēs sanauit: ⁊ illis trib⁹ mortuis impetrauit vitā. Per hoc venit in asyam in ciuitatē hierosolymā vbi ꝓdicauit: ⁊ ibi ꝓ infideles ad instar mgr̄i sui quē ꝓdicauit: crucifixus est: ⁊ iuxta eū due filie eius: vna a dextris: alia a sinistris sepulte sunt. Sz symon ⁊ iudas frater eius q̄ ⁊ thade⁹ nūcupat fuerūt frēs iacobi minoris ⁊ filij marie cleophe: quoꝝ vn⁹ scz iudas ī mesopotamia. Symō ☧o in egypto ꝓdicauit. Deinde ambo in persyam venerūt vbi duos magos scz araes ⁊ arfarat inuenerūt multa signa facientes ꝙs beati ap̄li fugerūt ad aliā ciuitatē. pontifices ☧o idoloꝝ venerūt ad eos: cōtra ap̄los cōcitauerūt vt cū illuc venirēt eos interficerēt. Cū q; ap̄li illuc venissent: p̄dicti pontifices in eos irruerūt ⁊ eos trucidauerūt. In ipa ☧o martyrij hora eoꝝ: tanta fiebāt fulgura vt tēplū iudeoꝝ tripharie incenderet: ⁊ illi duo magi in carbones ictu fulminis verterent. Tūc rex abagores q̄ ad fidē cōuersus est: corpa apostoloꝝ ad vrbē suam trāstulit: ⁊ in eoꝝ honorē ecclesiā mire magnitudinis fabricauit. ¶ Item beat⁹ Jacob⁹ maior filius zebedei frater iohannis euāgeliste oēm indiā ⁊ samariā ꝓdicando visitauit. Accidit aūt vt quendaz magū noīe hermogenē discipulū suū philetum mitteret ad eū vt contra ip̄m disputaret. Jacob⁹ aūt scripturis sacris iesum esse filium dei cōfirmauit: ⁊ statum Philetum ad fidem conuertit. Tunc Hermogenes p̄cepit demonib⁹ vt beatū Jacobū ⁊ Philetū vinctum ducerent ad eum. venientes aūt demones vbi iacobus orabat: dixerunt iacobo: O apostole dei miserere nostri. Qui dixit: q̄re venistis ad me. dicunt ei: Hermogenes misit nos ad te: vt te ⁊ Philetū vinctū ad eū ducerem⁹. q̄b⁹ dixit: In noīe d̄i absoluat vos angelus: reuertentes ad hermogenē eum nō ledendo ad me vinctū ducatis: q̄ō cum fecissent: beatus Jacob⁹ dixit: Tu me ledere voluisti: sed ego te ledere non permisi: ⁊ sic eum ad fidem conuertit. Postea abiathar pontifex reple tus scelo misit seruū suum qui mitteret funem in collo apostoli: ⁊ perduceret eū ad p̄toriū herodis q̄ iussit eum decollari: ⁊ sic martyrio coronatus. sed iacobus minos primus inter apostolos missam celebrauit ⁊ ꝑpetuaz virginitatem cōseruauit: hic cū predicaret de gradu precipitat⁹ est: postea per longū temp⁹ videntes iudei q⁹ paulū nō possent occidere: q⁹ dn̄s eum romam adire fecit: crudelitatem suam in beatū iacobū posuerunt quē lapidib⁹ obruerunt: vbi vnus ex eis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

valido ictu cerebrũ ei⁹ excussit: ⁊ tali martyrio migrauit ad xp̃m sepult⁹ ibidez ꝓpe tẽplũ. ¶ Pro termĩs no. anthiochus d̃r aliq̃s de anthiochia. Sz rem⁹ est nomẽ ꝓpriũ fluuij. Sz ethiops ẽ nomẽ tertie decli. ⁊ d̃r aliq̃s de ethiopia. ⁊ potest esse cõis gñis: sz oriẽs; ⁊ occidẽs significãt ꝑtes mũdi ⁊ sũt noĩa oĩs generis.

Iocundare plebs fidelis cuius pater est in celis recolens ezechielis prophete preconia.

¶ Hic autor describit aliã sequentiã q̃ cantat̃ ob reuerentiã ⁊ dignitatẽ euangelistarũ Et diuidit̃ i duas ꝑtes. In p̃ma hortat̃ ppl̃m ad leticiam declarãdo visionem quã Ezechiel ꝓpheta ⁊ sctũs iohãnes viderũt. In scd̃a exponit hãc visionẽ ad nostram cognitionẽ: ponẽs in lr̃a euãgelistarũ cõfiguratiões. scd̃a ibi: Forme ftrmãt di. O (fidelis plebs). i. ppl̃e xp̃iane (tu iocũdare). i. letare (cui⁹) scz plebis (pr̃). i. de⁹ om̃ipotẽs (est). i. existit (in celis). i. in regno celoꝝ (recolens). i. rememorans (p̃conia). i. ꝓphetias (ezechielis ꝓphete) supple sic dicti.

Est iohãnes testis xp̃i: scribẽs ĩ apocalipsi: vere vidi vere scripsi. vera testimõia. Circa thronũ maiestatis cũ spiribus beatis: quattuor diuersitatis astant animalia.

¶ Iohãnes) scz euãgelista (ẽ testis). i. testimoniũ ꝑhibẽs (xp̃i) scz ezechieli (scribẽs in apocalypsi). i. ĩ tali li. supple ego iohannes (vidi v̄e) id est veracit̃ (scripsi). i. exaraui litteris ⁊ mũdo demõstraui (vere). i. veracit̃ (v̄a testimõia). i. diuĩa mysteria (circa thronum maiestatis). i. circa maiestatẽ diuinã (cũ beatis spiritibus). i. cũ angelis ⁊ sanctis (astunt). i. presentes stant (quattuor aĩalia). i. quattuor euãgeliste. s. habentes formns diuersitatis. i. sunt diuersi in figuris

Forma primã aquilinã ⁊ secũdũ leoninam: sz humanã ⁊ bouinam: duo gerunt alia.

¶ Primũ). s. anĩal gerit (formã aquilinã. ⁊ scd̃m). s. aĩal habet (leoninã). s. formã (sz) ꝓ tamen (duo alia). s. animalia (gerũt). i. habent (humanam). s. formã (et bouinã) scz formã. ¶ Notãdũ. hec sentẽtia põt sic sumi. populus christianus; debet letari ꝓpter visionẽ ezechielis ⁊ sancti iohãnis euangeliste. cõcordant cm̃ in isto q̃ viderũt in throno maiestatis quattuor animalia quattuor dispositiões ⁊ figuras habẽtia. s. aquile: leonis: hoĩs: ⁊ bouis. Itẽ nota scribit Lu. in euangelio. Messis quidem multa ⁊c̃. illa verba bene cõueniũt euangelistis qui sũt tanq̃ operarij missi ad colligendũ fructum messis. Vñ in euãgelio. Ego vos elegi vt eatis ⁊ fructũ afferatis: ⁊ fructus vester maneat. In quib⁹ verbis euãgeliste dupliciter cõmendantur. Primo ex cõstantia p̃dicatiõis. cuz dicitur messis quidem multa. Scd̃o cõmendãtur ex collectione frumenti cũ dicitur: operarij v̄o pauci. de p̃mo dicit̃ in euãge. ⁊ misit eos ad predicandũ. vnde Esa. Vos estis mei dicit dñs. vñ cõstantiã p̃dicatiõis euãgeliste cõfirmabãt per exhibitionẽ testimonij: qr testabant̃ ideoneitatẽ. de qua d̃r in actib⁹ a posto stolorum. Hũc deus suscitauit: cuius nos testes sumus: etiã testabant̃ veritatez vñ in actib⁹ apl̃orum. Nos sum⁹ testes omnium que fecit de⁹ in regione iudeorum in inferno in regione angelorum. O quãta fecit: dixit ⁊ protulit. horũ enĩ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

testes sum⁹. Item dr in actib⁹. Et critis mihi testes in hierlm ⁊ in omni iudea ⁊ samaria ⁊ vsq; ad extremū terre. Secundo cōmendant ex collectione fructuū in dignitate meriti. vñ q̄uis apli missi sunt ad p̄dicandū: tñ hi quattuor electi sūt ad scribendū euangelia. Jtē dicit bea. Greg. Electi sunt in xp̄o añ mundi cōstitutionem vt eēnt sancti ⁊ immaculati in vita. ¶ Pro terminis nota. Jocundor est x̄bū deponētale: p̄me cōjugationis. Sed apocalipsis est nomen tertie declinationis fe. ge. ⁊ interp̄tat quasi reuelatio. ⁊ dr ab apos qđ est re: ⁊ calipsis velare: q̄si reuelare. Sed aquilin⁹: leonin⁹: human⁹ ⁊ bouin⁹ sunt noīa denominatiua adiectiua deriuata ab his noīb⁹ aquila leo homo ⁊ bos.

Forme formant figurarum formas euangelistarū: quorū imber doctrinarum stillet in ecclesia.

Hic ponit visiones iam dictas quantū ad nostram cognitionem inferens noīa euangelistarū. Et diuidit i duas ptes In p̄ma ponit noīa euangelistarū. In secunda ostendit rōnem quare istis figuris figurant: secunda ibi: Formā viri ⁊c. dicēs (forme) figurarū). i. animaliū (formāt). i. f̄cāt (formas). i. figuras euangelistarū (quor) scz euangelistarū (imber doctrinarū). i. diuina sapientia (stillat) id est splendet (in ecclesia) id est in populo christiano.

Hi sunt marcus ⁊ matheus lucas at quem zebedeus pater misit tibi deo dum laxaret rethia.

¶ Hi) scz euāgeliste (sunt). i. noīant (marcus matheꝰ lucas at). i. et (quē) scz iohannē euāgelistā (pater) scz ei⁹ iohānis (zebedeꝰ) sic dictus (misit) id est dedit tibi (dū laxaret) id est extenderet (rhetia) scz ad capturā piscīū. ¶ Notandū istos quattuor euangeliste sunt specialiter electi p̄pter hoc vt euangelia scriberent: qr nullis alijs sanctis est hec dignitas collata: ꝙ per ordinem videndum est ex quib⁹ et quō sunt electi. Unde lucas fuit tyrus natus ex anthiochia: arte medicꝰ: qr vt dicit Hiero. Domino p̄dicante suis p̄dicationib⁹ nō adhesit: sed post passionem xp̄i ad fidem venit magne pfectionis ⁊ optime vite: ⁊ ad deum: ad p̄ximū: ⁊ ad scip̄m. Similit quo ad suum officiū fuit sic q̄ in figura quadrupedis scz bouis describit: hic Lucas credit fuisse socius Cleophe q̄b⁹ post resurrectionē xp̄s apparuit ipsis transeuntibus in emaus. Etiam fuit familiaris beate v̄ginis marie: sic q̄ ipsa eū certificauit de his que sibi cōstabant: scz de angelica salutatione ⁊ natiuitate christi. ¶ Sed marcus fuit quidam leuiticus sacerdos. hic cum beato petro profectus est romam: et cum ibi beatus petrus euangeliū p̄dicaret: rogauerunt fideles q̄ erant rome beatū Marcū vt euangeliū ⁊ beatā memoriā fidelibus cōscriberet. Post q̄ v̄o marcus missus est a beato petro in alexandriā vbi ordinat⁹ est in epi scopū. ⁊ ibidem verbū dei longo tpe predicauit ⁊ multū populum ad fidē xp̄ia nam conuertit. Cum aūt in pascha beatus marcus missam celebraret: conuenerunt omnes pontifices: ⁊ cum fune in ipsius collo misso ipsum p̄ totam ciuitatez trahebant vt carnes eius in terram fluebant ⁊ sanguine lapides rigabant. Postea reuersus, piecerunt ip̄m in carcerem ⁊ ab angelo confortatus vt firmiter et constanter in fide xp̄i ⁊ constantia euangelij p̄maneret ibidē spiritū emisit ⁊ sancta pace requieuit. ¶ Sed beatus Matheus fuit theolonari⁹ et p̄ius vocabat leui: cui⁹ domū Jesus xp̄us saluator totius mundi ingrediens secum discubuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Qd̄ vidētes scribe ⁊ pharisei dixerūt ad discipulos xp̄i: quare magister vester manducat cū publicano isto. Qui ꝑcipiens dixit phariseis: Nō est opus medico bene habentib⁹: sed male habentib⁹. Quasi diceret: non veni vocare iustos sed peccatores: qꝛ iusti spontanee cōueniūt ad cōuiuiū: sꝫ oꝑtet pctōres trahere. Post hoc iesus dixit ad eū: ⁊ secut⁹ est dominū. ¶ Sed sanct⁹ iohannes fuit fili⁹ zebedei ⁊ cōsobrinus iesu christi: qui in cena supꝛa pectus dn̄i recubuit: ⁊ ibi archana celestia cognouit: que frequenter in euangelijs cōscripsit. Qui dū ephesum p̄dicaret a pꝛeconsule capit̄: qui eum ad cultū idoloꝝ compellere conabat̄: ⁊ cum nollet in carcerem missus est: ⁊ iussu Domiciani cesaris romā ducit̄: vbi in doliū feruentis olei mittit̄: sicut patuit illa sequentia: Uerbum dei. Item nota ꝑ vltimam clausulam scꝫ istam: At quem zebedeus: vsqꝫ ad finē sententie describit̄ sanctus iohannes euangelista.

Formā viri dans Matheo: qꝛ scripsit sic de deo sicut descendit ab eo: quem plasmauit hominem.

¶ Hic applicat cuilibet euangeliste suam figurā ostendens cām quare istis figuris figurant̄: ⁊ diuidit̄ in duas ꝑtes. In p̄ma facit qd̄ dictū est. In scd̄a ꝓbat ꝓportionē esse rōnabilē. secunda ibi: Ecce forma be. dicēs p̄mo. s. sacra scriptura (est dans). i. tribuens (matheo) tali euangeliste (formā). i. spēm (viri). i. hominis scꝫ ideo (qꝛ scripsit). i. predicauit (sic). i. taliter (de deo). i. de humanitate dei: sic scꝫ filius dei (descendit) id est generabat̄ (ab eo) scꝫ patri omnipotenti (quē) scꝫ hominē: (plasmauit). i. fecit (hominem) scꝫ esse.

Lucas bos est in figura vt premonstratur scriptura hostiarum tangēs iura legis sub velamine.

(Lucas) talis euāgelista (est bos). i. iumentū (in figura). i habet figurā bouis (vt). i. sicut (premonstrat̄). i. declarat̄ (scriptura). i. euangeliū (tangens) id est declarans (iura) id est consuetudines (hostiarum). i. sacrificioꝝ (sub velamine): id est sub figura (legis). i. veteris testamenti.

Sꝫ iohēs ala bina charitatis aq̄lina forma fert̄ in diuina puriori lumine

(Sed iohēs). s. euangelista (fert̄). i. dicit̄ scꝫ figurat⁹ (aq̄lina forma). i. sub forma aquile (⁊ bina ala charitatis). id ē duplici vita splendens. s. actiua ⁊ contemplatiua: supple: qꝛ vidit (puriori). i. clariori (lumine). i. oculo (in diuina). i. in diuinitate.

Marcus leo per desertū clamans rugit in apertū iter fiat deo certū mundum cor a crimine.

(Marc⁹). s. euāgelista: sup. figurat⁹ leo (rugit). id ē sonat (clamās). i. p̄dicans (ꝑ desertū). i. totū mūdū (īcertū iter) id ē vita recta (fiat aꝑtū). id ē manifestū (d̄o). s. gl̄ioso (cor) id ē ꝓpositū nr̄m: supple sit (mundū) id est purgatū a (crimine). i. a peccato:

Quattuor describunt isti quadriformes actus christi ⁊ figurant vt audi:

(Isti quattuor) scꝫ euāgeliste (describūt). i. narrāt (quadriormes actus). i. quadrupli-

sti quisquis suam formulam ces operatiões (christi) .i. filij dei (⁊ figurant) .i. rep̄sentant (vt) id est sicut (audisti) scilicet per priora (quisquis scz eorum suam formaz vel figuram vel faciem.

Nat⁹ hō declarat̄: vitulus sacrificat̄ leo mortē dep̄dat̄: sed ascēdit aquila (hō natus) .i. figura homīs declarat̄) .i. exprimit incarnationē xp̄i (vitul⁹ sacrificat̄) id est figura vituli indicat passionē xp̄i (leo) dep̄dat̄) .i. suscitat (mortē) .i. figura leonis rep̄sentat nobis resurrectionē xp̄i: ⁊ (aquila ascendit) .i. forma aquile exprimit ascensionē christi. ¶ Notandū ꝙ btūs matth̄. describit̄ in figura hoīs: qꝛ in suis euangelijs describit incarnationē xp̄i: q̄liter de⁹ hō fact⁹ est: igit̄ forma humana est deputata. Sz beatus lucas depingit̄ in forma bouis: qꝛ ip̄e describit in suis euangelijs passionem xp̄i qualiter xp̄s ꝓ nobis tanq̄ vitulus oblatus est. Sed marcus describit̄ in figura leonis: qꝛ predicauit in mundo clamans contra peccatores tanq̄ leo rugiens dicens: Expurgate vetus fermentū ⁊ abijcite peccata vestra de cordib⁹ vestris vt inhabitet vos xp̄s: qꝛ cor mundū est dei templū: ꝑm dictū apl̄i: templuz dei sctm̄ est qd̄ estis vos. Itez p̄s. In templo sancto suo .i. in corde puro ⁊ immaculato. Sz sctūs iohānes describit̄ in forma aq̄le qꝛ aq̄la est auis, altissimi volat⁹ sic sanctus iohannes altissime ⁊ ꝓfundissime conscripsit euangelia de omnipotentia ⁊ de diuinitate dei: qꝛ dixit: In principio erat v̄bum ⁊c̄. igit̄ conuenit sibi dispositio aquile. Tunc resumit istud sub breuitate dicens ꝙ matheus in specie hominis describit humanitatē ⁊ incarnationē iesu xp̄i. Lucas describit passionē xp̄i in specie bouis. Marcus describit resurrectionē xbi ⁊ extremū iudicium in specie leonis: quia extremū iudicium est horribile ⁊ tremendū. Sed beatus Johannes describit ꝑpetuitatem diuinitatis in specie aquile. ¶ Notandum beatus mattheus habuit faciem hoīs: cuius rō ꝑm Hiero. est: qꝛ recte se habuit ad directionē: sic ꝙ docuit quomodo christ⁹ homo nat⁹ est de pura virgine. Sz sanctus iohannes habuit faciē aquile: qꝛ ordinat⁹ est ad deū. vñ ꝑ oculum eius intuet̄ archana celestia. Uñ dicit̄ ꝑm ph̄m in naturalib⁹ ꝙ aquila hz tam acutū visum ꝙ solem irreuerberabiliter aspicit: ⁊ in alto volans pisces maris videt: ⁊ habet rostrum valde acutū. Etiam exusta a sole in fontem magno impetu se ꝓijcit ⁊ senectutē abijcit: et ideo dicit psalmista. Renouabit̄ sicut aquile iuuentus tua. Sed marcus habuit faciem leonis: quia catuli leonum tribus diebus mortui iacent: ⁊ rugitu leonis suscitant̄: vt dicit philosophus de naturis animaliū. ⁊ istud bene conuenit marco: igit̄ ⁊c̄. Sed lucas hz figuram vituli: qꝛ ratiōe ordinatus fuit ad suum officium. scripsit em̄ ⁊ impleuit hoc qd̄ alij euangeliste dimiserunt. Unde bos est animal morosum habens vngulas diuisas: sic ꝙ beat⁹ lucas morose ⁊ discrete ministeriū sibi traditum adimpleuit. Unde istas causas conformauit quidam metrista dicens: Est lucas vitulus: leo marcus: auisq; iohannes. Est homo matheus quattuor ista deus. Est homo nascendo vitul⁹ mortem patiendo. Est leo surgendo: volucrisq; summa petendo. ¶ Item nota: iter est nomen tercie declinationis neutri generis. Sed quadriformis est nomē adiectiuū compositum a nomine quadrū dri: ⁊ forma. Itez nota: cum dicit: quidā libri habent quenq; suam formulam. tunc debet sic exponi (sua formula) .i. sua dispositio (figurat) .i. representat (quenq;) id est quemlebet eoꝝ (vt audisti) id est sicut rationibus comprobatū percepisti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Ecce forma bestialis: quã scriptura pphetalis notat: sed materialis hec est impositio. Currunt rotis volant alis visus lux est discretalis: rota sensus litteralis equalis ala cõtẽplatio

¶ Hic autor probat has figuras euangelistarũ rõnalit assignatas: ⁊ cum hoc declarat quandam visionẽ dicens (Ecce bestialis forma). i. per bestias repsentata (quam). s. formam (pphetalis scriptura) ezechielis prophete (notat) id est exprimit (sed) pro tamẽ (hec impositio). i. notificatio illoꝝ signoꝝ (est). i. existit (materialis) ¶ Notandũ qualiter scriptura pphetaꝝ est manifesta ꝑ figuras quattuor animaliũ irrationaliũ. Intellige ꝙ quattuor figure non sunt in euãgelistis naturaliter vl fm cursum, nature eis cõnexe: qz vt sic tunc essent monstra: sed iste figure sunt eis appropriate fm ꝓportionẽ materie de ꝗbus materijs scripserunt euangelia: quia matthe⁹ scripsit de natiuitate xpi: ⁊ habet figurã hois. Lucas de passione eius: ⁊ habet figuram bouis. Marcus de resurrectione xpi: ⁊ habet figuram leonis Johes de ascensione xpi: ⁊ hz figurã aquile. Deinde subiũgit aliam visionem dicens (Currunt) scz euangeliste (rotis) scz sup rotas in visione ezechielis (volãt: alis) scz suis (lux discretalis). i. vetus testamentũ vel mystica expositio sacre scripture (ẽ visus) scz eoꝝ animaliũ (rota) scz que apparuit (est). i. dicit (sensus litteralis) sacre scripture (ala) scz que apparuit (est cõtemplatio). i. dicit vita contemplatiua. ¶ Notandũ circa vltimã partem huius sententie legit in Apoc. ꝙ hec quattuor animalia habuerũt alas: ⁊ dispositio eoꝝ erat quasi rota in medio rote: ⁊ vnũqꝺqꝫ ibat añ faciem suã: ⁊ cum ambularent ambulabant simul vt rote. vñ de isto dicit beatus Hiero. in glo. ezech. ꝙ quodlibet animaliũ habuit ꝗtuor facies ⁊ quattuor pennas: vt has possum⁹ intelligere oportet nos imaginari aliquod aial hñs caput quadratũ ⁊ in qualibet fupficie oportet nos imaginari vnã figuram ex ꝑte anteriori faciem hominis: ad dextrã faciem leonis: ad sinistram faciẽ bouis: a ꝑte posteriori faciem aquile. Igit dicit beatus Grego. Facies hominis ⁊ facies leonis a dextris ipoꝝ: facies ẋbo vituli ⁊ aquile a sinistris ipsoꝝ quattuor: licet qlibet habuit quattuor facies: tñ ꝑ excellẽtiã cuilibet euãgeliste est vna facies attributa fm exigentiam materie de qua scripsit euangelium. ⁊ sic habet ꝙ contemplatio ipoꝝ sit equalis: ⁊ qlibet eoꝝ his quattuor figuris describit. ¶ Pro ter-no. bestialis est nomẽ adiectiuũ deriuatũ a noie bestia. Sz not⁹ ta tum est nomen adiectiuũ deriuatũ a ẋbo nosco. Item gressus ẽ nomen quarte declinationis: ⁊ venit a gradior. Itẽ lr̃a aliter põt exponi sic. scz Euangeliste vel ista animalia (currũt). i. volãt (rotis). i. in rota (⁊ volãt). i. circulariter mouent (alis). i. ꝑ alas (⁊ ista tota ꝓtẽplatio). i. visio manifesta euangelistarũ (est discretalis visus). i. spũalis visio: sic ꝙ vnũqꝺqꝫ videt vna figura (ꝫ) ꝑ et (est equalis). i. vniformis (gressus). i. ꝑgressionis.

Paradysus his irrigatur vires floret fundatur his abundat his letat quattuor fluminibus

¶ Hic autor ostendit quomodo sancti euangeliste officiuz eis traditũ deuote impleuerũt ⁊ cum hoc dirigit petitionez ad xpm dicens (Paradisus) scz celest vel fides xpiana (irrigat). i. humectat (his) scz euangelistis (viret). i. crescit (flozet) id est germi-

nat(fecundat).i.fructificat(letat).i.gaudet(his quattuor fluminibus).i. doctrinis sanctorũ euangelistarum.

Fons est christus hi sunt riui: fons ẽ altus hi procliui: vt saporẽ fontis viui ministrent fidelibus.

¶ Christus).i.iesus filiꝰ dei (ẽ fons)scz horꝝ fluuiorꝝ (hij) scz euãgeliste(sunt riui).i.riuuli huiꝰ fontis(fons).i.xp̃s (est altꝰ).i.ꝓfundus incomp̃hensibilis.vel(altus).i.sublimis(hij)scz riui vel euãgeliste(sunt procliui).i.capaces(vt(ꝓ ꝙ(mĩstrẽt) id est tribuant(fidelibꝰ)id est christianis(saporẽ)id est cognitionem (viui fontis) id est dei om̃ipotentis.

Horum riuos debriatis sitis crescat charitatis: vt de fonte deitatis satiemur plenius.

¶ Construe(Horũ)scz euangelistarũ (riuo)id ẽ doctrina (debriatis).i.repletis(crescat) id est augeat(sitis).i.appetitus ⁊ desideriuz(charitatis) supple diuine (vt)id est ꝙ(satiemur)id repleamur(plenius)id est ꝓfundius ⁊ ꝑfectius (de fonte) id est gratia(deitatis)id est diuinitatis.

Quorum trahat nos doctrina viciorum de sentina sic perducat ad diuĩa ab imo superius.

¶ Construe(Quorꝝ). s.euãgelistarũ(doctrina).i.illuminatio(trahat) id est extrahat nos(de sentina) id est macula(viciorũ)id est pctõrũ (sic) id est tali mõ(ꝑducat)scz nos xp̃ianos(ab imo).i.a p̃senti seculo(superius ad diuina) id est ad regna celorũ.

¶ Notandũ.mundꝰ comparat paradyso ꝓpter quandã similitudinẽ: qꝛ ex paradiso ortum est p̃mũ pctm̃: ⁊ p̃ma trãsgressio mandati facta est in paradyso: sic ꝙ ibi facta est mũdi dãnatio. ⁊ exinde totus mũdus peccatis factus est plenus. Item fluuiꝰ(qui egredit de paradyso)diuidit in quattuor regiones.s.orientalem:occidentalem:australem ⁊ septẽtrionalem.⁊ ergo mũdus comparat paradyso. ¶ Itẽ no.autor appellat euãgelistas riuos ꝓpter similitudinẽ:qꝛ sicut totus mũdus irrigat quattuor fluminibꝰ de paradyso emanãtibus vel fluentibus sic totus mundus inebriat ⁊ informat quattuor doctrinis euãgelistarum.⁊ ideo psalmista dicit: Riuos eius inebriãs ⁊c̃.quorꝝ riuorũ fons est christꝰ:de quo dicitur in euãge. Qui biberit aquã quã ego do.i.qui audierit meã doctrinam ꝑ quattuor euãgelistas traditam:fiet in eo fons ⁊c̃. ¶ Pro termĩs est notandum. ꝙ paradysus ꝑm diuersos ĩuenit in diuersis generibꝰ.vñ Grecista. De mascu sculinis dr ille locus.⁊ dicit a para qd idem est ꝙ iuxta ⁊ dysis amenitas: qꝛ in paradyso sunt voluptates deliciaꝝ. Sed vireo vires virere est verbũ neutrale scde cõiugationis. Sed abundo est verbũ prime cõiugationis neutralis generis:⁊ dicitur quasi satis habeo. Sed superius est aduerbiũ loci vel comparãdi et dicit ab illa p̃positione supra. Sed sentina dr fossa circũuallata ⁊ omnibus immudicijs plena. Sed ꝑducat est v̄bũ tertie cõiuga.⁊ cõponit a per ⁊ duco.

Itẽ nota. ꝙ aliqui sic legũt textum.horum riuos debibatis.tunc debet sic exponi(debibatis)id est degustetis(riuos)id est doctrinas(horum)scz euangelistarũ. Sed meliꝰ videt ꝙ lr̃a habeat sic:horũ riuo debriatis.exponẽdo vt patuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

De martyribus

O Beata beatorũ martyruz solẽnia. O deuote recolenda. victorum certamina. Digni dignis fulgent signis ꝛ florent virtutibus. Illos semp condecenter veneremur laudibus.

¶ Ista ẽ seq̃ntia tertia de cõi sanctoꝝ: in qua autor tangit solẽnitatem omniũ sanctorũz martyrũ in cõi. Et diuiditur in tres ptes. In ꝑma pte exclamãdo extollit solẽnitatem sanctorũ martyrum. In scõa pte reddit causam debite solẽnitatis. In tertia pte inuocat eos ad intercedendũ ꝓ nobis. scõa ibi: fide voto. tertia ibi: ergo facti. Quantũ ad ꝑmã partẽ dicit (O btã solẽnia). i. magne solẽnitates (btorũ martyrũ). s. xp̃i (o certamina). i. pugne (victorũ) id ẽ sanctoꝝ martyrum (recolenda). i. venerãda (deuote). i. humilr. s. a populo xp̃iano (digni) scz martyres (fulgent dignis signis. ꝛ florent) id est splẽdent (virtutibꝰ nos veneremur). i. honoremus (semp). i. oñi tempore (cõdecẽter) id ẽ honorãter (illos). s. martyres (laudibꝰ). i. canticis. ¶ Notandũ scribit Machabeoꝝ. j. Moriamur ĩ simplicitate nostra. ꝛ testis ẽ nobis deꝰ qñ iniuste ꝓdidistis nos. Ista sunt verba filiorũ israel ad anthiochum: q̃ post mortẽ Alexandri magni vocabatur macedo: qz prius regnauit in grecia. ꝛ diuisit regnũ suum duodecim pueris eius: qui oẽs imposuerũt sibi diadcmata: ꝛ multiplicata sũt multa mala in terra et surrexit in terra radix peccati filius anthiochi: q̃ erat obses rome grauit tribulauit populũ dei. ꝛ surrexit dux ꝑpli cõtra anthiochum ꝛ cõgregauit populũ magnum. Sed anthiochus inuasit filios israel in die sababati: sed ipsi negauerunt ꝓlium ne pollucrent diem sabbati dicẽtes: moriamur in simplicitate nr̃a et hoc fuit ꝓsagium mortis sanctoꝝ martyrũ qui innocẽter occidunt. Primo ratione patientie. cũ dicit: moriamur ꝛc. Scõo rõne innocentie. cũ dz: testis est nobis deꝰ. Primũ declarat. nã in oñibus tribulatiõibus erãt patientes ꝛ insidias fortit sustinẽtes. vñ in libro Sap̃. scribit. Coz̃ homĩbꝰ tormẽta passi sunt deus tẽptauit illos. Et alibi: Beatus vir qui suffert tẽptationẽ. tẽptatio eñ patientiam oꝓatur. patiẽtia xo opus bonũ: qꝫ opus est meritoriũ eterne vite: qñ anime iustoꝝ in manu dei sunt. Deinde declarat scõm. nã vox sanctorũ martyꝝ quottidie clamat ad dñm ꝑ vindicta suorũ inimicorum. vñ in Apoc̃. Vidi sub ara dei voces occisorũ clamãtiũ: dñe quare nõ vindicas sanguinẽ nostrũ. Et acceperũt diuinũ responsum: adhuc sustinete modicũ tempꝰ: donec impleat numerus fratrum vestrorũ. Itẽ Ps̃. Vindica dñe sanguinẽ sanctorum tuorũ: q̃ effusus est. Item si arguat. ex isto videt ꝙ sancti dei sunt iniusti ꝛ legis transgressores: qz petũt vindictã. nã dicit in euãgelio Matthe. Orate ꝑ psequentibus et calũniantibus vos. Dicendũ est ꝙ sancti nõ petunt vindictã malicie: sz rogant deum ꝓ vindicta gratie: vt cognoscant se deliquisse in amicos dei vt conuertãtur ad dominũ ꝛ penitentiã agant ꝓ delictis suis. Et qz sancti martyres christi ista duplici virtute fulgẽt. s. patiẽtia ꝛ innocentia. ꝛ ergo merito cum' dignis laudibus ꝛ solẽnitatibus extolluntur. ¶ Itẽ sancti martyres dicuntur victores nõ ꝙ vicerunt suos aduersarios eos interficiẽdo: sed virtutibus transcendendo q̃ uis corꝓoraliter mortui sunt: tamẽ spiritualiter viuificantur. Et hoc duplicit declaratur. s. ethice ꝛ theologice. Ethice sic. dz eñ. iiij. ethico. Meliꝰ est mori q̃ facere ꝓtra bonũ virtutis. Vñ Homerus laudat quẽdam puerũ mortem libe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

re subeuntem ne indigna a suis natalib⁹ sustineret. ⁊ ergo sancti martyres mor
tui sunt ⁊ ad vitam trãslati: quia oculis insipiẽtiũ visi sunt mori. illi autem sunt
in pace. Theologice sic declarat: quia dicit euang. Nolite timere eum qui po
test corpus occidere: sed timete eum qui corpus ⁊ animã põt mittere in gehennã
necesse est enim vt vitã eternã mors p̃ueniat. vñ in euãg. Nisi granũ frumenti
cadens in terrã mortuũ fuerit ipsum solũ manet.

Fidevoto corde toto adheserũt dño
Et iuicti sũt addicti atroci martyrio

¶ Hic au. reddit causam q̃re sancti martyres sũt extollẽdi laudib⁹ di. (Adheserũt scti martyres). i. astiterunt (dño i. xp̃o (fide). i. i cõfessiõe fidei (voto). i. ī pmissiõe. s. ex toto corde (⁊ iuicti). i. insuperabiles (sẽ addicti). i. adiudicati (atroci martyrio). i. crudeli tormento.

Carcerati trucidati ptulerunt pluri
ma. Igne lesi ferro cesi tormentoruz
genera. Dum sic torti cedunt morti
carnis per interitum.

¶ Et scti martyres (carcerati). i. carcere icluſi (trucidati). i. puniti (lesi). i. p̃cussi (ferro). i. gladijs (ptulerũt) id ẽ sustinuerũt (plurima genera) id est varias penas (tormẽtorum). i. horribiliuz instrumẽtorum penalium (dum). i. qñ scz sancti martyres (sic torti). i. puniti (cedunt). i. ceduntur (morti) scz temporali (p interitum). i. mortẽ (carnis). i. vite temporalis.

Et electi sunt adepti beatorum me
rita. Per contemptũ mundanorum
et p bella fortia meruerũt angelorũ
victores consortia.

¶ Et). i. sicut (electi). i. p̃destinati (a deo sunt adepti) id ẽ acquisierũt (p̃mia). i. mercedem (beatoꝝ). i. regnũ celoꝝ (Per cõtemptũ). i. spretum (mũdanorũ). i. temporalium (et p fortia) id ẽ virilia bella (victores). i. superatores (consortia). i. societates (angeloꝝ). i. ciuitatũ celestiũ (meruerũt) ¶ No. q̃ ad felicitatẽ cuiuslibet hoĩs requirit fides. vñ Apl's. Frẽs nolite iugũ ducere cũ ifidelibus. Ex q̃ vult q̃ fidelitas ⁊ ifidelitas distinguũtur sicut de⁹ ⁊ diabol⁹. Fides eñ multa opat. nã fides mõtes tr ãsfert. vt dicit Marcus in euãge. Itẽ Apl's ad Heb. Multos de p̃rib⁹ nostris enumerat q̃ p fidem vicerũt regna opati sũt iusticiã adepti sũt repromissiões. ¶ Itẽ no. p votũ intelligit spem q̃ sũme necessaria est. nã desperatio est maxima cã interit⁹: sz spes nõ pmittit cõfusionẽ. vnde p̃s. Inte dñe speraui nõ cõfundar ineternũ ⁊c. ⁊ alibi: In te sperauerũt ⁊ non sũt cõfusi. Sed p cor dat intelligere charitatẽ q̃ ẽ in corde puro. ⁊ ẽ sũme necessaria: q̃ sine charitate nullũ opus ad effectũ p̃ducit. vñ Apl's. Si linguis hoĩm loquar ⁊ angeloꝝ: si oẽm substãtiã meã do paupibus ⁊c. charitatẽ autẽ non habuero: factus sũ sicut es sonãs aut cymbalũ tinniẽs. ¶ Itẽ no. autor enumerat plura gña tormẽtoꝝ q̃ nõ debẽt itelligi vni martyri accidisse: sz diuersis: vt dicit Apl's. Nam alij tẽptati sũt: alij secti: alij truncati: alij per occisionem gladij mortui sũt: sed in hoc oñes cõueniunt: q̃ oñes testimonio sunt probati. ¶ Itẽ no. impossibile est q̃ homo in hac vita anteq̃ habeat dilectionem ad futurã gloriam p passiones corporales nõ trahat. Ratio hui⁹ est: q̃ caro frequent̃ occupi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

scit aduersus spiritū: ⁊ hmōi passiones faciūt hominē morti cedere: ne caro patiatur interitū: sz ad resistendum hmōi cōcupiscentijs requirit spiritus fortitudinis quibus hō cōuertat ne temporales passiones timeat p eterna gloria acq̄renda. Pro termīs no. adherere est verbū neutrale scde cōiugatiōis. Sed addict⁹ est participiū ꝑteriti tpis a verbo passiuo addicor. Sed tortus a um ē participium preteriti temporis a verbo passiuo torqueor.

Ergo facti coheredes christo in celestibus. Apud ipsū vota nostra ꝓmouete precibus. Vt post huius vite finem et post transitoria: In perhenni mereamur exaltari gloria.

¶ Hic inuocat sanctos martyres vt intercedāt p nobis dicens (Ergo). i. iō sancti martyres (facti coheredes). i. in hereditate participes (xp̄o) id est filio dei (in celestib⁹). i. in regno celoꝝ (vos ꝓmouete) id dirigite (vota nr̄a). i. desideria nr̄a (p̄cibus). i. orationibus vestris (apud deū) scz oñipotentē (vt) id est quaten⁹ (post finē). i. terminū (huius vite) scz temporalis (⁊ post trāsitoria). i. res mutabiles hui⁹ mūdi (mereamur). i. digni sim⁹ exultari. i. cōgaudere (in ꝑhenni gloria). i. in eterna vita. ¶ Notādum ꝓmo q̄ sancti martyres maxime dicūtur coheredes xp̄i. nā hereditas xp̄i p tribulationem acquirit: iuxta qō dicit Petrus apl's. Christus passus est p nobis: vobis relinquēs exemplū vt sequamini vestigia ei⁹: qui pctm̄ nō fecit: nec dolus inuētus est in ore ei⁹. vñ Apl's ad Corinth. Sicut fuim⁹ socij passionū: sic ⁊ erim⁹ socij cōsolationū. Itē Apl's ad Ro. Vos estis dei filij. ergo ⁊ heredes. ⁊ si heredes. ergo celestis regni participes: quare dignū est vt eos implorem⁹ quaten⁹ ipsi confessores p nobis ad deū itercedāt. ¶ Scdo no. au. impetrat eternā vitā post istā vitā ad designandū q̄ null⁹ boīm corpaliter pōt intrare regnum celoꝝ nisi corpe glorificato post mortem temporalem. Rō est: qz corpus est terrestre et mortale: ⁊ nō p̄test glorie celesti coequari: cum ipsa sit sempiterna: ⁊ ergo indiget glorificatione.

Ad laudes saluatoris vt mēs incitet humil'. Sētiat hūc diē iusta de causa celebrē. Gaudeat ⁊ se se sic pia vota promere.

¶ Istud est iā canticuz aliud in quo autor tangit materiam alicui⁹ confessoris prout ipsa materia respicit quēlibet cōfessorem ⁊ ī cōi. Et diuidit in tres ꝑtes. In p̄ma pte autor hortat populū ad festiuitatez sancto ꝝ confessorum. Scdo reddit cām huius celebritatis. In tertia dat modū inuocandi quemlibet cōfessorē. Scda ibi: Hac die. Tertia ibi: Ad tanti patris gloriā dicēs (humilis mens) id est deuota anima christiana (incitetur) id est instiget (ad laudes). i. ad honorem (saluatoris). i. oñipotentis christi (vt) id est q̄ (sentiat) id est cognoscat (hunc diem) scz sancti confessoris (iusta) id est ratiōabili (de causa) id est ratiōe (celebrē) scz esse. i. celebrandā (⁊ gaudeat) scz anima christiana. i. letet (sic). i. taliter (se se) id est seipsa (promere). i. decantare (pia vota) id deuotas suas orationes. ¶ Notandū primo scribitur in libro Sap̄. Et quis sicut Hierobabel sacerdos magnus qui in vita suffulsit domū: ⁊ in diebus suis corroborauit templū. ⁊ sunt

verba scripta de Hierobabel qui renouauit templū dei post transmigrationē babilonis. Et possunt hec verba cōuenienter ad quēlibet cōfessorē applicari. Unde in his verbis principaliter tria attenduntur. Primo sacramentorum dei cōmunicatio. Secūdo sancte ecclesie edificatio. Tertio attenditur christiane fidei confirmatio. Et hec tria requirūtur ad quēlibet doctorē fidei qui designatur nomine hierobabel. Unde hierobabel interpretatur quasi dissipator cōfusionis. Nam quilibet predicator tenetur cōfusionem populi dissipare. ⁊ sanctaz fidem summa diligentia informare. De primo dicit Apls ad Hebreos. Omnis pontifex ex hominibus assumptus p hoibus cōstituitur in his que sunt ad deū: vt offerat dona ⁊ sacrificia p peccatis hominum. Cum igitur nomē sacerdotis sit equiuocū: quia nō omnes sacerdotes sunt participes huius nominis hierobabel: sed quidā magis sunt factores confusionis q dissipatores. ⁊ ergo nō tantū dicit: sacerdos sed sacerdos magnus. s. admiratione. Deinde declarat secundū. s. sancte ecclesie edificatio. Nā propterea filius dei venit in hunc mundum ⁊ elegit confessores et p̄dicatores a quibus ecclesia confortabat ambulās in timore domini: Et figura istius ecclesie fuit edificatio tabernaculi de quo legit in Exodo. Dominus elegit ad edificationē tabernaculi speciales artifices voluntatem habentes in lege domini. Et p istas figuras innuitur dispositio tabernaculi nostri ⁊ sancte ecclesie: que hodierna die ex doctrina fidelium edificat. Deinde declarat tertiū. scz fidei confirmatio. nā ratione carnalis cōcupiscentie plurima mala oriuntur homini propter que aliquādo ex suggestione dyaboli oritur desperatio: aliquando prauitas hereticа ex malo intellectu articuloz. Et ergo habemus exemplum sanctorum predicatorum que sūt nobis cōfirmatio in fide: templum ⁊ ecclesiam domini roborantes. Igitur hec sequētia in laudem ⁊ honorem sanctorū confessorum est decantanda. ¶ Scdo no. au. dicit notanter in littera ad laudes saluatoris: quia oīnis laus que exhibetur sanctis precipue ⁊ principaliter exhibetur ipsi deo. iuxta illud Ps. qui dicit: Laudate dominū in sanctis eius ⁊c. Et ratio huius est: qz omnis operatio est ratione finis: vt dicitur primo Ethicorū. sed laus est optima opatio. vt dicitur quarto Ethicorū. Modo optime operationis optimus erit finis. igitur laus erit finis optimi. scz iesu christi. ¶ Pro terminis no. incitor est verbum passiuum p̄me coniugationis ab in ⁊ a verbo frequentatiuo incito as. sed primo est verbū trāsitiuū tertie cōiuga. ⁊ significat decātare.

Hac die celorum secreta petijt lux pō
tificum. Jugiter in choro sanctorum
splendens vt sidus aureum.

¶ Hic au. reddit causam laudis dei ⁊ sanctoz suorum di. Fidelis aīa merito gaudet in isto die (nam lux). i. claritas seu grā (pontificū). i. sanctoz confessorum (petijt). i. accessit (hac die). i. hodie. vel in hac solēnitate (secreta). i. altitudinē (celoz). i. polorum (Igitur). i. p̄pter hoc. scz est (splendēs). i. rutilans (in choro sanctorū) id est in celesti gloria (vt) id est sicut (aureū sidus) id est stella immaculata.

Et gaudiū angelis factum est ex ad
uentu tanti comparis. Fuisse quem
angelum domini cōstat exercituum

¶ Et gaudiū). i. magnū desiderium factū est (angelis) scz in celo (ex aduentu). i. presentia (comparis) id ē noui socij (quem) scz socii (ostat). i. manifestum est (fuisse). i. extitisse

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Qui cuiqꝫ suã tritici dans mensurã.
Ad fidei caulas congregans ouicu-
las lupi preuidit insidias.

se (angelum) id est pontificẽ (exercituum) .i. populorum (domini) id est dei oñipotentis (qui) scz domin⁹ (est dãs) id est tribuens (cuiqꝫ) .i. vni cuiqꝫ (suã mẽsurã) .i. debitã informationẽ (cõgregãs) .i. colligens (ouiculas) .i. hoĩes errãtes (ad caulas) .i. ad ouile fidei. hoc est ad ecclesiam (ꝓuidit) .i. destruxit (insidias) .i. inimicitias (lupi) .i. dyaboli.

Fidelis ⁊ prudẽs credita distribuẽs
qui dedit ad mensam dñi pecuniã vt
dignam faceret vsuram.

¶ Et dñs est fidelis) .i. fidus (et prudẽs) .i. sapiens (distribuens) .i. diuidẽs (credita) id est sibi cõmissa (hic) .i. iste confessor (dedit) .i. exposuit (pecuniã dñi) .i. ꝓdicationes et doctrinas (ad mẽsam) .i. in cõuersione plurimorũ hominũ (vt faceret vsurã) id est acquisitionẽ ⁊ lucrũ (dignã) scz regno celorum.

Beatus hic seruus quem cũ venerit
dñs ita inuenerit. Probatũ in terra
sup oñia illũ in patria statuet.

¶ hic seru⁹ iste) .i. iste põtifex (est beat⁹) .i. sanct⁹ (quẽ) scz seruum (dñs) .i. de⁹ oñipotẽs (cũ) .i. qñ (venerit) scz in nouissimo die (inuenerit) id est reperiet (ita) .i. taliter. scz vigilãtẽ sup gregẽ suum (ꝓbatum) .i. cõfirmatum (in terris) .i. in ꝓdicationibus (statuet) .i. cõfirmet (illũ) scz seruum (in patria) .i. in regno celorum (super oñia) scz bona sua. ¶ Notã. au. in hac pte reddendo cãm quare gaudenduꝫ sit in festo hui⁹ patroni multas introducit hystorias ⁊ parabolas. Primo enim dicit doctorẽ sancte fidei esse tanq̃ sidus aureũ. vñ Dañ. Qui aũt docti fuerint fulgebunt. quasi splendor firmamẽti. ⁊ qui ad iusticiã erudiũt multos: fũt quasi stelle in ꝑpetuas eternitates. Scdo cõmendat eũ: qz est soci⁹ angelor. iuxta illud Malach. v. Labia sacerdotis custodiũt scientiã ⁊ legem exquirũt ex ore ei⁹: qz angel⁹ dominꝰ exercituũ est. Tertio autor tangit parabolã quã posuit lucas in euãge. de sctis ꝓfessorib⁹: qz fidel⁹ seru⁹ ⁊ prudẽs quẽ ꝓstituit dñs sup familiã suã. s. ad regendũ ipsã. vt det illis ĩ tpe tritici mẽsurã. i. bonã doctrinã: q̃s ẽ hic ⁊ laudabimus eũ. btũs ille seru⁹ quẽ cũ venerit dñs in extremo iudicio inuenerit ita faciẽtẽ. i. in talib⁹ virtutib⁹ laborãtem. bñ dico: qz sup oĩa q̃ possidet cõstituet eũ ĩ regno celor. Quarto tãgit parabolã: qz scribit iohes ĩ cuã. q fidel⁹ ꝓfessor ẽ tanq̃ pastor bon⁹ ⁊ nõ mercẽnari⁹: qz mercẽnari⁹ vidit lupũ venientẽ ⁊ fugit: sz pastor bon⁹ animã suã ponit ꝓ ouib⁹ suis. Sic iste ꝓfessor custodiuit ppl'm suũ ⁊ reduxit eũ ad ouile fidei. vt fieret vn⁹ pastor ⁊ vnũ ouile. Quito au. tãgit ꝑabolã quã scribit matth. ĩ euãg. hõ q̃dã pegre ꝓfi iscẽs vocauit seruos suos ⁊ tradidit illis bona sua. vni q̃dẽ dedit q̃nq̃ talẽta alteri duo: alteri xo cõmisit vnũ. Sed iste cõfessor cui⁹ festũ hodie pagimus pecuniã sibi cõmissam dedit ad mensã domini sui cũ magna vsura: qz multas alias deo acq̃siuit: quare dictum est ei. euge serue bone ⁊ fidelis ⁊c. intra in gaudiũ dñi tui.

Ad tãti patris gloriã celebrãdã cho

¶ hic au. reddit cãm laudis dei ⁊ sanctor⁹ ei⁹ di. (Chor⁹)

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

rus cõcinat laudem dignã ⁊ popul⁹ letis respondeat vocibus.

i. cõgregatio christifidelium vel cõgregatio clericorũ (cõcinat). i. decãtet (dignã laudem). i. debitã reuerentiam ad celebrandã). i. ad recolendã (gloriã). i. honorẽ (tanti) tã scti (pr̃is). i. confessoris (⁊ ppl's). s. laical' (rñdeat). i. rñsa dedit (lex) vocib⁹). i. dulcib⁹ melodijs.

Dicamus om̃es cernui: tanto patri tungat se suo grex pastori: ⁊ precib⁹ fusisq; lachrymis clamemus.

¶ Cõstrue (Oẽs cernui). i. nos deuoti (dicam⁹). i. dicere debem⁹ vel laudem resonemus (tãto pr̃i). i. tam magno patrono (grex). i. ppl's xp̃ianus (iungat). i. sociat (se suo pastori). i. suo patrono (⁊ clamemus). i. rogem⁹ istũ sanctũ cõfessorẽ (precibus) id est oratiõibus (q;) ꝓ et (fusis lachrymis). s. ꝓ pctis nostris.

Pastor bone miserere ecclesie: tuisq; p̃cibus refoue cõfer opẽ plebi tue: p̃ces attẽde. ⁊ pio iuuamine maculas dilue. In via nos adiuua colloca in patria: redde que speram⁹ bona.

¶ O (pastor bone). i. o sancte cõfessor (tu miserere ecclesie) s. xp̃iane (q;) ꝓ et (tu refoue) id est nutrias (tuis p̃cib⁹). i. tuis cõtinuis orõibus (cõfer) i. cõcede (tue plebi). i. ppl'o xp̃iano (opem). i. auxiliũ (attende). i. exaudi (p̃ces). i. nostras orõnes (⁊ dilue). i. purga (maculas) id est pctã nostra (pio iuuamine). i. tua pia intercessione (adiuua) i. ꝯserua (nos). s. xp̃ianos (ĩ via). i. ĩ hac tpali vita (colloca). i. repone (ĩ pr̃ia) i. ĩ regno celoꝝ (q;) ꝓ et (redde). i. tribue. s. nob (bona) celestia) q̃ speram⁹). i. optam⁹. s. ⁊ ꝓ q̃b⁹ ĩ hoc mũdo laboram⁹. ¶ Notã. p̃mo au. dicit ĩ lr̃a in via nos adiuua. vñ btũs Aug⁹. in omel'. sup mattheũ dicit. q̃ ĩ hac via sum⁹ q̃si ĩ via' ꝑ quã ad pr̃iam tẽdim⁹. Uñ via pñs vita d̃r: de q̃ nos viatores appellamur: sicut cm̃ viator ẽ ĩ motu ꝯtinuo tendẽs ad terminũ: sic ĩ ista vita sum⁹ ĩ motu tẽdẽtes ad requiẽ. ⁊ ꝗ ĩ via petim⁹ iuuari vt ꝑuenian⁹ ad pr̃iam q̃ ẽ vita futura: ⁊ terminus vite nr̃e ad quã termĩat' oĩs tribulatio ⁊ angustia. ⁊ ĩ q̃ ẽ gaudiũ ⁊ requies sempiterna. ⁊ ĩ hac pr̃ia petim⁹ nos ex virtute hui⁹ ꝯfessoris felicit' collocari. vt beneficia celestia q̃ speram⁹ nobis tribuant'. ¶ Pro ter. no. cernu⁹ a um est nomẽ adiectiuũ cõplẽs cõparatiuũ cũ aduerbio magis ⁊ positiuo. ⁊ idẽ ẽ qd̃ deuotus. ⁊ deriuat' a ꝟbo cerno: qr cernu⁹ ⁊ deuot⁹ semꝑ cernit intra. Sed dilue ẽ ꝟbũ trãsi. ter. ꝯiu. cõpositũ a di ⁊ luo qd̃ pl'a ꝟcat. vñ Erber. Est luo luxurio ⁊c̃.

Exultẽt filie syon in rege suo ne sciẽtes thoꝝ delicti crimĩe sordidatũ. Quarũ xp̃e spõsus virginũ virgĩs es fili⁹. Cui⁹ grẽ mira opa in sanctis tuis sunt merita.

¶ Ista ẽ alia seq̃ntia de cõib⁹ festi scõꝝ cõposita ĩ festĩtatib⁹ ꝟginũ decãtãda cui⁹ materia respicit' castitatẽ ꝟgĩalẽ. Et ꝓcedit autor in ea tali mõ ac si tm̃ de vna ꝟgĩe loq̃ret' q̃uis poꝛit pl'ib⁹ applicari. Et diuĩdit' ista seq̃ntia ĩ tres ꝑtes. In p̃ma ꝑte hortat' aĩaz quãlibet fidelẽ ad gaudẽdũ de ꝯstãtia ꝟgĩali. In scd̃a cõmẽdat quãlibet ꝟginẽ rõne resistẽtie tẽptationũ carnaliũ. In tertia parte descri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

bit gl̄iam ⁊ remunerationē ei⁹ in celo. scd̄a ibi: Hoc mirat̄. tercia ibi: Nūc inter v̄gines. Quantū ad primā ꝑtem au. introducit vnā ꝓphetiā que scribit̄ psalmo vltimo. ꝑ quā hortat̄ quālibet fidelem aīam ad gaudendū dicens (Filie syon). i. ecclesie vel sancte virgines (exultēt). i. gaudeāt (in regno suo). i. in xp̄o: (nescientes thoꝝ). i. lectū (sordidatū). i. maculatū siue pollutū (crimine). i. peccato (delicti). i. luxurie (q̄ꝝ) scz v̄ginū (o xp̄e). i. saluator (tu es). i. existis (sponsus). i. marit⁹ (v̄ginū). s. sctāꝝ: ⁊ tu es (fili⁹ v̄ginis). s. marie (cui⁹). s. filij (merita). i. p̄mia (in tuis sctis sunt). i. existūt (mira oꝑa). i. miracula (gr̄e). i. gl̄ie.

Ut das cernere hac in virgine cuius hec festa sunt hodie. Que fragili sexu femineo viriliter carnis iure domito. Angelicā hic vitaz duxerat in carne: dum preter carnem vixerat.

Construe (vt). i. sicut (tu das cernere). i. videre (in hac virgine) scz sancta (cui⁹) scz v̄ginis (hec festa). i. p̄ntes festiuitates (sunt). i. colunt̄ (hodie) id ē in hac die (que) scz v̄go (domito). i. refrenato (iure) id est potestate (carnis) id est corporis (duxerat). id est ducebat (fragili femineo sexu). i. debili (hic). i. in p̄nti mundo (in carne). i. corpe humano (angelicā vitā). i. vita angeloꝝ (dum). i. q̄n: scz ip̄a v̄go (vixerat) id ē viuebat (p̄ter carnē). i. sine cōcupiscētia carnis. s. ita domuit carnē suā. ¶ Notādū: snīa pōt haberi breuiter extra litterā sub his v̄bis: quilibet hō debz cōgaudere xp̄o: qꝛ est sponsus oīm v̄ginū: qꝛ ipse multa oꝑa miraculosa fecit ꝑ sanctos suos. Qd̄ etiā ptz in hac v̄gine cui⁹ festū hodie colimus: qꝛ ipsa cōtra oīa temptamenta dyabolica virginitatē cōseruauit. ¶ Scd̄o nota: ꝙ scribit̄ in libro sapientie ca. iiij. Dn̄s omniū dilexit illā. Circa hoc nota: ꝙ ph̄us. viij. ethicorū. distinguit triplicem dilectionē penes triplex bonū. Om̄e eīm qd̄ diligit̄ sub rōne boni diligit̄. Est aūt triplex bonū. s. bonū vtile: bonū delectabile: ⁊ bonū honestuz. Dilectio boni vtilis nō est durabilis: qꝛ cessante bono vtilitatis dilectio corrumpit̄. Item dilectio boni delectabilis nō est durabilis: qꝛ deficiente delectabili corrūpit̄ ipsa dilectatio. Dilectio autē boni honesti firma est: qꝛ causat̄ a bono v̄tutis respectu cuiuscunqꝫ delectabilis siue vtilis. Sic dn̄s omnium dilexit hanc v̄ginem non tanq̄ bonū vtile: nam vtilitas rei arguit imperfectionem sui possessoris: sed deus oīm ꝑfectus est ꝑm yperbole: vt d̄r quinto metaphysice Item nō dilexit eam tanq̄ bonū delectabile: qd̄ de se similiter arguit imꝑfectionem delectantis. Sed si hoc dicit̄ ꝙ deus delectat̄ in hominibus: iuxta illud sapientie: Delicie mee sunt esse cum filijs hominū: Dicendū ꝙ talis delectatio nō est boni delectabilis penes qd̄ talis distinguit̄ dilectio: nisi tm̄ similitudinarie ⁊ in comparatione ad nos: sed magis est boni honesti. Nam bonitas diuina delectat̄ in bonis tanq̄ in suo simili: ⁊ exinde capit̄ vera dilectio ⁊ stabilis: qꝛ dominus omniū dilexit illam: sed oīs dilectio causat̄ ex quadam similitudine et equanimitate: dominus dilexit illam maxime ratione duarū v̄tutum in quibus assimilatur ei: ⁊ sunt iste: scz pulchritudo ⁊ fortitudo. Pulchritudo non tm̄ corꝑis: sed virtutis. nam filius dei speciosus est forma pre filijs hoīm: vt dicit psalmista Et huic pulchritudini comparata est hec v̄go. nam de ea dicit Christus: Specie tua ⁊ pulchritudine tua intende ⁊c̄. Ipsa etiam assimilat̄ domino in fortitudine: qꝛ dominus decorem ⁊ fortitudinem indutus est. Sic etiam hec virgo manum suam misit ad fortia ⁊ in virtute fortitudinis viriliter accincta gladio sup̄

insidias dyaboli triumphauit: ergo hec sequentia in laudem eius est composita
¶ Tertio nota q syon est mons iuxta ciuitatē hierusalem situatus: ⁊ super illū
montē edificata est ciuitas dauid: ⁊ interpretatur syon quasi speculatio. ⁊ signi
ficat quamlibet animā speculātem de supcelestibus. vnde dicit Esaias: Super
montem excelsum ascende tu qui euangelisas ⁊c. Et iste anime contemplatiue
munde sunt ⁊ impollute perseuerantes in virginitate ⁊ castitate: q̄ christus siue
agnus sine macula est sponsus illarum. Nam in seipso christus x̄go ⁊ filius vir
ginis: merito sponsus virginum appellatur: q̄ ipse est rex filiarum syon in quo
exultabunt: quia regnant in eis: sicut dicit per Esaiam: In syon regnabit deus
tuus. ¶ Pro terminis nota: editus tantum: est participiū p̄teriti temporis a ver
bo passiuo edor deriuatū: ⁊ significat hic manifestare.

Hoc miratur serpēs antiquus calca-
neum eius obseruabat callid⁹. Qui
nocere dum machinat sub pedibus
femine caput eius teritur.

¶ Hic autor descendit ad pro
bandū illa que pr⁹ dicta sunt
de cōstantia virginali dicens
(antiquus serpens). i. dyabo
lus existens inimicus castita-
tis (callidus). i. astutus (mi-
rat hoc) scz q̄ tam debilis tā
viriliter domuit carnem suaz
⁊ sup. spernēs (obseruabat). i. sequebat (calcaneū). i. transitū (eius). s. x̄ginis
(q̄). s. dyabol⁹ (dū). i. qñ (machinat). i. studet vl̄ laborat (nocere). i. dānū infer
re (caput ei⁹) scz dyaboli (terit). i. cōculcat (sub pedib⁹ femine). i. virginis.

Insidias hostis hac x̄pe docuisti vir
ginē vincere in p̄ma cōgressione.

Construe (O x̄pe tu docuisti
id est informasti (hanc virgi-
nem) scz sanctā (vincere) id ē
superare (in p̄ma cōgressiōe)
id est in prima pugna (insidias). i. deceptiones (hostis). i. dyaboli.

Dum non consentiret sed illi resiste-
ret: vincere qui solet temptatos si nō
repugnēt. Quē hec virgo resistēs a
se fecit fugere: quo fugato appropin
quauit tibi domine.

(Dum). i. qñ: scz x̄go sancta
(non consentiret). i. cōsensuz
daret (sed resisteret). i. relu-
ctaret (illi) scz dyabolo (qui)
dyabolus (solet). i. solit⁹ est
(vincere). i. superare (tēpta
tos). s. ab eo (si nō repugnēt)
id est resistent (quē) scz dya-
bolū (hec x̄go) scz sancta (re-
sistens). i. rebellans (fecit). i. cogit (fugere). i. recedere (a se). i. ab ipsa (quo)
scz dyabolo (fugato). i. expulso (appropinquauit tibi) scz x̄po exñti (dño). i. dco
¶ Notandum autor loquitur hic de antiquo serpente. i. de dyabolo quem Jo-
hannes in apocal. vocat draconem magnum ⁊ accusatorem fratrū: qui p̄iectus
est de celo p victoriam michaelis. Iste continue insidiatur hominib⁹ rone eius
inuidie: quia anima fidelis regnum eius possidet. ¶ Secundo nota: autor tan-
git in litteraverba Gen. vbi deus maledixit serpenti dicens: Ponā inimicicias
inter te ⁊ mulierem: ⁊ tu insidiaberis calcaneo illius: ⁊ ipsa cōterat caput tuum
Hec verba fuerunt p̄fagium omnū virginū in castitate militantiū: ⁊ p̄ncipa-
liter virginis Marie: que in partu suo contriuit caput dyaboli. i. dyabolicas
potestates. Et in virtute huius x̄ginis quelibet fidelis anima pōt insidias dya

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

boli cōterere. nam ipse est mille artifex. de quo dicit apl'us p̄muniendo v̄gines de insidijs dyaboli: Nolite seduci: ipse angel⁹ sathane transfigurat se in angelū lucis. Sed hec virgo in sua fortitudine comendat̄: qꝛ in prima ꝯgressione serpētem antiquū deuicit: ⁊ ideo suscepit triumphū glorie. Vñ ad cōmendationē virginis dicit beatus Aug. Nulla carnis fecūditas virginitati pōt cōparari. cedat huic oīs fecūditas: oīs pudicicia cōiugalis. vñ Hiero. Nuptie replent t̄rā: virginitas paradisum. Itez virginitas facit hominē deo dilectū. vñ Beda. Sicut christus in summa paupertate natus est vt pauꝑtatē diligere ostenderet: ita ipse de virgine nat⁹ est vt se decus virginitatis diligere manifestaret. vñ Hiero. Plus amat xp̄us virgines que sponte deo vouent castitatem. ¶ Pro terminis nota: miror est verbum deponentale p̄me cōiugationis. Sz cōgressio est nomen feminini ge. tertie declinationis deriuatū a v̄bo cōgredior. Sz resisto est v̄bū tertie cōiugatiōis cōpositū a re ⁊ sisto: ⁊ significat contrariari.

Nūc inter v̄gines adducta post eam que mater est intacta virginū virginis marie digna est pedissequa

¶ Hic autor ꝓbat dictū propheticū in principio positū ꝑ glorificationē hui⁹ virginis ⁊ remunerationē hui⁹ certaminis dicens: O xp̄e hec virgo est (nūc) id est in p̄nti (adducta). i. recepta. s. in regnū celoꝝ. ⁊ locata (inter virgines) scz beatas: ⁊ collocata (post eaz). i. illā. s. mariā (que). s. v̄go maria (est intacta). i. immaculata (mater) scz dñi iesu. s. (est). i. existit (digna pedissequa). i. famula seu ancilla (marie virginis virginū) scz que ꝑ excellentiā v̄go virginū dicit̄.

Te agnum sine macl'a iam sequitur stola candida filium virginis quocunqꝫ virginum flos ierit. Cuius intercessione nos tuere.

¶ Ip̄a em̄ v̄go que hic in mūdo militauit induta veste innocentie ⁊ castitatis (sequit̄) id est imitat̄ (iam) id est in p̄senti (te) iesuz xp̄m (agnū sine macula). i. immaculatū (candida stola). i. splendida veste (filiū v̄ginis). s. marie (quocunqꝫ). i. ad quē locū (flos v̄ginū). i. v̄go maria q̄ dicit̄ flos ⁊ decus oīm v̄ginum (ierit). i. transierit (cui⁹) scilicet virginis (intercessione). i. precib⁹ ⁊ merit⁹. o xp̄e (tuere). i. defende ⁊ ꝓtege (nos) scz xp̄ianos ¶ Notandū: in hac littera tangunt̄ due ꝓphetie q̄bus ꝓphetatū est regnū celorū qd̄ cōgregat̄ ex animab⁹ fidelib⁹ ⁊ immaculatis. xp̄s em̄ nr̄ legifer s̄m apl'm surrexit a mortuis p̄mitie dormientiū: ⁊ hūc sequimur consurgēdo ⁊ beata v̄go assumpta est vt ip̄am om̄s virgines ⁊ oēs fideles anime sequant̄. nam de ea scribit p̄s. Adducent̄ regi virgines post eam. s. beatam v̄ginem ⁊ ꝓxime ei⁹ adducent̄ regi xp̄o in leticia ⁊ exultatione: ⁊ adducent̄ in templū regis. i. thronū eternitatis: vbi erunt pedisseque istius summe virginis. Sed alia ꝓphetia scribit̄ in Apocal'. nam Johannes in visione interrogat: Qui sunt hi: ⁊ dicit angelus: hi sunt q̄ cū mulierib⁹ nō sunt coinquinati: virgines em̄ sunt: ⁊ sequunt̄ agnū quocunqꝫ ierit. illum scz agnum qui occisus est ⁊ lauit nos a peccatis sanguine suo. Et iste agnus immaculat⁹ filius v̄ginis est: et ergo merito habebit ipsa sequentes. Et qm̄ om̄s iste v̄gines in gloria eternitatis sequunt̄ filium virginis q̄ est mediator inter deū patrem ⁊ pctōres: ꝯ merito autor orat vt sancte v̄gines nos ꝓtegant suis p̄cib⁹ ⁊ defendant. ¶ Pro terminis nota: adductis cta ctum est ꝑ-

ncipiũ ꝓteriti temporis a verbo adducor deriuatũ: qđ componit ab ad ⁊ ducor: Sed pedisse qua est nomen feminini ge. ⁊ deriuat ab illo, noĩe pes pedis: ⁊ ab illo vbo sequor sequeris: ⁊ est ancilla sequens dominam suam.

¶ Ista sequentia decantat in festo sanctaꝝ virginum: ⁊ ꝓt diuidi in tres ptes. Primo alloquit sanctas virgines ipas cõmendando. Scõo tangit q̃ modo cuilibet vgini suscepte in celũ obuiare debet chorus vginũ ⁊ decantare xpo laudẽ ibi: huic sponso. Tertio dirigit petitionẽ ad xpm. ibi: ad talia tu nos gaudia. Dicẽs ꝓmo sic: O (celestis sponsa). i. o beata vgo: tu (gaude) i. letare: q̃ (ingressa). s. es. i. que introisti (iam). i. modo (templũ). i. diuinã gloriã (summi regis). i. omnipotentis dei (ducta). i. vocata (ad regale cõuiuiũ). i. ad celeste cõuiuiũ (⁊ mox) id est statim (intratura secreta). i. archana (cubilis). i. regni celestis (mansura) id est ꝑmansura (semꝑ). i. eternaliter (vgo) qz (filio regis). i. dei oĩpotentis existens (amatoz castitatis). i. vginitatis (seruat). i. retinet (locũ pudoris). i. claustra pudicicie. ¶ Notandũ circa lrã q̃ sancte virgines merito debent gaudere: qz meritũ vginale capit centuplũ fructũ. Est eñ virginitas thesaurus: qui si semel amissus fuerit: recuperari nõ põt: ⁊ ergo ꝺz: q̃ virginitas sit recepta ad regale cõuiuium. Licet eñ aliqui in celo ineffabili gaudio fruantur. nunq̃ tamen ad hoc speciale cõuiuium virginale perducunt.

Gaude celestis sponsa. Sũmi regis iam templum ingressa. Ad regale iam cõuiuium ducta. Et mox intratura cubilis secreta ꝑ virgo mansura Filius regis amator castitatis seruat locum pudoris.

¶ Hic an. tãgit quõ xpo sponsoveniẽti obuiare ꝺz chor9 vginũ: ⁊ decãtare xpo laudẽ dicẽs: O (oĩes scrẽ vgines. obuiate. i. occurrite (sponso). i. xpo (venienti). s. de celo: ⁊ (ferte). i. portate (iã). i. isto tpe (lampades ardentes. i. cõburẽtes: hoc est bona opa (deferẽtes). i. hñtes (oleũ). s. misericordie (in vasis). i. vestris lampadibus.

Huic sponsovenienti vgines omnes obuiate. Ferte lãpades iã ardentes in vasis oleũ simul deferentes

¶ Et vos virgines (adornate) id est decorate (festinanter regiũ thalamũ). i. habitaculũ omnipotentis dei (⁊ decantate). i. laudem exhibete (canticũ). i. carmẽ leticie (regi regum). i. xpo filio dei. s. qđ canticũ (decantandum est (solis virginibus)

Et regiũ festinanter adornate thalamũ. Et regi regũ decantate canticũ solis virginib9 decantandum.

¶ Janua regni). s. celesti (patet). i. aperta est (intrẽt) scz ꝑ eã ad celestẽ gliam. s. vgines (q̃ sũt parate). i. electe (oĩs virgo sit memor). i. recordet isti9 (cũ sponsus venit) id ẽ intrabit regnũ celorum (quis hominũ possit eum) scz populum (sequi). i. imitari.

Janua patet que parate sunt intrẽt Cum sponsus venit quis eum sequi possit omnis virgo memor sit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

¶ Notandum autor in littera ponit quandam similitudinē q regnū celoꝝ comparatur decē virginibus quarū quinq erāt prudentes ⁊ quinq fatue: q̄ simul vocate sunt ad nuptias. prudentes acceperūt oleū secū cum lampadib⁹ ⁊ veniē. tē sponso dormitaucrūt oēs. ⁊ media nocte clamor factus est: Ecce spōsus venit exite obuiā ei. prudentes (qui oleū habebāt) venerūt obuiā sponso accendentes lampades suas. fatue nō habētes oleū dixerūt prudentibus: date nobis de oleo vestro: qm̄ lāpades nostre extinguunt. Prudentes rūderūt: ne forte nobis ⁊ vobis deficiat: ite potius ad vendentes ⁊ emite vobis. Et interim sponsus venit ⁊ prudentes introierūt cū eo ad nuptias ⁊ clausa est ianua. venientes autem fatue et pulsantes dixerūt: dn̄e aperi nobis. Respondit sponsus: amē amē dico vobis nescio vos. ¶ Nota q decē virgines intelligit ecclesia q̄ distinguit q duos quinarios: q quinq sensus quos de⁹ dedit vnicuiq. Q̄ oēs acceperūt lāpades ses cū significat opa bona q̄ operate sūt. ⁊ q fatue nō habebāt oleū significat q nō quesiuerūt diuinā laudē: sz exteri⁹ humanā laudē: ⁊ spōso veniēte oēs dormierunt. hoc est ante diē iudicij oēs moriemur: sz media nocte clamor fact⁹ est. hoc est in die iudicij q vocē tube sonātis oēs simul resurgem⁹: ⁊ tūc prudētes ornabant lampades suas q secreta opa que fecerūt. ⁊ tūc fatue q̄ de opibus bonis laudem humanā sumpserūt nō habentes oleū. i. opus meritorū dicētes: date nob ⁊c. i. date tm̄ testimoniū de nobis: qz scit⁹ q reputati eram⁹ beati in mūdo. tūc prudentes dixerūt. ite ⁊c. quasi dicerēt nos nō habem⁹ testimoniū dare de vestris conscientijs. vix em̄ possum⁹ iudicare cōscientias nostras: ite poti⁹ ad vendentes ⁊c. id est ad adulatores q̄ solēt facta vra cōmēdare. ⁊ interim sponsus. s. xp̄s venit reddēs vnicuiq iuxta opa sua. ⁊ virgines prudētes intrabūt cū eo. i. homines q̄ bene egerūt in hac vita. Tunc fatue clamabūt: dn̄e aperi nobis fac nobis iuuamē: tūc xp̄s respōdet. Amē dico vobis: qz nescio vos. quasi diceret. amplius nullā facio miscōiam: sed purā iusticiam. Sic ergo fatue amiserunt celestia regna ita q nullam misericordiam sunt cōsecute.

Ad talia tu nos gaudia perduc chriſte redemptor p te memor ſponſe iũges illi ſperantes in te.

¶ Hic autor dirigit petitionē ad christū dicēs: O (xp̄e redēptor). i. liberator. s. p sanguinē tuum (tu pduc nos ad talia gaudia) scz sempiterna. tu (sis memor sponse). i. ecclesie xp̄iane (sperātes). i. spem firmā habentes (in te). i. in tua misericordia (p te). s. xp̄m (iunges). i. associas (illi). s. regno celesti. ¶ Notandū autor hic ꝺt q xp̄s debet saluare ecclesiam iō: qz redemit eā suo p̄ciosissimo sanguīe. ⁊ illud debet seruare in memoriā ⁊ ecclesie dare vitā eternā: qꝺ det nobis iesus xp̄s filius dei viui in secula seculorum. amen.

Dſallat eccleſia mater illibata et virgo ſine ruga honorē huius eccleſie.

¶ Hic autor describit aliud cāticū in q̄ generalit̄ oīa cantica sequentiarum clauduntur: ⁊ est de dedicatione templi ⁊ inter alia cātica obtinet vltimū locū: qz hoc festū non respicit determinatū temp⁹ anni: sed in diuersis locis sub diuersis tēporib⁹ celebrat. ⁊ diuidit ista sequētia in tres ptes. In p̄ma pte hortat pplm ad laudes decātādas in dedicatiōe tēplorū. In scōa pte cōparat tēplū nr̄m materiale ad tē.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

plum celestis patrie. In tertia describit xtutes t effectus temploꝝ nostroꝝ ex iubilatiõe dei ꝓuenientiũ. scõa ibi: hec domus aule. tertia ibi: hic noua ꝓlem. Quantũ ad primũ dicit sic (Ecclesia). i. tota xpianitas exñs (illibata). i. immaculata (mater t virgo) scz florida (sine ruga). i. sine plica siue malicia peccatoꝝ (psallat). i. decantet (honorẽ). i. reuerentiã (huiꝰ ecclesie). s. materialis nouiꝫ dedicate. ¶ Notandũ: Johes scribit cap̃. j. Magister vbi habitas. t sunt xba vocatiõis apl̃oꝝ principaliũ: qui cum sequerent dñm: statim de eiꝰ habitatione quesierũt. Ubi nota: q multiplex est habitatio dei. Prima est in celestibꝰ siue in regno celoꝝ. vñ ps. Ad te leuaui oculos meos q̃ habitas in celis: t ps in li. de celo t mũdo dicit: Qõ aũt sursum est habitaculũ deoꝝ est. Scõa habitatio dei fuit in tabernaculo veteris testamenti: qõ factũ est in exitu filioꝝ israel de egypto: in quo credebaꝫ habitare dñs. nã in eleuatione centurij clamauerũt oñes Exurgat deus t dissipent inimici eius. Tertia habitatio dei fuit vterus virginis glorioſe: vt dicit Eccli. xxiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. quare btã xpo templũ appellat. Quarta habitatio est sanctuariũ noui testamẽti: in quo exercet mysterium sancte cõionis: vt habeat memoria dñice passiõis. Quinta habitatio est anima fidelis quã dñs inhabitat ꝑ gratiã. Un apl̃us ad Corin. iij. Templũ dei sanctũ est qõ estis vos. Sed de his quinq̃ habitationibus quartũ habitaculũ in hoc festo recolit. in quo agit temp̃ renouattiõis: in q̃ templũ materiale ad laudem dñi est cõsecratũ. ¶ Scõo nota: hec solennitas ex antiquo tpe inchoata est. nam mltiplex legit habitaculũ siue tabernaculũ: sicut dicit apl̃s. Tabernaculũ ꝑmũ in quo erant candelabra aurea t mensa ꝓpõnis: t huiꝰ tabernaculi pontifex fuit melchisedech rex salem: cũ abraam reuerteret a cede acq̃sita victoria cum magna solẽnitate obtulit ei panẽ t vinũ. Scõm tabernaculum fuit in quo erat archa veteris testamenti: q̃ cõtinebat tabulas moysi. t vrnam aureã cõtinentẽ manna: t xpgam aaron q̃ floruit. t habebat velamen: et cherubin obumbrantia: t huiꝰ autoꝝ fuit moyses. Tertiũ tabernaculum edificauit salomon ex lapidibꝰ sectis seu sculptis: t ornauit illud intrinsecus auro mundo: t iudas machabeus renouauit t ornauit faciem templi corõnis aureis. t edificauit altare dñi: t facta est letitia magna: t celebrauerũt edificationes t renouatiões septem diebꝰ. Ex quo patet q oñs hystorie veteris testamenti erant q̃ si figure noui testamenti: qz omnia tabernacula impleta sunt in nostra sancta ecclesia q̃ materialiter construit in terris: sed spũaliter in celis viuis ex lapidibus vt dicit Johannes in Apoc̃. Vidi ciuitatem sanctã hierlm nouã descendentem de celo a deo paratã: sicut sponsam ornatam viro suo: g̃ filij sancte ecclesie digne colũt solennitates t dedicatiões domus dei qnã inhabitat domin̄ oĩm: de qua dedicatione pñs sequentia est composita. ¶ Tertio nota: cõgregatio fideliũ dicitur mater illibata: qz pariet filios incorruptibiles. ipa eñ obtinet regnũ cũ lampade ardente celum ingrediens. Ipsa eñ ꝺr virgo incorrupta: qz lz in ꝓncipio fuit modica t parua soror nostra: vbera nõ hñs q̃bus lactaret filios gratie: sicut dicit glosa sup cantica canticoꝝ. sed cum crescebat cõfortabaꝫ ambulãs in timore dei t cõsolatione spiritussancti. ¶ Pro terminis est notandũ q illibatus tatum: est nomen adiectiuum a xbo libo derivatũ. Item libo bas in vna significatione idem est qõ gusto. inde libatus tatum: id est gustatus. Inde ꝑ compositionem illibatus: idem est qõ nõ gustatꝰ ꝑ gustum: vl̃ ꝑ aliquẽ sensum male cõcupiscentie. Sed ruga ruge est nomen prime declinationis fe. ge. i. plicatio cutis in fronte: vel replicatio alicuius vestimenti.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Hec dom⁹ aule celest⁹ ꝓbat̄ ꝑticeps
In laude regis celoꝝ et ceremonijs.

¶ Hic au. compat templū materiale ad eccl̄iam celestis curie di. Hec domus scz ecclesia materialis manufacta (ꝓbat̄). i. approbat̄ (esse). i. fore (ꝑticeps). i. socia in virtute (aule celestis). i. regni celoꝝ (in laude) id est honore (regis celoꝝ). i. oīpotentis dei (ꝛ ceremonijs). i. solennitatib⁹ factis cum candelis.

Et lumine continuo emulans ciuitatem sine tenebris. Et corpora in gremio confouens animarū que in celo viuūt. Quam dextera protegat dei
Ad laudem ipsius diu.

Et scz hec sancta eccl̄ia (emulans). i. sequens est (cōtinuo lumine). i. bonis operib⁹ (ciuitatē) id est eccl̄iam triūphātem siue regnum celorū (sine tenebris). i. sine macula peccatoꝝ. ꝛ (cōfouens). i. defendens (in gremio). i. in cimiterio: vel in custodia sua (corpora) id est reliquias animaꝝ. s. sanctaꝝ (que) scz anime (viuunt) scz eternalit̄ (in celo) id est in celesti regno (Quam) scz eccl̄iam materialē (dextera). i. potestas siue diuina maiestas dei om̄nipotētis (ꝓtegat). i. defendat (diu). i. longo tempe (ad laudē). i. honorem (ipsi⁹) scz dei omnipotentis. ¶ Notandū hoc templum materiale comparat̄ ad regnū celestis curie in trib⁹. Primo in exhibitione laudis: qꝛ sicut angeli ꝛ sancti in aula celesti nunq̄ cessant laudare deum: sic nos in ecclesia nostra debem⁹ frequenter laudare dn̄m. et ergo dicit ꝓpheta in p̄s. In ecclesijs benedicite dn̄o. Secundo comparat̄ aule celesti ꝓpter claritatē: qꝛ cōstat ꝙ celum continet in se corpa lucida: scz stellas ꝛ planetas. De qua stella dicit cōmentator: stella est dentior pars orbis. i. firmamenti. ꝛ in similitudinē huius ponimus in ecclesia nostra lampades ardentes ꝛ candelas. Tertio compat̄ aule celesti ꝓpter receptionem alteri⁹ partis compositi: nam cum homo morit̄ tunc templum celeste recipit formā. i. ip̄am anīam: sed templū nostrū materiale recipit alteraz ꝑtem scz materiā: puta corp⁹: qd̄ in ecclesia vel in cimiterio qd̄ d̄r gremiū ecclesie: sepelit̄. ¶ Secundo nota: q̄uis autor nō ponit hic plures in littera compatiōes sil̄itudinis: sunt tn̄ plures. Unde templū istud compat̄ aule celesti ꝓpter p̄sentiā dei: qꝛ deus semp p̄sentialiter est in regno celoꝝ. Item ꝓpt̄ p̄figurationē factam in visione iacob qn̄ vidit scalam ꝛ cacumen eius celum tangens: ꝛ vidit angelos ascendentes ꝛ descendentes ꝑ eam dixit: Uere iste locus sanctus est. Ex isto infert̄ ꝙ nulla ecclesia materialis edificat̄ nisi locus iste specialiter fuerit a deo elect⁹. ꝛ dicit p̄s. Hic habitabo qm̄ elegi eam. Item ex isto quia templū nostrū est tanq̄ oratorium vbi miscd̄iam dei querentes possum⁹ inuenire. Unde in euangelio: Domus mea domus orationis vocabit̄: in ea om̄is qui petit accipit: ꝛ qui querit in hoc templo vt eius misericordiam consequi mereamur: quia dicit p̄s. Quia veritatem ꝛ misericordiā diligit deus: gratiam ꝛ gloriam dabit domin⁹: ꝛ etiam vt post frequētationē huius templi celestem patriam valeamus frequentare: vbi est summa pax ꝛ iocūditas infinita. Unde p̄s. Quā dilecta tabernacula tua dn̄e virtutum: concupiscit ꝛ deficit anima mea in atria domini. Et alibi: Ecce q̄bonū ꝛ q̄iocundum habitare fratres in vnum.

¶ Pro declaratione terminorū est notandū: Particps est nomen adiectiuum: omnis generis deriuatū a nomine pars ꝛ a verbo capio. Sed cerimoniū est nomen neutri generis: ꝛ significat laudem que exhibet̄ deo in accensione thuris ꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

candelarum. Sed emulus est participium a verbo deponentali emulor deuatum: qd̄ significat diligere: inuidere vel sequi. Unde quidam: Emulor inflatur amat inuidet: ac imitat̄. Sed tenebre est nomen pluralis numeri feminini generis: prime declinationis.

Hic nouā prolem gratia parturit fecunda spūssctō. Angeli ciues visitāt hic suos ⁊ corpus sumitur iesu.

¶ Hic magister ostendit effectum nostre ecclesie ex diuina inhabitatione dicēs (Gratia) scz dei (fecunda) id ē fructuosa vel fertilis (spūssancto) id est paraclito (parturit). i. generat (hic) id est in isto templo (nouam prolem) id est nouam filiam scz per regenerationem baptismatis (Angeli): id est exercitus angelorum (visitant): id est custodiunt (hic) id est in isto templo (suos ciues) id est beatas animas vel fideles homines (⁊ corpus iesu) id est sacramentū altaris scz conficitur in templo. ⁊ sumitur a fidelibus.

Fugiunt vniuersa corporis nocua: Pereunt peccatricis anime crimina Hic vox leticie ꝑsonat. Hic pax ⁊ gaudia redundant. Hac domo trinitati laus ⁊ gloria semꝑ resultat.

¶ Uniuersa nocua) id est nociua om̄ia corporis: scz humani (fugiunt) id est recedūt scz per ingressum huius templi: (crimina) id est peccata peccatricis (anime) id est anime existentis in peccatis amouentur: scilicet ꝑ ingressum templi (hic) id est in illo templo: (redundant) id est superfluunt (pax) scilicet diuina ⁊ gaudia inestimabilia (hac domo) id est in hoc templo (resultat) id est exhibeatur (trinitati) id est deo omnipotenti (semper) in est in omni tempore (laus) id est honor (et gloria) id est reuerentia summa. ¶ Notandum: sancti patres statuerunt vt regeneratio fideliuꝫ que fit per sanctum baptisma: fiat in facie ecclesie: quia in baptismate vetus homo exuitur et nouus induitur. Sic ecclesia dicitur parere nouos filios: spiritu sancto fecundatos. ¶ Secundo notandum est: ꝙ in consecratione ecclesie expellitur omnis potestas maligni spiritus. Nam principes iubent̄ aperire portas suas vt ingrediatur rex eterne glorie: ⁊ sic angeli semper assistūt in ecclesia: vt orationes fidelium accipiant de ore hominū: et portent in conspectu dei: quare dicit p̄s. In cōspectu angelorum psallam tibi: ⁊ alibi: Dirigatur domine oratio mea sicut incensum in conspectu tuo: ⁊ hoc tangitur in secūdo versu ibi: Angeli ciues ⁊c̄. ¶ Tercio nota: rex glorie ingredit̄ templum istud quando mystarialiter mactat̄ ⁊ offertur in oblatione deo patri in specie panis. De tali pane loquitur psalmista: Et panis cor hominis confirmet. Item nota: In sancta ecclesia est remissio peccatorum: vt legit̄. iij. Regum: ꝙ cum salomon consummasset beneficium templi sui declinauit genua sua: ⁊ orauit dominū dicens: Domine si cōuersus fuerit populus ⁊ orauerit in loco isto tu exaudies in celo domine: ⁊ propicius esto ei: vnde templum domini vocatū est vt in eo inuocetur nomen domini et peccata populi ex intercessione iesu christi remittant̄: ergo cantatur merito sancte trinitati laus ⁊ gloria sempiterna Amen. ¶ Pro terminis nota: nocuus cua cuū. i. nocens vel cui nocet̄. ⁊ cōponit̄ innocu⁹. Crimen nis: n. t. d̄r a careo: vt furtū vl̄ falsitas ⁊ sil̄ia: q̄ nō occidūt sed infamant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

De beata virgine

Mittit ad v̄ginē nō quēuis angelū sed fortitudinē suā archangelū amator hominis.

¶ Hoc est aliud canticū ꝛ sup. addit ad laudem ꝛ reuerentiam beate virginis marie: ꝛ sic plura cantica talia que per ordinem sunt declaranda. Et dicit hoc p̄sens canticum principaliter in duas partes. In p̄ma parte declarat annunciationē beate virginis quō fuit p angelum salutata. In secunda pte alloquit personas que huic annunciationi affuerūt. Secunda ibi: Exi qui mitteris. Prima pars diuidit adhuc in duas partes. In prima parte declarat quomodo ab isto angelo ꝛ nō ab alio fuit salutata. Secunda ibi: Forte expediat: dicens (amator hominis). i. deus amās hominē (non mittit) id est dirigit (quemuis angelū) id est quemlibet nuncium (ad virginem) scz mariam (sed) pro tamen (suam fortitudinem archangelū) id ē gabrielem qui fortitudo dei interpretat. ¶ Notandum: scribit in canticis canticor̄: Introduxit me rex in cellaria sua: ꝛ ordinauit in me charitatem. In quib⁹ v̄bis beata v̄go Maria dupliciter commendat. Primo rōne obumbrationis spiritussancti: cum dicit: Introduxit me deus ꝛc. Secundo rōne intime charitatis ibi ordinauit in me charitatem. De primo dicit in canticis: Subumbra illi⁹, quem desiderabam sedi. De illo dicit beatus Grego. Beata virgo dilexit filiuz ex tota anima sua. i. sapienter: ex tota mente sua. id est memoriter: ex omnib⁹ viribus suis. i. fortiter: Unde ꝛ filio suo in morte firmiter adhesit: quare beata virgo pluribus rebus comparat: scz auroze: lune: soli ꝛ castror̄ aciei. Omnib⁹ enī necessariū est presidium. nōdum cōuersis ad fidem est luna: qz eor̄ mortem sue luce miserationis illustrat. incipientib⁹ auroza: ad bene agendum eos paulatim informans. proficientib⁹ ꝛ pfectis est sol: dum eos exemplo sue puritatis irradiat. impugnantib⁹ a dyabolo est quasi castrorum acies dum eos ab insidijs ei⁹ p tegat ꝛ liberat: q̄uis sic omnes pie viuentes tuti sint virtutibus v̄ginis glorioſe. Ideo sequentia in laudem ꝛ gloriā eius est compilata. ¶ Pro terminis nota: q̄uis est nomen habens secundā declinationem ꝓnominis. et componit a noīe quā: ꝛ a syllabica adiectione uis.

Fortē expediat ꝓ nobis nūciū natu re faciat vt p̄iudiciū in ptu virginis

¶ Hic autor reddit rōes q̄re deus misit archangelū dicēs Propterea misit deus gabrielem fortitudinem dei. vt archangelus gabriel (expediat) id est annunciaret ꝛ exponat (fortē nuncium) id ē filium dei (ꝓ nobis) scz hominibus. s. q̄ ꝓ nobis missus est a patre in hunc mūdum (vt) sup. fortis nunci⁹. s. fili⁹ dei (faciat p̄iudicium). i. p̄cedens iudiciū (nature) scz humane (in partu v̄ginis) scz marie.

Naturā supat nat⁹ rex glorie regat ꝛ imperat zima tollat scorie ō medio Superbientium terat fastigia colla sublimiū calcet vi ꝓpria potēs ī plio

¶ Rex glorie) id est xp̄s fili⁹ dei (natus) id est genitus (superat) id est excedit (naturā) scz omnē: scz q̄ (regit) id ē gubernat scz omnia (ꝛ imperat) id est p̄cipit scz omnibus vel imperiū tenet (vt tollat). id ē remoueat (zima). i. fermentū) scorie) id est immundicie (de medio) scilz mundi (ꝛ terat) id est cōterat (fastigia) id est tedia (superbiētiū. ꝛ rex glorie (potens). i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

valens(in prelio).i.in bello(calcet)vel calcãs est(colla).i.capita(sublimium) id est supbientium(ꝓpria vi).i.virtute ⁊ potestate.

Foras eijciat mũdanũ pricipez matremq; faciat participẽ patris iperij

¶ Eijciat).i. expellat (mundanũ ꝑncipem).i.dyabolum (foras q;) ꝓ et (faciat mr̃em) scz mariam(secũ).i.in se(participem).i.partẽ capientẽ(imperij).i.regni(patris)scz celestis. ¶ Notanduz beatus Grego.dicit sup hoc euãge. Missus est angel⁹ gabriel ad mariam.ĩmo necessaria fuit vt iste angelus q̃ fortitudo dei interp̃tatur ad virginẽ mitteret: de qua rex fortissimus nasceret: qr decuit vt fortis fortẽ ꝑconizaret. Nã ꝟm philosophum. Om̃e simile applaudet suo simili. ¶ Scdo no.autor in hac sentẽtia declarat fortitudinẽ dei esse manifestã in sex. Primo in trãsgressu cursus naturalis. Ipe em̃ in partu suo fecit nature preiudiciũ: videlicet vt virgo pareret. Hec em̃ fortitudo figurata fuit ꝑ portam Ezechielis que semꝑ clausa ꝑmansit. Scdo patet fortitudo dei in purgatione peccatoꝝ: qr potẽs deus soluere erat debita que dudum erãt humano generi affixa: ⁊ hec fortitudo designata ẽ in Apoca.vbi dicit: Dign⁹ est dñs accipe librũ ⁊ aperire signacula ei⁹. Et ergo dicit beatus Aug⁹.ꝙ deus vidẽs viciuz ꝯtra deũ in humana natura: fieri voluit homo ꝯtra naturã. Tertio fortitudo ei⁹ patet in hoc ꝙ cõtriuit supibentes ⁊ fastidiosos.qd̃ ꝑfiguratũ est in libro Macha.qñ iudas machabeus cum parẽtib⁹ et filijs israel magnã multitudinẽ paganoꝝ occidie.ipse nãq; xp̃s est iudas Machabe⁹ q̃ sua virtute oẽs supbientes cõtriuit.vñ Ps̃. Deposuit potentes de sede. ⁊ ergo dicit Ps̃. Dominũ formidabũt aduersarij eius. Quarto ostenditur fortitudo dei in collisione sublimiũ que prefigurata est in lib. Reg.vbi dauid goliam interfecit. Unde dauid manu fortis interp̃tatur: ꝑ quem xp̃s intelligitur: qui superauit goliam.id est om̃es homĩes sublimes in ꝑtinacia cordis proteruientes. ⁊ ergo dicit Prouer.ix. Sapiẽtia edificauit sibi domũ et excidit columnas septẽ ꝑ quam subdit sibi gentes supborũ ⁊ sublimiũ. Et hanc materiã Augustinus tangit in littera. Quinto fortitudo dei patet ꝑ victoriã quã fecit quando in ligno crucis triũphauit.de quo dicit Amb̃. Autor pietatis in cruce pendens in secularibus negocijs pietatis diuidebat ꝑsecutionem apostolis: pacem discipulis: corpus iudeis: patri spiritum: virgini paranymphũ: latroni paradysum: peccatoribus infernũ: crucem christianis: penitentibus veniã cõmendat: ⁊ hec erat fortissima victoria.tunc inenumerabilem multitudinem dyaboloꝝ deuicit. Sexto patet ei⁹ fortitudo ratiõe ascensionis: qr ꝓprium corpus de virgĩe sumptum sup om̃es celos collocauit. ¶ Pro terminis no.syma ꝟm aliquos fuit nomen tertie declinatiõis neutri gñis. ⁊ declinabat̃ syma atis. Sz ꝟm modernos est p̃me declinatiõis ⁊ declinabatur sicut pascha. Sed expedit est verbum transitiuũ quarte cõiugatiõis: ⁊ significat alquẽ in negocio certificare.et transponit̃ hic pro ꝓmittere. Sed superbiens ẽ participium deriuatũ a verbo supbio qd̃ ẽ cõposite figure. Sz eijcio ẽ verbũ trãsit.cõpositũ ab e ⁊ iacio deponẽdo a.

Exi qui mitteris hec dona dissere reuela veteris velamen littere virtute nuncij.

¶ Hic autor alloquit̃ ꝑsonas que in annunciatione fuerunt p̃sentes. Nã ibi fuit xp̃s tãq̃ a patre missus: ibi etiã fuit angel⁹ tanq̃ salutãs.ibi fuit virgo maria tanq̃ salutata. Et di

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

uidit in duas partes. In prima facit hoc qd dictũ est. In scda specialiter cõmẽdat beatã virginem. Scda ibi: Audit ⁊ suscipit: dicẽs primo sic. O gabriel (tu exi) scz de celo ⁊ veni (qui) scz gabriel (mitteris) scz a deo. tu (dissere) id est ediscere ⁊ expone (hec dona) scz incarnationis filij dei. scz ⁊ tu (reuela). i. manifesta (velamen). i. tegmen (veteris littere) id est veteris testamẽti (virtute) id ꝑ virtutem (nuncij). i. filij dei missi in hunc mundũ.

Accede nuncia dic aue cominus dic plena gratia: dic tecum dominus: et dic ne timeas. Virgo suscipiens dei depositum in quo perficiens castum propositum ⁊ votum teneat.

Accede) scz gabriel id est appropinqua (nũcia). i. annũcia scz filiũ dei. tu (dic aue). i. fis sine ve. (cominus). i. ꝓpe. tu (dic plena) id est repleta (gratia) scz diuĩa (tu dic domin⁹) id est filius dei (iesus) scz sit tecum. ⁊ dic scz o virgo maria (ne timeas ꝟgo). scz maria scz suscipiens) id est accipiens (depositum) id est thesaurum. s. filium dei scz patris (in quo) scz deposito (perficiens) scz est id est complens (castum propositũ) id est castam intentionẽ (⁊ teneat) id est seruat (votum). i. desiderium scz castitatis. ¶ Notandum ꝙ in littera autor alloquit tres ꝑsonas que fuerũt in annunciatione beate virginis. Sub isto dicit beatus Grego. ꝙ ꝓpterea tres persone fuerunt vt testimonium incarnationis posset verificari: qꝛ in numero duorũ vel rium stat omne testimoniũ. ¶ Scdo no. autor in littera tangit totam materiaz annunciationis: quia cum angelus missus esset ad virginem mariam in ciuitatem dixit ad eam. Aue gratia plenus dñs tecũ: benedicta tu in mulieribus. Ecce cõcipies ⁊ paries filiũ ⁊ vocabis nomẽ eius Jesum. Tũc rñdit. Quomodo fiet istud quoniã virum nõ cognosco. Respondens autem angelus dixit: Ne timeas maria spiritussanctus superueniet in te ⁊ virt⁹ altissimi obumbrabit tibi. Tunc dixit beata virgo. Ecce ancilla domini fiat mihi ꝟm verbum tuum. In his verbis creditur beata virgo filium concepisse. ¶ Item no. dicit in littera. votum ne timeas. Unde dicit beatus Gregorius ꝙ duplex fuit votũ beate virginis. vnum in corde reliquum in voce: Beata virgo votum fecit in templo ꝙ virginitatem suam vellet deo cõsecrare: ꝓpter hoc sacerdos templi fuit anxiat⁹ quia in veteri lege matrimoniũ preferebatur virginitati. Sed quia votum vouerat considerauit hoc non esse frangendum. Sed scdm votum fecit cũ ore: quãdo cum viro suo Joseph castitatem conseruare promisit. ¶ Item no. exquo hic fit mentio de angelica salutatione: tunc est sciendum ꝙ angelus in salutatione beate marie virginis sex fecit. Primo reuerenter eam salutauit dicẽs: Aue gratia plena dominus tecũ ⁊c. Scdo excellenter eũ cõmendat dicẽs: Benedicta tu in mulieribus ⁊c. Tertio eam dulciter commendat dicens: Ne timeas maria. Quarto legationem suam diligenter compleuit dicẽs: Ecce cõcipies ⁊ paries filium. Quinto modum legationis sue diligenter composuit dicens: Spiritussanctus superueniet in te ⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi: Sexto puerum nascendo cõmendat ⁊ describit dicens: Ideoqꝫ ⁊ qd ex te nascetur sanctum domini vocabitur. ¶ Item nota. Ista oratio que dicitur angelica salutatio tres habet partes. Primam partem incepit angelus gabriel. Aue gratia plena domin⁹ tecum benedicta tu in mulieribus. Secundã partez apposuit Elizabeth dicens: Et benedictus fructus ventris tui. Tertiam partem adiunxit ecclesia ob reue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

rentiam beate virginis apponens hoc nomen Maria. ¶ Item nota. ista angelica salutatio commendabilis redditur ex quattuor. Primo ex auctoritate illius a quo missa est. s. a deo. Scõo ex nuncio per quem transmissa est: quia per angelum gabrielem. Tertio per personam ad quam transmissa est: quia ad beatam virginem mariam. Quarto per modum commendationis: angelus enim salutando ipsam mariam tripliciter commendauit. Primo penes gratiam conuersationis dicens: gratia plena. Secundo penes excellentiam contemplationis dicens sic. Dominus tecum. Tertio penes prerogatiuum gratie singularis dicens: benedicta tu mulieribus. ¶ Pro terminis nota. Dissero est verbum transitiuum tertie coniugationis. ⁊ significat manifestare. Item differunt cominus et eminus. vnde. Eminus ad longe: sed cominus ad prope spectat.

Audit ⁊ suscipit puella nunciũ: credit ⁊ cõcipit ⁊ parit filium: sed admirabilem.

¶ Hic autor commendat beatam virginem in ratione credulitatis di. (puella) id virgo maria (audit et suscipit) id est percipit (nuncium) id est annunciationem angelicã (credit) scz verbis angeli (et) id est etiam (pariet) id gignit (filium) scz suum iesum christum (sed) pro tamẽ (admirabilem) scz nominatum.

Consiliariũ humani gñis ⁊ deũ fortium ⁊ patrẽ posteris in fide stabilem

¶ Cõsiliariũ humani generis) id est christianorũ (⁊ deũ fortium) scz hominuz (⁊ stabilem) id est firmũ (patrem posteris) scz successoribus (in pace) id est in tranquillitate.

Cui⁹ stabilitas nos reddat stabiles ne nos labilitas mundana labies secum precipitet.

¶ Cui⁹) scz patris (stabilitas) id est firmitas (reddat). i. det (nos) scz homines (stabiles) id est fortes (ne). i. vt nõ (mũdana labilitas) id est instabilitas (precipitet) id est cadere faciat scz nos (labiles) id est instabiles homines (secum) id est cum se: hoc est cũ mundana labilitate.

Sed datoz venie cõcessa venia p matrem gre optẽta gra ĩ nobis habitet

¶ Sed) pro tamen) datoz) id est tributoz (venie) id ẽ indulgentie (habitet) id est inhabitet (nobis). s. hoib⁹ (cõcessa) i. data (venia p mrem). i. p mariã. ⁊ hoc (obtẽta). i. cõsecuta (gra). s. diuina.

Qui nobis tribuat pctiveniam reatus diluat ⁊ donat pctriam in arce siderum.

(¶ Qui tribuat) id est donet (nobis veniã) id est indulgẽtiã (peccati. diluat) id est deleat (reatus) id ẽ peccata (⁊ donat) id est dat scz nobis (patriam). i. eternã vitam (in arce) idest in summitate (syderum) id est celi. ¶ Notandũ autor in littera tãgit duo. Primo promptitudinem credulitatis gloriose virginis Marie que statim credidit auditis verbis angeli domino. ⁊ ergo dicit beatus Gregorius. Beata es dei genitrix virgo maria que credidisti domino: quoniã perfecta sunt in te q̃ dis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

eta sunt tibi: Item Ber. Maria que credidit saluatorē mundi suscepit. Secundo tangitur hic mirabilis operatio iesu christi. Uñ ipse deus legitur esse mirabilis in sanctis ⁊ hominibus. In sanctis: qꝛ per eos multas opationes miraculosas ⁊ virtuosas fecit: sicut dicit̄ in euangelio. Signa autem eos qui crediderint hec sequentur in nomine meo eijcient demonia etiā serpētes tollant. ergo dicit Ps̄. Mirabilis deus in sanctis suis. Scd̄o est mirabilis in hominibus. Unde legitur de quodam ep̄o quem dyabolus sepe temptauit qui tandem speciem mulieris cepit ⁊ episcopum in confessorē elegit dicēs se esse virginem castā et ꝓpterea de parentibus recessisse: quia noluit desponsari: sed virginitatem cōseruare. quē episcopus inuitauit. ⁊ dum in mensa sederet cum ceteris sacerdotibus episcopus equaliter temptationem dyaboli ꝟm concupiscentiam exarsit: qd̄ intelligens angelus domini in baptismo ei deputatus formam peregrini accepit stans ante ianuam episcopi petijt intromitti: qd̄ audiens dyabolus dixit: Non intromittatur nisi quodam enigma rarum dissoluat: qd̄ cum omnib⁹ placeret dixit dyabol⁹ mīstro. Dic ei ꝙ dicat vbi terra sit altior celo: qd̄ cuꝫ mīster dixisset angelo. Angelus respondit: vbi christus humanitatem assumptam de virgine super omnes celos tanq̄ peregrinam collocauit: quia carnis locus proprie est terra: qd̄ cum domini audissent mirabantur de subtili responso. Deinde dyabolus dixit: dicat ⁊ nobis vbi deus fecit maximum miraculū. Ad qd̄ angelus respondit in facie hominis: quia paruo spacio tot figuras speciales depinxit vt in toto mūdo non reperiuntur duo homines omnino similes in facie: qd̄ cū domini audiuissent magis mirati sunt de responso. Dyabolus respōdit: quia tāte sapientie est iste peregrin⁹ dicam sibi ocultuꝫ enigma: qd̄ si soluerit intromittatur. Dicat ergo nobis: que est distantia summi throni ad profundum inferni. Ad qd̄ angelus respondit: altitudinem celi nemo dinumerare potest: sꝫ hic qui questionē facit per se tantū spaciū dimensus est. s. cū lucifer ⁊ socij sui a celsitudine throni vsqꝫ ad profundum inferni proiecti sunt. Qd̄ audientes domini signo crucis se munierunt. Et dyabolus perturbatus fraudibus suis cum magno rugitu disparuit ⁊ recessit. Ecce in secundo enigmate patet qd̄ dictum est ꝙ deus est mirabilis in hominibus. ¶ Pro terminis nota. nuncium est nomē neutri generis: ⁊ dicitur sermo prius non auditus quem aliquis nuncius exponit. Sed posterius a um est nomen adiectiuum idem qd̄ vltimus deriuatū a ly post

Letabundus exultet fidelis chorus alleluya. Regē reguꝫ intacte profudit thorus res mirāda

¶ Hic autor describit alid̄ cāticum ob laudem ⁊ reuerentiam virginis marie compilatum. Et diuiditur in tres partes. In prima comendat beatam virginem hortando populum ad laudem eius. In scd̄a parte cōmendat beatam virginem hystorice In tertia parte cōmēdat eam prophetice. scd̄a ibi: Sicut sidus. tertia ibi: Esaias cecinit di. (Fidelis chorus) id est turba fidelium (exultet) id est gaudet (letabundus) id est similis letanti (alleluya) id est patri ⁊ filio ⁊ spirituisancto. Ul' sic (Fidelis chorus letabundus exultet) id est decantat (alleluya) id est illd̄ canticum leticie. scꝫ est (miranda) id est mirabilis res (thorus) id est lect⁹ (intacte) scꝫ virginis marie (profudit) id est genuit (regem regum) id est christum dñm.

Angelus consilij natus est de virgi'

¶ Angelus cōsilij) scꝫ magni christus (est natus) id est geni

ne sol de stella. Sol occasum nesciēs stella semper rutilans semper clara.

tus (de ẋgie) scz maria (sol) id est xp̄s qui est verus sol. s. qui est natus (de stella). s. maris. i. de maria ẋgine (Sol) id est christus (nesciens) id est ignorās (occasum) scz sic perpetue (eternitat) stella) scz est (semper) id est omni tempore (rutilans) id est splendens (semper) id est in omni tempore (clara) id est lucida ⁊ fulgida. ¶ Notandum symeon ad laudē glorioſe virginis dixit hec verba. Adorna thalamū tuum syon. In quibus verbis beata virgo dupliciter cōmendatur. Primo ratione vite pacifice dum dicitur thalamum. Secundo ratione speculationis cum dicitur syon. Circa p̄mū nota. q̄ thalamū habet quinq̄ cōditiones quibus vterus beate virginis thalamo comparatur. Est eñ quiet⁹: securus: mundus: clausus ⁊ ornatus: ibi etiam custodienda reponuntur: sic vterus virginis glorioſe fuit quietus. Angel⁹ enī in annunciatione nō inuenit eam in strepitu mundi: sed in quiete thalami. Etiā fuit securus: quia secura fuit quādo dixit: quomodo fiet istud qm̄ virum non cognosco. Itē mundus castitate corporis ⁊ integritate mentis. Item fuit ornatus vnde p̄s. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate Item fuit clausus. vñ Ezechi. xliij. Hec porta clausa manet. Et alibi: virgo in partu: virgo ante partū ⁊ virgo post partum. Item in canticis: ortus cōclusus est dei genitrix. Item ibi reponūtur custodienda. vnde in euange. Maria conseruabat omnia verba hec conferēs in corde suo. Ecce qualiter thalamus ornatus est omniū virtutum varietate. Scō. beata virgo cōmendatur ratione contemplatiōis vel speculationis. ¶ Ubi nota syon interpretatur speculatio seu speculum: quia sicut mulieres in speculo vultus suos aspiciunt: sic anīa fidelis semper debet inspicere vitam ⁊ conuersationem beate virginis. vnde quadruplex est syon scz virginitatis. vnde p̄s. in persona beate virginis marie dicit: nunquid syon dicet homo: ⁊ homo natus est in ea ⁊c. sic est anima fidelis. vnde p̄s Benigne fac domine in bona volūtate tua syon id est in anima fideli. Item sacramentalis scz ecclesia militans. vñ p̄s. Te decet hymnus deus in syon. Itē supcelestis id est regnum celorum. vnde p̄s. Videbit deus deorum in syon id est in regno celorum. Tunc ad ꝓpositum dic. q̄ beata virgo dicitur syon ⁊ contemplata est tantas virtutes quibus thalamo comparatur. Ideo hec sequentia in laudem eius ⁊ honorem est compilata. ¶ Pro terminis nota. letabundus est nomen adiectiuum deriuatum a verbo letor aris. ⁊ significat similitudinem letandi. vñ⁹. Ous plenum notat: bundus similat: bilis aptat. Sed occasus ē nomen quarte declinationis masculini generis deriuatum a verbo occido dit cō ponitur ab oc ⁊ cado mutando b in c.

Sicut sydus radium profert virgo filium pari forma. Neq̄ syd⁹ radio neq̄ virgo filio fit corrupta.

¶ Hic autor comparat beatā virginem ad radium solarem commendando eam ꝓphetice dicens (Sicut sidus) id est sol (profert) id est ꝓducit (radium) id est splendorem (pari forma) id est simili modo (virgo) scz maria. scz profert (filium) scz suum scilicet christum (Neq̄) id est non (sidus) id est sol (fit corrupta) id est violata (radio) d est splendore (neq̄ virgo) scz maria fit corrupta id est violata (filio). i. xp̄o.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Cedrus alta libani cõformatur ysopo valle nostra. Verbũ ens altissimi corporali passum est carne sumpta.

¶ Alta cedrus) id est talis arbor. christus (libani) id est illius montis (cõformatur). i. coaptatur (ysopo) id tali herbe. scz marie (valle nostra) id est in hoc mundo (verbũ) id ẽ filius dei (ens) scz existens (altissimi) id est dei (est passum) id est crucifixum: et hoc (sumpta corporali carne) id est humanitate. ¶ Notandum autor in littera tangit duplicem cõparationem. Primo comparat beatam virginez soli iusticie: quia sicut sol emittit radios suos ⁊ tamẽ non corrumpitur: Sic beata virgo genuit christum ⁊ tamen mãsit incorrupta. Item alia est cõparatio: quia sicut splẽdor solis pertransit vitrũ. ⁊ tamen non leditur nec offenditur: sic christus pertrãsiuit vterum beate virginis que tamẽ mansit incorrupta. Item alia comparatio sicut sol emittit splendorem suum super stercora et inquinata: et tamen ex reuerberatione non sordidatur. Sic beata virgo maria genuit filium: ⁊ tamen pariendo mansit incorrupta. Item alia similitudo sicut sol emittit splendorem suũ super bonos ⁊ malos: sic beata virgo peperit filiũ vt esset redemptor bonorum et malorum. Secundo autor comparat cedrum ad ysopum ⁊ hoc per natiuitatẽ christi iesu: quia christus in eo q̃ erat filius dei ipse assimilatur cedro ꝓpter altitudinem: quia nulla arbor crescit in maiorem altitudinem q̃ cedrus. Sed ꝓ passionez assimilatur ysopo. Unde ysopus est herba crescens in vallibus: ꝓ hoc designatur passio christi quã fm carnem hic in mũdo sustinuit tanq̃ in valle miserie que fuit ei nimis amara. Unde dicit in passione domini: ego quidem plantaui te vineam meam speciosissimã ⁊ tu facta es mihi nimis amara.

¶ Pro terminis no. Cedrus est nomen secũde declinationis ⁊ est quedam species arborum. Sed libanus est proprium nomẽ montis. Sed ysopus est herba amari saporis. Et differunt ysopus ⁊ esopus. vnde ysopus est herba: sed esopus dat bona verba. Sed ens ponitur participialiter ⁊ formatur a verbo sum

Esaias cecinit synagoga meminit nunq̃ tamen desinit esse ceca. Si nõ suis vatibus credat vel gentilibus sibillinis versibus hec predicta.

¶ Hic autor cõmendat beatã virginem prophetice hortando populum ad fidem christianam dicens (Esaias) propheta (cecinit). i. prophetauit. s. christum nasciturum (synagoga) id est congregatio iudeorum vel iudea (meminit). i. recordatur (tamen) pro certo. sed (nunq̃) id ẽ nullo modo (desinit) id est desistit (esse ceca). i. incredula ⁊ infidelis) Si non credat) id est confidit (suis vatibus). i. est prophetis (vel gentilibus) scz vel (sibillinis versibus) id est versibus sibille scz (credat predicta) scz que sunt prophetizata per Esaiam.

Infelix propera crede vel vetera cur damnaberis gens misera.

¶ O (infelix). s. synagoga (propera). i. festina (crede) id est confide (vel vetera) id est peri O (misera gens) id est iudaica gens (cur) id est quare (damnaberis) id est vis damnari.

Natum considera: quem docet litte-

¶ Tu (considera) id est inspice (natum) id est xpm (quẽ lit

ra ipsum genuit puerpera

tera)id est theologia (docet) id est testatur(puerpera) id ē beata virgo Maria(genuit)id est peperit(ipsum)scz christum iesum. ¶Notā dum autor tangit hic in littera triplicem prophetiam per quam natiuitas christi est prophetizata. Primo tāgit prophetiam Esaie in quo dicit: Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filium ⁊ vocabitur ⁊c. Unde huic prophetie credere noluerunt et ideo hoc articulo iudei hodie damnantur. Secundo tangit prophetiam Balaam qui fuit gentilis cuius asina perhibetur fuisse locuta. Ille dixit: orietur stella ex Jacob et consurget homo de israel. Tertio tāgit prophetiam Sibille que dum venit ad regem Salomonem volens ab eo audire sapiētiam. debuit trāsire flumium circa piscinam probaticam vbi lignum quoddam in transitu fuit positum: que dum videret lignum noluit pertransire lignum nec pedibus conculcare: Sed prophetauit q̄ in hoc ligno esset passurus rex regum dominus dominantium. ergo autor in littera dicit: si iudei noluerunt credere prophetijs iudeorum seu suis prophetis. credent tamen prophetis gentilium: quia eius incarnatio non solum a iudeis: sed etiam a gentilibus est prophetizata. ¶Secundo nota. autor hortatur populum infidelem ad fidem: ad insinuandum q̄ fides est multum necessaria ad eternam salutem. Et diffinitur sic ſm Jsidorum. Fides est qua veraciter credimus illud qō nequaq̄ videre solemus. Item beat⁹ Augustinus. Fides est iusticie fundamentum purgans a peccatis: mentes illuminans: homines reconsilians: spem future remunerationis inspirans. Et dicit beatus Augustinus alibi: Beatior fuit Maria fidem profitendo quam carnem christi concipiendo. ¶Pro declaratione terminorum nota. Synagoga dicitur conuentus iudeorum. Meminit est verbum defectiuum habens sub voce preteriti significationez presentis et preteriti. Sed desino est verbum absolutum tertie coniugationis compositum a de ⁊ sino. ⁊ habet desiui vel desij in preterito perfecto indicatiui ⁊ significat cessare. Sed sybillinus sybillina sybillinum est nomen adiectiuum a proprio nomine sybilla. Sed puerpera est nomen adiectiuum mobile et tamen in masculino genere ſm naturam puerperus non dicitur q̄uis voce formari potest. Ex isto patet q̄ aliqua nomina sunt defectiua ſm cursum nature.

VErbum bonum et suaue personemus illud aue per quod christi fit conclaue virgo mater filia.

¶Quoniam ipsa beatissima et oñi honore dignissima virgo maria multiplici laude cōdigna ꝓbatur. ergo autor describit aliud canticum in laudem beate virginis Marie cōpositum per quod docet nos salutare beatam virginem mariam angelica salutatione. Et diuiditur in duas partes principales. In prima parte hortatur nos ad salutandum beatam virginem. In secunda parte ponit salutationes quibus debemus salutare virginem gloriosam. secunda ibi: Aue veri salomonis. dicēs sic: Nos christiani(personemus)id est decantemus(illud suaue aue)id est illud suauissimum et dulce aue ⁊ bonum verbum scz(aue).i. bonam salutationē (per qō)scz aue id est per quam salutationem (virgo)scz maria(fit conclaue)id habitaculum seu cubile .s. fit(mater)id est genitrix(filia xp̄i)id est iesu.
¶Pro terminis no. Suauis est cōis gñis tertie declina. ⁊ hoc ue .i. benignus dulcis: delectabilis: iocūdus. Inde suauitas tatis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Per quod aue salutata mox concepit fecundata virgo dauid stirpe nata inter spinas lilium.

¶ Per qd̄ aue).i. ꝑ quā salutationē (virgo) .s. maria (nata).i. genita (stirpe).i. ꝓgenie (dauid).i. illiꝰ ꝓpħe existens (liliū).i. flos (inter spinas salutata).s. salutatiōe angelica (mox).i. statim (fecundata).i. fertilis.s. per v̄tutē spūssancti (cōcepit).s. filium. ¶ Notandū dicit p̄s. Gl̄iosa dicta sūt de te ciuitas dei. In quibus v̄bis beata v̄go cōmendat̄ dupl̄r. Primo rōne gl̄ie: cuz d̄r gloriosa. Scd̄o rōne pijssime defensionis: cū dicit̄: ciuitas dei. Circa primū nota: ꝙ beata v̄go d̄r gloriosa tribꝰ de causis. Primo ꝓpter plenitudinē gratie Uñ angelus dixit ad eam: Aue gratia plena. vnde beata virgo om̄ibꝰ sinū gratie aperuit. quare potest de ea dici qd̄ scribit̄ in Ecclesiastico: Magnificata est laude ⁊ glorificata est in virtute. Secundo ipsa d̄r gloriosa ꝓpter pulcritudinē charitatis. Unde ipsa loquit̄ de seipsa: Ego mater pulcre dilectionis: timoris: agnitionis: magnitudinis ⁊ sancte spei: quare dicit̄ de ea qd̄ scribit̄ Ecclesiastes primo: Generatio preterit generatio aduenit: terra aūt gloriosa manet ineternum Terra gloriosa.i. virgo maria illam terram credo: de qua dicit p̄s. Terra nostra dedit fructū suuz.i. maria peperit ih̄m xp̄m. Tertio dicit̄ gloriosa propter plenitudinē humilitatis: de qua d̄r in cantico suo: qꝛ respexit humilitatem ancille. hanc etiā humilitatem ostendit qñ dixit ad angeluz: Ecce ancilla domini fiat mihi ſm v̄bum tuū. ⁊ nō dixit mater summi regis: quare v̄bum p̄assum ptum de ea nunciatur. s. gloriosa dicta sunt. Secūdo beata v̄go commendatur ex pietate defensionis: qꝛ ciuitas dei est. Unde ciuitas dicit̄ quasi ciuiū vnitas ⁊ habet fieri ꝓpter firmam defensionē: vt dicit ph̄s in libro politicoꝝ: ꝙ aūt beata v̄go sit pia ⁊ copiosa in plenitudine ꝓtectionis: patet in diuersis miraculis. Uñ legit̄ ꝙ quidā diues miles ⁊ nobilis ordinē religionis intrauit: qꝛ lr̄as nesciuit: erubescentes monachi tam nobilem inter laicos deputari: dederūt ei magistrū si forte modicū addiscere posset: sed cum diu cū magistro fuisset ⁊ nihil q̄ hec duo v̄ba: aue maria: didicisset: hec diligenter obtinuit: ⁊ quicq̄d egit semꝑ dixit: aue maria: tandem iste moriebat̄ ⁊ in cimiterio cum alijs fratribꝰ sepeliebat̄: ⁊ ex sepulchro eius creuit speciosum lilium cuius quodlibet foliū habebat: aue maria inscriptū. currentes aūt oēs monachi ad tam grande spectaculum: siue miraculum terram de sepulchro effoderunt: ⁊ radicem lilij de oore defuncti procedere viderunt. Intellexerunt ergo vt cum illa duo verba cum deuotione dixerat: dominꝰ eum tantis honoribus illustrauit: ergo autor in sequentia hortat̄ nos vt illud aue maria repetamus. ¶ Item nota salutatio ꝑ quā incarnatio filij dei est nunciata: est verbum bonū ⁊ suaue. nam sicut antiquus serpens. id ē dyabolus decipit ꝑ malā suggestionem: ⁊ per fallacem ꝓmissionem: sic bonus angelus gabriel salutem generis humani marie annunciauit per oppositū ipsaz salutando. Primo benigne salutando dicens: aue maria. Secundo v̄o asserendo et ip̄am cōmendādo di. gratia plena. Tertia certa ꝓmittendo di. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū. ¶ Itē nota in hac salutatōe q̄ angelꝰ mariā salutauit: ip̄e ab ea oēm timorē expulit. nā addidit: Ne timeas maria. Timuit em̄ eua a dyabolo decepta: maria v̄o nō: qꝛ sibi aue nunciat̄. timeant pctōres: sed maria non: qꝛ gratia plena: timeant a deo elongati: sed maria non: qꝛ dñs tecū: timeāt maledicti: sed maria nō: qꝛ bñdicta tu in mulieribꝰ. ¶ Itē nota de hoc ꝙ autor d̄t: mox cōcepit: ꝙ in vno ⁊ eodē instanti postq̄ maria cōsensum v̄bis angeli adhibuit:

dicens: Ecce ancilla dñi ꝛc̄. Facta est statim in ea ꝑ spm̄ sctm̄ sanguinis congregatio ꝛ ipsius consolidatio: ꝛ corporis xp̄i exemplaris formatio: ꝛ animatio ꝛ viuificatio filij dei: ꝛ ergo autor bene dixit: mox ꝯcepit. ¶ Pro terminis nota: aue ponit̄ hic materialiter: ꝛ est nomen neutri generis: tertie decli. ꝛ ꝟcat locū strictum alicui⁹ tabernaculi: ꝛ transumit̄ ꝓ vtero beate v̄ginis.

Aue veri salomonis mater vellus gedeonis: cuius magi tirbus donis laudent puerperium

¶ Hic autor ponit salutatōes cū quib⁹ debem⁹ salutare beatam v̄ginē di. Si voluerꝫ salutare beatā v̄ginē dic ei salutationē infra scriptā (O mater) id est genitrix (veri salomonis) id est xp̄i iesu (vellus) id est lana (gedeonis: cui⁹) scz marie vel matris puerperiū (magi). i. tres reges (laudāt). i. honorant (trib⁹ donis). i. ꝑ tria dona. s. aurū thus ꝛ mirram (tu aue). i. sis salutata.

Aue ꝓlem genuisti. aue solē ꝓtulisti: mūdo lapso ꝯtulisti vitā ꝛ īperiū

¶ Tu (aue). i. sis salutata O v̄go maria. s. qꝛ (genuisti). i peperisti ꝓlem o v̄go maria tu aue: qꝛ (ꝓtulisti). i. dedisti ꝛ ꝓduxisti (solem) scz iusticie. i. xp̄m (ꝛ cōtulisti) id est dedisti (lapso mundo). s. per peccatū (vitam et). i. etiam (imperium) id est potestatem.

Aue sponsa verbi summi: maris portus signū dumit aromatum virga fumi: angelorum domina.

O (sponsa summi verbi) id est iesu xp̄i (portus). i. littus maris: signū dumi) id est rubi. s. qꝛ signata ꝑ rubum (virga) id ē virgula (fumi: aromatū) id est odoriferū (dña). i. regina angeloꝝ. s. celestiū: tu (aue). i. sis salutata: supple o v̄go maria.

Supplicamus nos emenda: emendatos nos commenda: tuo nato ad habenda sempiterna gaudia

Nos) xp̄iani (supplicam⁹). i rogam⁹ ꝛ suppliciter petim⁹ (tu emenda). i. meliora. s. ducendo nos a vicijs ad v̄tutes scz ꝛ tu (cōmenda). i. cōmitte nos (emendatos). i. purgatos (tuo nato). i. tuo filio (ad habenda). i. possidenda (sempiterna gaudia). i. celestia gaudia: hoc est vitā eternam. ¶ Notandū hec salutatio de pluribus figuris ꝓpheticis est composita. Primo em̄ tangit̄ sapientia dei: cū d̄r veri salomonis. Vñ salomon fuit sapientissim⁹ hoīm. ꝛ sic ꝑ anthonomasiā sapiens dicit̄. ꝛ sepi⁹ in sacra scriptura ꝓ xp̄o ponit̄: quēadmodū hic etiā ponit̄ in presenti sequentia. Secundo tangit̄ figura facta ꝑ vellus gedeonis: de quo dicit̄ in p̄s. Descendit sicut pluuia in vellus. pluuie em̄ comparat̄: qꝛ mundat: rigat: ꝛ fecundat. Sic xp̄s saluator humanū genus mundat de peccatis: rigat ad ꝓfectū: fecundat in spūalibus ꝛ tp̄alibus donis ꝛc̄. Sed beata v̄go comparat̄ velleri. vellus em̄ sine lesione ab oue sumit̄: ꝛ de eo fit vestimentū qđ circundat ꝛ ꝓtegit hominem. Sic ebata v̄go d̄r vellus: qꝛ de ea sumit̄ vestimentū: eo ꝙ de carne beate virginis sumpta est caro xp̄i. vñ Job: Pelle ꝛ carne. Secundo qꝛ vellus sine lesione ab oue sumit̄. Sic beata virgo sine corruptione concepit et sine dolore peperit christum. Tertio: qꝛ vellus circundat bidentem: Sic beata virgo circundedit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

christũ qui ouis dicit. Vñ Esa. Ecce vir ⁊ oriens nomen eius ⁊ ipse idem ouis est. Quarto: qꝛ vellus: id est lana quã quis in magna quantitate recipit ⁊ eam facili cõpressione refundat. Sic beata virgo repleta est plenitudine omnis gratie. quare dictum est ei: Aue gratia plena. Istam gratiam facili petitione pctõribus infundit. vñ Grego. O homo si scires quantũ valeret ista vox: Aue Maria: nunq̃ ab ea cessares. Quinto: qꝛ vellus est recuruũ seu res curua in se: per qd̃ humilitas designatur: quam beata virgo sufficiẽter ostendit qñ dixit: Ecce ancilla domini. Sexto: qꝛ vellus suaue est ad tegendũ: Sic beata virgo est suauis: qꝛ mater toti⁹ pietatis. Item autoꝛ tangit in littera materiam triũ regũ: q̃ sufficiẽter declarata est ibi: Festa christi ⁊c̃. Itez littera tangit materiã rubi ardentis ⁊ virge Aaron: de q̃b⁹ dictũ est sufficienter in sequentia: Aue preclara.

¶ Pro terminis nota: Gedeon est ꝓpriũ nomẽ viri tertie decli. Sz supplico est v̄bũ petitoriũ p̃me cõiugatiõis: ⁊ cõstruit̃ cũ datiuo: ⁊ cõponit̃ a sub ⁊ plico.

Hodierna lux diei celebris in matris dei agit̃ memoria. Decãtemus in hac die semper virginis marie laudes et preconia.

¶ Ratione multiplicꝫ laudis beate virginis autoꝛ describit aliud canticũ in honoꝛem ei⁹ compilatũ: Et diuidit̃ in duas partes. In p̃ma hoꝛtatur nos ad laudem virginis gl̃iose. In secũda dirigit salutationes ad beatam v̄ginem. Secunda ibi: Aue domina dicens (Lux) id est splendoꝛ (hui⁹ diei) id est hec dies. scz est (celebris) id est solennis (in qua) scz die (agitur) id est peragitur (memoria). i. cõmemoratio (matris dei). i. virginis beate: supple ergo (decantem⁹) id est decantare debem⁹ (semꝑ) id est frequenter (in hac die) id est eius cõmemoratione (laudes) id est honoꝛes (virginis marie) id est beate virginis (et) id est etiam (preconia) id est annunciationes laudis.

Omnis homo omni hoꝛa hanc adoꝛa ac imploꝛa eius patrocinia. Psalle nisu toto coꝛdis oꝛis voce voto aue plena gratia.

¶ O om̃is homo (tu adoꝛa) id est inuoca (hanc) scz mariã (omni hoꝛa) id est omni tempoꝛe (ac) id est etiam (imploꝛa) id est decanta. s. huic (toto nisu) id est in om̃i conatu (coꝛdis) scz ⁊ tu (psalle voce) scz ꝑ v̄ba oꝛis: ⁊ (voto) id est cũ desiderio (Aue plena gratia) istam salutationem. s. qua angelus eam saluauit.

¶ Notandum scribit̃ in canticis: Pulchra vt luna ⁊c̃. In quibus verbis beata virgo commendatur. Unde luna habet triplicem statum: quandoq̃ enim est in defectu seu in decursu: quandoq̃ semiplena: quandoq̃ tota plena: ⁊ tunc est pulcrioꝛ. Sic beata virgo fuit in decursu seu in defectu cum in vtero matris cõciperetur. sed fuit quasi semiplena dum sacrificaretur in vtero. Sed fuit plena quando concepit filium dei. ⁊ tunc fuit pulcerrima. Unde luna habet lumen suum a sole: de nocte lucet: inter planetas terre est ꝓpinquioꝛ: sole recedente mundum illuminat. Has omnes proprietates habuit beata virgo. Habuit enim lumen a sole: quia a filio suo: quia a sole iusticie dicitur esse sortita lumen omnium gratiarum. De nocte lucet presentis vite: lucet magnitudine ⁊ fortitudine virtutum: quia suos fideles irradiat et eis vitam veritatis ostendit. Itẽ inter planetas terre est propinquioꝛ: quia terrenis peccatoribus spirituali miserationis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

affectu magis omnibus sanctis descendit. Item sole recedente mundum illumi
nat: quia sole iusticie: id est christo recedēte: ipsa mundum illuminabat optima
⁊ lucida conuersatione: ⁊ quia tanta ⁊ plura beneficia beata virgo mundo contu
lit: ipsam laudemus ⁊ specialiter in die sabbati: quia ista dies precipue ⁊ specia
liter deputata est pro laude ⁊ honore virginis gloriose. ¶ Item nota autor tan-
tum pretendit ex littera ꝙ quilibet homo fidelis semper debet laudare beatam
virginem Mariam ad minus semel in hebdomada scz in die sabbati: cum ista
dies a fidelibus specialiter virgini marie est deputatus ad laudandum eam: sz
tamen omni die ⁊ omni hora ipsa est laudanda ⁊ laude digna: Quia dicit bea-
tus Gregorius: Nec laudare sufficis. Et quia licet hoc refertur ad christum: ta
men etiam potest referri ad virginem mariam: cum ipsa est digna ⁊ dignissima
laude: vt etiam ait beatus Gregorius. ¶ Pro declaratione terminorum est no-
tandum: Patrociniū nij: est auxilium: ꝓtectio: defensio. Nisus est nomen quar-
te declinatiōis ab illo verbo nitor: ⁊ significat laborem in mente. Uotum ti: est
nomen neu. generis. i. desideriū vel ꝓmissio. Indevotiuus a: um. i. voto plen⁹
vel astrictus vel voto ꝓmissus. ⁊ dicit a vouco ues: a quo etiā votus a: um: id ē
ꝓmissum. Et componit cōuotus a um.

Age domina celorum in experta vi
ri thorum parens patris nescia. Fe-
cundata sine viro genuisti more mi-
ro genitorem filia

¶ Hic dirigit petitionem ad
beatam virginem mariā cuz
salutatione. Et diuiditur in
duo: ꝑm ꝙ dupliciter eam sa-
lutat. Secūda ibi: Salue de-
cus: dicens primo (O domi-
na) id est regina celorū) id est
polorum (inexperta) id est in-
cognita (thorum viri) id est que nunq̄ cognouit virū (⁊ parens) id est genitrix
(nescia) id est inscia (patris) id est viri (tu aue (id est sis salutata (o maria fecun-
data). i. fructificata (sine viro) id est marito (o filia) scz dei (tu genuisti). i. pepe
risti (miro more). i. miraculose (genitorem). i. creatorem.

Florens ortus austro flante: porta
clausa post ⁊ ante: via viri inuia. Fu
sa celi rore tell⁹ fusum gedeonis vel-
lus deitatis pluuia.

Tu es florens ortus) id ē ger
minans ort⁹ (⁊ hoc flante au-
stro). i. gr̄a spiritussancti (tu
es porta). i. ianua. s. ꝑ quam
dn̄s intrauit (clausa). i. reclu
sa (post). i. post partū (⁊ añ)
id ē añ partū (tu es via inuia)
id ē nō cognita vl̄ inculta (vi-
ris) tu es (tell⁹). i. terra (fusa rore celi). i. ꝑfusa gratia diuina (tu es vell⁹ gedeo
nis fusum). i. ꝑfusuz (pluuia). i. gratia (deitatis). i. diuinitatis. ¶ Notandū au
tor dicit in lr̄a: inexperta viri thoꝝ: ibi tangit castitas v̄ginalis: quā oēs sancti
in assumptiōe btē v̄ginis exclamant dicētes: Hec est q̄ nesciuit thoꝝ in delicto
Hoc idem attestat beatus Grego. vbi dicit: Nō ex virili semine: sed mystico spi
ramine v̄bum dei factū est caro. Item nota au. dicit more miro. per hoc innuit
supnaturalis incarnatio dei: de qua dictum est in sequentia: Eya recolam⁹. cir
ca hunc textum: Mirabilis natura: ⁊ similiter in sequentia: Aue preclara: ibi.
Hinc genitum. Itē nota autor dicit: fusa celi rore. ibi tangit materia ꝓphetica
quā ponit Esa. vbi dicit: Aperiat terra ⁊ germinet saluatorē: vt pz etiā ī fine se-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

quentie. Celi enarrant. ibi: Hermē iustum. Itē nota. au. dicit gedeonis vellus Unde quando gedeon cum populo suo esset pugnaturus contra egyptos vidit exercitum suum esse debiliorem. ꝛ consuluit dominū quid esset facturus. ꝛ dixit ei dominus. Mane cum surrexeris accipias vellus de agnello mundo ꝛ ponens in campo ꝛ ros descendens cadat sup ipsum: ꝛ omnis qui hoc rore fuerit tactus erit victor suorum inimicorū. Unde per vellus intelligitur beata virgo. p pluuiam descendentem: gra spiritussancti. vt quicūq; p pluuiā celestē aspersā, i vellere. i. in libertate fuerit punctus ꝛ repletus ipse erit victor omniū suorum inimicorum visibilium ꝛ inuisibiliū. ¶ Pro terminis nota. expertus idē est qđ cōscius. ꝛ deriuatur a verbo experior. Inde exptus. i. sciens. Inde experientia id est virtutis inquisitio. Item nescius a um est nomē adiectiuum deriuatū a verbo nescio is ire. idē est qđ ignarꝰ vel errones: ꝛ ptinet ppie ad errantē in syllaba.

Salue decus firmamēti tu caligino-
se menti desuper irradia.

¶ Hic iam au. cōmendat beatam virginē ipsam salutando et ad ipam petitiones dirigēdo dicit. O maria existens (decus id est splēdor ꝛ honor (firmamēti). i. mūdi. tu (salue). i. sis salutata. tu (irradia). i. illumina (desuper caliginose mēti) hoc est illumina mentes humanas positas in tenebris huius mundi.

Placa mare maris stella ne inuolat
nos procella ꝛ tēpestas valida. No-
bilis ꝛ inclita mitis ꝛ vnica virgo ma
ria mater misericordie nos adiuua.

¶ O (stella maris) id maria. tu (placa). i. recōcilia. s. nos (mare). i. tuum filium (ne procella ꝛ valida tempestas) id ē impetus infernalis (inuolat) id est surripiat (nos) scz homines. O (nobilis ꝛ inclita). i. gloriosa virgo maria (mitis) id est pia (ꝛ vnica) id est singularis existēs (mater misericordie tu adiuua nos) id est auxilium da nobis. ¶ Notandum autor appellat beatam virginem matrē misericordie. vñ de dicit Greg. Si omnia membra essent cōuersa in organa linguarū nō possent cōplete exprimere benignitatē ꝛ misericordiam beate virginis marie. Uñ prefiguratum est in quodā miraculo qđ quidā iudeus imaginē beate virginis i pariete cuiusdā domꝰ infixam inspiciens interrogauit cuiꝰ esset ista imago: cui dictum est qđ esset beate virginis marie: hoc audiēs iudeꝰ diabolo instigante accepit imaginē ꝛ in stercora iecit ꝛ pedibus, cōculcauit: cultello faciē eiꝰ inscindens. Postea xo turpi ꝛ mirabili morte consumptus imago nūq; apparuit nisi p longū spaciū tpis. Hoc idē cuidā sctō hoi reuelatū est q imaginē istā inter stercora absconditā inuenit ꝛ subleuauit: q diligēter eā abstergēdo secū in domū suam honorifice collocauit. ꝛ ad honorē beate virginis marie ex eadē tabula oleum ebuliēs cepit distillare ꝛ pseuerat vsq; ad hodiernū diē. Qđ idē deꝰ fieri pmisit vt nobis intimaret quāte veneratiōis digna sit virgo Maria. Et g in hoc miraculo ꝛ in multis alijs patet copiosa misericordia dei genitricis. ¶ Itē no. exlra pñti cū pcedenti: ꝛ etiā quedā sequentie postposite: q sūt de salutatione xgi nis marie declarat. tūc ob reuerētiam ꝛ honorem eiꝰ pñs canticū in hoc miraculo clauditur: cuius virtus manifestatur in salutatione militis. Miles quidaꝫ habebat quoddam castrum in via communi. et trāseuntes in tali via miles semper spoliabat: attamen beatam virginem quottidie salutabat. Accidit autem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

q̄ quidam vir religiosus transitū inde faceret: ꝛ iꝑm cōtinue p̄dictus miles exs poliari iubebat. Vir aūt semel rogauit militem vt oīs de familia sua ad audiendum verba dei congregaret. Cum aūt cōgregati fuissent dixit: nequaq̄ hic omnes estis: sed aliquis adhuc abest: perquirite diligenter ꝛ aliquem adhuc abesse inuenietis. Tunc vnus exclamans dixit: vbi est iste q̄ cocus est: pro eo ergo mittitur ꝛ in medīū deducit. Cum aūt virum dei vidisset: reuolutis aūt terribiliter oculis: caput ad instar insani agitabat: nec prope accedere audebat. Vir autem sanctus dixit ei: Adiuro te p̄ nomen domini nr̄i Jesu xp̄i: vt dicas quis sis: ꝛ p̄ pter quam cau'am huc veniſti. Cui ille respondit: Heu adiuratus put decet dicam: Ego eīm sum demon q̄ formam hominis accepi: ꝛ decē ꝛ quattuor annis cum hoc milite sic permāsi: qz princeps noster me huc misit, vt (qua die hic sue Marie salutationē non diceret) diligentius obseruarē ꝛ iꝑm continuo strangularem. quacunq̄ eīm die illam salutationē dicebat in iꝑm potestatem habere nō potui. Hoc audiens miles veniam postulauit: ꝛ in melius deinde vitam suā mutauit. Unde ip'se sanctus vir dixit demoni: Precipio tibi in nomine Jesu xp̄i vt statim recedas ꝛ amplius talem locū non possideas: nec nulli glorioſam dei genitricem inuocanti nocere presumas. ¶ Item nota: quidam textus habent istū Xsum: Nobilis ꝛ inclita. ꝛ debet sic exponi: O (Xgo) scz Maria (nobilis) exīs ꝛ inclita). i. pia (mitis). i. suauis: ꝛ (vnica). i. sola (mater misericordie) scz exīs ad nos peccatores apud tuum filium. ¶ Pro terminis nota: Caliginosus a um est nomen adiectiuum deriuatum a nomine caligo: quod idez est qđ obscuritas Sed desuper est aduerbium loci.

Gaude maria templū summe maiestatis Gaude maria speculum virginitatis. Gaude lux ꝛ ornamentum glorie.

¶ Hic autor describit illaz sequentiam: in qua reuocat ad memoriā diuersa gaudia beate Marie virginis cōmendādo eam: postea petitionē dirigendo: ꝛ littera manet indiuisa dicens: O (maria) existens (templuz). i. sacrarium (summe maiestatis). i. omnipotentis dei tu (gaude). i. letare: o Maria exīs (speculum) id est candor (Xginitatis). i. virginū: tu (gaude) id est letare: o Maria exīstens (lux). i. splendor: (ꝛ ornamentū). i. decus glorie.

Gaude maria lex et testamentū gratie. Gaude maria que es vera spes veri gaudij. Gaudium sis nobis dulcis vultus filij. Salua nos ꝛ cōserua p oīa secula seculorū Amen.

¶ Construe: O Maria exīs (lex) id est institutio: ꝛ testamentum gratie (gaude). i. letare: O (Maria que es vera spes veri gaudij). i. celestis gaudij: tu (gaude). i. letare: (tu sis nobis christianis gaudium) id est cōsolatio (vultꝰ) id facies (dulcis filij). i. tui: o Maria tu (salua). id est saluos fac (nos). i. homines (ꝛ conserua). i. nos (p omnia secula seculorū) id est eternaliter (Amen). i. fiat. ¶ Notandum: scribit in libro Regum: Effulsit sol in clypeos aureos ꝛ montes resplenduerūt ab eis. In quubis verbis ad conformitatē huius sequentie beata virgo commendat dupliciter. Primo rōne electionis ꝛ dignitatis: qz mater dei. Secundo cōmendatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

ex nobilitate: qz amicta veste humilitatis. Unde ꝓpositio assumpta sic declarat Sol. i. christꝰ: effulsit. i. miracula operatꝰ ē: in clypeos aureos. i. virtutes beate ⁊ginis Marie: ⁊ montes. i. pozes parētes: resplendueꝛt. i. glificati sunt: ab eis id est de virtutibꝰ promeruit duplicē dignitatem. s. filij sui ꝓceptionē: ⁊ etiā parentū glificationē. vt bñ patet ex eo: qz ex meritis beate ⁊ginis festū beate Anne est institutū solenniter celebrandū. Unde beata virgo inter omnes virtutes maxime habuit humilitatē: qz ipsa est que omnes cōfirmat. Aū Berū. O felix humilitas penitentiū: o beata spes cōfitentiū: potens es apud potentē: ꝙ facile vincis inuincibilē: ꝙ cito tremendum iudicem conuertis in pissimū patrē. De secundo dicit in symbolo domini: vbi dicit ꝙ ex ꝓgenie regali ⁊ sacerdotali voluit nasci: quam beata virgo prudenter exozauit: ⁊ ergo ipsa clypeus aureꝰ nūcupatur: qz nos defendendo vitam immaculatam auro puriozem conseruauit et gloziam mundo. Unde ꝑmo Machab. scō. Gloria peccatozis sterc⁹ et vermis est: hodie extollit̄ ⁊ cras non inuenietur. ideo difficile est humanam laudem appetere. Quod perpendens beata virgo soli deo studuit inherere: ⁊ sic virtutibus plena tantas dignitates promeruit: vt non solum ipsa sed etiam parentela eius est glozificata. Unde etiam beatus Augustinus commendat eam in virtutibus dicens: Beata virgo Maria fuit valde deuota: habuit spiritum humilez totum cozpus anime ⁊ rationi subiectum. ¶ Item nota: beata virgo dicitur mater gratie: que omnes peccatozes consolatur. Quod bene patet in quodam miraculo. Unde in monasterio beati Petri erat quidaz frater leuiter se habens in pluribus suis rebus: hic aliquando petitionem pro salute cozporis accipiens in ruente laboze sine confessione ⁊ sine cōtione defunctus est: cuiꝰ anima ꝑ dyabolū ad infernum ducit̄. Quod cernens sanctus petrus accessit ad dñm Jesum christum ozans pro anima fratris sui. Cui dominus: Tu ignozas quid prophet̄a dixit: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo. quomodo potest ergo hic saluꝰ fieri. Hec audiens beatus petrus venit ad beatam virginē Mariam sciens certissime eius preces exaudiri a domino deo. Cū ergo surrexisset beata virgo maria cum virginibus suis precaturis filium suum: statim Christus dixit: Quid a me petis dulcissima mater cum meis sanctissimis sozoribus. Cui beata virgo: Pro illa anima ego rogo. Cui christus: Licet nemo possit in meo tabernaculo habitare nisi qui sine macula ingredit̄: tamen si tibi placet vt indulgentiam cōsequatur: concedo vt eius anima ad cozpus reuertat̄: vt de malis operibus penitentia peracta: tandem celesti gloria perfruatur: ⁊ ille frater de morte resurgēs qualiter a potestate dyaboli suffragijs beate Marie virginis fuisset ereptꝰ omnibus narrauit. Et ergo merito mater dei nuncupatur.

AVe maria gratia plena dominus tecum virgo serena: Benedicta tu in mulieribus: que peperisti pacem hominibus ⁊ angelis gloziaz. Et benedictus fructus ventris tui coheredes vt essemꝰ sui: nos

¶ Hic autoz subinfert aliud canticum ab angelica salutatione inchoatum: et beate virgini Marie dedicatum. Et diuiditur in tres partes. In ꝑma parte salutat angelꝰ beatam virginem Mariam. Secundo cōmendat eam de multitudine gratie. Tertio dirigit petitionem. secunda ibi: Te collaudet celestis curia:

fecit per gratiam. dicens: O (maria) scilicet vir
go (plena) id est repleta (gra-
tia) scilicet dei (dominus) id est deus Jesus christus (tecum: o serena virgo) id est splēdida (tu aue) id est sis salutata: tu scilicet (es benedicta) id est benedictio
nē repleta (in mulieribus) id est inter mulieres (que) scilicet virgo Maria (pe
periſti) id est genuisti (pacem) id est christum: qui est pax vera hominibus: scilz in mundo existentibus ⁊ angelis (gloriam) id est honorem (Et fructus) id est fi
lius (tui ventris) id est vteri: scilicet sit benedictus (qui) scilicet filius (fecit per gratiam) scilz suam diuinam (vt essemus coheredes sui) id est capaces et participes regni celestis. ¶ Notandum: scribit in libro sapientie: O q̄ pulchra ⁊ ca-
sta generatio cum claritate. In his verbis commendatur beata virgo duplici-
ter. Primo in pulchritudine: cum dicitur: q̄ pulcra. Secundo in castitate: cum dicitur casta. De primo dicit in Canticis canticoꝝ: q̄ pulchra es ⁊ decora. Unde pulchritudo beatissime virginis Marie legitur fuisse in tribus: scilicet in ve
ra dilectione: In humili timore: In iusta cognitione. Unde ēm in libro sapientie dicitur: Ego mater pulchre dilectionis: timoris: agnitionis: magnitudinis et sancte spei. ¶ Circa secundum est notandum: Ysidorus diffinit castitatem sic: Castitas est pulchritudo inuiolata que in quadruplicibus commendatur scili-
cet in connubio diuine desponsationis: In priuilegio angelice consortatiōis: In exemplo humane edificationis: Et in triumpho dyabolice electionis. De pri-
mo dicit apostolus. Desponsaui vos vni viro qui dicitur christus. ¶ De secun
do dicit Johannes Chrisosto. Castitas est res angelica per quaz homines an-
gelis assimilantur. Et quia casti homines specialiter angelis sunt conformes: ideo angeli eis specialiter sunt familiares ⁊ obsequiosi. ¶ De tertio dicit Thi-
motheus exemplum istud christifidelium in verbo castitatis: Ecce non solum tibi per meritum sed alijs pro exemplis vtilis: In verbis cautus: In conuersa-
tione honestus: In charitate pius: In fide fixus: Etiam in castitate mundus. Hec cū omnia in beatissima virgine Maria sunt completa. ¶ De quarto dici-
tur in libro Judith: Confortatum est cor tuum: eo q̄ castitatem amaueris. Ec-
ce beata virgo Maria est illa casta Judith: quam dominus propter castitatem ornauit: et confortauit contra Olofernem: id est dyabolum: de qua etiam dicit psalmista. Hieronymus etiā dicit: Castitatis eius remunerator virtutem ei ta-
lem tribuit vt inuictum omnibus hominibus vinceret Olofernem: quem null⁹ vincere potest nisi castus fuerit. ¶ Secundo notandum est: circa angelicam sa-
lutationem. Prima duo verba scilicet: Aue maria: sunt declarata ibi: Aue pre-
clara maris stella: Tunc sequit̄ Gratia plena: quia nunq̄ deficit gratia eius. de quanto enim plus dat ⁊ auxiliatur: de tanto plus habet dare ⁊ auxiliari: quia si
cut fons viuus semper emanat et nunq̄ deficit: sic gratia dei semper fluit ⁊ irri
gat totum mundum. ¶ Sequitur: dominus tecum: heri fuit: semper fuit: et est ineternum cum ea: quia idem angelus Gabriel qui nunciauit ei iesum xp̄m con
cepturā: prius enunciauit Joachim ⁊ Anne q̄ deberent generare virginē Ma
riam: et post q̄ virgo maria nata fuit spiritussanct⁹ obumbrauit et custodiuit eā q̄ nunq̄ potuit peccare nec verbis nec opere. ¶ Sequitur: benedicta tu in mu
lieribus. bene ipsa fuit et est ineternū benedicta: quia concepit: portauit ⁊ pepe
rit dn̄m nostrū iesum xp̄m: a quo procedit salus angelis: hominib⁹ sanctis ⁊ to-
ti mundo. ¶ Sequit̄: fruct⁹ ventris tui: quia ipa tulit nobis p̄ciosissimū fructuz
scz dominum iesum xp̄m: ⁊ de eodem fructu nos quotidie q̄n audim⁹ missam cū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

sacerdote satiamur ⁊ recreamur: qz sacerdos dicit post cōmunionem: qđ ore sumpsimus pura mente capiamus. Iste eñ est fructus qui dat nobis vitam temporalem in hoc mundo ⁊ securitatem cum angelis in regnum celorum.

Per hoc aũt aue mũdo tã suaue cõtra carnis iura. Genuisti nouã prolem stella solem noua genitura

¶ Hic autor commendat beatam virginem ex diuersis virtutibus ⁊ ex plenitudine misericordie dicens. O maria (p hoc aũt aue) id est per istam salutationem: tu (genuisti) id ẽ peperisti (mundo) id est seculo (cõtra iura carnis) id est contra naturam (tã suaue) id est dulciter (nouam prolem) id ẽ filium (noua stella) scz maris (genitura) scz es (solem) id est filium dei. s. christum.

Tu parui ⁊ magni leonis ⁊ agni saluatoris christi templũ extitisti: sed ẋgo intacta. Tu es floris ⁊ roris panis ⁊ pastoris virginum regina rosa sine spina genitrix es facta.

¶ Construe (Tu extitisti) id est facta es (templum) .i. habitaculum (parui agni) id est iesu christi (⁊ magni leonis et saluatoris Christi) : id est dei (scz intacta) id est immaculata (virgo tu) scz maria (es panis) id est cib⁹ (floris ⁊ roris) scz gratie (⁊ pastoris: regina: id est domina (virginũ) Tu es (rosa) id est flos sine spina) id est sente: tu (es facta genitrix) id est mater.

Tu ciuitas regis iusticie: tu mater es misericordie: de lacu fecis ⁊ miserie theophilum reformans gratie.

¶ Construe (Tu) scilz maria es (ciuitas) .i. habitatio (regi iusticie) id est (tu es mater misericordie) id est pierat: tu es (reformans) id est restituens (theophilum) sic dictuz (gratie) scz liberans eum (de lacu fecis ⁊ miserie) id est damnatiõis perpetue. ¶ Notandum autor in littera appellat christũ leonem ⁊ agnum: ⁊ bene. Ipse eñ est leo ratione fortitudinis ⁊ potentie. Unde p̃s. Sicut leo paratus ad predaz. ipse eñ est leo deinde fortissimus qui pro nobis triumphauit: ergo dicit p̃s in psona christi leonis: Confringam illos nec potuerũt stare cadent subtus pedes meos Etiam ipse est agnus p humilitatem ⁊ taciturnitatẽ. Unde Hieremias. ⁊ dum maℓe tractaretur non aperuit os suum. Item Esaias: Quasi agnus innocẽs ad victimã ductus. Secundo nota: autor dicit beata virgo est panis roris ⁊ floris Per hoc intelligit manna positum in vrna aurea: reconditum in archa de quo dictum est prius. ¶ Item nota: dicit q beata virgo prodidit: pduxit theophilũ de lacu miserie: id est ab eterna damnatione. Unde Theophilus cuiusdam epi scopi vicedominus fuit qui tam prudenter sub ipso res ecclesiasticas dispensauit q mortuo episcopo omnis populus eum episcopatui dignum affirmaret. at ille vicedominatu contempt⁹ alium in episcopũ fecit ordinari. tandem ab officio suo episcopus eum deposuit: vnde ad tantã impatientiam puenit vt ad suam dignitatem recuperandam: cuiusdaz iudei cõsilũ expeteret: ille igit dyabolum adhuc cauit. Theophilus ẋo visu dyabolo christum ⁊ matrem eius negauit ⁊ christiane professioni renunciauit: ⁊ super hoc cyrographum scripsit: ⁊ scriptum anulo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

sigillauit ⁊ dyabolo dedit. ⁊ sic ei⁹ seruitio se subdidit in crastino. igitur p̄ pcu-
rationē dyaboli Theophilus in gratiā recept⁹ ad pristinam dignitatē restitui
tur: tandem ad se reuersus de eo qō fecerat valde ingemiscēs ad virginē gloriō
sam vt sibi in adiutoriū veniret tota mēte p̄fugit: quadā igitur vice beata maria
in visione illi apparēs dyabolo abrenunciare p̄cepit: iesum x̄pm ⁊ oīe x̄pianita
tis p̄positum cōseruare ⁊ cū confiteri iussit: ⁊ sic ipsum gratie p̄cedēti restituit:
et in signū gratie iterum apparēs sibi chyrographum qō dyabolo dederat sibi
reddidit ⁊ sub pectus suū posuit vt iā se nō seruū dyaboli timeret: sed p̄ virginē
glorioſam se liberatū gauderet. ⁊ hoc tangit autor in littera. ¶ Pro termīs nō.
Aue ponitur nominaliter. Sed esto est verbū habēs vim verbi substantiui: ⁊ ex
ponitur pro sum ⁊ cōponitur ab ex ⁊ sto. Sed existo extra lr̄am significat appa-
rere. Sed exta extorū dicūtur intestina que faciūt ventrē homīs apparere.

Te collaudat celestis curia: que ma-
ter es regis ⁊ filia: per te regis donat
venia per te iustis confertur gratia.

¶ Autor comēdat beatā virginē rōne supcelestiuz. ⁊ post hoc ifert petitionē: ⁊ lr̄a legetur simul causa breuitatis dicens. O beata virgo (celestis curia) id est exercitus celestis scz oīes sancti (collaudat). i. honorat (te) scz mariā (que es mat). i. genitrix (regis). i. x̄pi (⁊ filia p̄ te) scz mariam (donat) id ē datur (reis). i. pctōrib⁹ (venia) id est indulgentia. ⁊ (iustis) id est bonis hominib⁹ (confert gratia) scz diuina.

Ergo maris stella verbi dei cella et
solis aurora. Paradysi porta: p̄ quā
lux est orta: natū tuum ora vt nos sol
uat a peccatis: in regno claritatis: q̄
lux lucet sedula: collocet p̄ secla amē

¶ Construe (Ergo) o maria existēs (stella maris cella) id habitaculū (verbi). s. filij (dei ⁊ aurora solis). i. x̄pi (porta) id est ianua (paradysi). s. celestis) per quā) scz portaz (lux) i. x̄ps (est orta). i. nata (ora tuum natum). i. filiū (vt soluat) id ē saluificet (nos a pctis). i. a crīb⁹. ⁊ (collocet). s. nos (in regno claritat̄). i. ī regno celox (quo). i. ī q̄ (sedula lux). i. ptinua claritudo scilicet dei (lucet) id est splendet (p̄ secula). i. eternaliter (Amen id est fiat. ¶ Notandum plenitudo gratie beate virgīs patet in muliere de qua legit mirabilit̄ q̄ ipsa viri solatio destituta vnicū filiū habebat qui quadā vice ab hostib⁹ capt⁹ in custodia ligabat qō mater p̄cipiens beatam virginē p̄ liberatione filij exorabat: tādem vidēs q̄ nihil p̄ficeret: ecclesiā (in qua erat ymago beate virginis) sola intrauit: ⁊ coā ymagine stans ipsam alloquitur dicēs. O maria p̄ liberatione filij mei te sepe rogaui ⁊ adhuc nō subueniſti: nūc pro filio meo implozo patrocinium: sed adhuc nullū sentio fructū. vnde sicut fili⁹ meus ablat⁹: ita ⁊ ego filiū tuū auferā p̄ filio meo ⁊ eū in custodiā ponā: sic ymaginē scz pueri quā virgo in gremio habuit auferēs domū abijt: excipiēsq̄ ymagnē pueri ipsum in lintheo mūdo inuoluit ⁊ in archam reconditā inclusit: bonū obsidium p̄ filio suo se habere gaudēs. Et ecce sequēti nocte btā virgo iuueni in carcere apparuit. ⁊ ianuā aperiēs eū exire fecit dicēs. Fili dic matri tue vt reddat mihi filiū meuz: q̄z ego reddidi sibi suū: q̄ exiēs ad matrē suā venit ⁊ qualiter beata virgo eū liberauit enarrauit. Illa igit̄ gaudēs ymaginē pueri ad ecclesiaz portās matri reddi-

T.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

dicit dicens: Gratias tibi ago o dña mea: qꝛ filiũ meum reddisti mihi propter qđ tibi volo seruire et p̃cept tuis obedire. Nũc recipe filiũ tuũ quẽ fideli custodiui.

Vterus virgineus thronꝰ est eburneus regis salomonis. Thronus admirabilis dispar ⁊ dissimilis vniuersis thronis.

¶ Hic autor ad reuerentiam virginis describit aliud canticum in q̃ autor facit tria. Primo comparat beatã virginez mariã ad thronũ salomonis. Scđo comparat eã ad vellus gedeonis. Tertio ꝑ exclamationẽ dirigit ad ipsam petitionem. scđa ibi: Sicut vellꝰ. tertia ibi: O sancta virginitas. dcens. O maria (virgineus vterus) id est castum corpus (eburneus thronus) id est de ebore existens (regis salomonis) sic dicti (admirabilis thronus) id ẽ valde mirabilis (dispar ⁊ dissimilis). i. ine qual' ⁊ incõparabilis (vniuersis thronis). i. oĩbꝰ thronis

Virgo thronus extitit cui decus p̃stitit tam precellens sũmi regis vnicus hunc elegit thronum.

¶ Virgo) scz maria (extitit) id existit (thronꝰ. cui (scz throno (prestitit). i. preerat (tã p̃cellens donum) id est nobile donum scz ip̃e deus pacificus salomon. i. iesus christꝰ (vnicus) scz filius (sũmi regis) id est oĩpotẽtis dei (elegit). i. preelegit (hũc thronũ)

Hec est sedes gratie domus pudicitie sedes summi dei. In hac sede residet dominus: qui presidet vniuerse rei.

¶ Construe) hec) scz maria (ẽ sedes gr̃e) scz diuine (domꝰ) id est habitaculuz (pudicitie) id est castitatis. scz et (sedes sũmi dei) id est xp̃i (dominꝰ). s. deus (qui p̃sidet) preest (vniuerse rei. residet). i. moratur in hac sede) id est in illa habitatione. ¶ Notandum scribit ꝓpheta in Ps. thronus eius sicut sol in cõspectu meo. Ista verba possunt esse dei patris de filio loquẽtis cõmendans gloriã matris. ait ergo: thronus eius sicut sol in cõspectu meo. Unde beata virgo põt dici thronus dei. ⁊ hoc quattuor modis. Ipsa em̃ est thronus eburneꝰ: saphireꝰ: nubius ⁊ solaris. vñꝰ. Ebur saphirus nubes sol sit tibi thronus. Virgo versata miseram tibi glorificata. Unde beata virgo đr thronus eburneus ꝓpter virginitatem: sapphireus ꝓpter sanctam cõuersationẽ de vulgo. Unde Salomõ pacificus interpretatur. ⁊ significat xp̃m verũ pacificatorem cuius thronus eburneꝰ est beata virgo. ⁊ hoc tangit̃ in littera vbi đr: vterus virgineus thronus ẽ eburneus: qꝛ thronus iste de eburneo est factꝰ. Ebur em̃ est animal multum candidum ⁊ frigidum ⁊ magne castitatis per qđ significat̃ virgo gloriosa: qꝛ tota fuit casta tam mente q̃ carne: talis thronus talem regẽ decebat. Uñ Bernhardus nec decebat deum alia mater q̃ virgo: nec virginẽ alius filius q̃ deꝰ: qꝛ nec aliter inter filios: nec aliter int̃ matres nasci potuit. Descđo dicit Ezechiel: ⁊ aspectus lapidis saphiri in similitudine throni. Per thronum saphireum beata virgo maria significat̃ ꝓpter celestem ⁊ sanctam conuersationem. Unde Hieronymus In ipsa rex posuit thronuz suum: quia concupiuit speciem eius. De tertio dicit Ecclesi. xxiij. Et thronus meus in columna nubis. Tnde beata virgo di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

citur thronus nubius: quia sicut nubes plena vaporibus irrigat ⁊ virescere facit ista inferiora. Sic virgo gloriosa irrigat ⁊ virescere facit animas fidelium. Unde Anshelmus. O scientia plena superplena grā decoris plenitudine respersa virescit oīs creatura. De quarto dr in ppositione preassumpta: thron⁹ eius sicut sol in cōspectu meo. Añ btā virgo dr thron⁹ solaris ppter glificationem quā habet in celis. Añ in libro cantico. dicit de ea: pulchra vt luna: electa vt sol. Añ Aug⁹. Hec est velut colūna speciosa pulchra vt luna: electa vt sol: ianua celi: caput virginū: dec⁹ mulierū. ⁊ ergo autor bene dicit in lra q̄ iste thronus est dissimilis oīb⁹ thronis: qr in eo dīs dominātium requieuit. ¶ Pro declaratiōe ter. no. Uterus est nomē masculini gīis scde declinatiōis. Sz eburneus est nomē adiectiuū deriuatū a nomine ebur qđ significat elephantē. Sed presto est verbum transitiuū prime cōiugationis compositum a pre ⁊ sto.

Sicut vellus maduit de celesti rore
sic venter intumuit seruato pudore.
Nec vellus corrumpitur ymbre pluuiali nec pudor amittit i ꝯceptu tali

¶ Hic autor comparat beatā virginē ad vell⁹ gedeonis dicens (Sicut vellus) scz gedeonis (maduit) .i. madefactum fuit (de celesti rore) .i. gratia et tamē non erat corruptū. sic (venter) beate virginis (intumuit) id est concepit (seruato pudore) .i. castitate. s. vt nec in ꝯceptu nec in partu fuit corrupta (nec vellus gedeonis corrumpitur ymbre pluuiali) .i. aqua pluuiali (nec pudor) id est castitas (amittitur in tali conceptu) id est in tali conceptione.

Hec est aromatica cella creatoris fertilis ⁊ vnica medela doloris. Nardus odorifera effundit odorem oliua fructifera virga ferens florem.

¶ Hec) scz maria (est aromatica cella) .i. flagrās habitaculum (creatoris) .i. dei (fertil) id ē fructuosa (⁊ vnica medela) .i. remediū (doloris) id est pene (odorifera) .i. redolens (nard⁹ effudit) .i. dedit (odorem) id est saporē (fructifera oliua) ⁊ (virga ferens) .i. portās (florē) .i. christū.

Hec vas pigmētarij regale pallatium dom⁹ ē cedrina angelor dña benedicta femina celorum regina.

¶ Hec) .s. maria ē (vas) .i. cōseruatoriū (pigmētarij) .i. vnguēti (regale pallatiū) .i. aula et (est dom⁹ cedrina) .i. de cedro exīs (dña angelor bñdicta femina) .i. virgo. s. ⁊ (regina) .i. dña (celor) .i. polor. ¶ Notandū autor cōmēdat beatā xp̄inē in diuersis q̄ sibi p ꝓphetas asscribunt. Pro coparat ad vell⁹ gedeōis. Añ in q̄dā hysto. btē virgis vell⁹ rore maduit dū xp̄s cōcipiebat. Sz rub⁹ igne calet q̄n virgo xp̄m pariebat. Scdo appellat eā cellā aromaticā. Jurta illō Eccl. Sicut cynamomū ⁊ balsamū aromatizās odorē dedi. Tertio appellat eā medicinā doloris: qr ipa de misdia sua oīb⁹ i necessitatib⁹ posit⁹ subuenit. Añ videnē vicissim disputare mr ⁊ fili⁹ ⁊ dicit fili⁹: ego occidā. mr rndit: Ego viuere faciā. fili⁹ dicit: ego pcutiā. mr rndit ⁊ ego sanabo. Quarto appellat eā nardū. Añ in cant⁹. Nard⁹ mea dedit odorē suū. Itē compat cā oliue qđ pz Eccī. xriij. vbi dr. ego q̄si oliua ꝛc. Itē appellat eā vas pigmētor .i. vnguētor ptentiū. vñ in cāticis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Odor vnguētoꝝ tuoꝝ sup oīa aromata. Itē ip̄a etiā vocat̄ dom⁹ cedrina qd̄ p̄figuratū est in templo salomonis qd̄ fecit rex salomon de lignis libani longatis quadris ⁊ sectis. ¶ Pro ter. no. intumeo es ere est v̄bū neutrale scd̄e cōiugationis: ⁊ ꝓcat hic cōcipe. Sz pigmentari⁹ a um est nomen adiectiuū deriuatū a nomine pigmentū qd̄ dicit̄ quedā potio medicinalis multū vtilis.

O sctā v̄ginitas nr̄a nescit ꝑuitas te digne laudare Cōtinēs ī gremio nec quē celi regio pōt sustentare.

¶ Hic autor exclamando cōmendat btām v̄ginē ⁊ cū hoc dirigit petitionē ad eā dicēs: O (sctā v̄ginitas). i. castitas (nr̄a ꝑuitas nescit). i. non scit (te digne). i. laudabilit̄ (laudare). i. honore (cōtinens). s. es (in gremio). i. in vtero tuo. s. illū (quē nec). i. nō pōt (sustentare). i. capere (regio). i. in regio throno (celi)

Pulcrior sideribꝰ ⁊ p̄ mulieribꝰ cunctis benedicta. Placa tuū filiū ⁊ purga fideliū oīm delicta. In te pluit in te fluit deus suā gratiā. Ergo tue nobis plue gratie clementiam ad beati tui nati transfer presentiā. Et cunctoꝝ delictoꝝ cōfer indulgentiam.

¶ O (bn̄dicta). s. maria (pulcrior). i. splendidior (p̄ mulieribꝰ). i. inter mulieres (⁊ cunctis sideribꝰ). i. oībꝰ stell' (tu placa tuū filiū). i. iesum xp̄m (⁊ purga). i. mūda (delicta) id est pctā (omniū fideliū) scz hoīm (deꝰ). s. oīpotens (pluit id est rorauit (in te) et (fluit) id est infundit (in te) scz mariam suā gr̄am (ergo) tu (plue nobis). i. in nobis (clemētiā) id ē mīam (tue gr̄e) tu (transfer). i. duc nos (ad pn̄tiā tui nati). i. filij (Et tu cōfer). i. da. s. nobis (indulgentiam cūctoꝝ delictoꝝ). i. oīm pctōꝝ. ¶ Notandū autor tangit hic in littera immensitatē dei: cū dicit: quē nec celi regio ⁊c̄. vn̄ Grego. cōfirmat hoc idem vbi dicit: Sancta ⁊ immaculata v̄ginitas q̄bꝰ te laudibꝰ referā nescio: qꝛ quē totꝰ non capit orbis in tua clausit se viscera. Hoc idē testat̄ q̄dam metrista di. Continet in gremio celū terrāq̄ regentē. Virgo dei genitrix ꝓceres comittant̄ heredes. ¶ Scd̄o nota au. dicit: in te pluit: ꝑ quā btā v̄go gr̄a plena nuncupatur. Vn̄ plenitudo gr̄e patet in q̄dā languido q̄ habuit vnū pedē ardentē: q̄ casu ad eccl'iam sctē v̄ginis veniens sanitatis gr̄am cū toto mentis affectu desiderabat Cūq̄ diuti⁹ ibi moreret̄: nec sui desiderij q̄d magnū vel modicū impetrasset pendentē sepauit a cruce. volut em̄ pede poti⁹ carere q̄ om̄ibꝰ diebꝰ vite sue ardere Post multū v̄o tp̄is spaciū dep̄cando voce lachrymabili dixit: Heu me miserū doleo q̄ factꝰ sum aduena: O beatissima dei genitrix: cūq̄ talia ab eo fuissent ꝓlata naturali sumpno deditus requieuit: ⁊ cū dormiret venit btā v̄go leuiter sine corp̄is lesione eū tangens ip̄m a sua infirmitate sanauit. Ecce quanta plenitudo gratie in beata v̄gine redūdat. ¶ Item nota: maria exaltat̄ sup om̄s choros angeloꝝ: qꝛ de ip̄a cantat eccl'ia: Exaltata sup oēs choros angeloꝝ sctā dei genitrix: Igit̄ vt nos in valle hui⁹ miserie exaltari valeam⁹ in sutura patria: ip̄am sequamur ⁊ ei⁹ vestigia: in quibꝰ ꝑuenire valeam⁹ ⁊ possim⁹ in vitā gl'ic: Quā nobis conferre dignet̄ Jesus christus ⁊ filius in secula seculorū: Amen.

¶ Finit textꝰ sequentiaꝝ cū cōmento optimo.

Nūc v̄o sequunt̄ alie sequentie nouiter addite.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Sequentie nouiter addite

Laus tibi christe: cui sapit qđ videt ceteris eẽ surdastrum. Famulatu cuiꝰ ois cõpetit sexus et etas. Recẽtes atq; teneri milites herodiano ensi trucidati te hodie prædicauerunt.

Hanc sequentiã dr ediſſe beatus Grego. in honorẽ ſctorũ innocentiũ. In qua tria facit. Primo laudat xp̃m de ſua bonitate q dignatꝰ eſt p infantium ⁊ lactentiũ ac pueroꝝ diſcretiõe carentiũ: martyrium honorari. Scõo admiratiue alloquit xp̃m ſup hmõi facto in cõpatiõe ad alios mortales Tertio alloquit ipos innocẽtes rogans q̃tenus velint nos iuuare ſuis p̃cibꝰ apud xp̃m cuiꝰ occaſione innocentẽ mortẽ ſubierũt: vt nos in regno ſuo dignet aſſumere. Scõa ps ibi: Quis athletaꝝ. Tertia ibi: O xp̃i p̃cones. ¶ Pro euidẽtia ſciendũ: q iſtud feſtũ bene ordinat poſt natiuitatẽ dñi: vt xp̃o capiti oẽs ſui comites adiũgerent: ſicut ſunt iſti innocẽtes q̃bꝰ occaſio mortis fuit natiuitas xp̃i: ⁊ hoc quarto die poſt natale dñi: qr illo die interfecti ſunt ab herode anno ſequenti. Herodes cm̃ turbatꝰ ex rumoribꝰ auditis de puero nato: cogitauit facere interfici omnes pueros: vt ſic xp̃s nõ euaderet q̃n etiã occideret. ſed impetꝰ nõ potuit hoc efficere niſi anno ſequenti. Demandabat ei ab Auguſto ceſare cũ duobꝰ filijs ſuis ad quẽ neceſſario habuit ire: ⁊ ſic cucurrit annꝰ poſt natiuitatẽ dñi: quare anno ſcõo poſtq̃ redijt fecit ſicut preſcribit. ¶ Scõo ſciendũ q triplex eſt martirũ. Primũ volũtate ⁊ ope: ſicut martyriũ beati Stephani. Secũdũ voluntate ⁊ nõ ope: ſicut martyriũ Jobis euangeliſte: qr inferuentis olei doluꝫ miſſus fuit: In quo tangit voluntas: ſed diuina ſe pteg̃nte gra: illeſus exiuit. ⁊ ſic opꝰ ſiue effectus martirij in eo nõ habuit locũ. Tertiũ martyriũ eſt ope: ſed nõ voluntate: quale fuit martyriũ innocentũ: de quo tangit hic in littera. Primũ martyriũ digniſſimũ ẽ: deinde ſecundũ dignitertio. Ex q̃ ſumi põt ordo iſtoꝝ triũ feſtoꝝ poſt natale dñi ¶ Iſtis p̃miſſis p maiori intellectu dicendoꝝ ſequit cõſtructio in hunc modum O (xp̃e) ieſu (laus) ſupple ſit (tibi: cui ſapit). i. placet ſeu gratũ eſt) ſup. illõ (qđ videt. i. appet (ceter) ſ. hoĩbꝰ (eẽ ſurda.). i. abſurdũ. Sepe eĩ deo placẽt q̃ hoĩ bꝰ diſplicẽt: qr hoĩes iudicẽt de his q̃ foris apparẽt ⁊ ſm paſſiões. deꝰ aũt intuet cor ⁊ iudicat in veritate. Deꝰ etiã neminẽ vult perire: ſz oñe qđ venit ad ſe non eijcit foras. nõ accipit pſonas. nõ eligit inter etates aliquã repudiando. immo facit vt ſequit (cuiꝰ) ſcz xp̃i (famulatu). i. famulatui ⁊ ſeruitio. Famulatu antiquus datiuꝰ eſt quarte decli. ⁊ ita vetuſtiſſimi grammatici declinari ſolent ſenatus ſenatꝰ ſenatu. metꝰ metus metu: ſed hodie aliter declinat (oĩs ſexus ſiue maſculus ſiue femina. ⁊ ois (etas) Item ſunt ſeptem etates hoĩs. ſ. infantia: pueritia: adoleſcentia: etas iuuenilis: virilis: ſenilis: ⁊ decrepita (cõpetit). i. cõuenit ei: qr (recẽtes). i. nouelli (atq; teneri) gratiles parui ⁊ debiles adhuc (milites) id eſt ſatellites a militando dicti (trucidati). i. crudeliter interfecti (herodiano enſe). i. gladio ipius herodis aſcolonite (p̃ dicauerunt). i. laudauerũt (hodie: te ſup. xp̃m. Tres fuerũt herodes. ſ. aſcolonita q̃ interfecit pueros. Antipas q̃ decollari fecit ſanctum Johannem baptiſtam. Et Agrippa qui interfecit Jacobũ minorem ⁊ incarcerauit Petrum.

Licet nec dũ potuerũt lingula. effuſione tamen te xp̃e ſui ſanguinis prædicauerunt.

¶ Oſtendit modũ q̃ innocentes xp̃m laudauerũt. o (xp̃e: licet). i. q̃uis dicti recentes et

conati sunt. Lac cū cruore fundētes ad deum clamitaturi. Vda pupilli quē gena miseret ꝛ innocentis.

teneri milites) necdū) .i. adhuc nō potuerūt te laudare ꝛ cōfiteri (lingula) .i. lingua qz infantes erant ꝛ vsu rōnis carētes (tū ꝑconati sūt) .i. laudaue rūt (te) sup. xp̄m (effusiōe sui sanguinis) q̄ effundebat ꝓpter xp̄m inter cos q̄sitū ad pdendū ip̄m. Ū isti innocentes nomen dñi nō loquendo: sed moriendo confessi sunt: ꝛ sic matyriū eoꝝ fuit opꝰ ꝛ nō voluntate: vt p̄dictū est (fundētes lac) id est humorē lacti silem (cū cruore) .i. sanguine (clamitaturi) clamare debētes (ad deū) qz innocēter occidebant. ꝛ sic vox eoꝝ tanq̄ oppressoꝝ sine cā clamitabat ad deū ꝑ vindicta (quē) sup. deū (vda gena) .i. humida maxilla: qz lachrymosa (pupilli) .i. pueri matre orbati: qz isti pueri matrib⁹ inuitis eripiebant (et miseret) .i. ad miserationē ꝓuocat (innocentes) .i. sine pctō: qz circūcisi: ꝛ ꝑ circūcisionē eo tpe delebat pctm̄ originale: lz nō ita efficaciter sicut nūc ꝑ baptismū Vel (innocentis) qz isti pueri sibi ipsis causa mortis nō fuerūt: sed xp̄s iam nat⁹ qui in eis q̄rebat ad pdendū. ¶ Miseret antiquit⁹ psonale v̄bum fuit: ꝛ ita ponitur hic: hodie tm̄ impsonaliter solum ponit: ꝛ habet in p̄terito misertuꝝ est vel fuit: ꝛ regit actm̄ cum gtō: vt miseret me tui.

Quis athletaꝝ fortissim⁹ vnq̄ exercitib⁹ tātā christe suis ꝓtulit victoriā Quātā vagiēs coeuul' tuis tu p̄stiti sti mittēs eos celū reg̃turos ꝓpetim

¶ In hac scōa pte āmiratiue alloquit xp̄m sup victoria īnocentū. O xp̄e (q̄s fortissimus athletarū) bellatoꝝ ꝛ p̄ncipū siue ducū exercit⁹ inter mortales (cōtulit vnq̄) .i. cōcessit procurauit seu obtinere ordinauit (suis exercitib⁹) militū copijs a se missis vel sub eo militantib⁹ (tantā victoriā) .i. triūphū. q. d. null⁹ (quantā) .s. victoriā: tu (vagiens) .i. more pueroꝝ flens. hoc est adhuc infans. Itē vagit⁹ pueroꝝ infantiū est: vt ꝓz ibi: Vagit infans inter arta posit⁹ p̄sepia (p̄stitisti tuis coeuulis) .i. coetaneis: cōtemporaneis: ꝛ eiusdē etatis icū: dictis .s. innocentib⁹ ꝛc. Euū est mensura rerū habentiū p̄ncipiū sz nō finē: ꝛ ponit ꝑ tpe freq̄nter. Inde coeuus a um: ꝛ coeuulus diminutiuū (mittens eos celum) non q̄ statim euolauerūt ad celum: sed post passionem dominī cū partib⁹ vna primū ascenderūt in celum (regnaturos) id est triūphaturos ꝛ gauisuros (ꝓpetim) .i. perpetuo.

O xp̄i p̄cones clari flores q̄ martyrū chorusci Et ꝓfessoꝝ insignes gēmule sctōꝝ. Atq̄ sterilīū in mō v̄ginū

¶ Ista est tertia ps: in q̄ dirigit oīo ad ipos innocētes Et ponunt plura attributa recōmendatiua dicēs sic (O xp̄i p̄cones) .i. gl'iosi nuncij. Clarus trāsumit ad splendidū fulgore fame ꝛ gl'ie: ꝛ sic ponit ꝑ glorioso. Preco ꝛ nūci⁹ agenda ꝓclamans: ꝛ q̄citare: arrestare ꝛ sil'ia facere solet ꝑ iudicijs: Isti innocentes merito dicunt p̄cones xp̄i: qz de ipo nunciauerūt patrib⁹ in inferno: ꝛ famam de ipso fecerūt in mundo: qz sui occasione tam multi occisi sūt ꝑ herodē infantes (q̄s) ꝑ et (chorusci flores) .i. splēdidi (ꝛ pulcri martyrū) .q. d. splendidissimi inter martyres: ꝛ (insignes) .i. electi ꝛ notabiles (gēmule) .i. lapides p̄cioſi (sctōꝝ cōfessoꝝ) Metaphora est, sicut em̄ gēma añcellit alios p̄cioſos lapides in dignitate: ita pueri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

isti innocẽtees p̃matũ tenere vident̃ inter ꝯfessores ⁊ v̄gines: q̃re sequit̃ (Atq̃ steriliũ) fructũ nõ ꝓferentiũ sed castarũ (v̄ginũ in mũdo). i. in hoc seculo.

Clari filioli: dulces pusioli nos iuuate p̃cib⁹. Quos xp̃s innocentẽ mortẽ vr̃am miserans. Pro sese maturatam placidus exaudiens. Nos regno suo dignetur.

Et o (clari). i. nobiles (filioli) i. filij parui (dulces pusioli) parui pueri. Pusio puer paruus siue infans d̄r. Jñ pusiol⁹ diminutiuũ (iuuate nos precibus) scz vr̃is (q̃s) scz pusillos (xp̃s miserans). i. cum misericordia ⁊ visceribꝰ pijs aspiciens (vestraz innocentẽ mortẽ maturatã). i. adimpletã ⁊ gustatutã (ꝓ sese). i. seip̃o (exaudiẽs placid⁹. i. placide benigne ⁊ fauorabiliter (dignet̃) i. dignos faciat ⁊ reputet (nos suo regno) vbi vna cũ eo ⁊ sanctis innocentib⁹ possim⁹ ꝑpetue regnare Amen.

Laudes christo redempti voce modulemur supplici. Omnis in hac die rerum natura iubilãs Personet immensas filio dei gr̃as.

De festiuitate pascali est p̃ns sequentia. Et diuidit̃ in tres ꝑtes. Jn prima autor hortat̃ nos ad reddendum xp̃o resurgenti laudem. Jn scd̄a ostendit qualẽ se xp̃us exhibuit in assumpta hũanitate añ passionẽ ⁊ post ibi: Ab hoc hoste temptat⁹. Jn tertia ꝑte cõmendat diem pascalẽ: ibi: Hec est dies. ¶ Sciendũ ꝙ pasca grecũ vocabulũ est deductũ a greco v̄bo paschomai. i. patior latine: qꝛ hoc tꝑe ⁊ agn⁹ ⁊ xp̃s passus fuit: Sz hebraice phase d̄r: hoc est trãsit⁹: qꝛ hoc tꝑe filij israel transierũt ex egypto ꝑ mare rubrũ liberati a seruitute Pharaonis. Cui⁹ rei memoriã iudei singulis annis seruabãt. s. in sabbato: q̃ celebrat̃ hodie in die dñica: ne videremur oĩno iudaisare. Augustin⁹ tñ vult dicere ꝙ hoc nomẽ pascha ista duo in se cõtinet. s. passionẽ ⁊ transitũ tã ꝑm ꝑcationẽ q̃ ꝑm vocẽ. Scd̄m ꝑcationẽ: qꝛ in passione xp̃i fuit ei⁹ transitus de mortalitate ad immortalitatẽ. Et ita ꝑm eũ ex duab⁹ linguis. s. greca ⁊ hebraica facta ẽ t̃tia. s. latina. Ptz ḡ ꝙ hoc nomẽ pasca aptũ vocabulũ sit ad hãc solẽnitatẽ designandã. Et declinat̃ in p̃ma decli. sub neu. gñe. vel in tertia sic̃ dogma sed rari⁹ ita inuenit̃. Huic ḡ solennitati pascali bñ adaptat̃ ista sequẽtia: qꝛ in ea cõmemorant̃ trãsit⁹ dñi: passio ⁊ resurrectio: sic̃ patebit in expõne. ¶ Cõstrue: Nos (redẽpti). i. liberati de seruitute dyaboli (modulemur). i. dulcit̃ cantem⁹ (xp̃o) iesu q̃ nos sua morte ⁊ passiõe redemit (laudes). i. gr̃arũactiões (supplici voce). i. deuota ⁊ hũili (oĩs natura rerũ) hoc ẽ oẽs res naturales. Duplex ẽ cm̃ natura. s. naturãs. q̃ est de⁹: ⁊ naturata: q̃ d̄r vis insita rebus a deo ex sil̃ib⁹ sil̃ia ꝓcreans: ⁊ de illa tangit̃ h̄ (iubilãs). i. cõgaudẽs. Jmproprie ponit̃: qꝛ iubilãs mentis gaudiũ dicit (ꝑsonet). i. decantet (filio dei). i. xp̃o de bñficijs nob̄ ab ipso factis (immensas gr̃as). i. infinitas (in hac die) solennitates paschalis.

Jam nostri conciues celestis sanctuarij milites. Ordines noueni in vestra nos adunate gaudia.

¶ Et nõ solum res hui⁹ mundi inferioris dicent gratias ⁊ cõgaudebunt nobis de redẽptione nostra: sed etiã. O vos (noueni ordines) id est nouẽ chori angeloꝝ (nr̃i conciues)

Hymnite nunc superi pariter resona te inferi. Ut omis in domini spiritꝰ gratuletur euesi.

qꝛ nos homines etiã sumus a deo creati ad possidendum cũ angelis ciuitatem celestẽ a q̃ vocamur cõciues angelorum (milites).i.pugnatores(celestis sanctuarij).i.regni celest. Sanctuarium locus dr: vbi reponu nt res sacre.ꝛ ponitur hic ꝓ celo: qd est locus beatorum(adunate).i.cõgregate(nos in vestra gaudia)scꝫ vt pariter vobiscum cõgaudemus(iam).i.in hac die.o vos(superi).i.celestes spũs(hymnite).i.hymnũ canite(nunc ꝛ pariter)id est simul vos(inferi).i.inferiores spiritus vel creature(resonate) id est decantate laudes (vt omnis spiritus)id ẽ qualibet creatura(gratuletur)id est letetur.ꝛ gaudeat(in euesi)in transitu vel victoria (domini) id est iesu christi creatoris sui. ¶ Pro declaratione teminorum no. Superi inferi tm̃ pluralia sunt sicut ceteri adiectiue declinata. Hymnus cãticum dicitur laudis. Inde hymnire verbũ. Gratulor.i.gaudere de bono alterius.ꝛ quandoqꝫ ad deũ refertur: etiã quãdoqꝫ ponitur ꝓ gratias habere. Euesis est trãsitus seu victoria. Uñ quidã. Est liber genesis. euesim dic esse tropheũ

Qui [redacted] causa deus homo nascit̃ et fragili carne se occulens ꝓbra sustinuit patiẽs. Uirutibus signis vt deꝰ emicuit: et corporis nostri necessitate fruens: verꝰ terrigena claruit.

¶ Hic redditur rõ quare nos homines et alie creature nobiscum simꝫ gaudere debemꝰ dicens(Qui) supple dominꝰ (deus)supple existens(nascitur homo causa hoĩs)id est ꝓpter hominẽ redimendum et reducendũ ad gaudia paradysi. vnde ꝑmꝰ homo adam sua culpa quã in posteros suos transmisit eiectus fuit(ꝛ occulens se).i.abscondens (in fragili)id est infirma(carne).s.humana.ꝛ hoc ꝓpter dyabolũ humane salutis inimicũ precipuum(sustinuit).i.tolerauit(patiens).i. patienter ꝛ voluntarie(probra)id est contumelias ꝛ alias aduersitates(emicuit).i.resplenduit(vt deus virtutibus).i.bonis operibus.ꝛ(signis)id est miraculis. que facere purus hõ non poterat. q̃ res fecit dyabolum dubitare(ꝛ fruens necessitate)id ẽ indigẽtia (corporis humani)quia patiebat̃ famẽ ꝛ sitim. frigora ꝛ calores ꝛ alios defectus seu passiones nature(claruit)id est apparuit(verus terrigena).i. homo: quare dyabolꝰ voluit eũ tẽtare ꝛ experiri an deꝰ esset vel nõ: sicut seq̃t̃ i lr̃a

Ab hoste temptatus nõ est agnitus neqꝫ diuinitas patuit. Ars artem delusit: donec veteris nodũ piaculi secuit. In ara crucis hostiam se pro nobis christus obtulit deo patri: morte sua nostra mortificans crimina.

¶ In hac scd̃a ꝑte ostẽdit autor quõ xp̃s se exhibuit in assumpta humanitate tam ante passionem q̃ in passione q̃ etiam post. Sic exponit̃ xp̃s verus terrigena sicut apparuit ex necessitatibus corpis q̃s patiebatur vt homo. Sic etiã vt deus emicuit ex virtutibꝰ et signis que quottidie ꝑ eum fiebant: huius rei occasione(temptatus).i.examinatus (ab hoste) id dyabolo: sicut ad longum habet̃ in euangelio. Ductus est iesus in desertum vt temptare-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

tur a dyabolo ꝛc̄. Tentare a teneo ꝛ non temno deducit̄. ꝛ est frequēter tene-
re siue ordinare aliquem ad aliquid inuestigandū in eo: vel aliquē inducendum
ad aliq̄d: sicut dyabolus tentat homines ad inducendum eos ad peccata (nō est
agnitus) id est cognit⁹ quis fuerit (neq; diuinitas) natura diuina (patuit) id est
manifesta facta est hosti dyabolo post hmōi temptationē. Et ita (ars) christi (de
lusit). i. decepit (artem). i. calliditatē ꝛ ingeniū dyaboli (donec). i. quousq; xp̄s
domin⁹ noster (secuit). i. dissoluit (nodum). i. ligamen ꝛ vinculum (veter) pia-
culi) id est antiqui pctī originalis ꝑ adam ꝓthoplastum perpetrati: ꝛ in oēs po-
steros hereditaria ꝯtagione traducti: ꝑ qd̄ nobis vt indignis p̄cludebat̄ redit⁹
ad gloriā celestez. Sed sequit̄ remediū: qz (xp̄s obtulit se hostiā). i. sacrificium
(deo patri) cuius fili⁹ erat ab eterno (in ara). i. altari (crucis). i. patibuli) mor-
tificans (. i. extinguēs (nostra crimina (. i. delicta (sua morte). i. per mortē suam
Unde Esaias. liij. vere languores nostros ipse tulit, ꝛ peccata nr̄a ipse portauit
et xp̄s innocēs patri recōliauit pctōres.

Iam victor christus baratro popu-
lato: mortis principe vinculato: ab
inferis pompa regreditur nobili.

¶ Hic d̄r quid xp̄s fecit p⁹ pas-
sionem suaz qd̄ ad diem pasce
pertinet videlicet q̄ (christus
baratro populato). i. inferno
destructo ꝛ cōfracto ꝑ ipsū: et
(principe mortis) dyabolo: q̄
dicitur p̄nceps tenebrarū ꝛ mortis: ꝛ ante illud factum dicebat̄ p̄nceps huius
mundi. vt ibi: Uenit eī p̄nceps hui⁹ mūdi ꝛ in me nō habet quicq̄ (vinculato)
id est ligato ꝛ in vinculis coniecto: ne valeat de cetero tā amplo fungi imperio
(regreditur). i. redit ꝛ reuertitur (iam). i. modo in hoc die pasche (victor) id ē
triumphator (ab inferis). i. ab inferno (nobili pompa) id est egregio ꝛ solēni ap
paratu ac ꝓcessione sanctoꝝ patrū cōcomitantiū eundem quos de lymbo infer-
ni secū eduxit. ¶ Piaculū d̄r a verbo pio as are. i. maculare: sed capt̄ in ꝓposito
piaculū pro pctō. Etiā piare significat purgare: ꝛ sic piaculū esset idem qd̄ mun
dicies: sz ita nō capitur hic. Populor ꝛ depopulor significāt populū destruere vl̄
expellere. Inuenit̄ etiā populo. vñ Uergili⁹ p̄mo georgicoꝝ. Populatq; ingē-
tem farris aceruū. Pompa d̄r festiuus apparatus ꝛ ostentatio siue ꝓcessio q̄ so-
let esse victoribus in̄ triumpho vel obsequiū funeris.

Hec ē que illuxit post turbida regni
ethyopū tp̄a. Christus in qua resur-
rexit vltra victurus cū carne quā sū
psit de maria virgine. Qui ouem cū
gaudio patri quam perdiderat hu-
mero reuexit suo.

¶ In hac tertia ꝑte cōmēdat
au. diē pasche dicēs q̄d ampli
us xp̄s in ea fecerit. vñ solēni
tas solēnitatū d̄r. ꝛ dies dñici
oēs sequētes ab ip̄a nomē sū-
psere eiusq; octaue eē ꝑhibent̄
Dicit ergo sic (Hec) dies (ē)
illa scz (q̄ illuxit) id est resplē-
duit (post turbida tp̄a). i. ob-
scura: tumultuosa: tēpestuosa
siue trāquilla (regni ethiopū)
i. dyabolorū. Hoc regnū incepit a pctō ade. ꝛ durauit vsq; ad diē p̄ntem (in q̄)
scz die (xp̄s resurrexit (a mortuis (victur⁹ vltra). i. deinceps ꝑpetuo (cū carne:
quā). s. carnē (sumpsit de maria v̄gine) qñ nat⁹ est ex ea (q̄) scz xp̄s (reuexit). i.
reduxit (pr̄i). s. deo) ouem). i. hominē (suo humero cū gaudio. quā) supple ouē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

(perdiderat).i.amiserat deus pater p suggestionē dyaboli ꝛ consensum ade in peccatū. Et est parabola ex euāgelio: de eo q̄ habuit centum oues. ꝛ perdiderat vnam ꝛc. Dyaboli appellant hic ethyopes a colore nigro q̄ malum videtur designare. Unde cōtra angeli pinguntur albi ratiōe luminis excellentis in colore albo qui speciem boni pre se ferre videt. vnde fit q̄ nigrum equipparatur malo: album vero bono ꝛc.

SAlue crux sancta arbor digna
Cuius robur pretiosum mundi ferre talentum. Ut hostis p lignū victor ligno vinceretur.

¶ Ista sēntia decātari solet i festo inuētionis sancte crucis Et diuidit in duas ptes. In p̄ma pte autor salutat sanctam crucē cōmemorās q̄d p eā factum sit: ꝛ qualis fructꝰ christi fidelibꝰ inde puenerit. In scōa prosequitur pmonē ade eādē virtutes quō habet mirabiles q̄sdā vtutes ꝛ opatōes. vñ p̄cludit q̄ laus sit ei i eū.

¶ Pro pleniori intellectu notandū. q̄ signū crucis sanctificatū est p contactuz dīnice carnis. ꝛ inde habet q̄ sanctificare ꝛ saluare possit ipsam adorātes ꝛ ipsa sc consignātes put p ordinē hic tangitur in littera. Et licet in cruce dominꝰ fuerit dehonestatus: tn̄ q̄ illa dehonestatio nostra fuit redemptio ꝛ saluatio. ideo merito seruatur festū de sancta cruce scz inuentiōis q̄n crux agēte sancta helena matre Constantini impatoris p mediū cuiusdam iudei ad hoc quodāmodo cōpulsi p eandem inuenta est. Et festum exaltatiōis: q̄n exaltata fuit p impatorem Eracliū. Sed festū inuētionis maius est ex pte instituentis: q̄ a papa Eusebio institutū fuit: ꝫ exaltatiōis ab impatore p̄dicto institutum fuit consentientibꝰ sibi episcopis sub impio suo cōstitutꝫ. Hanc sanctā crucē sic alloquit autor in hoc cantico. O (sancta crux digna). i. apta ꝛ electa (arbor) q̄ a principio ad fidez q̄ sequitur p̄ordinata est (salue). i. sis salutata (cuius) scz sanctē crucis (robur) fortitudo fuit (ferre). i. portare (p̄ciosum talentū). i. pōdus (mundi) scz iesum christum: qui fuit talentū ꝛ precium quo redēptus est mundus a seruitute dyaboli. Talentum vt dicit Seruiꝰ genus ponderis est. qō p̄m varias gentes etiam diuersimode variat: sed apud romanos est. lxx. librarū. hic ꝛo p pondere ponit indistincte p metaphorā: q̄ sicut capti ꝛ in seruitutē reducti ab hostibꝰ ponderе aliquo denariorum solent liberari a captiuitate: ita pari modo xp̄s dedit seipsum in preciū ꝛ talentū ꝛc. hoc modo videlicet vt hostis dyabolus existens victor p lignum paradysi: de cuiꝰ gustu suggessit eue vt comederet q̄ vlterius indurit adā ad idem p̄tra mādatū dñi: in qua re dyabolus victor fuit: ꝛ ipsos sibi seruos p̄stituit cū eo⁊ posteris. sed remediū ordinatū est vt sequit (vt reuincerētur). i. iterū ꝛ ex aduerso superet (lingno) scz sancte crucis. Juxta illud. Ut me delam ferret inde: hostis vnde leserat. ꝛ illud p lignū serui. p te lignum liberi. Unde dici solet: lignū saluauit qō damnauit: licet nō idem in numero. De huiusmodi ligno quomodo actum sit vide prius in sequentia. Laudes crucis attollamus. in principio.

Quodq; exortꝰ mortꝭ p̄mis erat terrigenis paradiso ꝓpulsis. Cā etiā vite foret cūctꝭ xp̄i morte vere viuificatꝭ.

¶ Latiꝰ declarat qō dictū est (qō) p et (qō) supple lignum paradysi (erat exortꝰ). i. principium vel origo (mortꝭ p̄mis terrigenis) p̄thoplastis hoībus ade ꝛ eue (ꝓpulsis). i. ejs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

fugatis ⁊ eiectis de (paradyso) scz terrestri (etiã foret) .i. eẽt (cã vite cũctis) id ẽ oĩbus (viuificat) vere morte xp̃i) .i. oĩb⁹ bonis christifidelib⁹: qꝛ sine fide nemo saluari põt. ⁊ sic est ibi relatio simplex: qꝛ nõ referr̃ idẽ lignũ in nũero: sz bene in specie. Rogem⁹ ergo dñm nostrũ iesum xp̃m vt dignet̃ nos defendere a tẽtatione ⁊ insidijs dyaboli. ⁊ dare nobis in clypeũ seu defensionem suam sanctam crucem. de qua dicetur in versu sequenti ⁊c̃.

Horrificũ tu es semꝑ signũ inimicis crux sacra seuis. Quã mors pauet infernusq; timet: que xp̃o suos reconsignas. Cui laus sit in euum.

¶ Hic ẽ scd̃a ꝑs q̃ exponit̃ sic: O sancta crux (tu es semꝑ horrificũ signũ) .i. horrorẽ faciẽs siue incutiẽs (seuis inimicis) id ẽ crudelib⁹ hostib⁹ scz dyabolis. q̃ ad lignũ crucis fugiunt ⁊ euanescunt (Quã) supꝯle crucem (mors pauet) .i. timet (q;) ꝓ et (infernus timet) ⁊ hoc patet de pttã e sibi data a xp̃o: q̃ in ea pepẽdit: qꝛ crux fugat om̃e malũ. ⁊ tali dicata signo mens fluctuare nescit. vñ sequit̃ (que recõsignas xp̃o suos) qꝛ cruce signati de grege xp̃i reputabunt̃ (cui) christo (laus sit in euum) .i. eternaliter. Amen.

Benedictio trine vnitati simplici deitati semꝑ omnifaria. Parẽti cui sempiternalis stat idẽtitas sempiternitas iatriel mira. Par verbo qd̃ coessentiua sapiẽtie ve veritas explendet viua. Tibi ⁊ amborum voluntas pneuma et suauitas: tu btĩtudo sancta: sctĩtas ⁊ extãtiua

¶ Ista sequẽtia decãtari solet de sctã trinitate. In q̃ autor põit diuersa noĩa attributa et epitheta latina greca ⁊ hebraica: q̃ ad ipsã trinitatẽ ⁊ etiã q̃ ad quãlibz ꝑsonaꝝ. Et põt diuidi in duas ꝑtes: in quaꝝ p̃ma laudat sctãm trinitatẽ in se ⁊ in qualibet ꝑsonaꝝ ꝑ ordinẽ. In scd̃a dirigit petitionez ad totã trinitatẽ. ⁊ silr̃ ad quãlibet ꝑsonaꝝ. ꝯcludẽdo finaliter cum tota trinitate ibi: Fac tuos supplices. ¶ Notanduz ꝙ festũ sctẽ trinitatis cõit̃ seruatur in octaua pẽthecostes. vel dñica sequẽti. Et põt esse rõ: qꝛ postq̃ celebrata ẽ festiuitas p̃ris ĩ natĩtate. ⁊ filij ĩ pascha: ⁊ spũssctĩ ĩ pẽthecoste. merito ꝯsequẽt̃ fit festũ eoꝝ sil̃: vt oñdat̃ ꝙ tres ꝑsone sint vn⁹ de⁹. Et qꝛ materia hui⁹ cãtici ẽ altior speculatiõis: breuit̃ trãsiem⁹ cũ nuda expositiõe terminoꝝ. Cõstruitur ḡ sic (Om̃ifaria bñdictio) .i. laus maxĩa q̃ exp̃mi põt. Om̃ifari⁹ d̃r ꝑm aliquos ab oĩs ⁊ for faris. ita vt om̃ifariũ sit oẽ illd̃ qd̃ dici põt: vl̃ om̃ifari⁹ .i. om̃imod⁹ vl̃ qualiscũq; supple sit (semꝑ trine vnitati) in ꝑsonis. ⁊ (simplici deitati) in essentia. Nũc descẽdit autor ad singl̃as ꝑsonas repetẽdo semꝑ (om̃ifaria bñdictio sit semꝑ parẽti) .i. p̃ri (cui sempiternalis idẽtitas) .i. eterna vnitas (stat) ⁊ (sempiternitas) .i. ꝑpetuitas (stat mira iatriel) .i. diuĩtas stat. Iatriel ẽ nomen cõpositũ: qd̃ ĩterpretat̃ diuinitas. vñ ia ⁊ el sũt noĩa dei. Tũc ꝯsequẽter ad filiũ venit (Par) id est similis benedictio sit (verbo) id est filio dei (qd̃) verbum existens (sapientia coessentiua explendet) idẽ effulgit (vere) id veraciter (viua veritas) sicut ipse de seipso dixit: Ego sum via veritas ⁊ vita. Ultimo ad sanctum spiritum descendit hoc modo (Et o pneuma) id est o spiritussancte. existens (vo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

luntas amboꝝ)ſcz patris ⁊ filij(⁊ ſuauitas).i.dulcedo.O(tu ſctā beatitudo) id eſt pfecta(⁊ extentiua ſanctitas)id eſt permanens.ſupple benedictio omnia ria ſit ſemper(tibi)

Tres omniū genus bonoꝝū generalíſſimum.o ens nobis exquovita ſtíl lat amoꝝ ⁊ ſophia.Optiaveraqꝫeter nitas eterna ⁊ optima veritas vera eternaqꝫ bōitas.Odiū falſitas moꝝſ qꝫ cedat:figuram tu ā nobis expleāt viſa rō charitas.Fons in quo ſūt vi uunt:quoꝝū vmbras moꝛtales expe tunt in te delície decus: ſotheria: re gnum.virtus victoria.

¶Iterū iā reuertit̄ au.⁊ diri git ſermonē ad totā trinitatē dicēs ſic(Tres)pſone exiſtēs tes(gñaliſſimū genꝰ).i.p̄nci piū effectiuū ſimplicit̄ primuꝫ (omniū bonoꝝ)entiū(O ens ex quo vita amoꝛ ſophia).i.ſa pientia (ſtillat).i. pluit vl̄ de riuatur)nobis xp̄ianis. Se quens verſus clarus eſt(Odi um).i.inuidia(falſitas).i. de ceptiovl̄ frauſ(qꝫ)p ⁊(moꝛſ) i.eterna dāmatio(cedat).i.re cedat(viſa).i. eſſentia diuina (ratio).i.intelligentia(chari tas).i.amoꝛ(expleant).i.de monſtrēt(nobis tuā figurā)⁊ tu ſancta trinitas es (fons.in quo)entia(ſūt).i.habēt eſſe. et(viuunt).i.vitā habent ⁊c.vt clare patet in l̄ra cum:qꝺ interp̄tatur maieſtas.Reliqua vocabula patent.¶Sotheria ē nomē hebꝛaiſ

Fac tuos ſupplices tue dilectōis cō potes:effuga demones oꝛbē chriſtia num o alpha ⁊ ſanctifica.

¶In hac ſcḋa pte oꝛōez facit ad ſanctā trinitatē ⁊c.vt dictū eſt.¶Cōſtruit̄ ſic O ſancta tri nitas(fac tuos ſupplices) id ē deuotos(cōpotes).i.cōpotēs tes ⁊ participes(tue dilectōis).i.charitatis(effuga demones)⁊ tu (o ⁊ alpha) id eſt p̄ncipium ⁊ finis(ſanctifica oꝛbē xp̄ianum).i.mundū.¶Oꝛbis oꝛ rotūd i tas.⁊ inde trāſumit̄ p mūdo. Alpha eſt p̄ma l̄ra hebꝛeoꝝū ⁊ vltima ē o.⁊ inde venit qꝫ alpha p p̄ncipio trāſſumitur ⁊ o p fine.

Pater el eloy eloe elyon elia ſaddai lux amay rex ſabaoth ineffabil'adonay:tuū nos plaſma cōſerua.

¶Conſtrue. Et o(p̄ el) id ē deꝰ vel fortis(eloy eloe)noīa dei ſūt (elyon) id eſt excelſus (elya)dominꝰ(ſaddai) omni potentis(lux amay).i.qꝺ ve re eſt.(rex ſabaoth).i.dux exercituum(ineffabilis adonay).i.dñs(p̄ſerua nos) homines exiſtentes(tuum plaſma).i.creatura.

Proles emanuel mire mirabilis:ſū me cōſul deꝰ fortis dñs iuſtus:futu ri p̄ ſeculi:princeps pacis:ieſu meſ-

¶Conſtrue.Et o(proles) id eſt fili (emanuel)nobiſcū deꝰ mire mirabilis valde mirabi lis (meſſya) id eſt chriſte vn cte vel'mittende ⁊c. Uerſus ſequens ad ſanctum ſpiritum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

ſya nos ſalua. Spirit⁹ timoris pietatis ſcientie fortitudinis conſilij intellectus ⁊ ſapientie: nos illustra vnge ſanctifica. Simplex trinitatis tu vnitas: vnitat⁊ trina deitas: purga culpas: egros ſana: hoſtes pacifica: ſolue vincula: pelle pericula. Ad te ſitiẽtes pio vultu ſaties: paceq; eterna in hierlim ſupna collocet.

facilis eſt. ponit latine ſeptez eius dona. Iterum ⁊ vltimo facit orationẽ ad totã trinitatem. Conſtructio facilis eſt.

¶ De ſctõ Nicolao ꝺr hec ſequẽtia. Et hz tres ptes. Prima ps inuitat ⁊ hortat nos ad congaudẽdũ feſto ſcĩ nicolai adiungens mĩtas laudabiles qualitates pſone ſue ⁊ merita diuerſa. Scꝺo enumerat q̃dam facta alijs p eũ: partĩ ex pietate ⁊ cõpaſſiõe ad obuiãdũ malo maiori: ⁊ partĩ miraculoſe. Tertio implorat auxiliũ

Ongaudentes exultem⁹ vocali ꝓcordia. Ad bti nicolai feſtiua ſolẽnia. Qui in cunis adhuc iacẽs ſeruãdo ieiunia. Ad papillas cepit ſumma ꝓmereri gaudia. Ado leſcens amplexatur litteraꝝ ſtudia.

beati nicolai ꝓ nobis. Scꝺa ibi: Auro p eũ. Tertia ibi: Hos q̃ ſum⁹. Ethimologiam huius noĩs nicolaus videre poteſ vna cum hyſtoria vite ſue et miraculis in paſſionali ſanctoꝝ: vbi i la q̃ hic tangũtur copioſius ⁊ longius habentur. Etiam cõſtructio ſatis facilis ẽ: ꝙre ad vocabula deſcendam⁹. ¶ Exultare ẽ cũ ſaltu quodã ſiue motu corꝑis letitiã oſtendere. Solẽnia feſtiua. i. celebria feſta Solẽnis. i. celebris: ſcribit̃ p duo nn: qz ab annus venit. Aliqui p duo ll ſcribunt hac rõne: qz ꝑm eos venit a ſoleo. qꝺ eſt ꝑma breuis. ⁊ ſic vt fiat ꝑma longa ſicut ſemꝑ inuenit̃ volunt ll duplicari. Alij dicunt q; venit a ſolus: ⁊ ſic non oportet l geminari: qz ſolus eſt prima lõga. In proſa parũ refert: ĩ metro ſcribat quiſq; ꝓut ſibi meli⁹ videbit̃. Cuna vel cunabulum eſt lect⁹ puerorꝝ infantium Papille ſunt capita mãmarũ vnde ſcz lac trahitur.

Alienus ⁊ immunis ab oñi laſciuia Felix confeſſor: cuius fuit dignitat⁊ vox de celo nuncia. Per quã prouectus preſulatus ſublimatur ad ſumma faſtigia. Erat in eius animo pietas eximia: et oppreſſis impendebat multa beneficia.

¶ Cõſtrue (Felix ꝓfeſſor. alienus) . i. remot⁹ (⁊ immunis) id ẽ expers (ab oñi laſciuia) id eſt libidine (dignitatis) . i. excellẽtie (cui⁹) ſupple p̃ iulis vox de celo) ſupple audita (fuit nũcia p quã) vocẽ (ꝓuect⁹) i. ꝓmotus (ſublimat̃) . i. extollitur (ad ſũma faſtigia) . i. dignitates (p̃ſulat⁹) . i. epatus. faſtidiũ. i. tediũ: ſz faſtigiũ ꝓprie ẽ altitudo ⁊ trãſſumit̃ ꝓ dignitate in alq̃ ordine (Pietas) . i. cõpaſſio. Pij dicunt̃ ꝓprie erga deũ ⁊ parẽtes. ⁊ trãſlatiue ad alios (eximia) . i. excellens (erat in aĩo eius) ſupple põtificis (et impendebat) id eſt exhibebat (oppreſſis) ſupple cõtra iuſticiam (multa be-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

neficia).i.opera pietatis. De istis plura exempla sūt in legēda ip̄i⁹ btī nicolai.

Auro ꝑ eū virginū: tollitur infamia atq; patris earundē leuatur inopia. Quidā naute nauigantes ⁊ contra fluctuū seuitiā luctantes naui pene dissoluta. Jā de vita desperātes in tā to positi periculo clamantes voce di cunt omnes vna.

¶ In hac scd̄a ꝑte tanguntur tria. Primū est de sublata per sanctū Nicolaū infamia virgi num. Scd̄m est de nautis cō stitutis in magno ꝑiculo mar; quos beat⁹ nicola⁹ miraculo se eripuit. vt hic p3. Tertium est de tumba sepulchri sancti nicolai: q2 de ei⁹ ossib⁹ in illa tumba reclusis manat siue stil lat oleū ꝯtra pl'imos languo res saluberrimū: Scd̄m ibi: Quidam naute nauigantes. Tertiū ibi: Ex ipsius tumba. Circa vocabula aduertēdū (Infamia) .i. diffama tio q̄ timebat̄ futura. Infamis dicit̄ ille, qui famā suā ꝑdidit quasi sine fama. Et sic illa prepositio in priuat (leuatur) .i. releuatur. Metaphora est tracta ab eo q̄ cecidit: ⁊ ei succurrit̄ vt surgat (inopia) .i. indulgētia vel pauꝑtas (fluctuum se uiciā) .i. ꝓcellarū violentiā (luctātes) .i. laborātes vel resistētes (pene) .i. qua si (dissoluta) .i. fracta (ꝑiculo) .i. anxietate periculū a pereo d̄r salut; discrimen: sed ab antiq̄ verbo perior iris (vñ peritus venit) .i. exꝑtus d̄r experimentū. Et sic ꝑiculū facere .i. tētare siue exꝑiri.

O btē nicolae nos ad portum maris trahe de mort; angustia. Trahe nos ad portū maris tu quo tot auxiliar; pietat; gratia. Cū clamarēt nec incas sum: ecce q̄dā dicēs assum ad vestra presidia. Statim aura dat̄ grata ⁊ tē pestas fit sedata: quieuerūt maria. Ex ipsi⁹ tumba manat vnctiōis co pia. Que infirmos omnes sanat per ei⁹ suffragia.

¶ O btē nicolae (trahe nos) supple hoīes (de mort; angu stia) .i. anxietate (ad portum maris) .i. ad regnū celoꝝ (tu q̄ auxiliaris) .i. auxiliū p̄bes. (tot) sup. homīb⁹ (grā) .i. do no pietat; (trahe nos ad portū mar;) Differūt p̄sidiū ⁊ subsi diū: q2 p̄sidiū d̄r auxiliū p̄nci pale qd̄ ordīat̄ ad alicui sb̄ue niendū: s3 subsidiū d̄r qd̄ ī au xiliū succedit vbi p̄sidiū nō suf ficit (aura grata) .i. flat⁹ vēto rū placid⁹ ⁊ lenis. Aura eni3 splēdor ē ⁊ ꝓ fauore trāssumi tur (Grat⁹) .i. grās referēs ⁊ vices. etiā ē accept⁹ placid⁹ ⁊ dilect⁹ (tēpestas) .i. turbatio mar;. Juenit̄ etiā ꝓ tꝑe. vt ea tēpestate) .i. eo tꝑe (sedata) .i. pacificata ⁊ trāq̄lla fctā (copia) .i. abūdātia. Copia p̄ntia .i. trāssum ptū. copie pl'r .i. militū turme (suffragia) auxilia. Suffragari .i. auxilium ferre. Refragari .i. repugnare. Suffragia etiā dicunt̄ voces eligētiū aliquē ad m ag stratū. ⁊ trāssumit̄ ad significandū oratiōes illas que fiūt ad sanctos. vt sc3 illi no bis apud deum auxilientur.

Nos qui sumus in hoc mūdo vicioꝝ

¶ Hec ē tertia ꝑs: in q̄ fit orō ad sctm̄ nicolaū. vt ī lr̄a. Sic ḡ ordinat̄ ꝯstructio. O (gl'io-

in profundo iã passi naufragia. Gl'io se nicolae ad salutꝭ portũ trahe vbi pax ⁊ gl'ia. Ipsã nobis vnctionẽ ĩpe tres a dño p̃ce pia. Que sanauit lesi ones mlt'orũ peccaminum in maria.

se nicolae).i.plene gl'ia. Etiam gl'iosus est affectator gl'ie (trahe).i.duc(nos)homies q̃ iumꝰ ĩ hoc mũdo passi).i. sustinentes (iã naufragia).i. picula(ĩ ꝓfundo).i.ĩ ꝓfundi tate(vicioꝝ).i.pctõꝝ. Trãslatio ẽ a passis pic'a marꝭ ex nauis fractõe(ad portũ salutꝭ)locũ securitatꝭ.hoc ẽ ad regnũ celoꝝ. Portꝰ ẽ recessꝰ q̃dã a mari int' terras littoribꝰ ꝯclusꝰ q̃ naues secure recipiũtur ⁊ a q̃ exeũt tpe ꝯgruo(vbi)sup.ẽ(pax ⁊ gl'ia)sup.eterna. Et(impetres).i.ꝓcures(nob')sup.pctõribꝰ(ipam vnctionẽ).i. remissionẽ ⁊ veniam (dño.pia p̃ce).i.deuota orõne(q̃)sup.vnctio(sanauit).i.curauit (lesiões) id ẽ offensiões(multoꝝ peccaminũ).s.pctõꝝ (in maria)sup.magdalena:cui dimissa sũt pctã mlt'a:qm̃ dilexit multũ. Et sic finalit' orat autor:vt ea ipsa vnctio.i. gr̃a nobis ꝯcedat' q̃ marie magda.ꝯcessa erat a dño:vt sil'iter nobis dimittant' peccata nostra sicut illi dimissa sunt. Amen.

Agone triũphali militũ regis sũmi dies iste celebris ẽ populis christo regi credulis.

¶ Sequẽtia ista cõis ẽ pl'ibꝰ martyribꝰ.⁊ ĩ die pl'iũ martyrũ decãtari solet ĩ pl'ibꝰ locis Diuidit' ãt ista sequẽtia ĩ duas ꝑtes. In p̃ma dic̃ au. quõ iste dies pl'iũ martyꝝ sit' celebris ppl'is xp̃ianis q̃s nll'e mine nec vlla tormẽta:q̃ꝝ modos diuersos enũerat.potuer̃t a charitate xp̃i,eiusq̃ fide quouismõ separe ⁊c̃. In scd̃a ꝑte orationẽ facit ad ip̃os martyres .ibi: Uos xp̃i. Sciẽdũ q̃ martyr grece testis d̃r latine.martyres eĩ testes sũt q̃ xp̃s passus ẽ ꝓ nobis oĩbꝰ:⁊ ip̃i ꝓ xp̃o:mortẽ xp̃i ꝑ hoc testificãtes ⁊ fidẽ xp̃ianã approbãtes. Martyriũ ḡ testĩoniũ d̃r:ñ passio lꝫ a mlt'ꝭ vsurpat':sꝫ q̃ veꝝ ẽ istud testĩoniũ sup passiõe deponit'.⁊ inde ex ꝯsequẽti ⁊ ĩproprie tollerari põt quãtũ, ad id cui nomẽ ĩponit'. Uñ etiã alij scti:puta v̄gĩes ⁊ ꝯfessores testimoniũ ꝑhibuer̃t suis opibꝰ de xp̃o quẽ imitati sũt in vita:sꝫ passi ꝓ xp̃o ⁊ carnificati excellẽtius: q̃re ꝑ antonomasiã nomẽ martyꝝ sibi vẽdicauerũt. De q̃bꝰ ẽ pñs sequẽti a que sic exponit'(Iste dies ẽ celebris).i.festiuis(ppl'is credulis xp̃o regi) .i.xp̃ianis (triũphali agone).i.victoriosa pugna(militũ sũmi regis).s.martyꝝ xp̃i. hoc ẽ dies pñs celebrabit' a xp̃ifidelibꝰ rõe triũpha l' pugne quã habuerũt martyres sancti ꝓ xp̃o:quoꝝ cõmemoratio hodie seruat'.

Hi delectamẽtũ respuer̃t mũdanorũ Et crucẽ tũc turpẽ q̃ttidie baiularũt Hos nullus feritas a christo parat. Quin ad eũ mortibꝰ millenis ꝓperẽt. Nõ carcer vllꝰ aut cathena molliunt fortia in xp̃o pectora.

¶ Dic̃ au. ꝯñr q̃d fecerũt ꝓ xp̃o. vñ(hi)su.martyres (respũerũt).i.ꝯtẽpser̃t (delectamẽtũ).i.delectationẽ(mũdanoꝝ).i.reꝝ mũdanaꝝ ita q̃ circa illas nullã posuer̃t delectationẽ ⁊ affectũ ꝓpter xp̃m (⁊ baiularũt) .i. portauerũt q̃ttidie crucẽ)scꝫ dñi(tũc turpẽ).i.ignominiosã.vicꝫ xp̃m dñm ꝯfitẽdo ⁊ ob id mlt'a patiẽdo ab emul' crucis et fidei:qꝛ(nullꝰ feritas) .i. credulitas(sepat hos).s.milites(a xp̃o.quin ꝓperẽt).i.festinẽt(ad eũ)su.xp̃m (millenis mortibꝰ).i.modis siue gñibꝰ mortꝭ(ñ vllꝰ carcer).i.captiuitas(aut cathena).i.vinculũ(molliũt).i.mollia faciũt(fortia pectora).i.ꝯstantia ⁊ firma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

corda siue alios istoꝝ militũ (in xp̄o).i.in fide xp̄i. ¶ Carcer in singl̄ari est locꝰ in q̄ seruant̄ noxij: dictꝰ a coercendo. scz ne exeant. Sz carceres in plurali dicũtur vnde erũpũt equi ad cursum ꝓ brauio. sepe tñ vnũ ꝓ alio ponit̄.

Sed nec feraꝝ morsus diri martyrũ solidũ excauant animũ. Non imminens capiti gladiꝰ territat. Fortissimos milites optimi domini

¶ Sed nec diri morsus feraꝝ id ē indomitoꝝ ⁊ ferociũ animaliũ (excauant).i. euincunt ⁊ eneruant (solidũ animũ).i. cõstantē (martyrũ) etiã (gladius imminens).i. appropinquans (capiti nõ territat).i. t̄refacit (fortissimos milites).i. satellites (optimi dñi) scz duc̄ ⁊ p̄ncipis sui iesu xp̄i.q.d. autor: ista oĩa nõ curauerũt neq; reputauerũt martyres sctĩ ꝓpt̄ xp̄m.

Nunc manu dei cõplexi ꝑseqeuntiũ insultãt furoribꝰ quondã crudelibꝰ. Et plebi christi solamen suppeditãt in cunctis laboribus lubrici seculi

¶ Causam subdit quare tormenta p̄dicta vilipenderunt: qr (cõplexi).i. muniti siue protecti (manu dei) scz virtute et potestate (ĩsultãt furoribꝰ).i. derident ꝑ cauillationē (crudelibꝰ quondã ꝑsequentiuz) ipsos. ita beatus Laurentius insultabat ministrantibꝰ carbones ⁊c̄. (Et suppeditãt).i. auxiliũ dãt (plebi xp̄i solamen).i. releuamen (in cũctis laboribꝰ).i. doloribꝰ ⁊ miserijs (lubrici seculi id est cadētis ⁊ nõ in eodē statu ꝑmanentis. ¶ Lubricũ d̄r qd̄ cadit dũ tenet̄ si ē anguis vl̄ anguilla. Suppeditare ñ a pedibꝰ venit q̄si cēt cõculcare: sz a suppeto id est auxilior: mutãdo t in d. q̄si esset suppetitare. sed nũc suppeditare d̄r: eo mõ q̄ dicimꝰ ecõtra tytides. ⁊ sic suppeditare est idem qd̄ auxilium p̄stare.

Vos christi martyres Nos valde fragiles: Precibus nos iusto iudici sinceris iugiter cõmendare curare.

¶ Hec est scd̄a pars in qua fit oratio hoc mõ. O (vos martyres xp̄i curate).id ē velitis (cõmendare).i. cõmittere: vl̄ melius.i. gratiores facere (iugiter).i. sp̄ (iusto iudici) id ē xp̄o (nos) hoĩes: nos dico (valde fragiles).i. imbecilles ⁊ faciles in peccatũ. et hoc (sinceris p̄cibꝰ.i. intercessionibꝰ vr̄is q̄tenꝰ idē iudex nobis benignꝰ sit: cõsiderata nature hũane fragilitate ⁊ naturali ad mala ꝓnitate. Differenter dicimus: cõmendo te regi: id est committo: ⁊ commendo te apud regem.i. laudo. Vñ dicunt̄ littere cõmendaticie q̄ pro aliquo scribunt̄ in meritoꝝ suoꝝ declarationem ⁊ ꝑsone recõmendationem.

Maiestati sacrosctē militans cũ triũphãte iubilet eccl̄ia

¶ In translatiõe triũ regum canit̄ pñs sequentia: ⁊ hz tres ꝑtes. Prima recitat quõ tres reges venerũt ⁊ honorauer̄t xp̄m natũ tribꝰ muneribꝰ.s. auro: thure ⁊ myrrha: ponendo significatiões mysticas eorundē triũ munerũ. Scd̄a ponit modos triplicis translatõis triũ regũ ibi: Ab helena. Tertia facit or̄onem ad xp̄m ibi: Tu nos ab hac xp̄e valle. Prima ꝑs hoc dicit (militãs eccl̄ia).i. congregatio fideliũ militantiũ adhuc in hoc mũdo vna cũ triũphante).i. cũ eccl̄ia victoriã habente: hoc est cũ cõgregatione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

fideliũ exñtiũ in patria (iubilet) .i. leticiã mẽtis exerceat (sacrosctẽ maiestati) .i. diuine. Sacrosctm̃ ꝓprie d̃r qd̃ sacro aliquo mediante institutũ ⁊ sancitũ est. vi delicet iuramento interposito: vel aliquo sil̃i. Ita maiestas diuina d̃r sacrosctã: qꝛ mediãte religiõe deo exhiberi debita sctã ⁊ honorari ac coli instituta est.

Sic versetur laus in ore: ne fraudet̃ cor sapore quo degustet dulcia.

¶ Prosequit̃ autor speciali⁹ q̃lis erat iste iubil⁹ dicẽs (laus verset̃ sic in ore) .i. ꝑ os nr̃m (ne cor fraudet̃ sapore quo degustet dulcia) hoc est: ita laus ꝑ os nostrũ fiat vt cordis nostri intentio illi concordet: et dulcedinem exinde sentiat spiritualem.

Nouã parit ṽgo ꝓlẽ: nouũ mõstrat stella solẽ. currunt ad p̃sepia. Reges magi ⁊ nõ vagi: ꝫ p̃sagi gaudẽt agi stelle luce p̃uia. Triũ regũ trinũ munus: xp̃s hõ de⁹ vn⁹: trin⁹ subsistentia. De⁹ trin⁹ in ꝑsonis adorat̃ trib⁹ donis vn⁹ in eẽntia. Myrrhã ferunt thus ⁊ aurũ pl⁹ pensantes q̃ꝫ thesaurũ: typũ sub q̃ ṽitas. Tria dona tres figure: rex in auro. de⁹ thure: in myrrha mortalitas. Thurꝫ odor deitatẽ auri splẽdor dignitatẽ regalis potẽtie. Myrrha caro ṽbo nupta per qd̃ manet incorrupta caro carens carie.

¶ Ex istis exordijs venit ad materiã intentã. s. (ṽgo) maria (parit nouã prolẽ) .s. xp̃m iesuꝫ: ⁊ (stella monstrat nouũ solẽ) scꝫ eũdẽ xp̃m eẽ natũ modo q̃ d̃r sol. Et ḡ (reges magi id est sapientes ⁊ astronomi (⁊ nõ vagi) nullo .s. ducente (currũt ad p̃sepia) vbi xp̃us puer iacebat (sed presagi) id est p̃uidentes ⁊ p̃auisati ꝑ ꝓphetiaꝫ balaam ꝓphete gentilis (gaudent agi) .i. duci (p̃uia luce) p̃cedente eos (stelle) que tũc primũ illis apparuerat. Qui vt inuenerũt puerũ obtuler̃t ei tria munera: aurũ: thus: et myrrhã: sub significatione vt sequit̃. textus clar⁹ est: dẽptꝫ (typũ .i. figurã (sub q̃ ṽitas) est: ⁊ latet (caro) .i. hũanitas (nupta .i. vnita (ṽbo) .i. filio dei ⁊c̃. (carie) .i. putredine ⁊ ĩmundicia peccati.

Ab helena crux inuenta: hec eadem post intenta cõgregãdis regib⁹. Reges olim peregrini ornant vrbem cõstantini: allatis corꝑib⁹. Tandẽ inde sunt translati commendati ciuitati cui nomen ambrosia. Ter inuentos ter trãslatos dei nutu sibi datos colit hos Colonia.

¶ Modũ trine translationis corpoꝝ beatoꝝ regum ponit hec scd̃a ꝑs: qꝛ primo btã Helena inuentrix sctẽ crucis fecit beata corꝑa regũ cõgregari ⁊ ad cõstantinopolim deferri: vbi fuerũt cum maximo honore vsq̃ꝫ ad tꝑa Manuelis imꝑatoris: q̃ misit legatũ quẽdã noĩe Eustorgiũ virũ prudentẽ ⁊ religiosum ad mediolanũ Eustorgi⁹ iste a mediolanensibus in ep̃m est elect⁹. vñ constantinopolim Eustorgi⁹ reuersus ista imꝑatori retulit ⁊ gr̃as egit: petẽs vt de sacris suis aliq̃s secũ sibi deferre liceret. Cui imꝑator annuit: ⁊ ita Eustorgius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

btã corpa secũ ad mediolanũ detulit: vbi fuerũt vsq; ad annũ dñi. M. lxiiij. quo tpe Frederic⁹ prim⁹ imperator subiugauit sibi mediolanenses: ciuitatẽq; hostili manu occupauit: a q̃ Reynold⁹ coloniẽsis archiep̃s (q̃ etiã in cadẽ expeditione fuit) petijt ⁊ obtinuit sibi dari tres reges: quo idem reynold⁹ exultans ⁊ letꝰ p honcitas psonas colonã transmisit: vbi cũ honore tota ciuitas clerus ⁊ ppl̃s obuiã venit: reuerẽter suscepit: ⁊ in eccl̃ia beati petri honorifice collocauit. Ista est materia hui⁹ secunde ptis. Cõstructio est satis plana. ¶ Uocabula difficiliora sunt hec (intenta). i. occupata (vrbem cõstantini). i. cõstantinopolim (ambrosia) mediolanũ (nutu). i. dispositione ⁊ voluntate.

Ortus de dit occidenti q̃ tres reges
ter inuenti excolũt coloniã. Mũq; lo
cũ mutaturi nec vt olim reuersuri sẽ
p viã aliã Colũt reges ppt regẽ sum
mi regis seruant legẽ coloni colonie
Nos in fide sumus riui: hi sunt fon-
tes primitiui gentiũ primitie.

¶ Ortus). i. terra oriens: q̃ ab oriente venerũt magi (excolunt). i. ornant (mutaturi) vt pie credit̃ (coloni). i. incole vel ciues (rium) q̃ decurrũt ⁊ diuersa ex fonte p̃ncipali (gẽtiũ primitie). i. p̃mi fruct⁹: q̃ isti reges p̃mi ex oĩb⁹ gentib⁹ ad fidẽ venerũt. Urbs cõiter ⁊ p anthonomasiã romam designat: vel etiã constantinopolim vbi imperator grecoꝝ residere solet: De paucis alijs ita dr nisi impropric.

Tu nos ab hac xp̃e valle duc ad vi-
tam vero calle p hoꝝ suffragia. Ubi
patris tui amoris q̃ sacri frui merea-
mur gloria.

¶ Orõnẽ facit in hac vltima pte hoc modo. O (tu xp̃e duc nos ab hac valle) miserie ⁊ lachrymarũ (advitã) celestẽ (vero calle). i. vera ⁊ erecta via p suffragia hoꝝ) triũ regum: (vbi nos (mereamur frui gloria patris vbi mereamur frui gl̃ia. (tui) scz christi (⁊ sacri amoris). i. spiritussancti. Ubi pulcre bis dicit̃. et est color qui dicitur repetitio.

Maiestati sacrosctẽ militans
cũ triũphãte iubilet eccl̃ia
De triũpho thebeoꝝ ⁊ salute pctõrũ
p hoꝝ suffragia. Hi sũt viri testamen
ti q̃ ruinã detrimẽti reparant angeli
ci. Uiri fortes veri dauid quib⁹ ho
stes expugnauit: carnẽ: mũdũ: demonẽ

¶ Ista sequentia canit̃ de sancto Gereone ⁊ suis cõmilitonibus. Et diuidit̃ in tres ptes. Prima ponit materiã huius sequentie: videlicet de cõuersione eorũ ad fidẽ. Scõa dicit quõ passi sunt p fide xp̃i adijciendo mystica fcationẽ talis oblatõis. Tertia facit petitionẽ ad xp̃m. scõa ibi: Uiis prophanis. tertia ibi: Jesu bone.

¶ Pro intellectu huius sequentie sciendũ: q̃ isti thebei venerũt de thebes in egypto: q̃ a thebis in grecia thebani dicunt̃. Dicit̃ aũt thebe es: vel thebe arũ. De p̃ma dicit Juuenal̃. Atq; vetus thebe centũ iacet obruta portis. Uiri huius loci dicunt̃ cẽ magni corpib⁹. ingenio callidi. ⁊ ad belũ valentes: qb⁹ iacob⁹ frater dñi fidẽ xp̃i edocuit. Isti thebei q̃ becilles armis apti erãt: ⁊ ad hoc electi viri ad mãdatũ imperatoris demãdati romã missi sẽ vt imperatorẽ p̃tra rebelles romano imperio iuuarẽt: nõ vt p̃tr-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

militarēt: volētes reddere q̄ sūt cesaris cesari ⁊ q̄ dei deo. Et sic associati exerci-
tui maximo quē maximian⁹ collega dyocletiani imp̄atoris ꝯtra gallias congre
gauit: trāsierūt alpes vna cū alijs: ⁊ ibi fecit maximian⁹ mandatū ꝙ oēs q̄ cum
eo erāt dijs sacrificarēt. Isti v̄o thebei ꝓcesserūt nō aduertētes mādatū imp̄a-
toris in ea p̄te: ⁊ sic p̄secuti sunt a satellitib⁹ imp̄atoris: ⁊ diuisim vt rep̄iebāt̄ ꝓ
xp̄o interfecti sūt. sicut hic in lr̄a ex ordine d̄r. Prim⁹ v̄sus exposit⁹ est in sequen-
tia p̄cedenti (De triūpho). i. victoria (thebeoꝝ) martyrū. s. sctī Gereonis ⁊ so-
ciorū suoꝝ ⁊ salute pctōꝝ (p̄ suffragia hoꝝ). i. p̄ intercessiōes ⁊ auxilia (viri te-
stamēti) q̄r sanguine xp̄i aspersi: sicut in veteri testa. aspersi sanguine hedi dice-
bant̄ viri testamēti. vel. i. p̄destinati ⁊ coheredes (q̄ reparāt). i. restituūt vl' im
plent (ruinā). i. casum (angelici detrimenti). i. defect⁹ angeloꝝ q̄ ꝓp̄t pctm̄ su-
p̄bie cū lucifero de celo eiecti sūt: in q̄ꝝ angeloꝝ locū implendū assumunt̄ hoīes
boni ⁊ v̄tuosi q̄les isti thebei esse meruerūt: q̄r (fortes viri) milites erant (veri
dauid) xp̄i: cū (q̄b⁹) viris idē dauid (expugnauit). i. pugna cōuicit (hostes) scz
carnē. mundū ⁊ demonē) Ista dicta sunt in recōmēdationē thebeoꝝ.

Ciues dom⁹ pharaonis ciuitatē visi
onis visitāt ⁊ p̄sulē. A q̄ sacri cathecis
mi sacramētis ⁊ baptismi imbuunt̄
gr̄a. Rome fide cōfirmati castra mo
uēt comitati romanorū aquilas.

¶ Deinceps incipit tangere
ordinē passagij ⁊ expeditiōis
quā fecerūt. Nā dicti thebei
(ciues dom⁹ pharaonis) id ē
egypti vbi pharao regnauit:
(visitant ciuitatē visionis). i.
hierl'm q̄ interp̄tat̄ visio pacis
⁊ p̄sulē) hierosolimitanū (a q̄
p̄sule (dicti thebei (imbuunt̄). i. instruunt̄ in (sacramētis sacri cathecismi). i. in-
formant̄ in fidei sacramentis (⁊ gratia baptismi) q̄m̄ ab eodē presule etiā baptis
mū receperunt. Sed (cōfirmati in fide rome) in vrbe p̄ sanctos patres quos ibi
dem inuenerūt: quēadmodū hystoria clarius dicit (mouent castra). i. stationes
militū mutant: hoc est recedunt ab vrbe (comitati). i. sequentes (aquilas roma
noꝝ). i. signa vel vexilla imperatoris romanoꝝ cui aquila pro signo est. Ip̄i em̄
associati erant Maximiano imperatori: vt supra dicebat̄.

Dijs ꝓphanis immolari iubet cesar
⁊ vocari thebeoꝝ agmina Sz thebei
viri dei: q̄ sūt dei reddūt ei: cesari que
cesaris. Bis viritim decimati sūme
libant maiestati decimarū decimaz.
Demū cunctis immolatis in odorē
suauitatis: differuntur aliqui.

¶ Hec est secūda pars huius
sequentie. in qua autor ponit
occasionem ⁊ modum passio-
nis thebeorum. Et postea ap
plicat ad mysticam significa-
tionē veteris testamenti. ibi:
(Holocaustuz partiale) ¶ Et
est notandum ꝙ dux totius le
gionis thebeorum fuit sanct⁹
Mauricius qui cum suis al-
pes transgressus manebat cir
ca locum qui dicit̄ agaunū iu-
xta rodanum fluuiū ⁊ ibi expectauit mandatū domini imperatoris: cui cum obe
dire nollet: bis decim⁹ de suis interfectus ⁊ vltimo omnes qui superfuerant cir
cundati sunt p̄ exercitū imperatoris: ⁊ sic insimul occisi sunt. Sed beat⁹ Gereon
⁊ alij precesserant: ⁊ diuisim reperti diuisim interfecti sūt: vt hic d̄r: Intellect⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

huius scē ptis est talis (cesar maximianꝰ (iubet immolari) .i. sacrificium fieri prophanis dijs). i. nō sanctis. irreligiosis nō celi dignis. Prophanū ꝺr quasi ꝓ cul a phano. i. templo ⁊ religione: ⁊ sic locus non religiosus ꝓphanus ꝺr (Et) supple cesar iubet (agmina). i. copias (thebeoꝝ vocari) in finē q̄ etiā dijs sacrificent. Agmē ꝺr exercitus incedēs ⁊ ambulās in expeditione. (Sꝛ thebei viri dei) qr xp̄iani (q̄ sunt dei reddāt ei) supplet ⁊ reddūt (cesari que cesaris) supplesunt. iuxta verbū euāgelij Lu. xx. quia fidem xp̄i nullatenus deserere voluerūt et nihilominꝰ cesari in his que reipublice essent obedire atq; seruire paratissimi fuerunt. Et ergo ad mandatū ccsaris (decimati bis viritim). i. de viro ad virum: qr decimus eoꝝ semel ⁊ iterū occidebatur ad terrorē aliorū: quatenus ita ad abnegationē fidei ⁊ ad deoꝝ sacrificia ducerent (libant). i. offerunt vel sacrificant (summe maiestati). i. diuine (decimā decimarū) qr bis decimū ex eis (decimum). i. tandē (cūctis) qui ibidem simul inuenirent. in agauno videlicet ꝓpe rodanū (immolatis) id est oblatis (in odorē suauitatis) scz ante deū (aliqui differuntur) scz q̄ cū beato mauricio nō inuenirent: sꝛ p̄cesserāt sicut gereon ⁊ alij.

Qui in partes distributi: distributi sunt saluti pluriū fidelium. In vero na agrippina ⁊ in troya: loca trina cō secrāt martyrio. Holocaustū partiale nulla tū sine sale federꝭ oblatio.

¶ Cōstrue (Qui distributi) i. diuisi (in ptes). i. i decimas (distributi sūt saluti). i. i salutem (pluriū fidelū) in locis sequentibꝰ manentiū. ⁊ (ꝓsecrāt trina loca) videlicet (in verona) id est bōna vbi cassius ⁊c. (agrippina) id ē colonia. vbi Gereon cū suis (⁊ i troya). i. xanctis: vbi Victor cum suis passi requiescunt. Sic hodie loca ista aliter appellantur (martyrio) sui sanguinis effusione. ⁊ sic fuit (partiale holocaustū) qr per tres partes (tamē nulla oblatio federis). i. reconciliationis siue placationis dei (sine sale). i. sine mysterio.

Cum trecentis ⁊ bis nonis signat comes Gereonis abrae victoriam.

¶ Cōstrue (Comes gereōis) i. comitiua scz (cū trecentis et bis nonis). i. decē ⁊ octo) signat victoriaꝫ abrae) q̄ habeꝭ Gen. xiiij. qr vt ibi ꝺr Abraam audiens loth frēm suū captiuatū numerauit expeditos vernaculos suos trecētos decem ⁊ octo ⁊ cū illis ꝓsecutꝰ est eos qui captiuarunt loth. ⁊ liberauit eū cum vxore ⁊ cum substātia sua: atq; reduxit.

Bis quindenis ⁊ ter cētū duplex victor testamentū ⁊ crucis mysterium Pius cassius cum septenis: septifor mi dono plenis dona scī pneumatꝭ.

¶ Cōstre. Et (victor bis quindenis). i. cū triginta supple signat (duplex testamentū (referendo bis ad duplex (⁊) cum ter centum) signat (mysteriū crucis) qr sancta crux tres angulos siue cornua habuit. ꝑ quꝰ q̄ titulus triumphalis superadderetur. Sed (pius Cassius cum septenis). i. septem alijs similis constantie viris (plenī septiformi dono). i. gratia spiritussancti. supple signat (dona) supseptē (sancti pneumatis). i. spiritussancti. Ista dona nominant in sequētia Benedictio in versu. spiritus timoris ⁊c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Iesu bone. cuius dona nostra bona q̄ corona es tuorū militū. Hac patrona legione nos in bonis summe bone loca potiorib⁹. Ubi patr⁹ vbi tui ⁊ amoris sacri frui mereamur glīa.

¶ In hac tertia ꝑte petitio fit hoc modo. O (bone iesu cui⁹ dona) sup. sunt (nostra bona) quia omne bonū a deo est (q̄) iesus (es corona). i. p̄miū (tuorū militum). i. martyrū. tu (summe bone loca nos in potiorib⁹). i. melioribꝰ (bonis) regni celestis. ⁊ hoc dico (hac legione). s. thebeoꝝ martyrū. exñte (patrona) aduocata ⁊ adiutrice nr̄a. Quid sit legio patet in hoc ꝟsu. Legio sex mille sex centum: sexagies sex (vbi patris ⁊c̄.) vt in sequentia precedenti.

Tu beat⁹ es bariona: cui aspirat sua dona quasi nato spiritus. Qd̄ caro sanguinisq̄ nescit per patrem tibi patescit reuelatum desuper. Tibi claues dono dedit: quib⁹ porta celi cedit: preualesq̄ inferis. Potestate formidāda hic ligas que sunt liganda: tuta que sunt solueris.

¶ Ad vincula petri pertinet p̄ñs sequentia. Et diuidit̄ in duas partes. In prima autor multipliciter recōmēdat beatū petrū de diuersis meritis prerogatiuis: ⁊ gratijs a deo sibi concessis. In secunda recitat miracula ꝑ eum facta: subdens finaliter petitionem ad ip̄m. ibi: Sicco pede. Causaꝫ institutionis presentis festiuitatis tangunt in ꝑte lectiones hodierne in matutinis ⁊ plenius in rōnali diuinoꝝ poteterit videri. ¶ Pro intellectu sciendū q̄ beatus petrus habuit tria noīa sibi a dño imposita. Primo vocatus est symon bariona. vt ibi: Tu es symon bariona. Scd̄o cephas qd̄ interpretat̄ petrus. vt ibi: Tu vocaberis cephas. Tertio petrus: vt ibi: Tu es petrus ⁊c̄. Habuit etiā triplex cognomen. s. symon iohanna. symon iohannis ⁊ symon bariona. De quibus latius in passionali. Sic exponit̄ (O bariona). i. fili columbe: qꝛ ipse habuit pulcritudinē morum: dona ꝟtutum: ⁊ abundantiā lachrimarum Columba em̄ ꝑ cantu gemitū habet. vnde petrus quando dñm negauit: egressus foras fleuit amare. De donis virtutum sequitur (cui spiritus) sanctus (aspirat). i. infundit (sua dona) id est gratias (quasi nato) id est filio. Tres versus sequentes sumpti sunt ex euangelio. Uenit iesus in partes cesarie. Matth̄. xvj. ibi videatur hystoria.

Te piscantem piscatoris ad capture melioris vsum traxit gratia. Cuncta linquis spreta tempalis mundi meta indigens vt om̄ia: Apostolis p̄nciparis dominoq̄ sociaris in tributi

¶ Materia hui⁹ cum ꝟsu sequenti est de euangelio Johānis p̄mo ⁊ de euangelio: Ambulās iesus Matth̄. iiij. ⁊ de euangelio. Cum turbe irruerent. Lu. v. Et in fine ibi (indigens vt om̄ia) de euangelio Ecce nos reliquimus omnia: Matth̄. xix. De trāsformatio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

precio. Trāsformati tu messye moysiqz helie frueris colloquio.

ne cōsequenter tangit ⁊ habetur in euāgelio: Assumpsit ihesus: Matth. xvj. Meta. i. terminus. Tunc beatus petrus

metam huic mundo temporali imposuit quādo omnia reliquit: ⁊ secutus est dominum Jesum christum.

Sicco pede calcas mare: malchum truncas: fles amare dum pungit negatio. Sic deiectū patiētis: ⁊ erectū resurgētis: reintegrat visio. Ter cōfessus ter negatū: gregem pascis ter donatū: viam paras gentib⁹. Claudus salit: ⁊ thabita morte surgēs caletvita: fide: verbo: pcib⁹. Jnfirmos vmbra mederis. defraudentes graui feris cōiuges supplicio. Vinclis abis tu laxatis: portis: exis reseratis duce fretus preuio. Cecus videt: mutus fatur: languor fugit: duplex datur salus ethiopie. Fun⁹ surgit: magus cadit. consecrator romam vadit crucis ⁊ victorie. Illum sequēs pendens cruce: scandis celū quo te duce nobis detur aditus. Janitor ingressuz pande: quo nos lucis nō mutande foueant intuitus.

¶ Hec est scōa pars ī qua autor enumerat cōplura gesta ⁊ miracula beati petri: sic dīcēs tu (calcas). i. trāsis (mare sico pede) vt ptz Joh. xxj. (trūcas malchū) seruū pontificis abscindēdo ei auriculā. Alia patent in euangelijs vsqz ibi Claud⁹ salit: qr deinceps vsqz ibi: Fun⁹ surgit: ptz ex actib⁹ aplōz. Et deinde narrat hystoriā de symone mago. Jtem (defraudantes cōiuges) scilz ananiā ⁊ zephoram vrorē ei⁹ q̄ de precio agri venditi qō in cōmune obtulissent ptem sibi retinuerunt defraudātes beatū petrū. Reliqua sunt clara.

¶ Et sic finiunt sequentie de noua addite.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

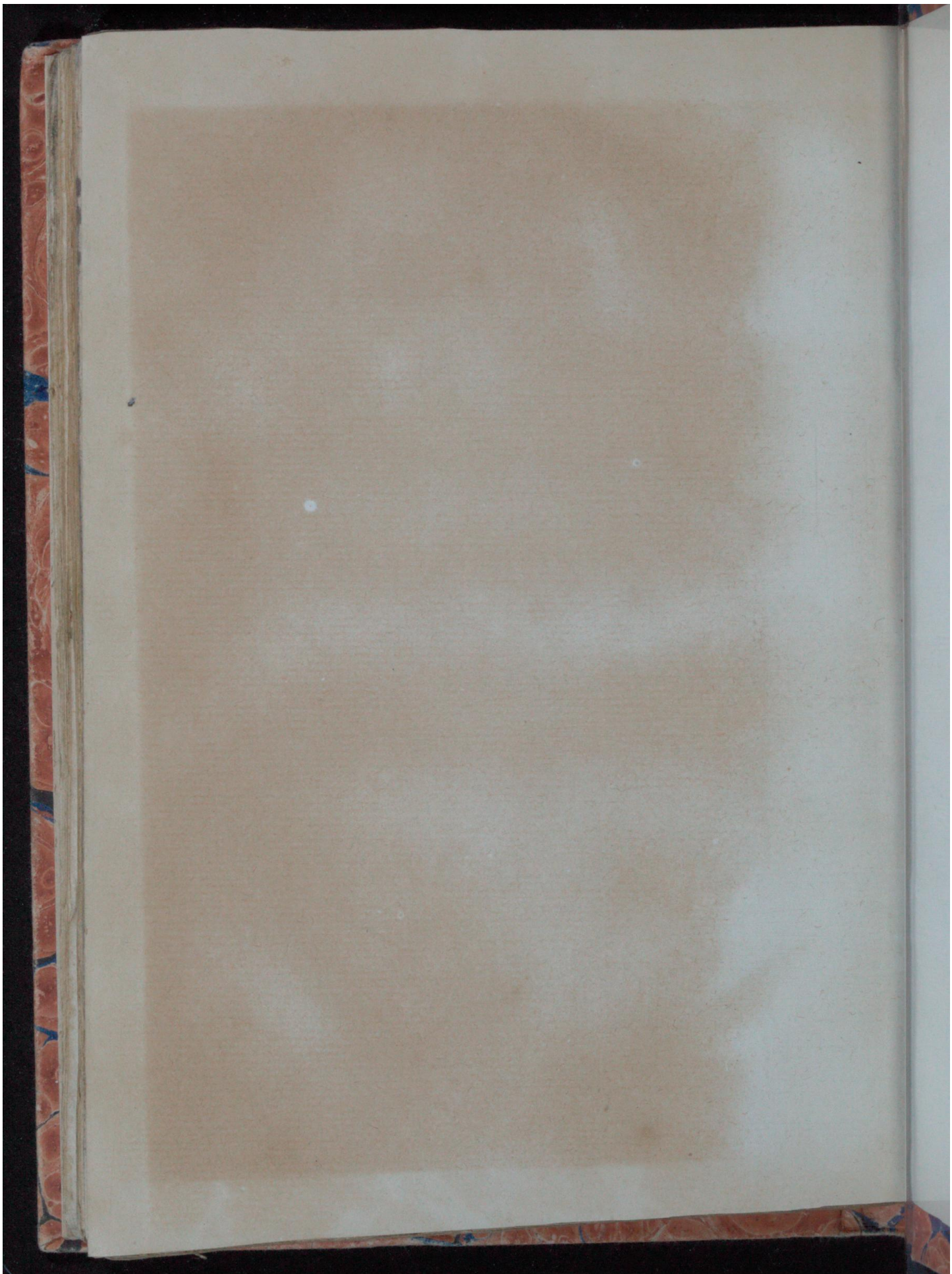

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
229 F 5